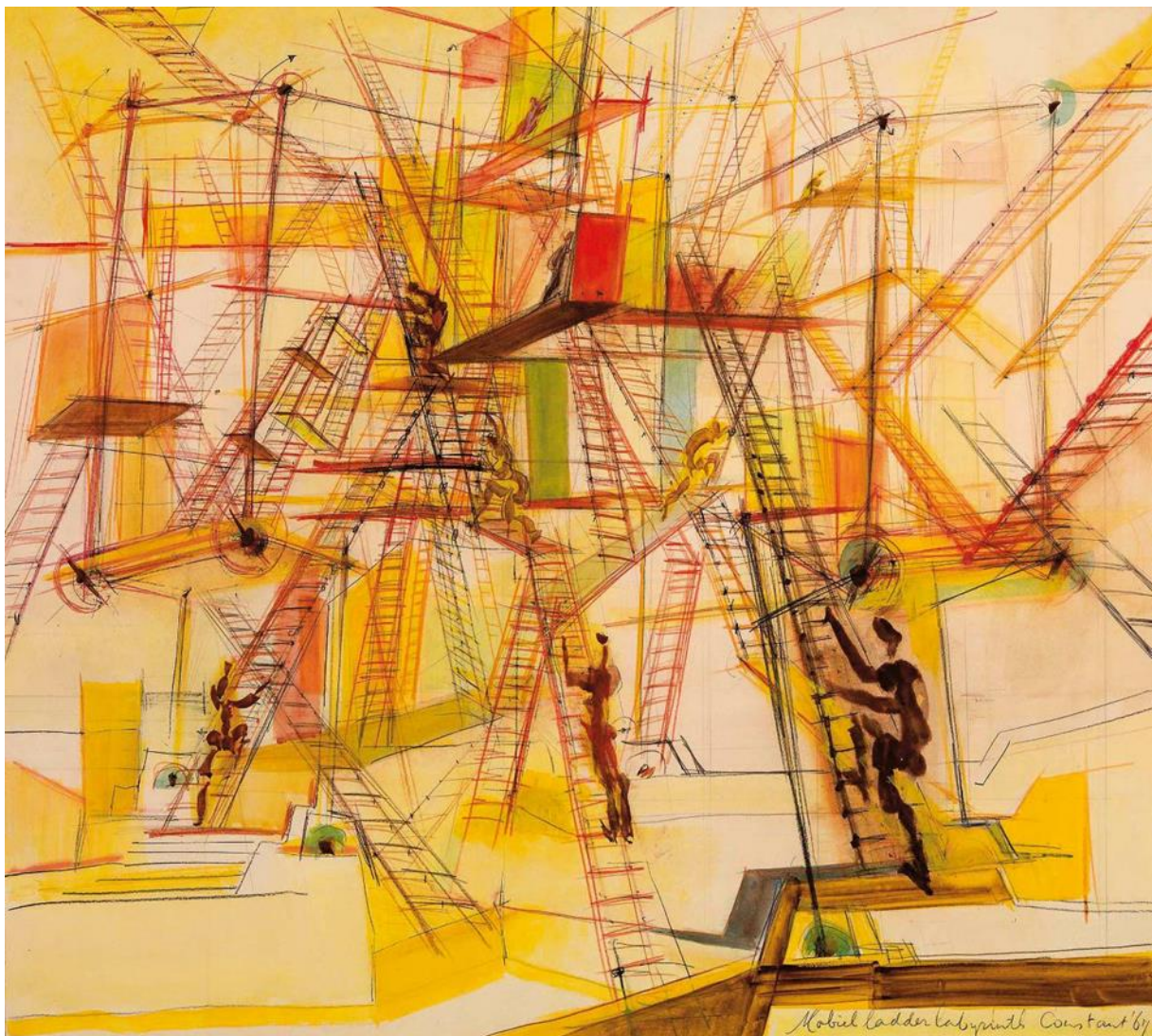

Ruimte voor de spelende mens

Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020

“Alles moet mogelijk blijven, alles moet kunnen gebeuren” (Constant Nieuwenhuys)

Afbeelding voorzijde:
Constant, Mobiel ladderlabyrinth, 1967, potlood en verf op papier 99x110 cm. Gemeentemuseum Den Haag

VOORWOORD

Een wereld zonder grenzen. Met 'New Babylon' schetst kunstenaar Constant Nieuwenhuys (1920 – 2005) een ideale wereldwijde stad waar de mens zich volledig op zijn creativiteit kan richten, zodat hij een *homo ludens* oftewel een spelende mens kan zijn. De vorm van *New Babylon* ligt in de ogen van Constant niet vast, want het is aan de mens om New Babylon creatief vorm te geven: "Alles moet mogelijk blijven, alles moet kunnen gebeuren, de omgeving wordt gecreëerd door de activiteiten van het leven en niet andersom". In deze utopische omgeving zou de mens alle ruimte hebben om zich vrij van werk en grenzen creatief te uiten, waardoor de noodzaak om kunst te maken zelfs zou verdwijnen.

Den Haag is een stad zonder muren, waar de wereld samenkomt. Een stad met Hagenaars, Hagenezen, expats en migranten uit alle windstreken. Een stad rijk aan historie, met cultureel en immaterieel erfgoed, maar ook een stad die aan zichzelf bouwt, inzet op ontwikkeling en open staat voor de toekomst. Een stad met vele gezichten, waar creativiteit en innovatie hand in hand gaan met traditie. In een wereld met grenzen waarin de noodzaak voor kunst onverminderd groot blijft.

Den Haag is een dynamische stad in een snel veranderende wereld waarin de werkelijkheid van gisteren vandaag soms al niet meer lijkt te bestaan. Dit stelt de cultuursector voor een complexe uitdaging, maar biedt tegelijk een onuitputtelijke bron van culturele dynamiek. De culturele sector zal zich moeten blijven inspannen om verbindingen te leggen en om aansluiting te blijven vinden bij de veranderende smaken, patronen en behoeften van de stad. Met behoud van een hoogwaardig cultureel aanbod maar ook met ruimte voor vernieuwing. Met accenten op het makersklimaat, talentontwikkeling, cultuureducatie, cultuurparticipatie, en op de betekenis van cultuur voor het imago en de economie van de stad.

De ruimte voor het spel die met het voorliggende Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 geboden wordt, moet ten goede komen aan de stad, aan de culturele instellingen die deze stad telt, aan kunstenaars en artiesten, aan de bewoners van deze stad. Zij krijgen de kans om uiting te geven aan hun creativiteit, hun talenten te ontwikkelen, te genieten van het moois dat in concertzalen, theaters en musea te zien of te horen is, de wereld met andere, speelse blik te bezien en nieuwe wegen en mogelijkheden te ontdekken. Om ook – al is het maar af en toe – *homo ludens* te zijn.

Joris Wijsmuller
Wethouder Stadsontwikkeling, Wonen, Duurzaamheid en Cultuur

Inhoudsopgave

INLEIDING.....	9
Een hoogwaardig en dynamisch cultureel aanbod	9
Een goed makersklimaat, ruimte voor talentontwikkeling	10
Cultuuronderwijs voor iedere Haagse jongere	11
Cultuur met een breed bereik.....	12
Cultuur met maatschappelijke relevantie	13
Economisch profijt en het culturele gezicht van de stad	14
1. DE CULTURELE INFRASTRUCTUUR PER DISCIPLINE	16
Podiumkunsten en -accommodaties	16
Muziek	17
Dans	18
Theater	19
Letterkunde.....	20
Film.....	21
Musea en erfgoed.....	21
Beeldende kunst.....	22
Overige aandachtspunten	22
De lacune tussen projectsubsidies en een vierjarig subsidieperspectief	22
Cultural Governance.....	23
2. KADER EN PROCEDURE	24
Werkwijze Adviescommissie	24
Zienswijzeprocedure.....	26
Bezwaarprocedure	26
Besluitvorming 2017-2020 op rijksniveau.....	26
Financiën	26
3. INSTELLINGEN.....	28
AIGHT.....	29
APPEL DE, TONEELGROEP.....	31
ART-S-COOL	35
BETOVERING, DE	37
BIBLIOTHEEK LEIDSCHENVEEN – YPENBURG	39
BIBLIOTHEEK LOOSDUINEN – NIEUW WALDECK	41
BOEKIDS.....	43
BRANOUL	45
BREDIUS, MUSEUM.....	47
BRIZA	49
CICONIA CONSORT.....	50
COLLEGIUM MUSICUM	52
CREATIVE COURT	54

CROSSING BORDER	56
CULTURECLASH4U	62
CULTUURSCHAKEL.....	64
DAKOTA.....	69
DANS- EN MUZIEKCENTRUM DEN HAAG.....	71
DE DUTCH DON'T DANCE DIVISION	75
DE MIX WERELDMUZIEK	80
DE NIEUWE REGENTES	81
DEN HAAG ONDER DE HEMEL	84
DIAMANT THEATER.....	86
DILIGENTIA EN PEPIJN	88
ENSEMBLE KLANG	90
ESCHER IN HET PALEIS	92
FESTIVAL CLASSIQUE	94
FILMHUIS DEN HAAG.....	97
FIRMA MES.....	99
GEMEENTEMUSEUM / GEM / FOTOMUSEUM	104
GRAFISCHE WERKPLAATS.....	107
HAAGS HISTORISCH MUSEUM.....	109
HAAGS KINDERATELIER	111
HAAGS ORGEL KONTAKT	113
HAAGS POP CENTRUM	115
HAAGSE MUSEUMNACHT	118
HARLEKIJN – TALENT SCOUTING & THEATRICAL PRODUCTIONS	119
HEDEN	121
HET NATIONALE THEATER	123
HOLLAND DANCE	131
HUIS VAN GEDICHTEN	140
HUMANITY HOUSE	142
iii	144
INDIAN FILM FESTIVAL THE HAGUE	146
INTERNATIONAAL KAMERMUZIEKFESTIVAL DEN HAAG.....	148
JAN CAMPERT-STICHTING.....	150
JOHAN WAGENAAR STICHTING.....	152
KALPANA	154
KOORENHUIS	156
KORZO	158
LAAKTHEATER.....	170
LES VENTS ATLANTIQUES.....	172
LhGWR.....	174

LONNEKE VAN LETH PRODUCTIES	176
LOOS	182
LOOSDUINS MUSEUM	184
MASTERCLASS JONG TALENT	186
MATANGI QUARTET	187
MEYER-CHAFFAUD	192
MOVIES THAT MATTER	194
MUSEON	196
MUSEUM VOOR COMMUNICATIE	198
MUSICA ANTICA DA CAMERA	200
MUSICON	202
MUZEE SCHEVENINGEN	204
NEDERLANDS DANS THEATER	206
NEST	213
NEW DUTCH ACADEMY	215
NEW EUROPEAN ENSEMBLE	217
OPERA2DAY	222
PAARD VAN TROJE	227
PIP DEN HAAG	230
POPDISTRICT	232
PRINS27	234
PRINSES CHRISTINA CONCOURS	236
PROJAZZ	240
PROJECT SPACE 1646	242
RABARBER	244
RESIDENTIE ORKEST	246
REWIRE	252
SLAGWERK DEN HAAG	254
STET THE ENGLISH THEATRE	260
STROOM DEN HAAG	262
TALENT EVENT	267
THE NAKED	269
THEATER DE VAILLANT	271
TODAYSART	273
TOPAZE	278
TRESPASSERS W	279
TURKS MUSEUM NEDERLAND	281
VENANCIO	282
WEST	284
WRITERS UNLIMITED	288

YMCA SCHEVENINGEN	292
ZUIDERPARKTHEATER.....	294
BIJLAGE I: Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020.....	296

INLEIDING

Kunst en cultuur hebben bij uitstek de kracht om mensen te verbinden en te betrekken. Ze reflecteren de waarden waarvoor wij staan. Als individuele burger, bewoner, bezoeker, als samenleving, als stad. Ze doen ons ontspannen en genieten, maar helpen ons ook kritisch te kijken naar onszelf en de wereld om ons heen, spreken ons aan op ons gevoel. Tegelijk dragen kunst en cultuur in aanzienlijke mate bij aan het gezicht van Den Haag als creatieve en innovatieve stad waar het goed wonen en werken is. Een stad die aantrekkelijk is voor bezoekers, maar ook voor hen die zich hier tijdelijk of permanent willen vestigen. Kunst en cultuur is daarmee een van de aanjagers voor de economie en de kracht van onze stad. Het college is trots op de betekenis en kwaliteit van kunst en cultuur in Den Haag.

Dit Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 legt de verdeling van de subsidies aan de verschillende culturele instellingen vast voor de volgende beleidsperiode, waarmee feitelijk de basis wordt gelegd van een groot deel van de culturele infrastructuur van deze stad. Dit doet zij op basis van het advies 'Bouwen aan kunst en cultuur' van de Adviescommissie voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 dat op 29 april 2016 aan het college is uitgebracht. De Adviescommissie had hierbij het door de gemeenteraad in 2015 vastgestelde Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 als leidraad (zie Bijlage 1). Met de artistieke en intrinsieke waarde van kunst en cultuur als vertrekpunt heeft de gemeente de volgende beleidsdoelen vastgelegd:

1. De gemeente zet in op een kwalitatief en veelzijdig cultuuraanbod dat aantrekkelijk is voor de verschillende publieksgroepen in Den Haag;
2. Een goed makersklimaat, ruimte voor talentontwikkeling;
3. Cultuuronderwijs voor iedere Haagse jongere;
4. Cultuur met een breed bereik;
5. Cultuur met maatschappelijke relevantie;
6. Economisch profijt en het culturele gezicht van de stad.

In dit inleidende hoofdstuk gaan we in op de vraag hoe bovenstaande beleidsdoelen in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 concreet gestalte krijgen. In het tweede hoofdstuk volgen schetsen per discipline over de toekomstige culturele infrastructuur. Het derde hoofdstuk is gewijd aan de individuele instellingen.

Een hoogwaardig en dynamisch cultureel aanbod

In het Beleidskader heeft de gemeente het beleidsdoel geformuleerd een volwaardige culturele infrastructuur met een lokale, regionale en (inter)nationale betekenis in stand te houden en een kwalitatief en veelzijdig cultuuraanbod mogelijk te maken dat aantrekkelijk is voor de verschillende publieksgroepen in Den Haag. De artistieke en intrinsieke waarde van kunst en cultuur dient daarbij de basis te blijven vormen voor datzelfde beleid. De Adviescommissie onderschrijft dit uitgangspunt in het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 van harte. Alleen als de kwaliteit leidend is, kunnen culturele instellingen een wezenlijke bijdrage leveren aan de samenleving. De Adviescommissie spreekt in haar advies grote waardering en bewondering uit voor de kwaliteit en de waarde van het Haagse culturele veld. Een stad met een echt makersklimaat. Den Haag is in cultureel opzicht een rijke stad met een rijk verleden. Het Haagse culturele aanbod is divers en veelzijdig, van amateurkunst tot de absolute wereldtop tot de underground. Dat moeten we koesteren, ook voor komende generaties.

De kwaliteit van individuele instellingen staat voorop, maar de samenhang en het samenspel onderling zijn zeker zo belangrijk. Om voor de ketens van productie, presentatie, publieksbereik, talentontwikkeling en cultuureducatie te kunnen zorgen en verbindingen te kunnen maken met andere maatschappelijke domeinen is samenwerking binnen en tussen disciplines nodig. In hoofdstuk 2 wordt per discipline uiteengezet hoe de Haagse culturele infrastructuur met dit Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 vorm krijgt en welke beleidsthema's hierbij spelen.

De Adviescommissie begint haar advies met de waarneming dat veel culturele instellingen in de lopende beleidsperiode met een kleinere begroting dezelfde productie hebben trachten te behalen. De commissie constateert hierbij dat vrijwel alle instellingen een enorme veerkracht hebben getoond, maar nuanceert deze constatering met de vaststelling dat veel organisaties hebben ingeteerd op hun

reserves. Voor velen die werkzaam zijn in de culturele sector heeft dit gevolgen gehad voor hun arbeidsmarktpositie. Door bezuinigingen hebben culturele instellingen voltijdsbanen omgezet in kleinere dienstverbanden of zijn vaste banen verdwenen ten faveure van tijdelijke dienstverbanden of de inhuur van zzp'ers.

Een goed makersklimaat, ruimte voor talentontwikkeling

Een goed kunstklimaat met oog en plaats voor vernieuwing kan niet zonder de aanwas van nieuwe kunstenaars en makers. Het stimuleren van het makersklimaat en talentontwikkeling heeft de gemeente daarom als een van haar speerpunten benoemd. Dit is niet alleen van belang voor de dynamiek en ontwikkeling van de culturele sector zelf, maar ook voor het imago van de stad als een aantrekkelijke vestigingsplaats voor jongeren, talenten, en innovatieve bedrijven.

Het blijven bevorderen van een goed kunstenaarsklimaat is primair een zaak van de culturele sector zelf. Veel instellingen hebben in hun plannen voor 2017-2020 aandacht besteed aan dit onderwerp. Dat is goed nieuws voor Den Haag. Investeren in makers en talent geeft de garantie voor een blijvend en toekomstbestendig aanbod van goede kwaliteit. De stad bezit twee internationaal gerenommeerde kunstvakopleidingen, drie grote gezelschappen op het gebied van muziek, theater en dans die in de Basisinfrastructuur van het rijk zijn opgenomen, en goede faciliteiten voor (jonge) professionele makers voor zowel de podium- als de beeldende kunsten. Met oog voor deze rijke infrastructuur en de bestaande samenwerkingsverbanden tussen instellingen worden voor de komende beleidsperiode een aantal goed onderbouwde nieuwe plannen en activiteiten gehonoreerd. Daarbij blijft de verbinding van de grote instellingen en de kunstvakopleidingen met kleinere spelers in het Haagse culturele veld cruciaal voor de talentontwikkeling en innovatie en daarmee voor het makersklimaat in Den Haag.

In het Beleidskader heeft de gemeente binnen het budget voor het Meerjarenbeleidsplan € 0,5 miljoen gereserveerd voor een meer flexibele inzet zoals bijvoorbeeld één- en tweejarige ondersteuning van initiatieven op het gebied van talentontwikkeling en versterking van het makersklimaat. In dit kader worden twee nieuwe aanvragen binnen de dans, Kalpana en MEYER-CHAFFAUD, voor twee jaar gehonoreerd en krijgen Zaal 3 van Het Nationale Theater, het Nederlands Dans Theater, De Dutch Don't Dance Division, Aight, het Haags Popcentrum, Musicon, De Vaillant en Today'sArt extra middelen. De toekenningen aan LOOS, Ensemble Klang, PIP en Rewire zijn mede gehonoreerd vanuit deze optiek.

Op het gebied van beeldende kunst wordt de ondersteuning aan de kunstenaarsinitiatieven en presentatie-instellingen Nest, West, LhGWR gecontinueerd en in het geval van Project Space 1646 verruimd. Samen met de voorwaardenscheppende en stimulerende activiteiten van Stroom, de broedplaatsen, galeries, atelierpanden en de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten en de netwerken die ze vormen, investeert Den Haag verder in een rijke voedingsbodem en een goed vestigingsklimaat voor beeldend kunstenaars. Dit blijkt mede uit de ondersteuning van Haagse initiatieven door het rijk en het Mondriaan Fonds. Parallel aan het kunstenplanbudget, maar zeker daarmee in relatie te bezien, maakt het college zich hard voor het creëren van betaalbare werkruimte voor (beeldend) kunstenaars, voor broedplaatsen en plekken die mogelijkheden geven voor experiment en ontwikkeling en nieuwe hybride kunstvormen. Voor de periode 2015-2018 is hiervoor vanuit het leegstandsbeleid € 2 miljoen beschikbaar gesteld.

Flexibele en interdisciplinaire productiefaciliteit

De Commissie stelt vast dat er in de Haagse podiumkunstenketen een belangrijke functie ontbreekt: een autonome, flexibele, bij voorkeur multidisciplinaire productiefaciliteit voor jonge en/of innovatieve talentvolle podiumkunstmakers die (nog) niet aan een gevestigde instelling gelieerd (willen) zijn. De Commissie dringt aan op de totstandkoming en financiering van een toekomstgerichte faciliteit die artistieke, productionele en programmatische innovaties weet te verbinden aan maatschappelijke relevantie en/of ontwikkelingen.

Deze oproep doet de Commissie enerzijds tegen het licht van de bezuinigingen in 2013 die de rijke infrastructuur in Nederland van zelfstandige productiefaciliteiten voor theater, dans en muziek heeft aangetast. Voor die tijd waren er meer mogelijkheden voor nieuwe makers om zich zorgvuldig voor te bereiden op weg naar een volwaardige plaats in de beroepspraktijk. Vernieuwing, experiment en multi- en/of interdisciplinaire benaderingen waren de kenmerken van die infrastructuur. Anderzijds is de oproep ook te verbinden aan de constatering dat carrières van (jonge) kunstenaars tegenwoordig vaak minder lineair dan vroeger verlopen. Zowel een gemengde beroepsuitoefening, de vervaging van

de grenzen tussen (kunst)disciplines als de smaak van het publiek hebben invloed op wat er nodig is voor talentontwikkeling. De hybride kunstenaar zoekt meer naar cross-overs en interdisciplinaire samenwerkingen met ook andersoortige organisaties (bedrijven en maatschappelijke domeinen) die kunst en kunstenaars als verbindende schakel zien tussen hun opdracht en publiek/klanten. Het kunstvakonderwijs zal moeten inspelen op deze veranderende kunstpraktijk en uiteindelijk zullen kunstenaars zelf hun eigen kansen moeten grijpen om zich te laten zien. Maar voor het opbouwen van een eigen beroepspraktijk is vaak, zeker in de eerste fase, nog ondersteuning nodig. In die lijn stelt de Commissie dat er in haar beleving in de Haagse kunstketen een toekomstgerichte faciliteit ontbreekt die artistieke, productionele en programmatische innovaties weet te verbinden aan maatschappelijke ontwikkelingen.

Dit is een interessante gedachte, waar we graag samen met de sector mee aan de slag willen. Het college interpreteert deze oproep niet per definitie als een pleidooi voor een extra autonome fysieke plek of instelling. De gemeente heeft vanaf 2013 Korzo als productiehuis voor dans en muziek zelfstandig in stand gehouden en heeft Theater aan het Spui in de gelegenheid gesteld om met Zaal 3 in de DCR voor theater toch ruimte te geven aan jonge makers. Zowel voor Korzo als Zaal 3 zijn vanaf 2017 extra middelen in dit beleidsplan opgenomen om hun functies te versterken. Ook op het gebied van de beeldende kunsten ondersteunt de gemeente kunstenaarsinitiatieven die ook ruimte geven aan nieuwe talenten. De concentratie van vier kunstenplaninstellingen in de culturele broedplaats DCR: Nest, LOOS, MEYER-CHAFFAUD en Zaal 3 past daarin. In combinatie met De Electriciteitsfabriek en de festivals en andere activiteiten die daar plaatshebben, biedt de DCR veel mogelijkheden om als proeftuin voor cross-overs en innovatie te dienen.

Wel zien we mogelijkheden voor versterkte samenwerking van Haagse instellingen die zich nu al met talentontwikkeling en het versterken van het makersklimaat bezighouden. We willen met hen de wensen, kansen en mogelijkheden te verkennen om in netwerkverband, en met inzet van de bestaande infrastructuur, (jonge) makers te ondersteunen en/of aan te trekken, die nu wellicht door hun interdisciplinariteit moeilijk een plek kunnen vinden. Een flexibele productiefaciliteit dus, die als makelaar tussen de partijen kan optreden, zowel artistiek inhoudelijk als praktisch. Wij zullen in gesprek gaan met een aantal instellingen op het gebied van de podiumkunsten en festivals, beeldende kunsten en e-cultuur en de kunstvakopleidingen in en eventueel buiten Den Haag om de ideeën te verkennen en een visie te ontwikkelen.

De Commissie heeft voor een dergelijke functie een bedrag van € 0,5 miljoen in gedachten, gebaseerd op het subsidiënormbedrag dat het rijk binnen de BIS hanteert voor een productiehuis. Deze middelen zijn niet opgenomen binnen het financiële kader waarover de adviescommissie heeft geadviseerd. Er is hiervoor dus geen budget beschikbaar. Vooralsnog zullen instellingen budget voor de realisatie hiervan binnen hun eigen exploitatie moeten realiseren of naar externe middelen moeten zoeken. Voor meer projectmatige experimenten op dit terrein kan een beroep gedaan worden op de subsidieregeling Culturele Projecten.

Cultuuronderwijs voor iedere Haagse jongere

De Commissie constateert dat vier jaar geleden een begin is gemaakt met een goed doordachte stelselwijziging op het vlak van cultuuronderwijs, die gericht is op meer vraagsturing vanuit de scholen, een betere verankering van het cultuuronderwijs in het beleid en de curricula van de scholen en meer samenwerking tussen culturele instellingen als het gaat om een samenhangend en op maat van de scholen gesneden aanbod. Cultuuronderwijs heeft meer dan in het verleden een vaste plek gekregen in het curriculum van scholen. Het verheugt ons dat de instellingen die vorm hebben moeten geven aan de stelselwijziging – en in het bijzonder CultuurSchakel en het Koorenhuis – ondanks forse bezuinigingen en onzekerheid de afgelopen jaren ook in de ogen van de commissie blij hebben gegeven van een grote veerkracht.

Wij onderschrijven tegelijkertijd de constatering van de Commissie dat een dergelijk ingrijpende stelselwijziging een zaak van lange adem is. De bevindingen van de Commissie sluiten in deze nauw aan bij de uitkomsten van het onderzoek van WagenaarHoes¹ waarin werd geconstateerd dat de scholen, culturele instellingen en andere aanbieders de nieuwe structuur zich nog niet altijd geheel eigen hebben gemaakt. In lijn met de eerdere reactie op dit rapport zal de gemeente ook in de periode 2017-2020 vanuit haar systeemverantwoordelijkheid er zorg voor dragen dat de diverse partijen

¹ Onderzoek WagenaarHoesBOW/2015.180 – RIS 282220

duidelijkheid krijgen over de beleidsdoelen en ieders rol hierbinnen. Meer specifiek betekent dit dat de taakverdeling tussen Koorenhuis en CultuurSchakel verder geëxpliciteerd moet worden, teneinde verwarring met vroegere rollen en functies te voorkomen. Daarnaast zal CultuurSchakel overeenkomstig haar ambities duidelijker moeten aantonen welke meerwaarde zij heeft voor culturele instellingen die het onderwijs willen bedienen. Over twee jaar zullen wij de werking van het stelsel conform het advies nogmaals aan een evaluatieonderzoek onderwerpen.

De lovende woorden van de Commissie indachtig, blijven we ook de komende beleidsperiode inzetten op een gemeenschappelijke aanpak vanuit de portefeuilles Cultuur en Onderwijs als het gaat om de verdere implementatie van het nieuwe stelsel. We hebben conform het Beleidskader in het Meerjarenbeleidsplan 2017-2020 € 450.000 gereserveerd vanuit de cultuurbegroting voor een subsidie waarmee scholen culturele activiteiten als museumlessen en schoolvoorstellingen kunnen inkopen. Bij de vormgeving van deze nieuwe subsidie hebben we de keuze gemaakt om deze op te nemen in de integrale plannen van scholen, waarvoor scholen de subsidie dienen aan te vragen via het gemeentelijke Onderwijsloket. Deze keuze doet inhoudelijk recht aan onze inzet om cultuuronderwijs weer terug te brengen in het hart van de scholen. Bovendien beperkt deze keuze de administratieve lastendruk voor scholen. Scholen kunnen de activiteiten boeken via een boekingsite die CultuurSchakel heeft ingericht.

Vrijtijdsaanbod

De Commissie onderstreept het belang van de toegankelijkheid van het vrijetijdsaanbod voor iedere Hagenaar. Zij is van mening dat de maximumvergoeding zoals die nu via de Ooievaarspas gegeven wordt, hoger zou moeten zijn om deelname aan cursussen mogelijk te maken. Voorts zouden kinderen uit arme gezinnen ook in aanmerking moeten komen voor een tegemoetkoming in de kosten voor individuele cursussen. De Commissie adviseert in dit verband te onderzoeken of deelname aan het Jeugdcultuurfonds mogelijk is, zodat Den Haag ook aanspraak kan maken op landelijke middelen. Het college neemt deze aanbevelingen over met de kanttekening dat de Ooievaarspas hierbij leidend is en zal de raad zo spoedig mogelijk informeren over de mogelijke samenwerking met het Jeugdcultuurfonds.

De Commissie benadrukt in het advies over CultuurSchakel dat er een goede aansluiting komt tussen cultuuronderwijs en het vrijetijdsaanbod. CultuurSchakel heeft hierbij een belangrijke taak als het gaat om het inzichtelijk maken van het vrijetijdsaanbod voor zowel scholen als gebruikers. Daarnaast zal CultuurSchakel samen met scholen, aanbieders van cursussen voor de vrije tijd en – waar relevant – cultuurankers in kaart moeten brengen hoe de doorstroming vanuit cultuuronderwijs naar actieve cultuurparticipatie in de vrije tijd het beste gestalte kan krijgen. Met de 'Culturele Kaart Den Haag' is hiervoor al een flinke stap in de goede richting gezet. Deze kaart geeft een praktisch overzicht van alle aanbieders op het gebied van kunst en cultuur verdeeld over de acht Haagse stadsdelen.

Cultuur met een breed bereik

Den Haag investeert ieder jaar opnieuw veel middelen in cultuur. Deze investeringen met maatschappelijke middelen zijn alleen gerechtvaardigd als zoveel mogelijk mensen in deze stad genieten van het moois dat kunst en cultuur te bieden heeft. Zoals de Adviescommissie ook aangeeft, dient de overheid zorg te dragen voor een cultuuraanbod dat voor iedereen bereikbaar is en dient zij zich tegelijkertijd te realiseren dat niet iedereen alles zal waarderen. In het Beleidskader staan inhoud en kwaliteit voorop. Ze zijn het vertrekpunt voor een breed in te zetten cultuurbeleid dat ook de niches voor een gespecialiseerd publiek moet bereiken. De Adviescommissie heeft dit als leidraad gebruikt in haar advies. De diversiteit van de Haagse samenleving heeft haar weerslag gekregen in de keuzes die de Adviescommissie heeft gemaakt. Instellingen als het onlangs met de Aanmoedigingsprijs Culturele Diversiteit onderscheiden Art-S-Cool, Kalpana, CultureClash4U, Pip en Rewire zijn voorbeelden van instellingen die voor het eerst zijn opgenomen in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur en zich in hun activiteiten laten leiden door de diversiteit en dynamiek van de Haagse samenleving. Hetzelfde geldt voor een instelling als Aight die een forse subsidieverhoging tegemoet kan zien.

Culturele instellingen dienen zich nog meer dan in het verleden rekenschap te geven van het publiek dat zij willen bedienen. Zij zullen moeten onderzoeken op welke wijze zij nieuwe publieksgroepen adequaat kunnen bedienen. Dit behoort tot de kernactiviteiten van alle culturele instellingen die uit het cultuurbudget worden bekostigd. Het Matchingsbudget Pluriform Programmeren wordt om deze reden niet gecontinueerd. In reactie hierop heeft de gemeenteraad bij de behandeling van het Beleidskader

Kunst en Cultuur 2017-2020 gevraagd om bijzondere inspanningen van instellingen gericht op een breder en meer divers publieksbereik mee te wegen bij de advisering. Daaraan heeft de Commissie gehoor gegeven en geconstateerd dat met name podia als het Dans- en Muziekcentrum en Korzo in hun programmering een voortrekkersrol spelen. Tegelijkertijd moet geconstateerd worden dat de opbouw van een cultureel divers publiek ook voor deze instellingen een zaak van lange adem is. Specifieke kennis van hoe verschillende doelgroepen te bereiken is hierbij onontbeerlijk, hetgeen voor het college aanleiding is om op korte termijn te onderzoeken hoe met name de podiumkunsten op dit gebied kunnen worden gefaciliteerd.

Voor het bereiken van een breed publiek hebben binnen de Haagse culturele infrastructuur enkele cultuurankers een cruciale functie. Dit doen zij door zich nadrukkelijk op de cultuurparticipatie binnen de eigen wijk en/of stadsdeel te richten, waarbij zij gebruik maken van programmeraden waarin bewoners vertegenwoordigd zijn, een specifieke op maat van de wijk gesneden programmering en het open staan van initiatieven vanuit de wijk. Cultuurankers zijn voor veel stedelijke culturele instellingen aantrekkelijke partners bij hun pogingen een breder en meer divers publiek te bereiken. Het college constateert dat de cultuurankers zich hebben ontwikkeld en daardoor steeds meer in staat zijn om deze rol op zich te nemen, maar dat samenwerking met cultuurinstellingen in de binnenstad nog niet altijd op gelijkwaardige basis tot stand komt. Het college ziet het als een taak voor zowel de cultuurinstellingen in de binnenstad als de cultuurankers om hier in de komende jaren aan (door) te werken.

In het advies van CultuurSchakel geeft de Commissie aan dat een heldere rolverdeling tussen het Servicecentrum Cultuurparticipatie van CultuurSchakel en de cultuurankers van belang is. Zij constateert dat de opdracht van de cultuurankers op onderdelen overeenkomt met de service- en expertisefunctie van CultuurSchakel. Het college erkent dat zowel CultuurSchakel als de cultuurankers zich richten op cultuurparticipatie, waardoor de opdracht aan CultuurSchakel raakt aan opdracht van de cultuurankers. CultuurSchakel heeft een stedelijke functie, richt zich op actieve cultuurparticipatie (amateurkunst) in al zijn diversiteit, biedt ondersteuning aan deze groepen, brengt vraag en aanbod bij elkaar en heeft een taak om de subsidieregeling Amateurkunstenaars uit te voeren. De cultuurankers hebben een functie in het stadsdeel waarin zij actief zijn en bieden faciliteiten aan initiatieven op het gebied van amateurkunst en brengen initiatieven bij elkaar, bijvoorbeeld in projecten met verschillende partijen uit het stadsdeel. Zij kunnen ook trends signaleren, waarmee zij CultuurSchakel kunnen voeden. CultuurSchakel kan daarmee haar functie als service- en expertisecentrum optimaal uitvoeren. Daarmee kan ze omgekeerd weer ondersteuning bieden aan de cultuurankers bij de uitvoering van hun taken. Juist omdat de taken van deze negen organisaties zo dicht bij elkaar liggen is het belangrijk dat er samenwerking en afstemming is tussen de partijen. Het ligt in de ogen van het college voor de hand dat CultuurSchakel daarom structureel participeert in het cultuurankeroverleg.

De gemeente wil verder dat instellingen de Code Culturele Diversiteit toepassen. De Code biedt instellingen concrete handreikingen om culturele diversiteit structureel te verankeren wat betreft publieksbereik, programmering, het personeel (inclusief toezichthouders) en de partners waarmee wordt samengewerkt. In de monitoring van culturele instellingen en in de reguliere accountgesprekken zullen wij dit aan de orde stellen.

Het is ook van belang dat culturen van migranten in deze stad een plek hebben in het Haagse culturele erfgoed. Het Netwerk Erfgoed Haagse Migrant, waarin diverse migrantenorganisaties participeren, naast vertegenwoordigers van musea en erfgoedinstellingen wordt voortgezet. Deelnemende instellingen zetten zich in voor het behoud van Haags migrantenerfgoed en streven ernaar dit zo breed mogelijk zichtbaar te maken voor alle Hagenaars.

Cultuur met maatschappelijke relevantie

In het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 is nadrukkelijk gesteld dat de artistieke en intrinsieke waarde van kunst en cultuur de basis moet blijven voor het cultuurbeleid. De Commissie heeft dit uitgangspunt onderschreven en instellingen primair langs deze meetlat gelegd. Dit neemt niet weg dat culturele instellingen gestimuleerd moeten worden hun maatschappelijke relevantie te bewijzen. Bovendien kan dit leiden tot nieuwe inkomstenbronnen. Voor sommige instellingen kan het bijvoorbeeld opportuun zijn om via samenwerking met wijkorganisaties, jeugd- en zorginstellingen en programma's te ontwikkelen om vereenzamende ouderen uit hun isolement te halen. Een landelijk programma als 'Lang leve kunst', gericht op de bevordering van cultuurparticipatie van ouderen, laat de potentie van dergelijke verbindingen zien. Het biedt mogelijkheden voor het bereiken van

maatschappelijke doelstellingen als eenzaamheidsbestrijding, het vermijden van zorgkosten en herstel van eigenwaarde van ouderen. Dit programma wordt gefinancierd door het Fonds voor Cultuurparticipatie en een drietal particuliere fondsen.

Tegelijk vragen deze maatschappelijke thema's om andere samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld tussen Cultuur en Participatie, Integratie, Burgerschap en bijvoorbeeld de GGD. Ook op het gebied van de jeugdzorg, het vrijwilligersbeleid, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en andere onderdelen van het welzijnsbeleid liggen kansen voor culturele instellingen om de maatschappelijke relevantie van cultuur te bewijzen. De komende vier jaren moeten worden gebruikt om deze kansen te verzilveren. Juist ook door het scheppen van hybride vormen van subsidiëring en financiering vanuit verschillende beleidsterreinen en fondsen worden mogelijkheden vergroot om creatieve oplossingen voor complexe problemen te vinden.

Economisch profijt en het culturele gezicht van de stad

In het Beleidskader heeft de gemeente aangegeven dat het cultuurbeleid bijdraagt aan de versterking van de lokale economie. Een goed cultuuraanbod maakt de stad immers aantrekkelijk als vestigingsplaats, als reisdoel en als congreslocatie. In relatie hiermee heeft de gemeente in het Beleidskader aangegeven dat een goed cultuuraanbod het culturele profiel en daarmee de aantrekkelijkheid van de stad kan versterken. Zo kan een goed makersklimaat bijdragen aan een spannender imago van Den Haag en jonge hoogopgeleiden langer aan de stad binden.

De commissie gaat in de inleiding van haar advies in beperkte mate in op de economische impact van de cultuur in Den Haag. Wij zien dat Cultuur grote economische potentie heeft om bij te dragen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat en in staat is om de economische spinn-off door het toerisme te vergroten. Bedrijven, studenten en jonge kenniswerkers worden aan de stad gebonden. Het culturele aanbod – vooral van musea, sommige podiumkunsten en festivals – zorgt voor meer toeristen en congressen in de stad. Die zorgen voor bestedingen in de Haagse economie. Ook in de periode 2017-2020 hecht het college daarom aan een sterk museaal aanbod met (inter)nationaal spraakmakende tentoonstellingen. Verder hecht het college aan aanbod dat het imago van Den Haag als dynamische en energieke stad versterkt. Door meer nadruk te leggen op het informele aanbod, zoals initiatieven op het gebied van pop, beeldende kunst, broedplaatsen, nicheprogramming en festivals, presenteert Den Haag zich als een aantrekkelijke stad om te bezoeken en te wonen.

Daarnaast blijft de gemeente investeren in de collectieve cultuurmarketing. Wij verwachten hierbij ook een inspanning van de culturele instellingen om in samenwerking met Den Haag Marketing meer bekendheid te geven aan het kwalitatief hoogstaande culturele aanbod. Hiervan profiteren zijzelf, maar ook de stad als geheel. Het past in de ontwikkeling dat publiek cultuurbezoek met winkelen en horecabezoek combineert. Het verblijfstoerisme van de groepen zoals aangegeven in de Kanskaart Toerisme kan groeien door de ontwikkeling van arrangementen in samenwerking met de hotelsector en de stedelijke attracties.

Zoals vorig jaar aangekondigd in de visie op Grootschalige Publieksevenementen² wordt op dit moment gewerkt aan de opzet van een coördinatiepunt voor publieksevenementen. De organisatie van evenementen zal hierdoor naar onze verwachting gemakkelijker worden en het economisch profijt voor de stad groter. Voor de komende beleidsperiode zullen wij samen met de sector onderzoeken op welke wijze ook culturele instellingen hierin een rol spelen.

Den Haag profileert zich als Internationale Stad van Vrede en Recht. Voor een aantal culturele instellingen biedt juist dit profiel interessante aanknopingspunten voor verdiepende programmering en reflectie. Hiermee geeft Den Haag op cultureel vlak invulling aan het gastheerschap aan de vele hier gevestigde internationale organisaties en expats. Daarnaast levert dit ook een bijdrage aan het versterken van het imago van stad van Vrede en Recht bij de eigen bewoners. Het college roept culturele instellingen op effectief door hun programmering en producties bij te dragen aan de uitstraling van Den Haag als internationale cultuurstad en daarmee de aantrekkingskracht en het vestigingsklimaat voor expats en internationale instellingen te vergroten.

² DSO/2015.632- RIS 283920)

Tot slot

De Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 koos voor haar advies de titel 'Bouwen aan Kunst en Cultuur'. Het werkwoord bouwen geeft weer dat het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 richting en ruimte wil geven aan de ontwikkeling van het culturele leven in onze stad. Om in de metafoor van bouwen te blijven, in een zo snel veranderende samenleving als de onze betekent die ontwikkeling naast onderhoud en verbouw soms ook afscheid nemen van wat staat. Om ruimte te scheppen voor nieuwe ontwikkelingen en zo bij de tijd te blijven en te anticiperen op de toekomst. De vierjarige cyclus van het Meerjarenbeleidsplan vormt daarin een ijkmoment. Waarbij we inventariseren en waarderen wat er is, bepalen of het nog voldoet en aansluit op die wereld in beweging, waar nodig aanpassen en ook durven kiezen voor vernieuwing waar dat nodig is. Dat is de boodschap die de Commissie ons als gemeente meegeeft in haar advies; bouw aan kunst en cultuur.

Verdere ontwikkeling van de culturele sector moet plaatsvinden in nauwe dialoog tussen samenleving, instellingen en gemeente. Alleen in die dialoog kunnen we de komende vier jaar bouwen aan de versterking van Den Haag als stad met een bloeiend, aansprekend en innovatieve culturele sector. Waar de artistieke en intrinsieke waarde van kunst en cultuur de basis vormen voor beleid. En waar kunst en cultuur bijdraagt aan sociale verbanden, participatie en integratie van burgers, het imago van

1. DE CULTURELE INFRASTRUCTUUR PER DISCIPLINE

Podiumkunsten en -accommodaties

Er staan voor de podiumkunsten de komende beleidsplanperiode twee majeure ontwikkelingen te wachten. Per 1 januari 2017 zullen het Nationale Toneel, de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui fuseren tot 'Het Nationale Theater'. Deze fusie van een groot gezelschap, een schouwburg en een (producerend) vlakke vloertheater, gericht op de hierboven genoemde krachtenbundeling, is uniek in de Nederlandse theatergeschiedenis. In de paragraaf 'Theater' wordt hier nader op ingegaan.

De tweede ontwikkeling is de opening van een nieuw Onderwijs- en Cultuurcentrum (OCC) aan het Spuiplein, die voor medio 2019 is gepland. Hierin zullen het Dans- en Muziekcentrum Den Haag (DMC), het Residentie Orkest (RO), het Nederlands Dans Theater (NDT) en het Koninklijk Conservatorium (KC) hun huisvesting krijgen. Mede door de krachtenbundeling van deze instellingen moet een hoogwaardig, aansprekend gebouw ontstaan, waarin voor een breed publiek – van lokaal tot (inter)nationaal – het beste wordt getoond van wat de diverse disciplines te bieden hebben. De Commissie constateert dat meer samenwerking wenselijk is tussen de bespelers van het nieuwe gebouw. Ten aanzien van de beleidsplannen van DMC, NDT en het RO plaatst de Commissie enkele kritische kanttekeningen. Een nadere uitwerking van de gedeelde ambitie en visie voor de bespeling van en de samenwerking in het toekomstige OCC en de rol van het Koninklijk Conservatorium wordt gemist, iets waar in het Beleidskader wel om was gevraagd. In de 'gezamenlijke visie in zeven punten' ten aanzien van het toekomstige OCC die de instellingen in een bijlage hebben toegevoegd, ontbreekt een concretisering over de mogelijkheden voor samenwerking op het gebied van de programmering, talentontwikkeling, educatie, marketing en publieksopbouw, terwijl het nieuwe zalencentrum nauwere samenwerking mogelijk en nodig maakt. De intentie is een inspirerend en innovatief centrum voor Den Haag te realiseren voor het hele muziek- en dansleven in onze stad, oftewel een huis voor studenten, dansers, klassiek geschoolde musici, amateurgezelschappen en populaire cultuurvormen met ruimte voor (interdisciplinaire) innovatie en dynamiek, die leidt naar een verbreding van het publiek. Het college verwacht van de betrokken instellingen dat zij een gezamenlijke visie ontwikkelen op de wijze waarop de samenwerking in het OCC gaat leiden tot aantoonbare meerwaarde.

Cultuurankers

Ieder stadsdeel heeft een eigen cultuuranker. Dit zijn culturele instellingen die zich met hun activiteiten in de eerste plaats richten op bewoners in het eigen stadsdeel, aansluitend bij de identiteit van dit stadsdeel. Het doel is de cultuurparticipatie in hun stadsdeel te vergroten. Daarnaast zijn de cultuurankers partner voor de stadspodia die nieuw publiek zoeken, broedplaats voor talent en vindplaats voor nieuwe makers. De Commissie heeft waardering voor de cultuurankers als beleidsinstrument, die zorgen voor de gewenste reuring in de stadsdelen en wijken. De Commissie adviseert de cultuurankers verder te verstevigen en adviseert daarom de incidentele middelen die aan de cultuurankers zijn toegekend in de afgelopen periode om te zetten naar structurele middelen. Daarnaast geeft de Commissie aan dat de cultuurankers flankerend zijn aan de basisinfrastructuur in de stad. Het college ziet de cultuurankers als 'culturele voorposten' in de stadsdelen en als onderdeel van de culturele infrastructuur in de stad en neemt het advies van de Commissie op dit punt over. Vanuit die positie zien wij dat een uitwisseling mogelijk is van kennis, ervaring en contacten tussen de cultuurankers en de stadspodia, waar alle partijen baat bij hebben. Samenwerking tussen deze partijen maakt het ook mogelijk om overleg te voeren over specifieke programmering, zodat deze steeds op een passende plek in de stad getoond wordt. De cultuurankers moeten daarnaast binnen hun eigen stadsdeel ruimte geven aan (amateur)initiatieven en waar mogelijk en gewenst deze initiatieven begeleiden, zodat zij een ontwikkeling kunnen doormaken. Ten slotte dienen de cultuurankers ruimte te bieden aan activiteiten op het gebied van cultuuronderwijs.

Overige podia

De gemeente beschikt daarnaast over podia met ieder hun eigen karakter. Het Zuiderparktheater biedt plaats aan 900 personen. Hoewel de Commissie de aanvraag van de stichting Zuiderparktheater negatief heeft beoordeeld, is het college van mening dat deze nog maar net opgerichte stichting een kans moet krijgen om zich te ontwikkelen, de mogelijkheden van het theater te verkennen en ten volle te benutten. Het theater op deze mooie plek in de stad kan publiek op een laagdrempelige manier in contact brengen met cultuur.

Andere accommodaties met een theaterzaal, waar ook vrijetijdscursussen worden aangeboden, zijn theater Merlijn aan de Bilderdijkstaat en Prins27.

Muziek

Klassieke, oude en nieuwe muziek

Den Haag streeft naar een dynamisch en veelzijdig klassiek muziekleven met een breed aanbod van symfonische muziek, kamermuziek, opera en muziektheater, oude en nieuwe muziek. Het Residentie Orkest, het Dans- en Muziekcentrum en het Koninklijk Conservatorium hebben hierbij een dragende rol. Met inachtneming van en respect voor hun specifieke rollen op het gebied van productie, programmering, presentatie, talentontwikkeling, educatie en het leggen van maatschappelijke verbindingen verwachten we van deze instellingen dat ze in goede samenwerking met elkaar en met de kleinere muziekinstellingen in de stad –al dan niet voortgekomen uit het Koninklijk Conservatorium– het voortouw nemen bij de vorming en ontwikkeling van het Haagse muzikale landschap. Zeker ook met de blik op het nieuwe Onderwijs en Cultuurcentrum, waar de drie instellingen samen met het Nederlands Dans Theater hun huisvesting krijgen.

De muziekaanvragen laten een zeer dynamisch en divers werkveld zien, waarin veel professionals grote persoonlijke inzet tonen. Tegelijk is de Commissie kritisch over de in de aanvragen opgenomen publieksprognoses. Meer samenwerking tussen instellingen zou hebben kunnen leiden tot meer realisme over de te verwachte publieksontwikkeling die nu door veel instellingen te optimistisch wordt ingeschat.

Het college onderschrijft de oproep tot een betere afstemming en vraagt instellingen meer inzet te plegen om een breed publiek te bereiken.

Het Residentie Orkest oogst bij de Commissie bewondering voor de voortvarende wijze waarop het orkest in de huidige beleidsperiode een doorstart heeft gemaakt en een onmisbare functie vervult binnen het Haagse muziekleven. Het college herkent deze constatering en kan instemmen met het advies om het orkest extra financiële armslag te geven. Ook het advies van de Raad voor Cultuur om de rijkssubsidie met € 0,5 miljoen te verhogen zal de armslag van het orkest vergroten. Als samenwerking met het Rotterdams Philharmonisch Orkest aan een duurzame orkestvoorziening in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag op basis van hun verschillende profielen meer dan nu gestalte krijgt, kan een werkelijk complementair aanbod aan symfonische muziek ontstaan.

Voor de kamermuziek heeft DMC volgens de Commissie een centrale rol in het ontwikkelen van beleid samen met kleinere instellingen zoals het Kamermuziekfestival Den Haag en Musica Antica da Camera. Zo kan met nog meer rendement het opgebouwde culturele kapitaal en de energie van deze kleinere instellingen worden ingezet voor een gezamenlijk doel: een bloeiend, gevarieerd en goed afgestemd kamermuziekaanbod in Den Haag voor een groter publiek.

Veel waardering heeft de Commissie voor het Haags Orgel Kontakt met haar orgelconcerten in de verschillende Haagse kerken en het zelfontwikkelde educatieve project voor basisscholen. Ook de Johan Wagenaar Stichting kan samen met de partners in de stad op het gebied van nieuwe muziek haar festival Dag in de Branding voortzetten en de gemeentelijke muziekprijzen blijven toekennen. Waarbij opgemerkt wordt dat deze organisatie die ook het virtuele Huis voor de Nieuwe Muziek organiseert en coördineert, wordt aangemoedigd zich de komende periode met een gedeelde visie te ontwikkelen en de samenwerking tussen de diverse belanghebbende instellingen op het terrein van juist de nieuwe muziek verder te stimuleren. Tot slot heeft de Commissie lof voor Opera2Day. In lijn met het advies krijgt deze organisatie extra financiële armslag. Helaas is de aanvraag van deze instelling bij het Fonds Podiumkunsten weliswaar positief beoordeeld, maar niet gehonoreerd vanwege het ontoereikende subsidiebudget.

De in het lopende Meerjarenbeleidsplan opgenomen instellingen Loos, het Prinses Christina Concours, Slagwerk Den Haag, en New European Ensemble keren terug. Slagwerk Den Haag en het New European Ensemble kunnen zich bovendien verheugen in een honorering van hun subsidieaanvraag bij het Fonds Podiumkunsten. Nieuw zijn Ensemble Klang en het Matangi Quartet, die met hun activiteiten een waardevolle en interessante aanvulling op het bestaande (structureel gesubsidieerde) muziekaanbod in Den Haag zullen leveren.

De aanvraag van Festival Classique kreeg een negatief advies van de Commissie. Het college echter wil Festival Classique voor de periode 2017-2020 behouden. Wij zijn van mening dat de economische waarde van dit festival voor Den Haag, één van de beleidsdoelen uit het beleidskader, in dit geval onvoldoende door de Adviescommissie is meegewogen. Verder vindt het college het festival van belang voor de verbreding van het publieksbereik voor klassieke muziek en verwacht het college dat

het zich daarin de komende jaren verder zal ontwikkelen. De verhuizing van het festival naar Scheveningen biedt hiervoor op grond van de editie 2016 kansen. Het college besluit om Festival Classique vanaf 2017 wel te subsidiëren, en gaat er hierbij vanuit dat het festival de komende vier jaren in Scheveningen zal plaatsvinden.

Popmuziek

Uit de aanvragen blijkt volgens de Commissie een boeiende infrastructuur van podia, oefenfaciliteiten en festivals. Als laagdrempelige cultuurvorm kent pop een hoge publieksparticipatie van jong tot oud en draagt het bij aan de levendigheid en het imago van Den Haag. Daarnaast kan de popsector een positieve bijdrage leveren op maatschappelijk en economisch vlak. Binnen de sector bestaan hechte samenwerkingsverbanden.

Hoewel de Haagse popsector vooral een rockimago heeft, gebeurt er meer in de stad. De Haagse hiphop weet samen met andere *urban* muziekstromingen steeds meer podia en festivals te veroveren. In het advies komt dit tot uiting in positieve adviezen voor Aight als een belangrijke organisatie voor de jeugd, Musicon en PIP als alternatief cultuurpodium. Het Paard van Troje heeft als grootste poppodium volgens de commissie een onmisbare functie in de stad, maar dient wel een organisatorische, financiële en inhoudelijke ontwikkeling door te maken, waarbij de commissie onderstreept dat het Paard ook de jongerencultuur in al haar diversiteit moet blijven aanspreken. De Commissie onderkent ook de belangrijke positie van het HPC op het gebied van talentontwikkeling, vernieuwing en het bieden van faciliteiten en een podium voor muzikanten en nichestromingen.

De constatering van de Commissie dat Den Haag met recht trots kan zijn op de gevarieerde popinfrastructuur, is voor ons geen reden om achterover te gaan leunen. Om talentontwikkeling te bevorderen en beginnende artiesten een podium te geven is het van belang dat popinstellingen, podia en festivals samen blijven werken. Deze samenwerking is tevens nodig om activiteiten op elkaar af te blijven stemmen en zo het evenwicht van de popinfrastructuur te waarborgen. Om een overlap van functies en verantwoordelijkheden binnen de Haagse popinfrastructuur te voorkomen, vinden wij een analyse van de Haagse popinfrastructuur van belang. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat de popsector aansluit op een internationale en cultureel diverse stad die verschillende publieksgroepen in Den Haag aanspreekt. Een nauwe samenwerking met de cultuurankers kan hierbij een rol spelen. Ook zien wij binnen de popsector een rol voor CultuurSchakel om popinstellingen en cultuuronderwijs aan elkaar te verbinden. Om het bovenstaande nader te onderzoeken en de huidige popinfrastructuur te analyseren stelt de Commissie een update van de gemeentelijke Popnota uit 2007 voor. Het college onderschrijft dit voorstel, temeer omdat de ontwikkelingen binnen de jeugd- en jongerencultuur snel gaan en steeds vragen om een actuele kijk op dit beleidsveld.

Dans

De gemeente wil een dansinfrastructuur in stand houden die ruimte geeft aan (internationale) excellentie, goede programmering en festivals op grote en kleinere podia, experiment en (top)talentontwikkeling, aan educatie en aan maatschappelijke verbindingen.

De Commissie constateert dat Den Haag een volledige en in veel opzichten unieke dansketen binnen haar stedelijke infrastructuur heeft en hier trots op mag zijn. Het Haagse dansprofiel zal de komende vier jaar nog worden versterkt met twee nieuwe initiatieven. Naast de bestaande instellingen als Nederlands Dans Theater, Korzo (inclusief CaDance en het India Dans Festival), Holland Dance, De Dutch Don't Dance Division en Lonneke Van Leth en de programmerende podia als het Zuiderstrandtheater en Theater aan het Spui krijgen Kalpana-Arts Reimagined en MEYER-CHAFFAUD in eerste instantie twee jaar de kans om zich te ontwikkelen en te bewijzen. Beide dansproductiekernen hebben in 2015 de stap naar zelfstandigheid gemaakt, nadat ze jarenlang als makers aan productiehuis Korzo waren verbonden. Beide bieden met hun activiteiten een waardevolle en interessante aanvulling op het bestaande (structureel gesubsidieerde) dansaanbod en -infrastructuur in Den Haag. Waardering is er ook voor de toegankelijke dansactiviteiten van DeDDDD en Lonneke Van Leth en het cultureel ondernemerschap dat zij daarbij ontplooiën.

Ten aanzien van talentontwikkeling blijft Korzo als ontwikkel- en presentatieplek cruciaal voor talentontwikkeling, ook in samenwerking met het Nederlands Dans Theater. De verbinding met dansvakopleidingen is daarbij noodzakelijk. DeDDDD krijgt extra middelen om zijn talentontwikkelingsfunctie binnen De Dutch Junior Dance Division te versterken. In relatie tot MEYER-CHAFFAUD (Cloud/DansLab) en met betrekking tot de suggestie van de Commissie de positie van de

culturele broedplaats DCR, waarin ook instellingen als Nest, LOOS en Zaal 3 zijn gevestigd, als proeftuin voor cross-overs en innovatie te ontwikkelen, verwijzen we naar de inleiding onder

Makersklimaat en talentontwikkeling.

Het college waardeert de (inter)nationale betekenis van het Nederlands Dans Theater, Korzo en Holland Dance. Het Nederlands Dans Theater vertegenwoordigt Den Haag met de vele buitenlandse tournees, Korzo met een internationaal netwerk en het in het land presenteren van (kleinere) voorstellingen en Holland Dance haalt internationale producties naar Den Haag. Het Nederlands Dans Theater, dat als groot gezelschap voor moderne dans in een internationale context subsidie heeft aangevraagd bij het Rijk, is inmiddels positief beoordeeld door de Raad voor Cultuur. De aanvraag van Korzo als productiehuis is door de Raad negatief beoordeeld. Zowel Korzo, Holland Dance, DeDDDD als Lonneke Van Leth hebben ook subsidieaanvragen gedaan bij het Fonds Podiumkunsten en het Fonds voor Cultuurparticipatie. Alleen de aanvraag van Holland Dance bij het Fonds voor Cultuurparticipatie is gehonoreerd.

De Commissie ziet kansen om de dans in Den Haag via samenwerking naar een nog hoger artistiek niveau te brengen. Geconstateerd wordt echter dat de dansinstellingen vooral de eigen functie voor de stad beschrijven en programmapijlers benoemen, maar weinig concrete artistieke invulling geven aan gezamenlijke plannen voor de periode 2017-2020. Bovendien wordt er nauwelijks inhoudelijk gereflecteerd op het gezamenlijke statement Den Haag: City of Dance, Peace and Justice, dat als bijlage bij alle beleidsplannen is toegevoegd. Ook op het gebied van (gezamenlijke) marketing ontbreken goed onderbouwde voornemens gericht op publieksopbouw, bijvoorbeeld via het online platform Den Haag Danst! En er liggen nog kansen bij en tussen de dansinstellingen en de kunstvakopleidingen om zich vanuit een inhoudelijke visie steviger te verbinden. Het college verwacht van de instellingen dat hier nader invulling aan wordt gegeven.

Theater

Het college onderschrijft het advies van de Commissie om de Haagse theaterketen completer, sterker en innovatiever te maken en zo vitale verbindingen tussen traditie en vernieuwing in de podiumkunsten te stimuleren. Zoals in het Beleidskader gesteld wil de gemeente haar toneeltraditie bestendigen en een theaterinfrastructuur die duurzaam ruimte geeft aan excellente productie en programmering in de grote en kleinere zalen, aan jeugdtheater, talentontwikkeling, educatie en maatschappelijke verbindingen. Aandacht voor publieksopbouw blijft een vereiste, vooral om doelgroepen als jongeren en mensen met een bi-culturele achtergrond te bereiken.

De Commissie heeft een negatief advies uitgebracht over Toneelgroep De Appel. Dit advies leidt tot een ingrijpende beslissing. De Appel heeft een lange staat van dienst en vanaf 1971 een eigen plek weten op te bouwen in het Haagse en nationale theaterlandschap. Decennialang heeft De Appel een rol van betekenis gespeeld, waarvoor het terecht veel lof heeft ontvangen. Het thans voorliggende advies is echter zeer kritisch over zowel de artistieke kwaliteit, de positionering als de bedrijfsvoering. Het laat geen ruimte voor continuering van de subsidie. Mede gezien de ontwikkelingen binnen het culturele landschap en de veranderende voorkeuren van het publiek – welke hebben geleid tot een aantal speerpunten voor beleid zoals beschreven in het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 – en de keuzes die iedere vier jaar binnen een tevoren vastgesteld financieel kader gemaakt moeten worden voor de volgende meerjarenbeleidsplanperiode, zag de Commissie zich, zoals zij aangeeft, genoodzaakt een scherpe afweging te maken om vraag en aanbod in de stad in evenwicht te brengen. Zij ziet in de huidige theaterketen niet langer de noodzaak van een tweede, meerjarig gesubsidieerd middelgroot stadsgezelschap in Den Haag. Er is geen beleidsmatige grond om af te wijken van het advies. Daarmee komt per 2017 een einde aan de uitzonderlijke situatie in Den Haag met twee door de gemeente gesubsidieerde repertoiregezelschappen.

Daartegenover staat een nieuwe en spannende ontwikkeling. Per 1 januari 2017 zullen het Nationale Toneel, dat als grootste reisgezelschap in het landelijke toneelbestel ook substantieel door het rijk wordt ondersteund vanuit de Basisinfrastructuur (BIS), de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui fuseren tot 'Het Nationale Theater'. Deze fusie van een groot gezelschap, een schouwburg en een (producerend) vlakke vloertheater is door de drie instellingen zelf geïnitieerd als vervolgstap op hun samenwerking de afgelopen jaren in de Toneelalliantie. De vorming van dit nieuwe organisatie-model waarin presentatie en productie van podiumkunsten samenkomt, is uniek in de Nederlandse theatergeschiedenis. Het college heeft, mede op basis van het advies van de Commissie, vertrouwen in de toekomstgerichte plannen waarin veel aandacht is voor een effectieve

en inhoudelijke binding met het publiek. De fusie is een complex en ingrijpend proces, waarin voor 1 januari 2017 nog zeker stappen gezet moeten worden, omdat het 'soortelijk gewicht der betrokken partijen' groot is, zoals de Commissie opmerkt.

Dat neemt niet weg dat er tegelijk een zware taak op de schouders van Het Nationale Theater i.o. komt te liggen. Twee gezelschappen (HNT en jeugdtheatergezelschap NTjong (dat ook deel uitmaakt van de landelijke BIS) moeten op hoog niveau in stand gehouden worden. Er ligt een omvangrijke verantwoordelijkheid voor talentontwikkeling, educatie en het aangaan van maatschappelijke verbindingen. Het Nationale Theater moet zich zowel lokaal als nationaal positioneren. Binnen Den Haag moet het zorgdragen voor dynamiek in de theatersector waarin ruimte is voor kleinere instellingen en initiatieven en facilitaire ondersteuning bieden zoals aan de Firma Mes. Ter versterking van een goed en aantrekkelijk productieklimaat voor jonge, talentvolle makers wordt de bijdrage aan Zaal 3 structureel gemaakt voor de exploitatie van dit podium. In relatie tot Zaal 3 en met betrekking tot de suggestie van de Commissie de positie van de culturele broedplaats DCR, waarin ook instellingen als Nest, LOOS en MEYER-CHAFFAUD (Cloud/DansLab) zijn gevestigd, verwijzen we naar de inleiding onder *Makersklimaat en talentontwikkeling*.

In een Internationale Stad voor Vrede en Recht bestaat behoefte aan een (Engelstalige) internationale programmering. De gemeente ziet de internationale theaterprogrammering als een taak voor Het Nationale Theater, maar acht deze functie het best gewaarborgd in de vorm van een samenwerkingsverband tussen Stichting The English Theatre (STET) en Het Nationale Theater.

Het Nationale Theater, dat als groot theatergezelschap met reisopdracht subsidie heeft aangevraagd bij het rijk is inmiddels positief beoordeeld door de Raad voor Cultuur. Als een van de drie grote gezelschappen in het land betekent dit voortzetting van het huidige subsidieniveau voor zowel het gezelschap voor volwassenen als voor de jeugd (NTjong). Firma Mes heeft ook een subsidieaanvraag ingediend bij het Fonds Podiumkunsten die helaas niet gehonoreerd is.

Om de theaterprogrammering van toegankelijk repertoire tot experimenteel repertoire in de stad zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen is volgens de Commissie verdergaand overleg noodzakelijk tussen Het Nationale Theater en Dans- en Muziekcentrum, Theater Diligentia en zo mogelijk ook de Rijswijkse Schouwburg. Wij zullen de Haagse partijen benaderen om invulling te geven aan dit advies.

Cabaret en kleinkunst

Den Haag houdt met de Theaters Diligentia en PePijn de lange traditie voor cabaret en kleinkunst en inmiddels ook voor stand-up comedy in stand. PePijn is van oudsher het kleine podium waar aankomend talent podiumervaring kan opdoen en in Diligentia kan de meer gevestigde cabaretier een kwalitatief hoogwaardig avondprogramma opvoeren. Ook naar de cultuurankers vindt dit genre inmiddels zijn weg. De gemeente is verheugd dat Diligentia en PePijn goed willen afstemmen met de Koninklijke Schouwburg en het toekomstige Onderwijs- en Cultuurcentrum aan het Spui om ook grote voorstellingen een plek te geven in Den Haag.

Letterkunde

De Commissie constateert dat de verwachtingen ten aanzien van het Haags Letterenoverleg, waarin alle aan de literatuur gerelateerde instellingen elkaar leken te vinden, inclusief het voornemen tot oprichting van een Huis van de Literatuur, te hoog gespannen zijn gebleken. Het initiatief voor een Huis van de Literatuur is niet van de grond gekomen en van een gestructureerd letterenoverleg is geen sprake.

Het college herkent dit beeld en betreurt dit. De Haagse literaire sector is sterk dankzij een diversiteit aan activiteiten: festivals voor volwassenen en voor kinderen, gekoppeld aan muziek en aansluitend bij het profiel van Den Haag als internationale stad van vrede en recht; activiteiten van bibliotheken, debatten en educatieve activiteiten; uitreiking van landelijk gewaardeerde Haagse literaire prijzen en de ECI literatuurprijs. Den Haag is bovendien ook de vestigingsstad van door het Rijk gesubsidieerde literaire instituten als de Koninklijke Bibliotheek, het Letterkundig Museum en het Kinderboekenmuseum. Samenhang en coördinatie van de activiteiten ontbreekt echter, waardoor de profilering van Den Haag als literaire stad achter blijft.

Vooraf in het kader van taalontwikkeling, educatie en leesbevordering vinden we samenwerking met de Centrale Bibliotheek en de filialen van de Dienst Openbare Bibliotheek (DOB) van groot belang.

Het college ziet potentie in een laagdrempelige debatplek in de Bibliotheek, Studio B, waar literatuur, wetenschap, maatschappelijke thema's en debat samenkomen. Wij geloven in de bundeling van krachten en verzoeken Writers Unlimited samenwerking te zoeken met andere instellingen die debatten organiseren, zoals het Museon, Humanity House, Crossing Border (BorderKitchen), Creative Court en het Instituut voor Kunst en Kritiek dat West voorziet.

Uitreiking van prijzen gekoppeld aan festivals, zoals uitreiking van de Jan Campertprijzen tijdens Writers Unlimited en het betrekken van publiek (via scholen en leesclubs) bieden mogelijkheden om de betekenis van de prijs te laten toenemen en aandacht voor literatuur te vergroten.

Film

De commissie constateert dat de filmsector in Den Haag klein is, maar een centrale plek inneemt die nationaal en internationaal in aanzien staat: Filmhuis Den Haag. Het college herkent dat en voegt daar aan toe dat het Movies that Matter Filmfestival hier ook aan bijdraagt. Het festival sluit daarbij naadloos aan op het profiel van Den Haag als Internationale Stad van Vrede en Recht. De commissie ziet een belangrijke rol weggelegd voor het Filmhuis Den Haag bij specifieke filmactiviteiten gericht op doelgroepen in de Haagse samenleving. Wij zien dat het Filmhuis zich op dit gebied sterk heeft ontwikkeld, waarmee het Filmhuis haar positie binnen de culturele infrastructuur in Den Haag verstevigt. Wij zijn positief over het initiatief dat het Filmhuis Den Haag in samenwerking met Movies that Matter en Rotterdamse filminstellingen (onder andere het International Film Festival Rotterdam en LantarenVenster) neemt om een platform en industry-filmfestival voor makers en producenten te ontwikkelen in de komende jaren. Dit sluit aan bij onze ambitie het makersklimaat voor mensen uit de Haagse filmwereld te verbeteren en Haagse filmproducties meer voor het voetlicht te brengen.

Musea en erfgoed

De gemeente wil een gevarieerd museaal aanbod in stand houden, zowel op lokaal als op landelijk en internationaal niveau en hecht aan de positie van het Gemeentemuseum Den Haag als (inter)nationaal toonaangevend museum met exposities op hoog niveau. Ook de Adviescommissie spreekt zich hier lovend over uit. De ambitie van het college om aan en rond het Lange Voorhout een Museumkwartier te ontwikkelen, kan niet alleen de nabij gelegen musea versterken maar ook de museumsector als geheel een extra impuls geven.

Het beheer van de gemeentelijke collecties dient op professionele wijze te worden uitgevoerd. Periodieke metingen van het collectiebeheer worden voortgezet. Informatie over de verzamelingen moet beschikbaar zijn en er moet aandacht zijn voor digitalisering. De gemeente verwacht dat de gesubsidieerde professionele musea en erfgoedinstellingen een vraagbaakfunctie vervullen op het gebied van behoud, beheer en ontsluiting voor anderen die belangrijk (Haags) erfgoed onder hun hoede hebben, inclusief migrantenerfgoed. Het beheer en de presentatie van de gemeentelijke collectie van het Nederlands Muziek Instituut vinden vanaf 2016 plaats binnen het Haags Gemeentearchief.

Daarnaast hecht de gemeente eraan dat de musea blijven werken aan verbreding van hun publiek en op dit terrein samenwerkingsverbanden met elkaar en andere instellingen aan gaan. Een voorbeeld is de samenwerking tussen de instellingen die zich bezig houden met het thema vrede en recht: Humanity House, Gevangenpoort, Haags Historisch Museum, Museon, Oranjehotel en Prodemos. In de Historisch Informatiepunten (HIP) in de bibliotheken wordt samengewerkt door Haags Gemeentearchief, Haags Historisch Museum en de gemeentelijke diensten Monumentenzorg en Archeologie.

De Haagse musea die de gemeentelijke collecties beheren en presenteren, hebben elk een eigen profiel en vormen samen een aantrekkelijk en breed aanbod. De Commissie zag geen noodzaak dit palet uit te breiden door de aanvragen te honoreren van de drie nieuwe aanvragers: het Museum voor Communicatie, het Turks Museum Nederland en het Humanity House. In twee gevallen, het Loosduins museum en Escher in het Paleis, strekt het advies van de commissie zich uit tot organisatorische ingrepen in onafhankelijke stichtingen. Dit aspect van de adviezen is niet overgenomen. Het is aan de onafhankelijke stichtingen zelf om te bepalen hoe zij hun organisatie vormgeven. Ten aanzien van het Loosduins museum deelt het college overigens de mening van de Commissie dat de context van een Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur niet in verhouding staat tot

de beperkte lokale werking van dit museum. Wij onderzoeken of de subsidie via het stadsdeel Loosduinen toegekend kan worden.

Beeldende kunst

Het is de ambitie van de gemeente een gevarieerd en hoogwaardig beeldende kunstaanbod in de stad te handhaven waarin alle disciplines en invalshoeken zijn vertegenwoordigd. Zo kan kunst een breed publiek aanspreken. Gezien het internationale karakter van de stad hecht de gemeente aan aansluiting met (inter)nationale ontwikkelingen en aan ruimte voor innovatie, experiment en verjonging. Het is dan ook verheugend dat de Commissie het Haagse beeldende kunstklimaat mede door het voorwaardenscheppend beleid en de stimulerende activiteiten van Stroom als kwalitatief hoogwaardig betitelt. In de ogen van de Commissie onderscheidt Den Haag zich van andere steden vanwege een rijkdom aan relatief kleinschalige, maar tegelijk toonaangevende, kunstenaarsinitiatieven en presentatie-instellingen die zonder moeite in staat zijn te opereren op (inter)nationaal niveau.

Met het voorliggende besluit wordt de subsidiëring van de stichting Den Haag onder de Hemel niet gecontinueerd. Hiermee komt waarschijnlijk een einde aan de jaarlijkse beeldtentoonstellingen op het Lange Voorhout. Wij zullen met de relevante partijen op dit gebied in gesprek gaan over de wijze waarop deze positionering versterkt kan worden.

De Grafische Werkplaats werd de afgelopen jaren buiten het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur ondersteund. De huidige aanvraag is door de Commissie geheel gehonoreerd. Naast de belangrijke facilitaire functie van de Werkplaats heeft hierin ook het aantrekkelijke Analog Festival een rol gespeeld.

Creative Court, de platformactiviteiten van het Humanity House en het Instituut voor Kunst en Kritiek dat West voorziet, houden zich bezig met politiek of sociaal geëngageerde thema's. De Commissie ziet kansen wanneer deze activiteiten verbonden worden in een festival, of aanhaken bij relevante programma's van B-Unlimited of het programma Verbeter de Wereld van het Museon. De verbinding van kunst en maatschappelijke thema's, die voorheen een platform had in GEMAK, past bij de signatuur van Den Haag en het college juicht het toe wanneer de instellingen op dit gebied zinvolle samenwerkingsverbanden vinden.

Overige aandachtspunten

De lacune tussen projectsubsidies en een vierjarig subsidieperspectief

Het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 biedt de mogelijkheid om bij uitzondering te kiezen voor opname in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur voor een periode van één of twee jaar, met de mogelijkheid van voortzetting na een review. Doel hiervan is om instellingen waarvan de Adviescommissie twijfels heeft over voldoende stevigheid toch de mogelijkheid te bieden van structurele subsidie voor een kortere periode, zodat jonge instellingen kans krijgen om te bouwen aan een solide organisatie. De Adviescommissie adviseert voor een aantal instellingen een subsidieperiode van 2 jaar en een review. Het college vraagt een deel van de Adviescommissie aan te blijven voor het uitvoeren van deze review.

Hiermee samenhangend adviseert de Adviescommissie het college te onderzoeken of binnen de subsidieregeling Culturele Projecten - bij wijze van uitzondering - per ronde een of meerdere aanvragen met een substantieel hoger bedrag kunnen worden gehonoreerd voor bijvoorbeeld de realisatie van een reeks of een programma. De Commissie constateert dat enkele van de nieuwe aanvragers een beroep doen op een subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan, omdat hun plannen en activiteiten een structurele en beleidsmatige achtergrond hebben, maar ook omdat hun ambities niet (langer) realiseerbaar zijn binnen het financiële plafond van de regeling Culturele Projecten. Het college is positief over dit advies en ziet hierin mogelijkheden om meer flexibel in te kunnen spelen op de veranderende structuur binnen het culturele veld. Daarbij hoort dat ook de huidige criteria tegen het licht worden gehouden. Het college neemt over dat de regeling Culturele Projecten het komend jaar zal worden geactualiseerd.

Cultural Governance

De gemeente Den Haag hecht aan het naleven van de Code Cultural Governance door de instellingen die subsidie ontvangen en deel uit maken van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur. Behalve een goede bedrijfsvoering is ook de kwaliteit van de organisatie zelf een basisvoorwaarde, met een heldere rolverdeling tussen directie en bestuur, dan wel raad van toezicht. Het volgen van de Code Cultural Governance is voor het college daarbij vanzelfsprekend.

Organisaties in de cultuursector willen waarden realiseren op cultureel, economisch en maatschappelijk gebied. Werken met publieke middelen in het maatschappelijk belang brengt ook een morele verantwoordelijkheid met zich mee. De Code Cultural Governance geeft, als het gaat om toezicht en bestuur, zowel de organisaties als de buitenwereld aanbevelingen voor normen en werkwijze. De code biedt houvast voor verantwoording en voor openheid. Dit tegen de achtergrond van verschuivende rollen van de overheid en de markt, en van het stimuleren van marktwerking en ondernemerschap. Overheden, publiek, sponsoren, vriendenorganisaties en andere stakeholders willen inzicht in de effectiviteit en efficiëntie van de organisatie. De organisatie kan dat inzicht geven in de jaarverslagen en op de website, maar steeds vaker bieden ook sociale media de gelegenheid tot een dialoog. Het vormt de basis voor vertrouwen van stakeholders en voor maatschappelijk draagvlak van de cultuursector.

De code omvat het gehele besturingsproces van beleid, uitvoering, toezicht en verantwoording en helpt bestuurders en toezichthouders bewust te reflecteren op de vraag: 'Hoe doen we het eigenlijk?' en 'Waarom doen we het zo?'. Het draait daarmee om bewust handelen in het kader van de verantwoording en transparantie.

De Adviescommissie is bij de advisering van verschillende instellingen kritisch over de governance. Wij zullen naar aanleiding hiervan scherp blijven monitoren op de naleving Code Cultural Governance door de instellingen.

2. KADER EN PROCEDURE

Werkwijze Adviescommissie

Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020

Het in 2014 gesloten coalitieakkoord heet 'Vertrouwen op Haagse Kracht'. De gemeente Den Haag wil een beroep doen op de organisatiekracht die in de samenleving zelf aanwezig is. Het college heeft voor het opstellen van het Beleidskader voor de nieuwe kunstenplanperiode nadrukkelijk de stad en de culturele sector betrokken bij de totstandkoming hiervan. Zelf laat de culturele sector zien door onderlinge samenwerking veel in beweging te kunnen brengen.

De basis voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 is gelegd in het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020. Om de input vanuit de stad op te halen werden onder andere gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van Haagse (culturele) instellingen, jongeren, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, onderwijs, horeca, detailhandel en internationale bedrijven en instellingen. In 2015 werden een aantal themagesprekken en een afsluitend stadsgesprek gevoerd. Daarnaast leverde het Directieoverleg Podiumkunsten Den Haag een uitgebreide zienswijze aan en werd het Stadspanel gevraagd welk belang men hecht aan welke cultuurdisciplines³. De inbreng kreeg een plek in het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020, dat werd gepresenteerd in mei 2015. Dit Beleidskader werd de leidraad voor de Haagse culturele instellingen bij het indienen van hun plannen voor 2017-2020, evenals het door het college vastgestelde financiële kader van € 51,7 miljoen. Met het vaststellen van het Beleidskader bepaalde de gemeenteraad het cultuurbeleid op hoofdlijnen.

Het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 geeft het cultuurbeleid van de gemeente Den Haag op hoofdlijnen weer en omvat de doelen die de gemeente met het beleid nastreeft. Naast de hoofdlijnen zijn in het Beleidskader richtlijnen opgenomen die voor de indieners van plannen als leidraad golden bij het opstellen van hun beleidsplan en die door de Adviescommissie bij de beoordeling van die plannen zijn gehanteerd. De in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 opgenomen instellingen, evenals instellingen met ambities om toe te treden tot het Meerjarenbeleidsplan zijn uitgenodigd hun plannen en ambities in te dienen bij de gemeente. Culturele instellingen konden uiterlijk 1 december 2015 een beleidsplan indienen voor de periode 2017-2020. Er zijn 95 beleidsplannen ingediend.

Advies Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 'Bouwen aan Kunst en Cultuur'

De gemeente benoemde op 30 juni 2015 een onafhankelijke Adviescommissie onder leiding van Kees Weeda met de taak het college te adviseren over het cultuurbeleid van de gemeente Den Haag voor de periode 2017 tot en met 2020. Naast de voorzitter werden zeven andere adviescommissieleden benoemd die samen de kernadviescommissie vormden. De kernadviescommissie bestreek de deskundigheid op het gebied van verschillende kunst disciplines, cultuurparticipatie en cultuuronderwijs. Het secretariaat van de Adviescommissie werd gevoerd door medewerkers van de afdeling Cultuurbeleid van de gemeente Den Haag, bijgestaan door externe advies schrijvers.

Om de sectorale deskundigheid en tegelijk de adviesstructuur rond het Meerjarenbeleidsplan volledig te maken en te verstevigen is rond de kerncommissie van acht adviseurs in november 2015 in eerste instantie een kring van in totaal dertien adviseurs uit de diverse disciplines door het college benoemd. In januari 2016 is een extra adviseur door het college benoemd. Deze kring van in totaal veertien adviseurs is in flexibele samenstelling betrokken bij de beoordeling van de subsidieaanvragen van instellingen door in deelcommissieverband en onder voorzitterschap van een lid uit de kernadviescommissie een eerste afweging te maken. Integrale afweging vond vervolgens plaats in de kernadviescommissie. De Adviescommissie heeft haar advies gebaseerd op de beleidsplannen voor de periode 2017-2020 die door culturele instellingen zijn ingediend, op basis van een evaluatie van de activiteiten van diezelfde instellingen in de voorgaande periode, alsmede op basis van eigen of gedeelde waarnemingen en ervaringen.

Vertrekpunt voor de advisering van de Adviescommissie vormden de in het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 (vastgesteld in de gemeenteraad op 25 juni 2015 - RIS282223) beschreven bestuurlijke vraag- en aandachtspunten en het financiële kader van € 51,7 miljoen op jaarbasis. Daarbij werd nadrukkelijk gevraagd aan de Commissie te kijken hoe drempels konden worden

³ Stadspanel Den Haag: "cultuuronderzoek" van 10 februari 2015 gemeente Den Haag, bijlage bij het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 (RIS 282223)

geslacht voor toetreding tot het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur en innovatie de ruimte te bieden. Het college heeft de Adviescommissie opgedragen om binnen het financiële kader te adviseren over de subsidies aan culturele instellingen. Als belangrijkste opdracht werd meegegeven te screenen op artistiek inhoudelijke kwaliteit, zeggingskracht, uniciteit en innovatie daar waar instellingen kunst produceren. Voor ondersteunende instellingen vond beoordeling plaats op noodzakelijke specifieke deskundigheid en netwerkrelevantie. Voor musea lag dit met name in de wijze waarop men de goede zorg voor de gemeentelijke collecties vorm geeft.

Een volgende factor vormde positionering van de instelling binnen het bestel, binnen de stad of stadsdelen, de regio of nationaal, en bijdrage aan de verscheidenheid en het ambitieniveau van het totale aanbod. Ook zijn de plek van de instelling ten opzichte van andere instellingen in en buiten de keten en de ambities tot samenwerking in de afweging meegenomen, evenals publieksbereik: zowel kwantitatief als qua doelgroepen, de ambitie om de betrokkenheid van burgers en de breedte van het bereik te vergroten, waarbij wordt aangesloten op nieuwe vormen van marketing.

De Adviescommissie werd daarnaast gevraagd een oordeel te vellen over de door de instellingen zelf geformuleerde doelen op de economische en/of maatschappelijke betekenis voor de stad in relatie tot andere culturele aanbieders en specifiek te kijken naar de praktische uitwerking van de verbinding met en betekenis voor de stad, op gebieden als cultuureducatie voor scholen (in relatie tot leerlijnen, de vraag van de scholen en andere aanbieders), diversiteit/integratie, welzijn, jeugd- en ouderenbeleid, zorg, toerisme, citymarketing/imago/uitstraling en aantrekkingskracht van de stad, het internationale profiel van de stad, het profiel van vrede en recht, de creatieve sector e.a.

Als laatste werd het plan gescreend op een gezonde bedrijfsvoering en financiële huishouding. Daarbij werden kostenbewustzijn, ondernemerschap, het inzetten op het verwerven van eigen inkomsten, verhouding overhead en uitvoering gewogen. Het voeren van een gezond bestuurlijk model dat voldoet aan de Code Cultural Governance, een onderwerp dat heden ten dage volop in de belangstelling staat, kreeg daarbij verdiende aandacht.

In de periode tussen 5 april en 13 april 2016 zijn de conceptadviezen, bestaande uit de inleiding en de beoordeling, en zonder de voorlopige conclusie en het adviesbedrag, voor een controle op feitelijke onjuistheden voorgelegd aan de instellingen. De Adviescommissie heeft de door de instellingen geconstateerde feitelijke onjuistheden in de adviezen verwerkt. De Commissie heeft geen aanleiding gezien om de overige door de instellingen ingediende opmerkingen te verwerken in de adviezen, omdat het verwerken van overige opmerkingen, zijnde geen feitelijke onjuistheden, buiten het kader van deze procedurestap viel.

De Adviescommissie presenteerde haar advies 'Bouwen aan Kunst en Cultuur' op 29 april 2016 tijdens een openbare persconferentie aan Joris Wijsmuller, wethouder Stadsontwikkeling, Wonen, Duurzaamheid en Cultuur. Naast de individuele adviezen op instellingsniveau gaf de Commissie meerdere adviezen met betrekking tot het door Den Haag gevoerde cultuurbeleid voor de periode 2017-2020 algemeen, in financiële zin en op het niveau van de disciplines.

Naar aanleiding van het concept Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 'Ruimte voor de spelende mens', dat op 28 juni is vrijgegeven voor het indienen van een zienswijze, en de uitslagen van de fondsen heeft het college Art-S-Cool, Crossing Border, De Nieuwe Regentes, Haags Pop Centrum, het Paard, het Haags Kinderatelier, de Jan Campert-Stichting, LhGWR, Rabarber en het Zuiderparktheater een gewijzigd, dan wel nieuw plan gevraagd. Het college heeft een gedeelte van de Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 gevraagd om een aanvullend advies over de plannen van Crossing Border, De Nieuwe Regentes, het Haags Pop Centrum en het Paard. Deze adviezen zijn verwerkt in dit meerjarenbeleidsplan.

Midterm review

Voor de continuïteit van culturele instellingen gaat het Meerjarenbeleidsplan uit van een vierjarig subsidieperspectief. Om de dynamiek in het culturele veld te bevorderen liet het Beleidskader ruimte om incidenteel voor één of twee jaar te kunnen adviseren indien een initiatief waardevol en veelbelovend is, maar nog niet stevig genoeg om publieke middelen voor een periode van vier jaar toe te kennen. In dit kader krijgen CultureClash4U, Kalpana en MEYER-CHAFFAUD twee jaar de mogelijkheid om zich te ontwikkelen en zich te bewijzen. Daarnaast adviseert de Commissie ook om andere redenen om sommige aanvragen voor één of twee jaar toe te kennen. Die redenen lopen

uiteen van 'een laatste kans om zich te bewijzen', en 'het verleden geeft alle vertrouwen, maar de aanvraag roept op een aantal punten nog vragen op' tot 'de aanvraag is door de Adviescommissie niet voor de hele periode van 4 jaar te beoordelen'. In die laatste categorie zit het Dans- en Muziekcentrum Den Haag, dat voor de complexe opdracht staat vanaf 2019 het nieuwe Onderwijs- en Cultuurcentrum aan het Spui te exploiteren. Verder krijgen het Haags Pop Centrum, Crossing Border, Dakota (allen voor twee jaar) en Boekids (voor één jaar) afwijkende adviezen. Om al deze instellingen tussentijds te kunnen beoordelen, zal een deel van de Adviescommissie gevraagd worden aan te blijven.

Met dit Meerjarenbeleidsplan volgt het college het artistiek inhoudelijke oordeel van de Adviescommissie. In de meeste gevallen neemt het college het advies over. Bij sommige adviezen wordt gemotiveerd afgeweken. Aan de in dit plan genoemde bedragen kunnen geen rechten worden ontleend. Voor de helderheid is gekozen om aan te sluiten op de bedragen die in het advies staan. Dat betekent dat voor de instellingen die nu in het Meerjarenbeleidsplan 2013-2016 zijn opgenomen de bedragen die in hoofdstuk 4 genoemd worden uitgaan van de budgetten in 2016 vóór de trendberekening. De bedragen voor 2017 zullen automatisch worden aangepast op de bedragen inclusief trend 2016.

Zienswijzeprocedure

De vastgestelde procedure voorziet niet in de mogelijkheid voor aanvragende instellingen om inhoudelijk op het Advies te kunnen reageren. Wel was een feitelijke onjuisthedentoets ingebouwd. Gezien de gevoelde behoefte om ook inhoudelijk te kunnen reageren is de procedure daarom uitgebreid met een schriftelijke zienswijze-procedure. Na het besluit op het concept Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 in juni door het college konden instellingen van de gelegenheid gebruik maken hierop een zienswijze te sturen. De zienswijzen zijn gebundeld, waarna er een reactie op is toegevoegd van het college van burgemeester en wethouders. Deze bijlage wordt meegenomen in het raadsvoorstel Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 dat in september door het college wordt aangeboden aan de raad.

In totaal zijn 49 zienswijzen ontvangen van instellingen op het concept Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020. Daarnaast zijn 2 zienswijzen door instellingen gezamenlijk ingediend. Enkele instellingen hebben laten weten geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Het college dankt alle instellingen voor de moeite die zij hebben genomen om te reflecteren op het Meerjarenbeleidsplan en hun zienswijze uiteen te zetten. Het college heeft hier zorgvuldig kennis van genomen. Uiteraard kunnen de visie van de Adviescommissie en het college enerzijds en die van instelling anderzijds van elkaar (blijven) afwijken.

Bezwaarprocedure

Op basis van de besluitvorming in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 hebben drie instellingen (Appel, STET en Indian Film) een brief ontvangen met een besluit tot beëindiging van de meerjarige subsidie met ingang van 1 januari 2017. Instellingen die een subsidiekorting krijgen, hebben een brief ontvangen met een besluit tot korting van de subsidie met ingang van 1 januari 2017. Dit betreft vijf instellingen (Crossing Border, Rabarber, Den Haag onder de Hemel, Heden en Popdistrict). Instellingen kunnen bezwaar aantekenen tegen dit besluit.

Besluitvorming 2017-2020 op rijksniveau

Tekst volgt na besluitvorming op rijksniveau, september 2016

Financiën

Met het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 heeft de gemeente de Adviescommissie een financieel kader van € 51,7 miljoen meegegeven, met de opdracht binnen het budget te adviseren. Binnen dit financiële kader is een budget beschikbaar van € 450.000 om scholen financieel te belonen wanneer zij cultuuronderwijs in hun onderwijsplannen, inclusief bezoek aan cultuurinstellingen, een plek geven. Dit bedrag heeft de Commissie buiten haar adviseringsruimte gehouden. Voorts zijn als gevolg van de herziening van de gemeentelijke cultuurprijzen in 2015 de structurele subsidiebedragen aan de Jan Campert-Stichting en de Johan Wagenaarstichting verhoogd met resp. een bedrag van € 15.833 en € 2.500. Deze middelen zijn toegevoegd aan het financiële kader waarbinnen

geadviseerd is. Daarmee kwam het daadwerkelijke financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 voor de advisering op € 51.268.333.

Daarnaast is er een extra bedrag van € 250.000 aan vrijgemaakte middelen beschikbaar in de begroting 2017-2020 t.b.v. afhechting Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020.

In totaal is er door 95 aanvragers voor een bedrag van € 13,9 miljoen meer aangevraagd dan er beschikbaar is. Dit heeft de Commissie zoals iedere vier jaar voor enkele moeilijke afwegingen geplaatst. Aan de hand van de richtlijnen voor beoordeling wilde de Commissie recht doen aan een andere opdracht uit het Beleidskader: drempels te slechten voor 'toetreding' tot het Meerjarenbeleidsplan en innovatie de ruimte bieden. De Adviescommissie is binnen het financiële kader tot een gewogen oordeel gekomen dat recht doet aan de uitgangspunten van het Beleidskader. De Adviescommissie heeft daarnaast gemeend een pleidooi te houden voor een verruiming van het budget van in totaal € 1.771.188 om van een aantal instellingen de subsidies te verhogen om deze organisaties daarmee te kunnen versterken en om een flexibele interdisciplinaire productiefaciliteit op te zetten. Het college ziet geen mogelijkheden om deze in het advies opgenomen verruiming van het budget te honoreren.

Financiële motie(s) en amendementen

<Tekst volgt na besluitvorming Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020, raadsvergadering oktober/november 2016>

3. INSTELLINGEN

AIGHT

Stichting Aight

Inleiding

Aight is een kenniscentrum op het gebied van hiphop en *urban culture* en wil op dit gebied inspireren, motiveren en het talent van jongeren ontwikkelen op het gebied van muziek, dans en beeldende kunst. Hiermee heeft de organisatie in Den Haag een positie als expert en pionier verworven. Aight is gevestigd in het Haags Hiphop Centrum (H3C) aan de Fruitweg in Den Haag. Aight is laagdrempelig en heeft een groot netwerk van wijkorganisaties, culturele podia en scholen. Door een deelnemersmix van sociale en culturele diversiteit stimuleert het programma van Aight de sociale cohesie. Hiphop- en straatcultuur beschouwt Aight als een middel tegen maatschappelijke problemen. De organisatie biedt gevorderde talenten een springplank naar een professionele carrière in de hiphop. Voor alle hiphopdisciplines biedt en faciliteert Aight een volledig aanbod van amateur tot professional.

Het aanbod van Aight is breed. Aight verzorgt hiphop danscursussen (Aight Dans), dj-lessen en rap opnamesessies (Aight Muziek) en graffiti en street-art workshops (Aight Beeldend). Ook heeft Aight de afgelopen jaren veel evenementen georganiseerd, waaronder het I Love HipHop Festival, blockjams en Aight Night. Aight is daarnaast partner van vele evenementen in de regio, zoals de Haagse Museumnacht, de Haagse Pop Maand, Bevrijdingsfestival en Parkpop. Aight werkt ten aanzien van cultuureducatie vraaggericht en verzorgt voor het voortgezet onderwijs zowel eenmalige introductielessen als langlopende LeerKansenProfiel-trajecten.

In de periode 2017-2020 wil Aight professionaliseren. Aight wil haar bereik vergroten, het aantal deelnemers laten groeien en de organisatie consolideren. Dit wil de organisatie bereiken door verhoging en vergroting van de kwaliteit van het aanbod, een nieuwe locatie voor het Haags Hiphop Centrum (H3C), door dependances te openen en door te werken met gespecialiseerde units Dans, Muziek en Beeldend. Iedere unit heeft zijn eigen expertiseteam. Daarnaast wordt ingezet op een algemene afdeling met een back- en frontoffice aangestuurd door een zakelijk leider. Aight wil talent begeleiden naar een eventuele professionele carrière. Op het gebied van cultuureducatie wil Aight niet alleen kennislessen voor het primair en voortgezet onderwijs aanbieden, maar ook leerlijnen. Het wil hiervoor een educatief medewerker aanstellen. Tevens ziet Aight zich als sociaal-maatschappelijk ondernemer en wil het samen met zorg- en welzijnsinstellingen programma's ontwikkelen die inhaken op bestaande problematieken.

Voor deze reorganisatie vraagt Aight een subsidieverhoging aan. Daarnaast blijft het genereren van eigen inkomsten een belangrijk onderdeel van de organisatie. Aight wil het aantal deelnemers aan vaste lessen laten groeien tot 500 en met zo'n 430 activiteiten het aantal leerlingen binnen het primair en voortgezet onderwijs laten groeien tot 3.000. Met het I Love HipHop festival wil de organisatie 15.000 bezoekers bereiken.

Aight ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 81.879 per jaar (peiljaar 2015) en vraagt voor 2017-2020 een bedrag van € 383.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie ziet Aight als een belangrijke organisatie voor de Haagse jeugd. Met name de maatschappelijke functie is belangrijk, aangezien het Aight niet alleen om kunst gaat, maar ook om jongeren die door de activiteiten zowel in hun persoonlijke leven als op school beter gaan functioneren. Aight heeft een duidelijke plek verworven in Den Haag; in diverse beleidsplannen van andere instellingen wordt naar de instelling verwezen. Gelet op de relatief geringe structurele subsidie, ziet de Commissie dit als een prestatie. De Commissie waardeert de ondernemende houding van Aight, mede dankzij diverse opdrachten heeft de instelling 40 procent eigen inkomsten. Ook ziet de Commissie het grote bereik van een cultureel divers publiek als positief.

De Commissie vindt het enthousiasme van Aight inspirerend, maar de organisatie calculeert een groei die in de ogen van de Commissie zowel inhoudelijk als financieel niet realistisch en niet haalbaar is. Aight programmeert zo breed mogelijk en voor een brede doelgroep en wil dit in de periode 2017-2020 juist nog meer verbreden en vergroten. De Commissie mist in de aanvraag een scherpe focus ten aanzien van deze plannen. Het begeleiden van talenten naar de beroepspraktijk ziet de Commissie als een belangrijke functie voor Aight.

De aanvraag maakt onvoldoende duidelijk vanuit welke beweegredenen Aight naar een nieuw publiek streeft en waarom de organisatie dependances wil oprichten in plaats van zich bijvoorbeeld bij de cultuurankers aan te sluiten. Voor het ontwikkelen van leerlijnen ziet de Commissie eerder een samenwerking met CultuurSchakel voor zich, dan het aanstellen van een educatief medewerker in eigen huis. De Commissie mist concrete informatie over de samenwerkingspartners en de manier waarop de talenten worden begeleid naar een professionele beroepspraktijk. Het in de aanvraag geformuleerde plan is vooral operationeel en mist nadere informatie over een beoogde strategie en effect.

De Commissie vindt de artistieke visie in de aanvraag nog te weinig uitgewerkt. In de optiek van de Commissie kan er meer ruimte komen voor de ontwikkeling van een duurzaam artistiek beleid als de organisatie een stevigere basis krijgt. De Commissie heeft er dan ook begrip voor dat Aight aanvullende subsidie vraagt om de organisatie verder te professionaliseren. De Commissie mist een toelichting bij de begroting. Zonder toelichting is het voor de Commissie niet mogelijk om inzicht te krijgen in de diverse relevante kostenposten. Tevens maakt de begroting onvoldoende duidelijk waar de eigen inkomsten vandaan komen en wordt niet vermeld vanuit welke andere (gemeentelijke) subsidieregelingen Aight ook subsidie krijgt. Aight vraagt een forse verhoging van het subsidiebedrag. Zeker bij een dusdanige verhoging wil de Commissie in het plan zien waar dit bedrag uit bestaat. Hoe het extra aangevraagde bedrag is opgebouwd en waar het exact voor zal worden ingezet, wordt niet in het plan toegelicht.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert om Aight zich allereerst te laten richten op consolidatie en versterking van de organisatie en onderschrijft daarmee het belang van het aantrekken van een zakelijk leider. Daarnaast wil de Commissie extra middelen toekennen voor talentontwikkeling. De Commissie adviseert Aight gedeeltelijk te honoreren met een bedrag van € 190.000. Binnen dit bedrag oormerkt de Commissie € 40.000 voor talentontwikkeling. De overige extra middelen zijn met name bedoeld voor de professionalisering en versterking van de organisatie.

Gedeeltelijk honoreren: € 190.000

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Hoewel wij de ondernemende houding van Aight waarderen, is verdere professionalisering nodig. Evenals als de Commissie verwachten wij dat de verdere professionalisering van de organisatie door middel van het aantrekken van een zakelijk leider meer ruimte zal bieden voor de ontwikkeling van artistiek beleid.

BESLUIT

Wij verlenen Aight conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 190.000, waarvan € 40.000 geormerkt is voor talentontwikkeling.

Aangezien het verleende bedrag lager is dan Aight in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij Aight een op het verleende bedrag toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 81.879 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 383.000
Budget vanaf 2017	€ 190.000 (<i>exclusief trend 2016</i>), waarvan € 40.000 geormerkt is voor talentontwikkeling

APPEL DE, TONEELGROEP

Stichting Toneelgroep De Appel

Inleiding

Stichting Toneelgroep De Appel (De Appel) heeft ten doel bij te dragen aan de ontwikkeling van de theaterkunst in binnen- en buitenland. Na het afscheid van Aus Greidanus trad Arie de Mol per 1 januari 2015 aan als artistiek leider. Samen met zakelijk leider Fred van de Schilde wil hij zowel de eigenheid en kwaliteit van het gezelschap voortzetten én vernieuwing en uitbreiding van de activiteiten realiseren. Volgens het beleidsplan vormen compassie en betrokkenheid uitgangspunten voor zowel de artistiek inhoudelijke lijn en repertoirekeuzes, alsook voor de manier van werken en de communicatie. Het gezelschap heeft de ambitie om de openheid en toegankelijkheid te vergroten (van het gebouw, de communicatie, de programmering), om te verjongen (het ensemble, het publiek, de vereniging van vrienden), en om samenwerking te zoeken met lokale partners, individuen en instellingen in de stad. Het gezelschap ziet voor zichzelf niet alleen een artistieke maar ook een sociale functie en een maatschappelijke verantwoordelijkheid bij het verbinden en uitdagen van mensen en groepen.

In de periode 2017-2020 wil De Appel marathons blijven produceren: grote verhalen met een breed inhoudelijk kader, die willen aanzetten tot reflectie op de actualiteit en die een landelijke uitstraling hebben. Nieuw is dat het gezelschap de marathons om het jaar wil afwisselen met langdurige festivals, die vijf maanden omvatten en bestaan uit diverse activiteiten: grote en kleine voorstellingen, lezingen, debatten, programmering (ook van andere disciplines) en bijbehorende horeca services. In de aanvraag worden als voorbeeld van het beoogde festivalconcept de (pilot)versie *Het Heijermans Festival* in 2015/2016 genoemd, en *Het Spanje Festival* in 2017/2018. Om zo dicht mogelijk aan te sluiten bij de actualiteit, is voor het seizoen 2019/2020 nog geen festivalthema gekozen. Een tweede nieuw initiatief noemt De Appel het produceren van een jaarlijkse zomerse locatievoorstelling, waarmee zij de stad wil intrekken. *Decamerone* (juni 2016) wordt genoemd ter illustratie voor deze ambitie.

Naar eigen zeggen neemt De Appel verantwoordelijkheid voor talentontwikkeling door binnen de festival formule ruimte te maken voor jonge makers. Ook zullen amateurspelers en stagiaires vanuit alle disciplines regelmatig te gast zijn. Verder ziet De Appel educatie meer dan ooit als wezenlijke taak van het gezelschap. Nieuw daarin is dat zij educatie voor volwassenen serieus zal nemen in een uitgebreide randprogrammering. Voor jongeren en scholen wil zij lesprogramma's ontwikkelen en workshops geven.

De Appel ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 2.037.711 (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt De Appel een structurele subsidie van € 2.287.711 per jaar aan. Met het extra bedrag van € 250.000 wil De Appel haar jaarlijkse structureel tekort oplossen en de bedrijfsvoering gezond maken. Ook dient De Appel volgens de begroting bij het Fonds Podiumkunsten een aanvraag in voor een meerjarige subsidie van € 200.000 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie onderkent de functie en positie die De Appel sinds haar oprichting in 1971 lange tijd heeft vervuld in het Haagse en nationale theaterlandschap. Met ooit zelfs een voortrekkersrol op het gebied van theatrale innovatie en spraakmakende voorstellingen in het 'eigen' Appeltheater. Over de recente ontwikkelingen is de Commissie echter zeer kritisch. Nu de profilering via de theatermarathons al enige tijd niet meer onderscheidend is en de publieksaantallen in de prognose naar 2020 geen groei vertonen, is het ensemble anno 2016 niet vanzelfsprekend meer die gewaardeerde theatergroep met een loyaal publiek dat in groten getale naar het Appeltheater komt.

Den Haag is de enige gemeente van Nederland die een tweede stadsgezelschap substantieel en op een dergelijk hoog subsidieniveau financiert. Deze luxe situatie is historisch zo gegroeid maar heeft zeker een prijs. De Appel is het als structureel gesubsidieerde instelling verplicht om bij elke majeure verandering binnen de organisatie of binnen het Haagse culturele speelveld haar bestaansrecht te preciseren.

Naar het oordeel van de Commissie is de aanvraag van De Appel op alle fronten – kwaliteit, positionering, bedrijfsvoering – onder de maat voor een structureel gesubsidieerd gezelschap van deze subsidieomvang.

De Commissie is teleurgesteld over de kwaliteit van de artistieke plannen. Naast het blijven produceren van marathons - wat in de ogen van de Commissie niet meer uniek is - benoemt De Appel twee nieuwe initiatieven voor de periode 2017-2020: langdurige festivals en een jaarlijkse locatievoorstelling. In tegenstelling tot De Appel zelf ziet de Commissie hierin geen 'aanvullende en gezichtsbepalende initiatieven'. Zij zet vraagtekens bij het voornemen om 'langdurige' festivals, die zich uitstrekken over vijf maanden, te organiseren; dat lijkt een tegenspraak. Ook mist de Commissie een concrete visie op de beoogde artistieke meerwaarde van locatievoorstellingen. De Appel beschrijft weliswaar dat ze het publiek elk jaar in de maand juni op een bijzondere buiten- en/of binnenlocatie in de regio Den Haag wil ontvangen, maar geeft niet aan of en hoe de locaties in artistiek-inhoudelijk opzicht een rol spelen in de daar op te voeren producties. Afgaande op de nauwelijks concreet ingevulde plannen lijkt er volgens de Commissie eerder sprake van 'theater op locatie' dan van bijzonder 'locatietheater', waarbij de fysieke plek het voorstellingsconcept sterk mede bepaalt en uniek maakt.

In het algemeen vindt de Commissie de inhoudelijke toelichting op de voorgestelde trajecten en nieuwe projecten onvoldoende getuigen van oorspronkelijkheid en innovatie. De Appel verwijst naar activiteiten in de periode 2015/2016 ter illustratie van de ambities voor de komende periode 2017/2020. Bovendien vindt de Commissie het onbegrijpelijk dat de horizon van de artistieke plannen in de aanvraag niet verder reikt dan het seizoen 2017/2018. In 'BIJLAGE 2: producties 2015-2018' schrijft De Appel over 2018 en verder: "Na Het Spanje Festival komen we met een grootschalige locatieproductie. In het najaar staat weer een marathon gepland. Met de vrijheid die ons eigen gebouw en een vast ensemble ons verschaft, kunnen we het ons permitteren om een keuze voor een titel en thema nog heel even uit te stellen. Daarbij beschouwen we het als onze opdracht om aansluiting te vinden bij de actualiteit." De Commissie acht deze argumentatie volstrekt ontoereikend. Juist de nieuwe maar ervaren directieleden van een structureel gesubsidieerd gezelschap als De Appel, moeten in een meerjarenbeleidsplan concrete en inspirerende vergezichten kunnen schetsen.

Over artistiek leider en regisseur Arie de Mol merkt de Commissie op dat hij zijn aantreden niet aangrijpt om zich in artistiek opzicht te heroriënteren. In tegenstelling tot wat de aanvraag suggereert, biedt zijn artistiek leiderschap volgens de Commissie geen garantie voor artistiek-inhoudelijke vernieuwing.

Verder vindt de Commissie de voornemens op het gebied van talentontwikkeling zeer summier toegelicht: jaarlijks wil De Appel twee recent afgestudeerde makers de gelegenheid geven om producties te maken, het ensemble aanvullen met drie of vier stagiaires van acteeropleidingen, en elk seizoen ook stageplekken bieden voor studenten scenografie, dramaturgie en techniek. Waarom De Appel graag een plek biedt aan jonge spelers en aan nieuwe makers, wordt onvoldoende inhoudelijk gemotiveerd. De Commissie had graag meer gelezen over welke artistieke visie, lijn, keuzes en aanpak De Appel met hen voor ogen heeft en waar hun meerwaarde in schuilt.

Ook mist de Commissie een overtuigende visie van De Appel ten aanzien van cultuureducatie voor jongeren. Het beoogde aantal van zes schoolvoorstellingen en het aantal bezoekende leerlingen is zeer mager. Wat De Appel nog wil ontwikkelen op het vlak van jeugd- en jongerentheater, doen anderen (bijvoorbeeld NTJong en Firma MES) volgens de Commissie bovendien al beter. In de aanvraag ziet de Commissie onvoldoende aanknopingspunten om van De Appel een meerwaarde te verwachten ten opzichte van dat bestaande aanbod.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering is de Commissie ook kritisch. Met het extra gevraagde bedrag van € 250.000 wil De Appel haar jaarlijkse structureel tekort oplossen en de bedrijfsvoering gezond maken; in relatie tot het subsidieniveau is dat in feite een bewijs van onvermogen. Naar het oordeel van de Commissie legt De Appel haar financiële problemen te eenzijdig neer bij de gemeentelijke overheid. Bovendien vindt de Commissie de gewenste structurele subsidie niet in verhouding staan tot de verwachte output van de plannen en het beoogde publieksbereik. De organisatorische en financiële consequenties van de beoogde toename in activiteiten is volgens de Commissie zonder strategische onderbouwing of overtuigende ambitie gepresenteerd. Ook vindt de Commissie dat De Appel onvoldoende ambitie toont in het vergroten van het publieksbereik. Volgens de prognose

verwacht De Appel in de periode 2017-2020 elk jaar 17.500 bezoekers in Den Haag. Vier jaar geleden constateerde de Commissie al een weinig initiërende houding in het marketingbeleid. Ook nu ontbreekt in de aanvraag een overtuigende PR/marketingstrategie om vanaf 2017 meer of nieuw publiek te bereiken.

Verder mist de Commissie een risico-inventarisatie en een gedifferentieerde begroting. En had zij graag inzage gekregen in de exploitatiecijfers van het 'eigen' huis, dat De Appel huurt van de Stichting Exploitatie Appeltheater. Het plan spreekt van een 'marktconforme huur'. Onduidelijk is wat daar in dit verband mee wordt bedoeld en waarom dat zo is. Bij het verdienmodel in de begroting plaatst de Commissie vraagtekens. Het bedrag aan subsidie per betalende bezoeker in Den Haag en het percentage subsidie ten opzichte van de exploitatie zijn in 2017 zeer hoog. Dat De Appel in 2017 ruim € 133.000 meer recette begroot (ten opzichte van 2015) met 17.100 verwachte betalende bezoekers lijkt de Commissie niet realistisch. Zij constateert verder dat De Appel ontbreekt als aanvrager in het door het Fonds Podiumkunsten gepubliceerde overzicht van aanvragers voor een 'Meerjarige Activiteitensubsidie 2017-2020'. Hierdoor is volgens de Commissie uitgesloten dat De Appel - zoals zij wel in de meerjarenbegroting heeft opgenomen - een meerjarige subsidie van € 200.000 vanuit het Fonds zal ontvangen. Derhalve betwijfelt de Commissie of De Appel haar ambities ten aanzien van de begrote subsidie-inkomsten zal kunnen realiseren, met mogelijk een sterk negatief effect op het jaarlijkse structureel tekort van De Appel.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is zeer kritisch over deze aanvraag van De Appel. Zij constateert dat de theatermarathons anno 2016 niet meer uniek zijn, het (geprognosticeerde) publieksbereik onvoldoende ambitieus is, en de nieuwe voorgestelde initiatieven (langdurige festivals en een jaarlijkse locatievoorstelling) voor de komende beleidsperiode niet garant lijken te staan voor oorspronkelijkheid en innovatie. Daarbij mist de Commissie een heroriëntering door de nieuwe artistieke leider; zijn aantreden biedt volgens de Commissie geen garantie voor artistiek-inhoudelijke vernieuwing. Verder vindt de Commissie de plannen voor talentontwikkeling nauwelijks artistiek-inhoudelijk onderbouwd. Ook de plannen voor cultuureducatie en de ontwikkeling van jeugd- en jongerentheater zijn onvoldoende overtuigend gemotiveerd. Bovendien vindt de Commissie dat andere (Haagse) gezelschappen op dit gebied beter functioneren. Tot slot acht de Commissie de financiële bedrijfsvoering niet realistisch (met een negatief effect op het structurele jaarlijkse tekort) en mist zij een risico-inventarisatie en een gedifferentieerde begroting.

Samengevat ziet de Commissie de artistieke meerwaarde en positionering van De Appel niet gewaarborgd in de plannen voor de periode 2017-2020. Derhalve ziet de Commissie niet langer de noodzaak van een tweede, meerjarig gesubsidieerd middelgroot stadsgezelschap in Den Haag, en adviseert zij de aanvraag niet te honoreren.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. De Commissie heeft zeer kritisch en negatief geadviseerd over Toneelgroep De Appel, hetgeen leidt tot een ingrijpende beslissing over de subsidie. Toneelgroep De Appel heeft een lange staat van dienst en vanaf 1971 een eigen plek weten op bouwen in het Haagse en nationale theaterlandschap. Decennialang heeft De Appel een rol van betekenis gespeeld waarvoor het terecht veel lof heeft ontvangen. Het thans voorliggende advies is zeer kritisch over zowel de artistieke kwaliteit, de positionering als de bedrijfsvoering. Het advies laat geen ruimte voor continuering van de subsidie. Mede gezien de ontwikkelingen binnen het culturele landschap en de veranderende voorkeuren van het publiek – welke hebben geleid tot een aantal speerpunten voor beleid zoals beschreven in het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 - en de keuzes die iedere vier jaar binnen een tevoren vastgesteld financieel kader gemaakt moeten worden voor de volgende meerjarenbeleidsplanperiode, heeft de Commissie een scherpe afweging gemaakt. Naast de negatieve beoordeling is er voor het college geen beleidsmatige grond om af te wijken van het advies. Daarmee komt per 2017 een einde aan de uitzonderlijke situatie in Den Haag met twee gezelschappen.

BESLUIT

Wij beëindigen de subsidie aan Toneelgroep De Appel met ingang van 2017.

Budget 2016 € 2.037.771 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 2.287.711

Budget vanaf 2017 € 0

ART-S-COOL

Stichting Art-S-Cool

Inleiding

Art-S-Cool is een jonge culturele onderneming die de kunstschool in de Schilderswijk en Transvaal wil zijn. Art-S-Cool verzorgt binnen schools (beeldend)kunstonderwijs in een tijdelijke huisvesting in een lesatelier aan de Ferdinand Bolstraat en in de scholen zelf. Daarnaast biedt Art-S-Cool cursussen en workshops voor bijvoorbeeld buurtorganisaties en op het gebied van voorbereidend kunstonderwijs en kunst en cultuur in het algemeen. Het aantal deelnemers en cursisten laat al een aantal jaren een stijgende lijn zien evenals de bereikte omzet. Tevens organiseert Art-S-Cool sociaal-culturele projecten waarbij kunsteducatie wordt ingezet als verbindend element.

Voor 2017-2020 wil Art-S-Cool de kwaliteit en reikwijdte van haar kernactiviteiten - cultuuronderwijs, cultuurparticipatie en sociaal-artistieke projecten - versterken en vergroten. Art-S-Cool zet in op de verdieping en uitbreiding van haar relaties en versterking van de eigen professionele kwaliteiten. Art-S-Cool werkt daartoe met een collectief van kunstenaars die met elkaar werken aan koers, kwaliteit en uitvoering. Met betrekking tot cultuuronderwijs wil Art-S-Cool het aanbod nauw laten aansluiten bij de cultuurbeleidsplannen van de scholen en inhoud geven aan de Haagse doorlopende leerlijnen. In de keten van talentontwikkeling wil Art-S-Cool zich ook op jongeren richten, gebruik maken van diverse werkplaatsen en de opbrengsten van het participatieaanbod tonen op diverse locaties. Ouders en scholen uit de aandachtswijken worden hier nadrukkelijk bij betrokken.

Stichting Art-S-Cool maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. In 2014 ontving Art-S-Cool een subsidie van € 40.000 uit het Fonds Stimulering Cultureel Ondernemerschap om bedrijfsmatig een stevige basis te leggen voor de toekomst door het verdienvermogen te kunnen vergroten waarmee de subsidiebehoefte daalt. Art-S-Cool vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 155.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt dat Art-S-Cool relevante activiteiten en projecten op het gebied van participatie, educatie en community art voor de Schilderswijk en Transvaal ontwikkelt en uitvoert. Art-S-Cool acteert op het gebied van actieve kunstbeoefening waartoe jeugd en jongeren worden gestimuleerd om aan deel te nemen, zowel binnen schools als buitenschools. Er bestaat volgens de Commissie een goede verbinding tussen voor-, naschoolse en onder schoolse educatie. Het is te prijzen dat er met professionele kunstenaars gewerkt wordt waardoor kinderen (en andere betrokkenen en cursisten) in contact komen met de kwaliteiten van kunstenaars. Daarbij waardeert de Commissie het dat de kunstenaars met elkaar werken aan de professionaliteit van de activiteiten en elkaar daarin stimuleren en adviseren. De ligging van Art-S-Cool in de Schilderswijk zorgt ervoor dat het bereik van Art-S-Cool onder kinderen en hun ouders met een niet-westerse achtergrond groot is. De Commissie waardeert het dat culturele diversiteit in de samenstelling van het bestuur terug te vinden is. Art-S-Cool heeft bovendien recent de landelijke *Aanmoedigingsprijs Culturele Diversiteit 2015* met het project *De Schilderswijk Catwalk gewonnen*. De Commissie waardeert dat Art-S-Cool actief bijdraagt aan de ontwikkeling van de Haagse leerlijnen. Het aanbod sluit goed aan op belevingswereld van het kind en de behoeften van de school. Het gegeven dat de directeur op een basisschool heeft gewerkt, heeft een meerwaarde en is zeker op te maken uit de aanvraag.

De Commissie heeft wel vraagtekens bij de wil van Art-S-Cool om zo sterk te groeien als in de aanvraag voorgesteld. Zowel in activiteiten aanbod en daarmee in exploitatieomvang, als ook wat betreft de wijken in de stad waar Art-S-Cool zich op wil richten. De kracht van Art-S-Cool is volgens de Commissie juist hun sterke positie in de Schilderswijk en Transvaal en de intensieve samenwerking met twaalf brede buurtscholen. De wens om meer zichtbaar te worden op een vaste locatie in de wijk, onderschrijft de Commissie, ook al brengt dit een stijging van de beheerlasten met zich mee. Zo krijgt Art-S-Cool een duidelijk gezicht in de wijk en wordt de continuïteit gewaarborgd.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gezien het cultuureducatiebeleid van de gemeente Den Haag - subsidiering van alleen binnen schoolse activiteiten - adviseert de Commissie alleen de binnenschoolse cultuureducatie voor het primair onderwijs te subsidiëren die Art-S-Cool biedt.

Gedeeltelijk honoreren: € 100.000

Op basis van het bovenstaande advies heeft het college in het concept-Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 'Ruimte voor de spelende mens' besloten om Art-S-Cool te vragen een geactualiseerd plan met passende begroting op basis van dit geadviseerde subsidiebedrag in te dienen dat gericht is op de binnenschoolse activiteiten.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. In het bijgestelde plan heeft Art-S-Cool inzichtelijk gemaakt dat de gemeentelijke subsidie wordt aangewend voor de activiteiten op het gebied van binnenschoolse cultuureducatie. De gemeente onderschrijft ook het belang dat de Adviescommissie hecht aan een vaste locatie van Art-S-Cool in de Schilderswijk en is in goed overleg met Art-S-Cool dat naar verwachting zal leiden tot een huurcontract voor ruimtes in het voormalige onderwijspand Ferdinand Bolstraat 31.

BESLUIT

Wij verlenen Art-S-Cool conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 een jaarlijkse subsidie van € 100.000 voor binnenschoolse activiteiten.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 155.000
Budget vanaf 2017	€ 100.000

BETOVERING, DE

Stichting De Betovering

Inleiding

Stichting De Betovering is een jaarlijks internationaal kunstfestival dat zich richt op kinderen van 2 t/m 12 jaar. Het festival probeert hen op enkele tientallen festivallocaties in en rondom Den Haag te bereiken en vindt gedurende tien dagen plaats in de herfstvakantie. De Betovering presenteert voorstellingen en workshops en programmeert ook buiten op straat. In 2015 was het aantal bezoekers 22.850.

Voor de periode 2017-2020 kiest De Betovering voor verdere groei door jaarlijks uit te breiden met gemiddeld zeven extra voorstellingen en zeven extra workshops en overige activiteiten. Ook wil het festival de buitenprogrammering uitbreiden om nieuw publiek te werven. Om de wijken van Den Haag meer met het festivalcentrum in de binnenstad te verbinden wordt het aantal festivalcentra de komende jaren met uiteindelijk vijf locaties uitgebreid. Omdat het programma volgens de Betovering met een factor tien gegroeid is, maar de organisatie niet is meegegroeid, wil De Betovering een structurele inhaalslag op personeelsgebied maken met 1 extra fte.

De Betovering ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 84.960 per jaar en vraagt voor 2017-2020 een subsidie van € 139.960 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt de aanvraag van de Betovering intelligent, helder en tegelijk ambitieus. Het festival wordt door de Commissie beschouwd als toegankelijk en het publieksbereik is groot. De Betovering maakt de afgelopen jaren waar wat ze belooft en is een heus festivalfenomeen geworden in de herfstvakantie. Er is veel animo voor de activiteiten, er zijn vele culturele organisaties die deel willen nemen en de Betovering moet vaak 'nee' verkopen. De Betovering heeft een eigen plek in het Haagse culturele bestel veroverd. De Commissie ondersteunt de werkwijze van De Betovering over kunst in de vrije tijd door in te zetten op het door ouders en kinderen samen laten bezoeken van culturele activiteiten. Kinderen (en ook hun ouders) komen tijdens het festival vaak voor het eerst in aanraking met theater. Door de drempel voor kinderen en hun ouders of verzorgers laag te houden, vormt het festival een mooie aanvulling op de kunstzinnige activiteiten die kinderen onder schooltijd ervaren. De samenwerkende culturele partners vormen tijdens het festival een representatief en kwalitatief netwerk. Ook stimuleert De Betovering de festivalpartners in de stad om hoogstaand jeugdtheater te programmeren.

De Commissie ondersteunt de ambitie van De Betovering om uit te willen breiden met vijf locaties in de wijken om zo een nieuw publiek te bereiken. De Commissie ziet een positieve uitdaging om ook in de satellietlocaties een kwalitatief hoogstaand programma te bieden. De Commissie meent dat het uitbreiden van het festival met meer buitenprogrammering en gemeenschappelijke promotieactiviteiten geen directe meerwaarde voor de kwaliteit van het festival heeft en stelt zich ook de vraag welke doelgroep De Betovering hierbij voor ogen heeft en welke relatie bestaat tussen de buitenactiviteiten en de reguliere programmering. De buitenactiviteiten in de binnenstad zouden, volgens de Commissie, bovendien door de winkeliers die baat hebben bij meer reuring, gedragen moeten worden.

De onstuitbare groei die het festival doormaakt en de gedrevenheid waarmee dit gebeurt, waardeert de Commissie, maar anderzijds dwingt dit ook tot een realistische blik op middelen en mogelijkheden. De Betovering stelt dat een inhaalslag nodig is op personeelsgebied om op het huidige niveau te kunnen blijven functioneren.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van mening dat de extra aanvraag om de interne organisatie te verstevigen deels gehonoreerd moet worden, als een waarborg voor het handhaven van het huidige kwaliteitsniveau en het bereiken van het gewenste nieuwe publiek in de wijken. De gevraagde € 15.000 voor buitenprogrammering en de daarmee samenhangende extra gevraagde personele inzet (0,15 fte) honoreert de Commissie niet, evenals de gevraagde formatieve inzet op het bereiken van publiek van buiten de stad.

Gedeeltelijk honoreren: € 104.960

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Positief vinden we de uitbreiding naar locaties in de wijken om nieuw publiek te bereiken.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan De Betovering conform het advies van de Adviescommissie en verlenen De Betovering voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 104.960.

Aangezien het verleende bedrag lager is dan De Betovering in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij De Betovering een op het verleende bedrag toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016 € 84.960 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 139.960

Budget vanaf 2017 € 104.960 (*exclusief trend 2016*)

BIBLIOTHEEK LEIDSCHENVEEN – YPENBURG

Bibliotheek Den Haag

Inleiding

Bibliotheek Leidschenveen-Ypenburg is onderdeel van de Gemeente Den Haag en heeft een educatieve doelstelling. Daarnaast is het een cultuuranker met als doel cultuurparticipatie in het stadsdeel Leidschenveen-Ypenburg te bevorderen. Er wordt geprobeerd een zo breed mogelijk publiek te bereiken met laagdrempelige culturele activiteiten in verschillende disciplines. De bibliotheek bereikt met deze activiteiten een groeiend aantal deelnemers.

De bibliotheek wil in de periode 2017-2020 het activiteitenaanbod voortzetten met aandacht voor de diversiteit van het publiek. Amateur(kunst)organisaties en individuen worden actief benaderd. De programmering op het gebied van cultuureducatie wordt in samenwerking met CultuurSchakel verder uitgewerkt. De bezoekersaantallen worden verhoogd door in te zetten op meer werving per activiteit en op nieuwe bezoekersgroepen.

Bibliotheek Leidschenveen-Ypenburg ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een jaarlijkse subsidiebijdrage voor de cultuurankerfunctie van € 45.000 per jaar. Voor de periode 2017-2020 vraagt Bibliotheek Leidschenveen-Ypenburg € 64.000 per jaar aan, bestaande uit € 40.000 programmeringsbudget en € 24.000 personeelskosten.

Beoordeling Adviescommissie

De bibliotheek verdeelt de cultuurankerfunctie over twee filialen. Daarmee is de spreiding over het stadsdeel, dat bestaat uit de wijken Leidschenveen en Ypenburg, goed. De VINEX wijk staat bovendien 'los' van de rest van de stad, wat de waarde van de bibliotheken en de cultuurankerfunctie in het stadsdeel nog eens onderschrijft. De bibliotheek programmeert lezingen, presentaties en voorstellingen, doet aan talentontwikkeling en cultuureducatie, organiseert informatiemarkten, netwerk- en inspiratiebijeenkomsten, biedt workshops aan, heeft leeskringen en organiseert 'expedities' in samenwerking met en naar musea.

De beschrijving van deze activiteiten vindt de Commissie erg algemeen. Bovendien behoren niet al de beschreven activiteiten - cursus *mindfulness*, kunst van het tuinieren, gezondheid en opvoeden - tot de taak- en doelstelling van een cultuuranker. De nadruk van de activiteiten ligt nu teveel op een ontmoetingsfunctie. Bibliotheek Leidschenveen-Ypenburg zou meer vanuit cultuur moeten denken en hiertoe kunnen leren van de andere cultuurankers. Dit kan zich vervolgens vertalen in een heldere positionering en een nadrukkelijker culturele programmering.

De Bibliotheek werkt goed samen met de stadsdeelorganisatie, scholen, welzijnsinstellingen, bedrijfsleven en culturele instellingen in het stadsdeel, CultuurSchakel, de andere cultuurankers en de culturele instellingen in de stad. Er zijn interessante initiatieven om bewoners te raadplegen. Toch vraagt de Commissie zich af of er voldoende kennis is over de diverse doelgroepen in de wijk. Doelgroep-differentiatie vindt de Commissie niet terug in het plan. Om de antenne voor de wensen van de wijkbewoners te versterken, raadt de Commissie aan om met meer vrijwilligers te werken. De Commissie betreurt het dat er in het plan niets wordt gezegd over culturele diversiteit, er wordt ook niet gerefereerd aan de Code Culturele Diversiteit. Het streven om cultureel divers te werken, wordt nergens uitgewerkt of concreet gemaakt.

Conclusie en advies Adviescommissie

Bibliotheek Leidschenveen-Ypenburg voorziet als cultuuranker in een schakelfunctie en brengt cultuur in de vezels van de stad. De Commissie meent echter dat de organisatie gerichtere, culturele keuzes moet maken in haar programmering. De rol van cultuuranker moet specifieker worden omschreven en er zou meer focus in de activiteiten moeten worden aangebracht. De noodzaak om het subsidiebedrag dat is toegekend voor het peiljaar 2015 te verhogen deelt de Commissie niet.

Gedeeltelijk honoreren: € 45.000

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Aangezien het toegekende budget lager is dan Bibliotheek Leidschenveen-Ypenburg in haar aanvraag heeft begroot,

verzoeken wij Bibliotheek Leidschenveen-Ypenburg een op het toegekende budget toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

BESLUIT

Wij continueren de opdracht aan Bibliotheek Leidschenveen – Ypenburg conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 met een jaarlijks budget van € 45.000.

Budget 2016	€ 45.000 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 64.000
Budget vanaf 2017	€ 45.000 (<i>exclusief trend 2016</i>)

BIBLIOTHEEK LOOSDUINEN – NIEUW WALDECK

Bibliotheek Den Haag

Inleiding

Bibliotheek Loosduinen en Nieuw Waldeck is onderdeel van de Gemeente Den Haag en heeft functies als leesbevordering, informatie verschaffen, bestrijden van taalachterstand, vermindering van laaggeletterdheid en scholing op het gebied van mediawijsheid. Ook is de organisatie een poort naar cultuur. Bibliotheek Loosduinen/ Nieuw Waldeck is er op gericht om inwoners van de stad in aanraking te brengen met verschillende culturele vormen door zo breed mogelijk te programmeren en samen te werken met culturele partners uit het stadsdeel. Dit gebeurt zowel binnen als buiten de openingstijden van de bibliotheek.

De bibliotheek is cultuuranker met als doel cultuurparticipatie in het stadsdeel Loosduinen te bevorderen. Er worden bewonersbijeenkomsten georganiseerd om de culturele belangstelling te inventariseren. Voor de scholen uit het primair en voortgezet onderwijs biedt de bibliotheek, in overleg met de scholen, op verschillende niveaus educatieve voorstellingen en workshops aan. Ook wordt er aangesloten bij grote landelijke campagnes, zoals bijvoorbeeld de Kinderboekenweek en de Nationale Voorleesdagen door een voorstelling, schrijversbezoek of workshop die past binnen het thema aan te bieden. Door voorstellingen voor de jeugd te programmeren wil de bibliotheek ook hun ouders bereiken. In beide vestigingen worden doorlopend tentoonstellingen met kunst van kunstenaars uit de directe omgeving georganiseerd en ook aan amateurkunst wordt ruimte geboden.

Bibliotheek Loosduinen en Nieuw Waldeck ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een jaarlijkse subsidiebijdrage voor de cultuurankerfunctie van € 45.000. Voor de periode 2017-2020 vraagt Bibliotheek Loosduinen € 64.000 per jaar aan, bestaande uit € 40.000 programmeringsbudget en € 24.000 personeelskosten.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt de invulling van de programmering er gevarieerd en laagdrempelig uitzien. Onduidelijk voor de Commissie is welke activiteiten in het kader van het cultuuranker worden ondernomen en welke niet. Een cursus sushi maken en tabletgebruik worden nu in de aanvraag genoemd, maar horen hier volgens de Commissie niet onder te vallen. Buiten de reguliere taken dienen de activiteiten in het kader van de cultuurankerfunctie een culturele toegevoegde waarde te hebben.

De Commissie krijgt de indruk dat de doelgroepen die worden beoogd niet representatief zijn voor de samenstelling van de wijk. De programmering zou meer een afspiegeling van de wijk moeten vormen. De organisatie zegt de Code Culturele Diversiteit te volgen, maar een voorbeeld van een cultureel diverse programmering komt niet in het plan voor. Het doel zich meer op ouderen te richten heeft de instemming van de Commissie, echter ook binnen deze doelgroep kan naar diversiteit worden gestreefd. Het plan om meer met vrijwilligers te gaan werken kan dit bevorderen, evenals de omgevingsgevoeligheid van de bibliotheek: de organisatie werkt vraaggericht, doet aan bezoekerspeilingen en werkt met wijkraden. Het is leuk dat ook kinderen mogen meebeslissen welke activiteiten er worden geprogrammeerd.

De bibliotheek positioneert zich goed in het bestel. Ze werkt samen met de andere cultuurankers, culturele instellingen uit het stadsdeel zoals het Haags Popcentrum, de stadsdeelorganisatie, scholen, welzijns- en zorginstellingen en culturele instellingen elders in de stad. De bibliotheek werkt kostenbewust en heeft met een klein budget veel voor elkaar gekregen.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend stelt de Commissie, geredeneerd vanuit de cultuurankerfunctie waarvoor de bibliotheek subsidie aanvraagt, een strategie te missen waarin op basis van vraaggericht werken en doelgroepen zekere beleidskeuzes worden gemaakt waaruit een activiteitenaanbod naar voren komt. Met name deze beleidskeuzes vindt de Commissie niet in het plan terug. Zo kan de bibliotheek ook beredeneerd aangeven wat ze wel en niet doet als cultuuranker. De Commissie deelt de noodzaak om het subsidiebedrag dat is toegekend voor het peiljaar 2015 te verhogen niet en adviseert het huidige subsidiebedrag te continueren.

Gedeeltelijk honoreren: € 45.000

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Aangezien het toegekende budget lager is dan Bibliotheek Loosduinen en Nieuw Waldeck in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij Bibliotheek Loosduinen en Nieuw Waldeck een op het toegekende budget toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

BESLUIT

Wij continueren de opdracht aan Bibliotheek Loosduinen – Nieuw Waldeck conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 met een jaarlijks budget van € 45.000.

Budget 2016	€ 45.000 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 64.000
Budget vanaf 2017	€ 45.000 (<i>exclusief trend 2016</i>)

BOEKIDS

Stichting Boekids

Inleiding

Boekids is een meerdaags literair jeugdfestival dat als doel heeft kinderen in contact te laten komen met zowel fictieve als non-fictieve jeugdliteratuur en verhalen. Door het recent toevoegen van de component non-fictie is het festival programma interactiever geworden, wat de festivalbeleving volgens Boekids heeft versterkt. Boekids wil zo een generatie kinderen bereiken die is opgegroeid met interactieve media. Met sinds de festivaleditie van 2015 de intrede van het festivalonderdeel B.Rebel wil Boekids ook jongeren tot en met zeventien jaar bereiken. B.Rebel omvat een programma met non-fictie, colleges en muziekoptredens. Buiten het festival om heeft Boekids een educatieprogramma voor het primair onderwijs. Onder de naam Boekids University wordt een meerdaags interactief programma aangeboden aan de groepen 7 en 8 in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs waarin een kennismaking met wetenschappelijke onderwerpen centraal staat. Hierin wordt samengewerkt met partners uit andere sectoren.

Het succesvolle verloop van recente festivaledities was reden voor Boekids om naast het Paard van Troje als festivallocatie in 2016 ook het nabij gelegen Humanity House te betrekken in de programmering. Andere vormen van samenwerking zijn vanaf 2017 aanleiding om het festival en educatie aanbod uit te breiden en een grotere verscheidenheid in doelgroepen trachten te bereiken. NTjong, het Koninklijk Conservatorium, Theater aan het Spui en Poetry Circle Nowhere zijn nieuwe festivalpartners. Verder wil Boekids jaarlijks een project realiseren voor en met (Haagse) vluchtelingenkinderen. Boekids wil de verwachte lagere private en fondsbijdragen opvangen door vanaf 2017 in te zetten op een hogere gemeentelijke subsidiebijdrage.

Boekids ontvangt momenteel een subsidie van € 75.191 in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. Voor het Meerjarenbeleidsplan 2017-2020 vraagt Boekids een subsidie aan van € 120.000.

Beoordeling Adviescommissie

Boekids heeft een ambitieuze subsidieaanvraag ingediend met een palet aan activiteiten gericht op een nieuwe generatie cultuurdeelnemers. Voor de Commissie zijn er echter redenen om kritisch de nieuwe opzet te beschouwen. De programmaopzet en samenwerkingsverbanden dreigen ver af te raken van het bereiken van de oorspronkelijke missie: kinderen in contact laten komen met boeken, verhalen en vertelkunst. Met het opnemen in de festivalprogrammering van onder meer workshops VJ, goochelen en graffiti, diverse muziekoptredens en een *silent disco* biedt Boekids een waar spervuur aan activiteiten waarvan voor de Commissie niet steeds duidelijk is hoe deze zich verhouden tot het doel van Boekids. Activiteiten die weliswaar aansluiten bij de nieuwe doelstelling die Boekids in de beleidsaanvraag noemt - 'het aanbieden van verschillende kunstdisciplines en wetenschappelijke, maatschappelijke en filosofische thema's die bijdragen aan het wereldbewustzijn en de creatieve ontwikkeling van de nieuwe generaties' -, maar die in de ogen van de Commissie overkomen als een te weinig gerichte zoektocht door de bevattingswereld van jonge kinderen. Kortom, is er nog sprake van een situatie waarbij de activiteiten ondersteunend zijn aan het bereiken van de missie?

De Commissie is ook teleurgesteld in het gegeven dat er geen verdere samenwerkingsverbanden zijn aangegaan met de Bibliotheek Den Haag, evenals dat de samenwerking met Writers Unlimited niet is voortgezet. De Commissie had in de aanvraag van Boekids meer uitleg verwacht waarom de beoogde samenwerkingen niet van de grond zijn gekomen, gelet op het specifieke karakter van de vorige aanvraag - bundeling van activiteiten met Writers Unlimited - en het advies van de gemeente destijds.

Literatuur is van grote waarde voor de ontwikkeling van kinderen en kan als kapstok dienen voor het aanbod van vele andere kunstdisciplines. Boekids lijkt dat om te keren. De uitwaaiing van activiteiten neigt nu teveel naar een breed aanbod als van De Betovering. In de ontwikkeling van een literair festival naar een belevingsfestival en in de beoogde nieuwe partners ziet de Commissie geen keuze voor een duidelijk profiel.

Ook op het gebied van cultuureducatie en -participatie mist de Commissie de aansluiting bij bestaande structuren zoals Cultuurschakel en de Cultuurankers. De Commissie vindt dat afstemming van de educatieve activiteiten met Cultuurschakel prioriteit moet hebben voor Boekids in de komende periode. De Commissie adviseert het college Boekids te vragen vanuit haar oorspronkelijke

doelstelling van leesbevordering keuzes te gaan maken in de activiteiten zowel ten aanzien van het festival als ook ten aanzien van de educatieve activiteiten. Enthousiasme kan de Commissie opbrengen voor het festivalonderdeel Bookids University. Een goede combinatie tussen het boek, colleges, verdieping en een actief programma. Een interessante optie om onder schooltijd en door het gehele jaar heen te organiseren samen met PO en VO scholen in plaats van als vrijetijdsaanbod.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert de subsidie voor 2017 te continueren op het huidige subsidieniveau met een subsidie van € 75.191. Voorts adviseert de Commissie om subsidietoekenning voor het tweede, derde en vierde jaar afhankelijk te maken van de mate waarin vanuit een heldere positionering scherpe keuzes worden gemaakt en Bookids er in slaagt om de relatie van de activiteiten met de oorspronkelijke doelstelling te legitimeren en te onderbouwen. Ook acht de Commissie het van belang dat samenwerking met de Bibliotheek Den Haag en Cultuurschakel daadwerkelijk wordt gerealiseerd.

Gedeeltelijk honoreren: € 75.191 voor 2017.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Wij kunnen ons vinden in de opmerkingen van de Commissie ten aanzien van samenwerking met andere culturele instellingen zoals de Bibliotheek Den Haag, CultuurSchakel en de Cultuurankers.

BESLUIT

Wij verlenen Bookids conform het advies van de Adviescommissie voor 2017 een subsidie van € 75.191. Aangezien het verleende bedrag lager is dan Bookids in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij Bookids een op het verleende bedrag toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Continuering van de subsidie voor 2018-2020 is afhankelijk van een positieve beoordeling van een nieuw plan voor deze periode, dat tegemoet komt aan de opmerkingen van de Adviescommissie en van het antwoord op de vraag of de gewenste samenwerking volgend jaar daadwerkelijk gestalte krijgt.

Budget 2016	€ 75.191 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 120.000
Budget 2017	€ 75.191 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Reservering 2018 - 2020	€ 75.191 (<i>exclusief trend 2016</i>)

BRANOUL

Literair Theater Branoul

Inleiding

Theater Branoul biedt een podium voor de presentatie van literatuur in theatervorm en is gevestigd in een 65 stoelen tellend theater in de Maliestraat in Den Haag. In 2014 vonden er in het theater 71 voorstellingen plaats die samen 2.542 bezoekers trokken. De voornaamste doelgroep van Branoul bestaat naar eigen zeggen uit bezoekers met een HBO+ opleiding. Als gevolg van het wegvallen van structurele gemeentelijke subsidie vanaf 2013 heeft Branoul de afgelopen paar jaar ingezet op het werven van andere inkomstenbronnen en zich ondernemender opgesteld. Ook is geprobeerd een breder publiek te trekken aan de hand van het profiel van een Theater van de Taal, maar na enkele ervaringen is uiteindelijk vastgehouden aan de propositie literair theater.

Voor de planperiode 2017-2020 kiest Branoul, vanuit de kernwaarden uniciteit, intimiteit en authenticiteit, nog nadrukkelijker voor het profiel van literair theater dat tegelijk een podium biedt aan jonge makers. Door de ontwikkeling van een productiehuis functie wil Branoul de ontmoeting tussen en de (talent)ontwikkeling van jonge en gevestigde makers stimuleren. Branoul wil daarbij inhoudelijk samenwerken met vooral Toneelgroep De Appel. Branoul wil vanaf 2017 5.500 bezoekers per jaar trekken en jaarlijks tenminste 150 voorstellingen presenteren. Het aantal eigen producties wil Branoul uitbreiden van 25 naar 50 per jaar in de periode 2017-2020. Het aanbod bestaat daarbij onder meer uit een programmering gericht op expats, actuele onderwerpen en aandacht voor literatuur uit Noord Afrika en het Midden-Oosten.

Na beëindiging van meerjarige subsidie met ingang van 1 januari 2013 is eenmalig een bedrag van € 65.000 aan Branoul toegekend om een doorstart mogelijk te maken met een exploitatie zonder meerjarige subsidie. Theater Branoul ontving verder in 2013 en 2014 in totaal een gemeentelijke subsidiebijdrage van € 64.500 uit het Fonds Stimulering Cultureel Ondernemerschap voor onder meer het kunnen uitvoeren van PR- en marketingactiviteiten. Theater Branoul vraagt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2017-2020 een jaarlijkse subsidiebijdrage van € 100.000.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de wijze waarop Branoul in de afgelopen jaren het hoofd boven water heeft weten te houden. De geleverde inspanningen op het vlak van ondernemerschap hebben substantiële private inkomsten opgeleverd. Dat ging wel ten koste van het aantal voorstellingen en producties. Gezien het feit dat Branoul een instelling is die zijn bestaansrecht vindt in het gebied tussen theater en literatuur mist de Commissie in de aanvraag een nadrukkelijke en overtuigende verklaring op de onderscheidende positie die Branoul wil innemen en wat het wil bereiken. Branoul lijkt vooral gedreven door enthousiasme. Precisie in de afbakening en positionering ten opzichte van andere theaters ontbreken in de aanvraag. Branoul wil een productieplek zijn voor jonge makers en aan talentontwikkeling doen. In dat licht zouden artistieke innovatie en vernieuwing volgens de Commissie centraal moeten staan in de aanvraag van Branoul en uit het activiteitenoverzicht moeten blijken, hetgeen niet het geval is.

Het nu voorliggende beleidsplan 2017-2020 is een plan vol voornemens en geeft naar de mening van de Commissie een weinig helder beeld van de organisatie(structuur). Die organisatiestructuur wordt bovendien ook niet versterkt door een al langer bewezen netwerk van samenwerkingspartners anders dan Toneelgroep De Appel. De door Branoul genoemde aandacht voor cultuureducatie bij scholen vanaf 2017, waarbij wordt verwezen naar pilots zoals uitgevoerd in 2013, overtuigt niet. Opvallend is het gemiddeld aantal bezoekers van 36 dat Branoul bereikt vanaf 2017 met 5.500 bezoekers en 150 voorstellingen, hetgeen niet meer dan een gemiddelde zaalbezetting van 55 procent oplevert.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie concludeert dat de inhoudelijke ideeën van Branoul over zijn positie als literair theater en zijn voorstellingen te weinig precies zijn, ook in relatie tot wat andere theater(makers) op dit specifieke terrein laten zien. Ten behoeve van haar conclusies heeft de Commissie zich mede gebaseerd op recente overwegingen van de Commissie Culturele Projecten.

De aanvraag van Branoul biedt onvoldoende aanknopingspunten om te kunnen overgaan tot structurele ondersteuning door de gemeente.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Theater Branoul conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 100.000
Budget vanaf 2017	€ 0

BREDIUS, MUSEUM

Stichting Museum Bredius

Inleiding

De Stichting Bredius Genootschap heeft als doel het beheren en het voor publiek toegankelijk houden van de collectie Bredius. Deze collectie omvat 206 schilderijen, 22 tekeningen en 335 voorwerpen van met name zilver en porselein die Abraham Bredius tijdens zijn leven heeft verzameld. In 1946 is de collectie aan de gemeente Den Haag geschonken, onder voorwaarde van immer bij elkaar blijven en exclusieve publieke zichtbaarheid in zijn voormalige woonhuis aan de Prinsengracht. Museum Bredius viel in het verleden onder het Gemeentemuseum Den Haag. De gemeente sloot het museum aan de Prinsengracht. Er werd een genootschap opgericht, dat nu het museum exploiteert.

Museum Bredius in de huidige vorm bestaat sinds 1990. Voor het toegankelijk houden van de collectie zijn een beheerder en een suppoost actief. Ook doet het genootschap aan zaalverhuur en diners in het museum. De organisatie is bij uitstek plat, zonder directie en conservator. Veel taken worden door het bestuur zelf verricht. Dankzij de subsidie uit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 kon een beheerder worden aangetrokken. Om een verdere professionaliseringsslag te kunnen maken vraagt Museum Bredius een bedrag in aanvulling op de huidige subsidie.

Museum Bredius ontvangt momenteel in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een bedrag van € 133.987 en daarnaast een beheervergoeding van de gemeente van € 74.216. Museum Bredius vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag aan van € 207.300 (exclusief de beheervergoeding van de gemeente van € 74.216).

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor Museum Bredius, een museum met een eigen uitstraling en een collectie die aantrekkingskracht uitoefent op kunstkenneren. Het museum organiseert met enige regelmaat kleinschalige exposities en evenementen, maar legt zich voornamelijk toe op het beheren en in stand houden van de collectie. De Commissie is zich in dit verband bewust van de specifieke situatie van Museum Bredius, dat een legaat beheert voor de gemeente. Zij mist echter een inspirerende en inhoudelijke visie in de aanvraag. De organisatie wil het museum meer met connaisseur-schap profileren, maar geeft niet duidelijk aan op welke wijze dit uitgedragen zal worden.

De relatief kleine organisatie heeft weinig armslag en middelen tot haar beschikking. De Commissie ziet initiatieven om de eigen inkomsten te vergroten, zoals zaalverhuur en diners als positief. Een toelichting op de begroting ontbreekt echter en de beheerlasten zijn niet gespecificeerd.

De Commissie constateert dat het huidige bestuur over onvoldoende financiële ruimte beschikt om het museum verder te brengen en dat een professionaliseringsslag wenselijk is. Om dit te realiseren adviseert de Commissie het museum met nadruk om naar buiten te treden en meer de samenwerking op te zoeken, bijvoorbeeld ten aanzien van de plannen voor een museumkwartier rondom de Hofvijver. Deze kunnen ook voor de bezoekersaantallen van Museum Bredius een spin-off betekenen.

Conclusie en advies Adviescommissie

Continueren van de huidige subsidie van € 133.987 (peiljaar 2015) exclusief het continueren van de beheervergoeding van € 74.216.

Gedeeltelijk honoreren: € 133.987

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Museum Bredius, naast de contractuele beheervergoeding, conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 een jaarlijkse subsidie van € 133.987.

Budget 2016	€ 133.987 (<i>exclusief trend 2016, exclusief contractuele beheervergoeding</i>)
Budget aangevraagd	€ 207.300 (<i>inclusief contractuele beheervergoeding</i>)
Budget vanaf 2017	€ 133.987 (<i>exclusief trend 2016, exclusief contractuele beheervergoeding</i>)

BRIZA

Stichting Briza

Inleiding

Muziektheater Briza produceert theatervoorstellingen om jeugd en ouderen kennis te laten maken met professioneel theater, wereldmuziek, klassieke en zelf gecomponeerde muziek en zang. Hierbij vormen maatschappelijke, tijdloze thema's het uitgangspunt. Briza ziet zichzelf als een bruggenbouwer in de Haagse samenleving. Briza werkt onder andere met kansarme jongeren en mensen met een beperking. Na de doorstart in 2013, zonder structurele subsidie, werkt Briza met ZZZP-ers, stagiaires en vrijwilligers.

In de periode 2017-2020 wil Briza het aanbod multidisciplinaire producties verder ontwikkelen met een focus op het primair onderwijs. Per jaar brengt Briza een nieuwe productie uit voor de jeugd, die tevens geschikt is voor senioren en die ook als familievoorstelling kan functioneren. Ook wil Briza jaarlijks een nieuw programma ontwikkelen voor ouderen in zorginstellingen en voor wijkbewoners. De producties worden gedurende meerdere jaren aan scholen, theaters en festivals aangeboden. Briza zet zich in om duurzaam te programmeren en te functioneren.

De aanvraag van stichting Briza in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2013-2016 werd afgewezen. Briza ontving in 2013 een gemeentelijke subsidie van € 10.000 uit het Fonds Stimulering Cultureel Ondernemerschap om het ondernemerschap van Briza blijvend te versterken. Stichting Briza vraagt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 een subsidie van € 32.500 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt dat de aanvraag van Briza rommelig oogt en een eigen stem of diepgang ontbeert. De aanvraag oogt als een opsomming van activiteiten zonder een beleidsachtergrond. In de aanvraag is geen verdere inhoudelijke visie of onderscheidende propositie te herkennen. De inhoudelijke basis is in de aanvraag in de volle breedte verwoord, maar feitelijk smal en enkelvoudig: 'Briza koppelt jeugd aan ouderen en zorgt voor een gezellige muziektheatermiddag'. De Commissie vindt dat belangrijke maatschappelijke thema's van dit moment onvoldoende verankerd zijn in de gerealiseerde producties noch in de toekomstplannen. Bovendien ontbreekt een verdiepend of contextueel educatief randprogramma. Hoewel wordt gesteld dat wordt gewerkt in de leerlijnen met CultuurSchakel, ontbreekt het aan argumentatie over de aansluiting met de scholen en hun curriculum. Het aanbod lijkt niet geënt op de vraag en lijkt enkel gerealiseerd te worden door een kennismaking met het theater door een voorstelling met een lesbrief.

Briza lijkt een culturele instelling met weinig relaties met andere Haagse culturele instellingen. De Commissie had van Briza bovendien een betere reflectie verwacht op het advies van de vorige Commissie.

Conclusie en advies Adviescommissie

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Briza conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 32.500
Budget vanaf 2017	€ 0

CICONIA CONSORT

Stichting Ciconia Consort

Inleiding

De in 2012 opgerichte stichting Ciconia Consort heeft ten doel het uitvoeren van klassieke muziek in de breedste zin van het woord door middel van themaconcerten door een projectmatig professioneel strijk-/kamerorkest, waarmee een breed en ook nieuw concertpubliek wordt aangesproken. Het Ciconia Consort meent zich te onderscheiden van andere ensembles door de combinatie van een kwalitatief hoog niveau en een bijzondere programmering, zowel qua repertoirekeuze als manier van presenteren. Het Ciconia Consort biedt bij de concerten educatieve kinderopvang (met workshop) aan kinderen van 4 t/m 10 jaar, zodat jonge en/of alleenstaande ouders in een ontspannen sfeer de concerten kunnen bezoeken. Om ook (niet-westerse) allochtonen in Nederland bekend te maken met de authentiek westerse muziektradities, zowel als actief beoefenaar als passief luisteraar, geeft het orkest bijvoorbeeld een Suikerfeestconcert.

In de periode 2017-2020 ambieert het Ciconia Consort om naam en positie te krijgen als hét ensemble en een van de culturele paradepaardjes van thuisbasis Den Haag. Het gezelschap wil het 'muzikale vuur' aan het Spui brandende houden met een afwisselende concertserie in De Nieuwe Kerk. Als Haags visitekaartje wil het Ciconia Consort bovendien ook nationaal een gevraagd en gewaardeerd orkest worden, met name in de middelgrote concertzalen. Verder wil men in kwaliteit groeien door jong talent aan zich te binden, en hiermee een bijdrage leveren aan een goed makersklimaat en aan talentontwikkeling. Het Ciconia Consort wil per jaar minimaal 5 concertprogramma's brengen. Door meer concerten per project te geven in meer plaatsen, voorziet het Ciconia Consort een publiekstoeename van 2025 bezoekers in 2015 tot 5100 in 2020. De directe opbrengsten nemen hierdoor naar verwachting toe. Zodoende acht het orkest het mogelijk om de stafleden op eenzelfde niveau te gaan belonen als de musici. De beheerlasten wil men op 10 procent van het totale budget houden.

Het Ciconia Consort maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. In de afgelopen jaren ontving het orkest incidentele subsidie uit de Subsidieregeling Culturele Projecten van de gemeente Den Haag.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt het Ciconia Consort een structurele subsidie van € 130.000 per jaar aan. Met een overgang van projectmatige naar structurele subsidie wenst het Ciconia Consort een stevige financiële bodem onder het orkest te creëren, en erkenning te krijgen voor zijn streven om een muzikaal visitekaartje van Den Haag te zijn. Volgens de begroting wordt bij het Fonds Podiumkunsten eveneens een aanvraag ingediend voor een meerjarige productiesubsidie van € 80.000 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt de formule van het Ciconia Consort te weinig vernieuwend en de artistieke onderbouwing van de plannen onvoldoende urgent. Het door het ensemble geclaimde 'gat in de Haagse markt' bestaat volgens de Commissie niet. Behalve het Residentie Orkest, dat overigens voor een deel dezelfde repertoiregebieden bestrijkt als het Ciconia Consort, is er een aantal orkesten actief in Den Haag, waaronder New Dutch Academy, Les Vents Atlantiques en Collegium Musicum. Ook landelijk gezien ziet de Commissie onvoldoende ruimte om met een ensemble met de signatuur van Ciconia een unieke positie te verwerven.

Naar het oordeel van de Commissie getuigt de ambitie om een van de paradepaardjes van Den Haag te worden en zich landelijk gezien te willen meten met de beste ensembles van een gebrek aan realiteitszin. Verder vindt de Commissie in de aanvraag niet aannemelijk gemaakt dat de gewenste kwaliteitsverbetering te realiseren zou zijn door jong talent aan het ensemble te binden, noch dat daarmee een serieuze bijdrage zou kunnen worden geleverd aan een goed makersklimaat.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering is de Commissie eveneens kritisch. De aanvraag getuigt niet van professioneel cultureel ondernemerschap. Zo is het begrote percentage eigen inkomsten laag. Verder wordt de marketingstrategie gepresenteerd als het ei van Columbus, maar bevat deze in feite geen enkele oorspronkelijke gedachte. De nauwe samenwerking met het Dans- en Muziekcentrum waarover wordt gesproken, bestaat kennelijk uit de geboden mogelijkheid om tegen concurrerend tarief te kunnen spelen in De Nieuwe Kerk. Bovenal vindt de Commissie het gevraagde

subsidiebedrag van € 130.000 per jaar niet in verhouding staan tot het verwachte aantal concerten en publieksbereik in Den Haag. In 2017 wil het Ciconia Consort in de stad zeven concerten geven voor 1.240 bezoekers, waarvan 1.075 betalende bezoekers. Dit zou een disproportioneel hoog subsidiebedrag per betalende bezoeker tot gevolg hebben.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren. Zij is van oordeel dat de activiteiten van het Ciconia Consort onvoldoende artistieke kwaliteit hebben om van een onderscheidende meerwaarde binnen het Haagse muziekleven te kunnen spreken. Bovendien vindt de Commissie de bedrijfsvoering onvoldoende professioneel en het beoogde aantal concerten en publieksbereik in Den Haag te kleinschalig om een structurele subsidie vanuit de gemeente te rechtvaardigen.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Ciconia Consort conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 130.000
Budget vanaf 2017	€ 0

COLLEGIUM MUSICUM

Stichting Collegium Musicum

Inleiding

De doelstelling van stichting COLLEGIUM MUSICUM Den Haag (CMDH) is het bestuderen, beoefenen en bevorderen van oude muziek met gebruikmaking van historische instrumenten. CMDH bestaat uit een kern van 15 musici. Afhankelijk van het project wordt deze kern uitgebreid met musici met wie het orkest regelmatig samenwerkt. Vier leden van de kerngroep vormen ook een kamermuziekensemble. CMDH noemt zich het enige ensemble in Den Haag dat zich actief richt op het spelen van barokmuziek in een orkestsetting, en een belangrijke springplank voor beginnende musici.

Het beleid voor de periode 2017-2020 is gericht op het vergroten van de zichtbaarheid en het spelen van meer concerten. CMDH wil op alle belangrijke podia en festivals voor oude muziek spelen met uitdagend en vernieuwend orkestwerk, elk jaar een programma samenstellen met een ensemble uit een Europees land, en elke anderhalf jaar een CD uitbrengen. De programma's die CMDH ontwikkelt, zijn opgebouwd rond drie hoofdbestanddelen (onbekende barokmuziek, meesterwerken en werk van Nederlandse en vooral Haagse componisten). Hiermee wil het ensemble zijn visie en missie realiseren: barokmuziek brengen op het hoogste niveau en het levend houden van het cultureel erfgoed. In de periode 2017-2020 verwacht CMDH gemiddeld 2700 bezoekers per jaar.

De Stadstournee, waarmee CMDH sinds 2009 barokmuziek naar Haagse wijken brengt door middel van gratis concerten in wijkcentra, bibliotheken en andere laagdrempelige locaties en bij het slotconcert een nieuw publiek naar het concertpodium van Stichting Musica Antica da Camera weet te trekken, wordt na zes edities vernieuwd. Om nog meer (en een cultureel diverser) publiek te bereiken, wil CMDH in elk concert werk uit de landen van de belangrijkste migrantengroepen in de wijken spelen en ook andere activiteiten aan de concerten koppelen. Verder wordt ingezet op een goede marketing van de Stadstournee via onder meer de wijkcentra. Gezien het succes van de Stadstournee heeft CMDH plannen om dit project ook in andere steden aan te bieden, in eerste instantie in de metropoolregio Rotterdam-Den Haag.

Op het gebied van bedrijfsvoering wil CMDH voor de periode 2017-2020 een nieuw stichtingsbestuur en een zakelijk leider aanstellen, zodat de potentie van projecten beter kan worden benut en CMDH toekomstbestendiger wordt. Om het orkest optimaal te laten functioneren, streeft CMDH naar een meer stabiele economische positie, met een structureel inkomen, bestaande uit een goede balans tussen publieke en private middelen.

CMDH heeft in de afgelopen meerjarenbeleidsplanperiode geen structurele subsidie ontvangen. Zij diende hiervoor wel een aanvraag in. In de afgelopen jaren ontving CMDH diverse malen incidentele subsidie uit de gemeentelijke Subsidieregeling Culturele Projecten voor de Stadstournee.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt CMDH een structurele subsidie van € 40.000 per jaar aan. Daarnaast wil CMDH bij het Fonds Podiumkunsten projectsubsidies in het kader van de regeling internationalisering aanvragen, en bij het Fonds ook een gezamenlijke aanvraag met een niet nader genoemd partnerensemble indienen voor een meerjarige productiesubsidie van € 45.000 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie beoordeelt de muzikale kwaliteit van CMDH als voldoende, maar niet van dien aard dat deze een werkelijk onderscheidende factor is, evenmin als het feit dat het barokorkest vanaf het klavecimbel wordt geleid. Terwijl CMDH in de aanvraag spreekt van een 'grote verscheidenheid' aan gerealiseerde projecten in de periode 2013-2016, acht de Commissie de reikwijdte van deze activiteiten nogal beperkt: het kamermuziekensemble heeft sinds 2013 twaalf kamermuziekconcerten gegeven, waarvan zeven in het buitenland (Frankrijk en Turkije). Verder nam CMDH deel aan het Festival Oude Muziek Utrecht, volgde een optreden tijdens het Bachfestival Dordrecht in 2014 en op Koningsdag 2015, en trad het ensemble op tijdens de Stadstournee, waarbij het enkele speciale concerten voor schoolgroepen gaf.

Naar het oordeel van de Commissie lopen in de aanvraag wensdenken, terugblik en vooruitblik op een ongemakkelijke manier door elkaar. Een realistische blik op de behaalde resultaten in de afgelopen

jaren maakt volgens de Commissie duidelijk dat het perspectief ontbreekt om de gewenste groei van de activiteiten en middelen te realiseren. Daarbij zijn de plannen voor de periode 2017-2020 onvoldoende inzichtelijk gemaakt in de aanvraag, met uitzondering van de Stadstournee, voor CMDH het belangrijkste project in Den Haag. De Commissie vindt dit sociaal-culturele project zeer sympathiek, maar niet van dien aard en omvang om een beroep op structurele middelen van de gemeente te rechtvaardigen.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering constateert de Commissie dat CMDH momenteel geen voldragen organisatie is. Zo wordt bij de algemene informatie in de aanvraag aangegeven dat CMDH een stichting is, met een raad van toezicht die op het moment van indienen uit twee interim-leden bestaat. Dat CMDH ook een aanvraag bij het Fonds Podiumkunsten wil indienen met een niet nader genoemd partnerensemble om een 'meer strategische aanpak te hebben' (aangezien CMDH het minimaal vereiste aantal voorstellingen in de afgelopen jaren niet kan aantonen) wekt bij de Commissie geen vertrouwen in de overtuigingskracht van genoemde subsidieaanvraag.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren. Hoewel de Commissie waardering heeft voor de inzet van de leden om met CMDH barokmuziek levend te houden, met gebruikmaking van historische instrumenten, acht zij de plannen en activiteiten voor de periode 2017-2020 te kleinschalig, niet onderscheidend genoeg en te weinig concreet uitgewerkt om in aanmerking te komen voor structurele ondersteuning vanuit de gemeente.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Collegium Musicum conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 40.000
Budget vanaf 2017	€ 0

CREATIVE COURT

Stichting Creative Court

Inleiding

Creative Court bestaat sinds 2013. De organisatie ontwikkelt kunstprojecten en reflecteert op de thema's vrede en recht. Creative Court streeft ernaar een inspiratiebron te zijn voor menselijk bewustzijn en verbinding. De organisatie werkt vanuit het uitgangspunt dat kunst in staat is om empathie en reflectie te bevorderen; noodzakelijke voorwaarden voor het vreedzaam samen leven. Creative Court richt zich in haar inhoudelijk beleid op actuele en historische vraagstukken die zij vanuit een ander perspectief wil laten zien en waarmee zij mensen op gevoelsniveau wil raken. Het project *Rwanda 20 Years* in 2014, waarbij daders en slachtoffers met elkaar op de foto gingen, was zeer succesvol. Dit project is mede ondersteund door een incidentele subsidie toegekend vanuit de Regeling Culturele Projecten Den Haag en het Mondriaanfonds.

Om de mechanismes achter conflicten beter te doorgronden, wil Creative Court zich in de periode 2017-2020 gedurende langere tijd committeren aan specifieke thema's, regio's en lokale partners. Met de educatieve activiteiten streeft zij ernaar relaties te leggen met relevante leerdomeinen waaronder burgerschap en wereldoriëntatie.

Stichting Creative Court maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 200.000 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie waardeert het initiatief van Creative Court om verder uit te breiden na het succes met het programma *Rwanda 20 Years*. Het uitgebreide netwerk aan internationale partners is indrukwekkend en de plannen voor de toekomst bieden mogelijkheden. De onderwerpen zijn relevant en bieden serieuze potentie – te meer met het oog op de huidige ontwikkelingen in het midden oosten en de bijbehorende vluchtelingenstromen en gevolgen die daarmee gepaard gaan. Ook sluiten de onderwerpen goed aan bij het profiel van Den Haag als internationale stad van vrede en recht.

De visie en de precieze doelstellingen zijn echter nog onvoldoende concreet uitgewerkt en de activiteiten zijn nog ongedefinieerd. De Commissie mist een praktische vertaalslag van de toekomstplannen. De plannen, met nog weinig uitgekristalliseerde projecten als *Silhouettes* en de stadsroute, ontberen het krachtige uitgangspunt en de artistieke vertaling van *Rwanda 20 Years*. Creative Court noemt aantallen en titels van projecten die conceptmatig blijven en onvoldoende zijn uitgewerkt.

De Commissie vindt de uitgangspunten van deze jonge en op idealen gestoelde organisatie interessant en aansprekend, maar is van mening dat de aanvraag in een prematuur stadium is. De thematiek is urgent, maar het plan is zowel artistiek als bedrijfsmatig onvoldoende concreet. Het voorgestelde bedrag is hoog en de uiteenzetting van de noodzakelijke kosten is niet duidelijk. Een duidelijk omschreven ambitie op het gebied van publieksinkomsten, sponsorinkomsten en overige inkomsten ontbreekt in de aanvraag. Ook met het oog op de bedrijfsvoering ontstaat de indruk dat Creative Court de robuustheid mist om in aanmerking te komen voor structurele subsidie. De Commissie heeft begrip voor het streven naar een eigen en autonome organisatie, maar ziet ook mogelijkheden voor aansluiting bij bestaande instellingen. Zo kunnen kosten en kennis worden gedeeld.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie concludeert dat met een aanvraag voor structurele subsidie en een vaste organisatie een te grote stap wordt gemaakt. Alle overwegingen overziend komt zij tot de conclusie dat het toekennen van een subsidie voor een periode van vier jaar aan Stichting Creative Court prematuur is en zij adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Creative Court conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 200.000
Budget vanaf 2017	€ 0

CROSSING BORDER

Stichting Other World Productions

Inleiding

Crossing Border Festival is een jaarlijks internationaal literatuur- en muziekfestival. Crossing Border omschrijft haar missie als een heterogeen publiek kennis laten maken met de universele kracht van verhalen en taal in al haar facetten, en in het bijzonder muziek en literatuur samen laten werken en laten botsen. Leidraad in het festival vormt het opzoeken en voeren van het politieke en maatschappelijke debat. Als gevolg van substantieel verminderde subsidiebijdragen heeft het festival in de afgelopen kunstenplanperiode besloten het aantal muziekacts te halveren. Het literatuurprogramma heeft in de laatste festivaledities meer nadruk gekregen. Naast het Crossing Border Festival zijn andere kernactiviteiten de festivalversie voor kinderen Little Raven (6-12 jaar), het platform voor jonge auteurs en vertalers The Chronicles en het boekenvakevent The Addict. Crossing Border ontvangt sinds 2013 jaarlijks een gemeentelijke subsidiebijdrage van € 20.000 voor de organisatie van de maandelijkse literaire BorderKitchen-avonden.

In de periode 2017-2020 vormt literatuur de kern van de programmering van Crossing Border. Het festival zet in op het bereiken van een jonger (20-30 jaar) en breder publiek door een afwisselender programma aan te bieden. Zo komt ook een accent te liggen op literatuur uit Midden en Oost-Europa. Ook het verplaatsen van het festival van het NT/ Koninklijke Schouwburg complex naar verschillende culturele en horeca locaties rondom de Grote Markt moet hier aan bijdragen. Andere doelstellingen zijn meer samenhang aanbrengen tussen de programma- en locatiekeuzes en het publieksbeleid en het vergroten van de naamsbekendheid van het festival.

Crossing Border ontvangt momenteel in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een subsidie van € 416.291 per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie aan van € 470.000 per jaar, inclusief een budget van € 20.000 voor BorderKitchen. Bij het Nederlands Letterfonds vraagt Crossing Border voor de periode 2017-2020 een jaarlijks bedrag van € 210.000 aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie merkt op dat Crossing Border inmiddels onmiskenbaar een positie in het (inter)nationale literaire landschap heeft verworven. Zeker onder professionals. Ook vindt de Commissie dat Crossing Border er goed in slaagt literatuur en letteren onder de aandacht te brengen in Den Haag zoals tijdens de uitreiking van de ECI Literatuurprijs. Door de programmering van opinie leidende auteurs weet Crossing Border bij te dragen aan het label Stad van Vrede & Recht.

De Commissie vindt de functie van een literair festival dat een relatie legt met de popcultuur een relevante, maar het valt de Commissie op dat in de aanvraag van Crossing Border de inhoudelijke uitgangspunten niet behoorlijk zijn uitgewerkt. Crossing Border is van plan een breder programma neer te zetten, nieuwe genres aan te boren, een breder publiek aan te trekken, maar deze aandachtspunten worden in de summier beschreven aanvraag niet goed genoeg uitgediept en weinig onderbouwd. Zo constateert de Commissie dat het aandeel muziek in de aanvraag onderbelicht is gebleven. De Commissie had verwacht dat in de aanvraag aan de hand van een artistieke visie dieper was ingegaan op de wijze waarop muziek het festival versterkt en welke rol de muziekprogrammering speelt in de publiekswerving. In de planperiode 2013-2016 is het aantal muziekacts als gevolg van een bezuinigingsopgave gehalveerd. In de periode 2017-2020 blijft het aantal muziekvoorstellingen de helft van het aantal literatuurvoorstellingen. De Commissie mist in het plan het antwoord op de vraag of Crossing Border om inhoudelijke dan wel budgettaire redenen vasthoudt aan deze verhouding. Ook vraagt de Commissie zich af waar de keuze voor literatuur uit Midden- en Oost-Europa op is gebaseerd behoudens dat het een werelddeel betreft met een rijke literaire traditie. Dit vindt de Commissie inhoudelijk een te mager argument.

Met betrekking tot de bedrijfsvoering merkt de Commissie allereerst op dat de relatie tussen het aangevraagde subsidiebedrag (€ 470.000) en het aantal bezoekers (5.700 in 2017) voor de gemeente Den Haag een fors bedrag per bezoeker betekent. Met ook een gevraagde subsidiebijdrage bij het Letterenfonds is Crossing Border in haar exploitatieopzet naar mening van de Commissie bovendien teveel afhankelijk van subsidie (85 procent) en zijn de eigen opbrengsten laag.

Conclusie en advies Adviescommissie

Alle overwegingen overziend komt de Commissie tot de conclusie dat het opnieuw toekennen van een subsidie voor direct een periode van vier jaar aan Crossing Border een te ruimhartige honorering is. De Commissie meent dat de gemeente om een beter onderbouwd en duidelijker beleidsplan voor de periode 2017-2020 moet vragen. De Commissie adviseert om het herziene beleidsplan te toetsen op de mate van uitwerking van een overtuigende artistieke en doelgroepgerichte visie op de programmering van literatuur en muziek. Evenals een onderscheidende visie op de gezamenlijke programmering van literatuur en muziek in één festival, waarmee duidelijk wordt welke meerwaarde Crossing Border heeft tussen andere literaire festivals zoals Writers Unlimited, Read My World en Wintertuin.

Tevens adviseert de Commissie in gesprek te gaan met Crossing Border over het indienen van een subsidieaanvraag voor de gemeentelijke Subsidieregeling Stimulering Cultureel Ondernemerschap. Met deze subsidie kan Crossing Border een marktverkenning doen en een plan van aanpak opstellen om voor aanstaande edities meer eigen inkomsten te realiseren en de subsidieafhankelijkheid verminderen. Ook zou een aanvraag gericht kunnen zijn op het verder uitbouwen van het festivalonderdeel The Addict. Een succesvolle boekenbeurs kan voor Crossing Border en voor de stad een extra economische impuls betekenen.

Reserveren: € 416.291, inclusief € 20.000 voor de organisatie van jaarlijks twaalf BorderKitchens voor in eerste instantie de jaren 2017 en 2018 en onder de voorwaarde dat het Letterenfonds de aanvraag van Crossing Border honoreert. De Commissie adviseert om op basis van een *midterm review* tot subsidietoekenning voor nog eens twee jaar over te gaan.

Advies Nederlands Letterenfonds over de aanvraag van Crossing Border Festival (Stichting Other World Productions) voor een manifestatie-subsidie 2017-2020

De kern van de activiteiten van Crossing Border wordt gevormd door het Crossing Border Festival, een internationaal literatuur- en muziekfestival. In de visie van Crossing Border kan door het programmeren van muziek en literatuur in één festival een nieuw publiek op een laagdrempelige manier met literatuur in aanraking komen.

De instelling ontvangt in de huidige beleidsperiode jaarlijks € 210.000 van het Nederlands Letterenfonds. Van de gemeente Den Haag ontvangt Crossing Border jaarlijks € 414.000. Voor de periode 2017-2020 is aan de gemeente Den Haag een bedrag gevraagd van € 450.000. De adviescommissie in Den Haag adviseert tot verlening van € 416.291 voor twee jaar, en adviseert om op basis van een *midterm review* tot subsidietoekenning voor 2019-2020 over te gaan. Tevens adviseert de commissie de Gemeente Den Haag aan Crossing Border een herzien beleidsplan 2017-2020 te vragen.

Gevraagd bedrag

Het Crossing Border Festival vraagt een subsidie van € 210.000 jaarlijks in de periode 2017-2020; bestaande uit een basisbedrag van € 110.000 plus een toeslag van € 50.000 voor de kwaliteit en belang van de internationale programma's en een tweede toeslag van € 50.000 voor de kwaliteit en het belang van de multidisciplinaire programma's.

Beoordeling

Artistieke kwaliteit en de bijdrage aan de diversiteit van het (inter)nationale literaire aanbod in Nederland

Crossing Border Festival positioneert zichzelf als een uniek cross-disciplinair festival en het grootste internationale literatuurfestival in Nederland, met zowel gevestigde namen als aanstormend talent. Het festival heeft naar het oordeel van de commissie al jaren een sterk internationaal literatuurprogramma en heeft ook internationaal een goede naam. Het belang en de onderscheidende waarde van het jaarlijkse internationale literatuur- en muziekfestival voor het Nederlandse literaire en culturele klimaat wordt als ruim voldoende gewaardeerd. Crossing Border beschikt over zeer goede contacten met uitgevers internationaal, heeft een goed (inter)nationaal netwerk en het festival wordt ook om die reden door literaire kenners belangrijk gevonden. Ook het programma is van kwaliteit, en

heeft zich in de laatste edities verbeterd. De organisatie is goed in staat grote namen in een juiste setting te presenteren.

Op basis van ervaring, expertise en een goed en breed internationaal netwerk weet Crossing Border een onderscheidend internationaal festival te organiseren. Wezenlijk punt van kritiek is echter dat het in de toekomstplannen schort aan een duidelijke visie en aan een onderbouwing van de gemaakte keuzes. In het gesprek met de commissie werd dit ook niet helder. De commissie komt tot het oordeel dat de kwaliteit van het festival voldoende is, maar dat de plannen voor de komende vier jaar nader geconcretiseerd en onderbouwd moeten worden.

Maatschappelijke waarde

De visie op de bedrijfsvoering vindt de commissie in vergelijking met die van de andere aanvragen het minst uitgewerkt. Al eerder adviseerde de commissie de zakelijke kant van de organisatie te versterken. De commissie constateert dat Crossing Border ondanks forse bezuinigingen per 2013 en een kleinere personele bezetting, kwalitatief goede festivals heeft georganiseerd. Voor de toekomst acht de commissie het echter nodig de bedrijfsvoering te analyseren en een strategie te ontwikkelen voor de langere termijn. In financiële zin is de instelling te sterk afhankelijk van subsidie; het aandeel eigen inkomsten is redelijk, er zijn ook sponsorinkomsten, maar daarmee komt Crossing Border nog maar net boven de eigen-inkomstennorm. De directe inkomsten moeten dan ook omhoog. Het aantal bezoekers aan het festival is gedaald mede als gevolg van het schrappen van festival edities in Enschede en Antwerpen. De commissie heeft begrip voor deze keuzes, die onder druk van de bezuinigingen moesten worden gemaakt. Voor de komende periode voorziet Crossing Border een groei naar 6.000 bezoekers door programmering op meer dynamische en passende locaties, waarmee strategischer kan worden samengewerkt bij het bereiken van een cultureel geïnteresseerd publiek. Crossing Border verwacht op de nieuwe locaties bovendien een heterogener en jonger publiek te bereiken, vooral in de leeftijd van 25 tot 35 jaar. De verwachting dat een jonger en diverser publiek zal worden bereikt door de verandering van locatie, acht de commissie echter niet zonder meer overtuigend. Het vinden van een jonger, groter en gemengder publiek vraagt in de eerste plaats om een goede strategie en marketing. Positief is de commissie over het feit dat Crossing Border erin slaagt veel internationale bezoekers te trekken. Al met al kwalificeert de commissie het publieksbereik als ruim voldoende.

Talentontwikkeling

Op het gebied van talentontwikkeling scoort Crossing Border ruim voldoende. *The Chronicles*, waarin jonge talentvolle vertalers samenwerken met internationale auteurs, is in dit opzicht een waardevol programma. Tijdens het festival krijgen deze vertalers ook een podium, wat bijdraagt aan de zichtbaarheid van de literair vertaler bij het publiek. Het programma is bovendien van belang voor de professionele ontwikkeling van talentvolle vertalers in en uit het Nederlands.

Conclusie

Samenvattend waardeert de commissie met name de prestaties van Crossing Border in het verleden. Het festival heeft een internationale uitstraling en neemt in het Nederlandse literaire landschap als literair muziekfestival een geheel eigen positie in. Het heeft een goede naam in de literaire wereld, ook internationaal, en een goed netwerk. De toekomstplannen moeten met betrekking tot het artistieke beleid en ondernemerschap echter beter worden uitgewerkt.

De commissie adviseert de aanvraag van Crossing Border Festival in te delen in categorie B, honoreren in zoverre het budget het toelaat. In deze categorie wordt Crossing Border als hoogste geprioriteerd, hetgeen resulteert in het advies het basisbedrag van € 110.000 te verlenen.

Gezien de kritiek op het toekomstplan én het geclausuleerde advies van de adviescommissie van de Gemeente Den Haag over de aanvraag van Crossing Border, adviseert de commissie het basisbedrag te verlenen voor 2017 en 2018 en na een *midterm review* te besluiten over de verlening voor 2019 en 2020, opdat voldoende zekerheid bestaat dat ook de gemeente in 2019 en 2020 substantieel blijft bijdragen aan de kosten van de organisatie. Crossing Border moet een herzien plan voor 2017-2020 indienen.

Beoordeling toelagen

De artistieke kwaliteit en het belang van de internationale programma's en activiteiten

Crossing Border heeft een sterk internationale focus; 90 procent van de programmering is internationaal. Er zijn veel internationale bezoekers en internationale samenwerkingsverbanden. Crossing Border onderhoudt een breed internationaal netwerk, dat ook essentieel is voor het organiseren van het festival. Het internationale boekenvakevent *The Addict* zal verder worden ontwikkeld tot een volwaardig inhoudelijk programma met meer nationale en internationale deelnemers.

De adviescommissie acht de internationale programmering en activiteiten van groot belang. Crossing Border programmeert jaarlijks veel internationale auteurs, waaronder grote namen, maar ook interessante nieuwe auteurs. De commissie waardeert het internationale netwerk, de internationale samenwerking en de prestaties in het verleden. De reputatie van het festival is in binnen- en buitenland sterk.

Het idee voor een inhoudelijke uitbouw van *The Addict* (het netwerkmoment voor uitgevers en professionals uit het vak) acht de commissie interessant en levensvatbaar. Het festival wordt nu al goed bezocht door zowel Nederlandse uitgevers als internationale professionals uit veertien landen. Het festival heeft als internationaal netwerkmoment voor professionals uit het boekenvak een meerwaarde.

De commissie adviseert deze toelage van € 50.000 te verlenen. Daaraan zijn dezelfde voorwaarden gekoppeld als aan het basisbedrag.

De kwaliteit en het belang van de multidisciplinaire programma's en activiteiten

De commissie heeft gekeken naar de visie op andere vormen van presentatie van literatuur en op crossovers met andere sectoren waarmee nieuw publiek wordt bereikt; de kwaliteit en de omvang van het aanbod; in hoeverre het aanbod is afgestemd op de overige activiteiten; de samenwerking met andere disciplines en de prestaties in het verleden

Crossing Border voert aan dat het een uitgebreid netwerk heeft opgebouwd in de disciplines literatuur en muziek. Concept van het festival is sinds 1993 de kruisbestuiving tussen literatuur en muziek. In de programmering wordt daar onder andere vorm aan gegeven door samenwerkingen tussen muzikanten en auteurs. Het multidisciplinaire karakter blijkt verder uit een vertaalprogramma waar schrijvers en vertalers samen op het podium staan en uit programma's rond de *graphic novel*.

De commissie oordeelt dat de aanvraag voor deze toelage summier en onvoldoende is gemotiveerd. Het schort aan een onderbouwde visie op het multidisciplinaire karakter. Het naast elkaar programmeren van muziek en literatuur is volgens de commissie op zich zelf niet voldoende. De aanvraag bevat geen visie op de wijze waarop muziek en literatuur elkaar zouden versterken of waar en hoe werkelijk samenwerking tussen de disciplines tot stand komt. Ook in de programmering in de afgelopen jaren komt dit onvoldoende tot uitdrukking. Er wordt deels gekozen voor het programmeren van verhalende muziek, maar een werkelijke vermenging met de literatuurprogrammering vindt (nog) niet of te weinig plaats. Weliswaar biedt het festival verschillende kunstvormen en genres, maar daarmee is het niet automatisch multidisciplinair of innovatief.

De commissie adviseert deze toelage af te wijzen.

In het Concept Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 'Ruimte voor de spelende mens', dat op 28 juni 2016 door het college is vastgesteld heeft het college besloten om Crossing Border te vragen om een geactualiseerd plan met passende begroting op basis van het toegekende subsidiebedrag en rekening houdend met de opmerkingen van de Adviescommissie. Het college heeft dit plan ter beoordeling voorgelegd aan de Adviescommissie.

Beoordeling aangepast plan door Adviescommissie

Volgens de Commissie is Crossing Border er beter dan in het oorspronkelijke plan in geslaagd de koers van het festival voor de komende jaren te beschrijven. Een nieuwe frisse wind is duidelijk waarneembaar. Desondanks biedt het vernieuwde beleidsplan zowel inhoudelijk als organisatorisch nog te weinig aanknopingspunten voor een definitief oordeel over de kant die het festival opgaat. Crossing Border zegt te streven naar een meer cultureel diverse programmering - "meer aandacht voor de veel te weinig gehoorde zwarte stem" - zonder daarbij aan te geven of en hoe het ook een meer cultureel divers publiek wil bereiken. De verschillende commissies die Crossing Border rond het festival als adviesorgaan wil installeren getuigen van een nog niet afgeronde zoektocht naar de profilering van het festival en daarmee van de nieuwe bezoeker die Crossing Border wil bereiken. De Commissie kenmerkt het beleidsplan van Crossing Border als een houtskool schets van een vernieuwende aanpak. Ten principale juicht de Commissie die inhoudelijke lijn toe, maar is bezorgd over de vraag of het festival de aansluiting met nieuwe doelgroepen kan vinden. De Commissie vindt de wijze waarop Crossing Border haar opmerkingen over cultureel ondernemerschap heeft uitgewerkt onvoldoende en beschouwt in dat verband de beëindiging van de samenwerking met de ECI Literatuurprijs als een gemiste kans. Zo mist de Commissie in het beleidsplan ook de mogelijkheid die de Border Kitchen avonden bieden om aan publieksbinding voor het festival te doen en vice versa.

De Commissie ondersteunt continuering van de organisatie en activiteiten van Crossing Border, maar blijft op basis van het opnieuw in gediende beleidsplan aarzelingen houden over het kunnen realiseren van genoemde plannen en activiteiten. Een tussentijdse evaluatie in 2018 blijft volgens de Commissie nodig. Daarbij is het uitgangspunt continuering van het festival, dat - zoals de commissie al in haar oorspronkelijke advies opmerkte - een belangrijke plaats inneemt in de Haagse culturele infrastructuur. Het is op basis van de successen uit het verleden dat de Commissie aandacht vraagt voor een goede begeleiding van de noodzakelijke koerswijziging.

De Commissie adviseert om bij de evaluatie onder meer de volgende vraagpunten te hanteren: zijn de beoogde adviescommissies voor programmering, financiën en culturele diversiteit ook daadwerkelijk ingesteld? Functioneren ze en leveren ze ook het beoogde resultaat op? Wat is bijvoorbeeld het effect van de commissie financiën op de verhouding tussen subsidies en opbrengsten? Is er een marketingplan opgesteld om een cultureel divers publiek te bereiken en in hoeverre heeft dit plan tot publieksverbreding geleid? Een ander te betrekken evaluatiepunt is de mate waarin Crossing Border is geslaagd in de beoogde publieksverjonging evenals de borging van de principes van cultural governance in de organisatie. En tot slot, wat is de inhoudelijke koers van het festival?

In het geactualiseerde beleidsplan van Crossing Border dat de Commissie ter beoordeling ontving wordt de Commissie verzocht het oorspronkelijke besluit met betrekking tot Border Kitchen te heroverwegen: naast het continueren van het huidige subsidiebedrag voor het festival het honoreren van de extra gevraagde bijdrage van € 20.000 voor Border Kitchen. Gelet op bovenstaande overwegingen is er voor de Commissie geen aanleiding het geadviseerde subsidiebedrag te heroverwegen.

Advies van de Adviescommissie
Honoreren conform eerdere advies

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. De relatie van een literair festival met popcultuur was in de aanvraag van Crossing Border inhoudelijk onvoldoende uitgewerkt. Wij kunnen ons vinden in de opmerking van de Adviescommissie dat Crossing Border er in het geactualiseerd plan beter in is geslaagd de nieuwe koers van het festival te beschrijven, maar dat de uitwerking van de aanpak inhoudelijk, organisatorisch en qua cultureel ondernemerschap nog onvoldoende aanknopingspunten biedt voor een toekenning voor de gehele kunstenplanperiode. Net als de Adviescommissie zijn wij van mening dat een tussentijdse evaluatie in 2018 nodig blijft. De Adviescommissie geeft het volgende kader mee voor deze tussentijdse evaluatie: het functioneren van de door Crossing Border beoogde adviescommissies, de verhouding tussen subsidies en opbrengsten, het bereik van een cultureel divers publiek, de beoogde publieksverjonging en de borging van de principes van cultural governance. Wij nemen het evaluatiekader over. Wij zien met de commissie geen aanleiding het oorspronkelijk besluit ten aanzien van Border Kitchen te heroverwegen.

BESLUIT

Wij verlenen Stichting Other World Productions conform het advies van de Adviescommissie meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie toe van € 416.291 voor 2017 en 2018 voor het Crossing Border festival en voor BorderKitchen.

Crossing Border zal medio 2018 worden geëvalueerd. Na positieve evaluatie zal de subsidie in 2019 en 2020 worden voortgezet.

Budget 2016	€ 416.291 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 470.000 + € 20.000 voor BorderKitchen
Verlening 2017 en 2018	€ 416.291 (<i>exclusief trend 2016</i>), inclusief BorderKitchen
Reservering 2019 en 2020	€ 416.291 (<i>exclusief trend 2016</i>), inclusief BorderKitchen

CULTURECLASH4U

Stichting CultureClash4U

Inleiding

Stichting CultureClash4U (CC4U) wil cultuurparticipatie en jongerenparticipatie in en om Den Haag bevorderen door het organiseren van activiteiten gericht op talentontwikkeling. CC4U wil niet alleen jongeren uit voornamelijk de achterstandswijken mobiliseren, maar deze doelgroep vervolgens ook stimuleren om hun talent in te zetten voor het verbeteren van hun leefomgeving. CC4U organiseert jaarlijks tien grote en kleine activiteiten en projecten gericht op onder meer theater, film en ondernemerschap. Naast talentontwikkeling wil CC4U jongeren aanzetten en begeleiden naar (arbeids)participatie in de kunst en cultuursector. CC4U maakt voor haar activiteiten vooral gebruik van de infrastructuur van buurthuizen in de stad.

In de periode 2017-2020 wil CC4U het aanbod van activiteiten en projecten uitbreiden met digitale media, zoals het organiseren van een gametheater, en activiteiten gericht op schilderen en lichtkunst.

Stichting Culture Clash4U maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 25.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

CC4U vormt een fraaie link tussen jongeren en de culturele en maatschappelijke instellingen in de stad. Door activiteiten in buurthuizen te laten plaatsvinden zijn deze bovendien laagdrempelig. Het is een kleine, jonge organisatie die middenin de doelgroep staat en een werkwijze hanteert die de doelgroep aanspreekt. Zo weet CC4U veel jongeren met een bi-culturele achtergrond te bereiken. CC4U heeft dan ook een groot netwerk en vormt met haar werkwijze en activiteiten een niche in het bestel. De organisatie vormt een goede aanvulling op het overige aanbod in Den Haag.

Ook waardeert de Commissie het dat CC4U vraaggericht werkt. Het ontwikkelen van gametheater getuigt hiervan. De Commissie vindt de aanvraag sympathiek en enthousiasmerend, maar is wel van mening dat CC4U ervoor dient te waken dat het bij zoveel verschillende activiteiten met zo weinig middelen de focus niet uit het oog verliest. Kwantiteit en kwaliteit kunnen beter met elkaar in balans worden gebracht door bijvoorbeeld versteviging van inhoudelijke samenwerking met één van de genoemde partners.

De organisatie dient zich op organisatorisch en financieel-zakelijk gebied verder te professionaliseren. De organisatie lijkt kwetsbaar door sterk op de directeur te leunen. CC4U werkt nu vooral met ZZP'ers en vrijwilligers. De Commissie constateert dat het verstandig is om de organisatie in de kern te verstevigen.

Conclusie en advies Adviescommissie

Omdat de Commissie vertrouwen heeft in de ontwikkeling van CC4U adviseert zij de aangevraagde subsidie te honoreren op voorwaarde dat de organisatie deze gelden inzet om bedrijfsmatig te professionaliseren en inhoudelijke samenwerking opzoekt en niet voor het ontwikkelen van nog meer projecten. Dit moet blijken uit een *midterm review* na twee jaar. Ook adviseert de Commissie de professionalisering van CC4U gestalte te geven via een traject bij Wijzer Werven, Cultuur & Ondernemen of de Culturele Business Case.

Honoreren: € 25.000 voor 2017 en 2018

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen CultureClash4U conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie toe van € 25.000 voor 2017 en 2018, geormerkt voor bedrijfsmatige professionalisering en inhoudelijke samenwerking.

CultureClash4U zal medio 2018 worden geëvalueerd. Na positieve evaluatie zal de subsidie in 2019 en 2020 worden voortgezet.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 25.000
Budget 2017 en 2018	€ 25.000, geormerkt voor bedrijfsmatige professionalisering en inhoudelijke samenwerking
Reservering 2019 en 2020	€ 25.000

CULTUURSCHAKEL

Stichting CultuurSchakel

Inleiding

Stichting CultuurSchakel is in 2013 opgericht als onafhankelijk kenniscentrum en bemiddelingsorganisatie voor cultuuronderwijs en amateurkunst in Den Haag. De organisatie van CultuurSchakel bestaat uit vier pijlers:

- Expertisecentrum Cultuuronderwijs

Het Expertisecentrum Cultuuronderwijs vormt de schakel tussen het basis- en voortgezet onderwijs en de culturele sector. Het Expertisecentrum helpt scholen en aanbieders om cultuureducatie op maat vorm te geven door ondersteuning, advisering, bemiddeling van passend aanbod en deskundigheidsbevordering. Vanuit deze pijler monitort CultuurSchakel ontwikkelingen in het cultuuronderwijs op scholen door middel van een zogenoemde *Relatiekaart* en een *Cultuurscan* en geeft het uitvoering aan de gemeentelijke subsidieregeling *Extra impuls cultuureducatie schoolvoorstellingen*.

- Cultuuronderwijs op zijn Haags (COH)

De projectregeling Cultuuronderwijs op zijn Haags, waarbij met basisscholen en aanbieders een Haagse Ladekast met leerlijnen wordt gebouwd, en de door de gemeente beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering ervan, valt buiten de reguliere gemeentelijke subsidie aan CultuurSchakel. Het betreft hier een matchingregeling met het Fonds voor Cultuurparticipatie in het kader van het Rijksprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit.

- Servicecentrum Cultuurparticipatie

Het Servicecentrum, met de acht cultuurankers in de stadsdelen als belangrijke partners, stimuleert en promoot de Haagse amateurkunst. Het Servicecentrum organiseert en stimuleert kennisuitwisseling, netwerkbijeenkomsten en scholing voor het amateurkunstenveld. CultuurSchakel heeft als taak het amateurkunstaanbod via een website inzichtelijk te maken.

- Subsidieloket Haagse Regeling Amateurkunst

Via het Subsidieloket wordt in opdracht van de gemeente uitvoering gegeven aan *de Haagse Regeling Amateurkunst*, die bestaat uit basis-, uitvoerings- en projectsubsidie. Het beschikbare subsidiebudget voor 2015 was € 783.000. Een onafhankelijke commissie beoordeelt de aanvragen voor projectsubsidie. CultuurSchakel geeft aan dat de subsidie voor de regeling Haagse Amateurkunst ieder jaar ruim overvraagd wordt. Voor een betere verdeling van gelden, transparante toetsing en inzet op kwaliteit en diversiteit, is een nieuwe regeling opgesteld, die op 1 januari 2017 ingaat.

CultuurSchakel schaaft de pijlers Expertisecentrum Cultuuronderwijs en Cultuuronderwijs op zijn Haags onder het werkveld 'cultuuronderwijs onder schooltijd'. Het kwaliteitsstreven staat hier voorop evenals een beoogd bereik naar alle Haagse scholieren. De pijlers Servicecentrum Cultuurparticipatie en het Subsidieloket worden onder het werkveld 'cultuurparticipatie in de vrije tijd' geschaard waarbij wordt ingezet op cultuurparticipatie voor iedere Hagenaar. CultuurSchakel streeft naar kruisbestuiving tussen genoemde pijlers en werkvelden en werkt aan doorstroom van binnen-schoolse naar buitenschoolse cultuureducatie en -participatie.

Plannen en activiteiten van CultuurSchakel in de periode 2017-2020 zijn samen te vatten in de termen continueren en uitbouwen, waar mogelijk optimaliseren en waar nodig veranderen. Binnen het werkveld 'cultuuronderwijs onder schooltijd' wil CultuurSchakel:

- Zich meer richten op het creëren van draagvlak en visie op directieniveau door ontmoetingen tussen schoolbesturen en culturele aanbieders te initiëren en te faciliteren. Vanaf het schooljaar 2016-2017 wordt er bijvoorbeeld een onderwijsmarkt voor scholen georganiseerd.
- Met ingang van het schooljaar 2016-2017 stopt de gemeente met de subsidieregeling *Cultuureducatie Schoolvoorstellingen*. Er wordt een nieuwe subsidieregeling geïmplementeerd waarbij subsidie beschikbaar wordt gesteld aan de scholen en waarin de vraag naar cultuureducatie van de scholen uitgangspunt vormt. Scholen worden met de nieuwe regeling gestimuleerd Haagse cultuurinstellingen te bezoeken. Hiervoor is binnen de subsidieregeling een budget van € 11,50 per leerling per schooljaar beschikbaar. In het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 is binnen het financiële kader een bedrag van € 450.000 gereserveerd voor de

nieuwe subsidieregeling. CultuurSchakel presenteert het Haagse aanbod op een website, in brochures en organiseert cultuuronderwijsmarkten. Ten behoeve van de centrale planning vraagt CultuurSchakel 1 fte extra formatie aan.

- Daarnaast gaat CultuurSchakel zich meer inzetten op het voortgezet onderwijs via scholing van docenten, kennisuitwisseling en symposia en worden de ervaringen in het primair onderwijs gedeeld zodat er een aansluiting is met en binnen het voortgezet onderwijs. Net als voor het primair onderwijs organiseert CultuurSchakel ook voor het voortgezet onderwijs een cultuurmarkt waar aanbieders en vragers elkaar ontmoeten. Voor deze inzet wordt een extra budget en 0,5 fte extra formatie aangevraagd.

Binnen het werkveld 'cultuurparticipatie in de vrije tijd' wil CultuurSchakel in de periode 2017-2020:

- Meer inzet plegen op actieve cultuurparticipatie via extra ondersteuning van cursusaanbieders en verenigingen en andere participatievormen met extra aandacht voor niet-westerse doelgroepen. Niet-westerse doelgroepen en jongeren herkennen zich niet in de term amateurkunst en CultuurSchakel geeft bovendien aan dat de benaming amateurkunst verouderd is en een ander 'label' nodig heeft.
- Om succesvol uitvoering te geven aan de herziene subsidieregeling Haagse Amateurkunst wil CultuurSchakel het subsidiebudget verhogen naar € 953.000 vanaf 2017 en vraagt om een verhoging van € 170.000 van het huidige budget. Zo wil CultuurSchakel niet-westerse doelgroepen en mengvormen van kunstdisciplines beter ondersteunen en voorkomen dat het beschikbare subsidiebudget te snel uitgeput raakt. De uitvoerings- en projectsubsidie wordt samengevoegd tot een presentatiesubsidie.

CultuurSchakel is huurder in 'het Koorenhuis' aan de Prinsegracht 27. CultuurSchakel voorziet een stijging van de huurprijzen in 'het Koorenhuis' en geeft bovendien aan dat het aantal werkplekken voor de organisatie ontoereikend is en niet voldoen aan ARBO technische voorwaarden. Bovendien geeft CultuurSchakel aan dat vestiging van CultuurSchakel in 'het Koorenhuis' onduidelijkheid veroorzaakt over de rol en positie van CultuurSchakel in het cultuureducatieveld. CultuurSchakel overweegt te verhuizen naar een geschiktere locatie en begroot € 30.000 extra voor huisvestingskosten.

Stichting CultuurSchakel ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 2.222.427 per jaar en vraagt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 een subsidiebedrag van € 2.726.384 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is zeer te spreken over de helder verwoorde en goed geschreven aanvraag. Het benoemen van de druk die basisscholen al ervaren met een overladen curriculum en waar de inpassing van cultuuronderwijs slechts één van de onderwerpen is, evenals het nadenken over een nieuw 'label' voor de term amateurkunst getuigt van een realistische kijk op het werkveld en opgave waar CultuurSchakel voor staat.

CultuurSchakel hanteert de Code Culturele Diversiteit en werkt met de Code Cultural Governance. Zo legt de directie van CultuurSchakel iedere zes weken een rapportage voor aan de Raad van Toezicht. De Commissie deelt het belang hiervan gezien het dynamische werkveld waarin de jonge organisatie zich begeeft.

Er is in Den Haag een rijke culturele infrastructuur die volop kansen biedt voor het ontwikkelen van cultuureducatie en cultuurparticipatie. De Commissie vindt dat CultuurSchakel in 2013 een brede opdracht heeft gekregen die in relatief korte tijd in grote mate is volbracht. Dat is bewonderingswaardig. De Commissie onderschrijft de conclusie die in het advies van WagenaarHoes, *Cultuureducatie van het nieuwe stelsel* (6 maart 2015) is gesteld, namelijk dat 'de transitie is voltooid, maar de transformatie nog in volle gang is'. Deze constatering doet de Commissie niet alleen op basis van het ingediende plan van CultuurSchakel, maar zij baseert zich hierbij ook op de gesprekken die zij heeft gehad met Haagse cultuurinstellingen, op de beleidsplannen die deze instellingen hebben ingediend, evenals op de oriëntatiegesprekken die de Commissie heeft gehad met scholen en schoolbesturen.

De Commissie plaatst bij de door CultuurSchakel in het plan benoemde speerpunten voor de periode 2017-2020 de volgende kanttekeningen:

'Cultuuronderwijs onder schooltijd'

De Commissie waardeert het dat CultuurSchakel leerlijnen ontwikkelt in gezamenlijkheid met het culturele veld en scholen. Zo wordt geborgd dat de leerlijnen ook daadwerkelijk worden 'geadopteerd' en toegepast. De Commissie adviseert om aandacht te blijven houden voor de positionering van het aanbod van Haagse cultuurinstellingen binnen de leerlijnen door nadrukkelijk de vertaalslag te maken naar de (meer)opbrengsten en de curricula binnen het onderwijs.

- De Commissie adviseert CultuurSchakel haar meerwaarde voor culturele instellingen te blijven benoemen en uit te dragen. Wil CultuurSchakel een samenwerkingspartner zijn voor de culturele instellingen, dan moet heel duidelijk zijn wat CultuurSchakel voor hen kan betekenen. Dat is nu onvoldoende het geval zo constateert de Commissie, onder meer aan de hand van de gesprekken die door de Commissie zijn gevoerd met cultuurinstellingen. Ook uit veel van de ingediende beleidsplannen in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2017-2020 maakt de Commissie op dat Haagse cultuurinstellingen rechtstreeks scholen benaderen zonder dat afstemming plaatsvindt met CultuurSchakel. Hoewel het belangrijk is dat culturele instellingen partnerschappen aangaan met het onderwijs, is het van belang dat in de opbouwfase verbinding en samenhang wordt geborgd om de gezamenlijke ambitie te behalen om cultuuronderwijs in de keten te versterken.
- Andersom geldt dat CultuurSchakel cultuurinstellingen nadrukkelijker kan helpen te formuleren wat er zo uniek aan hun aanbod is, wat de (meer)opbrengsten zijn van het aanbod en hoe het aanbod aansluit bij het onderwijs, zodat scholen daar ook gericht gebruik van kunnen maken.
- CultuurSchakel wil zich in de nieuwe beleidsperiode meer richten op het voortgezet onderwijs. De Commissie onderstreept deze inspanning en wil hierbij benadrukken dat het aanbod voor het voortgezet onderwijs beter ontsloten kan worden en het contact met het voortgezet onderwijs kan worden versterkt. De inspanningen van CultuurSchakel zullen verder moeten gaan dan de website en genoemde aanbiedersmarkt om meer verbindingen te realiseren tussen cultuur en het voortgezet onderwijs.
- Ten aanzien van de nieuwe subsidieregeling voor inkoop van activiteiten cultuuronderwijs (activiteiten gericht op het bezoeken van podia en musea) door scholen adviseert de Commissie deze inkoop gericht te doen laten plaatsvinden. Dat wil zeggen aansluitend op de leerlijnen en verrijkt met aanvullend aanbod zodat de ervaring beklijft. De activiteiten moeten zodanig worden aangeboden op de in ontwikkeling zijnde website en in brochures dat scholen een keuze kunnen maken die aansluit op hun cultuuronderwijsplannen. De Commissie pleit voor een combinatie van 'actief aanbod' en lesbrieven zodat het culturele bezoek niet op zichzelf staat en aansluit bij de activiteiten van de school (in relatie tot het activiteitenplan en de rol en inspanningen van de leerkracht) en de leerlijnen (inhoudelijke inbedding en verrijking van het totale cultuuronderwijs).
- Omdat bovenstaande regeling vooral gaat over podia en musea en primair een receptief aanbod betreft -weliswaar gecombineerd met een actief gedeelte vanuit culturele instellingen-, vertrouwd de Commissie er op dat CultuurSchakel binnen de projectregeling Cultuuronderwijs op zijn Haags de rol van kunstenaars in de klas verankert, omdat deze zowel kinderen als leerkrachten inspireren en deskundigheidsbevordering brengen.
- De Commissie gaat ervan uit dat de inzet door CultuurSchakel vanuit het Rijksprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit in het project Cultuuronderwijs op zijn Haags (COH) optimaal wordt geïntegreerd met de reguliere activiteiten vanuit het Expertisecentrum onderwijs. Zowel wat betreft inhoud, effectiviteit als een efficiënte inzet van de beschikbare middelen.
- De Commissie hecht belang aan de doorstroom van binnenschoolse naar buitenschoolse cultuureducatie en -participatie. Omdat Haagse aanbieders van vrijetijdsaanbod niet meer gesubsidieerd worden is het belangrijk dat dit aanbod wel toegankelijk blijft voor alle Hagenaars. De Commissie vindt het in dat licht van belang dat CultuurSchakel de aanbieders in kaart blijft brengen.
- In het verlengde hiervan adviseert de Commissie CultuurSchakel de bekendheid van de Ooievaarspasregeling te vergroten en adviseert zij tevens dat CultuurSchakel via de inzet van cultuurcoaches scholen en instellingen stimuleert om kinderen ook buitenschools kunst te laten beleven. De cultuurankers in de wijken ziet de Commissie hierin in ieder geval als logische partners.
- De Commissie merkt in dit verband ook op dat de Ooievaarspasregeling nu geen vergoeding biedt voor individuele cursussen en een maximumvergoeding van € 330 per jaar. Het zou naar de mening van de Commissie mogelijk moeten zijn dat ook kinderen uit arme gezinnen individuele

cursussen kunnen volgen. Ook zou de maximumvergoeding volgens de Commissie hoger moeten worden.

- Voorts adviseert de Commissie de gemeente deelname aan het Jeugd Cultuurfonds te onderzoeken. Als mogelijkheid om meer gelden te verkrijgen ter ondersteuning van cultuureducatie voor de jeugd, waardoor het aanbod voor iedereen bereikbaar wordt.
- De Commissie constateert nog veel verwarring bij het onderwijs en bij de culturele instellingen over de rol en taakverdeling tussen CultuurSchakel en Koorenhuis. Tegelijk heeft de Commissie, vanwege de constructieve samenwerking, het vertrouwen dat beide organisaties richting alle belanghebbenden op heldere wijze hun onderscheidend vermogen weten te communiceren.
- De Commissie benadrukt het belang van de rol van de cultuurcoaches. Zij ondersteunen leerkrachten in het vormgeven van cultuuronderwijs vanuit de visie van de school en het formuleren van de vraag richting aanbieders. De cultuurcoaches hebben goed zicht op het aanbod in de wijk en stadsbreed. In de ogen van de Commissie worden scholen zo steeds zelfstandiger in het integreren van cultuuronderwijs in het curriculum. Zowel beleidsmatig als organisatorisch en financieel. Oogmerk van deze werkzaamheden van de cultuurcoaches is volgens de Commissie dat scholen op termijn de meerwaarde van duurzame verankering van cultuuronderwijs in het curriculum inzien waarmee de subsidiebehoefte daalt.

'Cultuurparticipatie in de vrije tijd'

Het Servicecentrum Cultuurparticipatie heeft naast een loketfunctie voor de subsidieregeling Haagse Amateurkunst ook een service- en expertisefunctie. De service- en expertisefunctie komt op onderdelen overeen met de opdracht van de cultuurankers. De Commissie acht het van groot belang dat de samenwerking en afstemming tussen CultuurSchakel en de cultuurankers wordt versterkt. Alleen dan kan de beoogde meerwaarde van CultuurSchakel naast de cultuurankers worden gerealiseerd. Een heldere rolverdeling moet bovendien kansen bieden om effectiever te werken.

- CultuurSchakel wil via de herziende subsidieregeling Haagse Amateurkunst niet-westerse groepen en mengvormen van kunstuitingen beter bedienen. Het succes van de regeling, in de zin dat het beschikbare budget overvraagd wordt, is voor de Commissie niet direct aanleiding het totale beschikbare subsidiebudget te verhogen. De Commissie mist in de aanvraag van CultuurSchakel een scherpe analyse op wat al vertegenwoordigd is in het amateurveld, waarom niet-westerse groepen een subsidie stimulans nodig hebben en hoe een verhoogd subsidiebudget ook daadwerkelijk de genoemde lacunes bereikt.
- In dat licht constateert de Commissie zelf dat het aandeel aanvragers met een niet-westerse of bi-culturele achtergrond in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur en ook voor de gemeentelijke subsidieregeling Culturele Projecten gering is. Hoewel het hier om professionele kunstbeoefening gaat beschouwt de Commissie een doelmatige amateurkunst subsidieregeling als mogelijke opmaat voor toekomstige aanvragen in het kader van de subsidieregeling voor professionele kunstbeoefening. De Commissie ziet hierin voor CultuurSchakel en de cultuurankers een belangrijke taak om deze doelgroep te informeren en stimuleren gebruik te maken van de bestaande regelingen.

Conclusie en advies Adviescommissie

CultuurSchakel speelt een cruciale rol in de transformatie van het cultuuronderwijs in Den Haag. De Commissie acht het van groot belang het transformatieproces kritisch te volgen om de beoogde effecten te kunnen bereiken. De Commissie adviseert om in navolging op het rapport van WagenaarHoes (van 6 maart 2015) over twee jaar opnieuw een tussentijdse evaluatie te houden.

De Commissie kent een subsidiebijdrage van € 15.000 toe voor extra huisvestingslasten. De Commissie adviseert om een reservering te maken voor een extra te honoreren bedrag van € 100.000 voor de gevraagde verhoging van de Subsidieregeling Haagse Amateurkunst. De Commissie adviseert het college CultuurSchakel nader onderzoek te laten verrichten naar een optimale inzet en doelmatigheid van deze extra toe te kennen middelen.

Gedeeltelijk honoreren: € 2.171.427 waarvan € 100.000 reserveren

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd adviseert de Commissie CultuurSchakel een bedrag toe te kennen van € 2.322.927. Hiervan kan CultuurSchakel de amateurkunst subsidieregeling verhogen tot het wenselijke bedrag en kan de personele inzet worden gerealiseerd op extra ondersteuning voor het voortgezet onderwijs en de

culturele instellingen. De personele inzet ziet de Commissie als een eenmalige impuls om extra vaart te maken op deze gebieden en zou als financiële bijdrage na vier jaar niet meer nodig moeten zijn.

REACTIE

Wij delen de waardering van de Adviescommissie voor de wijze waarop CultuurSchakel als een nieuwe organisatie invulling heeft gegeven aan haar taak als systeeminstelling binnen twee sectoren die vier jaar geleden drastisch op de schop zijn gegaan. Zowel op het gebied van het cultuuronderwijs als op het gebied van de actieve cultuurparticipatie heeft CultuurSchakel zich binnen enkele jaren een positie weten te verwerven.

Cultuuronderwijs

Ten aanzien van het cultuuronderwijs onderschrijven wij de opmerkingen van de Adviescommissie dat CultuurSchakel haar ondersteunende rol voor culturele instellingen meer gestalte kan geven. Dit betekent onder meer dat in de tweede ronde van de landelijke subsidieregeling 'Cultuureducatie met Kwaliteit' er nog meer aandacht zal moeten komen voor de wijze waarop culturele instellingen en andere aanbieders van cultuuronderwijs zoals (collectieven van) kunstvakdocenten kunnen aanhaken bij de leerlijnen die tijdens de eerste ronde binnen het project 'Cultuuronderwijs op zijn Haags' zijn ontwikkeld. Ongetwijfeld zullen ook het gebruik en de verdere ontwikkeling van de boekingsite kunnen bijdragen aan de dienstverlening van CultuurSchakel aan de aanbieders van cultuuronderwijs. Het college onderschrijft ook de notie van de Adviescommissie dat CultuurSchakel samen met een aantal culturele instellingen meer werk kan maken van een meer gestructureerd aanbod van cultuuronderwijs voor het voortgezet onderwijs.

Cultuurparticipatie in de vrije tijd

De Adviescommissie benadrukt terecht het belang van een goede aansluiting tussen cultuuronderwijs (binnenschoolse cultuureducatie) en het vrijetijdsaanbod (buitenschoolse cultuureducatie). Het is aan CultuurSchakel om het vrijetijdsaanbod inzichtelijk te maken voor de gebruikers, bijvoorbeeld via een website of een culturele kaart. Daarnaast zal CultuurSchakel scholen en aanbieders van het vrijetijdsaanbod waar nodig van advies moeten voorzien over hoe deze aansluiting het beste gerealiseerd kan worden en waar bijvoorbeeld aanbod ontbreekt.

Het college erkent de noodzaak van een heldere rolverdeling tussen CultuurSchakel en de cultuurankers en zal hierover met de betrokken partijen in overleg treden. Uitgangspunt hierbij is de rolverdeling zoals omschreven in de paragraaf 'Cultuur voor iedereen'.

Het college neemt het advies over een bedrag van € 100.000 te reserveren voor een verhoging van de Subsidieregeling Haagse Amateurkunst. Wij zullen in overleg met Cultuurschakel een onderzoek uitvoeren vanuit de portefeuilles Cultuur en Integratie om te komen tot een optimale doelmatige inzet van deze middelen. Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies met bovenstaande kanttekeningen over.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan CultuurSchakel conform het advies van de Adviescommissie en verlenen CultuurSchakel voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie toe van € 2.071.427. Daarnaast reserveren wij een bedrag van € 100.000 voor een verhoging van de Subsidieregeling Haagse Amateurkunsten.

Budget 2016	€ 2.056.427* (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 2.290.984**
Budget vanaf 2017	€ 2.071.427(<i>exclusief trend 2016</i>)***
Reservering vanaf 2017	€ 100.000 verhoging van de Subsidieregeling Haagse Amateurkunst

* CultuurSchakel ontvangt in de periode 2013-2016 een subsidie van € 2.222.427 per jaar (peiljaar 2015) vanuit de cultuurbegroting. In dit bedrag was een verplichte overdracht opgenomen van € 120.000 aan Prins27 en een bijdrage aan de receptie van € 46.000. In de periode 2017-2020 komen deze twee bijdragen te vervallen.

** Aangevraagd in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunsten en Cultuur 2017-2020.

***Het valt te verwachten dat CultuurSchakel Prins27 een hogere huur zal moeten betalen. Hiervoor wordt conform het advies een extra subsidie verleend van € 15.000.

DAKOTA

Stichting Theater Dakota

Inleiding

Theater en Filmhuis Dakota (Dakota) is sinds 2011 gevestigd in het stadsdeel Escamp in het culturele verzamelgebouw ZUID57. Dakota beschikt over een theaterzaal met 184 stoelen, een filmzaal met 63 stoelen, een studio voor presentaties en workshops voor 70 personen en twee spiegelzalen die beschikbaar zijn voor verhuur.

Dakota hanteert als kernwaarden zes werkwoorden: verbinden, betrekken, ontwikkelen, leren, verrassen en uitnodigen, die aan de activiteiten ten grondslag liggen. De missie van Dakota is om in samenwerking met de bewoners en culturele en maatschappelijke organisaties een breed cultureel aanbod in Escamp te bevorderen. Hiertoe wil Dakota een ontmoetingsplek voor de bewoners zijn. Als één van de cultuurankers wil Dakota in dialoog met de doelgroep projectmatig werken en steeds meer cultureel divers programmeren. Ook wil Dakota meer jongeren bereiken en de programmering op deze doelgroep aanpassen. Om zichtbaarder te zijn, zullen er meer theateractiviteiten buiten Dakota plaatsvinden.

Dakota wil vanaf 2017 de participatie bevorderen door te werken met niet-westerse gastprogrammeurs en door meer vrijwilligers aan zich te binden met een niet-westerse afkomst. Dakota wil de samenwerking met het voortgezet onderwijs uitbreiden door in samenwerking met CultuurSchakel een leerlijn theater te ontwikkelen. Dakota wil per 2017 gaan werken met een tweehoofdige directie en de formatie uitbreiden op de onderdelen participatie, theaterdienst- en techniek en administratie. Het aantal fte's wordt uitgebreid van 7,1 naar 10,3.

Dakota ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 513.313 per jaar. In 2015 en 2016 ontving Dakota een incidentele bijdrage van € 35.000 voor programmering en marketing en een bijdrage van € 52.000 voor de exploitatie van de twee spiegelzalen en receptiewerkzaamheden. Dakota vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 790.313 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is positief over de missie en visie, die zij kernachtig noemt. Dakota vervult als cultuuranker een belangrijke functie in het stadsdeel Escamp en heeft in de afgelopen periode zijn bestaansrecht aangetoond. De theaterprogrammering en de educatieprojecten die vanuit de kernwaarden worden opgezet, zijn sterk en succesvol gebleken. De filmprogrammering lijkt hierin achter te lopen en sluit onvoldoende aan bij de doelgroep jongeren en bewoners met een bi-culturele achtergrond.

Dakota ziet culturele diversiteit als een intrinsieke waarde die echter nog niet duurzaam is geïmplementeerd in het werk. Dakota geeft zelf aan er nog niet in geslaagd te zijn om de cultureel diverse bewoners te bereiken. De Commissie waardeert het dat Dakota werkt met een adviesgroep om diversiteit te bewerkstelligen. De Commissie begrijpt dat een doelgroepgerichte benadering een eerste stap kan zijn en wijst er op dat het zoeken naar gemeenschappelijke thema's die vanuit verschillende perspectieven benaderd worden, een vernieuwende werkwijze kan zijn. Thema's die bijvoorbeeld de oudere autochtone doelgroep aanspreken, kunnen relevant zijn voor cultureel diverse ouderen. Wellicht kan Dakota profiteren van de expertise van andere cultuurankers bij het streven naar aansluiting bij de diversiteit binnen Escamp. De Commissie waardeert de aanzetten tot pluriforme programmering, maar vindt dat deze programmering mag worden uitgebreid als vast onderdeel van de reguliere programmering. Door meer omgevingsgevoeligheid zou Dakota in plaats van de huidige 20 procent de gewenste 40 procent niet-westerse producties kunnen behalen.

De verhoging van de aangevraagde subsidie gaat met name naar uitbreiding van de personeelsformatie en activiteiten. De bezoekersaantallen blijven hierbij achter. De Commissie is van mening dat het aanbod niet moet worden gemaximaliseerd, maar geoptimaliseerd. De uitbreiding naar 10,3 fte acht de Commissie een te grote uitbreiding en zij meent dat de focus op de inhoud moet liggen.

Ook onderschrijft de Commissie het voornemen om de arbeidsvoorwaarden voor medewerkers te verbeteren. Zij is echter kritisch ten aanzien van de hoge beheerlasten (74 procent) in verhouding tot

de activiteitenlasten. Het idee om het verzamelgebouw waarin het theater is gehuisvest mee te krijgen in de plannen om een meer Escamps karakter te krijgen, juicht de Commissie toe, zowel als het gaat om de horeca als om de uitstraling naar buiten. De financieringsmix getuigt van voldoende mate van cultureel ondernemerschap, maar de Commissie heeft vraagtekens bij de huidige inkomstenafdracht naar Filmhuis Den Haag en de toekomstige constructie waar de baten en lasten Filmhuis gelijk oplopen. Waardering is er voor het monitoren van de activiteiten om hier vervolgens actie op te ondernemen. De Commissie mist hier echter naast de kwalitatieve invalshoek ook een kwantitatief onderzoek.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert het subsidiebedrag dat is toegekend voor het peiljaar 2015 te verhogen tot een subsidie van € 533.313. De toekenning is voor een periode van twee jaar. Een *midterm review* moet aantonen hoe Dakota zich inhoudelijk heeft versterkt door duurzaam en pluriform te programmeren, meer omgevingsbewust te zijn door zich nog meer in de wijk te wortelen en dat te vertalen in de programmering.

Gedeeltelijk honoreren: € 533.313 waarvan € 20.000 voor extra programmering inclusief marketing

REACTIE

Wij stemmen in met dit oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies grotendeels over. Wij vinden dat Dakota zich inhoudelijk moet versterken door duurzaam en pluriform te programmeren. Dakota moet meer omgevingsbewust worden door zich nog meer in de wijk te wortelen en dat te vertalen in de programmering. Wij hebben de indruk dat Dakota in het afgelopen jaar zich aan het ontwikkelen is op dit punt en ook de programmering daarop aanpast. Naar aanleiding van de zienswijze constateert het college dat de verhuur van de spiegelzalen een bijdrage levert aan het behalen van de doelstellingen van theater Dakota en de locatie Zuid57 (zie ook (BOW/2015.397 – RIS 285341). Het college stelt daarom € 38.000 beschikbaar voor de receptiefunctie voor Zuid57 en een deel van de huurkosten van de spiegelzalen.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan Dakota voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 en verlenen Dakota voor 2017 en 2018, in afwijking van het advies van de adviescommissie, een jaarlijkse subsidie van € 571.313, waarvan € 20.000 voor extra programmering inclusief marketing en € 38.000 voor de receptiefunctie voor Zuid57 en een deel van de huurkosten van de spiegelzalen.

Dakota zal medio 2018 worden geëvalueerd. Na positieve evaluatie zal de subsidie in 2019 en 2020 worden voortgezet.

Budget 2016	€ 513.313 (exclusief trend 2016)
Budget aangevraagd	€ 790.313
Budget 2017 en 2018	€ 571.313 (exclusief trend 2016), waarvan € 20.000 voor extra programmering inclusief marketing en € 38.000 voor de exploitatie van de spiegelzalen en de receptiefunctie voor Zuid57.
Reserveren 2019 en 2020	€ 571.313 (exclusief trend 2016)

DANS- EN MUZIEKCENTRUM DEN HAAG

Stichting Dans- en Muziekcentrum Den Haag

Inleiding

Stichting Dans- en Muziekcentrum Den Haag (DMC) is op 1 januari 2013 ontstaan uit een fusie van de Stichting Gastprogrammering en Stichting Exploitatie Muziekcentrum (SEM), waar de exploitatie van de Dr. Anton Philipszaal, het Lucent Danstheater en de Nieuwe Kerk was ondergebracht. SEM werd bestuurd door vertegenwoordigers van de huisgezelschappen - het Residentie Orkest en het Nederlands Danstheater (NDT) - en de Stichting Gastprogrammering. Deze laatste nam het grootste deel van de programmering van het podiumcomplex voor haar rekening. Tot aan de realisatie van het nieuwe Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC) in het Spuikwartier heeft DMC het beheer over het tijdelijke Zuiderstrandtheater. Naar verwachting betreft DMC in 2019 samen met NDT, het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium het toekomstige OCC. DMC zegt een voortrekkersrol te spelen in de verdere concretisering van de gezamenlijke visie van de OCC-partners.

DMC noemt als pijlers onder het inhoudelijk beleid voor de periode 2017-2020: (inter)nationale excellentie, kwaliteit voor een breed publiek en doelgroepgerichte programmering. Naar eigen zeggen blijft DMC een presenterend podium, maar zal het in toenemende mate aandacht besteden aan educatie, bijzondere projecten, festivals en eigen producties. Op weg naar het OCC betekent dat volgens de organisatie nog meer investeren in samenwerking met de primaire partners, met de 'buitenboordmotoren' (Holland Dance, Cultuurankers, CultuurSchakel, Dag in de Branding, Jazz070/ProJazz, Kwekers in de Kunst/Dario Fo, De Dutch Don't Dance Division (DeDDDD)), en met landelijke en internationale partners. Verder heeft DMC concrete plannen voor het (cultuur)toeristisch evenementenbeleid. Zo wil het in 2019 *Womex*, een grote beurs en festival op het gebied van wereldmuziek, naar Den Haag halen, als onderdeel van een groot openingsfestival in het OCC. Ook wil DMC de publieke domeinprogrammering in het OCC in het bijzonder inzetten voor verbindingen met andere maatschappelijke sectoren en het sociale domein.

DMC noemt zich in 2020 in alle opzichten een publiek podium. Naar verwachting zal het aantal te plannen culturele activiteiten stijgen van 269 in 2017 naar 343 in 2020. Het geschatte aantal bezoekers stijgt ook, van 152.000 in 2017 naar 227.500 bezoekers in 2020. De belangrijkste extra inhoudelijke ambities waarvoor subsidieverhoging wordt aangevraagd, zijn: internationale programmering op het gebied van muziek en dans versterken en uitbreiden; samen met het Residentie Orkest de ontwikkeling realiseren tot volwaardige concertzaal (OCC); verdere (kwalitatieve) ontwikkeling van culturele diversiteit met structurele financiering na het wegvallen van de subsidieregeling pluriform programmeren; jaarlijks eigen community voorstelling met Dario Fo en DeDDDD; meer schoolvoorstellingen/educatie (OCC); stadsbrede programmering van publieke domein (OCC); grootschalig toneel in samenwerking met Het Nationale Theater.

DMC ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013–2016 van € 2.297.617 (peiljaar 2015). Ook ontving DMC van de gemeente in 2014 en 2015 incidentele subsidies.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 vraagt DMC een structurele subsidie van gemiddeld € 2.785.500 per jaar aan. Het extra bedrag is bestemd voor de ambities op het gebied van culturele programmering, voor de kosten van personeel en beheer. Daarnaast vraagt DMC een incidentele subsidie voor aanloopkosten OCC van € 585.000.

Beoordeling Adviescommissie

Het behoeft waarschijnlijk geen betoog dat het dossier van DMC en de overgang naar de nieuwe huisvesting een van de meest complexe vraagstukken van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 en de advisering daarover is. De gemeente doet een forse investering en heeft vanzelfsprekend een aantal daarbij behorende ambities geformuleerd. Het nieuwe muziek-, dans- en onderwijscentrum moet een inspirerend en innovatief gebouw worden, dat als spil zal fungeren in het hele muziek- en dansleven in de stad. Het nieuwe OCC zal in zijn programmering moeten bijdragen aan de uitstraling van Den Haag als internationale cultuurstad, zo goed als het een podium moet zijn voor een zeer breed, cultureel divers publiek.

Het ontwikkelen van zo'n profiel kost tijd en vooral, geld. Dat heeft de Commissie zich terdege gerealiseerd. Een gebouw van de allure die het nieuwe OCC gaat krijgen, moet de middelen hebben

om dat podium te worden dat het college voor ogen heeft. Maar naar de stellige overtuiging van de Commissie kunnen en moeten die middelen niet worden gevonden binnen de huidige budgetten. Een uitname uit het kunstenplanbudget zou een sector die na een zeer forse bezuiniging weer wat opkrabbelt, ernstig op achterstand zetten.

Het advies van de Commissie om een aantal, op zich zeer begrijpelijke wensen van het DMC niet te honoreren, moet tegen die achtergrond worden gezien. Een kansrijke toekomst voor het nieuwe cultuurcentrum voor Den Haag vraagt om een extra financiële impuls van de gemeente.

De Commissie realiseert zich dat DMC de komende jaren een grote en complexe opdracht heeft: niet alleen als zelfstandig programmerend theater optreden met een breed aanbod, maar ook een goede huisbaas (facilitair, technisch, coördinerend) zijn voor de inwonende instellingen. Van de verhuizing naar het OCC verwacht de Commissie dat DMC en zijn partnerinstellingen als grote eenheid het verschil kunnen maken met een centrale rol in het culturele leven in Den Haag. Ook voor kleinere instellingen in de stad heeft het toekomstige OCC veel te bieden. Reden voor de Commissie om de suggestie te doen dat DMC nadrukkelijk zal investeren in de relatie met ensembles en gezelschappen in de stad.

De succesvolle exploitatie tot nu toe van het Zuiderstrandtheater, waarvoor de Commissie veel waardering heeft, geeft hoop op een bruisend nieuw gebouw in het centrum van de stad, maar gezien de complexiteit van die opdracht moet nog een aantal zaken worden verduidelijkt en een aantal problemen worden opgelost.

Volgens de Commissie moet en kan DMC als stadstheater een passende, ambitieuze programmering maken, en daarbij de huisgezelschappen optimaal inzetten en profileren. Op het gebied van dans staat NDT garant voor een internationaal vermaard aanbod, terwijl het Residentie Orkest kwaliteitsconcerten verzorgt voor een breed (regionaal) publiek voor klassieke muziek. Ten aanzien van de door DMC gewenste en door de gemeente gevraagde kwaliteitsslag op het gebied van opera en (internationaal) muziektheater lijkt het de Commissie niet mogelijk om binnen de huidige kunstenplanbudgetten te concurreren met enkele andere podia in de Randstad, die over een veel ruimer exploitatiebudget kunnen beschikken. Met uitzondering van de dans acht de Commissie de inhoudelijke pijlers *kwaliteit voor een breed publiek en doelgroepgerichte programmering* binnen de huidige financiële mogelijkheden van het Beleidskader hanteerbaarder voor de profilering van DMC dan (inter)nationale excellentie. Tegelijkertijd erkent de Commissie dat een substantieel deel van de programmering van het DMC hoe dan ook zal moeten worden ingehuurd, omdat het aandeel van de huisgezelschappen in het totale beoogde aanbod beperkt is.

Ten aanzien van de extra aangevraagde middelen voor uitbreiding van het aantal klassieke concerten en dansvoorstellingen merkt de Commissie op dat zij van mening is dat van haar niet kan worden verwacht dat zij de benodigde extra middelen aan de sector onttrekt, omdat daarmee onherstelbare schade aan de kwaliteit en de diversiteit van het bestaande aanbod in de stad zou worden toegebracht.

DMC vraagt meer structurele subsidie voor de versterking en uitbreiding van de culturele programmering, waaronder € 100.000 voor het onderdeel culturele diversiteit. Dit ter vervanging van een doelsubsidie uit voorgaande jaren (regeling Pluriforme Programmering), waarvan de achterliggende gedachte was dat DMC dit budget na afloop in de lopende exploitatie zou moeten kunnen realiseren. Zo noemt DMC meer incidentele middelen en projectmatige activiteiten die het structureel wil maken via een verhoging uit het gemeentelijke kunstenplanbudget. Hierin kan de Commissie niet meegaan. Zij adviseert DMC om incidentele financiering te blijven zoeken voor op zich relevante projecten als een community opera.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering acht de Commissie de gevraagde extra subsidie voor structurele versterking en uitbreiding van de organisatie (receptie, financieel controller, bedrijfsleider horeca en evenementen, hoofd programma, structureel) nog niet voldoende beargumenteerd en toegelicht. Zij twijfelt niet aan het nut van een functie als hoofd programma, maar in de aanvraag heeft DMC onvoldoende inzichtelijk gemaakt hoe de beoogde uitbreiding van de programmastaf in de organisatie structureel is ingebed en of de structurele kosten doorlopen in de overgangsfase naar het Spui en/of de OCC-periode. Het extra gevraagde subsidiebedrag voor de aanloopkosten OCC voor 2017, 2018 en 2019 moet naar de mening van de Commissie beter onderbouwd worden zodra dat mogelijk is en kan op dit moment geen onderdeel uitmaken van haar advies.

Op basis van de voorliggende gegevens kan de Commissie de begrotingsjaren 2019 en 2020 op dit moment niet goed beoordelen. 2019 is een overgangsjaar waarin het OCC wordt ingericht en het Zuiderstrandtheater wordt verlaten. Dit is een enorme operatie, die niet goed te vangen en te beoordelen is in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020. Daarbij is 2020 het eerste jaar in de nieuwe situatie, daarmee ook uitzonderlijk en evenmin goed te beoordelen in deze aanvraag. Onderliggende stukken met grote relevantie voor de exploitatie en de bedrijfsvoering zoals een huurcontract, de demarcatielijst wat geleverd wordt binnen de huurovereenkomst en wat niet, wie wat moet onderhouden en vervangen in meerjarig perspectief, worden niet zichtbaar in de aanvraag. Ook heeft de Commissie geen zicht op de concrete vormgeving van de samenwerking binnen het OCC op facilitair gebied (ICT, kassa, publieksservice) noch op de manier waarop het Koninklijk Conservatorium in de organisatie zal kunnen worden ingevoegd/ingevlochten.

Tot slot constateert de Commissie dat DMC, het Residentie Orkest en NDT aan hun beleidsplan als bijlage een reeds eerder geformuleerde 'gezamenlijke visie in zeven punten' ten aanzien van het toekomstige OCC hebben toegevoegd. Deze algemeen geformuleerde tekst baart de Commissie enige zorg, want zij geeft vooralsnog geen zicht op de door de gemeente noodzakelijk geachte verdergaande afstemming en concrete samenwerking op het gebied van de programmering, talentontwikkeling, educatie, marketing en publieksofbouw. Een meer uitgewerkte visie zou de basis moeten zijn voor dit belangrijke centrum van het muziek- en dansleven in de stad. De Commissie mist in de beleidsplannen een nadere uitwerking van de gedeelde ambitie en visie voor de bespeling van het toekomstige OCC en de rol van het Koninklijk Conservatorium daarbij. Deze verwachting nam de gemeente expliciet op in het Beleidskader 2017-2020.

De Commissie spoort de OCC-partners met klem aan om alsnog te komen tot een grondig geformuleerde samenwerking en afstemming. Naar haar oordeel zou de gemeente hierbij de vinger aan de pols moeten houden. In het verlengde hiervan waarschuwt de Commissie het college dat geen van de ingediende meerjarenbeleidsplannen voldoende licht werpt op de situatie die zou ontstaan indien de oplevering van het OCC onverhoopt vertraging oploopt.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gedeeltelijk honoreren € 2.297.617 (peiljaar 2015).

Concluderend acht de Commissie zich alleen in staat om de periode in het Zuiderstrandtheater te beoordelen. Zij meent dat DMC tot de verhuizing naar het Spui zijn programmering moet kunnen financieren op basis van continuering van de budgetten op het prijspeil van 2015. Derhalve adviseert de Commissie om een subsidiebedrag ter hoogte van peiljaar 2015 toe te kennen en voor de periode 2017-2018 DMC te vragen een bijgesteld activiteitenplan in te dienen.

De aanloopkosten voor de overgang kunnen op dit moment niet worden beoordeeld en worden door de Commissie buiten haar advies gehouden.

Daarnaast beveelt de Commissie het college aan om een procesafpraak te maken tussen de gemeente en DMC over het begrotingsjaar 2019, inclusief een uitgebreide risicoparagraaf die waarborgt dat (extra) kosten en risico's die te maken hebben met de overgang naar het OCC niet ten laste komen van de cultuurprogrammering, maar apart worden begroot in de stichtingsbegroting van het complex.

Het overgangsjaar 2019 moet worden opgevolgd door een nieuwe versie Bedrijfsplan 2020 en verder, waarbij met actuele cijfers wordt onderbouwd wat de culturele en economische verwachtingen zijn voor die periode. Naar het oordeel van de Commissie moet het te vragen bedrijfsplan in ieder geval op vier elementen inzicht geven in de exploitatie van het complex: 1) de bedrijfsvoering (facilitair, techniek, beheer inclusief de diensten voor het Koninklijk Conservatorium); 2) een uitgewerkte programmering/culturele marketing, inclusief risicoparagraaf; 3) een verdienmodel voor horeca en verhuur, inclusief de financiering van de aanloopkosten materieel en personeel; 4) een fonds- en sponsorwervingscampagne/strategie, met realistische doelstellingen, als bijdrage aan zowel de stichtingskosten als aan de nieuwe exploitatie.

De Commissie beveelt verder aan om met DMC tussentijds regelmatig overleg te voeren over de noodzakelijk geachte intensivering van de samenwerking en afstemming met de drie instellingen waarmee DMC het nieuwe OCC zal betrekken.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Wij delen het begrip van Commissie voor de complexe opdracht waar DMC de komende jaren voor gesteld is. De komende beleidsplanperiode valt voor DMC uiteen in twee perioden, die op de huidige (tijdelijke) locaties en die in het nieuwe Onderwijs- en Cultuurcentrum (OCC) aan het Spuiplein. Waarbij de eerste periode parallel loopt met de voorbereidingen voor de tweede. De Adviescommissie doet feitelijk alleen uitspraken over de eerste periode en 'parkeert' de tweede periode omdat de begrotingsjaren 2019 en 2020 niet goed te beoordelen zijn.

Het college erkent de complexe opdracht aan en de ambities van DMC voor de bespeling straks van het nieuwe OCC. We stemmen er mee in dat DMC voor eind 2016 een apart plan presenteert om de aanloopkosten naar het nieuwe gebouw, de inrichtingskosten en de kosten voor het overgangsjaar en het eerste jaar in de nieuwe situatie inzichtelijk te maken. Wij achten dit op dit moment voldoende erkenning van de door DMC aangegeven nog op te lossen knelpunten.

Zodra het Definitief Ontwerp van het OCC gereed is, zal het college het bedrijfsplan van DMC door een extern bureau laten toetsen op de uitgangspunten. Aan de hand daarvan zal DMC een nieuw exploitatieplan moeten opstellen.

In relatie tot de kritiekpunten over het gebrek aan concretisering van de gedeelde ambitie en visie van het DMC, Nederlands Dans Theater, het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium over samenwerking en het samen bewonen en bespelen van het OCC zullen wij conform het advies in gesprek blijven met deze instellingen.

Evenals de Commissie zouden we graag zien dat DMC een (nog) centrale(re) rol gaat spelen voor kleinere instellingen op het gebied van (kamer)muziek om het opgebouwde culturele kapitaal en de energie van deze kleinere instellingen beter zichtbaar te laten zijn voor een groter publiek in Den Haag.

BESLUIT

Wij verlenen het Dans- en Muziekcentrum Den Haag conform het advies van de Adviescommissie voor 2017 en 2018 een jaarlijkse subsidie van € 2.297.617.

Aangezien het verleende bedrag lager is dan DMC in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij DMC een op het verleende bedrag toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Voor de jaren daarna verwachten wij, op basis van het Definitief Ontwerp van het OCC en de toets op het bedrijfsplan door een extern bureau, een nieuw bedrijfsplan waarin ook wordt ingegaan op de vier elementen die de Commissie aangeeft. Aan de hand van het nieuwe bedrijfsplan zullen wij procesafspraken maken met DMC over de overgang naar het OCC.

Conform het Advies zullen wij regelmatig met DMC overleg voeren over de intensivering van de samenwerking en de afstemming met de drie instellingen waarmee DMC het nieuwe OCC zal betrekken.

Budget 2016	€ 2.297.617 <i>(exclusief trend 2016)</i>
Budget aangevraagd	€ 2.931.750
Budget 2017 en 2018	€ 2.297.617 <i>(exclusief trend 2016)</i>
Reservering 2019 en 2020	€ 2.297.617 <i>(exclusief trend 2016)</i>

DE DUTCH DON'T DANCE DIVISION

Stichting De Dutch Don't Dance Division

Inleiding

De Dutch Don't Dance Division (DeDDDD), opgericht door choreografen Thom Stuart en Rinus Sprong, heeft als doelstellingen: het bevorderen van de dans in al zijn facetten, bij een zo breed mogelijke doelgroep, zowel op het gebied van de actieve als de passieve cultuurparticipatie. Vanaf januari 2013 is een reorganisatie uitgevoerd: het project *De Dutch Junior Dance Division* (DeDJDD) is van start gegaan, het team is uitgebreid, en er zijn een studio en kantoor gehuurd. Hierdoor is de jaaromzet gestegen en het aantal activiteiten toegenomen. In de periode 2017-2020 wil DeDDDD haar positie als Haags dansgezelschap, talentontwikkelingsinstituut en adviesorgaan, producent van cultuurparticipatieprojecten en educatieve voorstellingen bestendigen en uitbouwen.

De doorlopende projecten en activiteiten die DeDDDD organiseert, staan onderling met elkaar in verbinding. In het beleidsplan worden ze onder drie pijlers gerangschikt. Allereerst focust DeDDDD op 'ruimte voor talentontwikkeling van professionals en producties': jaarlijks nemen 10 jonge dansers/makers deel aan het traject DeDJDD. Zij participeren in diverse activiteiten van DeDDDD en worden begeleid naar werk in het dansveld. Ten tweede streeft DeDDDD naar 'cultuuronderwijs voor iedere Haagse jongere'. Naast het reeds bestaande educatieproject 'Move!' wil DeDDDD jaarlijks een nieuw educatietraject ontwikkelen. Hierbij worden de choreografieën mede gecreëerd door de dansers van DeDJDD, op basis van een maatschappelijk actueel thema dat aansluit bij de belevingswereld van de leerlingen. Dit project wordt via samenwerkingspartner Holland Dance Festival, CultuurSchakel en het Expertisecentrum Cultuureducatie aangeboden aan de Haagse scholen. Jaarlijks wil DeDDDD 1562 leerlingen op 20 scholen voor basis- en voortgezet onderwijs bereiken. Ten derde beoogt DeDDDD 'cultuur voor iedereen, talentontwikkeling van amateurs en dansvakstudenten'. Hiertoe organiseert ze *De Dutch Summer Dance Course* (DeDSDC, een (inter)nationale zomerdanscursus voor jong en oud, amateur en professional), de jaarlijks terugkerende Kerstproductie (een groots community-project met vele coproducten, deelnemers en vrijwilligers, en een publieksbereik van 5200 bezoekers), en tot slot diverse locatievoorstellingen waaronder *Solo's@theSea*, coproducties, evenementen, commerciële opdrachten en tv-programma's.

Vaste danspartners van DeDDDD zijn Holland Dance, het Koninklijk Conservatorium, en het Dans- en Muziek Centrum (coproducent van de kerstvoorstellingen in het Zuiderstrandtheater). Binnen de klassieke kunsten in Den Haag wil DeDDDD ook de bestaande verbindingen met Festival Classique, OPERA2DAY en het educatieve project *de Kinder Matteüs* voortzetten. Naar eigen zeggen verrijkt DeDDDD door de inzet van haar brede regionale, nationale en internationale netwerk de Haagse culturele sector en bevordert zij de internationale positie van Den Haag als dansstad.

DeDDDD ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 168.612 (peiljaar 2015), en in 2014 en 2015 een subsidie van € 72.500 per jaar van het Fonds Podiumkunsten via de Nieuwe Makers regeling. Daarnaast ontving DeDDDD in 2014 projectsubsidie van de gemeente, en in 2015 extra incidentele subsidie van het Fonds Podiumkunsten.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 vraagt DeDDDD een structurele subsidie van € 283.570 per jaar aan, als investering in talentontwikkeling (DeDJDD) en voor de verwachte hogere huur van studio en kantoor. Ook bij het Fonds Podiumkunsten vraagt DeDDDD een meerjarige activiteitensubsidie van € 80.000 per jaar aan om meer structurele inkomsten te verwerven.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is positief over de ontwikkeling die DeDDDD sinds januari 2013 heeft doorgemaakt van een projectmatig werkende organisatie naar een productiekern met tien jonge dansers binnen DeDJDD. Graag had de Commissie in de aanvraag meer gelezen over de structuur van dit belangrijke talentontwikkelingstraject voor pas afgestudeerde dansers. Zij mist bijvoorbeeld heldere informatie over het aantal DeDJDD-activiteiten op jaarbasis, de honorering van de deelnemers, en de maximale termijn van het leer/werktraject, waarna de deelnemers in staat worden geacht om als professioneel danser en maker door te stromen binnen het werkveld.

Bovenal heeft de Commissie waardering voor het niet elitaire karakter van de breed gedragen participatieprojecten en activiteiten van DeDDDD. Hiermee is de groep goed geworteld in Den Haag.

Als kritische kanttekening merkt de Commissie op dat zij in de veelheid aan plannen een specifieke eigen stijl en signatuur van DeDDDD mist. Hoewel DeDDDD zelf veel waarde hecht aan diversiteit en een ad hoc werkwijze, had de Commissie in het beleidsplan graag meer focus en een consistente artistieke visie gezien, met een inhoudelijke toelichting op dansprincipes, -waarden en -methoden. Ook vindt de Commissie niet helder uitgewerkt welke rol DeDDDD en haar samenwerkingspartner Holland Dance hebben bij het ontwikkelen van een nieuw educatietraject voor Haagse scholen. Bovendien ontbeert het plan een artistieke richting voor de kerstproductie in de komende periode.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering vindt de Commissie het hoge percentage eigen inkomsten en grote publieksbereik van DeDDDD een compliment waard. Dat DeDDDD vanuit haar commerciële opdrachtenwerk geld investeert in de eigen activiteiten, beoordeelt de Commissie ook positief. Wel acht zij de omvang van het zakelijk en ondersteunend personeel bescheiden in verhouding tot die van de artistieke directie (2 fte). Volgens de Commissie zou DeDDDD er goed aan doen om de organisatiestructuur over de hele linie te versterken en verder te professionaliseren, om een kwaliteitsverbetering in de verdere toekomst te waarborgen. Terwijl DeDDDD aangeeft in haar bedrijfsvoering een grote nadruk te gaan leggen op marketing, mist de Commissie in de aanvraag een goede uitwerking van dit voornemen. Wat betreft de gevraagde extra middelen voor de verwachte hogere huur van studio en kantoor, acht de Commissie het niet vanzelfsprekend om hiervoor een beroep te doen op structurele middelen uit het cultuurbudget van de gemeente.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te verhogen met € 50.000 per jaar voor talentontwikkeling binnen het project DeDJDD, tot een totaalbedrag van € 218.612 per jaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 218.612

Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om DeDDDD een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Beoordeling Fonds Podiumkunsten

Inleiding

Sinds 1996 creëren de in Den Haag gevestigde choreografen Thom Stuart en Rinus Sprong voorstellingen onder de noemer 'De Dutch Don't Dance Division' (DeDDDD). De directie van het gezelschap bestaat naast artistiek leiders Thom Stuart en Rinus Sprong uit zakelijk leider Berend Dijkers en company manager Charlie dos Reis Borges Rodrigues. De positieve invloed die dans heeft op mens en maatschappij zien Stuart en Sprong als uitgangspunt van het werk van DeDDDD. In de ogen van de choreografen vertelt en verbeeldt dans maatschappelijk relevante thema's en maakt die zichtbaar en invoelbaar voor de samenleving. Het bereiken van een breder en nieuw publiek met dans vindt DeDDDD belangrijk. Hierbij staat een hoogwaardige artistieke kwaliteit centraal.

In de periode 2017-2020 wil DeDDDD zijn positie als dansgezelschap, talentontwikkelingsinstituut, adviesorgaan, producent van cultuurparticipatieprojecten en educatieve voorstellingen bestendigen en verder uitbouwen. Het werk van Thom Stuart en Rinus Sprong heeft volgens de aanvrager een duidelijke eigen stijl. De signatuur van het werk komt voort uit de klassieke ballettechniek en biedt daarmee een aanvulling op het huidige dansaanbod. DeDDDD onderzoekt met zijn projecten nieuwe wegen en maakt verbindingen die leiden tot een artistiek hoogwaardige invulling van zijn visie op alle facetten van de dans, aldus de aanvrager. Thom Stuart en Rinus Sprong laten zich in hun werk inspireren door het wereldwijd van klassieke kunsten, toonaangevende componisten en choreografen, de universele verhalen uit de wereldliteratuur en actuele maatschappelijke thema's. Naast het maken van de choreografieën zijn Stuart en Sprong betrokken bij het creëren van het gehele theatrale concept, waarbij zij samenwerken met professionele kunstenaars uit diverse disciplines.

In de periode 2017-2020 zal jaarlijks één kerstproductie voor de grote zaal worden geproduceerd, waarin een groot ensemble van 128 professionele en amateurdansers, een live orkest en een koor samenkomen. De landelijke tournees bereiken de kleine en middelgrote steden in de provincies en bieden het publiek volgens de aanvrager de mogelijkheid om klassieke dans op hoog niveau te ervaren. In de zomermaanden wordt het project 'Solo's @ the Sea' geproduceerd en wordt De Dutch Summer Dance Course, een zomerdanscursus voor (semi)professionele en amateurdansers, georganiseerd.

De verkoop van de voorstellingen in het theater is in handen van Senf Theaterpartners en de verkoop aan kerken en scholen wordt gedaan door LUSTR. De educatieve voorstellingen worden via het netwerk van Holland Dance en lokaal via CultuurSchakel aangeboden aan scholen. DeDDDD vraagt een bijdrage talentontwikkeling aan voor De Dutch Junior Dance Division. Dit intensieve programma voor net afgestudeerde dansers richt zich op individuele coaching, techniekverbetering, professionalisering en het bouwen aan een (inter)nationaal netwerk.

In de periode 2017-2020 speelt De Dutch Don't Dance Division 52 voorstellingen per jaar. Het gevraagde subsidiebedrag is 138.500 euro. Daarnaast wordt een bijdrage talentontwikkeling aangevraagd van 27.700 euro. Het totaal gevraagde subsidiebedrag komt daarmee op 166.200 euro.

Historie

De Dutch Don't Dance Division ontvangt in de periode 2013-2016 geen structurele subsidie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap of van het Fonds Podiumkunsten.

Er is door DeDDDD beeld- en/of geluidsmateriaal opgestuurd van de voorstellingen 'Dancing in a Winter Wonderland', 'Solo's @ the Sea' en 'Dancing Lane'.

Artistieke kwaliteit

De commissie beoordeelt de artistieke kwaliteit als voldoende.

Zij is van mening dat de artistieke signatuur van DeDDDD zich kenmerkt door een breed en divers palet aan verschijningsvormen met de klassieke ballettechniek als basis. De commissie heeft waardering voor de manier waarop het gezelschap met activiteiten op het gebied van talentontwikkeling, educatie, participatie en produceren streeft naar maatschappelijke verbinding. DeDDDD heeft volgens de commissie laten zien in staat te zijn grootschalige producties te realiseren met professionele dansers en amateurdansers van verschillende leeftijden. De jaarlijkse kerstproductie, waarin choreografen Thom Stuart en Rinus Sprong op bevlogen wijze het amateurdanscircuit weten te verbinden met het professionele dansveld, getuigen volgens de commissie van vakmanschap. Zij heeft waardering voor de integere aanpak en oorspronkelijke manier waarop de choreografen de magie van het theater weten te vertalen naar grootschalige voorstellingen. De commissie is minder overtuigd van het vakmanschap van projecten als 'Solo's @ the Sea' en de theatertournees met voorstellingen als 'Ballet Blanc'. In deze voorstellingen vindt zij de thema's vaak te letterlijk vertaald naar bewegingsmateriaal, wat volgens haar ten koste gaat van de zeggingskracht van het werk. Daarnaast constateert de commissie dat de jonge dansers van De Dutch Junior Dance Division zich nog in een prille fase van hun ontwikkeling als danser bevinden. Dat ziet zij terug in de wisselende uitvoeringskwaliteit van het werk.

De commissie is van mening dat het gezelschap het streven naar onderlinge verbondenheid op overtuigende wijze zichtbaar maakt in de plannen voor de periode 2017-2020. Dit blijkt onder meer uit de bijzondere participatieprojecten van DeDDDD, zoals de jaarlijks terugkerende kerstproductie. Daarnaast is de commissie positief over de diverse samenwerkingsverbanden die het gezelschap aangaat met culturele instellingen als het Residentie Orkest, Holland Dance en Opera2day. Zij mist in het plan evenwel een heldere artistiek-inhoudelijke focus, waardoor zij niet op voorhand is overtuigd dat de plannen zullen leiden tot oorspronkelijke activiteiten die beschikken over voldoende zeggingskracht. Zo merkt zij op dat een overkoepelende visie op de artistieke verdieping bij DeDDDD ontbreekt. Daarnaast vindt zij de ambitie van DeDDDD om met zijn activiteiten het Nederlandse danserfgoed te behouden en zichtbaar te maken op een weinig overtuigende wijze onderbouwd. Uit de plannen komt tot slot onvoldoende naar voren waar volgens het gezelschap de scheidslijn ligt tussen de professionele producties en de activiteiten die worden uitgevoerd op het gebied van cultuurparticipatie. Hierdoor biedt de aanvraag de commissie onvoldoende zicht op de professionaliteit van de activiteiten die het gezelschap de komende periode beoogt te realiseren. De commissie mist

hierbij een duidelijke visie op de rol die het gezelschap met zijn activiteiten wil vervullen binnen het Nederlandse danslandschap.

Ondernemerschap

De commissie beoordeelt het ondernemerschap als ruim voldoende.

Zij constateert dat DeDDDD met De Dutch Junior Dance Division een omslag heeft gemaakt van projectmatig werken naar een organisatie met een structurele aanpak en meer continuïteit. Zij heeft waardering voor de ondernemende houding van het gezelschap. De commissie constateert dat DeDDDD in de afgelopen jaren gezonde risico's heeft genomen, die zich evenwel nog niet hebben vertaald in een stabiele financiële basis.

De ambities op het gebied van eigen inkomsten liggen volgens de commissie in het verlengde van de in het verleden behaalde resultaten. Hoewel de ontwikkeling van de eigen inkomsten op basis van de cijfers realistisch lijkt ingeschat, wordt deze in de inhoudelijke plannen niet onderbouwd met een heldere strategie om in continuïteit dans te gaan produceren. De begroting is in overeenstemming met de aard en omvang van de organisatie en de te realiseren producties voor de periode 2017-2020. Ook lijkt er sprake van een goed verdeelde financieringsmix over publieksinkomsten, overige eigen inkomsten en publieke en private subsidies. Wel vindt de commissie het opvallend dat het gezelschap de komende periode niet meer inzet op sponsorinkomsten, omdat dit nauwelijks rendement zou opleveren. Zij acht dit in tegenspraak met het feit dat in de afgelopen jaren substantiële sponsorinkomsten zijn gegenereerd. Daarnaast constateert de commissie dat er in het plan geen strategie is beschreven om eventuele tegenvallers op te vangen.

Uit de plannen van DeDDDD spreekt volgens de commissie een goed besef van de eigen positie in het veld. Binnen de podiumkunsten onderscheidt het werk zich door de verbindingen die het legt tussen verschillende kunst disciplines en het amateurdansveld, de diverse beroepsopleidingen en het professionele culturele werkveld. De commissie is positief over de landelijke naamsbekendheid die DeDDDD de afgelopen jaren heeft opgebouwd, onder andere door deel te nemen aan televisieoptredens. Zij is van mening dat het gezelschap hiermee een breed publiek heeft weten te bereiken. De commissie stelt verder vast dat de organisatie goed is ingebed in de culturele infrastructuur van Den Haag. Zij heeft daarnaast waardering voor het voornemen om met de tournees publiek in kleinere provinciesteden aan te spreken. Hoewel zij van mening is dat DeDDDD voldoende ervaring heeft met het bereiken van een breed publiek, noemt zij de marketingplannen nog weinig specifiek uitgewerkt.

Pluriformiteit

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de pluriformiteit als neutraal.

Volgens de commissie past het werk van DeDDDD binnen de genres klassiek ballet en academisch moderne dans. Dit genre wordt door meerdere gezelschappen in Nederland uitgevoerd, met name in de Basisinfrastructuur (BIS). Om die reden levert DeDDDD volgens de commissie geen bijzondere bijdrage aan de pluriformiteit.

Geografische spreiding

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de geografische spreiding als voldoende.

De Dutch Don't Dance Division is gevestigd te Den Haag, waar het podiumkunstenaanbod zeer groot is. Verder constateert de commissie dat DeDDDD in vergelijking met andere podiumkunsteninstellingen ook een substantieel aandeel voorstellingen heeft gespeeld in andere steden en regio's. In de komende periode staat de aanvrager een vergelijkbare spreiding voor ogen. De commissie vindt om die reden dat DeDDDD een beperkte bijdrage levert aan de spreiding.

Bijdrage talentontwikkeling

Niet van toepassing.

Conclusie

De commissie adviseert om de aanvraag van DeDDDD niet te honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Voor een gezonde bedrijfsvoering achten we het van belang dat DeDDDD zich rekenschap geeft van de opmerkingen in het advies ten aanzien van de marketing en de zakelijke en ondersteunende organisatie.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan DeDDDD conform het advies van de Adviescommissie en verlenen DeDDDD voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 218.612, waarvan € 50.000 is geormerkt voor talentontwikkeling.

Aangezien DeDDDD deels afhankelijk is van de bijdrage van het Fonds Podiumkusten, verzoeken wij DeDDDD conform het advies van de Commissie een herzien plan met passende begroting in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 168.612 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 283.570
Budget vanaf 2017	€ 218.612 (<i>exclusief trend 2016</i>), waarvan € 50.000 is geormerkt voor talentontwikkeling

DE MIX WERELDMUZIEK

Stichting De Mix Wereldmuziek

Inleiding

De in 2001 opgerichte Stichting De Mix Wereldmuziek (De Mix) heeft als doel om een podium te organiseren in het Zeeheldentheater waar wereldculturen elkaar ontmoeten in muziek, dans en theater. De Mix biedt een podium aan wereldmuziektheater. Jong en/of onbekend talent krijgt hierbij een kans in de vorm van concerten, voorstellingen, workshops en muziekprojecten. De Mix wil qua publieksbereik een weerspiegeling van de multiculturele samenleving zijn. In 2014 is het project *Samen uit Samen thuis voor Oud en Jong* gestart. Met dit project wil De Mix zoveel mogelijk zelfstandig wonende senioren, senioren uit zorginstellingen en kinderen van de buitenschoolse opvang een familievoorstelling presenteren en hen zo een unieke middag bezorgen. De Stichting werkt met ZZP'ers en vrijwilligers met 'rugzakjes'.

Stichting De Mix Wereldmuziek maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 35.000 per jaar aan voor het project *Samen uit Samen thuis voor Oud en Jong*.

Beoordeling Adviescommissie

Met het project *Samen uit Samen Thuis voor Oud en Jong* wil De Mix kinderen en senioren van verschillende achtergronden samenbrengen. De Commissie heeft waardering voor het feit dat De Mix preciaire doelgroepen zoals mensen uit zorginstellingen, buitenschoolse opvang en zelfstandig wonende ouderen, bedient. Daarin vervult het theater een niche en heeft het een belangrijke functie. De Commissie is van mening dat De Mix hierin ook kan samenwerken met het cultuuranker in het stadsdeel Centrum, de Theater de Vaillant.

De Commissie mist een missie of visie op langere termijn en vindt De Mix te weinig omgevingsgevoelig. De missie is eenduidig en alleen gericht op het project *Samen uit Samen Thuis voor Oud en Jong*. De aanvraag betreft volgens de Commissie een aanvraag voor projectsubsidie en komt daarmee niet in aanmerking voor meerjarige subsidie. Daarvoor is naast een duidelijke meerjarige visie ook een professionele organisatie nodig. De Commissie mist een duidelijk pr- en communicatieplan en vindt de bedrijfsvoering niet transparant genoeg.

Conclusie en advies Adviescommissie

Niet honoreren

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Stichting De Mix Wereldmuziek conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 35.000
Budget vanaf 2017	€ 0

DE NIEUWE REGENTES

Stichting De Nieuwe Regentes

Inleiding

De Nieuwe Regentes (DNR) is gevestigd in een voormalig zwembad aan de Weimarstraat. DNR stelt zich ten doel kunstbeoefening in de meest brede zin van het woord te bevorderen. Het biedt programma's voor een breed publiek uit de buurt en stad met muziek, variété, film, wereldmuziek en werelddans, community-art en een programma voor jeugd en scholen. Zo brengt DNR diverse netwerken samen binnen verschillende domeinen.

DNR heeft een cultuurankerfunctie voor het stadsdeel Segbroek. De komende periode wil DNR een ontwikkeling doormaken naar professionalisering van de organisatie en haar culturele, maatschappelijke en verbindende rol verder uitbouwen tot een bruisend buurttheater onder de noemer *de wereld in Den Haag*. Ook gaat DNR meer samenwerking zoeken met scholen en zorg- en welzijnsinstellingen in de buurt. DNR heeft de intentie om het aantal bezoekers te laten toenemen van 26.624 in 2014 naar 44.400 in 2020. DNR werkt met een klein vast team en een diverse, grote groep vrijwilligers. Zij wil het aantal fte's uitbreiden van 6 naar 7,2 en de arbeidsvoorwaarden verbeteren. DNR huurt het gebouw op dit moment tegen een laag huurtarief. DNR houdt per 2017 rekening met het moeten betalen van een kostendekkende huursom.

DNR ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 46.057 per jaar. DNR ontvangt tot en met 2016 een incidentele exploitatiebijdrage van € 100.000. In 2015 en 2016 ontving DNR een incidentele bijdrage van € 20.000 voor programmering en marketing. DNR vraagt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 een bedrag van € 415.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

DNR heeft een heldere, inhoudelijk sterke en inspirerende aanvraag ingediend. De culturele waarden samenwerken, eigenheid, kwaliteit en het 'bieden van magische momenten' geven vertrouwen in de programmering. Deze is vraaggericht en divers in disciplines, buurtgericht en er is ruimte voor experiment en talent. Het inspelen op niches in het totale Haagse aanbod toont een leuk soort lef en ambitie. Hier wordt verder gekeken dan alleen de rol van wijktheater. De programma's voor weinig bekende doelgroepen, zoals Chinezen en Roemenen zijn interessant voor de rest van de stad. Er wordt intensief en op alle niveaus samengewerkt door het cultuuranker. Er wonen relatief veel hoger opgeleiden en kunstenaars in de wijk. De Commissie waardeert de ambitie om ook andere doelgroepen te bereiken. De Commissie vindt dat doordat DNR het voordeel van haar omgeving optimaal benut, zij met een klein budget een groot publiek weet te bereiken. Het is opmerkelijk dat DNR stelt dat de samenwerking met CultuurSchakel nog weinig concrete resultaten heeft opgeleverd en op het gebied van participatie meer te verwachten van een eigen medewerker. DNR zou zich meer kunnen profileren op het gebied van cultuureducatie. Het valt de Commissie op dat DNR weinig samenwerkt met scholen in de wijk.

Er is waardering voor het hoge aantal van circa 90 vrijwilligers waarmee inventief wordt gewerkt. Deze mensen doen werkervaring op en worden opgeleid. De expertise die hiermee wordt opgedaan heeft een maatschappelijk belang. Hun aanwezigheid straalt ook uit naar de buurt. Ze zijn niet alleen ambassadeurs voor DNR, maar ook een informatiebron. Zowel de Code Culturele Diversiteit als de Code Cultural Governance wordt nagevolgd.

De subsidieafhankelijkheid is in tegenstelling tot het initiële streven naar grote(re) financiële onafhankelijkheid in de afgelopen paar jaar toegenomen en stijgt nu verder, waarmee de oorspronkelijke plannen uit 2013 definitief worden losgelaten. De Commissie constateert dat DNR wil groeien van buurtinitiatief, dat op basis van vrijwillige inzet het gebouw zo goed mogelijk wil exploiteren, naar een culturele voorziening gerund door vrijwilligers met een professionele staf met navenant hogere kosten en gefinancierd door de gemeente. Met het oog op een succesvol vrijwilligersbeleid kan de Commissie zich deze nieuwe koers goed voorstellen.

In 2020 bestaat het gebouw 100 jaar en in dat jaar wil DNR ook de tribune met een capaciteit van 350 stoelen vernieuwen. Het gebouw en de theaterinventaris zijn een zorgpunt, omdat deze achterstallig onderhoud kennen. DNR vraagt hier structureel geld voor aan. De Commissie meent dat DNR de plannen opnieuw kritisch dient te bekijken om op zoek te gaan naar alternatieve mogelijkheden en een

herziene planning. Een kleinere tribune per 2021 passend bij een cultuurankerfunctie en de aanschaf van goede tweedehands theatertechnische materialen, behoren tot de mogelijkheden. Daarnaast vindt de Commissie dat de mogelijkheden om via particuliere fondsen dekking te vinden voor de aan te schaffen inventaris nog onvoldoende zijn benut. Het is bovendien niet zichtbaar of de aangekondigde huurverhoging ook wordt doorberekend aan de vaste huurders of in de huurtarieven, terwijl dat wel logisch zou zijn op het moment dat de kwaliteit van het gebouw wordt verhoogd en zichtbaar is.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend stelt de Commissie dat DNR cultureel interessant is, maar dat de organisatie nog niet erg stabiel is. De stap van een subsidieonafhankelijk streven in 2013 naar een subsidieaanvraag van € 415.000 vindt de Commissie groot. DNR stelt dat de zogenaamde pioniersfase voorbij is en een noodzaak te zien voor consolidatie en het inrichten van een solide organisatie en goede arbeidsvoorwaarden. Naar de mening van de Commissie is deze fase pas voorbij wanneer de organisatie staat en een continue positie in het Haagse culturele veld heeft verworven. Ook ziet de Commissie mogelijkheden voor DNR om de verhouding tussen culturele en zakelijke activiteiten beter in balans te brengen om zo budgettaire vooruitgang te boeken en gericht de inzet van vrijwilligers, professionele staf en bijvoorbeeld stagiaires te kunnen bepalen. Ten aanzien van de investeringen in materialen stelt de Commissie dat deze pas plaats zouden moeten vinden indien de gemeente de culturele bestemming wil vasthouden voor de komende 10-15 jaar en ook wil gaan investeren in het pand.

Reserveren: € 200.000 voor de exploitatie waaronder huurkosten en waarvan € 60.000 voor programmering inclusief marketing en DNR een nieuw activiteitenplan en begroting laten opstellen waarin kansen moeten zijn opgenomen rond financiering van de theatertechnische materialen via fondsen.

In het Concept Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 'Ruimte voor de spelende mens', dat op 28 juni 2016 door het college is vastgesteld heeft het college besloten om De Nieuwe Regentes te vragen om een geactualiseerd plan met passende begroting op basis van het toegekende subsidiebedrag en rekening houdend met de opmerkingen van de Adviescommissie. Het college heeft dit plan ter beoordeling voorgelegd aan de Adviescommissie.

Beoordeling aangepast plan door Adviescommissie

De Commissie vindt het geactualiseerde plan van De Nieuwe Regentes (DNR) een flinke vooruitgang vergeleken met het oorspronkelijke beleidsplan dat de Commissie heeft beoordeeld. DNR is zorgvuldig aan de slag gegaan met de adviespunten van de Commissie. Vanuit een helder verwoorde visie op zijn identiteit blijft de focus gericht op de rol van DNR als cultuuranker en wordt de diversiteit van de wijk omarmd. Het plan geeft een goed inzicht in de programmering en de samenwerking die daarin wordt aangegaan met de andere cultuurankers. DNR wil veranderingen aanbrengen in het personeelsbeleid en geeft aan meer in eigen inkomsten - via onder meer zakelijke verhuur - te gaan voorzien. De Commissie merkt op dat deze laatste ambitie nog niet daadwerkelijk zichtbaar is in de begroting.

De grote schare vrijwilligers die DNR in korte tijd aan zich heeft weten te binden vormt de ruggengraat van de organisatie. De Commissie vindt de wijze waarop de functie van vrijwilligerscoördinator ter discussie wordt gesteld niet voldoende overdacht en mist een door DNR aangedragen oplossingsrichting. Zo kan de Commissie zich voorstellen - zonder de rol en taak van aansturing te onderschatten - dat coördinerende verantwoordelijkheden worden vervuld door de verschillende teamleiders. De Commissie noemt het positief dat het bestuur van DNR actief betrokken is (maandelijkse bestuursvergadering), maar merkt wel op dat scheidslijn tussen uitvoerende en toezichthoudende taken helder moet blijven.

De Commissie adviseert de gemeente (als verhuurder) en DNR (als huurder) om op constructieve wijze met elkaar in gesprek te blijven over noodzakelijk onderhoud van het gebouw waarin DNR is gehuisvest. In dat verband merkt de Commissie ook op dat de opgenomen jaarlijkse huurlasten (€ 16.500) mogelijk een verkeerde voorstelling van zaken weergeven. In het eerder ingediende plan gaf DNR nog aan dat een huursom van jaarlijks € 55.000 was voorzien die ook met ingang van 2017 werd begroot. De Commissie mist een gericht plan van aanpak voor financiering van noodzakelijke vervanging van de theaterinventaris.

Advies van de Adviescommissie
Honoreren conform eerdere advies

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Over de mogelijke stijging van de huurlasten en gevolgen hiervan voor de begroting zullen wij in gesprek gaan met DNR.

BESLUIT

Wij verlenen De Nieuwe Regentes conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 200.000, waarvan € 60.000 voor programmering inclusief marketing.

Budget 2016	€ 46.057 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 200.000 (in eerste instantie € 415.000)
Budget vanaf 2017	€ 200.000 (<i>exclusief trend 2016</i>), waarvan € 60.000 voor programmering inclusief marketing

DEN HAAG ONDER DE HEMEL

Stichting Den Haag onder de Hemel

Inleiding

De Stichting Den Haag onder de Hemel (DHODH) heeft ten doel het organiseren van een jaarlijkse tentoonstelling van hedendaagse beeldhouwwerken uit binnen- en buitenland op het Lange Voorhout en in Museum Beelden aan Zee. De gemeentelijke subsidie wordt uitsluitend aangevraagd voor de tentoonstelling op het Lange Voorhout. Tot begin 2013 was DHODH een samenwerkingsverband tussen Museum Beelden aan Zee en de Stichting Den Haag Sculptuur. Inmiddels is Den Haag Sculptuur opgeheven en zijn de statuten van DHODH gewijzigd.

De tentoonstelling heeft volgens de organisatie een aanzuigende werking. Een toenemend aantal cultuurinstellingen organiseert in overleg met DHODH parallelle evenementen onder de paraplu van het hoofdevenement. De samenwerkingsverbanden van DHODH zijn uitgebreid met bedrijven en commerciële instellingen. Voor de periode 2017-2020 zet DHODH sterker in op de benadering van buitenlandse toeristen en de samenwerking met hotels, musea en toeristische attracties. Met een interactief programma voor jong en oud wil DHODH een breed publiek bereiken, van kinderen uit achterstandswijken tot ouderen met een beperking.

Stichting Den Haag onder de Hemel ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 130.750 per jaar. In de periode 2013 t/m 2016 ontving DHODH tevens een subsidiebijdrage uit het gemeentelijke evenementenbudget. In het kader van het meerjarenbeleidsplan 2017-2020 vraagt DHODH een subsidie van € 350.000 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie waardeert de aanwezigheid van de grote en druk bezochte tentoonstelling met hedendaagse sculpturen uit binnen- en buitenland, die jaarlijks op het Lange Voorhout en in Museum Beelden aan Zee is te zien. De combinatie van de expositie van monumentale beeldhouwkunst in de openbare ruimte in het hart van Den Haag met een museale presentatie in Museum Beelden aan Zee trekt een breed publiek aan. De organisatie hanteert regelmatig een landentema. Bij de laatste editie stonden Vlaamse kunstenaars centraal. De Commissie is positief over de kwaliteit van het werk van de individuele kunstenaars, maar mist soms een overkoepelend concept dat deze werken met elkaar verbindt.

In het ingediende beleidsplan wordt aandacht besteed aan het belang van het festival voor citymarketing, maar blijven de artistiek-inhoudelijke overwegingen onderbelicht. De omslag van een festival met een jaarlijks wisselend landentema, naar afwisselend een editie waarin kunstenaars centraal staan en een editie waarin een land centraal staat, wordt niet inhoudelijk onderbouwd. Het programma voor de aankomende jaren is nog niet gedefinieerd, wat de Commissie bevreemdt aangezien de organisatie aangeeft dat de voorbereidingen een tot twee jaar in beslag nemen.

De Commissie onderkent de betekenis van het evenement voor Den Haag. Het is een jaarlijks terugkerende en toegankelijke expositie met een impact voor citymarketing. Het laagdrempelige evenement heeft een sterke aantrekkingskracht op het publiek en maakt ook toevallige passanten tot kunstkijkers.

De Stichting Den Haag Sculptuur is opgeheven, wat betekent dat er geen vast personeel in dienst is en het beeldenfestival organisatorisch onder Museum Beelden aan Zee valt. Het is voor de Commissie onduidelijk in hoeverre er bij Museum Beelden aan Zee extra personeelsuren worden ingezet en in hoeverre de organisatie binnen de bestaande uren deze tentoonstelling organiseert. Een specificatie van geraamde uren en bijbehorende kosten ontbreekt.

De Commissie is positief over het ondernemerschap en de manier waarop DHODH sponsors aan zich bindt en eigen inkomsten genereert. De samenwerking met ambassades en bedrijven is sterk. De landentema's sluiten aan bij landelijke programma's op nationaal niveau zoals *Beste Buren* en het *Nederland-Rusland jaar*.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie onderschrijft het belang en de aantrekkingskracht van het veelzijdige evenement. De Commissie plaatst vraagtekens bij de noodzaak van een hoger subsidiebedrag voor het voortbestaan

van het evenement. Een duidelijke toelichting op en specificatie van diverse inkomstenposten op de begroting ontbreken. De Commissie adviseert het subsidiebedrag van het peiljaar 2015 te continueren.

Gedeeltelijk honoreren: € 130.750

De Commissie adviseert voorts om het subsidiebedrag aan te vullen met een gemeentelijke financiële bijdrage vanuit het gemeentelijke Evenementenbudget.

REACTIE

In haar zienswijze op het concept Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017 – 2020 gaf de stichting Den Haag onder de Hemel aan, dat het subsidiebedrag van € 130.750 ontoereikend is voor de jaarlijkse tentoonstelling van museaal niveau op het Lange Voorhout en dat zij de conclusie moet trekken dat de gemeente deze niet wenst te continueren. De Adviescommissie oordeelde positief over Den Haag onder de Hemel maar heeft binnen het beschikbare financiële kader een advies uitgebracht. Wij onderschrijven de conclusie van de stichting Den Haag onder de Hemel dat het beschikbare bedrag geen financiële basis geeft voor voortzetting van dit evenement. Het college heeft grote waardering voor de wijze waarop Den Haag onder de Hemel op het Lange Voorhout heeft bijgedragen aan de profilering van Den Haag met beeldhouwkunst in de openbare ruimte. Wij zullen met de relevante partijen op dit gebied in gesprek gaan over de wijze waarop deze positionering versterkt kan worden nu een einde komt aan de jaarlijkse beeldenexpositie op het Voorhout.

BESLUIT

Naar aanleiding van de ingediende zienswijze verlenen wij de stichting Den Haag onder de Hemel voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 130.750 (exclusief trend 2016)*
Budget aangevraagd	€ 350.000
Budget vanaf 2017	€ 0

* In 2013-2016 ontving Den Haag onder de Hemel daarnaast € 150.000 uit budgetten voor evenementen, binnenstad en citymarketing van DSO.

DIAMANT THEATER

Stichting DiamantTheater

Inleiding

Het DiamantTheater is in 2010 opgericht als theater voor de wijk Mariahoeve en is gevestigd in het Diamant College (VMBO). De stichting stelt zich ten doel om voorstellingen en cultuur programma's in de directe omgeving mogelijk te maken. Sinds 2013 is het DiamantTheater cultuuranker voor het stadsdeel Haagse Hout waar mensen met meer dan zeventig verschillende nationaliteiten wonen. De organisatie wil zoveel mogelijk stadsdeelbewoners actief of receptief in aanraking brengen met cultuur. Educatie en participatie zijn hierbij de pijlers van het programma. Naast de programmering in het theater wil het DiamantTheater in de wijken op een laagdrempelige manier cultuur op locatie bieden. Voor een stadsbrede lijn op het gebied van talentontwikkeling werkt het theater samen met CultuurSchakel en aanbieders in de wijk.

Het DiamantTheater richt zich op ouderen, kinderen en amateurkunstenaars en wil investeren in het opbouwen van relaties met diverse culturele doelgroepen. Het DiamantTheater heeft het voornemen het aantal uren van de artistiek en zakelijk leider te verhogen, een productiemedewerker in te zetten en het aantal uren voor marketing te verhogen.

Het DiamantTheater ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 46.057 per jaar. In 2015 en 2016 ontving het DiamantTheater een incidentele bijdrage van € 20.000 voor programmering en marketing evenals een incidentele subsidie van € 40.000 in 2015 en 2016 voor de versterking van de basisorganisatie. Voor de periode 2017-2020 vraagt het DiamantTheater een subsidie van € 115.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

Het DiamantTheater is er in geslaagd zich in korte tijd te professionaliseren en een organisatie op te bouwen met een bestuur, een artistiek en een zakelijk leider en medewerkers voor marketing en techniek. Het DiamantTheater weet door de laagdrempeligheid van de programma's publiek te bereiken evenals actief participerende amateurs.

De Commissie mist echter het creatieve vuur, de goede ideeën en de originele oplossingen in de aanvraag. Het theater werkt nu vooral faciliterend, maar de functie van cultuuranker is breder. In het plan is geen sprake van wijkonderzoek. De programmering is vooral aanbodgericht. Het DiamantTheater geeft zelf aan dat bewoners met een bi-culturele achtergrond niet serieus in het vizier zijn, alhoewel 40 procent van de bewoners een bi-culturele achtergrond heeft. De Commissie ziet bij de leiding van het DiamantTheater te weinig kennis en ervaring als het gaat om culturele diversiteit en de organisatie is nog te weinig omgevingsgevoelig. De Commissie ziet graag een meer gerichte keuze in aanpak en programmering die de kansen die de omgeving biedt als uitgangspunt neemt. Het DiamantTheater zou hierover de meer ervaren cultuurankers kunnen raadplegen.

Dat jongeren niet worden bereikt, verbaast de Commissie aangezien het theater programmeert in een VMBO school waar in principe een deel van de doelgroep aanwezig is. Een cultuuranker in een school heeft ook beperkingen. De Commissie onderschrijft de wens om als cultuuranker zichtbaarder te zijn en ook overdag voor de bewoners bereikbaar te zijn. Omdat dit op de school vaak niet mogelijk is, kan (meer) samenwerking met de wijkbibliotheek een effectieve en efficiënte oplossing zijn.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gedeeltelijk honoreren: € 66.057, waarvan € 20.000 voor extra programmering inclusief marketing en op voorwaarde dat het DiamantTheater een activiteitenprogramma ontwikkelt waarmee mensen met een bi-culturele achtergrond als *co-creators* worden benaderd. Hiervoor kan het DiamantTheater zich laten adviseren door andere Cultuurankers.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Wij delen de opvatting van de Adviescommissie dat het activiteitenprogramma meer gericht vraaggericht opgezet moet worden zodat er meer aansluiting is op de samenstelling van de bevolking van het stadsdeel. Wij realiseren ons dat dit om extra inzet vraagt van de toch al kleine organisatie die het Diamanttheater is. Inmiddels hebben wij overleg gevoerd met het DiamantTheater en heeft het DiamantTheater een voorstel gedaan voor versteviging van de basisorganisatie, van 0,85 naar 1,5 fte. Hiermee kan

DiamantTheater het aantal uren van de directie, voor programmering, Marketing & Communicatie en productie iets uitbreiden. DiamantTheater vraagt een extra financiële bijdrage van € 34.300 voor deze versteviging van de organisatie. Wij kunnen uit het budget van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 een extra bijdrage doen van € 29.200.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan het Diamanttheater conform het advies van de Adviescommissie en verlenen het Diamanttheater voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 66.057. Naast het geadviseerde bedrag kennen wij een jaarlijkse subsidie toe van € 29.257 voor de versteviging van de basisorganisatie.

Budget 2016	€ 46.057 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 115.000
Budget vanaf 2017	€ 95.257 (<i>exclusief trend 2016</i>), waarvan € 29.200 ter versteviging van de basisorganisatie

DILIGENTIA EN PEPIJN

Stichting Theaters Diligentia en PePijn

Inleiding

Stichting Theaters Diligentia en PePijn wil activiteiten bevorderen op het gebied van theater- en muziekkuitvoeringen, manifestaties van andere culturele aard, lezingen en congressen, horecafaciliteiten, ten behoeve van een verantwoorde exploitatie van de twee Haagse cabaretpodia Diligentia en PePijn. In de periode 2017-2020 vormen drie elementen de pijlers onder het inhoudelijk beleid van Diligentia en PePijn: kwaliteit, talentontwikkeling en brede programmering. Het middelgrote Theater Diligentia profileert zich als hét podium voor cabaret in Den Haag en voor de Haagse regio. Hier kan de meer gevestigde cabaretier een avondvullende voorstelling met kwalitatief hoogwaardig materiaal tonen. Theater PePijn is de kweekvijver voor cabarettalent, en wordt ook gebruikt voor try-out voorstellingen van ervaren cabaretiers. In hun programmering willen Diligentia en PePijn rekening houden met de culturele diversiteit in de stad, zich profileren als kennisdragers van het Nederlandse cabaret, en het begrip 'Politiek Cabaret' weer op de kaart zetten. Bovendien ambiëren Diligentia en PePijn op artistiek gebied een voortrekkersrol door jonge talenten kansen te bieden. Daartoe produceren de theaters ook specials zoals FUDGE, Future Generation, Muziek op Zondag, Podium PeP, Comedy Club en Singer Sunday. Binnen en buiten de regio zoeken Diligentia en PePijn naar aanstormend (lokaal) toptalent, bijvoorbeeld met het project *PePijn de Wijken in* dat zij willen continueren.

Om tot een betere afstemming van programmering en concepten te komen, zijn Diligentia en PePijn naar eigen zeggen al in nauw overleg met de Koninklijke Schouwburg, het Nationale Toneel, Theater aan het Spui en het Zuiderstrandtheater. Daarnaast ondersteunen zij de cabaretprogrammering van Theater Dakota, spelen zij waar mogelijk in op de vele activiteiten en evenementen op het Lange Voorhout en willen zij de Schilderswijk Stand-Up-Spot Award in samenwerking met Theater De Vaillant continueren. De samenwerking met genoemde cultuurankers is erop gericht een breder Haags publiek te bedienen.

Op het gebied van bedrijfsvoering achten Diligentia en PePijn het noodzakelijk een inhaalslag te realiseren met betrekking tot investeringen (ruim € 800.000) op het gebied van techniek, onderhoud en het up to date houden van het theater. Ter ondersteuning van de exploitatie van het theater richten Diligentia en PePijn zich op commerciële verhuringen. Men wil Diligentia in deze markt herpositioneren om meer grootschalige evenementen binnen te halen, met gebruikmaking van de nieuwste marketingtools. De komende jaren streven Diligentia en PePijn naar het handhaven van de huidige personele bezetting in kwantitatieve zin, met veel aandacht voor doelmatigheid en efficiency.

Theaters Diligentia en PePijn ontvangen momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 771.758 (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Stichting Theaters Diligentia en PePijn een structurele subsidie van € 906.500 per jaar aan. De verhoging van het subsidiebedrag met € 135.000 per jaar moet volgens de stichting een verantwoorde, gezonde en veilige exploitatie mogelijk maken.

Beoordeling Adviescommissie

In het Beleidskader stelt de gemeente dat Den Haag met de Theaters Diligentia en PePijn een lange traditie voor cabaret en kleinkunst en inmiddels ook voor stand-up comedy heeft. Dit beaamt de Commissie. Diligentia en PePijn bieden een professioneel podium aan de artiesten, hebben elk een onderscheidend signatuur, en nemen met hun programmering een heldere en eigen positie in binnen de cabaretketen in Den Haag. Volgens de Commissie slagen Diligentia en PePijn er daarbij goed in om een relatief jong en cultureel divers publiek te bereiken met een breed en kwalitatief hoogwaardig aanbod van jong talent tot ervaren cabaretiers. De Commissie is ook positief over de samenwerking met Haagse cultuurankers en inspanningen op het gebied van talentontwikkeling. Verder prijst de Commissie dat beide theaters de komende periode willen werken aan een gecoördineerde cabaretprogrammering met andere Haagse instellingen, zoals de Koninklijke Schouwburg en het toekomstige Onderwijs- en Cultuurcentrum aan het Spui.

Dat in broedplaats PePijn try-out voorstellingen van topartiesten tegen bodemprijzen worden aangeboden, acht de Commissie weliswaar in lijn met de romantiek die rond dit kleine podium hangt,

maar niet wenselijk uit het oogpunt van een gezonde bedrijfsvoering. In het algemeen vindt de Commissie de constructie waarin PePijn kostenneutraal kan opereren dankzij een jaarlijkse benefiet, en de tekorten anders vanuit Diligentia moeten worden gecompenseerd, in financieel opzicht weinig duurzaam. Los van haar twijfels over de houdbaarheid van deze onderlinge relatie is de Commissie te spreken over het gemotiveerde nieuwe directieteam van Diligentia en PePijn, dat veel kennis heeft van de specifieke bedrijfsvoering en grip op de zaak en taak lijkt te hebben. Daarentegen vindt de Commissie dat in de aanvraag de noodzaak van de gewenste verhoging van het gemeentelijke subsidiebedrag niet goed is gemotiveerd. Het is haar niet duidelijk hoe deze verhoging met € 135.000 per jaar een verantwoorde, gezonde en veilige exploitatie mogelijk moet maken, en waaraan het geld precies besteed zal worden.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te continueren op het huidige niveau van € 771.758 per jaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 771.758

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Wij nemen de opmerking van de Commissie over de weinig duurzame financiële constructie tussen de Theaters Diligentia en PePijn ter harte en zullen hier bij de beoordeling van de jaarrekening specifieke aandacht aan besteden.

BESLUIT

Wij verlenen de Theaters Diligentia en PePijn conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 771.758.

Aangezien het verleende bedrag lager is dan de Theaters Diligentia en PePijn in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij de Theaters Diligentia en PePijn een op het verleende bedrag toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016 € 771.758 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 906.500

Budget vanaf 2017 € 771.758 (*exclusief trend 2016*)

ENSEMBLE KLANG

Stichting Ensemble Klang

Inleiding

Stichting Ensemble Klang (Klang) is opgericht door een aantal vakstudenten op het Koninklijk Conservatorium die zich in 2003 verder wilden toeleggen op het uitvoeren van avontuurlijke, hedendaagse muziek. Hieruit ontstond Ensemble Klang, waarvan de bezetting wordt omschreven als een amalgaam van jazzcombo, rockband en klassiek kamerensemble. Klang werkt met een vaste kern musici van 15 personen. Voor grotere projecten waarbij extra menskracht nodig is, wordt gebruikgemaakt van individuele contacten uit het culturele veld. Klang is partner van het virtuele Huis voor de Nieuwe Muziek, en mede-initiatiefnemer van de beoogde Ensemble Academie, waar talentontwikkeling centraal staat. In de afgelopen periode is de organisatiestructuur van Klang verder geprofessionaliseerd, met een vernieuwing van de stichtingsstatuten, en de aanstelling van een driekoppig bestuur, een directie van zakelijk en artistiek leider, en een muzikantenraad.

Klang heeft als missie: voor een groot en divers samengesteld publiek de meest opwindende, genre- en stijl grenzen overschrijdende muziek tot leven brengen, door ontwikkelingen te volgen en te onderzoeken, en door opdrachten te geven tot het schrijven en creëren ervan. Voor de periode 2017-2020 kunnen de activiteiten worden ingedeeld in drie categorieën: optredens (per jaar twee nieuwe Ensemble Klang producties, een nieuwe KlangXL productie, een nieuwe neo-fanfare 9x13 productie, dit aangevuld met reprises en internationale optredens); talentontwikkeling & educatie (Ensemble Academie, Zomerfestival, Schoolproject, Klang Exchange, de instrumentendag voor amateurmusici uit de regio); registratie en verspreiding (via het Ensemble Klang Records label en online aanwezigheid).

Om de plannen en ambities te kunnen realiseren, acht Klang vooral zijn samenwerkingsverbanden met de vaste partners in Den Haag van belang: thuispodium Korzo (waar Ensemble Klang jaarlijks twee of drie maal optreedt); festival Dag in de Branding (met jaarlijks twee uitvoeringen en een schoolproject), en het initiatief de Ensemble Academie (waarbinnen Klang met het Koninklijk Conservatorium jaarlijks aan twee concerten in Den Haag wil werken). Daarnaast streeft Klang naar meer continuïteit in productie, marketing en langetermijnplanning. Er wordt toegewerkt naar een situatie waarin de tweekoppige directie wordt bijgestaan door een (productie)manager, een marketeer en een deskundige voor de educatieprojecten en talentontwikkeling.

Klang maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013–2016. Het ensemble ontving de afgelopen jaren incidentele subsidies van onder meer het VSB Fonds, SNS (Fonds 21) en het Fonds Podiumkunsten voor verschillende projecten en een compositie-opdracht, en een bedrag van € 12.500 uit de gemeentelijke Subsidieregeling Culturele Projecten voor de productie *Professor Bad Trip*.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Klang een structurele subsidie van € 140.000 per jaar aan. Met het extra bedrag wil het ensemble een betere organisatorische ondersteuning ontwikkelen, die naar verwachting een positieve invloed zal hebben op het aantal, de schaal en het bereik van de projecten van Klang, met als gevolg een hogere omzet. Daarnaast vraagt Klang volgens de begroting een meerjarige subsidie van € 140.000 per jaar aan bij niet nader gespecificeerde cultuurfondsen.

Beoordeling Adviescommissie

Klang is een nieuwe aanvrager, die heeft bewezen met beperkte middelen veel te kunnen realiseren. Naar het oordeel van de Commissie heeft het ensemble met een indrukwekkend energieke aanpak een grote staat van dienst opgebouwd. Alleen al het aantal van 120 nieuwe eigentijdse muziekcomposities dat in de afgelopen jaren is geschreven en uitgevoerd, spreekt wat dat betreft boekdelen. Uit de aanvraag van Klang blijkt een enorme ambitie om zeer veel projecten verder te ontwikkelen en een forse groei door te maken in de periode 2017-2020. De staat van dienst van het ensemble en het feit dat zoveel projecten in het verleden gerealiseerd zijn, maakt dat de Commissie de ambities geloofwaardig acht.

Toch plaatst de Commissie enkele kanttekeningen bij het beleidsplan van Klang. Het aantal pijlers waarop het programmatisch beleid van de komende jaren is gebaseerd, vindt de Commissie groot. Het lijkt haar verstandig om hierin keuzes te maken en projecten te bundelen vanuit de zelfgekozen strategische doelen. Verder juicht de Commissie de intensivering van de samenwerking met de

Haagse partners Korzo, festival Dag in de Branding en het Koninklijk Conservatorium op het vlak van talentontwikkeling toe. Wel gaat het haar te ver om te stellen dat dit automatisch tot een groei in de bezoekersaantallen zal leiden.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering constateert de Commissie dat Klang kostenefficiënt opereert. Wel signaleert de Commissie een slordigheid in de aanvraag. Op pagina 4 in het beleidsplan wordt een gevraagde jaarlijkse structurele bijdrage van € 140.000 genoemd, maar volgens de ingediende begroting vraagt de stichting € 134.420 per jaar aan bij de gemeente en een meerjarige subsidie van € 140.000 bij 'cultuurfondsen' (een toelichting op dit begrotingsonderdeel ontbreekt). Verder begroot Klang € 20.000 per jaar voor talentontwikkeling, waarbij niet specifiek wordt vermeld dat het ensemble hiertoe een beroep zal doen op de regeling voor meerjarige projectsubsidies van het Fonds Podiumkunsten. Evenmin is helder welk aandeel van dit gevraagde bedrag direct kan worden gerelateerd aan talentontwikkeling binnen de Ensemble Academie, waarvan Klang partner is. De Commissie had op dit punt meer transparantie willen zien.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie acht het van belang om Stichting Ensemble Klang op te nemen in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017–2020, vanwege Klang's volledige toewijding aan avontuurlijke, nieuw gecomponeerde muziek en het onderscheidend artistieke profiel ten opzichte van andere ensembles als NEuE en Slagwerk Den Haag. Naar het oordeel van de Commissie krijgt hiermee het muzikaleven in de stad een stimulans, en kan met de gevarieerde producties van Klang een divers samengesteld publiek worden bereikt. Wel is het aangevraagde bedrag naar het oordeel van de Commissie hoog, ook ten opzichte van de beoogde omzet. Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren met een structurele subsidie van € 70.000 per jaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 70.000

Indien meerjarige honorering door cultuurfondsen niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om Stichting Ensemble Klang een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Ensemble Klang conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 70.000. Wij verwachten van Ensemble Klang vóór 1 oktober 2016 een geactualiseerd plan met passende begroting op basis van dit bedrag.

Met betrekking met de opmerking van de Adviescommissie over een mogelijke bijdrage van het Fonds Podiumkunsten hebben wij van Ensemble Klang vernomen dat zij in overleg met het Fonds Podiumkunsten geen aanvraag hebben ingediend bij dit Fonds.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 140.000
Budget vanaf 2017	€ 70.000

ESCHER IN HET PALEIS

Stichting Escher Collectie

Inleiding

Stichting Escher Collectie (Escher in het Paleis) is sinds 2002 actief in het voormalige Paleis aan het Lange Voorhout. Escher in Het Paleis wil een laagdrempelig opstapmuseum zijn dat een breed publiek informeert over de werken en het leven van de Nederlandse graficus M.C. Escher. Ook wil Escher in Het Paleis de hofcultuur van vroeger en de rol van het koningshuis onder de aandacht brengen. In het paleis wordt een overzicht van het werk van Escher getoond. Dit materiaal is grotendeels in bruikleen van het Gemeentemuseum Den Haag en bestaat overwegend uit facsimile's. In 2015 trok Escher 144.000 bezoekers.

In de periode 2017-2020 wordt aandacht besteed aan tentoonstellingen over Escher en Japan, Eschers tijdgenoten en 'Escher close-up'. Op de tweede verdieping besteedt Escher in Het Paleis aandacht aan Op Art uit de jaren zestig van de twintigste eeuw. Escher in Het Paleis heeft voor scholen een lespakket en kijkwijzer ontwikkeld en werkt samen met CultuurSchakel en het Cultuurmenu. Het verwachte bezoekersaantal voor de periode 2017-2020 is 100.000 per jaar. Om de internationale aantrekkingskracht en het bezoek van toeristen te vergroten, werkt Escher in Het Paleis samen met musea en hotels in de omgeving. Ook participeert Escher in Het Paleis sinds 2014 in het project 'Kunst Holland', de gezamenlijke kunstcampagne van onder andere NBTC Holland Marketing, het Gemeentemuseum, het Rijksmuseum en het Van Gogh Museum.

De Stichting Escher Collectie ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 429.768 per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 430.000 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie staat positief tegenover de manier waarop Escher in Het Paleis als monografisch museum het werk van Escher aantrekkelijk maakt voor een breed publiek. Het museum zoekt steeds nieuwe invalshoeken om het werk onder de aandacht te brengen en bereikt hiermee een groot aantal bezoekers. Escher in Het Paleis onderscheidt zich van een regulier museum in die zin dat de stichting niet beschikt over een eigen collectie. Bovendien is het merendeel van de geëxposeerde objecten niet authentiek; de presentatie van Eschers werken omvat overwegend facsimile's. De Commissie vindt het een positieve ontwikkeling dat het publieksbereik van de educatieve activiteiten stijgt van nul in 2014 naar een aantal van circa 14.000. De Commissie mist in de aanvraag een motivering waarom het museum niet toegankelijk is voor museumkaarthouders. De Commissie waardeert de succesvolle samenwerking met de Rotterdampas, maar mist in de aanvraag een actieve werving van bezoekers via de Haagse Ooievaarspas.

De verwevenheid tussen het Gemeentemuseum en Escher in het Paleis is groot. De Commissie constateert dat tussen het Gemeentemuseum en Escher in het Paleis een zogeheten personele unie bestaat waarmee een goede samenwerking wordt gewaarborgd tussen de twee instellingen op het gebied van de Eschercollectie en de programmering van tentoonstellingen. In dat verband vindt de Commissie het verschil in bedrijfsvoering tussen beide organisaties opmerkelijk: de Stichting Escher in het Paleis hanteert bijvoorbeeld geen cao en op de website wordt geen melding gemaakt van de Code Cultural Governance. De directie van het Gemeentemuseum Den Haag werkt voor 0,4 fte bij Escher in Het Paleis, wat de Commissie als een relatief hoge aanstelling ziet naast de full time beschikbaarheid van een zakelijk manager, een conservator en een formatie van net geen 7 fte.

De Commissie vindt de prognoses van bezoekersaantallen voor de periode 2017-2020 mager, aangezien de resultaten van de afgelopen periode die aantallen ruimschoots overschrijden. Het is de Commissie niet duidelijk wat de achtergrond hiervan is, te meer daar de stichting een stijging van de tentoonstellingskosten en marketing voorziet.

De Commissie gaat er van uit dat de structurele stijging van particuliere bijdragen voortkomt uit een zeker zicht op dit hogere resultaat. De Commissie constateert dat de Stichting Escher Collectie per 2014 beschikt over stevige financiële voorzieningen en reserves waaronder een vrij besteedbaar vermogen van € 330.000 en een reserve van € 340.000 voor de realisatie van nieuwe museumattracties.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gezien de verwachte vrij besteedbare vermogenspositie per 2017, mede op basis van het voorziene exploitatieresultaat 2015, evenals de behoudende bezoekersprognose adviseert de Commissie de aanvraag deels te honoreren, met een subsidie voor de huur en het onderhoud van het gebouw van € 246.830.

Voorts adviseert de Commissie om de stichting Escher in het Paleis af te bouwen en net als GEM en Fotomuseum volwaardig onder te brengen bij het Gemeentemuseum Den Haag.

Gedeeltelijk honoreren: € 246.830

REACTIE

Escher in het Paleis: de Adviescommissie adviseert om de Stichting Escher in het Paleis af te bouwen en net als GEM en Fotomuseum volwaardig onder te brengen bij het Gemeentemuseum Den Haag. Het college volgt dit advies niet. Deze afweging is niet aan het college, maar aan de betrokken organisatie zelf. Daarnaast adviseert de Adviescommissie op basis van de aanvraag van Escher in het Paleis de aanvraag deels te honoreren, met een subsidie voor de huur en het onderhoud van het gebouw van € 246.830. Het college heeft de ambitie om aan en rond het Lange Voorhout een internationaal aansprekend Museumkwartier te realiseren waar een uitgebreider Eschermuseum in het ambassadepand een belangrijke pijler van is. De ontwikkelingen rond het Museumkwartier en de Ambassade zijn nog niet uitgekristalliseerd en het Eschermuseum heeft aangegeven dat in de meerjarenbegroting van haar ingediende beleidsplan geen rekening is gehouden met een eventuele verhuizing. Mede in het licht van deze ontwikkelingen volgt het college het advies niet en continueert de huidige subsidie.

BESLUIT

Wij verlenen Escher in het Paleis voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 430.000.

Budget 2016	€ 429.768 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 430.000
Budget vanaf 2017	€ 430.000 (<i>exclusief trend 2016</i>)

FESTIVAL CLASSIQUE

Stichting Festival Classique

Inleiding

Het jaarlijkse Festival Classique beleefde in 2007 zijn eerste editie, en in 2009 werd de gelijknamige stichting opgericht met als doel het publiek voor klassieke muziek te vernieuwen en te verbreden. In de lopende beleidsperiode 2013-2016 voert Festival Classique drie programmeringslijnen: betaalde voorstellingen, gratis programmering, en participatie en educatie. Sinds de editie in 2014 streeft het festival in iedere voorstelling naar een kruisbestuiving van klassieke muziek en andere (podium)kunstvormen. Tot afgelopen zomer vond het festival in het centrum plaats - met het hoofdpodium op de Hofvijver. Met de verhuizing naar Scheveningen gaat het festival in 2016 een nieuwe fase in.

In de beleidsperiode 2017-2020 wil Festival Classique zich sterker positioneren als een artistiek-inhoudelijk podiumkunstenfestival met een eigen, landelijk unieke signatuur. Hiermee wil men een diverse en sociaal gespreide publieksgroep voor klassieke muziek bereiken. Tegelijkertijd wil de organisatie zich sterk blijven verhouden tot commerciële, media- en overheidsinstellingen die bijdragen aan de totstandkoming van het festival. De festivalprogrammering zal worden samengesteld rond de pijlers Muziek, Makers en Marketing. Er zijn drie vormen van samenwerking met andere culturele instellingen voorzien: programmeren, produceren (met aandacht voor talentontwikkeling) en coproduceren.

Festival Classique benoemt het gebied van het Kurhaus, de Boulevard en de Pier als de kern van het toekomstige festivalterrein. Vanuit daar wil men uitstapjes maken naar andere locaties in Scheveningen, zoals de haven, Scheveningse Bosjes, begraafplaats St. Petrus Banden, en de visafslag. Het streven is om met minimaal 5.000 verkochte kaarten en een bezettingsgraad van 85 procent jaarlijks minimaal 40.000 toeschouwers te bereiken. Daarnaast heeft Festival Classique de kwantitatieve ambities om sterker in te zetten op het vergroten van het aantal internationale bezoekers tot 8 procent in 2020, het consolideren van de directe economische spin-off op gemiddeld € 75,- per bezoeker, en het jaarlijks beschikbaar stellen van 500 *social seats*. Festival Classique heeft er zelf vertrouwen in dat het in de komende jaren stabiliteit kan vinden in zijn inkomstenbronnen. Ook wordt gesteld dat de vorm van het festival gericht is op een realistische basisprogrammering, die is uit te breiden met tal van concepten en locaties als de financiering dat toelaat.

Festival Classique ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 153.523 (peiljaar 2015), en vanaf seizoen 2013-2014 jaarlijks een bedrag van € 150.000 vanuit het gemeentelijke Evenementenbudget.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Festival Classique een structurele subsidie van € 300.000 per jaar aan, om het aantal activiteiten en de hoogte van de begroting te consolideren.

Beoordeling Adviescommissie

Hoewel de Commissie het op zich te prijzen vindt dat Festival Classique klassieke muziek voor een breed publiek programmeert en een podium voor musici biedt, acht zij de plannen voor de periode 2017-2020 in artistiek opzicht onvoldoende concreet uitgewerkt en niet getuigen van voldoende oorspronkelijkheid en zeggingskracht. In het algemeen constateert de Commissie dat het beleidsplan van Festival Classique zakelijk van toon is. De Commissie mist bij veel onderwerpen een toelichting vanuit een intrinsieke artistieke motivatie. In de aanvraag zijn de onderdelen 'Kwalitatieve doelstellingen voor de periode 2017-2020', 'Artistiek kader' (met de drie pijlers Muziek, Makers en Marketing) en 'Werkwijze' in zeer algemene termen toegelicht. Zo spreekt Festival Classique weliswaar over artiesten, kunstenaars, makers, hybride voorstellingen, culturele instellingen, en coproducties met partners uit het hele land, maar worden in de aanvraag geen concrete namen genoemd van individuen of instellingen die een artistiek-inhoudelijke bijdrage zullen leveren aan de festivalprogrammering. Ook het onderdeel 'Activiteitenplan' in de aanvraag gaat veeleer over een productieel, financieel en publiekskader, waarbij een concrete toelichting op de muziekinhoudelijke invulling van het festivalprogramma ontbreekt. Op grond van de gebrekkige uitwerking van de artistieke plannen ziet de Commissie onvoldoende aanknopingspunten om te verwachten dat Festival Classique met een uniek kwalitatief hoogwaardig aanbod een belangrijke functie zal vervullen in het Haagse klassieke muziekleven.

Over de positionering van Festival Classique is de Commissie ook kritisch. De organisatie noemt zich het enige Nederlandse festival dat zich volledig richt op het faciliteren van kruisbestuiving tussen klassieke muziek en andere podiumkunsten. De komende jaren wil het festival 'voorop blijven lopen in innovatie van de klassieke muziek'. De Commissie acht deze visie op de eigen rol niet realistisch. Naar haar mening getuigt het weinig concreet ingevulde festivalprogramma onvoldoende van vernieuwende en experimentele elementen om de geclaimde rol te kunnen waarmaken. Zo geeft Festival Classique aan sterk in te zetten 'op een landelijk netwerk van individuele musici en makers, en van gezelschappen en instellingen, die geïnteresseerd zijn in, en de capaciteit hebben om de grenzen van hun genre op te rekken'. Vervolgens worden slechts namen van bestaande en potentiële samenwerkingspartners opgesomd, zonder concrete voorbeelden van beoogde samenwerkingsprojecten voor hybride voorstellingen te benoemen.

Afgaande op het activiteitenplan krijgt de Commissie juist de indruk dat het festival bovenal toegankelijk wil zijn. Zo wil Festival Classique jaarlijks locatievoorstellingen voor volwassenen presenteren die uitiem moeten inspelen op het festivalgevoel en een divers publiek moeten trekken; concerten en voorstellingen voor baby's, peuters, kleuters en kinderen in de basisschoolleeftijd blijven programmeren; een randprogramma *Fringe* bieden om de drempel van klassieke muziek verder te verlagen; een educatief programma brengen om kinderen te laten kennismaken met klassieke muziek, en ze er door middel van participatie voor te enthousiasmeren; een grootschalig participatieproject organiseren om bij de deelnemende professionals en amateurs de sociale cohesie en het gevoel van gezamenlijk eigenaarschap te versterken.

Al met al constateert de Commissie dat Festival Classique de gewenste sterkere positionering als een artistiek-inhoudelijk podiumkunstenfestival met een eigen, landelijk unieke signatuur in de aanvraag niet waarmaakt. Bovendien ligt in de aanvraag sterk de nadruk op de economische betekenis van het festival en de kwantitatieve ambities, waaronder de gemiddelde besteding per bezoeker. Verder geeft de organisatie expliciet aan dat ze zich sterk zal blijven verhouden tot commerciële, media- en overheidsinstellingen die bijdragen aan de totstandkoming van het festival.

Festival Classique programmeert naar eigen zeggen - vanuit zijn missie en visie - sterk vraaggericht en houdt rekening met de volle breedte van het publiek dat het wil bedienen. Uit de summier passage die in het beleidsplan wordt gewijd aan marketing kan de Commissie niet opmaken hoe Festival Classique de komende beleidsperiode een uitgebreid palet aan doelgroepen echt duurzaam aan zich denkt te kunnen binden: 'Marketing en communicatie vormen het startpunt voor de herprofilering van Festival Classique. In 2016 zal een traject ingezet worden waardoor de artistieke signatuur en de marketing en communicatie van het festival beter op elkaar zullen aansluiten, zowel in tekst als in beeld. De specifieke doelgroep benadering die onderdeel vormt van de festivalprogrammering zal de basis vormen van de marketing- en communicatiestrategie die ontwikkeld wordt voor de komende beleidsperiode.'

De Commissie plaatst kritische kanttekeningen bij de bedrijfsvoering van Festival Classique, die zij bovendien weinig transparant vindt. In de toelichting op de begroting bij het onderdeel 'Beheerlasten en Activiteitenlasten' wordt gesteld dat Festival Classique zeer lage beheerlasten heeft, omdat de organisatie van het evenement volledig wordt uitbesteed aan ingehuurde krachten. De kosten voor inzet van de ingehuurde krachten voor de functies directie (0,4 fte), zakelijke leiding (0,2 fte) en sponsorwerving (0,08 fte) worden verdeeld over beheerlasten en activiteitenlasten. De Commissie vindt de toelichting op deze verdeling onduidelijk en mist bovendien een heldere onderbouwing van de geprognosticeerde bezoldiging van de ingehuurde directie voor het tiendaags festival. Deze is voor een bescheiden bedrag op de begroting voor 2017 gezet, maar de cijfers uit de afgelopen jaren maken duidelijk dat veel hoger bedragen zijn uitbetaald. Vier jaar geleden uitte de Commissie ook al kritiek op de bezoldigingsbedragen van de leiding. Verder dalen de voorspelde publieksinkomsten substantieel ten opzichte van 2014 en 2015, zonder dat dit wordt uitgelegd. Bovendien vindt de Commissie het onduidelijk hoe er inkomsten uit Nederland en het buitenland gegenereerd worden. Eventuele inhoudelijke risico's of publieksrisico's als gevolg van de verhuizing van het stadscentrum naar Scheveningen worden naar het oordeel van de Commissie ten onrechte niet benoemd in de aanvraag.

Dat Festival Classique het onwenselijk acht om twee subsidies van de gemeente te ontvangen (dienst Cultuur en DSO Economie) met verschillende procedures en tijdsplan is duidelijk toegelicht, en vindt de Commissie begrijpelijk. Het festival zou echter zelf vanuit een heldere visie keuzes moeten maken

uit de veelheid van rollen en functies die het volgens de aanvraag wil vervullen. Naar het oordeel van de Commissie liggen het DNA en de relevantie van Festival Classique dichter bij economie dan bij artistieke. De aanvraag zelf wijst in elk geval in die richting.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert om deze aanvraag niet te honoreren.

Zij acht het beleidsplan in artistiek opzicht niet goed gemotiveerd, onvoldoende concreet uitgewerkt en niet getuigen van voldoende oorspronkelijkheid en zeggingskracht om Festival Classique op grond van inhoudelijke kwaliteit een bijzondere meerwaarde voor het Haagse klassieke muziekleven toe te kennen. Ook is de Commissie kritisch over de in haar ogen niet waargemaakte positionering van Festival Classique als innovator van de klassieke muziek, en vindt ze de bedrijfsvoering onvoldoende transparant. Derhalve staat de Commissie op het standpunt dat de festivalactiviteiten niet langer in aanmerking dienen te komen voor structurele subsidiëring uit het gemeentelijk cultuurbudget.

De Commissie constateert dat de economische bijdrage van Festival Classique substantieel is. Daarom adviseert zij het college te bezien of op grond van de economische waarde van Festival Classique subsidiëring vanuit het gemeentelijk evenementenbudget gerechtvaardigd is.

Niet honoreren

REACTIE

De Adviescommissie adviseert om deze aanvraag niet te honoreren. Zij acht het beleidsplan in artistiek opzicht niet goed gemotiveerd, onvoldoende concreet uitgewerkt en niet getuigen van voldoende oorspronkelijkheid en zeggingskracht om Festival Classique op grond van inhoudelijke kwaliteit een bijzondere meerwaarde voor het Haagse klassieke muziekleven toe te kennen. Het college echter wil Festival Classique voor de periode 2017-2020 behouden. Wij zijn van mening dat de economische waarde van dit festival voor Den Haag, één van de beleidsdoelen uit het beleidskader, in dit geval onvoldoende door de Adviescommissie is meegewogen. Verder vindt het college het festival van belang voor de verbreding van het publieksbereik voor klassieke muziek en verwacht het college dat het zich daarin de komende jaren verder zal ontwikkelen. De verhuizing van het festival naar Scheveningen biedt hiervoor op grond van de editie 2016 kansen. Het college besluit om Festival Classique vanaf 2017 wel te subsidiëren, en gaat er hierbij vanuit dat het festival de komende vier jaren in Scheveningen zal plaatsvinden.

BESLUIT

Wij continueren de subsidie aan Festival Classique voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 op het huidige niveau.

Budget 2016	€ 153.523 (<i>exclusief trend 2016</i>)*
Budget aangevraagd	€ 300.000
Budget vanaf 2017	€ 150.000

*in 2013-2016 ontving Festival Classique daarnaast € 150.000 uit het Evenementenbudget van DSO

FILMHUIS DEN HAAG

Stichting Haags Filmhuis

Inleiding

Filmhuis Den Haag (het Filmhuis) wil de belangstelling voor en de kennis van filmkunst bevorderen. Het wil een groot en gemêleerd publiek in contact brengen met film en deelgenoot maken van de kunstzinnige en maatschappelijke zeggingskracht van dit medium. De onderscheidende rijkgeschakeerde programmering omvat een breed spectrum: van internationaal cinematografisch erfgoed tot experimentele manifestaties van beeldcultuur. Het Filmhuis streeft naar een op lokale context geënte programmering in nauwe samenwerking met instellingen en organisaties in de stad. Hierdoor wordt film verbonden met het profiel van Den Haag als Stad van Vrede en Recht. Ook is er specifieke programmering voor nieuwe doelgroepen als jongeren, ouderen en inwoners met een niet-westerse achtergrond. Het Filmhuis wil het aanbod verankeren in het basis-, voortgezet en beroepsonderwijs. Met betrekking tot educatie en talentontwikkeling, maar ook voor de makers zelf wil het Filmhuis een logische opbouw van het aanbod: van leren kijken en maken tot kennismaking met de professionele beroepspraktijk om zo tot een stimulerend filmklimaat te komen. Ten slotte wil het een platform en *industry*-filmfestival zijn voor makers en producenten in de metropoolregio.

Het Filmhuis heeft vijf filmzalen met in totaal 332 stoelen. Ook is er een educatieve ruimte, een bibliotheek met archief en een foyer en restaurant. Tevens is er een ruimte voor installaties en events op het gebied van nieuwe media. Het Filmhuis heeft een tweede locatie bij Theater Dakota waar het de programmering verzorgt van een filmzaal met 64 stoelen.

Het Filmhuis wil het bezoekersaantal stabiel houden op 165.000. De organisatie heeft 67 huisvrienden en 825 filmvrienden. Deze aantallen wil de organisatie verhogen naar respectievelijk 150 en 1.500. Van de begroting wordt 70 procent gedekt door eigen inkomsten. Om sneller op veranderingen in de omgeving in te kunnen spelen is de personele bezetting voor een deel geflexibiliseerd.

Filmhuis Den Haag ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 853.443 per jaar (peiljaar 2015) en vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag van € 888.443 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie staat positief tegenover de aanvraag van Filmhuis Den Haag, dat zich inmiddels lokaal en (inter)nationaal tot een voorbeeld-stellend instituut heeft ontwikkeld. Dit ziet de Commissie op diverse gebieden terug. Zo werkt de organisatie doordacht en consistent aan alle facetten van de - daarmee professionele- bedrijfsvoering en heeft zij haar maatschappelijke functie en doelen steeds scherp in het vizier. Het Filmhuis slaagt er daadwerkelijk in om een (film)cultuurplek met totaalbeleving te creëren. De programmalijnen zijn helder en in de programmering staat steeds de inhoud centraal. Daarin is het Filmhuis herkenbaar, aantrekkelijk en inspirerend. Film is bij uitstek een medium om ook minder courante opvattingen naar voren te brengen. Dit past goed bij de identiteit van Den Haag als Stad van Vrede en Recht. Het Filmhuis beschouwt educatie als een bouwsteen van de core business en is daarin zowel sturend als volgend. De Commissie is positief over de dynamische en innovatieve educatieve verbindingen die via film worden gelegd. Hierdoor is het Filmhuis ook een inspirerende plek voor de jeugd geworden. De investeringen in de lesprogramma's, ruimtes en de hardware hebben een nieuwe standaard gezet.

De Commissie heeft bewondering voor de manier waarop het Filmhuis film weet te verbinden aan een groot publiek. Drempelverlaging en toegankelijkheid gaan hier niet ten koste van de inhoud. Het Filmhuis zoekt steeds naar verbindingen die de organisatie versterken, door samenwerking met nieuwe partners en co-programmering. Vraag en aanbod zijn sneller en beter op elkaar afgestemd en steeds vanuit een inhoudelijke invalshoek belicht. Ook de propositie *altijd open, altijd iets te doen* draagt hieraan bij. Filmhuis Den Haag is een belangwekkende pijler in het culturele bouwwerk van Den Haag.

De Commissie vindt het op zich begrijpelijk dat het Filmhuis de bouwwerkzaamheden van het Spuikwartier als een ondernemersrisico benoemt, maar vindt het toch jammer dat dit zich vertaalt in een weinig ambitieuze houding ten opzichte van de bezoekersaantallen. De Commissie denkt bovendien dat de prognose van het gelijk blijven van de bezoekersaantallen zich slecht laat rijmen met de gebudgetteerde toename van de horeca-inkomsten. De Commissie betreurt de recente

commotie rond het bestuur. Zij hoopt dat het Filmhuis zich snel weer kan concentreren op zijn belangrijke taak in het Haagse culturele bestel en adviseert het college het Filmhuis te vragen op korte termijn de noodzakelijke stappen te zetten om de bestuurlijke constructie aan te passen aan de hedendaagse opvattingen over governance.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor het werk van Filmhuis Den Haag en adviseert de Gemeente om het aangevraagde bedrag te honoreren.

Honoreren: € 888.443

Mede naar aanleiding van de bestuurlijke problemen bij Filmhuis Den Haag adviseert de Commissie het college de positie van besturen en raden van toezicht van gesubsidieerde instellingen nader te bezien. Het lijkt de Commissie relevant te onderzoeken hoe de instellingen hun bestuurlijke inrichting hebben geregeld, welke codes ze volgen en hoe de relatie met de gemeente is vormgegeven.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Het Filmhuis heeft een moeilijke periode achter de rug met bestuurlijke problemen. Inmiddels is een interim bestuur benoemd en wordt er gewerkt aan de benoeming van een volledig nieuw bestuur. Wij hebben er vertrouwen in dat de rust op dit vlak weerkeert en de organisatie zich weer kan richten op de toekomst. Wij verwachten dat het Filmhuis de Code Cultural Governance naleeft, waarbij er een heldere rolverdeling is tussen directie en bestuur en er een rooster van aftreden geldt voor het bestuur.

Ten aanzien van de zorgen van het Filmhuis over de bouwwerkzaamheden van het Spuikwartier zullen wij in gesprek blijven met het Filmhuis.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan Filmhuis Den Haag conform het advies van de Adviescommissie en verlenen Filmhuis Den Haag voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 888.443.

Budget 2016 € 853.443 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 888.443

Budget vanaf 2017 € 888.443 (*exclusief trend 2016*)

FIRMA MES

Stichting Theatergroep MES

Inleiding

Stichting Theatergroep MES (Firma MES) bestaat uit de artistieke kern Daan van Dijsseldonk, Roos Eijmers, Lindertje Mans (acteurs), Thomas Schoots (regisseur) en zakelijk leider Ulrike Söbbeke. Zij noemen zichzelf een collectief van jonge makers met Haagse wortels, een eigen infrastructuur en groeiende achterban, dat zich consequent en voor langere tijd heeft verbonden aan de stad. Het is de missie van Firma MES om door middel van theater verdieping te geven aan de alledaagse realiteit, met oog voor het prikkelende en het positieve. Thema's worden niet-cynisch benaderd met humor, nieuwsgierigheid en kritisch optimisme. Firma MES maakt naar eigen zeggen theater in de breedste zin van het woord, op zoveel mogelijk plaatsen, voor een zo breed mogelijk publiek.

In de periode 2017-2020 gaat Firma MES voor meer artistieke output, meer speelbeurten en meer publiek. Daarbij wil het collectief flexibel blijven manoeuvreren tussen de gevestigde en nieuwe culturele instellingen, en de bestaande samenwerkingen met Theater aan het Spui en het Nationale Toneel voortzetten binnen Het Nationale Theater. Dit voornemen is met een schriftelijke intentieverklaring van genoemde partners ondersteund. Firma MES werkt eveneens samen met kleine en grote, culturele en niet culturele instituten. De komende jaren wil Firma MES zijn voorstellingen toegankelijk houden, en vanuit de lichte toon en signatuur streven naar meer maatschappelijke impact. Ook wordt de door Firma MES gehanteerde documentaire theatervorm opgerekt en uitgebreid. Daarbij kiezen de makers voor een overkoepelend motto bij alle voorstellingen: 'Waarheid is dood, leve de waarheid.' Ook willen zij *Firma MES EXTRA* voortzetten, een label voor bijzondere projecten die buiten de kaders van een reguliere theatervoorstelling vallen. Verder wil Firma MES zich blijven richten op educatie, en het percentage leerlingen in het publiek vergroten van 5 procent naar 10 procent.

In 2020 voorziet Firma MES een publieksbereik van 6.500 per jaar, waarvan 3.500 uit Den Haag, verdeeld over 80 contactmomenten met het publiek. Met alle activiteiten werkt Firma MES toe naar een groter doel: over tien jaar het alternatieve stadsgezelschap van Den Haag te zijn naast Het Nationale Theater, met een steeds grotere groep terugkerend publiek en een vaste plaats in het uitgaans- en culturele circuit.

Firma MES ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 153.523 (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Firma MES een structurele subsidie van € 175.000 per jaar aan. Het hogere structurele bedrag wil Firma MES besteden aan de uitbreiding van het collectief met een allround kantoor medewerker, gastacteurs waardoor succes reprises langer doorgespeeld kunnen worden, een gepaste *projectfee* voor de vaste freelancers en een hoger publiciteitsbudget. Daarnaast dient Firma MES volgens de begroting bij het Fonds Podiumkunsten een aanvraag in voor een meerjarige productiesubsidie.

Beoordeling Adviescommissie

Vier jaar geleden oordeelde de Commissie zeer positief over Firma MES, die als nieuwkomer werd opgenomen in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. Anno 2016 kan de Commissie vaststellen dat Firma MES de verwachtingen uit het vorige beleidsplan ruimschoots heeft waargemaakt, zowel in kwalitatief als kwantitatief opzicht. Van een groepje jonge makers dat sinds de eerste voorstelling in 2009 vooral sympathie en goodwill opwekte, is Firma MES inmiddels uitgegroeid tot een volwassen artistieke productiekern die zelfstandig (kleinschalig) én als coproductiepartner goed lijkt te functioneren. De voorstellingen worden doorgaans positief ontvangen. Bovendien zorgen de landelijke tournees en bijbehorende persaandacht voor een steeds grotere landelijke bekendheid en waardering.

In de ogen van de Commissie leveren de voorstellingen van Firma MES een meerwaarde binnen het theaterveld, zowel in Den Haag als landelijk. Zij vindt het aanbod van Firma MES voldoende onderscheidend en opvallend in vorm en bereikte doelgroepen. Er is duidelijk synergie tussen de makers, en met de gekozen thema's weten zij goed aan te sluiten bij een jong publiek en zijn belevingswereld. Wel stelt de Commissie vast dat de uitwerking van op zich belangwekkende thema's neigt naar een soms te lichte toon. Zij vindt het jammer dat het theatrale idioom de inhoud soms te

veel relativeert. Naar haar mening zou Firma MES de balans tussen het particuliere en universele scherper moeten bewaken in haar voorstellingen. Verder is de documentaire theatervorm waarvan Firma MES gewag maakt, wat de Commissie betreft meer een stijlkenmerk of werkvorm dan dat hier sprake is van een eigen 'school'.

De komende periode richt Firma MES zich op meer artistieke output, meer speelbeurten en meer publiek. Hoewel dit voornamelijk aanbodgerichte uitgangspunten zijn, acht de Commissie de haalbaarheid van deze ambities realistisch. Op grond van de duidelijke doelstellingen en concrete vertaling van de inhoudelijke plannen voor de komende producties is zij hiervan overtuigd. Ook volgen de voorspelde groeicijfers de trend die Firma MES de afgelopen periode zelf zichtbaar heeft gemaakt. Daarbij kennen de makers het eigen publiek dankzij publieksonderzoek voldoende. Bovendien geniet Firma MES volgens de Commissie behoorlijk wat vertrouwen van de programmeurs in de verkozen circuits, en zijn er reeds solide coproductieafspraken met belangrijke en betrouwbare samenwerkingspartners gemaakt. In dit kader is de Commissie benieuwd naar de beoogde festivalvoorstelling in coproductie met Toneelgroep Maastricht, en de groots opgezette locatievoorstelling in 2020, die Firma MES in coproductie met Het Nationale Theater wil maken.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering merkt de Commissie op dat Firma MES een hoog percentage subsidie aanvraagt ten opzichte van de exploitatie, maar tegelijkertijd een hoog percentage eigen inkomsten voorziet uit publieksinkomsten en sponsorinkomsten (die betreffen de kapitalisering van de facilitaire ondersteuning van Het Nationale Theater). In het algemeen acht de Commissie de bedrijfsvoering voldoende efficiënt. Daarbij vindt de Commissie het verstandig dat Firma MES ook de komende beleidsperiode niet wil institutionaliseren, en als flexibel gezelschap door de institutenstad Den Haag wil bewegen. De gevraagde uitbreiding van de formatie is bedoeld om het functioneren als artistieke productiekern te optimaliseren. De Commissie kan de motivatie daartoe goed volgen, en vindt helder toegelicht waarvoor het extra gevraagde subsidiebedrag zal worden aangewend.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag geheel te honoreren, zodat Firma MES zijn potentieel verder zal kunnen waarmaken. Daarbij verwacht de Commissie nadrukkelijk dat de uitbreiding van het collectief met een allround kantoor medewerker voor niet-artistiek werk zal leiden tot een inhoudelijke verdieping van de artistieke en creatieve output.

Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om Firma MES een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Honoreren: € 175.000

Beoordeling Fonds Podiumkunsten

Inleiding

Firma MES is een theatergezelschap uit Den Haag. De artistieke kern bestaat uit regisseur Thomas Schoots en de acteurs Daan van Dijsseldonk, Roos Eijmers en Lindertje Mans. De zakelijke leiding is in handen van Ulrike Söbbeke. Firma MES wil garant staan voor prikkelend theater en verrassende evenementen, zowel in theaterzalen als op bijzondere andere plekken, en voor een zo breed mogelijk publiek. Naast het maken van theatervoorstellingen in de theaterzaal en op bijzondere locaties ontwikkelt Firma MES onder de noemer Firma MES EXTRA concepten en evenementen die buiten de kaders van een theatervoorstelling vallen.

Het gezelschap wil theater maken van nu, voor mensen van nu. Specifiek voor een jong en divers publiek. De groep wil het belang en het plezier van theater laten zien, om mensen met andere ogen te laten kijken naar de alledaagse realiteit. Om deze missie te vervullen, worden onderwerpen gekozen die dicht bij de makers en hun eigen leefwereld staan en die eerder filosofisch dan politiek zijn. De groep maakt alleen nieuw repertoire en wil laten zien dat achter alledaagse levensvragen meer betekenis zit dan wordt gedacht en dat bewustwording van onderliggende mechanismen het leven verdieping kan geven. Firma MES streeft naar de grootst mogelijke toegankelijkheid én gelaagdheid. De stijl is documentair: veel voorstellingen hebben een aanleiding in de realiteit. Vaak staan de leden van de groep als zichzelf op het podium, gecombineerd met fictieve scènes en personages.

Firma MES maakt elk jaar een grote reisproductie, een kleinere productie en Firma MES Extra. Verder maakt het theatergezelschap verspreid over de seizoenen het drieluik 'TECH'. In 2017 speelt Firma MES de productie 'Rishi' die gaat over Rishi Chandrikasing. Hij was de verkeerde persoon op de verkeerde plaats toen hij in 2013 op een perron van station Den Haag Hollands Spoor werd doodgeschoten door een politieagent. De tekst is van Kees Roorda. 'POZNAN' is een theateraal reisverslag van Scheveningen naar Polen, over de betekenis van grenzen. 'TECH' is een drieluik van monologen over de versmelting van mens en technologie, geschreven door Jibbe Willems. In drie monologen verhoudt steeds een ander individu zich tot deze materie: een vrouwelijke huishoudrobot met gewetensproblemen ('TECH I'), een bejaarde vrouw die slechts leeft in haar artificiële herinneringen ('TECH II') en een ontwikkelaar van de Google Glass ('TECH III').

'Beat' is een kwetsbare bodybuildshow, die gaat over buiten de hokjes denken en onvoorwaardelijk zijn wie je bent.

'Trash' is een zwart-komisch acteursfeestje vanuit een stacaravan, gemaakt in coproductie met Toneelgroep Maastricht. Deze voorstelling speelt zich af in de sociaal meest zwakke laag van de bevolking. De geplande MES Extra's zijn: 'Date' (speeddate-avonden in theatersetting als sociaal experiment), 'Loop' (een serie audiotours door de stad) en theaterale missen. Vanaf 2017 start bovendien de Firma MES-podcast, met verdieping van thema's uit de voorstellingen. In 2019 zal de 'TECH'-trilogie een landelijke tournee maken. In het najaar maakt de groep een nieuwe landelijk toerende productie. Firma MES sluit deze periode in 2020 af met een nieuwe grote locatievoorstelling, gemaakt in coproductie met Het Nationale Theater.

In de periode 2017-2020 speelt Firma MES zeventig voorstellingen per jaar. Het gevraagde subsidiebedrag is 93.750 euro.

Historie

Firma MES ontvangt in de periode 2013-2016 geen structurele subsidie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap of het Fonds Podiumkunsten.

Er is door Firma MES beeld- en/of geluidsmateriaal opgestuurd van de voorstellingen 'BOT', 'Troep' en 'Schreeuw'.

Artistieke kwaliteit

De commissie beoordeelt de artistieke kwaliteit als voldoende.

Firma MES wil via toegankelijk theater in een documentaire stijl verdieping geven aan de dagelijkse realiteit. De commissie ziet in de onderwerpen die het gezelschap voor zijn voorstellingen kiest een oorspronkelijke invulling van de missie van het gezelschap. De voorstellingen van de afgelopen jaren gingen onder ander over gedrag ('Bot'), over opruimen of juist het gebrek daaraan ('Troep') en over aandacht ('Schreeuw'). De commissie vindt de voorstellingen van Firma MES toegankelijk en energiek en waardeert de humor en de lichtheid in de behandeling van de onderwerpen. Tegelijkertijd is er een keerzijde aan de genoemde lichtheid. De voorstellingen van Firma MES bleven volgens de commissie vaak te oppervlakkig. Het ontbreekt aan scherpe, eigen opvattingen van de makers, en juist die zouden de voorstellingen meer zeggingskracht kunnen geven. Zo vindt de commissie dat in 'BOT' het onderwerp 'aardig' (of juist 'onaardig') op speelse wijze over het voetlicht wordt gebracht, maar dat van een gelaagdheid in de voorstelling weinig sprake was. Over 'TROEP' oordeelt de commissie vergelijkbaar: de groep gaf een herkenbaar en gemakkelijk beeld van consumptiepatronen en hield daarmee het publiek een spiegel voor. Maar de voorstelling ontstijgt in de ogen van de commissie die lichtheid niet, waardoor de zeggingskracht tekortschiet. Verder plaatst de commissie een kritische kanttekening bij het vakmanschap. Hoewel dat over het algemeen voldoende van niveau is, zijn de acteerprestaties niet bij alle leden van de groep van hetzelfde niveau.

De commissie leest in de plannen voor de komende jaren, dat de toegankelijkheid en de lichtheid van de voorstellingen van de groep nadrukkelijk aanwezig blijven. Firma MES beschouwt dit als een belangrijk onderdeel van zijn signatuur. Vanuit zijn duidelijke evaluatie beschrijft de groep dat hij daarbinnen onder andere naar meer zeggingskracht gaat zoeken. De commissie ziet dat in het merendeel van de plannen echter niet sterk naar voren komen. Zij heeft daardoor weinig vertrouwen in de artistieke ontwikkeling die Firma MES ambieert. Het aantrekken van schrijvers als Kees Roorda, Jibbe Willems en Hanna Bervoets is op zich een interessante stap, maar in producties waarbij zij betrokken zijn, ziet de commissie slechts in geringe mate een onderscheidende visie op de

thematieken. Zeker vanuit het overkoepelende thema in de komende jaren om 'waarheid een nieuwe definitie te geven' zal Firma MES zich naar het oordeel van de commissie veel duidelijker in zijn producties moeten uitspreken: door het bieden van (meer) gelaagdheid of een prikkelende visie op de gekozen thema's. Aangezien het daaraan veelal ontbreekt in de uitwerking van de producties, alsmede in de producties in de afgelopen jaren, is de commissie er niet van overtuigd dat de voorstellingen van Firma MES meer zeggingskracht zullen hebben in de komende jaren. Positieve uitzondering binnen de geplande producties vindt de commissie het project 'Rishi'. Gezien het werk van Firma MES tot nu toe is dit een uitdagende keuze. Verder lijkt de groep over dit gevoelige onderwerp meer dan in andere producties een standpunt in te nemen. Hiermee zet Firma MES een maatschappelijk relevant thema op de kaart dat zeker in Den Haag belangstelling kan wekken. Het thema van het project 'Trash' leent zich eveneens voor een scherpe interpretatie, die de commissie in het plan echter mist. Zij vindt dat de Firma MES ook in de uitwerkingen van de kwetsbare bodybuildingshow 'Beat' en de monologenreeks 'TECH' over technologie geen relevante of interessante perspectieven benoemt.

Ondernemerschap

De commissie beoordeelt het ondernemerschap als ruim voldoende.

Firma MES is een hecht collectief dat al meerdere jaren ervaring heeft in het maken en spelen van theatervoorstellingen. De commissie vindt dat er sprake is van een gedegen bedrijfsvoering. Ook de financiële huishouding van het gezelschap geeft een solide beeld.

Firma MES heeft de ambitie om in de komende periode te groeien. Daartoe wil het gezelschap stappen zetten in het bereik en in de grootte van de organisatie. Firma MES heeft deze ambities helder vertaald naar de kostenkant van de begroting: deze wordt hoger doordat de groep meer voorstellingen gaat spelen, het bureau uitbreidt en men meer financiële armslag wil creëren voor publiciteit, freelancers en gastacteurs. De commissie staat positief tegenover de keuze van Firma MES om de verhoogde kostenkant van de begroting niet alleen te laten dekken door een verhoging van de subsidie. Ook de eigen inkomsten worden voor 2017-2020 namelijk hoger geraamd dan in de voorgaande periode, waardoor de verhouding tussen eigen inkomsten en overheidssubsidies stabiel blijft. Aan de inkomstenkant valt het de commissie echter wel op dat de publieksinkomsten erg optimistisch zijn ingeschat. De voor 2017-2020 geraamde publieksinkomsten stijgen aanzienlijk harder dan het geraamde activiteitsniveau. In de aanvraag ontbreekt een heldere toelichting op de beoogde publieksinkomsten. Daardoor ziet de commissie een risico in het dekkingsplan. In het licht van de resultaten in de afgelopen jaren vindt de zij het een gemis dat Firma MES niet meer inzet op inkomsten van private fondsen. De groep zou daarmee een deel van het gesignaleerde risico bij de publieksinkomsten kunnen ondervangen. Verder ontbreekt in de aanvraag een concrete onderbouwing hoe de groep eventuele financiële tegenvallers wil opvangen. Met name met het oog op de producties op locatie loopt de groep enig risico waar hij op kan anticiperen.

De commissie vindt het publieksbereik van Firma MES klein, vooral voor een groep die toegankelijk theater maakt. De groep wil theater maken met maatschappelijke impact, maar de commissie vindt die impact beperkt zolang de voorstellingen van Firma MES niet door een substantieel groter publiek worden bezocht. Voor de communicatie en promotie van de voorstellingen heeft het gezelschap professionele partners in de arm genomen. In de aanvraag neemt de marketing een belangrijke plaats in, en dat past bij de positie in het veld: de groep plaatst zich immers duidelijk als tweede theatergroep van Den Haag, na Het Nationale Theater. Maar de commissie vindt de middelen die worden gebruikt nogal standaard en verwacht niet dat zo veel extra publiek kan worden geworven. Bovendien gaat de groep niet specifiek in op het bereiken van publiek dat normaal weinig naar theater komt. Met de in de aanvraag genoemde middelen zal de vaste kern van liefhebbers worden geworven, maar niet de moeilijk bereikbare groep van publiek dat potentieel geïnteresseerd is in de thema's van de voorstellingen van Firma MES.

Pluriformiteit

De bijdrage aan de pluriformiteit beoordeelt de commissie als neutraal.

Het aanbod van Firma MES plaatst de commissie binnen het teksttheater. Aan teksttheater bestaat reeds een ruim aanbod in Nederland, zowel in het gesubsidieerde als het vrije circuit. De commissie constateert dat Firma MES een deel van de voorstellingen op locatie speelt, maar vindt dat het werk

van de groep zich daarmee niet onderscheidt van vergelijkbaar aanbod. De commissie beoordeelt dat het werk van Firma MES geen bijzondere bijdrage levert aan de pluriformiteit.

Geografische spreiding

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de geografische spreiding als voldoende.

Firma MES is gevestigd in Den Haag, waar het podiumkunstenaanbod zeer groot is. Het gezelschap heeft in de periode 2013-2015 regelmatig gespeeld in de standplaats Den Haag en andere grote steden in de Randstad. Daarnaast heeft de groep vergeleken met andere podiumkunstinstanties ook een substantieel aandeel voorstellingen in andere steden en regio's gespeeld. In de komende periode staat de aanvrager een vergelijkbare spreiding van de voorstellingen voor ogen. De commissie vindt dat Firma MES een beperkte bijdrage levert aan de spreiding.

Bijdrage talentontwikkeling

Niet van toepassing.

Conclusie

De commissie adviseert de aanvraag van Firma MES niet te honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan Firma MES conform het advies van de Adviescommissie en verlenen Firma MES voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 175.000.

Aangezien Firma MES deels afhankelijk is van de bijdrage van het Fonds Podiumkunsten verzoeken wij Firma MES conform het advies van de Commissie een herzien plan met passende begroting in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 153.523 <i>(exclusief trend 2016)</i>
Budget aangevraagd	€ 175.000
Budget vanaf 2017	€ 175.000 <i>(exclusief trend 2016)</i>

GEMEENTEMUSEUM / GEM / FOTOMUSEUM

Stichting Gemeentemuseum Den Haag

Inleiding

Het Gemeentemuseum Den Haag (Gemeentemuseum) is een veelzijdig en dynamisch museum dat binnen Nederland behoort tot de meest vooraanstaande musea op het gebied van de moderne kunst. Het Gemeentemuseum beheert een omvangrijke collectie moderne en toegepaste kunst. Ook beschikt het over een omvangrijke modecollectie. De hoofddoelstelling van het museum is het bewaren, beheren en tonen van deze collecties. Het museum verzorgt tussen de dertig en veertig tentoonstellingen per jaar, waarvan minimaal één *blockbuster*. Deze tentoonstellingen vinden plaats onder de vlag van het Gemeentemuseum, GEM Museum voor Actuele Kunst en het Fotomuseum Den Haag. Belangrijke exposities in de afgelopen periode waren *Gustave Caillebotte, Mondriaan en het Kubisme, Mark Rothko, Ode aan de Nederlandse Mode* en *Anton Corbijn*. Sinds 2013 organiseert het Gemeentemuseum 'The Vincent Award' voor Europese *mid-career* kunstenaars. Het Gemeentemuseum en GEM/Fotomuseum trokken in 2015 in totaal 575.000 bezoekers. Het overgrote deel van de bezoekers komt uit Nederland.

Het inhoudelijke beleid voor de komende periode bestaat uit het continueren van het tentoonstellingsprogramma van 35 tentoonstellingen, minstens twee grote internationale tentoonstellingen en een modetentoonstelling. De collectie negentiende-eeuwse schilderkunst krijgt een steviger accent en de fotografielcollectie een eigen plek in GEM/Fotomuseum. Het Gemeentemuseum wil de internationale ambities versterken en heeft onderzoek laten doen naar de Belgische en Duitse markt. Met het Van Gogh Museum, het Rijksmuseum en NBTC Holland Marketing is het project *Kunst Holland* gestart, gericht op de Duitse markt en in de nabije toekomst ook die van Noord-Frankrijk. Tevens gaat meer aandacht uit naar samenwerking met buitenlandse musea. Het Gemeentemuseum heeft geïnvesteerd in een vernieuwing van de Wonderkamers voor de doelgroep jeugd waar nu circa 50.000 kinderen komen. Het bezoek van leerlingen in het voortgezet onderwijs is gestegen, maar mede als gevolg van overaanbod daalde het bezoek vanuit het primair onderwijs. Het Stadsdelenproject stimuleert het bezoek van Haagse inwoners die niet vanzelfsprekend een museum bezoeken.

Voor de periode 2017-2020 vraagt het Gemeentemuseum een extra subsidiebijdrage van € 750.000,-. Hiervan wil het museum onder andere het tentoonstellingsbudget en het aankoopbudget verhogen en de kosten dekken die gemoeid zijn met het overstappen naar de Museum CAO. Het Gemeentemuseum wil ook tegemoetkomen aan de vraag van internationale toerist- en touroperators om het museum binnen een ruimer tijdvenster in de ochtend te kunnen bezoeken en om 10.00 uur in plaats van 11.00 uur openen.

Het Gemeentemuseum ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 9.679.136 per jaar. Daarnaast ontvangt het Gemeentemuseum een jaarlijks subsidiebedrag van € 30.000 voor internationale profilering. Het Gemeentemuseum vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 10.459.000 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

Het Gemeentemuseum presteert goed en is niet meer weg te denken uit het palet van Nederlandse kunstmusea. Het Gemeentemuseum formuleert de grote en kwalitatief hoogwaardige collectie als één van de kernkwaliteiten. Daarnaast presenteert het een groot aantal wisseltentoonstellingen. *Blockbusters* voor een breed publiek worden afgewisseld met kleinschalige tentoonstellingen en presentaties van minder bekende kunstenaars. Deze mix ziet de Commissie als zeer succesvol. De tentoonstellingen zijn over het algemeen van hoge museale kwaliteit. De modetentoonstellingen vallen op door originaliteit en een creatieve en aantrekkelijke manier van presenteren. Hiermee heeft het Gemeentemuseum in de optiek van de Commissie een succesvolle en onderscheidende formule gevonden. De Commissie waardeert de afwisseling en dynamiek in de programmering.

De Commissie staat positief tegenover de grondige aanpak van de participatie en de educatieve activiteiten. De Wonderkamers zijn een succesvol concept dat het museum actueel en boeiend weet te houden. Leerlingen worden met bussen opgehaald om het museum te bezoeken. Het educatieplan besteedt aandacht aan een actieve rol van leerkrachten en studenten van de PABO's en pedagogische opleidingen. Het museum volgt de ontwikkelingen ten aanzien van de leerlijnen voor

het onderwijs en heeft hiervoor een rijk aanbod. Voorts is de Commissie positief over de wijkgerichte aanpak waarmee verbindingen worden gelegd met de stad.

De Commissie mist een visie op de toekomstige programmering van het Fotomuseum en een scherpe profilering ten opzichte van andere fotomusea in het land. Zij mist eveneens een visie op de programmering van het GEM dat qua ruimte zal inboeten. De aanvraag is op deze onderdelen weinig informatief.

De Commissie merkt op dat het Gemeentemuseum hiaten in de collectie wil opvullen en daarvoor het aankoopbudget wil verhogen. Speerpunt in de komende periode is het verzamelen van internationale moderne kunst 1960-1980, in het bijzonder van kunstenaars die moeilijk zijn in te passen in bijvoorbeeld Pop Art of Conceptuele kunst, en voor een deel nadrukkelijk werk van vrouwelijke kunstenaars. De Commissie ziet dit als een interessant uitgangspunt, maar mist een directe vertaling hiervan naar het tentoonstellingsbeleid.

Het Gemeentemuseum heeft de ambitie meer buitenlandse toeristen aan te trekken. De huidige toeristenstroom zou zijn weg niet vinden vanaf het Binnenhof en het Mauritshuis naar het Gemeentemuseum. De prognose voor de gehele periode 2017-2020 van jaarlijks 325.000 bezoekers uit binnen- en buitenland voor het Gemeentemuseum vindt de Commissie echter conservatief.

Het museum wordt gezien als toonaangevend in het samenstellen van *blockbusters* en wordt door buitenlandse musea gevraagd om dergelijke tentoonstellingen en catalogi samen te stellen. De inkomsten uit deze opdrachten ziet de Commissie niet evenredig terug in de begroting. De Commissie mist voorts een onderbouwde motivering bij de kosten die het museum opvoert voor de gewijzigde sociale verzekeringen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is niet overtuigd van de noodzaak van extra middelen voor enerzijds grote tentoonstellingen en anderzijds nieuwe aankopen. De Commissie constateert dat het aantal exposities zeer hoog is. De hoge ambities lopen niet evenredig met de conservatieve prognoses voor (niet stijgende) inkomsten en bezoekerscijfers. De Commissie adviseert om de kosten vanwege de verruiming van de openingstijden gedeeltelijk te honoreren.

Gedeeltelijk honoreren: € 9.819.136

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd adviseert de Commissie aan Gemeentemuseum Den Haag een extra structurele subsidiebijdrage van € 30.000 voor internationale profilering, een structurele subsidiebijdrage van € 125.000 voor internationale marketing en een jaarlijkse bijdrage van € 135.000 voor maatschappelijke en educatieve activiteiten toe te kennen. Deze extra toekenningen houden rekening met het door de Commissie geadviseerde scenario waarin de Stichting Escher Collectie wordt afgebouwd en volwaardig wordt ondergebracht binnen de stichting Gemeentemuseum Den Haag.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Onder meer met het oog op de eventuele realisatie van een Eschermuseum in de Amerikaanse Ambassade hecht de Adviescommissie in haar advies over het Eschermuseum aan betrokkenheid van de organisatie van het Gemeentemuseum. Gezien de personele unie tussen de directies van Gemeentemuseum en Escher in het Paleis is het college van mening dat deze betrokkenheid voldoende aanwezig is.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan het Gemeentemuseum conform het advies van de Adviescommissie en verlenen het Gemeentemuseum voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 9.819.136.

Budget 2016	€ 9.679.136 plus € 30.000 voor internationale profilering (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 10.459.000
Budget vanaf 2017	€ 9.819.136 (<i>exclusief trend 2016</i>)

GRAFISCHE WERKPLAATS

Stichting Grafische Werkplaats

Inleiding

De Grafische Werkplaats heeft als doel het bevorderen van de beoefening van en belangstelling voor hedendaagse kunst, in het bijzonder de grafische kunst. Hiertoe stelt de stichting haar goed geoutilleerde werkplaats tegen een vergoeding beschikbaar aan kunstenaars, fotografen en vormgevers. De Grafische Werkplaats fungeert als expertisecentrum voor traditionele en nieuwe grafische technieken. Ook organiseert de werkplaats tentoonstellingen, workshops en cursussen voor zowel professionals als een breder publiek, waaronder scholieren en buurtbewoners. De werkplaats doet ieder kwartaal mee aan de kunstroute Hoogtij en presenteert zich onder meer tijdens festival *De Etalage*, de museumnacht en de Grafiekmanifestatie in Alkmaar.

In de periode 2017-2020 zet de werkplaats in op innovatie, onderzoek, kennisoverdracht en een actief tentoonstellingsbeleid. Het tweejaarlijkse festival *Analog* is bedoeld voor vakinhoudelijke verdieping en inspiratie.

In de periode 2009-2012 maakte de instelling deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur. De aanvraag van de Grafische Werkplaats in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 is afgewezen. De Grafische Werkplaats ontvangt jaarlijks buiten het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur om een gemeentelijke bijdrage voor de huur en instandhouding van de werkplaatsfunctie. Voor de periode 2017-2020 vraagt de Grafische Werkplaats een subsidie van € 53.000 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie staat positief tegenover het gedegen en bescheiden plan met helder omschreven activiteiten van de Grafische Werkplaats. Zij constateert dat de werkplaats een unieke functie vervult binnen de voorzieningenstructuur van de stad en de regio. De Commissie signaleert een toenemende aandacht voor ambachtelijkheid, zowel bij kunstenaars en ontwerpers als bij publiek. Het feit dat de werkplaats kennis overdraagt over traditionele technieken, die op academies in mindere mate worden onderwezen, apparatuur beschikbaar stelt en ook aanhaakt bij nieuwe ontwikkelingen, geeft de organisatie bestaansrecht.

De projecten en presentaties hebben vakmatige kwaliteit. Het aansprekende *Analog* festival biedt vakinhoudelijke inspiratie en verdieping, en de educatieve programma's maken ook scholieren bekend met het vakgebied. De Commissie vindt het lovenswaardig dat de stichting publieksactiviteiten ontplooit, terwijl het faciliteren van een grafische werkplaats de belangrijkste focus is.

De partners en doelgroepen zijn divers en worden met verschillende activiteiten aangesproken. De Commissie adviseert om naast aandacht voor vernieuwing en verjonging een omslag naar buiten te maken en structurele en intensieve samenwerking na te streven met andere kunstinstellingen.

De in de aanvraag aangegeven financiële problemen hebben te maken met de stookkosten en de reserves voor reparatie en vervanging. De Commissie merkt op dat in de jaarrekening geen afschrijvingen op apparatuur worden opgevoerd noch reserves hiervoor worden opgebouwd. Dit kan op termijn voor significante tekorten zorgen, als reparatie of aanschaf van nieuwe apparatuur is vereist.

De Commissie constateert dat de openingstijden wat summier zijn, maar is van mening dat de ruime mogelijkheden voor vaste gebruikers deze beperking in de toegankelijkheid compenseren. Wat betreft het ondernemerschap ziet de Commissie kansen voor de Grafische Werkplaats om meer inkomsten te genereren door kunstenaars opdrachten te verstrekken en de prenten te verkopen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert de aanvraag te honoreren en spreekt de verwachting uit dat de Grafische Werkplaats de subsidie gebruikt om in te zetten op visie, beleid en samenwerking.

Honoreren: € 53.000

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen de Grafische Werkplaats conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 53.000.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 53.000
Budget vanaf 2017	€ 53.000

HAAGS HISTORISCH MUSEUM

Stichting Haags Historisch Museum

Inleiding

De collectie van het Haags Historisch Museum (HHM) maakte voorheen deel uit van de collectie van het Gemeentemuseum Den Haag. De verzelfstandiging van het HHM vond plaats in 1997. Het museum beheert een collectie van ongeveer 7.730 voorwerpen. Sinds 1994 is HHM verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van de collectie van het voormalige Rijksmuseum de Gevangenpoort, met een aparte rijkssubsidie en bijbehorende verantwoordingsystematiek. Het HHM profileert zich als actief historisch middelpunt van de stad. Het organiseert tentoonstellingen, educatieve programma's en publieksactiviteiten. Met het project *Mijn Den Haag* heeft het museum het publiek betrokken bij het verzamelen voor de collectie van de twintigste eeuw.

In de periode 2017-2020 wil het museum een verbouwing realiseren om de publieksvoorzieningen te verbeteren en meer expositieruimte en ruimte voor publieksparticipatie creëren. Het inhoudelijk profiel is gebaseerd op de programmalijnen *Den Haag vandaag en gisteren*, *Haagse kunsten* en *Haags verleden*. Naast publiekstrekkers worden activiteiten voor specifieke groepen ontwikkeld. Diversiteitsbeleid en publieksverbreding door een bijgesteld tentoonstellings- en collectiebeleid zijn speerpunten voor de komende periode. De diversiteit van de stad en de invloed van migraties op de geschiedenis en het karakter van de stad krijgen aandacht. Het educatief aanbod voor scholen wordt afgestemd met diverse partijen in de stad. Het museum wil in de komende periode een aantal van 50.000 bezoekers bereiken en aanvullend 125.000 mensen met activiteiten in de stad.

Het Haags Historisch Museum ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 1.587.041 per jaar en ontvangt daarnaast per jaar een incidentele subsidie van € 70.000 (waarvan € 35.000 vanuit de portefeuille Cultuur) voor de organisatie van het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten. Het Haags Historisch Museum vraagt voor de periode 2017-2020 een structurele subsidie van € 1.657.041 per jaar (inclusief € 70.000 voor het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten). Naast het aangevraagde subsidiebedrag in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 vraagt het Haags Historisch Museum een incidentele subsidie van € 100.000 per jaar aan voor versterking en bijstelling van het tentoonstellings- en collectiebeleid.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie staat positief tegenover de aanvraag van het Haags Historisch Museum, dat ook het gebouw beheert van het voormalige Rijksmuseum de Gevangenpoort. Daarnaast biedt de organisatie kleinere musea in de stad ondersteuning met zaken zoals collectiebeheer, tentoonstellingen, educatie en marketing. Het museum stelt aansprekende tentoonstellingen samen, onderneemt veel activiteiten buiten de deuren van het gebouw en profileert zich bij uitstek als het museum van de stad. De Commissie waardeert de nadruk die het museum legt op de actualiteit, waarbij naast de historische invalshoek meer ruimte komt voor de stad en haar inwoners van nu. Het museum streeft dit onder meer na door veel samenwerkingsverbanden aan te gaan, met aandacht voor de wijken en nadruk op participatie en deelname van migranten. De Commissie is positief over de aandacht voor migrantenerfgoed en de activiteiten van het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten dat gelieerd is aan het Haags Historisch Museum.

De Commissie vindt de aanvraag niet op alle onderdelen even concreet. De Commissie mist een duidelijke focus en identiteit, maar constateert ook dat het museum hierin stappen heeft gezet en meer zichtbaar is geworden in de stad. Voorts mist zij een duidelijke visie op de samenstelling van de collectie in relatie tot de Collectie Nederland. Een duurzame visie op het aanvullen van de collectie met betrekking tot de twintigste eeuw ontbreekt in de aanvraag.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert de aanvraag deels te honoreren met een subsidiebedrag van € 1.622.041 (continueren subsidie peiljaar 2015, aangevuld met een geormerkt bedrag van € 35.000 voor activiteiten van het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten) en adviseert het college om de overige € 35.000 vanuit de beleidsthema's Burgerschap en Participatie aan te vullen.

Gedeeltelijk honoreren: € 1.622.041

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Het college onderschrijft het oordeel van de Adviescommissie ten aanzien van het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten. Diversiteit is ingebed in het museumbeleid, maar de werkzaamheden in het kader van het Netwerk zijn ook bedoeld om de deelnemers te ondersteunen in de omgang met en ontsluiting van hun erfgoed, op deskundigheidsbevordering en onderlinge uitwisseling. Aangezien een dergelijke trekkersrol buiten het bestek van het normale museale bedrijf valt, is een extra ondersteuning daarvan passend.

Ten aanzien van de aankondiging in het beleidsplan van het museum dat zij een verbouwing wil realiseren, wachten wij de planvorming af.

BESLUIT

Wij verlenen het Haags Historisch Museum conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 1.622.041 plus een incidentele aanvulling van € 35.000 per jaar voor de activiteiten in het kader van het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten vanuit het Programma Integratie.

Budget 2016 € 1.587.041 (*exclusief trend 2016*) additioneel incidenteel € 70.000

Budget aangevraagd € 1.657.041 additioneel incidenteel € 100.000 per jaar voor versterking van het tentoonstellings- en collectiebeleid

Budget vanaf 2017 € 1.622.041 (*exclusief trend 2016*) additioneel € 35.000 per jaar voor activiteiten in het kader van het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten vanuit het Programma Integratie

HAAGS KINDERATELIER

Stichting Haags Kinderatelier, ook voor jongeren

Inleiding

Stichting Haags Kinderatelier, ook voor jongeren (HKA), is een instelling voor cultuureducatie met als doel zoveel mogelijk kinderen en jongeren kennis te laten maken met architectuur en vormgeving van de stedelijke omgeving, mode, beeldende kunst en design. Ook werk van professionele kunstenaars en ontwerpers, diverse kunststromen en beeldtaal van verschillende culturen krijgen aandacht. Samen met andere instellingen en scholen heeft het HKA een aanbod dat zich met name richt op het primair- en voortgezet onderwijs. Zo beoogt het HKA een kwalitatieve en innovatieve impuls aan cultuureducatie te geven. Daarnaast verzorgt het HKA educatieprogramma's rond tentoonstellingen, evenementen en andere culturele activiteiten. Met partners als Stroom Den Haag en Den Haag Marketing wil het HKA het bereik van het project *Wijk Af, Plus* -digitale cultuureducatie op het gebied van Haagse vormgeving- fors vergroten.

Het HKA heeft het Atelier Van Speijk in het Zeeheldenkwartier als thuis- en uitvalbasis. Het atelier beschikt over een uniek (kringloop)materialenmagazijn. Van hieruit bereikt het HKA met haar programma's en activiteiten nu circa 5.000 jeugdige Hagenaars per jaar. De stichting wil in de periode 2017-2020 circa 8.000 kinderen per jaar gaan bereiken met jaarlijks circa 650 activiteiten.

HKA ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 169.734 per jaar. HKA vraagt voor 2017-2020 een subsidie van € 275.000 per jaar aan en additioneel € 20.000 voor het project *Wijk Af, Plus*.

Beoordeling Adviescommissie

De subsidieaanvraag van het HKA geeft de indruk van een professionele organisatie die sinds de oprichting in 1997 veel expertise heeft opgebouwd. De wijkprojecten waarin aandacht is voor niet-westers erfgoed en vormgeving van de openbare ruimte zijn volgens de Commissie bijzonder te noemen. De speelsheid van de workshops waarin eerder genoemde onderwerpen centraal staan en de manier waarop het HKA met cultuureducatie voor het basisonderwijs bezig is vindt de Commissie bewonderingswaardig. De Commissie heeft waardering voor de inbedding van de activiteiten in doorlopende leerlijnen. De interactie tussen het kind als kunstenaar en de professionele kunstenaar acht de Commissie van waarde. De Commissie stelt het op prijs dat het HKA hier ook ouders en leerkrachten bij betreft. De extra focus die het HKA op het voortgezet onderwijs wil richten, vindt de Commissie een goede beweging, helaas zijn de plannen daarvoor niet geconcretiseerd en de Commissie vraagt zich af of de voorgenomen groei wel realistisch is.

Het HKA zegt een duurzaam aanbod in wijken met kansarme jongeren te willen ontwikkelen. In de aanvraag mist de Commissie een toelichting op dit plan waarin wordt beschreven waarom en hoe het HKA dit wil realiseren. Het project *Wijk af, Plus* vindt de Commissie een mooi initiatief, vooral in de samenwerking met de partners in de stad. De Commissie adviseert dit project evenwel niet te honoreren, omdat nog niet duidelijk is hoe het project uitgevoerd wordt. Daarbij lijkt het resultaat een digitale les te zijn die uit te voeren valt door leerkrachten en docenten. Terwijl de meerwaarde van HKA juist in het directe contact met de professionals ligt, zo vindt de Commissie.

Over het algemeen vindt de Commissie dat het HKA meer focus moet aanbrengen in het huidige brede palet aan thema's, activiteiten en doelgroepen die bovendien voor de periode 2017-2020 sterk op groei zijn gericht. Het HKA lijkt zich overal op te willen richten en alles te willen aanbieden. Het voornemen om de structurele samenwerking met onder andere CultuurSchakel, Stroom Den Haag en de cultuurankers te versterken ziet de Commissie als een positieve en noodzakelijke ontwikkeling, die nog sterker ingezet zou kunnen worden.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gezien het cultuureducatiebeleid van de gemeente Den Haag - subsidiering van alleen binnen schoolse activiteiten - adviseert de Commissie alleen lessen en activiteiten voor het onderwijs te subsidiëren.

Gedeeltelijk honoreren: € 169.734 voor activiteiten die gericht zijn op binnen schoolse cultuureducatie.

Op basis van het bovenstaande advies heeft het college in het concept-Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 'Ruimte voor de spelende mens' besloten om het Haags Kinderatelier te vragen een geactualiseerd plan met passende begroting op basis van dit geadviseerde subsidiebedrag in te dienen dat gericht is op de binnenschoolse activiteiten.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. In het geactualiseerde plan heeft het Haags Kinderatelier weliswaar voldoende inzichtelijk gemaakt dat het toegekende subsidiebedrag voor binnenschoolse activiteiten zal worden aangewend. We zullen in overleg treden met het Haags Kinderatelier over de begroting.

BESLUIT

Wij verlenen Haags Kinderatelier conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 169.734 voor binnenschoolse activiteiten. Wij zullen in overleg treden met het Haags Kinderatelier over de begroting.

Budget 2016	€ 169.734 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 275.000 en additioneel € 20.000 voor het project <i>Wijk Af, Plus</i>
Budget vanaf 2017	€ 169.734 (<i>exclusief trend 2016</i>)

HAAGS ORGEL KONTAKT

Stichting Haags Orgel Kontakt

Inleiding

De Stichting Haags Orgel Kontakt (HOK) is een samenwerkingsverband van zelfstandige instellingen in de Haagse binnenstad. In de periode 2013-2016 zijn dit Stichting Orgelconcerten Grote Kerk, Stichting Cultuur en Muziek in de Lutherse Kerk, Stichting Kunstcentrum Kloosterkerk, Commissie Concerten St. Jacobuskerk, en Stichting Muziek in de Gotische Zaal (van de Raad van State). In 2017 en de jaren daarna wil het HOK het aantal participanten binnen zijn samenwerkingsverband uitbreiden (om te beginnen met de Stichting Orgelconcerten Elandstraatkerk en de nieuw op te richten Commissie orgelactiviteiten Nieuwe Kerk). Het HOK-bestuur geeft leiding aan het samenwerkingsverband.

Het HOK wil de orgelcultuur in Den Haag bevorderen op diverse manieren. Enerzijds tracht men het cultureel erfgoed beschikbaar te maken en te bewaren door het toegankelijk maken en coördineren van orgelconcerten in Den Haag, het geven van informatie via digitale en andere mediale kanalen, het bevorderen van een bredere onderlinge samenwerking, bemiddeling bij subsidieaanvragen, en het bevorderen van samenwerking met cultuuraanbieders. Anderzijds spant het HOK zich in om de orgels van de aangesloten participanten te laten meeklinken door het bevorderen van een artistiek hoogstaand en gerespecteerd programma-aanbod, de organisatie van artistiek hoogwaardige en cultureel interessante concerten, en educatieve projecten en programma's in Den Haag.

Sinds 2009 organiseert het HOK jaarlijks een zelfontwikkeld educatief lesproject voor de basisschool om kinderen (doelgroep: 10-jarigen uit groep 6) te laten kennismaken met een vaak onbekend - dus onbemind - instrument als het orgel en de orgelcultuur. Dit HOK-project participeert in het meerjarige educatieve project *Leve(n)de Muziek* van het Koorenhuis, waarbij kinderen van basisscholen kennismaken met diverse cultuurvormen. Het HOK organiseerde in augustus 2015 ook de eerste *Kom-in-de-(orgel)kas(t)-dag* voor alle leeftijden, waarbij de organist gastheer is op 'zijn' orgel en er veel aandacht is voor publieksvoorlichting en demonstratie. De eerste editie in de Grote Kerk trok zo'n 150 bezoekers. Het HOK stelt dat er zeker een vervolg komt, waarbij ook gedacht kan worden aan de Kloosterkerk en Lutherse Kerk, naast de Grote Kerk.

Het HOK heeft voor de beleidsperiode 2017-2020 vijf speerpunten geformuleerd. Men wil een platform zijn voor heel de orgelcultuur in Den Haag, uitbreiding (en eventuele sanering) van het aantal HOK-participanten mogelijk maken, nieuwe locatie- en programmeringsmogelijkheden zoeken, zonodig PR/folder/website aanpassen aan de nieuwe visie dat culturele grenzen waar mogelijk verlegd zullen worden, en bezoekers enquêteren over hun wensen ten aanzien van de concertvorm en - programmering.

Het HOK ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 17.157 (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt het HOK een structurele subsidie van € 22.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft grote waardering voor de degelijkheid van deze aanvraag. Het is geen gemakkelijke opdracht voor een instelling als het HOK om de eigen activiteiten die tot op zekere hoogte voor langere tijd vastliggen en voortvloeien uit de missie van de organisatie in een vorm te gieten die past bij de vierjarige subsidieaanvragen. Toch is het HOK daarin geslaagd. De aanvraag maakt op overtuigende wijze duidelijk dat de missie van het HOK een blijvende relevantie en zelfs urgentie heeft. De zorg voor het klinkend erfgoed, de afstemming in de programmering van de orgelconcerten op de diverse aangesloten locaties, en de educatieve missie zijn van eminent belang voor het Haagse muziekleven.

Bijzondere vermelding verdient het educatieve project voor basisscholen waarmee het HOK vanaf de start in 2009 tot 2015 circa 900 leerlingen van 9 basisscholen met 26 lesgroepen heeft bereikt. Al het zelfontwikkelde lesmateriaal en de excursie per klas naar het orgel in de Kloosterkerk worden door het HOK aangeboden. De deelnemende scholen zorgen zelf voor het vervoer naar de Kloosterkerk en terug. De kosten van het project worden gedekt door een structurele subsidie van de Gemeente Den

Haag en donaties van enkele particuliere stichtingen en fondsen. Hiermee realiseert het HOK naar het oordeel van de Commissie met uiterst bescheiden middelen een zeer belangrijke taak.

Middels het educatieve lesproject van het HOK zou de Commissie graag zekerstellen dat elke Haagse basisschoolleerling eenmaal in zijn of haar leven een kerk van binnen ziet en kennisneemt van de functie van het gebouw en het instrument dat daarin thuishoort. De Commissie beveelt daarom aan om de HOK-activiteiten binnen het meerjarige Koorenhuis-project *Leve(n)de Muziek* uit te breiden naar meer scholen. Zij acht het ook wenselijk dat het zelfontwikkelde educatieve lesproject onder de aandacht wordt gebracht van CultuurSchakel om de toegankelijkheid ervan voor basisscholen uit achterstandswijken te optimaliseren. Idealiter zou het HOK iets meer menskracht en financiële middelen aan deze activiteiten kunnen besteden.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag geheel te honoreren en de structurele subsidie te verhogen tot € 22.000 per jaar.

Honoreren: € 22.000

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan het Haags Orgel Kontakt conform het advies van de Adviescommissie en verlenen het Haags Orgel Kontakt voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 22.000.

Budget 2016 € 17.157 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 22.000

Budget vanaf 2017 € 22.000 (*exclusief trend 2016*)

HAAGS POP CENTRUM

Stichting Haags Pop Centrum

Inleiding

Het Haags Pop Centrum (HPC) zet zich in voor het bevorderen van popmuziek in Den Haag, en voor de Haagse popmuziek. Sleutelwoorden zijn faciliteren, vernieuwen, aanjagen, talentontwikkeling en diversiteit. Er zijn oefenvoorzieningen en podia en HPC organiseert projecten en festivals. HPC organiseert de Haagse Popweek en is samen met Musicon afzender van het Haags podium op Parkpop. De Haagse mediaprojecten 3voor12 Den Haag, de Haagse Popserver en het radioprogramma Stork on Air zijn platforms voor Haags Poptalent.

Educatie heeft de afgelopen periode meer aandacht gekregen. Wekelijks wordt aan ruim 350 leerlingen lesgegeven en biedt HPC voorzieningen aan voor scholen en opleidingstrajecten zoals Kunstbende.

In de periode 2017-2010 wil HPC zich verder ontwikkelen als servicegerichte organisatie met talentontwikkeling en belangenbehartiging als pijlers. Vanaf 2017 wordt ook Bazart onderdeel van het HPC in de vorm van SubMarine, het platform voor vernieuwing en alternatieve popmuziek. Van het festival Plein Open neemt het HPC afscheid.

Het HPC wordt in vier afdelingen ingedeeld: Facilities & Support, Academy & Talents, Projects & Events en SubMarine.

HPC ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 577.919 per jaar (peiljaar 2015), en vraagt voor 2017-2020 een bedrag van € 729.163 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De stimulerende functie van het HPC staat in de optiek van de Commissie niet ter discussie. Zij ziet HPC als een groot liefhebber van popmuziek die als het ware 'het liefst alles doet en overal tijd in wil steken'. Hoewel de Commissie waardering heeft voor dit enthousiasme, mist zij voldoende focus van HPC binnen de waaier van activiteiten, die varieert van kleine en grote festivals tot muziekexport en alternatieve stadsprogrammering.

Door de hoeveelheid taken die HPC op zich neemt -zonder dat deze inhoudelijk en in de begroting helder zijn uitgesplitst- is het moeilijk voor de Commissie om een integraal oordeel te geven. Mede omdat de begroting ook niet sluitend is. Juist omdat HPC staat voor dynamiek in het veld, is het aan te raden om het verschil tussen kerntaken en projecten duidelijk te definiëren en te prioriteren. Om tot een goed oordeel te kunnen komen adviseert zij om HPC vanuit een strategie de verschillende activiteiten per project financieel uit te laten splitsen. Hierbij zou aandacht besteed kunnen worden aan de functie in de keten die de verschillende activiteiten van HPC vervullen. Activiteiten als de Haagse Popserver en 3voor12 Den Haag vindt de Commissie bijvoorbeeld niet bij de primaire functie van een popcentrum horen, terwijl activiteiten als oefenvoorzieningen en talentontwikkeling essentieel zijn voor het Haags Popklimaat.

De Commissie waardeert de inspanning van HPC op cultureel ondernemerschap. Hierbij valt het echter wel op dat dit niet terug te zien is in de begroting. Ook vindt de Commissie het opmerkelijk dat het HPC geen inkomsten meer voorziet uit private middelen en fondsen.

De Commissie waardeert de inspanningen die HPC wil leveren om toptalent in Den Haag te houden. Daarnaast waardeert de Commissie het plan van HPC om Submarine het 'laboratorium' voor alternatieve popmuziek te laten worden. De samenwerking die hierin gezocht wordt met het Paard van Troje, Musicon, PIP en Aight ziet de Commissie als essentieel. De Commissie adviseert echter dat Submarine zich eerst focust op de signalering en programmering van nichestromingen en alternatieve muziek, alvorens dit uit te breiden met lezingen, films en workshops. De Commissie plaatst vraagtekens bij de precieze invulling van de benodigde extra fte voor de overhead van Submarine.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert dat het HPC de basisbegroting sluitend moet zien te maken. De Commissie adviseert HPC prioriteiten te laten stellen en doet de suggestie sterker te focussen op de ontwikkeling van muzikanten van diverse genres. De pretentie om ook artistieke ambities te ontwikkelen ziet de Commissie als onvoldoende realistisch. De Commissie vindt het van belang dat het HPC

nadrukkelijker vanuit een strategie projecten realiseert met bijbehorende begroting, zodat een match ontstaat tussen de financiën en de strategie. De Commissie adviseert HPC een subsidie voor twee jaar te verlenen en adviseert om op basis van een midterm review te overwegen om tot subsidietoekenning voor nog eens twee jaar over te gaan.

De Commissie adviseert om de subsidie op huidig niveau te continueren en daarnaast een bedrag van € 30.000 toe te kennen specifiek voor educatie aan toptalent. Binnen de subsidie wordt € 40.000 geormerkt voor Submarine. Hiervan wordt € 20.000 gedekt door het wegvallen van de bijdrage aan Musicon. Voor de overige € 20.000 moet dekking gezocht worden binnen de huidige exploitatie door middel van prioritering.

Gedeeltelijk honoreren: € 607.919 voor 2017 en 2018

In het Concept Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 'Ruimte voor de spelende mens', dat op 28 juni 2016 door het college is vastgesteld heeft het college besloten om het Haags Pop Centrum te vragen om een geactualiseerd plan met passende begroting op basis van het toegekende subsidiebedrag en rekening houdend met de opmerkingen van de Adviescommissie. Het college heeft dit plan ter beoordeling voorgelegd aan de Adviescommissie.

Beoordeling van aangepast plan door adviescommissie

Het Haags Pop Centrum (HPC) heeft vergeleken met het eerdere plan dat de Commissie heeft beoordeeld nu een goed aangescherpt en consistent verhaal op papier gezet. Het resultaat is een concreet en aansprekend actieplan. Er is goed gekeken naar de kerntaken en de organisatieopbouw is vervolgens kritisch tegen het licht gehouden. De aannames die het HPC doet rond cultureel ondernemerschap zijn realistisch.

Het HPC wil onder de noemer van HPC Music Support budget beschikbaar stellen voor Haags toptalent. Zonder dat HPC die aanduiding hanteert lijkt hier sprake van een subsidieloket zoals Stroom Den Haag en Cultuurschakel ook een dergelijke functie vervullen binnen het Haagse kunstenveld. Naar de mening van de Commissie kan het beschikbaar stellen van kleine bijdragen voor bijvoorbeeld een studio-opname, een videoclip, een tournee of inhoudelijke coaching aansluiten bij een behoefte binnen het Haagse popklimaat. Met name voor individuele muzikanten die vaak niet voor subsidie in aanmerking komen. Het beheren van een dergelijke voorziening kan het HPC bovendien helpen in het aantrekken van diverse stijlen. De Commissie adviseert de randvoorwaarden voor een dergelijk instrument in goede samenspraak met HPC op te stellen als waarborg dat het loket het gehele Haagse popmuziekveld bereikt en bedient.

Advies van de Adviescommissie
Honoreren conform eerdere advies.

REACTIE

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de Adviescommissie over het aangepaste plan. Het college is blij dat het advies HPC heeft aangezet om prioriteiten te stellen en daarmee een effectieve inzet van middelen te realiseren. Net als de Commissie staan wij achter het idee om Submarine (het voormalige Bazart) als het platform voor vernieuwing en alternatieve muziek onderdeel te laten zijn van het HPC. Het onderbrengen van Submarine bij één partij (in plaats van de nicheprogrammering op podia van Musicon het HPC en op locatie elders in de stad te verdelen) zal meer overzicht met zich meebrengen. Zoals de Commissie aangeeft is het voor het HPC essentieel om hiervoor de samenwerking te blijven zoeken met partners uit de popsector. De gemeente zal conform het advies de randvoorwaarden voor het HPC Music Support budget opstellen in overleg met het HPC.

BESLUIT

Wij verlenen Haags Pop Centrum conform het advies van de Adviescommissie voor 2017 en 2018 een jaarlijkse subsidie van € 607.919, waarvan € 40.000 is geormerkt voor Submarine en € 30.000 voor talentontwikkeling.

Haags Pop Centrum zal medio 2018 tussentijds worden geëvalueerd. Na positieve evaluatie zal de subsidie in 2019 en 2020 worden voortgezet.

Budget 2016	€ 577.919 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 729.163
Budget 2017 en 2018	€ 607.919 (<i>exclusief trend 2016</i>), waarvan € 40.000 is geormerkt voor Submarine en € 30.000 voor talentontwikkeling
Reservering 2019 en 2020	€ 607.919 (<i>exclusief trend 2016</i>)

HAAGSE MUSEUMNACHT

Stichting Haagse Museumnacht

Inleiding

De Stichting Haagse Museumnacht is in 2010 opgericht en organisator van de jaarlijkse Museumnacht en sinds 2013 van de Kindermuseumnacht. De Museumnacht heeft als doel om een groot publiek in de leeftijd tussen de 18 en 35 jaar op een laagdrempelige manier een bijzondere ervaring te bieden en hen te verleiden tot herhaalbezoek. De Museumnacht beoogt ook de samenwerking tussen de Haagse musea te stimuleren.

In de periode 2017-2020 wil de organisatie de Museumnacht laten uitgroeien tot een sterk merk met landelijke uitstraling. De Stichting stelt voor om de Museumnacht Den Haag te verplaatsen naar begin november, tegelijk met de Museumnacht Amsterdam. Om het publiek beter te spreiden over de deelnemende instellingen wordt gedacht aan het inzetten van enkele publiekstrekkers die gedurende het evenement in meerdere instellingen optreden. De Kindermuseumnacht moet zich in het eerste weekend van februari ontwikkelen tot een zelfstandig evenement.

De Haagse Museumnacht maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. De Stichting ontving in 2013, 2014 en 2015 uit de cultuurbegroting een incidentele gemeentelijke bijdrage van € 30.000. De Haagse Museumnacht vraagt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 een structurele subsidie aan van € 50.000 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor dit publieksevenement waaraan een groot aantal instellingen meewerkt. Het idee achter de Museumnacht om gedurende één nacht veel publiek langs musea te laten gaan om het op die manier met de diverse instellingen kennis te laten maken, ziet de Commissie als een vorm van collectieve cultuurmarketing. Zij meent dat financiële ondersteuning vanuit het Meerjarenbeleidsplan niet direct voor de hand ligt. Gelet op het grote aantal deelnemende instellingen is het niet ondenkbaar dat dit evenement grotendeels door de participerende instellingen georganiseerd en gefinancierd kan worden.

De Commissie merkt tevens op dat de Haagse Museumnacht zich toelegt op het stimuleren van publieksstromen, maar een visie op het bereiken van een nieuw publiek en hoe dit publiek bestendig kan worden, komt in de aanvraag onvoldoende naar voren.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie spreekt waardering uit voor het evenement, maar ziet geen aanleiding de aanvraag vanuit het Meerjarenbeleidsplan te honoreren. De Commissie adviseert te onderzoeken in hoeverre de Haagse Museumnacht met beschikbare middelen ten behoeve van collectieve cultuurmarketing financieel ondersteund kan worden.

Niet honoreren

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. We zullen onderzoeken of de Haagse Museumnacht in het kader van de collectieve cultuurmarketing kan worden ondersteund buiten het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020.

BESLUIT

Wij verlenen de Stichting Haagse Museumnacht conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 50.000
Budget vanaf 2017	€ 0

HARLEKIJN – TALENT SCOUTING & THEATRICAL PRODUCTIONS

Stichting NME Productions

Inleiding

Harlekijn - Talent Scouting & Theatrical Productions heeft als doel gelegenheid te geven aan jongeren in het bijzonder en liefhebbers van zang, musical en muziektheater in het algemeen, om muziektheatervoorstellingen en concerten in studeren en op te voeren. De stichting tracht dit doel te bewerkstelligen door alle benodigde randvoorwaarden voor de productie te creëren, onder meer doch niet uitsluitend door het beschikbaar stellen van repetitie- en uitvoeringslocaties, aanstelling van professionele regisseurs, choreografen, muzikaal leiders, technici en alle overige medewerkers ten behoeve van de productie en zorg dragen voor alle benodigde vergunningen en auteursrechten.

De van oorsprong Haagse organisatie had van 2007 tot 2012 haar basis in Zoetermeer. Bij de zoektocht naar de meest kansrijke geografische herpositionering scheen haar dat het in Den Haag ontbrak aan een brug tussen de amateurgezelschappen, talenten in opleiding, onlangs afgestudeerde professionals en de professionele producties. Daarom is de stichting sinds 2012 weer gevestigd in Den Haag. Na de herpositionering is het naar eigen zeggen gelukt om een aantal van de ontbrekende bruggen te slaan. In de aanvraag noemt de organisatie voorbeelden van initiatieven waarbij de afgelopen jaren is samengewerkt met Haagse organisaties, waaronder Jeugdtheaterfestival De Betovering, Het Zuiderparktheater, ROC Mondriaan, Theater De Vaillant, en schrijverscollectief De Kosmonaut.

Onder het motto 'Samenspel bewezen en onontgonnen Talenten' heeft de organisatie in de periode 2017-2020 de volgende doelstellingen: de bestaande vaste programmering en de reeds bereikte publiekgroepen behouden en uitbreiden; de bestaande groep aan vrijwilligers behouden en de relatie met hen verdiepen; de bestaande relaties met maatschappelijke organisaties en culturele partners in stand houden en deze verder verdiepen; samenwerkingsverbanden in het publieke domein aangaan en uiteindelijk middels haar ondernemerschap haar functie in de keten vervullen. Drie aanvullende doelstellingen zijn: een platform realiseren waarop gefaciliteerd wordt in het kenbaar maken van actuele vragen om producten en diensten in het kader van muziektheater; een gezelschap realiseren voor talentontwikkeling van startende professionals in het muziektheater dat aan het einde van de beleidsperiode tenminste vier producties per jaar realiseert; vanaf het tweede jaar van de komende beleidsperiode jaarlijks een internationale productie voor een beperkte periode in het Haagse ten uitvoer brengen.

Harlekijn - Talent Scouting & Theatrical Productions maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. In 2014 en 2015 ontving de organisatie via CultuurSchakel en Fonds1818 een bescheiden incidentele subsidie voor enkele activiteiten.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Harlekijn - Talent Scouting Theatrical Productions een structurele subsidie van € 225.051,29 per jaar aan voor de opstart van haar plannen. Hiermee wil zij de continuïteit van haar bedrijfsvoering middels uitbreiding van de personele capaciteit veiligstellen.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie oordeelt zeer kritisch over deze aanvraag. Naar haar mening lijkt de continuïteit van de bedrijfsvoering middels subsidie het belangrijkste doel van het beleidsplan. Daarbij vindt de Commissie de claim om een leemte in stad, land en discipline te gaan vullen pretentius; de artistieke reflectie en visie op het musicalgenre ontbreekt immers volkomen in de aanvraag. Ook mist de Commissie concrete uitwerkingen van de doelstellingen en projecten voor de periode 2017-2020. Enige vooruitwijzende articulatie van de eigen artistieke visie ontbreekt. De aanvraag ontbeert eveneens een meerjarige visie op talentontwikkeling. Op het gebied van cultuureducatie is evenmin duidelijk hoe Harlekijn - Talent Scouting Theatrical Productions aansluiting wil vinden op het curriculum van de scholen in Den Haag. Het kwantitatieve voornemen om aan het einde van de beleidsperiode tenminste vier producties per jaar te realiseren, gaat niet gepaard met een doordachte positionering van het beoogde gezelschap ten opzichte van bestaand aanbod. De activiteiten van de stichting zijn aanbodgericht, uitgaande van een behoefte die niet wordt geconcretiseerd. De Commissie krijgt door al deze gebreken geen vertrouwen in de borging van de artistieke kwaliteit en positionering van Harlekijn - Talent Scouting Theatrical Productions.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering constateert de Commissie dat deze volstrekt niet transparant en niet op orde is. Met 55,2 procent gevraagde structurele subsidie ten opzichte van de exploitatie is de begroting voor de komende periode grotendeels afhankelijk van gemeentelijke middelen. Bovendien is er sprake van een negatief oplopend vermogen, en ontbreekt een toelichting op de begroting. Verder acht de Commissie de voorziene stijging in producties, voorstellingen en bezoekersaantallen in Den Haag tussen 2015 en 2020 niet realistisch onderbouwd. De explosieve groei wordt nergens gemotiveerd of geflankeerd door bijbehorend beleid. Evenmin maakt het plan duidelijk waarop de (inter)nationale groeicijfers zijn gebaseerd. Bovendien is de constructie waarin dezelfde personen zowel het bestuur als de directie vormen strijdig met de door de gemeente nageleefde Governance Code Cultuur. Er is ook geen Raad van toezicht naast het bestuur. Bovenal is het zeer onduidelijk hoe de artistieke en commerciële belangen van de stichting zich verhouden tot elkaar én tot andere zakelijk gelieerde organisaties.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren.

Niet honoreren

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Harlekijn – Talent scouting & Theatrical Productions conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 225.051,29
Budget vanaf 2017	€ 0

HEDEN

Stichting Heden Den Haag

Inleiding

Heden, in 1972 begonnen als Artotheek Den Haag, zet zich in voor het bevorderen van de belangstelling voor en de verspreiding van hedendaagse beeldende kunst. Met exposities en evenementen, educatiewerkshops, lezingen en cursussen, het verhuren en verkopen van kunst wil Heden een zo breed mogelijk publiek bereiken, ook in de eigen leefomgeving. De koopfunctie van Heden, de kunstuitleen en de promotie die hieruit voortkomt zijn van grote betekenis voor (Haagse) kunstenaars.

De subsidieaanvraag die Heden heeft ingediend betreft uitsluitend het activiteitendeel waarin geen inkomsten uit de markt zijn voorzien. Het gaat hierbij om educatieprojecten, het ondersteunen van kunstenaars en het samenstellen van tentoonstellingen. Voor de periode 2017-2020 legt Heden accenten op een hoogwaardige kunstcollectie, zakelijke ondersteuning voor kunstenaars, persoonlijk contact, internationaal publiek en vraaggerichte educatie.

Stichting Heden Den Haag ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 166.054 per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 166.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

Kunstuitleen Heden vraagt voor het activiteitendeel waarvoor de markt onvoldoende financiën opbrengt steun van de gemeente Den Haag. De Commissie signaleert hier een knelpunt. De aanwezigheid van de kunstuitleen is in de optiek van de Commissie het voornaamste bestaansrecht waarmee Heden zich onderscheidt van andere instellingen. De verhuur van kunst aan bedrijven en particulieren maakt Heden uniek. De niet-commerciële onderdelen waarvoor subsidie wordt aangevraagd beschouwt de Commissie als minder onderscheidend. De educatieprojecten zijn laagdrempelig, maar summier beschreven en weinig vernieuwend.

De Commissie is positief over de aanwezigheid van Heden bij de Cultuurankers met onder meer *pop ups*. De tentoonstellingen met werken uit depot, maken de verworvenheden van de collectie goed zichtbaar. Hierin ziet de Commissie potentie aangezien de tentoonstellingen dienstbaar kunnen zijn aan het functioneren van de kunstuitleen. De Commissie vraagt zich wel af of het tentoonstellingsbeleid van Heden voldoende artistiek-inhoudelijke meerwaarde heeft ten opzichte van het bestaande aanbod in Den Haag.

Heden wijst op de grote impact van de economische crisis. Als gevolg daarvan is de organisatie verkleind en de artistiek leider ontslagen. Deze taken zijn ondergebracht bij de directeur. De Commissie constateert dat Heden werkt aan het herstel en het getuigt van commercieel inzicht om contact te onderhouden met woningmakelaars en interieurspecialisten. Datzelfde geldt voor de advisering aan bedrijven, waarbij de relatie met KPMG essentieel wordt genoemd. Ook richt Heden zich op Engelstalige expats.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie acht het voortbestaan van de kunstuitleen van belang en realiseert zich dat subsidie voor ondersteunende activiteiten daar indirect aan ten goede komt. Zij adviseert de aanvraag deels te honoreren en het subsidiebedrag van het peiljaar 2015 te verminderen. De Commissie benadrukt dat de subsidie vooral is bedoeld voor een functioneel activiteitenprogramma dat ondersteunend en stimulerend is voor de kunstuitleen.

Gedeeltelijk honoreren: € 120.054

REACTIE

Wij delen de waardering van de Adviescommissie voor de functie van Heden in het beeldende kunstklimaat van de stad. Bij aanvang van de beleidsperiode 2013-2016 stond Heden met ruim de helft minder subsidie voor de taak om de organisatie ingrijpend te verkleinen, activiteiten als buitenlandse residencies af te bouwen en zich te concentreren op de kerntaken van kunstuitleen, tentoonstellingen en educatie. Hierin is Heden geslaagd. De educatieve activiteiten worden niet elders aangeboden en zijn ondersteunend en stimulerend voor de kunstuitleen. Evenals de Adviescommissie

zijn wij positief over de aanwezigheid van Heden bij de cultuurankers met onder meer pop--up presentaties.

BESLUIT

Mede op basis van de ingediende zienswijze verlenen wij Heden, in afwijking van het advies van de Adviescommissie, voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 met name voor een functioneel activiteitenprogramma dat ondersteunend en stimulerend is voor de kunstuitleenfunctie een jaarlijkse subsidie van € 166.000.

Budget 2016 € 166.054 (exclusief trend 2016)

Budget aangevraagd € 166.000

Budget vanaf 2017 € 166.000 (exclusief trend 2016)

HET NATIONALE THEATER

Inleiding

Het Nationale Theater is de stichting in oprichting die voortkomt uit de fusie van de Koninklijke Schouwburg, het Nationale Toneel en Theater aan het Spui. Deze fusie krijgt juridisch haar beslag op 1 januari 2017. De drie instellingen bundelen dan definitief hun krachten, nadat ze in de afgelopen periode al de 'Toneelalliantie' vormden. Hierin namen zij gezamenlijk verantwoordelijkheid voor de productie, programmering, talentontwikkeling, educatie en marketing van toneel in Den Haag. Met de vorming van Het Nationale Theater wordt naar eigen zeggen een unieke en historische stap gezet. De fusiepartners gaan vanaf 1 januari 2017 werken vanuit één visie, onder leiding van één directie: Theu Boermans (directeur productie), Cees Debets (directeur programmering) en Walter Ligthart (zakelijk directeur/voorzitter). Per 1 augustus 2018 zal Eric de Vroedt (adjunct-directeur) Boermans opvolgen als directeur productie. In totaal zullen bij Het Nationale Theater 7 regisseurs, 18 vaste acteurs en 125 medewerkers betrokken zijn.

In de periode 2017-2020 omvatten de hoofdactiviteiten vier categorieën: producties van het Nationale Theater (voorstellingen voor volwassenen die zelf worden geproduceerd en spelen in het hele land); producties van NTjong (jeugd- en familievoorstellingen die zelf worden geproduceerd en spelen in het hele land); nieuwe programma's (innovatieve contextuele activiteiten die worden (mede)ontwikkeld en gepresenteerd in de eigen theaters en die regelmatig meereizen met de eigen producties); programmering (voorstellingen van andere gezelschappen, genres en internationale huizen, die worden geprogrammeerd in de eigen theaters en locaties).

In de komende periode produceert Het Nationale Theater klassiek en modern internationaal repertoire, nieuw Nederlands repertoire, familie- en jeugdtheater en documentaire projecten. Daarbij zoekt zij nadrukkelijker verbinding met de roerige wereld van nu. Artistieke noodzaak, actuele urgentie, ambachtelijke kwaliteit en de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het toneelrepertoire zijn daarbij leidende waarden. Bij de eigen producties, in de programmering en bij de ontwikkeling van speciale programma's werkt Het Nationale Theater langs vier thematische lijnen die in zijn ogen de meest cruciale maatschappelijke ontwikkelingen binnen dit decennium reflecteren: Ontworteling & Vervreemding; Rentmeesterschap; Intimiteit 3.0; De Andere Geschiedenis. Onder leiding van de directeur productie (Theu Boermans, later Eric de Vroedt) maken nog vijf regisseurs met het vaste acteursensemble voorstellingen voor Het Nationale Theater: Noël Fischer, Daria Bukvić, Jeroen de Man, Casper Vandeputte en Sadettin Kirmiziyüz.

Onder het label NTjong, geleid door Noël Fischer, produceert Het Nationale Theater voorstellingen voor schouwburgen, vlakke vloerpodia en festivals. Daarnaast is NTjong met educatie- en community art-projecten te vinden op scholen, in wijken en op locatie. In de komende periode wil NTjong toegankelijke, eigenzinnige voorstellingen brengen op basis van radicale bewerkingen van klassiek en modern toneelrepertoire en nieuwe toneelversies van (jeugd)literatuur. NTjong werkt de komende periode langs dezelfde thematische lijnen die ook bij de producties voor volwassenen worden gehanteerd.

Het Nationale Theater beschouwt talentontwikkeling als een kerntaak. De afgelopen jaren gaven de fusiepartners een programma vorm, waarbij alle functies aan bod kwamen die deel zijn van het maakproces van een voorstelling. In de komende periode wordt doorgebouwd op deze brede visie op talentontwikkeling: van auteurs, regisseurs, acteurs, technici, theaterdocenten, marketeers en andere betrokkenen. Ook wil men werken aan 'getalenteerd publiek' met programma's als de *Toneel- en Danskijkersserie* en *De eerste lezing*.

De afdeling educatie & publiekswerking wil activiteiten initiëren die de kijkervaring en beleving van het publiek – jong en oud – verrijken. Door de fusie van productie, programmering en podia acht Het Nationale Theater zich vanaf 2017 nog beter in staat in een doorlopende lijn programma's aan te bieden en op maat, vraaggericht en vanuit de specialismen van de individuele medewerkers te opereren.

Bij de opbouw van de organisatie en ensemble wordt gestreefd naar een overtuigende weerspiegeling van de veranderde bevolkingssamenstelling van ons land. Bij de invulling van de programmering en productie wil men ruimte vrijmaken voor verhalen van 'nieuwe Nederlanders', en in samenwerking met

bijvoorbeeld De Meervaart, Stadsschouwburg Utrecht en Stadsschouwburg Amsterdam zorgen voor een hoogwaardig cultureel divers aanbod.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering verwacht Het Nationale Theater de komende periode zowel een toename van publieksinkomsten als van de bijdragen uit private middelen, omdat de organisatie aantrekkelijker zal worden voor sponsors en fondsen en doordat zij succesvolle voorstellingen in een nieuw businessmodel met commerciële partijen verder zal ontwikkelen, zoals dat in 2017 wordt beoogd met *Genesis*.

Momenteel ontvangen de fusiepartners binnen Het Nationale Theater in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013–2016 in totaal een subsidie van € 8.496.278 (peiljaar 2015), bestaande uit een subsidie van € 3.080.222 voor de Koninklijke Schouwburg, een subsidie van € 3.658.883 voor Het Nationale Toneel, en een subsidie van € 1.757.173 voor Theater aan het Spui (dat in 2015 ook incidenteel € 62.500 aan subsidie voor de exploitatie van Zaal 3 in de DCR ontving). Daarnaast ontvangt het Nationale Toneel een bedrag van € 3.208.909 (prognose 2015) in het kader van de culturele basisinfrastructuur van de rijksoverheid.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 vraagt Het Nationale Theater een structurele subsidie van € 9.056.800 per jaar aan; de verhoging van het subsidiebedrag is bestemd voor de versterking van de (internationale) programmeringsfunctie en talentontwikkeling. Ook dient de stichting in oprichting volgens de begroting bij het rijk een aanvraag in voor een meerjarige productiesubsidie van € 3.255.000 per jaar. Dit bedrag is bestemd voor het maken en aanbieden van de eigen producties.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie beaamt dat met de vorming van Het Nationale Theater sprake is van een unicum in de vaderlandse theatergeschiedenis. De voorgenomen fusie tussen het Nationale Toneel, Theater aan het Spui en de Koninklijke Schouwburg introduceert een nieuw organisatie-model voor de presentatie en productie van podiumkunsten. In Nederland is het gangbaar dat deze activiteiten los van elkaar worden gefinancierd: presentatie door de lokale overheid en productie door de rijksoverheid. Dit onderscheid maakt de gemeente Den Haag overigens niet. De Commissie acht het soortelijk gewicht der betrokken partijen groot, en vindt de fusie zorgvuldig voorbereid.

Het Nationale Theater beschrijft in zijn aanvraag helder hoe de fusiepartners tot een grotere slagkracht willen komen en nog beter willen inspelen op de veranderende behoeftes van het publiek en de mutaties in het culturele landschap. Dankzij het samengaan van productie en programmering, de diversificatie van het aanbod en de podia kan Het Nationale Theater een robuuster verdienmodel ontwikkelen en flexibeler produceren: succesvolle voorstellingen kunnen langer op het repertoire blijven, minder succesvolle voorstellingen eerder gestopt. Deze plannen stroken volgens de Commissie goed met de aanbevelingen uit het rapport 'Over het Voetlicht – Naar een groter en diverser toneelpubliek' binnen de gesubsidieerde theatersector, dat de Commissie Ter Horst in december 2015 uitbracht, in opdracht van de Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten (NAPK) en de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD).

Naar het oordeel van de Commissie getuigt het plan van een belanghebbende en goed onderbouwde artistieke visie. De belangrijkste artistiek inhoudelijke drijfveer voor deze fusie is het maken en aanbieden van kwalitatief hoogwaardig theater met maatschappelijke relevantie. De Commissie vindt dat de organisatie een goede keuze heeft gemaakt met de regisseurs die voorstellingen voor Het Nationale Theater zullen ontwikkelen en maken. Wel had de Commissie in het plan graag meer gelezen over waarom deze regisseurs met elkaar willen samenwerken. Wat de nieuwe identiteit van de betrokken podia betreft, vindt zij die van Theater aan het Spui onderbelicht. Het is niet helder hoe de erkende kwaliteit van deze presentatieplek zal worden gepositioneerd binnen de nieuwe organisatiestructuur.

Van een grote fusie-instelling als Het Nationale Theater verwacht de Commissie expliciet dat deze garant staat voor een flexibele en cultureel diverse theaterprogrammering in Den Haag. Daarbij dient Het Nationale Theater te bewaken dat er binnen de totaalprogrammering voldoende ruimte is voor andere (kleinschaliger) theaterinstellingen, naast het eigen aanbod. Ook gaat de Commissie ervan uit dat er aanbod van internationaal (Engels- en anderstalig theater) zal zijn, vanwege de grote internationale gemeenschap in Den Haag. Verder beschouwt de Commissie het nadrukkelijk als taak

van Het Nationale Theater in casu met NTjong om met kwalitatief hoogstaande cultuureducatieve projecten op Haagse scholen leerlingen op alle niveaus van het basis- en voortgezet onderwijs te bereiken. Over het algehele functioneren van NTjong is de Commissie zeer te spreken. Zij vindt dat dit nieuwe jeugdtheatergezelschap zich de afgelopen jaren artistiek-inhoudelijk overtuigend heeft ontwikkeld, en een belangrijke positie inneemt binnen de Haagse theaterinfrastructuur. De Commissie waardeert het dat NTjong met haar projecten nieuwe doelgroepen weet aan te spreken. Zij acht het een goede zaak dat Het Nationale Theater de jeugd-, familie- en jongerenvoorstellingen onder deze eigen naam blijft maken. Ook vindt de Commissie het belangrijk dat er wordt samengewerkt met CultuurSchakel en de cultuurankers. In het algemeen stelt de Commissie het overigens zeer op prijs dat alle partners binnen Het Nationale Theater sterke banden hebben met velerlei instanties in de stad. Zij verwacht dat deze gewaardeerde samenwerking wordt voortgezet.

Terwijl de Commissie positief is over de artistieke ambities en doelstellingen van Het Nationale Theater, heeft zij kritiek op het gebrek aan synergie in de bedrijfsvoering. Allereerst vindt de Commissie het een organisatorische c.q. inhoudelijke weeffout dat op directieniveau drie functies uit elkaar worden getrokken. Dit staat haaks op de fusiedoelstelling om een samenhangende theaterprogrammering te realiseren. Naar het oordeel van de Commissie zouden de functie van directeur productie en directeur programmering moeten worden samengevoegd tot één (sleutel)functie; daarbij acht zij het van belang om te werken met bijvoorbeeld een programmastatuut dat breedte en diepgang waarborgt van de programmering, onafhankelijk van de dynamiek van de eigen producties. In deze alternatieve directiestructuur met een directeur productie/programmering zouden Boermans en later De Vroedt worden ontlast van directietaken om zich volledig te kunnen richten op de invulling en ontwikkeling van het artistiek leiderschap.

Op de tweede plaats is de Commissie teleurgesteld in de beoogde efficiencywinst. De financiële opbrengst van de fusie tot een nieuwe theaterorganisatie is in 2020 begroot op € 225.000,-. Dat vindt de Commissie mager ten opzichte van de totale lasten. Bovendien zijn de eenmalige implementatiekosten (van begeleidingskosten tot huisstijl) begroot op € 415.000,-. Dat Het Nationale Theater voor de komende periode extra gemeentelijke structurele subsidie aanvraagt, vindt de Commissie niet in lijn met de door haar wenselijk geachte efficiëncyslag bij de fusie en bovendien onvoldoende gemotiveerd in het plan. De kosten voor de gewenste versterking van de (internationale) programmeringsfunctie en talentontwikkeling zijn prioriteiten die binnen de reguliere bedrijfsvoering van Het Nationale Theater moeten worden afgewogen. Het aangevraagde bedrag behoeft overigens nog een technische correctie: Het Nationale Theater heeft de verwachte trend 2016 meegenomen en dat is niet volgens de voorschriften van de inrichtingseisen 2017–2020.

De Commissie vindt het jammer dat Het Nationale Theater met de fusie slechts een geringe groeiambitie heeft ten aanzien van de publieksaantallen: over een periode van vier jaar worden 5 procent meer bezoekers verwacht. Het is positief dat de organisatie de inhoud van haar programma-aanbod wil gaan verbinden aan een vorm die het publiek wil consumeren. In de aanvraag mist de Commissie echter overtuigende marketingplannen, waaruit blijkt hoe Het Nationale Theater zijn potentiële bezoekers wil gaan verleiden om naar de voorstellingen te komen. Overigens verwacht de Commissie dat, indien binnen het aandeel vrije programmering van Het Nationale Theater specifiek aanbod gaat verdwijnen, hierover afstemming zal plaatsvinden met andere podia, zoals het toekomstige Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC) aan het Spui, opdat het publiek in de breedte optimaal wordt bediend. Het huidige plan ontbeert concrete informatie over samenwerking (op het gebied van educatie, toneel, afstemming aanbod) met relevante theaterpartners in en om Den Haag.

De Commissie vindt het een omissie dat het plan geen inzicht biedt in de commerciële uitbating van de panden van Het Nationale Theater. Onduidelijk is de gang van zaken rond voorstellingshoreca en commerciële verhuur. Vragen als 'wat levert het op, wat kost het en zijn er nog mogelijkheden om meer geld uit deze activiteiten te halen' worden niet beantwoord. Onduidelijk is of de zaalcapaciteit optimaal wordt gebruikt. De Commissie vraagt zich verder af wat de bestemming van het NT Gebouw is binnen de nieuwe fusieconstructie. Een andere vraag is of ook in Theater aan het Spui wordt gerepeteerd door de productieafdeling (NT of NTjong), en of dat in financiële zin is verwerkt in de begroting van de producent. Als theaterzalen worden gebruikt voor reguliere repetities, gaat dat immers ten koste van programmering of van commerciële/culturele huuropbrengsten. Samengevat constateert de Commissie dat de normale bedrijfsvoering van de partners binnen Het Nationale Theater, met risico's en kansen, door de fusie niet goed te beoordelen is.

Ook roept het plan bij de Commissie vragen op over hoe om te gaan met gebouwonderhoud en beheer. Het Nationale Theater geeft op dit gebied diverse risico's aan en vraagt extra middelen. De Commissie heeft geen inzicht in de afspraken tussen de fusiepartners en de afdeling Vastgoed van de gemeente binnen zogenoemde Meerjaren Onderhoud Programma's (MJOP). Naleving van deze afspraken mogen echter niet ten koste gaan van het cultuurbudget van de gemeente. De Commissie acht bovenal veel meer maatwerk gewenst op het gebied van de bedrijfsvoering om bij de fusieoperatie te komen tot efficiency en kostenbesparing, bijvoorbeeld door het vastgoed commerciëler uit te baten. Dit is een verantwoordelijkheid van Het Nationale Theater zelf.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een subsidiebedrag van € 8.596.278,- te reserveren voor de stichting in oprichting. Dit bedrag komt overeen met de totaalsom van het subsidiebedrag (prijsspeil 2015) dat de drie fusiepartners ontvangen in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016, plus een extra structurele subsidie van € 100.000,- voor de exploitatie van Zaal 3 (Theater aan het Spui). Toekenning van deze extra structurele steun acht de Commissie wenselijk voor versterking van de talentontwikkelingsactiviteiten die via dit podium worden gerealiseerd.

De Commissie gaat ervan uit dat Het Nationale Theater op weg naar de feitelijke fusiedatum van 1 januari 2017 een aanvullend respectievelijk herzien plan indient waarin voortschrijdend inzicht ten aanzien van alle aspecten van de toekomstige situatie zijn verwerkt.

Reserveren: € 8.596.278

Vanwege de bijzondere positie en functie van Het Nationale Theater in het landelijke toneelbestel hoopt de Commissie tot slot dat ook het rijk de subsidieaanvraag substantieel zal honoreren. Indien de honorering door het rijk substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om Het Nationale Theater een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het rijk moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Beoordeling Raad voor Cultuur

Het Nationale Theater heeft één aanvraag bij het rijk ingediend als groot theater (Het Nationale Toneel) voor € 2.675.000 en voor jeugdtheater (NTjong) voor € 580.000. De Raad voor Cultuur heeft op 19 mei 2016 zijn advies over de Basis Infrastructuur voor 2017-2020 openbaar gemaakt. Het advies over Het Nationale Theater in oprichting is positief:

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Nationale Theater in oprichting een subsidiebedrag toe te kennen van € 3.250.000. Daarvan heeft € 2.670.000 betrekking op de functie theater en € 580.000 op de functie jeugdtheater.

De raad oordeelt positief over de fusie tussen het Nationale Toneel, NTjong, de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui. Hij denkt dat hierdoor een stevige theaterorganisatie voor jeugd en volwassenen in Den Haag zal ontstaan met een inspirerende uitwerking op theaters en partners in de rest van Nederland.

De raad vindt de plannen inhoudelijk uitstekend uitgewerkt. Er spreekt een duidelijke visie uit op de rol van het theater voor de stad, evenals op talentontwikkeling, artistieke creatie, repertoire en samenwerking. De keuze voor een vast, achttienkoppig ensemble vindt de raad sterk, omdat dit het gezelschap een grote herkenbaarheid zal verlenen. Hetzelfde geldt voor de zeven regisseurs die het Nationale Theater aan zijn huis verbindt. De raad heeft bovendien vertrouwen in Eric de Vroedt als hoofd productie.

Educatie en participatie zijn stevig ingebed in het programma van het gezelschap, met activiteiten voor zowel kinderen als jongeren en volwassenen, inclusief mensen die niet gewend zijn naar theater te gaan.

De raad heeft vertrouwen in de manier waarop het Nationale Theater zowel de stad Den Haag als twaalf kernpodia in het land wil bespelen. De raad merkt op dat het Nationale Theater hiermee een grote verantwoordelijkheid neemt voor het Nederlandse theaterbestel.

De inschatting van bezoercijfers, inkomsten en kosten voor de gefuseerde instelling lijkt de raad reëel. Hoewel het Nationale Theater de vele positieve gevolgen die het verwacht van de fusie grotendeels nog niet opneemt in zijn begroting, gaat de raad ervan uit dat het niet al te veel tijd zal kosten om financiële voordelen uit de fusie te halen.

Er zijn drie instellingen in de grote gemeenten die een aanvraag doen als groot theatergezelschap. De raad adviseert op basis van een vergelijking tussen de artistieke kwaliteit van de drie aanvragers om het Nationale Theater te subsidiëren als groot theatergezelschap.

Voor een integrale afweging tussen de verschillende aanvragers groot theatergezelschap wordt verwezen naar de inleiding op het advies: <http://bis2017-2020.cultuur.nl/adviezen/podiumkunsten/theater>

Beoordeling

Kwaliteit

Het Nationale Toneel en NTjong, in de huidige periode beide gesubsidieerd in de BIS als respectievelijk groot theatergezelschap en jeugdtheatergezelschap, dienen een gezamenlijk plan in voor het Nationale Theater in oprichting, dat zij samen met Theater aan het Spui en de Koninklijke Schouwburg zullen vormgeven. De aanvraag betreft de productiefunctie van beide instellingen, dus het maken en produceren van toneel voor jeugd en volwassenen.

Terugblikkend vindt de raad het Nationale Toneel een belangwekkend gezelschap, dat een toegankelijk aanbod verzorgt met een constant hoge kwaliteit en een wat traditionele repertoirekeuze. De afgelopen periode heeft de raad het Nationale Toneel zien zoeken naar manieren om zich naast zijn landelijke uitstraling ook meer als stadsgezelschap te profileren. In dit licht vindt hij het een sterke keuze om in de komende jaren het artistiek leiderschap over te dragen van Theu Boermans aan De Vroedt, wiens werk veelal maatschappelijk en politiek geëngageerd is. De raad vertrouwt erop dat De Vroedt een brug weet te slaan naar de samenleving. Ook het diversifiëren van het acteursensemble, waarin naast Nederlandse acteurs tegenwoordig ook acteurs met een niet-Nederlandse of biculturele achtergrond zitten, kan volgens de raad bijdragen aan een betere worteling in de stad.

NTjong, onder leiding van Noël Fischer, heeft zich volgens de raad in de huidige periode goed op de kaart gezet als jeugdgezelschap met het kwaliteitslabel van het Nationale Toneel. De producties hebben een hoge actualiteitswaarde. NTjong boekte successen met familievoorstellingen, veelal gemaakt met jonge acteurs. De raad ziet het theater van NTjong als 'volwassen jeugdtheater'; het is met liefde voor de doelgroep gemaakt zonder kinderlijk te zijn. Wel is de raad van mening dat het gezelschap zich nog niet al te stevig in Den Haag heeft weten te wortelen.

De raad juicht de voorgenomen fusie van deze theatergezelschappen, de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui toe. Hij vindt dat deze fusie logisch voortvloeit uit de geïntensiveerde samenwerking tussen de vier instellingen in de laatste jaren. Hij denkt dat hierdoor in Den Haag een zeer stevige theaterorganisatie zal ontstaan, die een inspirerende uitwerking kan hebben op theaterinstellingen in de rest van de stad en het land.

De raad is eveneens verheugd over de inhoudelijke uitwerking van de plannen. Er is goed nagedacht over de betekenis van de organisatie voor de stad en voor het theater als 'gemeenschapshuis'. Ook spreekt er een duidelijke visie uit op talentontwikkeling, artistieke creatie, repertoire en samenwerking. De keuze voor een vast, achttienkoppig ensemble vindt de raad sterk, omdat dit het gezelschap een grote herkenbaarheid zal verlenen. Verder bindt het Nationale Theater zeven getalenteerde regisseurs aan zich, die allen vanuit toneelteksten met acteurs werken. Zij ontwikkelen een samenhangend kwaliteitsaanbod voor een breed in theater geïnteresseerd publiek.

De manier waarop beginnend en ervaren talent, experimenten en veiliger werk elkaar in balans houden, kan volgens de raad leiden tot spannende artistieke uitkomsten. Hij merkt wel op dat deze manier van werken het risico met zich meebrengt dat de ervarener regisseurs en de grotere producties in de productieplanning voorrang krijgen op de kleinere, waardoor de balans in de praktijk minder goed uit de verf komt dan op papier.

De raad verwacht dat door het samenbrengen van een volwassenen- en een jeugdgezelschap interessante kruisbestuivingen tot stand kunnen komen tussen regisseurs, acteurs, ontwerpers en jong talent. Zo zal een regisseur die eerder een talentontwikkelingstraject heeft doorlopen bij het Nationale Toneel, als regisseur aan de slag gaan bij NTjong. De raad ziet ook uit naar een verdere

uitwisseling tussen het vaste acteursensemble van het theatergezelschap en de acteursgroep van NTjong.

Het Nationale Theater werpt alvast een blik op de toekomst met een stevig programma voor talentontwikkeling. Zo biedt het gezelschap naast langjarige trajecten ook advies en zakelijke ondersteuning aan makers en jonge gezelschappen. Het stemt de raad optimistisch dat hierin niet alleen het jongste talent wordt begeleid, maar dat er ook aandacht is voor mid-career-talent.

Educatie en participatie

Eerder educatiemateriaal van het Nationale Toneel ging uit van goede, maar vrij reguliere activiteiten, zoals workshops, inleidingen, nabesprekingen en rondleidingen. NTjong timmerde de afgelopen periode actief aan de weg met projecten op het grensvlak van educatie en community art, zowel op scholen als in wijken en op locatie.

Het educatieve programma dat het Nationale Theater presenteert voor de komende periode is volgens de raad veelvormig en divers. Het Nationale Theater ontwikkelt aanbod voor scholen, begeleidt docenten en kunstcoördinatoren, ontwikkelt educatieve programma's rond voorstellingen (voor scholieren en vrij publiek) en biedt daarnaast opzichzelfstaand educatief aanbod. In Den Haag ontwikkelde programma's kunnen worden overgedragen naar theaters in de rest van het land. Er zal worden geïnvesteerd in nieuwe werkvormen en methodieken, alsmede in digitalisering om programma's breder inzetbaar te maken.

De educatieprogramma's richten zich op kinderen, volwassenen en nadrukkelijk ook op mensen die niet vanzelfsprekend met kunst in aanraking komen. Zelf ervaren, nadenken en vormgeven staat in het materiaal centraal. Interessant vindt de raad vooral het mobiel laboratorium dat zich door de Haagse wijken zal bewegen als onderzoekscentrum voor nieuwsgierige kinderen en jongeren.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

Het Nationale Toneel speelde de afgelopen periode ongeveer een derde van zijn voorstellingen in Den Haag en twee derde daarbuiten. Met een divers aanbod van enerzijds gewilde repertoirestukken en anderzijds gedurfter materiaal sprak het gezelschap volgens de raad een breed theaterpubliek aan. Het gezelschap behaalde dan ook hoge bezoekcijfers, met gemiddeld bijna 82.000 bezoekers in 2014 en 2015. NTjong maakte weliswaar in artistiek opzicht een mooie start, maar de raad moet constateren dat hier nog niet genoeg bezoekers naartoe werden getrokken.

In de komende periode wil het Nationale Theater met een herkenbare, toegankelijke naam werken aan een groot bereik. Er wordt samengewerkt met twaalf kerntheaters, verspreid door het land. Het aantal voorstellingen binnen de standplaats wordt vergroot van gemiddeld 75 in 2013 en 2014 naar gemiddeld 110 in de komende periode. De raad vindt dat het Nationale Theater zich met zijn vele speelbeurten (gemiddeld 170 per jaar in de komende periode) in het land onderscheidend profileert. Hij vindt het belangrijk dat het gezelschap hiermee een grote verantwoordelijkheid neemt voor het Nederlandse theaterbestel.

De raad vindt dat het gezelschap een goed pakket aan middelen heeft ontwikkeld om bestaand en nieuw publiek te bereiken. Zo wordt de marketing aangepast aan het type grotezaalproductie, waardoor elke bezoeker gemakkelijk de voorstellingen kan vinden die bij hem passen. Met de kerntheaters in het land wordt intensief samengewerkt op het gebied van marketing en contextprogrammering.

De raad staat positief tegenover de wijze waarop het Nationale Theater zicht wil krijgen op zijn publiek door middel van 'datamining'. Door programmering en productie te bundelen in één organisatie, kunnen bezoekersgegevens gebundeld worden in een centrale database – wat volgens de raad veel bruikbare informatie kan opleveren voor de marketing en verkoop van voorstellingen.

Ondernemerschap

In de afgelopen periode had het Nationale Toneel zijn financiële positie op orde, al waren er veel kostenoverschrijdingen. Voor de komende periode presenteert het Nationale Theater in oprichting een totaalbegroting voor de volledige nieuwe organisatie, waarin de begrotingen van het Nationale Toneel, NTjong en de beide theaters zijn uitgesplitst. Gezien de aard van de meerjarige subsidie van OCW

doet de raad alleen uitspraken over de begrotingen van beide gezelschappen, al is vanzelfsprekend ook de financiële gezondheid van de organisatie als geheel bekeken.

De financiële situatie van het Nationale Toneel en NTjong was de afgelopen jaren goed, maar is in 2015 iets minder stabiel geworden. Er wordt uitgegaan van vergelijkbare bezoekcijfers, inkomsten en kosten als in voorgaande jaren.

Het Nationale Theater rekent op een hoge extra bijdrage van de gemeente Den Haag, die op basis van de plannen misschien mag worden verwacht, maar waarvan de toezegging uit het plan niet duidelijk wordt. Mocht deze subsidie niet worden toegekend, dan zal het Nationale Theater een aantal van zijn voorgenomen activiteiten moeten schrappen. De raad gaat mee in de inschatting van het Nationale Theater dat het met dit soort tegenvallende inkomsten flexibel kan omgaan, omdat het meerdere functies en podia ter beschikking heeft, waarbij 'aan meer knoppen kan worden gedraaid' als de inkomsten achterblijven bij de plannen.

Het valt de raad op dat vele positieve gevolgen van de voorgenomen fusie nog niet duidelijk te herleiden zijn tot de begroting. De raad gaat ervan uit dat het niet al te veel tijd zal kosten om financiële voordelen uit de fusie te halen.

Het Nationale Theater stelt zich op als een goede werkgever die ruimte biedt voor ontwikkeling, scholing en eigen initiatief, en die zijn werknemers volgens de cao Theater betaalt. Er wordt rekening gehouden met diversiteit en er worden banen aangeboden aan mensen met een ziekte of handicap. Ook worden de Governance Code Cultuur en de Code Culturele Diversiteit toegepast, al wordt in de aanvraag niet toegelicht op welke manier de organisatie daarmee omgaat.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Vanaf 2013 hebben de Koninklijke Schouwburg, het Nationale Toneel (inclusief jeugdtheatergezelschap NTjong) en Theater aan het Spui vorm gegeven aan hun samenwerking in de Toneelalliantie. Daarmee wilden de organisaties komen tot een beter afgestemde stadsbrede theaterprogrammering en zich gezamenlijk inspannen op het gebied van talentontwikkeling, cultuureducatie en maatschappelijke verbindingen. Vanaf medio 2013 hebben wij Theater aan het Spui extra middelen beschikbaar gesteld om Zaal 3 te exploiteren als podium voor nieuwe theatermakers en voor onderzoek naar nieuwe verdienmodellen. Het Nationale Theater zal als gefuseerde instelling voortbouwen op wat er de afgelopen jaren is bereikt. Net als de Adviescommissie beoordelen wij het fusieproces als zorgvuldig.

De Adviescommissie plaatst ook een aantal kanttekeningen die om nadere uitwerking vragen. Conform de opmerkingen in het advies verwachten wij van het Nationale Theater vóór 1 januari 2017 een geactualiseerd plan met passende begroting waarin het besluit van de minister over de rijkssubsidie voor 2017-2020 is verwerkt en waarin specifiek wordt ingegaan op de volgende onderwerpen:

- artistiek: de visie achter de keuze van de regisseurs, ook in onderling verband, de positie van Theater aan het Spui als presentatieplek binnen de nieuwe organisatie en de internationale programmering;
- samenwerking: met (kleinschaliger) theaterinstellingen en op het gebied van educatie en participatie met CultuurSchakel en de cultuurankers;
- bedrijfsvoering (inclusief een paragraaf over risico's en kansen): de synergie hierin op het gebied van de organisatiestructuur (ook op directieniveau), de beoogde efficiencywinst, de (geringe) groeiambitie, de commerciële uitbating van de panden en het gebouwbeheer.

We vragen Het Nationale Theater met STET in gesprek te gaan om gezamenlijk de mogelijkheden te onderzoeken voor een internationale theaterprogrammering (zie onze reactie onder STET). Voor kleinschalige projecten zou dan een beroep kunnen worden gedaan op de regeling Culturele Projecten.

BESLUIT

Wij reserveren voor Het Nationale Theater (in oprichting) een budget van € 8.596.278. Het gereserveerde budget zal worden toegekend na goedkeuring van een vóór 1 januari 2017 in te dienen geactualiseerd plan met passende begroting zoals hierboven onder *Reactie* is aangegeven.

Budget 2016	€ 8.496.278, (<i>exclusief trend 2016</i>) zijnde: € 3.080.222 voor de Koninklijke Schouwburg, € 3.658.883 voor het Nationale Toneel (inclusief NTjong) en € 1.757.173 voor Theater aan het Spui
Budget aangevraagd	€ 9.056.800
Reservering vanaf 2017	€ 8.596.278, zijnde de optelling van de drie subsidiebedragen voor de fusiepartners in 2016 (<i>exclusief trend 2016</i>) plus € 100.000 voor de exploitatie van Zaal 3.

HOLLAND DANCE

Stichting Holland Dance Festival

Inleiding

Stichting Holland Dance Festival (Holland Dance) heeft de missie om dansen voor iedereen toegankelijk te maken, ongeacht leeftijd, sociale of culturele achtergrond. Zij realiseert haar missie vanuit drie langjarige programma's: presentatie (het tonen van internationale topvoorstellingen in het tweejaarlijkse Holland Dance Festival en in diverse theaters binnen en buiten Nederland); participatie (de organisatie van activiteiten die bevorderen dat mensen zelf in beweging komen enerzijds, en hun danstalenten verder kunnen ontwikkelen anderzijds); educatie (de organisatie van (school)voorstellingen en dansactiviteiten ter kennismaking met of verdieping in de discipline dans onder scholieren en bezoekers).

Holland Dance wil haar aanbod verder versterken. De in de huidige planperiode ontwikkelde langjarige programma's worden in de periode 2017-2020 doorontwikkeld en krijgen een eigen naam. Het eerste programma *Venster op de Wereld* (voorheen Presentatie) heeft als doelen: Holland Dance Festival terug naar de mondiale top; Holland Dance on Tour naar 25 theaters; nieuw elan voor Holland Dance Events; intensivering samenwerking met Zuiderstrandtheater; lancering van compacte 'focusfestivals' met Zuiderstrandtheater. Het tweede programma *Samenleving in Beweging* (voorheen Participatie) heeft als doelen: verhogen welbevinden van ouderen door sociale ontmoetingen (eenzaamheid) en ontdekken onvermoed talent; mensen met en zonder beperkingen verbinden door mogelijkheden te creëren voor participatie en talentontwikkeling; liefhebbers de kans geven om hun talent (verder) te ontwikkelen; een specifiek participatie-aanbod rond het Holland Dance Festival ontwikkelen en realiseren. Het derde programma *Onwijs Dansonderwijs* (voorheen Educatie) heeft als doelen: bewegingsarmoede onder jonge kinderen aanpakken; groei binnenschoolse educatieconcepten realiseren; optreden als makelaar tussen de vraag van scholen en het aanbod van dansinstellingen.

Met ambitieuze programma's rond de thema's participatie en educatie wil Holland Dance haar relevantie aanmerkelijk laten toenemen, en nog meer energie steken in het betrekken van alle inwoners van Den Haag bij dans. Zij voorziet een groei in bezoekersaantallen van Holland Dance Festival van 16.500 in 2018 naar 17.500 in 2020, en verwacht jaarlijks gemiddeld 10.000 bezoekers in Den Haag en 3.500 bezoekers daarbuiten voor internationale dans. Verder schat Holland Dance dat bijna 25.000 mensen zullen deelnemen aan cultuurparticipatie-activiteiten in de periode 2017-2020, en dat zij in totaal bijna 40.000 leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs zal bereiken.

Holland Dance ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013–2016 van € 535.429 (peiljaar 2015), en een meerjarige activiteitensubsidie van € 62.500 per jaar van het Fonds voor Cultuurparticipatie.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 vraagt Holland Dance een structurele subsidie van € 700.000 per jaar aan. Dit bedrag acht zij essentieel om op het minimaal benodigde niveau te kunnen opereren: met een solide basisorganisatie, een spraakmakende internationale dansprogrammering en een belangwekkend, effectief programma voor onderwijs en maatschappij. Ook wordt ingezet op een meerjarige subsidie van zowel het Fonds Podiumkunsten als continuering van de meerjarige subsidie van het Fonds voor Cultuurparticipatie. In totaal begroot Holland Dance hiervoor gemiddeld € 175.000 per jaar. Daarnaast doet zij voor programma's een beroep op Europese subsidies.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is net als vier jaar geleden van oordeel dat Holland Dance met het tweejaarlijkse festival een belangrijke schakel vormt in de dansketen binnen de stad Den Haag. Bovenal heeft de Commissie waardering voor de spilfunctie die Holland Dance als netwerkorganisatie heeft. Zij is goed ingebed in de stedelijke (culturele) infrastructuur en gaat ook allianties met andere steden aan. Verder prijst de Commissie opnieuw de gedegen expertise op het vlak van publieksonwikkeling bij de presentatie-, participatie- en educatieprojecten. Holland Dance kiest op strategische wijze gelijkwaardige partners en weet dans goed in te zetten om te verbinden, zoals met de cursussen voor ouderen en voor mensen met en zonder fysieke beperking.

In de huidige beleidsperiode is de wegvallende rijkssubsidie deels door de gemeente Den Haag opgevangen om de stedelijke dansinfrastructuur overeind te houden. Gezien de financiële ontwikkelingen achtte de Commissie vier jaar geleden heroriëntatie op de wijdverbreide vertakking van activiteiten door Holland Dance noodzakelijk. De Commissie vond dat het festival als presentatieplatform te zeer aan expansie onderhevig was geweest en dat een slankere vorm noodzakelijk en mogelijk is, met behoud van kwaliteit en landelijke profilering.

Anno 2016 constateert de Commissie dat de basis van de internationale, toegankelijke dansprogrammering binnen het festival in artistiek opzicht te smal en wisselend van kwaliteit is. In de aanvraag signaleert Holland Dance zelf ook dat zij haar ambities en verwachtingen van partners niet volledig kan waarmaken. Op zich vindt de Commissie deze zelfkritiek lovenswaardig, maar tegelijkertijd vindt zij het te eenvoudig dat Holland Dance het toekennen van extra subsidie als enige remedie lijkt te zien voor het kunnen blijven leveren van de gewenste kwaliteit. Volgens de Commissie is het niet uitsluitend een financiële kwestie om de internationale festivalprogrammering te verbeteren; zij acht het noodzakelijk dat Holland Dance met een frisse blik naar de scouting en programmering kijkt en beleidsmatig prioriteiten stelt. De organisatie zou de duur van het festival en/of het aantal internationale producties kunnen heroverwegen.

In het algemeen constateert de Commissie dat Holland Dance in het beleidsplan vooral haar functie voor de stad beschrijft en programmapijlers noemt, maar weinig concrete artistieke invulling geeft aan de plannen voor de periode 2017-2020. De Commissie had in de aanvraag vooral meer willen lezen over de beoogde synergie tussen de drie langjarige programma's die in de periode 2017-2020 worden doorontwikkeld onder de nieuwe namen *Venster op de Wereld*, *Samenleving in Beweging*, en *Onwijs Dansonderwijs*. Waar het organiseren van het tweejaarlijkse festival nog steeds de kernactiviteit is, ziet de Commissie zeker toegevoegde waarde van de participatie- en educatieprogramma's voor Den Haag. Deze twee pijlers hebben zich volgens de Commissie meer ontwikkeld dan de festivalpijler en zijn in de afgelopen jaren gelijkwaardiger geworden. De Commissie is echter van mening dat Holland Dance meer samenhang binnen de drie pijlers zou moeten realiseren. Juist het internationale aspect van de festivalprogrammering zou een uitgesproken toegevoegde waarde op de overige pijlers kunnen en moeten zijn.

Bij de bedrijfsvoering van Holland Dance plaatst de Commissie enkele kritische kanttekeningen. Zij constateert dat het festival 31 procent meer structurele subsidie aanvraagt. Hoewel de Commissie zich bewust is van beperkingen van ad hoc subsidie met betrekking tot langetermijnplanning, acht zij de aangevraagde subsidieverhoging buiten proportie en te eenzijdig neergelegd bij de gemeentelijke overheid. Bovenal vindt de Commissie de meerjarenbegroting en met name de kostenstijging van verschillende onderdelen onvoldoende inhoudelijk gemotiveerd. Dit geldt bijvoorbeeld voor de grote stijging in productiekosten aan de lastenkant. Het beroep dat Holland Dance wil doen op Europese subsidies voor 'de eerste programma's in 2017-2020' is evenmin specifiek onderbouwd.

Tot slot spreekt de Commissie de wens uit dat Holland Dance actief zal meedenken over de internationale dansprogrammering in het OCC vanaf 2019, als het tijdelijke Zuiderstrandtheater wordt verlaten en het festival zal verhuizen naar de nieuwe locatie in het Spuikwartier.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te continueren op het huidige niveau van € 535.429 per jaar. Ondanks haar kritiekpunten acht de Commissie het van groot belang dat Holland Dance haar activiteiten kan voortzetten.

Hoewel de Commissie de ambitie van Holland Dance begrijpt om de kwaliteit van de internationale programmering verder te willen versterken, biedt de aanvraag onvoldoende artistiek-inhoudelijk gemotiveerde aanknopingspunten om het verzoek tot subsidieverhoging te honoreren. Bovendien acht de Commissie het – net als vier jaar geleden – niet uitgesloten dat het tweejaarlijkse Holland Dance Festival enigszins wordt gecomprimeerd (in tijdsduur en aantal producties). Meer scherpere en samenhang in de programmeringkeuzes en een kortere, intensievere festivalperiode kunnen volgens de Commissie ten goede komen aan de impact en sfeerbeleving bij het publiek, en mogelijk ook financiële winst opleveren.

Gedeeltelijk honoreren: € 535.429

Aangezien de betekenis van Holland Dance verder reikt dan het Haagse kunstenveld en ook een sociaal-maatschappelijke impact heeft, hoopt de Commissie dat zowel het Fonds Podiumkunsten als het Fonds voor Cultuurparticipatie de subsidieaanvragen van Holland Dance substantieel zullen honoreren. Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten en/of het Fonds voor Cultuurparticipatie niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om Holland Dance een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door cultuurfondsen moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Beoordeling Fonds Podiumkunsten

Inleiding

Het Holland Dance Festival is een tweejaarlijks, ruim twee weken durend internationaal dansfestival in Den Haag. De algemene en artistieke leiding van het festival is in handen van Samuel Wuersten en Martine van Dijk is zakelijk directeur. Holland Dance stelt zich sinds de oprichting in 1987 ten doel om de zichtbaarheid en de toegankelijkheid van de dans in Nederland te vergroten, ongeacht leeftijd, sociale of culturele achtergrond. Behalve dat het festival ernaar streeft om de meest belangwekkende internationale dansproducties te vertonen, spant het zich ook in om de dans steviger in te bedden in de Nederlandse samenleving. Met een uitgebreid participatie- en educatieprogramma wil het festival niet alleen het in dans geïnteresseerde publiek vergroten, het ziet ook als een belangrijke taak om mensen te enthousiasmeren zelf te gaan dansen. Voor het maken van keuzes uit het dansaanbod laat het festival zich leiden door twee criteria; voorstellingen moeten binnen de fysieke scope van de dans liggen en ze moeten hoogwaardig zijn. In het internationale speelveld claimt de aanvrager dat het Holland Dance Festival met de artistieke kwaliteit van de internationale programmering samen met La Biennale de la Danse in Lyon en Tanzfestival Steps in Zürich tot de top van de internationale dansfestivals behoort. In de periode 2013-2016 zijn drie programma's ontwikkeld, die volgens het plan ook in de komende jaren zullen worden ingezet. Dit zijn: 'Venster op de Wereld', de presentatie van de dans tijdens het Holland Dance Festival; 'Samenleving in Beweging', activiteiten die bevorderen dat mensen zelf in beweging komen; en 'Onwijs Dansonderwijs', (school)voorstellingen en dansactiviteiten ter kennismaking met of verdieping van de discipline dans onder scholieren en bezoekers.

In de komende jaren wil het festival de artistieke kwaliteit van de programmering verder versterken en nog meer energie steken in het betrekken van Nederlanders bij dans, als nieuwe of vaker terugkerende bezoeker of als deelnemer aan activatie-, participatie- en educatieactiviteiten. Blijvend zal de organisatie zoeken naar internationale topwerken voor de kleine en grote zaal en van gerenommeerde, maar ook nog onontdekte choreografen. In het plan spreekt ze tevens de ambitie uit om naast de podia in Den Haag ook programmering te verzorgen in Theater de Veste in Delft en het Nieuwe Luxor Theater in Rotterdam. De editie van 2018 zal in het teken staan van het zestigjarig jubileum van het Nederlands Dans Theater (NDT) en de artistiek leider van dit gezelschap krijgt een belangrijke stem in de programmering. Daarnaast zal het festival deze editie focussen op de groep ouderen, onder andere door de resultaten van een Europees project van dans en ouderen te tonen. In 2020 vormt het festival een programma rond de opening van het nieuwe theatercomplex in Den Haag en zet het met de focus op dans en beperkingen onder de noemer 'DanceAble' een nieuwe doelgroep centraal.

In het kielzog van het Holland Dance Festival worden in het kader van 'Holland Dance on Tour' volgens plan tournees langs 25 theaters in Nederland en de omringende landen georganiseerd. In de komende jaren zal de aanvrager de samenwerking met het Zuiderstrandtheater intensiveren en de banden met Korzo (inhoudelijk en delen van personeel en backoffice) en NDT (primair op het gebied van educatie) voortzetten.

Het Holland Dance Festival vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie aan in de categorie 'klein/middelgroot festival'. Het gevraagde subsidiebedrag is 125.000 euro. Daarnaast vraagt het een bijdrage (co)productie aan van 25.000 euro. Het totaal gevraagde subsidiebedrag komt daarmee op 150.000 euro per editie.

Historie

Het Holland Dance Festival ontvangt in de periode 2013-2016 geen structurele subsidie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap of het Fonds Podiumkunsten.

Artistieke kwaliteit

De commissie beoordeelt de artistieke kwaliteit als ruim voldoende.

De geprogrammeerde voorstellingen zijn volgens haar over het algemeen van goede kwaliteit en vakkundig gemaakt en uitgevoerd. De artistieke leiding geeft op een overtuigende manier vorm aan de beoogde brede staalkaart van hoogwaardige internationale dansproducties. Volgens de commissie bedient het festival hiermee een groot, in dans geïnteresseerd publiek, dat niet alleen geïnspireerd wordt door het gepresenteerde aanbod, maar middels een uitgebreid educatie- en participatieprogramma ook wordt geactiveerd om zelf te gaan dansen. Een kanttekening zet de commissie bij de oorspronkelijkheid van het gepresenteerde werk. De keuzes in de programmering sluiten aan bij de beoogde toegankelijkheid en de excellente kwaliteit, maar in zichzelf zijn de voorstellingen die de aanvrager schaarst onder de noemer 'Venster op de wereld' volgens de commissie weinig oorspronkelijk. Zij vindt dat het festival ook een relatief smalle bandbreedte in het dansspectrum belicht. De zeggingskracht is vooral gebaseerd op het effect van de technische virtuositeit van de uitvoering. In mindere mate is er naar de mening van de commissie sprake van voorstellingen waarbij de artistieke verdieping en inhoudelijke gelaagdheid tot een extra dimensie in de publieksperceptie leiden. In de beleidsperiode 2017-2020 gaat het Holland Dance Festival volgens plan verder op de ingeslagen weg. De commissie constateert dat het festival ook in de komende edities streeft naar een kwalitatief hoogstaand internationaal dansaanbod binnen de 'fysieke scope' van de dans. Daarnaast spreekt de aanvrager over 'het zichtbaar maken van de vernieuwingsdrang door de programmering van spraakmakende dansontwikkelingen uit de hele wereld'. Deze ambitie vindt de commissie slechts beperkt uitgewerkt terug in het plan. De aanvrager noemt nauwelijks namen van gezelschappen en dansmakers die deze vernieuwing vertegenwoordigen. Het festival richt zich voorts nog meer dan voorheen op het betrekken van een breed publiek bij dans. De focus op ouderen in 2018 en op mindervaliden in 2020 kan daar naar de mening van de commissie een bijdrage aan leveren. Zij is positief over de intentie van Holland Dance om door inclusie van genoemde groepen de maatschappelijke functie van dans zichtbaar te maken, maar in de aanvraag wordt dit volgens de commissie nog te weinig concreet uitgewerkt. Ook ontbreekt het aan een inhoudelijke vertaling van de intenties om aan te haken bij het zestigjarig jubileum van het Nederlands Dans Theater in 2018 en de opening van het nieuwe theatercomplex in Den Haag in 2020.

De commissie heeft op basis van de behaalde resultaten in het verleden en het vakmanschap van de artistieke leiding voldoende vertrouwen in de kwaliteit van de programmering, maar vindt dat de ambities en visies voor de toekomst onvoldoende zijn uitgewerkt. Zij spreekt zich tot slot positief uit over de doelen en activiteiten die voortvloeien uit het Holland Dance Festival. Met 'Holland Dance on Tour' en 'Zuiderstrandtheater en Holland Dance presenteren' laat de organisatie volgens de commissie overtuigend zien dat de missie om bij te dragen aan de zichtbaarheid en toegankelijkheid van de dans zich niet beperkt tot de festivalperiode.

Bijdrage aan de ontwikkeling van de podiumkunsten

De bijdrage aan de ontwikkeling van de podiumkunsten beoordeelt de commissie als voldoende.

Zij merkt op dat de aanvrager zichzelf een inspirerende rol toekent door een venster op de wereld van de internationale dans te bieden. Het is volgens de commissie met het getoonde aanbod aannemelijk dat er sprake is van een dergelijke bijdrage voor de vele dansliefhebbers en -beoefenaars in Nederland. Ook vindt zij het voorstelbaar dat de uitgebreide randprogrammering en educatieve activiteiten bijdragen aan het bereiken van die veronderstelde uitwerking. Het plan is op dit onderwerp echter zeer beperkt uitgewerkt. Om overtuigend positief te kunnen zijn over de effecten van het festival op de ontwikkeling van de podiumkunsten in Nederland had de commissie meer concrete voorbeelden willen zien. Daarnaast ontbreekt het volgens haar aan ambities op dit vlak. Zo mist de commissie een vertaling van de veronderstelde inspirerende werking naar activiteiten die in de komende jaren het Nederlandse dansveld zullen beïnvloeden.

Ondernemerschap

De commissie beoordeelt het ondernemerschap als ruim voldoende.

In het licht van de fors teruglopende landelijke overheidssubsidie vier jaar geleden heeft zij waardering voor de stabiele financiële positie van het festival. Dat getuigt van het vermogen van de organisatie om, weliswaar noodgedwongen en ongewild, flexibel om te gaan met die nieuwe realiteit. Dat blijkt ook uit de verschuiving die in de financieringsmix heeft plaatsgevonden naar meer financiering uit private fondsen en sponsoring. Uit de begroting blijkt dat de organisatie erop rekent dat in de komende beleidsperiode de eigen inkomsten op hetzelfde niveau blijven. De commissie plaatst enkele kritische kanttekeningen bij de onderbouwing hiervoor in het plan. Uit het bedrijfsleven wil het festival in de komende jaren gemiddeld 50.000 euro per editie genereren. Gezien de relatief forse toename van deze bijdrage ten opzichte van voorgaande edities overtuigt de aanpak op dit vlak de commissie onvoldoende. De aanpak is daarvoor volgens haar nog te veel gebaseerd op voornemens en goede intenties. Ook de ambitie op het terrein van private fondsenwerving overtuigt de commissie niet volledig. Daarvoor ontbreekt in het plan volgens haar een strategie en aanpak voor de toekomst en mist de commissie voorbeelden van het soort projecten waarvoor in de komende jaren financiële ondersteuning zal worden aangevraagd.

Wat de lasten betreft valt het de commissie op dat bij een gelijkblijvend aantal fte's de beheerslasten personeel verdubbelen en dat er een fors bedrag voor tijdelijk personeel is opgenomen in de begroting. De aanvrager zegt daarover alleen dat de begroting moeilijk te vergelijken is met de realisatie van de voorgaande edities, maar legt niet uit waarvoor de verdubbeling en uitbreiding nodig zijn. Een nadere toelichting bij deze ontwikkeling is volgens de commissie wenselijk.

Uit de beschrijving van de publieksbenadering blijkt volgens de commissie dat het festival zijn publiek goed kent. De uitwerking van de marketing in een doelgroepgerichte benadering is volgens de commissie in aanzet goed. Positief is zij over de potentie van het nieuwe CRM-systeem. De samenwerkingsverbanden met het Nederlands Dans Theater, het Zuiderstrandtheater en Korzo in de publiekswerving zijn volgens de commissie eveneens zinvol voor de benadering van de reguliere bezoekers van dansvoorstellingen. Met de aan het festival verbonden sociaal-artistische activiteiten legt de organisatie een overtuigende inhoudelijke verbinding naar een potentieel nieuw publiek. Een kanttekening plaats de commissie bij de conversie van deze potentie in publieksbereik naar een overtuigende marketingaanpak. Het is volgens de commissie namelijk niet aannemelijk dat de organisatie enkel met het presenteren van deze activiteiten het beoogde nieuwe publiek zal bereiken. Tot slot ziet de commissie meer mogelijkheden om het dertigjarig jubileum in te zetten voor de publiekswerving en vergroting van de naamsbekendheid dan de in het plan voorgestelde publicatie van de geschiedenis van Holland Dance op de eigen website. Dat laat onverlet dat het online overzicht tot een aansprekende terugblik in de recente dansontwikkelingen kan leiden, aldus de commissie.

Pluriformiteit

De bijdrage aan de pluriformiteit van het Nederlands podiumkunstenaanbod beoordeelt de commissie als ruim voldoende.

Op de Nederlandse podia en festivals is het dansaanbod redelijk vertegenwoordigd, waardoor de programmering van het Holland Dance Festival zich op grond daarvan nauwelijks onderscheidt. Voor wat betreft het aanbod van internationale dansproducties ligt dit anders, volgens de commissie. Mede door de rol die Holland Dance neemt in het organiseren van speelplekken voor het internationale aanbod op reguliere Nederlandse podia, vindt de commissie dat er sprake is van een aanzienlijke bijdrage aan de pluriformiteit.

Geografische spreiding

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de spreiding van het podiumkunstenaanbod als neutraal.

Het Holland Dance Festival vindt plaats in Den Haag. In Den Haag is een ruim aanbod aan podiumkunsten aanwezig, zowel gepresenteerd op podia als op festivals. Hierdoor levert Holland Dance geen bijdrage aan de geografische spreiding.

Aanwezigheid financiële bijdrage provincie of gemeente

De financiële bijdrage van de gemeente is zeer goed.

In de afgelopen periode heeft het festival een financiële bijdrage van 535.429 euro per jaar ontvangen. Voor de komende periode is een vergelijkbaar bedrag aangevraagd. Hiermee is sprake van een stevige lokale bijdrage.

Bijdrage (co)productie

De commissie adviseert een bijdrage (co)productie niet toe te kennen.

Het Holland Dance Festival vraagt de (co)productiebijdrage aan voor de ontwikkeling van zogenaamde focusfestivals. Hiermee brengt de organisatie met ingang van 2017 in coproductie met het Zuiderstrandtheater jaarlijks compacte festivals rond aansprekende choreografen met een grote internationale staat van dienst. In de jaren waarin het Holland Dance Festival wordt gehouden, wordt het focusfestival ingebed. Volgens het plan krijgen de geselecteerde choreografen belangrijke choreografieopdrachten bij gerenommeerde buitenlandse gezelschappen. In 2017 betreft het Martin Schlöpfer of Anne Teresa De Keersmaeker, in 2018 wordt het gerelateerd aan het zestigjarige NDT en voor 2019 is Jiri Kylián vastgelegd.

De focusfestivals betreffen een extra jaarlijkse activiteit van Holland Dance, die in het festivaljaar wordt ingebed in het festival. De uitwerking van de ambitie om op deze manier te coproduceren roept bij de commissie de nodige vragen op die het plan niet beantwoordt. Zij krijgt onvoldoende inzicht in de motivatie om een extra festival te ontwikkelen en waarom de aanvrager dat op de voorgestelde manier invult. Het wordt de commissie bijvoorbeeld niet duidelijk waarom de organisatie voor de genoemde gerenommeerde choreografen kiest en welke choreografieopdrachten ze aan hen zal verlenen. Vanwege het gebrek aan de concrete vertaling van de plannen kan de commissie niet beoordelen of het nieuw te produceren werk in de focusfestivals bijdraagt aan een breed palet van kwalitatief hoogwaardig en pluriform aanbod.

Conclusie

De commissie adviseert de aanvraag van het Holland Dance Festival te honoreren voor zover het budget dat toelaat. (positief advies, beschikbaar budget niet toereikend om subsidie toe te kennen)

Beoordeling Fonds voor Cultuurparticipatie

Stichting Holland Dance Festival (hierna Holland Dance) vraagt subsidie aan voor het onderdeel Amateurlustfestivals van de Deelregeling meerjarige activiteitsubsidies Fonds voor Cultuurparticipatie 2017-2020 voor het amateurdansprogramma Samenleving in Beweging.

Holland Dance is organisator van de internationaal gerenommeerde dansbiënnale Holland Dance Festival. Daaromheen verzorgt zij workshops en cursussen voor professionals, amateurs en het onderwijs om dans voor iedereen toegankelijk maken. In de afgelopen planperiode deed zij dit onder meer met het amateurdansprogramma de DansTuinen.

In 2017-2020 zet Holland Dance in op een nieuw amateurdansprogramma: Samenleving in Beweging. Doel is om een verdere professionalisering van amateurs, een vergroting van hun zichtbaarheid en een verbinding met de professionele danswereld te bewerkstelligen. Hierbij zet Holland Dance met aparte programmalijnen in op drie specifieke doelgroepen: Dans & Liefhebbers, Dans & Ouderen en Dans & Beperking. Elke lijn kent drie of vier pijlers: introductie, verdieping, deskundigheidsbevordering en soms ook onderzoek en ontwikkeling. Holland Dance vertaalt deze naar activiteiten als workshops, cursussen, masterclasses, eigen producties, voorstellingen en symposia. Hiervoor werkt zij samen met professionele choreografen, dansers en het eigen docententeam van Holland Dance. Hiermee wil ze bereiken dat amateurdansers duurzaam in beweging komen, zichzelf ontplooien en hun talent ontwikkelen alsook geïnspireerd raken door professionele dansers - en vice versa. Voor haar dansdocenten en makers beoogt Holland Dance kennisverbreding en verdieping en de ontwikkeling van een adequate methodiek voor de nieuwe doelgroepen.

Ter voorbereiding heeft Holland Dance in de afgelopen periode pilots gedraaid met ouderen en mensen met een beperking. Hiertoe is ze diverse partnerschappen aangegaan die ze in 2017-2020 voortzet. Voor de lijn Dans & Beperking werkt zij bijvoorbeeld samen met het LKCA, Danspunt België en het Britse inclusiedansgezelschap Stopgap Dance Company. Bij de lijn Dans & Ouderen met het Pra Muziektheater en Stichting Zorggroep Florence. Hieruit vloeit bijvoorbeeld Blijvend in Beweging

voort, een structureel dansproject voor ouderen in de Haagse verzorgingstehuizen. Ook ontwikkelen de drie partners een danstoolbox voor activiteitenbegeleiders in verzorgingstehuizen. Holland Dance ontvangt jaarlijks € 62.500,00 subsidie voor haar activiteiten in het kader van de Deelregeling meerjarige activiteitensubsidies Talentontwikkeling en Manifestaties 2013-2016.

Artistieke en inhoudelijke kwaliteit

De commissie vindt dat Holland Dance een belangrijke aanjager is van de Nederlandse (amateur)dans. Met haar activiteiten richt zij zich op gevorderde en minder gevorderde amateurs. De plannen voor de nieuwe beleidsperiode laten zien dat Holland Dance goed aansluit bij actuele ontwikkelingen in de kunstensector en beschikt over een adequaat en relevant netwerk om zo een rol van betekenis te kunnen vervullen binnen vooral de amateurdans, maar ook binnen de amateurkunst in het algemeen.

Met het door haar ontwikkelde programma Samenleving in Beweging bedient Holland Dance diverse amateurs tot aan de wereld van de professionele dans. Ter voorbereiding hierop heeft ze de afgelopen periode pilots gedraaid met ouderen en mensen met een beperking. De commissie is positief over deze gedegen voorbereiding. Zij had de aanvraag nog sterker gevonden als er meer informatie was opgenomen over de ervaringen, geleerde lessen en waardering vanuit de deelnemers. De gepresenteerde programma's kennen echter een mooie opzet met een diversiteit aan activiteiten en voldoende ruimte voor uitwisseling en overdracht om een impuls te geven aan vooral de amateurdans, maar ook aan de amateurkunst.

Holland Dance beschikt over een groot netwerk van dansers en makers. Hierdoor weet zij amateurs state-of-the-art activiteiten te bieden en is zij in staat om de internationale top te presenteren. Daarnaast biedt ze diverse masterclasses aan van internationale experts. De commissie benadrukt het belang van deze masterclasses voor de ontwikkeling van de programmalijnen Dans & Ouderen en Dans & Beperking.

De commissie vindt dat Holland Dance niet alleen inhoudelijk, maar ook in haar werkwijze voldoende aandacht heeft voor vernieuwing. Holland Dance is daarbij doorgaans niet de initiator, maar fungeert wel als platform om ontwikkelingen in gang te zetten. Zij brengt niet alleen nieuwe thema's voor het voetlicht, maar draagt ook bij aan methodiekontwikkeling.

Samengevat beoordeelt de commissie de artistieke en inhoudelijke kwaliteit als goed.

Ondernemerschap

Holland Dance is van plan haar inkomsten in 2017-2020 sterk te laten groeien. Zij zet hierbij in op een diversere financieringsmix, waardoor ze minder afhankelijk wordt van overheidssubsidies en meer bijdragen van private partijen verwerft. De commissie waardeert deze ambitie, maar vindt de achterliggende strategie nog weinig uitgewerkt. Daarnaast constateert ze dat de beraamde inkomstenposten per jaar sterk fluctueren – los van de biënnales. Een toelichting hierop ontbreekt. Gelet op de ervaring van Holland Dance heeft de commissie wel voldoende vertrouwen in de wijze waarop en de mate waarin Holland Dance in staat is inkomsten te werven buiten overheidssubsidies.

Holland Dance benut zowel haar eigen communicatiekanalen als die van haar partners. Hoe zij concreet invulling geeft aan de marketing en communicatie van haar activiteiten blijkt maar weinig uit de aanvraag. Ze beschrijft wel dat elke programmalijn een andere strategie behoeft en uit de aanvraag blijkt dat deze voor Dans & Liefhebbers beschikbaar is, maar voor de lijnen Dans & Ouderen en Dans & Beperking moet ze deze nog ontwikkelen. De commissie waardeert het dat Holland Dance hiervoor samenwerkt met een aantal zorginstellingen, maar had graag meer inzicht gekregen in de plannen van Holland Dance.

Holland Dance beschikt over een uitgebreid en relevant netwerk van inhoudelijke en organisatorische partners uit zowel uit de danssector als andere sectoren. De toelichting op de rol die de verschillende samenwerkingspartners vervullen en de intensiteit van de samenwerking vindt de commissie summier. Daarom komt het oordeel over de samenwerking ondanks het uitgebreide netwerk toch niet verder dan voldoende.

De financiële uitgangspositie van Holland Dance is, ondanks het teruggelopen eigen vermogen, goed. De commissie vindt dat Holland Dance een compacte en flexibele organisatie is met jarenlange kennis

en ervaring en dat zij over voldoende zakelijk inzicht beschikt. De bedrijfsvoering van Holland Dance beoordeelt de commissie dan ook als goed. Samengevat beoordeelt de commissie het ondernemerschap als ruim voldoende.

Bereik en belang

Het amateurdansprogramma van Holland Dance trekt deelnemers uit heel Nederland. Een minderheid hiervan is afkomstig uit de regio Den Haag, maar het publiek is juist overwegend afkomstig uit de regio Den Haag. Het internationaal bereik van het amateurdansprogramma is beperkt. Samengevat beoordeelt de commissie het bereik en belang als voldoende.

Pluriformiteit

Holland Dance vervult een toonaangevende rol binnen de Nederlandse (amateur)dans. Ze weet diverse groepen deelnemers te trekken en is gelet op haar omvang en goede aansluiting bij de actualiteit voldoende in staat om vooral de amateurdans, maar ook de amateurkunst in het algemeen te voeden. Hiermee voorziet Holland Dance volgens de commissie in een programma dat een herkenbare en waardevolle bijdrage levert aan de infrastructuur van de cultuurparticipatie. Samengevat beoordeelt de commissie de pluriformiteit als voldoende.

Monitoring en evaluatie

Holland Dance besteedt aandacht aan monitoring en evaluatie, maar niet aan alle gevraagde aspecten. Ze beschrijft vooral welke onderzoeksvragen worden beantwoord, maar nauwelijks hoe ze dit doet en waar ze hiervoor informatie verzamelt. Daarbij besteedt ze vooral aandacht aan de realisering van doelen en activiteiten en weinig aan de waardering van de activiteiten door de deelnemers of het publiek. Uit de aanvraag blijkt ook onvoldoende of en hoe ze het functioneren van de eigen organisatie evalueert. Samengevat beoordeelt de commissie de monitoring en evaluatie als voldoende.

Conclusie

De commissie vindt de artistieke en inhoudelijke kwaliteit goed en het ondernemerschap ruim voldoende. Het bereik en belang beoordeelt zij als voldoende evenals de pluriformiteit en de monitoring. Hiermee behaalt Holland Dance in totaal 7 van de maximaal te behalen 16 punten.

De commissie adviseert het bestuur van het Fonds, gelet op het totaalbeeld en het behaalde aantal punten, deze aanvraag te honoreren voor het gevraagde bedrag van € 540.000,00. (Dat is gelijk aan € 135.000 per jaar voor de periode 2017-2020)

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. De drie pijlers van Holland Dance – presentatie, participatie en educatie – bieden mogelijkheden om van veelzijdige betekenis te zijn binnen de danssector. Wij zijn positief over het initiatief van de dansinstellingen in Den Haag om zich vanuit eigen kracht aan elkaar te verbinden en waarbij zij het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid zien om een complete dansketen te vormen. Wij zien hierbij Holland Dance, Korzo en Nederlands Dans Theater als de primaire partijen en achten daarnaast podia als Theater aan het Spui en het Dans en Muziekcentrum Den Haag en de kleinere dansorganisaties belangrijke schakels voor de samenwerking. Verder verwachten wij van alle partners (gezamenlijke) inspanningen om Den Haag als dansstad (inter)nationaal voor het voetlicht te brengen.

BESLUIT

Wij verlenen Holland Dance conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 535.429.

Aangezien Holland Dance deels afhankelijk is van de bijdrage van het Fonds Podiumkunsten en/of het Fonds voor Cultuurparticipatie verzoeken wij Holland Dance conform het advies van de Commissie een herzien plan met passende begroting in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 535.429 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 700.000
Budget vanaf 2017	€ 535.429 (<i>exclusief trend 2016</i>)

HUIS VAN GEDICHTEN

Stichting Huis van Gedichten

Inleiding

Huis van Gedichten is opgericht in 2005 en wil met poëzie het taalplezier, de taalgevoeligheid, het (zelf)bewustzijn en zelfvertrouwen van kinderen en jongeren tussen 2 en 18 jaar in Den Haag stimuleren en vergroten. Oogmerk van Huis van Gedichten is in de afgelopen jaren geweest het creëren van een structurele plek voor poëzie binnen het primaire en voortgezet onderwijs. Dit doel is met name bereikt op de Jan Ligthartschool waar gedurende een heel schooljaar alle klassen les in poëzie hebben gekregen.

In de periode 2017-2020 wil Huis van Gedichten aan de hand van een gerichte aanpak van incidentele lessen toewerken naar het kunnen aanbieden van reeksen. Huis van Gedichten streeft naar een groei binnen het primair onderwijs van 500 naar 2.000 deelnemers en in het voortgezet onderwijs van 160 naar 700 deelnemers. In het kader van talentontwikkeling en de zichtbaarheid van poëzie in Den Haag wil Huis van Gedichten poëzie meer buitenschools aanbieden via cursussen, huisvesting in een winkelpand, voordrachten, open podia, lezingen en het produceren van posters en dichtbundels.

Huis van Gedichten ontvangt op dit moment in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2013-2016 een subsidie van € 40.939. Huis van Gedichten vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 90.000.

Beoordeling Adviescommissie

Cultuuronderwijs waarin poëzie centraal staat wordt niet door andere culturele organisaties aangeboden en is daarmee onderscheidend. Gesteund vanuit het uitgangspunt dat spelen met taal en het eigen maken daarvan een grote meerwaarde oplevert voor kinderen en jongeren maakt het educatieaanbod van Huis van Gedichten op de Commissie een goede indruk. Er wordt samengewerkt met CultuurSchakel en meegewerkt aan de ontwikkeling van leerlijnen. De vaste *pool* van docenten waar Huis van Gedichten mee werkt is een waarborg voor kwaliteit. Toch maakt de aanvraag van Huis van Gedichten op de Commissie een warrige en ongeloofwaardige indruk. Van een literaire educatie-instelling had de Commissie bovendien een taalkundig correcte aanvraag verwacht. De begroting van Huis van Gedichten gaat uit van een meer dan een verdubbeling van de gemeentelijke subsidiebijdrage. De publieksinkomsten stijgen van € 30.898 in 2014, via € 23.823 in 2015 naar € 64.000 in 2017. In 2020 wil Huis van Gedichten ruim tien keer zoveel leerlingen bereiken met het educatieaanbod als in 2014. Dat alles zonder dat een adequate toelichting in de aanvraag is opgenomen waarin duidelijk wordt gemaakt hoe de extra financiële middelen ingezet worden om tot een tienvoudig bereik te komen. Op basis van het nu ingediende plan kan de Commissie niet beoordelen wat wensdenken is, wat haalbare plannen zijn of zelfs wat nu precies de gerealiseerde activiteiten zijn, anders dan de samenwerking met de eerder genoemde basisschool.

Conclusie en advies Adviescommissie

Het advies om Huis van Gedichten te ondersteunen komt voort uit het besef dat Huis van Gedichten met cultuuronderwijs waarin poëzie centraal staat een unieke positie inneemt en in de afgelopen paar jaar naar behoren heeft gepresteerd. De Commissie acht het van belang dat er in Den Haag een aanbod is voor poëzie educatie. De Commissie adviseert de door Huis van Gedichten ingezette koers te consolideren en niet mee te gaan in de gewenste groeiambities.

Gedeeltelijk honoreren: € 40.939

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie. Gezien de kritische kanttekeningen die de commissie maakt bij de aanvraag willen wij medio 2018 een evaluatie uitvoeren.

BESLUIT

Wij verlenen Huis van Gedichten conform het advies van de Adviescommissie voor 2017 en 2018 een jaarlijkse subsidie van € 40.939.

Aangezien het verleende bedrag lager is dan Huis van Gedichten in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij Huis van Gedichten een op het verleende bedrag toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Huis van Gedichten zal medio 2018 tussentijds worden geëvalueerd. Na positieve evaluatie zal de subsidie in 2019 en 2020 worden voortgezet.

Budget 2016	€ 40.939 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 90.000
Budget 2017 en 2018	€ 40.939 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Reservering 2019 en 2020	€ 40.939 (<i>exclusief trend 2016</i>)

HUMANITY HOUSE

Stichting Humanity House

Inleiding

Het Humanity House is in 2010 opgericht door het Nederlandse Rode Kruis, met steun van de Gemeente Den Haag. Het Humanity House streeft naar meer begrip voor en kennis over alle mensen die wereldwijd in nood situaties verkeren. Ook wil het Humanity House meer draagvlak creëren voor humanitaire organisaties die mensen in nood helpen. Het Humanity House richt zich op het ontwikkelen, organiseren en faciliteren van publiek toegankelijke activiteiten rond de thema's noodhulpverlening, oorlogsrecht en andere humanitaire vraagstukken, en op de artistieke verbeelding van deze thema's. Binnen het brede onderwerp 'mensen in nood' wordt steeds gezocht naar het menselijke verhaal. In het Humanity House zijn vaste en wisselende exposities te zien. De vaste expositie 'Ervaringsreis' van theatermaker Henk Schut laat bezoekers ervaren hoe het voelt om op de vlucht te zijn. Ook fungeert de instelling als offline en online ontmoetingsplaats voor professionals en andere belangstellenden. Er worden educatieve programma's ontwikkeld en debatten georganiseerd. In 2014 ontving het Humanity House 30.000 bezoekers.

Het Humanity House heeft een twaalfstal partners. Naast het Rode Kruis zijn dat vooral humanitaire organisaties, waaronder Unicef en Stichting Vluchteling. De partners programmeren zelf of doen dat in samenwerking met het Humanity House. Ook kunnen ruimtes worden gehuurd bij het Humanity House. De organisatie heeft gemeentelijke financiering verworven voor een haalbaarheidsstudie om zich te ontwikkelen tot een Museum voor Vrede en Recht. Het Humanity House ziet zichzelf als aanjager in het bevorderen van de samenwerking en het ontsluiten van het aanbod van culturele instellingen die zich bezighouden met de thema's vrede en recht.

In de periode 2017-2020 wil het Humanity House onder meer de zichtbaarheid en impact vergroten richting de doelgroepen die het wil bereiken en de financiële basis vergroten en versterken. In 2015 ontving het Humanity House een gemeentelijke bijdrage voor de exploitatie van € 600.000. In 2016 ontvangt het Humanity House een gemeentelijke bijdrage voor de exploitatie van € 500.000. In de periode 2015 tot en met 2018 ontvangt het Humanity House een jaarlijkse bijdrage in de exploitatie van het Rode Kruis van € 500.000. In het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur vraagt het Humanity House voor de periode 2017-2020 een structureel subsidiebedrag aan van € 750.000 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie staat positief tegenover het concept van het Humanity House. Het is een interessant initiatief, dat raakt aan urgente thema's in de samenleving, zoals de vluchtelingenproblematiek. Het Humanity House realiseert in samenwerking met relevante partners en Haagse kunstenaars belevingen en tentoonstellingen van kwaliteit. Met rondreizende tentoonstellingen en projecten werkt het Humanity House ook op andere locaties binnen en buiten Den Haag. Het Humanity House heeft een uitgesproken profilering die in het huidige politieke en maatschappelijke klimaat in relevantie toeneemt. De Commissie is positief over de kwaliteit en impact van de vaste opstelling *Ervaringsreis*. Geplande wisselpresentaties, zoals de *Asielzoekmachine* en *Refugee Republic*, hebben naast sociaalmaatschappelijke relevantie ook artistieke kwaliteit. Het Humanity House richt zich op een relatief jonge doelgroep. De Commissie vindt het educatieprogramma gericht op leerlingen van het voortgezet onderwijs van belang. Voor de Commissie ligt een verbinding tussen het educatieprogramma en het museum als ontmoetingsplek en de debatten en filmavonden die het in dat kader organiseert voor de hand. De Commissie vindt het een gemis dat het Humanity House geen inzicht geeft in het tentoonstellingsprogramma vanaf de tweede helft van 2017.

De Commissie is kritisch ten aanzien van de bedrijfsvoering en het ondernemerschap van het Humanity House. De personele beheerlasten voor de directeur zijn hoog. Het Humanity House stelt minder afhankelijk te willen zijn van de twee grondleggers zijnde het Rode Kruis en de gemeente en daarom te investeren in fondsenwerving. Het bevreemdt de Commissie in dit verband dat het Humanity House nu een gemeentelijke subsidiebijdrage van € 750.000 aanvraagt en er in de meerjarenbegroting geen inkomsten van fondsen zijn opgenomen. De materiële en personele beheerlasten bedragen 61 procent en zijn daarmee hoog. Ook de totale exploitatiekosten ten opzichte van het aantal bezoekers vindt de Commissie te hoog.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie de subsidieaanvraag van het Humanity House op basis van bovengenoemde argumenten niet te honoreren. De Commissie beschouwt een meerjarige subsidietoekenning aan het Humanity House zonder dat de conclusie van het haalbaarheidsonderzoek naar een museum voor Vrede en Recht, waarin het Humanity House moet opgaan, beschikbaar is als voorbarig. Ook het gegeven dat de afspraken met het Nederlandse Rode Kruis over de benodigde substantiële financiële bijdrage niet verder reiken dan 2018 biedt weinig houvast voor de Commissie. De Commissie heeft haar vertrouwen uitgesproken in de plannen en activiteiten van het Museon voor de periode 2017-2020 die zich ook goeddeels richten op onderwerpen rond het thema Vrede en Recht. De Commissie adviseert het Humanity House voor de platformactiviteiten zoals debatten, lezingen, tijdelijke exposities en filmvertoningen de samenwerking te zoeken met het Museon.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Wij vinden de maatschappelijke relevantie van het Humanity House voor de stad echter zo groot dat wij alternatieve mogelijkheden zullen onderzoeken. Daarbij hebben wij aandacht voor de opmerking van de Commissie dat het educatieprogramma dat gericht is op leerlingen van het voortgezet onderwijs van belang is en nader uitgewerkt zou kunnen worden. We zullen hierover het gesprek aangaan met het Humanity House en Museon.

BESLUIT

Wij verlenen het Humanity House conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 750.000
Budget vanaf 2017	€ 0

iii

Vereniging Instrument Inventors Initiative

Inleiding

De vereniging Instrument Inventors Initiative (iii) werd in 2013 opgericht door een groep afgestudeerde kunstenaars aan de ArtScience Interfaculty en werkt tot nu toe als een informeel kunstenaarscollectief. Vanaf het begin streefde iii ernaar om het talent dat van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten en het Koninklijk Conservatorium in Den Haag kwam, te behouden in de stad door pas afgestudeerden te ondersteunen bij het aangaan van een carrière in hun vakgebied. Aanvankelijk maakten de oprichters van iii eigen groepstentoonstellingen en performances. In de loop der tijd is iii grootschaliger en meer internationaal gaan werken met steeds meer kunstenaars, organisaties en presentatieplekken.

In de periode 2017-2020 wil iii een kunstenaarsplatform zijn voor onderzoek, productie, talentontwikkeling, presentatie en distributie. Meer specifiek wil iii onderzoek en creatie gericht op de ontwikkeling van zelfgemaakte instrumenten en performatieve media voor beeld, geluid, ruimte en het lichaam bevorderen. Als belangrijkste doel voor de komende jaren noemt iii de uitbreiding van het partnernetwerk en een verdere verankering van de organisatie in het culturele veld in Den Haag en daarbuiten. De hoofdactiviteiten van iii bestaan - net als in de periode 2013-2015 - uit een internationaal residentieprogramma, productieprogramma, publieksprogramma, en een Agentschap voor de talentontwikkeling en spreiding van het werk van lokale, Nederlandse en buitenlandse studenten en pas afgestudeerde kunstenaars. Hierbij treedt iii als intermediair op tussen deze groep en culturele organisaties in de stad en in het buitenland.

In de aanvraag onderscheidt iii drie publieksdoelgroepen: een lokaal specifieke groep (de creatieve gemeenschap in Den Haag), een internationaal specifieke groep (de internationale creatieve gemeenschap) en een lokaal algemene groep (het bredere publiek). Met alle activiteiten verwacht iii per jaar 11.250 bezoekers te bereiken, waarvan 2.000 in Den Haag.

Vereniging iii maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. In 2015 ontving iii € 12.727 aan incidentele middelen vanuit de Subsidieregeling Broedplaatsen van de gemeente Den Haag. Ook kreeg iii in de periode 2013-2015 ondersteuning vanuit Stroom Den Haag, het Stimuleringsfonds voor de Creatieve Industrie, het Prins Bernhard Cultuurfonds, het Fonds Podiumkunsten en de Danish Art Foundation.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt iii een structurele subsidie van € 60.000 per jaar aan voor haar activiteiten als kunstenaarsplatform. Volgens de begroting vraagt ze ook € 60.000 aan bij het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, en incidentele middelen bij Stroom Den Haag, Fonds 21, en het Prins Bernhard Cultuurfonds. Het gevraagde subsidiebedrag is bestemd voor uitbreiding van de organisatie met structurele managementondersteuning.

Beoordeling Adviescommissie

Naar het oordeel van de Commissie is iii een jonge organisatie met een bijpassend dynamisch karakter en weet zij goede lokale, nationale en internationale verbindingen te leggen. De Commissie vindt het multidisciplinaire en experimentele karakter van de activiteiten niet alleen interessant, maar ook van belang voor het op gang houden van de vernieuwing in de contemporaine beeld- en geluidscultuur. De vereniging is een van de partijen in Den Haag die kwalitatief hoogwaardig fundamenteel onderzoek door kunstenaars die werken met geluid, nieuwe media en zelfgemaakte instrumenten bevorderen. Daarbij waardeert de Commissie dat iii binnen haar projecten zoekt naar nieuwe presentatievormen die ook een concreet publieksaspect hebben. Dankzij goede banden met de kunstvakopleidingen lijkt iii in korte tijd ook een relevante rol als Agentschap te hebben opgebouwd voor studenten en pas afgestudeerde kunstenaars uit binnen- en buitenland.

In Den Haag zegt iii zich verwant te voelen met organisaties als Today'sArt en Stichting LOOS. Verder noemt iii Broedplaats DCR, kunstenaarsinitiatief Satellietgroep en Quartair als andere belangrijke Haagse partners. De Commissie heeft de indruk dat de voorgenomen concentratie van de hoofdactiviteiten in Den Haag vooral is ingegeven door de hoop op structurele gemeentelijke subsidie en weinig inhoudelijk onderbouwd is. Er is zeker binding van iii met Den Haag, maar de organisatie is evengoed actief in andere binnen- en buitenlandse steden (waaronder Berlijn, Brussel, en Leuven). Als belangrijkste doel noemt iii tenslotte de uitbreiding van het partnernetwerk en een verdere

verankering in het (inter)nationale culturele veld. Haar uiteindelijke financieringsstructuur zou naar de overtuiging van de Commissie toch een afspiegeling van dat nationale en internationale netwerk moeten zijn.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering plaatst de Commissie nog een kanttekening. Middels gemeentelijke meerjarensubsidie wil iii de organisatie uitbreiden met structurele managementondersteuning. Die betreft met name fondsenwerving, PR, de redactie van de website, de productie van het publieksprogramma, en het verwerven van een permanente werkplek voor de organisatie (aangezien het antikraakhuurcontract in Moerwijk recent werd opgezegd). Alles overwegende acht de Commissie iii, tot nu toe werkzaam als informeel kunstenaarscollectief met minimale middelen, in schaal, opzet en betekenis te pril voor het verkrijgen van structurele subsidie. Naar haar oordeel zou iii hiermee in een te vroeg stadium dreigen te worden geïnstitutionaliseerd zonder de daarvoor vereiste basis aan *knowhow* en ervaring in de vingers te hebben. Daarbij ziet de Commissie de flexibiliteit en wendbaarheid van iii juist als kracht.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren.

iii heeft simpelweg nog niet kunnen bewijzen of zij de potentie heeft om uit te groeien tot een autoriteit in haar vakgebied, en of zij in haar lokale betekenis voldoende perspectief biedt voor Den Haag om structurele steun te rechtvaardigen. De Commissie wijst op de mogelijkheid om incidentele subsidie aan te vragen in het kader van de gemeentelijke regeling Culturele Projecten. Tot slot acht de Commissie het aanbevelenswaardig dat iii de bestaande samenwerkingsvorm met Stroom Den Haag verder uitbouwt. Dit om onderling kennis en ervaring te delen - en de opgebouwde netwerken lokaal nog beter te laten renderen.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen iii conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 60.000
Budget vanaf 2017	€ 0

INDIAN FILM FESTIVAL THE HAGUE

Stichting Indian Film Festival The Hague

Inleiding

Stichting Indian Film Festival The Hague (Indian FFTH) organiseert een jaarlijks terugkerend filmfestival in Den Haag rond de Indiase filmcultuur. Het biedt een actueel overzicht van de Indiase Cinema, van auteursfilms tot commerciële films en zowel speelfilms, documentaires als short films. Hiermee wil het Indian FFTH de kennis over en de promotie en spreiding van zo divers mogelijke kwaliteitsfilms uit India bevorderen.

Het Indian FFTH wil de organisatie, de marketing en de sponsering professionaliseren. Het Indian FFTH streeft naar een verhoging van 1.983 naar 4.000 unieke bezoekers voor de filmprogrammering. Het festival wil met het randprogramma kennis over de Indiase cinema overdragen, de interactie tussen publiek en filmmakers bevorderen en de band met het publiek versterken. Op het gebied van talentontwikkeling wil Indian FFTH samen optrekken met Movies that Matter en Filmhuis Den Haag. Ook wil het festival tentoonstellingen organiseren en in samenwerking met de zorgorganisatie WZH Transvaal en Stichting Kalpana het multidisciplinaire film- en dansproject *TAMASHA* produceren. Indian FFTH wil bekende Nederlanders als ambassadeurs laten optreden voor het genereren van landelijke publiciteit. De publieksprijs wordt gecontinueerd. FFTH wil met steun van een sponsor een juryprijs in het leven roepen. Om het festival bij het publiek levend te houden wil Indian FFTH gedurende het hele jaar Indiase auteursfilms laten zien.

Stichting Indian Film Festival The Hague ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 30.705 per jaar (peiljaar 2015) en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 70.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

In een stad met een bevolkingsgroep van circa 40.000 Hindostanen past een adequate programmering van Indiase films. Hoewel er sprake is van een niche in het totale filmpubliek en -aanbod, kan een festival als Indian FFTH een inhoudelijke bijdrage leveren om het belang van de hedendaagse Indiase filmkunst te duiden en die onder een bredere publieksaandacht te brengen.

De keuze voor een brede programmering veronderstelt een groter publieksbereik dan het festival nu realiseert. Het plan zegt te kunnen groeien als het huren van filmzalen bij Filmhuis Den Haag mogelijk zou worden. Of die expansie realistisch is, kan de Commissie niet beoordelen.

Daarnaast mist de Commissie in het plan van het festival een artistiek-inhoudelijke reflectie op het specifieke genre. Het is daarom moeilijk te beoordelen of de -ook door het festival zelf beschreven- zoektocht naar de balans tussen publiek en inhoud zal slagen. Naar de mening van de Commissie moet dit jonge festival een beleid voeren waarmee het een breed publiek gidst naar inhoudelijk interessante films. De Commissie vindt het plan van het Indian FFTH te weinig pregnant, uniek of van (artistieke) meerwaarde. De inbedding die het festival gevonden heeft bij Holland India Festival (HIF) ziet de Commissie wel als een verbetering, maar dan met name vanuit publicitair oogpunt.

De diverse inhoudelijke voornemens die het Indian FFTH op het gebied van participatie en talentontwikkeling, productie en uitbreiding van de programmering en randactiviteiten formuleert, zijn volgens de Commissie zeer ambitieus van opzet en omvang. De realisatie ervan lijkt niet erg waarschijnlijk.

Afgaande op de internationale programmeringsaspiraties en opdracht die Filmhuis Den Haag heeft, vindt de Commissie het voornemen van Indian FFTH om Indiase auteursfilms door het jaar heen te gaan tonen niet wenselijk. De Commissie vertrouwt erop dat het publiek in Den Haag voldoende en op niveau door Filmhuis Den Haag wordt bediend.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij beëindigen de subsidie aan Stichting Indian Film Festival The Hague met ingang van 2017.

Budget 2016 € 30.705 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 70.000

Budget vanaf 2017 € 0

INTERNATIONAAL KAMERMUZIEKFESTIVAL DEN HAAG

Stichting Internationaal Kamermuziekfestival Den Haag

Inleiding

Het Internationaal Kamermuziekfestival Den Haag (IKDH) organiseert sinds 2003 jaarlijks een kamermuziekfestival op meerdere Haagse locaties. Artistiek leider Eva Stegeman stelt per editie een festivalprogramma samen rond een gekozen thema en nodigt musici uit binnen- en buitenland uit om in de eindfase een actieve creërende rol te spelen. Op suggestie van de gemeente is het festival verkort tot vijf dagen en in 2013 verplaatst van september naar de lente. IKDH werkt samen met diverse Haagse partners, waaronder het Koninklijk Conservatorium, Pulchri Studio, Panorama Mesdag en het Dans- en Muziekcentrum. In specifieke deelprojecten is er aandacht voor educatie en talentontwikkeling.

In de periode 2017-2020 wil IKDH het kamermuzikale erfgoed doorgeven, en zijn betekenis voor de stad Den Haag vergroten. Gestreefd wordt naar continuering van de artistieke aanpak, waarin de optimale beleving van de gespeelde stukken centraal staat en IKDH opnieuw zoekt naar innovatie concertformats en de best passende locaties voor het gekozen repertoire. Verder wil het festival grotere internationale musici naar Den Haag halen om publiek en musici extra te stimuleren en de (inter)nationale uitstraling te vergroten. Op het gebied van educatie en participatie wil IKDH activiteiten organiseren voor basis- en middelbare scholieren, amateurmusici, en Haagse jeugdorkesten. Ook blijft het festival jonge conservatoriumstudenten en concourswinnaars een podium bieden. Op dit vlak werkt IKDH samen met onder andere het Prinses Christina Concours, de *YPF Piano Competition* en *Codarts Virtuoso* (een postmaster-studie voor excellente musici). Tot slot wenst IKDH het publiek nauw bij het festival te betrekken en de bezoekersaantallen te verhogen.

IKDH ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 19.987 (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt IKDH een structurele subsidie van € 60.000 per jaar aan om de in de aanvraag beschreven plannen te realiseren.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is positief over de kwaliteit en de programmering van IKDH. Zij heeft waardering voor de gedrevenheid en inzet waarmee de organisatie kamermuziekconcerten met een eigen karakter op gepaste locaties weet te initiëren. Ook werkt het festival vol overtuiging en met succes aan educatieve projecten die ondanks hun kleinschaligheid een breed bereik hebben. De Commissie acht het zinvol dat er een kamermuziekfestival plaatsvindt op Haagse locaties en hoopt dat IKDH het bestaande netwerk met partners in de stad nog verder zal weten uit te bouwen. Het kamermuziekaanbod overziend acht de Commissie de programmering van IKDH voldoende onderscheidend.

Wel constateert de Commissie dat de aanvraag voor de periode 2017-2020 nauwelijks getuigt van nieuwe inzichten. Zij heeft dan ook enige zorgen over het vermogen van de organisatie om het festival naar een hoger plan te tillen en een groter publiek dan de trouwe kern te bereiken. De geschiedenis van IKDH overziend, krijgt de Commissie de indruk dat dit doel zonder externe impuls vermoedelijk niet te realiseren valt. Naar haar oordeel verdient Den Haag een kamermuziekfestival met allure en organisatorische slagkracht, zoals bijvoorbeeld het *Delft Chamber Music Festival*. Het zou jammer zijn als de komst van een dergelijk festival vanuit een krachtiger organisatie als bijvoorbeeld het Dans- en Muziekcentrum (DMC) of het Residentie Orkest ten koste zou gaan van IKDH. Daarom wil de Commissie IKDH adviseren om op eigen initiatief te onderzoeken of samenwerking met een krachtige partner te realiseren is, vanuit het besef dat de zelfopgebouwde kennis en ervaring een waardevol artistiek kapitaal vertegenwoordigt.

Volgens de Commissie zou IKDH de komende jaren moeten kunnen voortbouwen op haar eigen kracht en onderscheidende signatuur: het uitvoeren van kleinschalige concerten op sfeervolle locaties verspreid door de stad. Voor het vergroten van de naamsbekendheid en zichtbaarheid van het festival, en het bereiken van meer bezoekers, lijkt het de Commissie zinvol om een beroep te (blijven) doen op de flexibiliteit en inzetbaarheid van de pool van musici die in IKDH optreden. De Commissie is minder gecharmeerd van de wens van IKDH om grotere internationale namen naar Den Haag te halen om de positie van het festival te versterken. Afgezien van de vraag of de investering die

daarvoor nodig is valt terug te verdienen door IKDH, staat dit naar het oordeel van de Commissie haaks op de eigen kracht van het festival.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering merkt de Commissie op dat IKDH tot dusverre met goed cultureel ondernemerschap een aanzienlijk percentage eigen inkomsten weet te verwerven. Wel vindt de Commissie dat IKDH het structureel maken van incidentele financiering door private fondsen te gemakkelijk neerlegt bij de gemeente, door voor de komende periode ruim een verdrievoudiging van het huidige structurele subsidiebedrag aan te vragen. De Commissie acht het totaal gevraagde subsidiebedrag bovendien niet in verhouding staan tot de verwachte output en het geschatte publieksbereik van 1.800 betalende bezoekers in Den Haag in 2017.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te verhogen tot € 30.000,- per jaar. De Commissie acht het wenselijk dat IKDH het onderscheidende karakter van het festival en ook de educatie- en participatieactiviteiten zal kunnen uitbouwen.

Gedeeltelijk honoreren: € 30.000

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan Internationaal Kamermuziekfestival Den Haag (IKDH) conform het advies van de Adviescommissie en verlenen IKDH voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 30.000.

Budget 2016 € 19.987 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 60.000

Budget vanaf 2017 € 30.000 (*exclusief trend 2016*)

JAN CAMPERT-STICHTING

Jan Campert-stichting

Inleiding

De Jan Campert-Stichting is een in 1947 door de gemeenteraad opgerichte stichting met als doel de 'bevordering van de Nederlandse letterkunde'. De belangrijkste middelen om dit doel te bereiken zijn de jaarlijkse uitreiking van literaire prijzen, jaarlijkse symposia en de publicatie van een bijbehorend jaarboek.

Met als oogmerk een herziening van de gemeentelijke cultuurprijzen heeft het college van B&W in 2015 besloten de uitreiking van de G.H. 's-Gravesandeprijs te beëindigen en het prijzengeld van de Constantijn Huygensprijs en de Jan Campertprijs te verhogen en de frequentie van de uitreiking van de F. Bordewijkprijs van jaarlijks naar tweejaarlijks bij te stellen.

De Jan Campert-Stichting ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 € 69.764. Als gevolg van de herziening van de gemeentelijke cultuurprijzen is het structurele subsidiebedrag aan de Jan Campert-Stichting met een bedrag van € 15.833 verhoogd naar een totaalbedrag van € 85.597. Voor de periode 2017-2020 vraagt de Jan Campert-Stichting een subsidie van € 94.500 aan.

Beoordeling Adviescommissie

Naar de mening van de Commissie heeft het college met het recente besluit tot herziening van de door de Jan Campert-Stichting uit te reiken literaire prijzen de adviesrol van de Commissie ten aanzien van deze aanvraag geminimaliseerd. Per brief van 13 oktober 2015 heeft het college de Jan Campert-Stichting opgedragen bovengenoemde herziening van de prijzen uit te werken. De Commissie constateert dat de Jan Campert-Stichting niet geheel aan die opdracht heeft voldaan. Volgens de ingediende aanvraag wordt niet alleen de G.H. 's Gravesandeprijs beëindigd, maar houdt ook de Nienke van Hichtum-prijs op te bestaan. Dit laatste is niet conform het besluit van het college van B&W.

De Jan Campert-Stichting is naar de mening van de Commissie een eerbiedwaardig instituut dat met een minimale overhead werkt aan een opdracht van de gemeente die kort na de Tweede Wereldoorlog is geformuleerd en nooit is herzien. Dit laatste is voor de Commissie een mogelijke verklaring waarom uit de aanvraag van de Jan Campert-Stichting helaas te veel automatisme en een gebrek aan ambitie spreken. De Commissie vindt dat de rol en de positie van de stichting heroverwogen zou moeten worden. De Commissie betreurt het feit dat de stichting zelf kennelijk nooit aanleiding heeft gezien om hiertoe het initiatief te nemen. Het ontbreekt, althans blijkens de aanvraag, de Jan Campert-Stichting nu aan een reflectie op de eigen positie binnen het literaire prijzenconcours in Nederland evenals een heldere visie op het belang van de prijzen. Het aangevoerde argument dat het toekennen van een prijs de verkoopbaarheid van het werk van schrijvers te goede komt is wat betreft de Commissie vooral een uitgeversbelang. Dat de jeugdprijs wordt afgeschaft vindt de Commissie spijtig. Overigens heeft het college laten weten dat deze prijs naar zijn mening dient te blijven bestaan.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gedeeltelijk honoreren: € 85.597

Op basis van het bovenstaande advies heeft het college in het concept-Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 'Ruimte voor de spelende mens' besloten om de Jan Campert-stichting te vragen een bijgesteld plan waarin de Nienke van Hichtum-prijs blijft bestaan in te dienen.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. De Jan Campert-Stichting heeft met het bijgestelde plan aan de opdracht van het college voldaan. De Nienke van Hichtum-prijs blijft het gemeentelijke verzoek bestaan en de stichting reflecteert in voldoende mate op de positionering van de prijzen binnen het landelijke literaire prijzenconcours.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan de Jan Campert-Stichting conform het advies van de Adviescommissie en verlenen de Jan Campert-Stichting voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 85.597.

Budget 2016	€ 69.764 <i>(exclusief trend 2016)</i>
Budget aangevraagd	€ 94.500
Budget vanaf 2017	€ 85.597 <i>(exclusief trend 2016)</i>

JOHAN WAGENAAR STICHTING

Johan Wagenaar Stichting

Inleiding

De Johan Wagenaar Stichting (JWS) stelt zich ten doel impulsen te geven aan de ontwikkeling van de nieuwe muziek. Onder de noemer Huis voor de Nieuwe Muziek zet de JWS zich hier ook in de periode 2017-2020 voor in. Zij wil haar kernactiviteiten continueren, en de frequentie en presentatie van diverse activiteiten uitbreiden of optimaliseren.

Als eerste kernactiviteit verleent de JWS vier Haagse Muziekprijzen: de Johan Wagenaar Prijs voor een geheel oeuvre (deze wordt op verzoek van de gemeente opgehoogd van € 15.000 naar € 25.000 vanaf 2017); de Kees van Baaren Prijs voor een bijzonder orkest- of muziekdramatisch werk (€ 5.000); de Willem Pijper Prijs voor een werk met een bijzondere signaalfunctie (€ 5.000); de Theo Bruijns Prijs voor een persoon die zich heeft ingezet voor het Nederlandse muzikleven (€ 5.000). Desgevraagd zal de JWS ook het gastheerschap op zich nemen bij presentaties van andere prijsdragers.

Als tweede kernactiviteit organiseert en coördineert de JWS het festival Dag in de Branding (DidB) en het virtuele Huis voor de Nieuwe Muziek. DidB bestaat sinds september 2006 en kent vier edities (van een zaterdag of een weekend) per jaar. Met ingang van het seizoen 2015-2016 is het beleid geactualiseerd en wordt de programmering mede bepaald door een nieuwe generatie van uitvoerende musici en makers. Dankzij een bijdrage van het Fonds Podiumkunsten heeft de JWS de jonge dirigent Christian Karlsen als *artist-in-residence* kunnen aantrekken, tot aan het eind van seizoen 2016-2017. Het in 2012 opgerichte Huis voor de Nieuwe Muziek beoogt volgens de JWS een breed en actief netwerk van podia, ensembles, kunstvakopleidingen en producerende instellingen te zijn, met als doel om bestaande samenwerkingen kostenbesparend te intensiveren, nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan en initiatieven te realiseren die de mogelijkheden van de individuele instellingen overstijgen.

De komende periode wil de JWS op vier gebieden - programmering, talentontwikkeling, publieksbereik en draagvlak, educatieve activiteiten - nog meer en beter gaan presteren. De JWS noemt de organisatie als geheel bijzonder kwetsbaar, doordat directeur Caroline Bakker als enige het algemene overzicht heeft en de activiteiten van JWS, DidB en het Huis voor Nieuwe Muziek in de kern door haar worden gerund. Om deze kwetsbaarheid te verminderen, wil de JWS Christian Karlsen met ingang van het seizoen 2017-2018 als curator aan zich binden. Vanaf seizoen 2017-2018 zegt de JWS de daaraan verbonden kosten te moeten voldoen uit middelen die haar voor de komende beleidsperiode ter beschikking worden gesteld.

De JWS ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 183.142 (peiljaar 2015). Daarnaast ontvangt zij in de periode juli 2015 tot en met juni 2017 een subsidie van € 62.500 per jaar van het Fonds Podiumkunsten, vanuit de regeling Nieuwe Makers.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt de JWS een structurele subsidie van € 248.000 per jaar aan. Binnen de gewenste verhoging van het subsidiebedrag is € 62.500 per jaar bestemd voor honorering van de artistiek coördinator na afloop van het ondersteuningstraject door het Fonds Podiumkunsten, en voor de programmering die hij initieert.

Beoordeling Adviescommissie

Naar het oordeel van de Commissie levert de JWS al decennialang goed werk met het uitreiken van interessante Haagse Muziekprijzen. Ook heeft de JWS met het festival DidB een sterke identiteit weten op te bouwen, en spreekt de Commissie haar waardering uit voor de hoogwaardige artistieke kwaliteit van het talentontwikkelingsprogramma binnen DidB. De Commissie vindt het een lovenswaardige keuze om de jonge dirigent Christian Karlsen op te leiden als artistiek coördinator, en ook andere jonge uitvoerende musici en makers een wezenlijke bijdrage te laten leveren aan de festivalprogrammering. De positie die de JWS met haar muziekprijzen en DidB inneemt, acht de Commissie van bijzondere betekenis voor het Haagse muzikleven.

De Commissie is benieuwd naar de nieuwe laagdrempelige *Branding Sessies* die Karlsen tussen de vier jaarlijkse festival edities door wil gaan presenteren, bij voorkeur op locaties waartoe zijn

leeftijdsgenoten en de nog jongere generatie zich aangetrokken voelen. De Commissie heeft vertrouwen in het welslagen van de plannen om hiermee de zichtbaarheid van DidB te vergroten, en is positief over het voornemen om ook tijdens festivals als bijvoorbeeld Rewire, TodaysArt en Winternachten *Branding Sessies* in het programma op te nemen.

Kritischer oordeelt de Commissie over het functioneren van de JWS binnen het virtuele Huis voor de Nieuwe Muziek. Zij is van mening dat dit initiatief niet de vlucht heeft genomen waarop aan het begin van de beleidsplanperiode 2013-2016 was ingezet. In de aanvraag van de JWS mist de Commissie het vermogen tot zelfreflectie en het bijstellen van de strategie om het Huis voor de Nieuwe Muziek samen met de verschillende netwerkpartners tot een groter succes te maken in de komende periode.

Tot slot heeft de Commissie waardering voor de inhoudelijke en organisatorische ontwikkeling die de JWS doormaakt, om de kwetsbaarheid van de organisatie als geheel te verminderen. Mede gezien de schaarste aan financiële middelen stelt de Commissie zich echter op het standpunt dat de functie van de artistiek coördinator na afloop van de ondersteuning door het Fonds Podiumkunsten niet vanuit het cultuurbudget van de gemeente dient te worden bekostigd.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om de huidige subsidie (prijsspeil 2015) automatisch te verhogen met € 2.500 per jaar om het budget van de vierjaarlijkse Johan Wagenaar Prijs op te hogen tot € 25.000, zoals de gemeente de JWS heeft opgedragen met ingang van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020.

Gedeeltelijk honoreren: € 185.642

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan Johan Wagenaar Stichting conform het advies van de Adviescommissie en verlenen Johan Wagenaar Stichting voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 185.642, waarvan € 2.500 per jaar om het budget van de vierjaarlijkse Johan Wagenaar Prijs op te hogen tot € 25.000.

Budget 2016 € 183.142 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 248.000

Budget vanaf 2017 € 185.642 (*exclusief trend 2016*, waarvan € 2.500 per jaar om het budget van de vierjaarlijkse Johan Wagenaar Prijs

KALPANA

Stichting Kalpana Arts Reimagined

Inleiding

Stichting Kalpana-Arts Reimagined (Kalpana) is in 2015 opgericht om de projectmatige activiteiten van de Indiaas-Nederlandse choreografe Kalpana Raghuraman in de toekomst een meer gestructureerde vorm te geven. De stichting omschrijft zichzelf als het eerste Indiase dansgezelschap dat de Indiase dans op de reguliere podia in Den Haag en in Nederland toont en dat alle kennis en vaardigheden inzet om de Indiase dans in Nederland te professionaliseren. Choreografe Kalpana - sinds 2010 geworteld in Den Haag - kiest er in haar werk expliciet voor om de traditionele Indiase dans Bharatanatyam te combineren met uitgangspunten uit de moderne en hedendaagse dans. Zij wordt in de aanvraag een pionier genoemd, die zowel de Haagse Hindoestaanse gemeenschap als de moderne dansliefhebber aan zich bindt.

Tot en met 2015 was choreografe Kalpana aan productiehuis Korzo verbonden, eerst ondersteund als maker binnen het Toptalenttraject van het Fonds Podiumkunsten en vanaf 2013 als artist in residence. Binnen Korzo maakte zij diverse dansvoorstellingen en een community project, die deels ook in het buitenland werden opgevoerd. In samenwerking met andere (internationale) partners, waaronder het *Sutra Dance Theatre* in Maleisië en het *Epic Woman Festival* in Chennai, India, maakte zij de afgelopen jaren ook danswerk. Daarnaast was Kalpana volgens de stichting een belangrijke speler en publiekstrekker van het India Dance Festival in Den Haag, dat zij mede initieerde. Met alle voorstellingen bereikte Kalpana naar eigen zeggen in totaal 10.000 bezoekers (inclusief buitenlandse tournees).

In de periode 2017-2020 wil Kalpana zich met de stichting nog steviger in Den Haag verankeren en een grotere bijdrage leveren aan de pluriformiteit van het Nederlandse en internationale dansveld. Doelstellingen zijn: het creëren van artistiek werk waarbij de traditionele Indiase dansvorm wordt getransformeerd tot een relevante en urgente dansvorm die aansluit bij onze huidige tijd; het bevorderen van de rijkdom en diversiteit van de Nederlandse dans; het ontwikkelen, ondersteunen en bevorderen van de Indiase dans in een hedendaagse context door het opleiden van Indiase dansers in Nederland; het bevorderen van sociale cohesie door specifieke gemeenschappen en bevolkingsgroepen te verbinden en (educatie)trajecten te ontwikkelen vanuit een artistiek-maatschappelijke vraag; het verbreden en vergroten van het bereik van Kalpana's werk door diverse samenwerkingsverbanden aan te gaan op nationaal en internationaal niveau, binnen en buiten de kunstwereld.

Deze doelstellingen wil de stichting concretiseren in vier pijlers: artistieke kwaliteit en integriteit, verbinding, sociale cohesie en diversiteit. Voor het realiseren van haar plannen gaat Kalpana samenwerken aan met Korzo, Theater en Filmhuis Dakota, De Dutch Don't Dance Division, Indian Film Festival The Hague, Flamenco Biënnale en Festival Classique. Naast onafhankelijk, artistiek werk wil Kalpana ook verschillende community- en educatieprojecten in Haagse wijken creëren. In totaal verwacht Kalpana met haar activiteiten 18.600 bezoekers te bereiken.

Kalpana maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020. In de periode 2010 tot en met 2015 was Kalpana verbonden aan productiehuis Korzo, dat haar producties financierde en een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 ontvangt.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Kalpana een structurele subsidie van € 60.000 per jaar aan. Daarnaast vraagt zij per project aanvullende subsidie aan voor gemiddeld € 25.250 per jaar in totaal bij publieke en private fondsen. Daarbij wordt er gekeken naar welk cultuurfonds bij welk project past.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de bijzondere dansprojecten die Kalpana de afgelopen jaren met steun van Korzo en andere gerenommeerde partners uit binnen- en buitenland heeft weten te realiseren. Hiermee reikt de uitstraling van haar werk tot ver buiten Den Haag. De Commissie acht het wenselijk dat Kalpana voor haar onderscheidende activiteiten ondersteuning krijgt vanuit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020.

Naar het oordeel van de Commissie is de artistieke en maatschappelijke betekenis van Kalpana groot. Zij onderschrijft de zienswijze van stichting Kalpana dat de choreografe met haar werk bijdraagt aan kwaliteit en pluriformiteit, en verschillende kunstvormen, dansvormen en publieksgroepen met elkaar weet te verbinden. Uit de beschrijving van Kalpana's ambitieuze missie, doelstellingen en toekomstige activiteiten blijkt duidelijk dat de choreografe zich bewust is van haar ambassadeursrol in Den Haag. Ook is zij goed in staat om de juiste mensen te mobiliseren en zo haar werk op een hoger plan te tillen. In het geheel geeft de aanvraag een helder en vertrouwenwekkend beeld van hoe Kalpana zich reeds aan het ontwikkelen is tot een zelfstandig opererend dansgezelschap met structurele activiteiten.

Kalpana's artistiek-inhoudelijke plannen voor de periode 2017-2020 zijn in de aanvraag concreet toegelicht. De Commissie acht deze een interessante aanvulling op het bestaande dansaanbod in Den Haag. Zij is ook positief over de plannen voor community- en educatieprojecten, die een evident Haags belang dienen. De Commissie constateert dat Kalpana in de stad al goede samenwerkingen heeft gerealiseerd, waarop ze kan voortbouwen. Wel vindt de Commissie dat de beoogde meerwaarde en lange termijn doelstellingen van deze partnerschappen duidelijker beschreven hadden kunnen worden.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering constateert de Commissie dat Kalpana een ambitieus cultureel ondernemerschap tentoonspreidt, met een hoog beoogd percentage eigen inkomsten ten opzichte van de totaalomzet. De Commissie acht de begroting realistisch. Wel mist zij in de aanvraag een duidelijke marketingvisie op het bereiken van potentiële publieksdoelgroepen. Op zich is de Commissie positief over de nationale en internationale zichtbaarheid van Kalpana's activiteiten, maar zij meent dat het beoogde jaarlijkse publieksbereik in Den Haag laag is en verbetering behoeft.

Conclusie en advies Adviescommissie

Het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 biedt bij uitzondering een subsidieperspectief van een of twee jaar voor waardevolle en veelbelovende initiatieven die nog niet stevig genoeg zijn om publieke middelen voor een periode van vier jaar aan toe te kennen. In dit kader adviseert de Commissie om de aanvraag van Kalpana gedeeltelijk te honoreren voor twee jaar, zodat zij in staat zal worden gesteld om haar onderscheidende dansactiviteiten op meer structurele basis te realiseren. Daarbij verwacht de Commissie dat er voldoende inspanningen zullen worden geleverd om het Haagse publieksbereik de komende jaren te vergroten.

Honoreren: € 60.000 voor 2017 en 2018

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Kalpana Arts Reimagined conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 60.000 voor 2017 en 2018.

Kalpana Arts Reimagined zal medio 2018 worden geëvalueerd. Op basis van de uitkomsten van de evaluatie zal een besluit genomen worden over mogelijke voortzetting van de subsidie in 2019 en 2020.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 60.000
Budget 2017 en 2018	€ 60.000
Reserveren 2019 en 2020	€ 60.000

KOORENHUIS

Stichting Koorenhuis

Inleiding

Stichting Koorenhuis wil kunsteducatie voor een breed en pluriform publiek toegankelijk maken, (doen) uitvoeren en ontwikkelen en hiermee de deelname aan kunst door de inwoners van Den Haag systematisch bevorderen. Koorenhuis onderscheidt sinds de stelselherziening voor cultuureducatie en -participatie per 1 juli 2013 drie organisatieonderdelen: Onderwijs, Netwerk Koorenhuis en Projecten met Partners. Koorenhuis bereikt met kunstlessen, in vrijwel alle kunstdisciplines en gegeven door circa 250 gekwalificeerde op ZZP basis werkende kunstvakdocenten, een groeiend aantal PO en VO scholen in Den Haag. Hierover is nauwe afstemming met CultuurSchakel. In de leerlijnen *Leve(n) de Kunst* wordt het werk van de kunstvakdocent op de school aangevuld met ontmoetingen met Haagse kunstinstellingen. De netwerkorganisatie voor docenten zorgt tijdelijk voor de begeleiding van de overgang van voormalige Koorenhuis docenten naar zelfstandig ondernemerschap. Met *Projecten met Partners* voert Koorenhuis culturele en cultuur-educatieve projecten uit voor andere doelgroepen dan het onderwijs. Zo wordt samen met zorginstelling Florence een programma voor actieve kunstbeoefening voor ouderen ontwikkeld. Vanwege een succesvol verloop vraagt Koorenhuis in het Meerjarenbeleidsplan 2017-2020 extra subsidie aan om een vaste formatie ('ontwikkelcapaciteit') op dit organisatieonderdeel te kunnen financieren.

De inhoudelijke focus voor 2017-2020 ligt op de volgende punten:

1. Kennis en vaardigheden, waarbij deskundigheidsbevordering van groepsleerkrachten en het ambachtelijke aspect van kunst centraal staan.
2. Het midden in de maatschappij staan door kunstonderwijs in de directe leefomgeving van jongeren en ouderen aan te bieden op bijvoorbeeld scholen en buurthuizen (zogenoemde 'culturele trapveldjes').
3. Onderzoek en beweging ter ondersteuning van focuspunten 1 en 2. Daarbij wordt onder meer ingezet op vernieuwing en verjonging van de docenten-community en gezocht naar ideeën voor vernieuwing in de kunsteducatie, wordt onderzocht hoe kan worden aangehaakt bij nieuwe ontwikkelingen in het onderwijs zoals digitalisering en worden toetsingsmethodieken ontwikkeld voor de kunstvakken in het PO en VO.

Wat betreft bedrijfsvoering geeft Koorenhuis in het beleidsplan 2017-2020 aan dat de *span of control* van de algemeen directeur te groot is. Om die reden is in de plannen voor 2017-2020 rekening gehouden met het aanstellen van een programma coördinator (0,5 fte) die de dagelijkse leiding van het primaire proces aanstuurt.

Koorenhuis ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 818.788 per jaar, waarvan € 50.000 verplichte overdracht aan Prins27 en € 46.000 als bijdrage voor de bemensing van de receptie van het gebouw Prinsegracht 27. Koorenhuis vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidiebedrag van € 786.500 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de manier waarop Koorenhuis haar nieuwe rol als ontwikkelaar en producent van kunstonderwijs invult. De propositie van Koorenhuis is helder: kunstlessen door kunstvakdocenten. Er zijn in de afgelopen twee jaar scherpe keuzes gemaakt die een organisatie laten zien die wendbaar en met ondernemerszin inspeelt op de vraag naar cultuureducatie. Deze ondernemende grondhouding, die mede wordt gevoed door de aandacht die wordt gegeven aan de professionalisering van de inhoud van de activiteiten en de organisatie(processen), is kansrijk voor de komende periode.

Ondanks de heldere propositie behoeft het onderscheid in taakstelling tussen Koorenhuis en CultuurSchakel volgens de Commissie nog aandacht. Hoewel er een goede samenwerking lijkt te zijn met CultuurSchakel op de ontwikkeling en doorontwikkeling van cultuureducatie is er nog te veel sprake van onduidelijkheden, met name bij de andere culturele instellingen en de scholen. De verdere uitrol en professionalisering van het cultuuronderwijs in Den Haag heeft nu last van de verwarring die er nog steeds heerst en lijkt de voortgang te belemmeren. Ook de instandhouding door de Stichting Koorenhuis van de naam Koorenhuis, waarmee een fysieke plek lijkt te worden aangeduid, terwijl het om een culturele organisatie gaat, draagt volgens de Commissie niet bij aan het wegnemen van onduidelijkheden in de taakstelling tussen Koorenhuis, CultuurSchakel en ook Prins27. Het is de taak

van de drie organisaties om hier met zorg op toe te zien. Het gezamenlijk document dat Koorenhuis en CultuurSchakel hebben opgesteld naar aanleiding van het advies van WagenaarHoes, *Cultuureducatie van het nieuwe stelsel* (6 maart 2015), bevat een heldere taakverdeling en vormt hier een aanzet toe. Hiertoe behoort ook de rol als 'eigenaar' van het netwerk van vakdocenten.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie vindt het een goede ontwikkeling dat Koorenhuis zich naar samenwerkingspartners uit andere sectoren ondernemend opstelt, zoals bij de programma's voor senioren in de wijk. De Commissie hoopt dat Koorenhuis hier de komende jaren een sterke ontwikkeling op doormaakt en ook afstemt met de cultuurankers. De Commissie adviseert vast te houden aan het eerder geformuleerde beleidsuitgangspunt dat deze cultuur-educatieve projecten door Koorenhuis voor eigen rekening en risico moeten worden uitgevoerd en derhalve niet mee te gaan in het subsidieverzoek om een vaste formatie op dit onderdeel te subsidiëren. De honorering is daarmee voornamelijk een stimulans voor de activiteiten ten behoeve van het cultuuronderwijs.

Gedeeltelijk honoreren: € 732.000

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over, met dien verstande dat wij het Koorenhuis wel in de gelegenheid willen stellen om een deel van de toegekende subsidie in te zetten voor de ontwikkeling van maatschappelijke projecten.

Verder delen wij de waardering van de Adviescommissie voor de wijze waarop het Koorenhuis zijn nieuwe rol van ontwikkelaar en producent van cultuuronderwijs invult.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan het Koorenhuis conform het advies van de Adviescommissie en verlenen het Koorenhuis voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 732.000.

Budget 2016 € 722.788 (*exclusief trend 2016*)*

Budget aangevraagd € 786.500

Budget vanaf 2017 € 732.000 (*exclusief trend 2016*) **

* Het Koorenhuis ontvangt in de periode 2013-2016 een subsidie van € 818.788 per jaar (peiljaar 2015). In dit bedrag was een verplichte overdracht opgenomen van € 50.000 aan Prins27 en een bijdrage aan de receptie van € 46.000. In de periode 2017-2020 komen deze twee bijdragen te vervallen.

**Het valt te verwachten dat het Koorenhuis Prins27 een hogere huur zal moeten betalen. Hiervoor wordt conform het advies een extra subsidie verleend van € 9.212.

KORZO

Stichting KORZO

Inleiding

Korzo is een kunstencentrum en productiehuis voor de dans met talentontwikkeling als kerntaak. Zij ontwikkelt dansvoorstellingen die ook in binnen- en buitenland op tournee gaan. In de periode 2013-2016 verloor Korzo de subsidie van het rijk voor haar productiehuisfunctie, maar naar eigen zeggen heeft zij ondanks ingrijpende gevolgen van deze bezuinigingen een enorme groei doorgemaakt door snel en actief te reageren op de nieuwe situatie. Korzo heeft een nieuwe structuur ontworpen rond talentontwikkeling van choreografen en dansers waarin vooral de vele partnerschappen met dans- en theatergezelschappen cruciaal zijn gebleken, waaronder het Nederlands Dans Theater (NDT), Conny Janssen Danst, Orkater, ISH, Generale Oost en Dans Brabant. Korzo noemt zich ook in de internationale danswereld erkend als een belangrijke speler door haar partnerschappen met onder andere Dance Forum Taipei, SiDance in Zuid-Korea, Duo-Solo in Senegal en festivals in Biarritz, Singapore en Maleisië. In Korzo vinden eigen festivals als CaDance, Voorjaarsontwaken en het India Dance Festival plaats, en door partners samengestelde festivals zoals Holland Dance Festival, Dancing on the Edge, Dag in de Branding en Rewire. Op het gebied van internationale en nieuwe muziek is Korzo een podium met veel ruimte voor experiment en vernieuwing, maar waar tegelijkertijd tradities gekeerd worden, aldus de aanvraag.

In de periode 2017-2020 wil Korzo een kunstencentrum nieuwe stijl worden waarin de drie kernfuncties - talentontwikkelaar in de dans, stadspodium voor nieuwe ontwikkelingen, en promotor van nieuwe podiumkunst - in een samenhangende visie worden ingezet. Korzo ambieert de spil te zijn in de Haagse en nationale podiumkunstketen. Met een compact team van experts op het gebied van programmering, productie, techniek, marketing, publieksoptimalisering, educatie en gastvrijheid wil Korzo samenwerking en ondersteuning bieden aan een breed scala kunstenaars en een warme omgeving voor publiek bieden.

Korzo wil succesvolle activiteiten continueren, en nieuwe mogelijkheden aangrijpen. Hierbij worden als speerpunten benoemd: nieuw talent scouten, draagvlak voor choreografen scheppen en carrières vormgeven; onder de koepel *Jong Korzo* activiteiten voor jongeren uitbreiden, door in overleg met CultuurSchakel dansproducties voor de jeugd te produceren die in combinatie met een educatief programma door Haagse basisscholen zullen worden afgenomen; multidisciplinaire samenwerkingen aangaan met onder andere Toneelgroep De Appel; vanaf 2016 een nieuw programmaformat onder de werktitel *zondagmiddaglaboratorium* ontwikkelen; de drempel voor nieuwe muziek verlagen met verdiepingprogramma's, een heldere marketingstrategie en oog voor gastvrijheid; de nieuwe discipline *nieuw circus* introduceren. Korzo voorziet in haar functie als kunstencentrum een groei in de bezoekersaantallen, zichtbaarheid, en betrokkenheid van kunstenaars en publiek. Korzo's motto GET CLOSE TO TALENT - dat staat voor het consequent zoeken van de dialoog tussen de kunstenaar en het publiek - zal ook vanaf 2017 van kracht blijven.

Korzo ontvangt momenteel een structurele subsidie vanuit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 1.498.520 (peiljaar 2015) van de gemeente Den Haag en daarnaast volgens de begroting een bedrag van € 233.008 van het Fonds Podiumkunsten.

Voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Korzo € 1.600.000 structurele subsidie aan de gemeente Den Haag (inclusief de festivals CaDance en India Dans Festival). Daarnaast vraagt Korzo volgens de begroting per jaar € 533.000 aan het rijk op basis van de subsidieregeling Productiehuizen, en bij het Fonds Podiumkunsten een meerjarige subsidie van in totaal € 150.000 (mede in het kader van de festivalregeling).

Beoordeling Adviescommissie

Naar het oordeel van de Commissie is Korzo allereerst een gerespecteerde en onmisbare schakel in de Haagse danssector. Daarbij acht de Commissie ook Korzo's totale podiumkunstaanbod van dans, (bewegings)theater, hedendaagse en wereldmuziek interessant. Met een gevarieerd en kwalitatief hoogwaardig aanbod van eigen producties, coproducties en overige programmering vervult Korzo een belangrijke functie als stadspodium. Zij zoekt echt het publiek op en toont zich in het beleidsplan zeer bewust van haar publieke taak. Dit vindt de Commissie lovenswaardig, evenals de gerealiseerde groei van het publieksbereik in de afgelopen jaren. Daarbij vindt de Commissie het een goede zaak dat Korzo met haar programmering een cultureel divers publiek tracht te bereiken, zoals de Haagse

Hindoestaanse gemeenschap met het India Dance Festival. De Commissie is ook positief over de samenwerking met lokale en nationale muziekpartners, die zal worden geïntensiveerd om met nieuwe hedendaagse muziekprogramma's een nog grotere en bredere doelgroep te bereiken.

De Commissie heeft veel waardering voor Korzo's kerntaak als talentontwikkelaar in de eigentijdse dans, zowel voor jonge talenten als de *mid career makers*. Korzo bewijst al jarenlang op het vlak van loopbaanontwikkeling belangrijk werk te verrichten voor choreografen en dansers.

De Commissie mist in het beleidsplan een concrete artistiek-inhoudelijke uitwerking van de voortzetting van succesvolle projecten. De aanvraag maakt bijvoorbeeld niet inzichtelijk hoe het festival CaDance zich gaat ontwikkelen, hoe er naar nieuw talent wordt gescout, hoe Korzo ervoor zorgt dat *Here we live and now* (een samenwerkingsproject met het Nederlands Dans Theater) actueel blijft, en hoe het India Dance Festival concreet wordt ingezet voor verdere professionalisering. Ook is het de Commissie niet duidelijk of Korzo ook coaching biedt aan de makers die binnen Korzo hun carrière zijn begonnen en onlangs de stap naar zelfstandigheid hebben gemaakt of op het punt staan om dat te doen.

Om de functie van Korzo als kunstencentrum nieuwe stijl nadrukkelijk vorm te geven, wil Korzo nieuwe structurele samenwerkingen, educatieve formats en contextprogramma's ontwikkelen. Hierover is de Commissie positief, maar ook bij deze nieuwe activiteiten had de Commissie graag meer artistiek-inhoudelijke toelichting gezien op Korzo's doelstellingen, rol in het samenwerkingsproces, et cetera.

Ten aanzien van de aangevraagde structurele subsidieverhoging merkt de Commissie op dat zij niet twijfelt aan nut en functie van de door Korzo benoemde speerpunten, maar de bijbehorende kwantitatieve cijfers roepen vragen op. In de aanvraag wordt bijvoorbeeld gesproken over een uitbreiding van de staf met een medewerker PR en relatiebeheer, die volgens Korzo een bijdrage kan leveren aan het werven van fondsen en sponsors en relaties met potentiële financiers kan opbouwen. De Commissie vraagt zich in dit licht af of de lasten niet hoger zijn dan de baten wanneer in 2017 € 10.000 aan sponsorinkomsten en bovendien een afname van private fondsen lijkt voorzien, en vraagt zich af wat de verwachtingen op de lange termijn zijn. Verder worden de activiteitenlasten voor programmeurs ten opzichte van 2014 bijna verdrievoudigd, zonder duidelijke uitleg hierbij. Evenmin wordt toegelicht waarom de post uitvoerende dansers/musici/uitkoop juist daalt. De Commissie kan deze afname niet goed rijmen met de beoogde toename van internationale programmering (van 35 producties in 2017 naar 50 in 2020) binnen een totaalprogrammering van 200 producties. Het lijkt haar dat bij zo'n stijging eerder meer dan minder uitkoopgeld nodig is. Wat betreft de bezoekersaantallen is het de Commissie onduidelijk hoe Korzo in haar samenvatting tot een totaal van 82.000 bezoekers (waarvan 12.000 met het festival CaDance) in 2017 komt, en hoe het totaal van 75.000 bezoekers (zonder CaDance) in 2020 is opgeteld. Het kwantitatieve programmeringoverzicht geeft een andere optelsom.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag geheel te honoreren met een structurele subsidie van € 1.600.000 per jaar. Ondanks haar kritiekpunten acht de Commissie het van groot belang dat Korzo haar activiteiten, waarbij artistieke productie in samenhang wordt gebracht met podiumpresentatie in één gebouw, kan voortzetten en haar algemene positie kan verstevigen.

Aangezien de betekenis van Korzo verder reikt dan het Haagse kunstenveld en een (inter)nationale impact heeft, hoopt de Commissie dat zowel het rijk als het Fonds Podiumkunsten de subsidieaanvragen van Korzo substantieel zullen honoreren. Indien honorering door het rijk en/of het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om Korzo een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het rijk en/of het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Honoreren: € 1.600.000

Beoordeling Raad voor Cultuur

Korzo heeft bij het rijk een aanvraag ingediend in het kader van de regeling voor productiehuisen. De Raad voor Cultuur heeft op 19 mei 2016 zijn advies over de Basis Infrastructuur voor 2017-2020 openbaar gemaakt. Het advies over Korzo is negatief.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Korzo geen subsidie toe te kennen.

De raad is van mening dat Korzo de afgelopen jaren interessante dansmakers heeft begeleid en goede samenwerkingsverbanden heeft onderhouden. Ook over de samenwerking met het Nederlands Dans Theater en over de internationale allianties van Korzo oordeelt de raad positief. Hetzelfde geldt voor de educatieve activiteiten.

De raad vindt dat Korzo zijn plannen voor de komende periode echter onvoldoende uitwerkt en onderbouwt. Korzo besteedt in zijn aanvraag veel aandacht aan de manier waarop het kunstenaars en publiek wil verbinden, maar licht de artistieke plannen voor de periode 2017 – 2020 onvoldoende toe. De raad mist een beschrijving van de wijze waarop Korzo talenten scout, selecteert, begeleidt en ze helpt door te stromen naar het dansveld. Ook het marketingplan is niet uitgewerkt.

Beoordeling

Kwaliteit

Tot 2013 was Korzo als productiehuis opgenomen in de basisinfrastructuur. De raad is van mening dat Korzo ook de afgelopen jaren interessante makers heeft begeleid en goede samenwerkingsverbanden heeft onderhouden met onder andere Conny Janssen Danst. Enkele makers wisten zich in de kijker te spelen van dansprogrammeurs in Nederland, andere braken door met hun eigen organisaties. De eigen podiumprogrammering van Korzo, waar actuele dans, muziek, theater en cross-overs worden geprogrammeerd, vormt een stevig bed voor de kwetsbaardere eigen producties. Ook over de samenwerking met het Nederlands Dans Theater in de afgelopen jaren, waarin de twee instellingen gezamenlijk de talentontwikkelingstaak van het Nederlands Dans Theater invulden, oordeelt de raad positief. Wel meent hij dat hierdoor de eigen artistieke identiteit van Korzo enigszins verfleete; doordat voornamelijk NDT-dansers en -choreografen werden begeleid, was er minder aandacht voor ongebonden dansmakers van buiten dat gezelschap.

Korzo wil een 'productiehuis nieuwe stijl' zijn, waarin het gesprek over kunst deel uitmaakt van de beleving van kunst. Het organiseert daarom naast de voorstellingen vele debatten, colleges en gesprekseries. De raad vindt dit goede manieren om publiek en kunstenaars dichter tot elkaar te brengen. Hij mist in het plan echter een toelichting op en een onderbouwing van de artistieke plannen voor de periode 2017 – 2020. Korzo schrijft niet welke trajecten het gaat doorlopen met welke makers, of voor welke duur. Ook de gewenste uitkomst blijft ongewis. In het plan ontbreekt een toelichting op de wijze waarop Korzo talenten scout, selecteert, begeleidt en ze vervolgens helpt door te stromen naar het dansveld. Korzo schrijft weliswaar dat het begeleide talent relevant zal blijken voor de toekomst, maar licht niet toe waarop het deze verwachting baseert. Evenmin worden de kunstvakopleidingen genoemd waar de instelling mee samenwerkt. Op de specifieke dansstijlen die het huis wil bevorderen gaat de instelling niet in. De raad ziet dit als wezenlijke hiaten in de aanvraag, omdat hij juist dit selecteren en begeleiden van talent als kern ziet van de productiehuisstaak, meer nog dan het leggen van een verbintenis tussen makers en publiek.

Ook had de raad met betrekking tot de toekomstplannen graag meer toelichting gelezen op multidisciplinaire projecten. Hiervan noemt Korzo slechts beknopt enkele voorbeelden. Het project met het Cello Octet Amsterdam en choreograaf Samir Calixto in 2017, waarvoor componist Arvo Pärt speciaal muziek zal componeren, spreekt in dit opzicht tot de verbeelding.

De raad is onder de indruk van de vele internationale allianties van Korzo in en buiten Europa, zoals met danscentra in Italië, Zuid-Korea, Taiwan en Senegal. Hij denkt dat inspirerende internationale uitwisselingen kunnen bijdragen aan een verrijking van het (Nederlandse en internationale) dansklimaat. Met de organisatie van het India Dans Festival draagt Korzo in eigen land en in India bij aan een cultureel divers dansklimaat en een bijbehorend publiek.

Educatie en participatie

De raad oordeelt positief over de uiteenlopende activiteiten die Korzo organiseert onder de noemer 'Korzo Jong', zoals het talentontwikkelingsproject 'Crosstown Korzo', waarbij aan Korzo gelieerde choreografen jongeren wegwijs maken in een breed scala aan dansvormen. Ook de danslessen voor leerlingen van het Joan de Witt College vindt de raad interessant, al vindt hij dat Korzo zich bij deze activiteit niet tot één school zou moeten beperken.

De raad waardeert het voornemen om in samenwerking met de Cultuurschakel dansproducties te gaan maken voor de jeugd met educatieve programma's voor Haagse basisscholen ('Cultuureducatie op zijn Haags'). Ook de wekelijkse Monday Movement Classes, waarin choreografen die op dat moment in Korzo aan het werk zijn hun choreografisch onderzoek delen met amateurdansers, vindt de raad aansprekend.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

Hoewel het danswerk dat Korzo maakt zeker niet altijd gemakkelijk toegankelijk is, slaagt Korzo er toch in om in eigen huis veel publiek naar zijn voorstellingen te trekken, ook dankzij de dansfestivals CaDance en India Dans Festival die het organiseert en waarvoor elders subsidie wordt aangevraagd. De makers die Korzo de afgelopen periode heeft ondersteund, konden op veel draagvlak rekenen bij dansprogrammeurs in Nederland, al blijft de zaalbezetting buiten Den Haag achter. Tot 2020 wil Korzo het aantal bezoekers geleidelijk vergroten tot 49.000, waarvan 10.000 in de standplaats. Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2014 (ongeveer 44.500 bezoekers, waarvan ruim 7.000 in de standplaats).

Hoewel Korzo zijn rol als verbinder tussen makers en publiek centraal stelt in zijn plan, ontbreekt een marketingparagraaf. De raad mist een visie op marketing en een uitgewerkt plan om voorstellingen en/of makers de komende periode onder de aandacht te brengen van een groter en divers publiek in Den Haag en in de rest van Nederland. Ook de manier waarop Korzo de zo gewenste dialoog met het publiek wil aangaan, blijft volgens de raad onvoldoende belicht.

Ondernemerschap

Na het wegvallen van de rijkssubsidie voor productiehuisen, die Korzo tot 2013 ontving, opereerde Korzo met subsidies van de gemeente Den Haag, het Fonds Podiumkunsten en diverse private fondsen. Het getuigt volgens de raad van goed ondernemerschap hoe Korzo zich de afgelopen jaren staande heeft gehouden. Korzo is momenteel financieel gezond. De financieringsmix is goed gespreid en Korzo haalt voldoende eigen inkomsten binnen. In 2016 werd de Stichting Vrienden van Korzo opgericht om een actief vriendenbeleid te kunnen voeren.

Korzo vraagt een verhoging van zijn meerjarige subsidie aan bij de gemeente Den Haag, waarvan niet duidelijk is of die wordt toegekend. De instelling benoemt geen strategie voor het geval de inkomsten tegenvallen.

Korzo toont zich volgens de raad een goed werkgever. Korzo heeft een vaste kern van medewerkers en werkt daarnaast met een dynamische groep kunstenaars, ontwerpers, productieleders en marketeers, die op projectbasis worden aangesteld. De cao Theater en Dans is leidend voor de bedrijfsvoering. Het vaste team wordt in de periode 2017 – 2020 uitgebreid met 1 extra fte voor marketing. Binnen de organisatie is aandacht voor opleiding, bijscholing en loopbaanontwikkeling. Korzo neemt een gidsende rol op zich met betrekking tot het delen van zijn expertise op het gebied van podiumkunstenproductie, door op dit terrein workshops te geven in het buitenland.

Korzo geeft aan de Governance Code Cultuur na te leven en licht dit in zijn plan zeer beknopt toe.

Beoordeling Korzo door Fonds Podiumkunsten

Inleiding

Korzo is een productiehuis voor de dans dat naar eigen zeggen talent signaleert, begeleidt en initiatieven neemt om nieuwe ontwikkelingen in gang te zetten. Het streeft naar een vruchtbare samenhang tussen het produceren en presenteren van eigentijdse dans in een nationale en internationale context. Korzo wil een inspirerende omgeving zijn waarin kunstenaars en hun kunst in dialoog kunnen treden met een betrokken publiek. Twee motto's zijn volgens Korzo richtinggevend voor alle activiteiten. Get close to talent refereert aan de dialoog tussen kunstenaar en publiek.

Be relevant local by being global verwijst naar de verbinding van de diversiteit van culturen met de diversiteit van de hedendaagse metropool.

In de beleidsperiode 2013-2016 maakte Korzo als productiehuis niet langer deel uit van de Basisinfrastructuur (BIS). Ondanks het verlies van subsidie dat hiermee gepaard ging, heeft de instelling de kerntaken behouden: het scouten en begeleiden van talenten op het gebied van dans. Korzo heeft de afgelopen jaren acht choreografen ondersteund, onder wie Samir Calixto, Joeri Dubbe en Iván Pérez. Een aantal makers, te weten David Middendorp, Alida Dors en Ann Van den Broek heeft in deze periode volgens Korzo besloten zelfstandig verder te gaan. Nieuw talent werd verwelkomt in onder anderen de persoon van Jasper van Luijk en Shailesh Bahoran. Daarvoor werd subsidie verkregen in de regeling nieuwe makers van het Fonds Podiumkunsten.

In de periode 2017-2020 wil Korzo zijn huidige beleid continueren met de eerder genoemde choreografen en een aantal nieuwe namen. De inhoudelijke signatuur blijft volgens de aanvrager dezelfde. Binnen een onbeperkte artistieke diversiteit aan stijlen, is steeds het uitgangspunt dat choreografen en dansers met wie Korzo werkt het vermogen hebben om emoties en concepten te belichamen. Virtuositeit wordt hierbij niet ingezet voor leeg spektakel, maar voor de magie die een goede dansvoorstelling kenmerkt, aldus Korzo. De samenwerking tussen Korzo en het Nederlands Dans Theater (NDT) wordt gecontinueerd in projecten als 'Here We Live and Now', 'Up & Coming Choreographers' en in een jaarlijkse avondvullende voorstelling. Met een nieuw gezamenlijk project wordt geïnvesteerd in de overgang van kleine zaal naar het grote podium. Een andere structurele partner vormt Conny Janssen Danst. Voor het project 'Rotterdams Danslokaal' maakt een choreograaf uit de stal van Korzo een choreografie voor de dansers van Conny Janssen Danst.

Korzo selecteert jaarlijks tien producties op basis van gesprekken met de makers. Voor 2017 en 2018 zijn dat Marina Mascarell, Jasper van Luijk, Shailesh Bahoran, Ryan Djojokarso, Amos Ben-Tal, Rutkay Özpınar, Dunja Jovic, Samir Calixto, Guilherme Miotto, Iván Pérez, Wubkje Kuindersma en Joeri Dubbe. Specifieke activiteiten op het vlak van talentontwikkeling zullen worden ontwikkeld met de jongste generatie choreografen uit deze groep, te weten Jasper van Luijk, Ryan Djojokarso, Rutkay Özpınar en Wubkje Kuindersma.

In de periode 2017-2020 speelt Korzo honderd voorstellingen per jaar. Het gevraagde subsidiebedrag is 507.500 euro. Daarnaast wordt een bijdrage talentontwikkeling aangevraagd van 50.000 euro. Het totaal gevraagde subsidiebedrag komt daarmee op 557.500 euro.

Historie

Korzo ontvangt in de periode 2013-2016 een structurele subsidie van het Fonds Podiumkunsten in het kader van de meerjarige activiteitensubsidies 2013-2016.

Het Fonds volgt de meerjarig gesubsidieerde instellingen door meerdere adviseurs de voorstellingen en/of concerten te laten bezoeken. In de periode 2013-2016 hebben adviseurs van het Fonds zeventien voorstellingen van elf verschillende producties van Korzo bezocht.

Artistieke kwaliteit

De commissie beoordeelt de artistieke kwaliteit als voldoende.

Zij heeft veel waardering voor de voortrekkersrol die Korzo lange tijd heeft vervuld op het gebied van (kleinschalige) moderne dans in Nederland, maar stelt vast dat het sinds zijn verdwijning uit de Basisinfrastructuur nog zoekende is naar een invulling van zijn functie die aansluit bij de huidige ontwikkelingen op het gebied van dans. Volgens de commissie heeft Korzo zijn toonaangevende rol als dansproductiehuis in de huidige periode slechts ten dele waargemaakt. Dit heeft enerzijds te maken met de keuze voor choreografisch talent en anderzijds met de grote verschillen in ontwikkelingsniveau van de makers van wie Korzo in de afgelopen jaren werk heeft uitgebracht. Deze verschillen komen volgens de commissie tot uitdrukking in de wisselende kwaliteit van de voorstellingen. Zij stelt vast dat een beperkt aantal makers in staat is gebleken om volwaardige, kwalitatief goede dansvoorstellingen te maken. Dat leidde tot voorstellingen, zoals '4 Seasons' en 'Exhausting Space', die wisten te overtuigen door de oorspronkelijke manier waarop de thematische uitgangspunten waren vertaald in mooi bewegingsmateriaal dat goed werd uitgevoerd.

De voorstellingen waren door hun transparante en gelaagde opzet bovendien op meerdere niveaus genietbaar. Daartegenover staat dat het merendeel van de voorstellingen volgens de commissie van

beduidend mindere kwaliteit was. Daaruit sprak naar haar mening het nog weinig ontwikkelde vakmanschap van de makers. De commissie vindt bovendien dat Korzo er niet goed in geslaagd is de door hem geselecteerde choreografen te begeleiden bij het maken van voorstellingen met een eigen, herkenbare signatuur.

Volgens de commissie blijkt de bovengenoemde zoektocht van Korzo ook uit de plannen die de instelling voor de periode 2017-2020 heeft ingediend. Deze maken een weinig geïnspireerde indruk. Korzo vraagt subsidie aan voor een grote groep choreografen, van wie het werk wil produceren en presenteren. Deze choreografen bevinden zich, net als afgelopen periode, in een zeer verschillende fase voor wat betreft hun artistieke ontwikkeling. Hierdoor laat hun werk grote individuele verschillen zien op het gebied van vakmanschap, oorspronkelijkheid en zeggingskracht. Een dergelijk breed palet aan choreografen maakt volgens de commissie des te nieuwsgieriger naar de visie van Korzo op zijn eigen rol bij het begeleiden van deze makers. Dat begint met de vraag waarom Korzo juist met deze choreografen wil werken. Wat is de samenhang van hun individuele kwaliteiten en vanuit welke verbindende artistieke signatuur komt het werk tot stand? De commissie constateert dat de aanvraag hierin erg aan de oppervlakte blijft. De plannen spreken alleen in algemene termen over zeggingskracht, die volgens Korzo gekoppeld moet zijn aan het vermogen “emoties, concepten en intensiteiten te belichamen”. Daarbij mist de commissie een reflectie op de (toekomstige) positie van deze choreografen in het dansveld. Korzo geeft weliswaar aan dat alle geselecteerde makers relevant zullen blijken voor de toekomst van de dans in Nederland, maar verzuimt dit nader te onderbouwen. Verder ontbreekt een visie op de uitstroom van de makers met wie het werkt (en daarmee op het Nederlandse dansveld).

De plannen voor de producties van de verschillende makers zijn volgens de commissie van wisselende kwaliteit en bestaan veelal alleen uit een korte beschrijving van de inspiratiebronnen of gekozen thema's. Over het artistieke resultaat tast de commissie in het duister. De minimale invulling van de rol van Korzo in het productieproces wekt hierbij weinig vertrouwen. Onvoldoende duidelijk wordt hoe de instelling zijn artistiek-inhoudelijke rol als producent wil vervullen en waaruit deze, behalve het bieden van facilitaire ondersteuning, zal bestaan. De commissie is daardoor niet overtuigd van de zeggingskracht van de voorstellingen.

Ondernemerschap

De commissie beoordeelt het ondernemerschap als voldoende.

Volgens haar beschikt Korzo over een stevige organisatie, die voortkomt uit de verschillende functies die het uitvoert. De financiële situatie is gezond, mede door de structurele ondersteuning van de gemeente Den Haag. De commissie constateert dat Korzo zijn verschillende activiteiten en de daarbij behorende geormerkte subsidiestromen in de aanvraag voor de jaren 2017-2020 niet heeft uitgesplitst. Hierdoor wordt niet inzichtelijk hoe de verschillende kernactiviteiten van de instelling zich tot elkaar verhouden binnen de totale begroting, wat maakt dat het beoordelen van het ondernemerschap in het kader van deze subsidieregeling lastig is. De aanvraag licht de ontwikkeling van de eigen inkomsten nauwelijks toe. Uit de exploitatierekening blijkt dat een toename is begroot van de publieksinkomsten, terwijl het aantal te realiseren speelbeurten zal afnemen. Een onderbouwing hiervoor ontbreekt echter in de aanvraag. Daarnaast verwacht Korzo minder inkomsten uit vergoedingen van coproductanten en private fondsen en wil dit opvangen met sponsoring. In de aanvraag is evenwel geen plan van aanpak uitgewerkt waaruit de haalbaarheid hiervan blijkt.

Korzo verwacht in de komende periode meer speelbeurten te realiseren dan de honderd op basis waarvan het een meerjarige subsidie bij het Fonds aanvraagt. De plannen gaan evenwel niet in op de manier waarop Korzo deze denkt te zullen financieren. Volgens de commissie zijn de inkomsten goed verdeeld over meerdere inkomstenbronnen, waarvan de belangrijkste geen onzekerheden lijken te kennen. Zo lijkt voortzetting van de subsidie vanuit de gemeente Den Haag zeker op basis van een positief advies daartoe. Daarnaast zijn de publieksinkomsten verdeeld over meerdere producties per jaar, waardoor de risico's op dit gebied beperkt zijn. Hoewel de aanvraag niet specifiek ingaat op de manier waarop Korzo wil anticiperen op de eventuele risico's die de ambities voor de komende periode met zich meebrengen, acht de commissie deze voldoende afgedekt door het eigen vermogen van de instelling. Door de structurele ondersteuning van de gemeente Den Haag zijn de personeelslasten en de faciliteiten van het theater daarnaast gegarandeerd.

Volgens de commissie positioneert Korzo zich in de aanvraag onvoldoende als dansproducent met een duidelijke, onderscheidende signatuur. In de aanvraag is naar haar mening sprake van twee algemeen geformuleerde motto's, die volgens de instelling richtinggevend zijn voor alle activiteiten ('Get close to talent' en 'Be relevant local by being global'). De manier waarop Korzo deze in de praktijk wil brengen wordt volgens de commissie weinig overtuigend uitgewerkt. De herkenbaarheid van het aanbod voor het publiek is daarmee klein.

De commissie merkt op dat de beschrijving van de doelgroepen en de communicatiestrategieën uitsluitend gericht zijn op Korzo als geheel. Zij is er evenwel niet van overtuigd dat het in de markt zetten van Korzo als merknaam zal leiden tot meer publiek voor de voorstellingen van de in het kader van deze aanvraag geselecteerde groep makers. Zij vervullen met hun producties een ondergeschikte rol in de communicatie. Bovendien doet een dergelijk beleid weinig recht aan de verscheidenheid van choreografen en producties en de ontwikkeling van hun naamsbekendheid. De commissie is dan ook niet overtuigd dat de publieksbenadering zoals die in de aanvraag naar voren komt zal leiden tot voldoende publieksbereik.

Pluriformiteit

De commissie beoordeelt de bijdrage van Korzo aan de pluriformiteit als ruim voldoende.

Vanwege de achtergrond van het merendeel van de choreografen met wie Korzo in de komende periode wil werken, plaatst zij het aanbod van de instelling primair binnen het genre hedendaagse/moderne/conceptuele dans. Dit type aanbod wordt door verschillende andere dansinstellingen in Nederland geproduceerd. Daarnaast produceren de makers waarmee Korzo werkt ook voorstellingen in andere genres, waaronder urban en academische modern dans. Met de diversiteit van makers die Korzo vertegenwoordigt, levert Korzo een aanzienlijke bijdrage levert aan de pluriformiteit van het dansaanbod, maar hierin is Korzo niet uniek.

Geografische spreiding

De commissie beoordeelt de bijdrage van Korzo aan de geografische spreiding als ruim voldoende.

Korzo is gevestigd in Den Haag, waar het podiumkunstenaanbod zeer groot is. Verder constateert de commissie dat in de periode 2013-2015 de producties van Korzo vergeleken met andere podiumkunstinstanties, een hoog aandeel voorstellingen hebben gespeeld in andere steden en regio's. In de komende periode staat de aanvrager eenzelfde spreiding voor ogen. De commissie vindt dat Korzo een redelijke bijdrage levert aan de spreiding.

Bijdrage talentontwikkeling

De commissie adviseert de gevraagde bijdrage talentontwikkeling niet toe te kennen.

Korzo wil met de bijdrage specifiek de ontwikkeling van de jongste makers van de twaalf genoemde choreografen in de aanvraag ondersteunen. De commissie constateert evenwel dat de activiteiten van deze makers deel uitmaken van de producties waarvoor Korzo een meerjarige subsidie aanvraagt. Ook blijkt uit de aanvraag onvoldoende waarom er op dit onderdeel extra kosten worden gemaakt, aangezien de aanpak die Korzo in dit verband voor ogen staat, niet verdergaat dan een algemene beschrijving van de reguliere werkwijze van de aanvrager. De plannen van Korzo op het gebied van talentontwikkeling bieden volgens haar onvoldoende aanleiding om de gevraagde bijdrage toe te kennen.

Conclusie

De commissie adviseert de aanvraag van Korzo te honoreren voor zover het budget dat toelaat. (positief advies, beschikbaar budget niet toekeikend om subsidie toe te kennen)

Beoordeling CaDance / India Dans Festival door Fonds Podiumkunsten

Inleiding

Stichting Den Haag Dansfestivals (SDD) is het organiserende platform voor twee Haagse dansfestivals: het India Dans Festival en het CaDance Festival. De aanvraag betreft een plan voor beide festivals. Het CaDance Festival toont om de twee jaar het brede spectrum van de laatste ontwikkelingen in de hedendaagse dans in Nederland. Het India Dans Festival vindt jaarlijks plaats en

zet in op vernieuwing binnen de Indiase danstraditie en de ontwikkeling van nieuwe dansidiomen, geïnspireerd door deze traditionele vormen. Van beide festivals is Leo Spreksel de artistiek directeur en Aukje Bolle de zakelijk directeur. Zowel het CaDance Festival als het India Dans Festival wordt geproduceerd door Korzo.

De twee festivals waarvoor de organisatie een bijdrage aanvraagt worden vanuit een zesttal gemeenschappelijke doelen georganiseerd. De organisatie beoogt met beide festivals: een grote variëteit aan belangwekkende dans te tonen, nieuwe talentvolle makers te scouten, buitenlandse ontwikkelingen te volgen, verbindingen met de lokale omgeving te maken, educatieve formaten te integreren en te voorzien in een programma met een verdiepende context. Hiermee wil SDD een 'levendige, actuele dansomgeving voor maker, danser en toeschouwer creëren'.

Op het India Dans Festival wordt volgens het plan zowel de traditie van de Indiase dans als de vermenging met andere dansidiomen, zoals de urban dans, getoond en gestimuleerd. Korzo, als productiehuis voor de dans, werkt al enige tijd met diverse makers met een Indiase of Hindoestaanse achtergrond. In het programma beoogt de aanvrager artistiek hoogwaardige voorstellingen te presenteren die een positieve bijdrage leveren aan de artistieke ontwikkeling en vernieuwing van de Indiase dans op stedelijk, nationaal en internationaal niveau. Er zijn zowel Indiase dansdrama's en topproducties uit India als speciale samenwerkingsprojecten te zien. Daarnaast biedt het festival een verdiepingsprogramma met nagesprekken, supercolleges en inleidingen.

CaDance moet volgens de aanvrager gezien worden als hét podium dat de stand van zaken in de hedendaagse dans in Nederland en de resultaten van verschillende internationale uitwisselingen toont. Met elke editie streeft de organisatie vanuit een thematische invalshoek ernaar om een scherpe momentopname van de Nederlandse dans in beeld te brengen. Voor een groep startende makers is CaDance volgens de aanvrager een belangrijk presentatieplatform. Naast nieuwe makers programmeert het festival ook een aantal vaste, meer gevestigde dansmakers en gezelschappen.

In 2017 tot 2020 wil het India Dansfestival onder andere hoogwaardige podiumkunsten uit India tonen, innovatie realiseren door artistieke uitwisseling, bijdragen aan de emancipatie van de Indiase traditionele dansvormen, een trainingstraject voor (amateur)dansers opzetten, de jongerencultuur verbinden en het publieksbereik van het festival vergroten. In 2017 staat volgens het plan de rol van de vrouw in de Indiase dans centraal.

De plannen van CaDance voor de periode 2017-2020 richten zich op het tonen van een prikkelende 'scan' van de dans in Nederland, het dichterbij elkaar brengen van dans en publiek via een programmering in verschillende formats, en talent, kennis en kunde bij dansmakers en choreografen stimuleren. Het thema van CaDance in 2017 luidt 'The Soul of an Audience': een liefdesverklaring aan het publiek. In 2019 en 2020 wil het festival meer inzetten op locatieproducties. In de komende vier jaar is volgens de aanvrager, naast het scouten van talent en de continue inventarisatie van ontwikkelingen in dans, meer dan voorheen het contact met het publiek uitgangspunt voor het creëren en presenteren van de verschillende programmaonderdelen.

Stichting Den Haag Dansfestivals vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie aan in de categorie 'klein/middelgroot festival'. Het gevraagde subsidiebedrag is 125.000 euro. Daarnaast vraagt de stichting een bijdrage (co)productie van 25.000 euro aan. Het totaal gevraagde subsidiebedrag komt daarmee op 150.000 euro per jaar/editie.

Historie

Stichting Den Haag Dansfestivals ontvangt in de periode 2013-2016 geen structurele subsidie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap of het Fonds Podiumkunsten.

Artistieke kwaliteit

De artistieke kwaliteit beoordeelt de commissie als voldoende.

Zij is vooral positief over de keuze van de Stichting Den Haag Dans Festivals om de Indiase dans uit te lichten in een festival. Niet alleen geeft het volgens de commissie de gelegenheid om de diversiteit van het genre te laten zien, maar zij ziet ook mogelijkheden voor Korzo om verbindingen te maken met de Hindoestaanse gemeenschap, waarvan een groot deel in Den Haag woont. In de voorgaande edities heeft het festival laten zien dat in de programmering het werk van de hedendaagse

dansmakers met een Hindoestaanse achtergrond oorspronkelijk wordt gecombineerd met meer traditionele vormen en uitingen. Bijzonder zijn de projecten waarin die twee werelden samenkomen. Een goed voorbeeld daarvan vindt de commissie Shailesh Bahoran, die urban dans met Indiase dansstijlen vermengt. Hoewel de ontwikkeling van het India Dans Festival in de afgelopen jaren tot een viertal bijzondere edities heeft geleid, oogt het geheel ook nog pril en kleinschalig en voornamelijk gebaseerd op het werk van enkele makers.

Over het CaDance festival is de commissie gematigd positief. Terugkijkend naar het geprogrammeerde aanbod van de afgelopen twee edities signaleert zij echter dat de scope van CaDance smal is. De meeste choreografen van wie het festival werk toont, zijn makers die zijn verbonden aan Korzo als productiehuis voor de dans. Op grond daarvan kan volgens de commissie niet worden gesproken van een breed overzicht van de stand van zaken in de hedendaagse dans in Nederland. Ook zou dat er volgens de commissie ten onrechte op kunnen duiden dat er buiten de choreografen uit de eigen Korzo-stal nauwelijks ontwikkelingen plaatsvinden die het festival de moeite van het presenteren waard vindt. De smalle basis geldt volgens de commissie ook voor het overige Nederlandse werk van gevestigde choreografen. Uit de gerealiseerde programmering leidt de commissie af dat dit aandeel zich in de afgelopen jaren heeft beperkt tot een drietal dansgezelschappen, alle overigens van zeer goede kwaliteit.

In de plannen voor 2017 tot 2020 somt de aanvrager een zestal doelen op voor zowel het India Dans Festival als het CaDance Festival. De doelen zijn volgens de commissie nogal breed geformuleerd. Hoewel de commissie vindt dat de uitwerking van het CaDance Festival aansluit bij deze brede doelen, vindt zij de aanvraag tekortschieten in de vertaling van deze doelen naar formats en keuzecriteria voor de programmering. De organisatie kiest voor elke festivaleditie weliswaar voor een thematische insteek, maar de commissie mist een vertaling van het thema naar de programmering. Het wordt haar op basis van het plan niet duidelijk of de makers opdracht krijgen om werk vanuit de thematiek te creëren of dat de thematiek voor de organisatie leidend is bij het maken van programmakeuzes. De genoemde voorbeelden voor de programmering van 2017 geven volgens de commissie niet de indruk dat er verbindingen worden gelegd met de thematiek.

De ambitie van het India Dans Festival om met een artistiek hoogwaardig programma een positieve bijdrage te leveren aan de artistieke ontwikkeling en vernieuwing van de Indiase dans op stedelijk, nationaal en internationaal niveau, vindt de commissie nastrevenswaardig. Die ambitie leidt in de uitwerking tot een aantal interessante aanzetten, maar de commissie plaatst ook enkele kanttekeningen.

In beide festivals ligt een grote nadruk op de projecten waarin Korzo een partner was. Daarbij tekent de commissie aan dat deze keuze vanwege de voorhoedepositie van Korzo in de Indiase dans aannemelijker is dan bij CaDance, maar desalniettemin mist de commissie bij beide festivals een plaatsbepaling van de aanvrager in de ontwikkeling van het genre in een nationale en internationale context. Voor het India Dans Festival ontbreekt bijvoorbeeld een duidelijke visie op de relatie tot de meer traditionele vormen van Indiase dans, die veelal in de eigen gemeenschap worden beoefend. De geprogrammeerde makers bij beide festivals geven de commissie wel voldoende vertrouwen in het vakmanschap en de zeggingskracht van de voorstellingen. Een kritiekpunt plaatst de commissie ook bij het geprogrammeerde internationale aanbod. Hoewel de paar voorbeelden van het internationale aanbod in het plan aansprekend zijn, krijgt de commissie onvoldoende inzicht in de keuzecriteria en bronnen waaruit wordt geput voor de buitenlandse voorstellingen. Voor CaDance geldt dat de aanvraag tekortschiet in de vertaling van de geformuleerde doelen naar formats en keuzecriteria voor de programmering. De organisatie kiest voor elke festivaleditie weliswaar voor een thematische insteek, maar de commissie mist een vertaling van het thema naar de programmering.

De commissie is positief over het streven van de organisatie om met het India Dans Festival verbindingen te maken met de Indiaas-Hindoestaanse publieksgroepen. Omdat traditie in het festival hand in hand gaat met de vernieuwing, is er sprake van een grote zeggingskracht bij deze beoogde doelgroep. Ook de actieve betrokkenheid van de gemeenschap bij de Philip Glass-opera en het randprogramma met dansworkshops, debat, ontmoetingen met de makers en een muziek- en filmprogrammering dragen hieraan overtuigend bij, aldus de commissie.

Over de randprogrammering van het CaDance festival is de commissie kritisch. De commissie is weliswaar positief over het voornemen om context te geven bij de voorstellingen en om via debat en reflectie het aanbod te plaatsen in de ontwikkelingen in de dans, maar zij verwacht dat dit vooral zal

aanslaan bij professionals en in de hedendaagse dans geïnteresseerd publiek. Het workshopprogramma voor het voorgezet onderwijs en de beoogde verbinding tussen makers en publiek, vindt de commissie in de aanvraag zeer summier uitgewerkt.

Bijdrage aan de ontwikkeling van de podiumkunsten

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de ontwikkeling van de podiumkunsten als voldoende.

CaDance levert volgens de commissie een zekere bijdrage door ontwikkelingen in de hedendaagse dans te duiden via de contextprogrammering. Het samenbrengen in debat van makers en andere professionals door CaDance zal tot nieuwe inzichten kunnen leiden. De uitwerking hiervan in de aanvraag is volgens de commissie echter weinig overtuigend. Bij het India Dans Festival is de bijdrage aan de ontwikkeling van de podiumkunsten in de ogen van de commissie gelegen in de manier waarop de vernieuwing binnen de klassieke dansvormen en de crossovers met andere dansstijlen wordt gestimuleerd. De commissie tekent daarbij wel aan dat voor beide festivals geldt dat zij er niet van overtuigd is dat de festivals een grote toegevoegde bijdrage leveren aan de manier waarop de producent, vanuit de bredere functie als productiehuis, al invulling geeft aan de ontwikkeling van de makers die onder de vleugels van Korzo werken. De commissie vindt dat de bijdrage van beide festivals aan de ontwikkeling van deze makers zich beperkt tot het tonen van hun werk en daarmee vooral een positief effect heeft voor de internationale promotie van hun werk.

Ondernemerschap

De commissie beoordeelt het ondernemerschap als zwak.

De aangeleverde financiële gegevens geven geen inzicht in de financiële positie van de aanvragende stichting. De balansgegevens zijn niet ingevuld op het aanvraagformulier. Financieel is Stichting Den Haag Dans Festivals nauw verweven met Korzo, productiehuis voor de dans. Dat blijkt ook uit het feit dat bestuur en directie van beide stichtingen hetzelfde zijn. Vanaf 2017 zal de aanvrager naar eigen zeggen het bestuur inrichten volgens de principes van de Governance Code Cultuur.

Omdat Stichting Den Haag Dans Festivals heeft aangevraagd voor twee festivals, is de meerjarige begroting naar de mening van de commissie moeilijk te interpreteren. De organisatie licht een en ander toe in het plan, maar het had in dit geval niet misstaan om een uitgesplitste begroting van beide festivals afzonderlijk in het inhoudelijk plan op te nemen. De meegestuurde afrekeningen maken volgens de commissie duidelijk dat CaDance voor de afgelopen edities van het festival fors heeft geput uit een bestemmingsreserve van Stichting Korzo. Daarmee is het de aanvrager gelukt om, ondanks flinke tekorten, de inhoudelijke ambities waar te maken. Het gegeven dat die bestemmingsreserve niet onuitputtelijk is, vormt naar de mening van de commissie een risico voor de financiële positie van het festival op langere termijn.

In algemene zin vindt de commissie dat het onderdeel ondernemerschap in het plan summier is uitgewerkt. Er ontbreekt de ambitie om eigen inkomsten te genereren alsook een heldere reflectie hierop. Bij de recette-inkomsten merkt de commissie op dat de gemiddelde toegangsprijzen van ten minste 14 euro niet aansluiten bij het daarvoor begrote bedrag. Met het vermelde gemiddelde aantal van 8.125 betalende bezoekers per jaar zou dat namelijk tot een fors hoger bedrag moeten leiden dan in de begroting staat vermeld. Naast de vermelding dat de organisatie een bijdrage bij private fondsen zal aanvragen, stelt de commissie vast dat het ontbreekt aan ambitie om meer eigen inkomsten te genereren. Waarom de aanvrager daarnaast niet streeft naar bijvoorbeeld inkomsten uit sponsoring of een vriendenactie, wordt in het plan niet toegelicht. Ook ziet de commissie het verschil in mogelijkheden om eigen inkomsten te werven van de twee festivals niet uitgewerkt in een afzonderlijke aanpak. Al met al ontstaat daarmee het beeld dat de aanvrager onvoldoende gericht is op versterking van de financiële positie van beide festivals vanuit een heldere blik op de eigenheid van elk festival.

Bij de publieksbenadering voor CaDance onderscheidt de aanvrager publieksgroepen die zijn gebaseerd op uitkomsten van een Mosaic-onderzoek uit 2012. De uitwerking naar middelen is volgens de commissie niet verbonden aan specifieke doelgroepen. Dat maakt de aanpak om een publiek voor het CaDance Festival te werven onvoldoende gericht op het aanspreken van de potentiële publieksgroepen. Bij de publieksbenadering wreekt zich in de ogen van de commissie ook de onheldere positionering van het festival. Enerzijds ambieert de aanvrager van CaDance nadrukkelijker een publieksfestival te maken, terwijl zij anderzijds veel ruimte biedt voor de ontmoeting tussen

makers en de ontwikkeling van de hedendaagse dans. Die twee richtingen hoeven elkaar in een festival niet uit te sluiten, maar de commissie mist in het plan een overtuigende uitwerking van de verbinding van die twee werelden en de rol die de betrokken makers daarbij spelen in het contact maken met het (potentiële) publiek.

De publieksbenadering voor het India Dans Festival is beter uitgewerkt dan die van CaDance. Zo omschrijft de organisatie duidelijke doelgroepen en de aanstelling van een community manager vindt de commissie een passende aanpak om de specifieke groepen in de Hindoestaanse gemeenschap aan te spreken. Positief is zij ook over de collectieve promotie met Holland India Festivals. Zij constateert echter dat een overtuigende aanpak ontbreekt om de doelgroep stedelijke jongeren met een cultureel diverse achtergrond aan te spreken. Enkel het aanbieden van een gereduceerd tarief vindt de commissie daarvoor te beperkt.

Pluriformiteit

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de pluriformiteit als ruim voldoende.

Beide festivals presenteren een combinatie van hedendaagse dans en werelddans. Een aanzienlijk deel van het aanbod vertoont overlap met hedendaags aanbod dat ook op andere podia in Nederland te zien is. Met name met het aanbod op het gebied van werelddans onderscheidt de aanvrager zich volgens de commissie van het dansaanbod dat elders op podia en festivals in Nederland wordt gepresenteerd, vanwege de focus op niet-Nederlandse makers en de focus op Indiase dans in het India Dans Festival. Zij vindt op grond van het voorgaande dat het festival een aanzienlijke bijdrage aan de pluriformiteit levert.

Geografische spreiding

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de spreiding als neutraal.

Beide festivals vinden plaats in Den Haag. In Den Haag is een ruim aanbod aan podiumkunsten aanwezig, zowel gepresenteerd op podia als op festivals. Hierdoor leveren deze festivals geen bijdrage aan de spreiding van het podiumkunstenaanbod over Nederland.

Aanwezigheid financiële bijdrage provincie of gemeente

De lokale financiële bijdrage is neutraal.

Stichting Den Haag Dans Festivals ontving in de periode 2013-2015 geen bijdrage van de gemeente Den Haag. Beide festivals worden echter georganiseerd door Korzo, dat wel een bijdrage van de gemeente ontvangt. Aangezien die bijdrage niet direct aan de aanvrager wordt toegekend en er ook geen bedrag is geoordeeld voor de festivals, is er geen sprake van een relevante lokale bijdrage.

Bijdrage (co)productie

Niet van toepassing.

Conclusie

De commissie adviseert de aanvraag van Stichting Den Haag Dans Festivals niet te honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Naar aanleiding van de kritische opmerkingen van de Commissie over de zakelijke organisatie zullen wij in gesprek gaan met Korzo.

Wij zijn positief over het initiatief van de dansinstellingen in Den Haag om zich vanuit eigen kracht aan elkaar te verbinden en waarbij zij het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid zien om een complete dansketen te vormen. Wij zien hierbij Holland Dance, Korzo en Nederlands Dans Theater als de primaire partijen en achten daarnaast podia als Theater aan het Spui en het Dans en Muziekcentrum Den Haag en de kleinere dansorganisaties belangrijke schakels voor de samenwerking. Verder verwachten wij van alle partners (gezamenlijke) inspanningen om Den Haag als dansstad (inter)nationaal voor het voetlicht te brengen.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan Korzo conform het advies van de Adviescommissie en verlenen Korzo voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 1.600.000.

Aangezien Korzo deels afhankelijk is van de bijdrage van het rijk en het Fonds Podiumkusten, verzoeken wij Korzo conform het advies van de Commissie een herzien plan met passende begroting in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 1.498.520 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 1.600.000
Budget vanaf 2017	€ 1.600.000 (<i>inclusief CaDance en India Dans Festival en exclusief trend 2016</i>)

LAAKTHEATER

Stichting Laaktheater

Inleiding

Het Laaktheater heeft de functie van wijktheater en cultuuranker. Het Laaktheater stelt zich ten doel door middel van kunst en cultuur de leefbaarheid en kwaliteit van leven in Laak te vergroten, waarbij kwaliteit en duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Dit door middel van *community building* door persoonlijk contact met bewonersgroepen en wijkpartners.

Het Laaktheater werkt vraaggericht, de programmering is pluriform door met gastprogrammeurs en adviesraden te werken. Ook worden de vele schoolvoorstellingen die worden aangeboden, uitgebreid met aanbod voor peuters. Het theater heeft vijf programmaliijnen: educatie, programmering, community-art, theaterlab en cultuuranker. Bij het educatieproject *broedplaats-junior* kunnen kinderen, samen met ambachtslieden en kunstenaars, kennismaken met kunst en volop experimenteren.

Om het financiële draagvlak te vergroten wil het Laaktheater, naast subsidie en het werven van fondsen bij ieder groot project, een bedrijf of organisatie met een multiculturele focus zoeken. Naast de aangevraagde subsidie vormt ook culturele en commerciële verhuur een inkomstenstroom.

Het Laaktheater ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 328.767 per jaar. In 2015 en 2016 ontving het Laaktheater een incidentele bijdrage van € 35.000 voor programmering en marketing. Laaktheater vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 496.829 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De missie van het Laaktheater is om met kunst en cultuur de kwaliteit van het leven te vergroten. door kwaliteit te bieden, kwaliteit in Laak los te maken en kwaliteit binnen te brengen van buiten Laak. Het centraalstellen van artistieke kwaliteit juicht de Commissie toe. Zo worden de theaterprojecten met de bewoners door professionele makers begeleid. De Commissie vindt de aanvraag van het Laaktheater inhoudelijk sterk en inspirerend. De organisatie komt doelgericht en zelfverzekerd over. Er spreekt een enorme passie uit met veel betrokkenheid bij en ambities met het stadsdeel. De programmering is pluriform en het aantal vrijwilligers is uitgebreid van zesentwintig naar veertig. Daarnaast is de cultuureducatiepoot sterk.

Het theater zoekt naar wat de bewoners bezighoudt. De vertaling hiervan in programma's wordt vanuit een artistieke ambitie gedaan. Een voorbeeld hiervan zijn de *Diner Pensants*, waarin de vorige kunstenplanperiode werd geanalyseerd met bewoners, wijkpartners en gastprogrammeurs, de vele *community-art projecten* rond thema's die bewoners bezighouden en de lessenreeks *Cultureel actief worden in de buurt*. De Commissie vindt de wijze van programmeren voorbeeld stellend. Het vraaggericht werken blijkt ook uit de inzet van een projectleider wijk(cultuur).

De Commissie heeft waardering voor de bedrijfsvoering van de organisatie. Inhoudelijke ambities worden in haalbare doelen vertaald, de omzet is verdubbeld, het prijsbeleid is sterk en het bereik van de bewoners in de wijk is goed, evenals de bezoekersaantallen. Ook het aantal met educatie bereikte kinderen is verdubbeld. Het plan getuigt van goed cultureel ondernemerschap en de financieringsmix is overtuigend, hetgeen onder andere blijkt uit het streven ook andere fondsen te vinden. Ook de gewenste pensioenvoorziening voor het personeel getuigt van goed werkgeverschap. Alleen het publiciteitsplan mag sterker. Ook raadt de Commissie aan het aantal niet-betalende bezoekers terug te brengen.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gedeeltelijk honoreren: € 393.767 waarvan € 65.000 voor extra programmering inclusief marketing en vaste personeelslasten projectleider wijkcultuur.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan het Laaktheater conform het advies van de Adviescommissie en verlenen het Laaktheater voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van

€ 393.767, waarvan € 65.000 voor extra programmering inclusief marketing en de personele lasten van een projectleider wijkcultuur.

Budget 2016 € 328.767 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 496.829

Budget vanaf 2017 € 393.767 (*exclusief trend 2016*), waarvan € 65.000 voor extra programmering inclusief marketing en de personele lasten van een projectleider wijkcultuur

LES VENTS ATLANTIQUES

Stichting Les Vents Atlantiques

Inleiding

De stichting Les Vents Atlantiques vormt de rechtspersoon en infrastructuur voor de ensembles Symphonie Atlantique en het Scroll Ensemble. Het ensemble Symphonie Atlantique, geleid door Rebecca Huber, speelt klassiek, vroeg-romantisch en barok repertoire op historische instrumenten. Het Scroll Ensemble, onder leiding van Robert de Bree, richt zich op improvisatie binnen de barok en de klassieke muziek.

Uitgangspunten en plannen voor de periode 2017-2020 bestaan uit: het creëren van een totaalbelevens, onderzoek verrichten, vier à vijf projecten per ensemble per jaar uitvoeren, jaarlijks een project op CD opnemen, educatieve en/of participatie-elementen aan projecten toevoegen, een eigen stijl ontwikkelen in het spelen van 'oude muziek', het behoud van hoogstaande artistieke kwaliteit, projecten ontwikkelen met een inhoudelijke verbintenis met de stad Den Haag, experimenteren met de uitvoering van historische programma's, zoeken naar nieuwe samenwerkingen en een breed publiek aanspreken. Als toekomstige projecten noemt de stichting grote historische programma's, een Beethoven cyclus, een 'alternatief' programma met Pasen, structurele samenwerkingen met OPERA2DAY en het Koninklijk Conservatorium, het organiseren van soirees voor amateurmusici, het werken met andere kunstvormen, cross-overs en participatieprojecten. Per jaar wil de stichting minstens één winstgevend project uitvoeren waardoor andere projecten kunnen worden gerealiseerd. Ook wil zij andere inkomstenbronnen aanboren, zoals het zoeken naar sponsors en het aanbieden van trainingen aan bedrijven door Symphonie Atlantique.

Op regionaal niveau wil de stichting een belangrijke positie innemen voor de stad Den Haag, en door het opvoeren van repertoire dat met Den Haag te maken heeft bijdragen aan het rijke culturele leven van de stad. Volgens de stichting zijn er op internationaal niveau perspectieven voor Symphonie Atlantique om *orchestra in residence* op verschillende zomerfestivals te worden, zijn verschillende impresariaten geïnteresseerd het ensemble te vertegenwoordigen en heeft het ensemble verschillende internationale samenwerkingen op het oog.

Stichting Les Vents Atlantiques maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. In 2015 ontving zij incidenteel een subsidie van € 3.000 vanuit de Subsidieregeling Culturele Projecten van de gemeente Den Haag voor de mini-concertserie *De mooiste symfonieën van Den Haag*.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Stichting Les Vents Atlantiques een structurele subsidie van € 60.000 per jaar aan. Ook wil zij een beroep doen op andere subsidieverstrekkingen, zoals het Fonds Podiumkunsten voor projectsubsidie. Met de gewenste structurele subsidie wil de stichting een vaste repetitieruimte realiseren en werken aan verdere professionalisering en ontwikkeling van haar medewerkers.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de missie van de stichting om klassiek en vroeg-romantisch repertoire uit de 17e tot en met de vroege 19e eeuw tot leven te brengen, en de ensembles Symphonie Atlantique en het Scroll Ensemble te stimuleren in hun uitvoeringspraktijk. Op zich vindt de Commissie beide ensembles interessant en beloftevol. Wel constateert zij dat het artistieke uitvoeringsniveau onvoldoende stabiel is, en dat de positionering van de stichting niet helder is uitgekristalliseerd. Volgens de aanvraag wil de stichting 'met een vernieuwende blik op de historische geïnformeerde uitvoeringspraktijk' de stad Den Haag internationaal op de kaart houden. De Commissie vindt in het plan onvoldoende toegelicht waaruit deze vernieuwende blik bestaat. De omschrijving van de 'totaalbelevens' via inleiding en *meet and greet* als 'boeiend voor kenners en nieuw publiek' getuigt van weinig oriëntatie op ontwikkelingen in het werkveld; deze aanpak is min of meer gemeengoed in de gehele sector en vertegenwoordigt dus geen toegevoegde waarde of onderscheidend element.

Naar het oordeel van de Commissie bevatten de plannen voor de periode 2017-2020 zeker interessante elementen. Deze zijn echter niet voldoende in detail uitgewerkt; de betreffende paragraaf in de aanvraag lijkt veeleer op een verslag van een brainstormsessie. De Commissie mist een goed

gemotiveerd en samenhangend meerjarenplan met een concrete toelichting op alle beoogde projecten, programma's en speelbeurten.

Over enkele wel specifiek benoemde projecten merkt de Commissie allereerst op dat zij positief is over het voornemen om aandacht te besteden aan de Haagse componist Johannes Verhulst. De Commissie wijst op de mogelijkheid om hiervoor incidentele subsidie aan te vragen in het kader van de gemeentelijke regeling Culturele Projecten. Over de voorgenomen Beethoven cyclus merkt de Commissie op dat deze binnen het reguliere repertoire valt van traditionele orkesten en *period instrument*-gezelschappen. Symphonie Atlantique is van plan om de symfonieën van Beethoven te gebruiken om aan het eigen spel te werken en om (nieuwe) muzikwetenschappelijke inzichten te verkrijgen. Bij de presentaties gedurende vier jaar mogen studenten van het Koninklijk Conservatorium meespelen en worden ze gecoacht door ervaren spelers van Symphonie Atlantique, aldus de aanvraag. Gezien het feit dat ook het Orkest van de Achttiende Eeuw met het Koninklijk Conservatorium samenwerkt op het gebied van coaching in historisch geïnformeerde uitvoeringspraktijk en aanzienlijk meer ervaring inbrengt, acht de Commissie de mogelijkheden voor de stichting om zich op dit vlak te onderscheiden beperkt.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren. Zij heeft waardering voor de missie van de stichting, maar acht het artistieke niveau van de ensembles Symphonie Atlantique en het Scroll Ensemble te wisselend van kwaliteit, en de activiteitenplanning voor de periode 2017-2020 onvoldoende concreet uitgewerkt en te onsamenhangend van karakter om in aanmerking te komen voor structurele ondersteuning vanuit de gemeente.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Les Vents Atlantiques conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 60.000
Budget vanaf 2017	€ 0

LhGWR

Stichting De Grote Witte Reus

Inleiding

LhGWR is een presentatieplek voor kunstenaars die zich bezighouden met *lens-based media*, waarbij de nadruk ligt op fotografie en video. Het gebouw aan de Stationsweg 137 biedt een laagdrempelige expositieruimte en een boek- en designwinkel. LhGWR legt zich toe op het begeleiden van kunstenaars en exposeren van hun werk in de eigen expositieruimte en op externe podia. Ook organiseert LhGWR de jaarlijks terugkerende internationale vierdaagse workshop *Book Case Study* waarin het maken van een fotoboek centraal staat.

In de periode 2017-2020 blijft talentontwikkeling de kerntaak en heeft LhGWR de ambitie om internationaal door te breken met kunstenaars door hun werk op grote internationale podia (Paris Photo en Photo London) te presenteren. Het activiteitenprogramma wordt uitgebreid met een *Student edition* van de *Book Case Study* om zodoende de relatie met het kunstvakonderwijs te versterken.

LhGWR ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 86.997 per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 135.000 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie ziet positieve ontwikkelingen bij LhGWR. Er is sprake van groei en een versterking van de positie en reputatie in het werkveld. De Commissie heeft waardering voor de expliciete keuze voor het medium fotografie en video waarmee LhGWR zich in het werkveld positioneert.

LhGWR richt zich vooral op jong talent, werkt als doorstroominstelling een periode van ongeveer zeven jaar met één kunstenaar en stelt meerdere solotoonstellingen samen. In deze periode wordt dus geïnvesteerd in de kunstenaar, daarna wordt afscheid genomen. De Commissie ziet LhGWR als gedegen talentscout, maar benadrukt de mogelijke *off spin* van een langere werkperiode als een kunstenaar naam heeft gemaakt. Zo kan LhGWR betrokken zijn bij de latere verkoop van het werk en een reputatie opbouwen als instelling die werkt met toonaangevende kunstenaars; dit om gaandeweg meer profijt te trekken van de investeringen die in het begin worden gedaan. LhGWR richt zich op talentontwikkeling, neemt deel aan fotografie- en kunstbeurzen en onderneemt commerciële activiteiten. De Commissie ziet daarin een afnemend verschil met de werkwijze van een reguliere galerie. De Commissie is positief over het voornemen van LhGWR om de workshop *Book Case Study* uit te breiden.

De ambitie voor de komende periode is om internationaal door te breken. Bij deze internationalisering plaatst de Commissie vraagtekens. Een sterkere nationale profilering lijkt meer in overeenstemming met de huidige personele en financiële armslag.

Op het gebied van educatie richt LhGWR zich met name op de kunstacademies en niet op het primair of voortgezet onderwijs. Gezien de minimale personele bezetting, ziet de Commissie dit als een begrijpelijke keuze. De Commissie is positief over de manier waarop de aansluiting bij de academies verloopt, van hieruit vindt de talentdoorstroming plaats.

De Commissie mist een overtuigende visie op de bedrijfsvoering die verder reikt dan een verruiming van de personele bezetting en deelname aan beurzen. De aanvraag en begroting bieden onvoldoende inzicht waar het gaat om de opbrengsten uit galerieverkoop en de constructie tussen de winkel en de presentatieruimte.

Conclusie en advies van de Adviescommissie

De Commissie adviseert het huidige subsidiebedrag (peiljaar 2015) voor Stichting De Grote Witte Reus te continueren. Dit bedrag is vooral gerelateerd aan het activiteitenprogramma. Zij adviseert daarmee negatief ten aanzien van een subsidiebedrag voor de deelname aan beurzen.

Gedeeltelijk honoreren: € 86.997 gerelateerd aan het activiteitenprogramma.

Op basis van het bovenstaande advies heeft het college in het concept-Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 'Ruimte voor de spelende mens' besloten om LhGWR te vragen een geactualiseerd plan in te dienen waarin is aangegeven wat de opbrengsten zijn uit galerieverkoop en hoe de constructie is tussen de winkel en de presentatieruimte.

REACTIE

We stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie waarbij we nota hebben genomen van het geactualiseerde plan dat voldoende inzicht biedt in de relatie tussen de winkel en de presentatieruimte. We nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen De Grote Witte Reus conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 86.997, gerelateerd aan het activiteitenprogramma.

Budget 2016 € 86.997 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 135.000

Budget vanaf 2017 € 86.997 (*exclusief trend 2016*), gerelateerd aan het activiteitenprogramma

LONNEKE VAN LETH PRODUCTIES

Stichting Ballet van Leth

Inleiding

Lonneke van Leth Producties (Van Leth) stelt zich ten doel om toegankelijke, begrijpelijke en hoogwaardige dans te maken. Initiator is danseres en choreografe Lonneke van Leth, die vanaf 2005 voor vier jaar als jong talent verbonden was aan Theater aan het Spui, waarna zij in 2008 een zelfstandige productiekern startte. Van Leth richt zich met interdisciplinair werk zowel op publieksgroepen die bekend én onbekend zijn met moderne dans. Zij grijpt klassieke verhalen aan om te bewerken tot eigennijverige en eigentijdse voorstellingen.

In de periode 2017-2020 wil Van Leth zich als choreografe met haar verhalende moderne dansstijl artistiek blijven ontwikkelen; de kennis van haar dansstijl overdragen aan zowel professionele als recreatieve dansers; haar positie in het nationale dansaanbod verstevigen; een groter publieksbereik realiseren; haar positie in het Haagse onderwijs verstevigen; een solide financiële basis voor de productie van haar kernactiviteiten realiseren. Het businessmodel waarin inkomsten uit secundaire activiteiten (zoals de Haagse Grachtenpracht en het Binck Vakantieplan) de continuïteit van de organisatie en haar (artistieke) kernactiviteiten mede waarborgen, wordt gecontinueerd.

In de aanvraag onderscheidt Van Leth vier kernactiviteiten. Allereerst wil zij tweejaarlijks een grote multidisciplinaire dansproductie op locatie maken waarin dansers, zangers, musici en andere artiesten van professioneel en niet-professioneel niveau participeren. In 2017 is deze productie (*Lost*) *Carmen* (samen met het New European Ensemble, de nieuwe Haagse samenwerkingspartner) en in 2019 staat *La Bayadère* gepland. In de even jaren (2018 en 2020) reizen deze Haagse producties naar andere steden in Nederland, met circa 8 voorstellingen per stad. Een tweede nieuwe kernactiviteit is M.O.V.E. (Meepraten, Onderzoeken, Verdiepen, Experimenteren). Dit is de verzameling van al het onderzoek dat Van Leth doet naar toegankelijke dans van hoog niveau, de verhalende dansstijl en de beleving van het (nieuwe) publiek. Binnen M.O.V.E. wil Van Leth 2 stagiaires en 2 dansers opleiden, die zich willen verdiepen in het choreograferen van haar verhalende dansstijl en werkwijze. De derde kernactiviteit *Lonneke van Leth sluit aan...* beoogt intensieve samenwerking met anderen voor een verfrissende blik op de eigen werkwijze. Van Leth ambieert daarom in de nieuwe periode gastchoreografieën bij dans- en theatergezelschappen. Tevens wil zij in de periode 2017-2020 minimaal twee keer een creatieve bijdrage leveren aan een groot Haags evenement. Als vierde kernactiviteit wil Van Leth het maken van educatieve voorstellingen continueren. Door samen te werken met CultuurSchakel wil zij gaan participeren in de ontwikkeling van leerlijnen dans door diverse Haagse partijen.

Van Leth ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013–2016 van € 63.812 (peiljaar 2015), en in 2015 kreeg zij een incidentele gemeentelijke subsidie van € 31.000.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 vraagt Van Leth een structurele subsidie van € 150.000 per jaar aan voor de kernactiviteiten. Met een hogere structurele subsidie wil zij een meer solide financiële basis voor haar kernactiviteiten en een verschuiving van korte termijn incidentele financiering naar meerjarige financiering creëren. Hiermee kan sneller worden ingespeeld op ad hoc opdrachten (met name vanuit het onderwijs) en wil Van Leth de professionalisering van de organisatie doorzetten. Bij het Fonds Podiumkunsten vraagt Van Leth eveneens een meerjarige activiteitensubsidie van gemiddeld € 270.227 per jaar aan. Daarnaast wordt jaarlijks een beroep gedaan op € 20.000 aan incidentele subsidies (vanuit DSO/promotiefonds kleine evenementen en DSO/promotie Brinckhorstgebied).

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie spreekt haar waardering uit voor de toegankelijke dansactiviteiten die Van Leth sinds haar opname in het Kunstenplan 2013-2016 heeft weten te realiseren, en het cultureel ondernemerschap dat zij daarbij ontplooit. De Commissie vindt Van Leth vooral sterk in het realiseren van de grote locatievoorstellingen, waarin plaats is voor professionele en amateursdansers en live musici. Tegelijkertijd ziet de Commissie in deze multidisciplinaire dansproducties weinig artistieke ontwikkeling van Van Leth's danstaal en -methoden: waar de productie *Het Zwanenmeer* in het vorige advies als 'artistiek minder onderscheidend dan verwacht' werd bestempeld, vraagt de Commissie zich bij *De Odyssee* (gespeeld in 2014 en 2015) af of de combinatie van professionele en recreatieve

deelnemers voldoende basis biedt voor de artistieke ontwikkeling van Van Leth als choreograaf. Vanuit een participatiemotief en sociaal-maatschappelijke doelstellingen bezien, ziet de Commissie een meer positieve ontwikkeling over de afgelopen periode.

De Commissie vindt de vermeende inbedding van Van Leth in Den Haag weinig overtuigend beargumenteerd in het beleidsplan. Naar haar oordeel is de dansproductiekern er de afgelopen jaren te weinig in geslaagd om een uniek en herkenbaar dansmerk in Den Haag te worden, zoals in de aanvraag wel wordt gesteld. In het algemeen signaleert de Commissie dat Van Leth vooralsnog weinig vaste samenwerkingspartners in het Haagse cultuurveld heeft.

Vanwege de tweejaarlijkse frequentie van de grote locatieproductie acht de Commissie de zichtbaarheid van Van Leth binnen Den Haag gering, en het gemiddelde lokale publieksbereik in de komende periode beperkt. In de jaren 2017 en 2019 verwacht Van Leth met haar producties 4500 bezoekers in Den Haag te bereiken. In de tussenjaren 2018 en 2020 (waarin de grote locatieproductie naar andere steden zal reizen) is het beoogde publieksbereik 1270 bezoekers in de stad. Deze jaarlijkse publiekscijfers zijn inclusief 1000 bezoekers van het festival Haagse Grachtenpracht (een secundaire activiteit). Met betrekking tot de nieuwe kernactiviteit M.O.V.E. merkt de Commissie op dat deze erg summier is uitgewerkt en nauwelijks lijkt bij te dragen aan een grotere lokale zichtbaarheid en publieksgroei.

Met educatieaanbod in schoolverband voorziet Van Leth een bereik van 875 leerlingen van Haagse scholen in 2017, met een groei naar 1.250 leerlingen in 2020. Op niet-Haagse scholen stijgt het beoogde bereik van 6.600 leerlingen in 2017 tot 9.000 leerlingen in 2020. Op zich is de Commissie positief over de schoolvoorstellingen en de leerlijn Dans die Van Leth met het Veurs Lyceum uit Leidschendam heeft ontwikkeld. De Commissie had echter graag gezien dat ook in Den Haag de educatieactiviteiten al van de grond waren gekomen.

Over de in het beleidsplan genoemde ambitie om in de komende periode gastchoreografieën bij dans- en theatergezelschappen te maken, merkt de Commissie op dat dit normaliter op uitnodiging en tegen betaling gebeurt. Zij vraagt zich af hoe de choreografe de realisatie van dit voornemen wil verwezenlijken, en hoe de beoogde gastchoreografieën zijn verwerkt in de begroting. Hetzelfde geldt ten aanzien van de ambitie om een creatieve bijdrage te leveren aan een groot Haags evenement; dit gaat doorgaans middels een artistiek leider die vanuit een idee een programmering zoekt. De Commissie mist een heldere toelichting op dit punt.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering merkt de Commissie op dat er geen sluitende meerjarenbegroting is. Dit zou volgens de aanvrager komen omdat het begrotingsmodel voor 2017-2020 uitgaat van een positief resultaat behaald op de secundaire activiteiten, dat naar verwachting wordt ingezet voor de dekking van de kernactiviteiten. De Commissie staat positief tegenover de meer commerciële activiteiten, maar leidt dit in haar ogen tot een onduidelijke structuur. Zij had liever gezien dat de secundaire activiteiten - zoals het op zich interessante Binck Vakantieplan - integraal onderdeel uitmaken van de aanvraag, waarbij Van Leth ook voor de secundaire activiteiten een helder geformuleerde artistieke visie zou beschrijven. In de ogen van de Commissie zou deze integratie Van Leth's profiel en positionering eerder versterken dan afzwakken.

In het algemeen vindt de Commissie de totale kostenbegroting fors. Met name het jaar waarin er geen grote locatieproductie is, stijgen de kosten met € 400.000 ten opzichte van 2015, het jaar waarin er ook geen grote productie was. Naar haar mening staat de forse toename van zowel de beheerslasten personeel als de activiteitenlasten materieel niet in verhouding tot de verwachte output van de productiekern in Den Haag. De Commissie vindt het onwenselijk als de gevraagde structurele subsidie van de gemeente Den Haag met name in de tussenjaren voor een (groot) deel aangewend zou worden voor het realiseren van activiteiten die buiten de eigen stad zullen plaatsvinden, zoals de tournee van de grote locatieproductie langs andere steden.

Hoewel de Commissie zich kan voorstellen dat Van Leth de komende periode haar werk landelijk meer bekendheid wil geven en het publieksbereik wil vergroten, signaleert zij dat Van Leth hiermee in een spagaat komt ten opzichte van haar positie in Den Haag. De aangevraagde verhoging van het gemeentelijke subsidiebedrag – meer dan een verdubbeling – vindt de Commissie niet in verhouding met de artistieke ontwikkeling die deze productiekern doormaakt en de plannen die zij voornemens is binnen Den Haag te organiseren.

Conclusie en advies Adviescommissie

Samengevat acht de Commissie de impact, zichtbaarheid en output van Van Leth binnen de Haagse danssector relevant maar kleinschalig. Bovendien vindt de Commissie dat de productiekern de afgelopen jaren onvoldoende heeft gezorgd voor verankering van haar activiteiten in de stad. Ondanks haar kritiekpunten hecht de Commissie waarde aan het continueren van de activiteiten van Van Leth in de komende periode.

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te continueren op het huidige niveau van € 63.812 per jaar. Daarbij beveelt zij Van Leth aan om de kern- en secundaire activiteiten te integreren tot één duidelijk artistiek plan, teneinde haar profilering te verbeteren en de inbedding in Den Haag te verstevigen. Ook acht de Commissie het wenselijk dat de kernactiviteit M.O.V.E. inhoudelijk beter wordt uitgewerkt.

Gedeeltelijk honoreren: € 63.812

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd, adviseert de Commissie om de structurele subsidie aan Van Leth te verhogen tot een bedrag van € 100.000. De Commissie verwacht expliciet dat deze verhoging zal resulteren in een grotere lokale zichtbaarheid en publieksgroei van Van Leth in 2017, 2018, 2019 en 2020.

Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om Van Leth een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Beoordeling Fonds Podiumkunsten

Inleiding

Stichting Ballet van Leth (Ballet van Leth) is het dansgezelschap van choreografe Lonneke van Leth en vormgever/beeldend kunstenaar Vincent de Kooker. Samen vormen zij de artistieke directie. Sinds 2014 is Diane van 't Veen verantwoordelijk voor de zakelijke leiding. Sinds 2009 worden zelfstandig voorstellingen uitgebracht vanuit de thuisbasis Den Haag. Lonneke van Leth maakt naar eigen zeggen hoogwaardige en toegankelijke dansproducties, die door hun eigenzinnige, verhalende dansstijl zowel een ervaren danspubliek als een publiek dat voor het eerst kennismakt met dans weet te verrassen en te enthousiasmeren. Daarmee wil zij laten zien dat dans aantrekkelijk, begrijpelijk en tegelijkertijd van hoge artistieke kwaliteit kan zijn. Het werk van het gezelschap bestaat uit grote, multidisciplinaire locatieproducties en kleinere producties, die door hun verhalende dansstijl een aanvulling vormen op het bestaande dansaanbod. Hierin ligt de focus vooral op de esthetiek van de beweging en het lichamen kunnen van de dansers, aldus Ballet van Leth.

Voor de periode 2017-2020 wil het gezelschap naar eigen zeggen een mix van bewezen en nieuwe activiteiten realiseren. Het maakt twee nieuwe multidisciplinaire locatievoorstellingen ('Het Dagboek van Carmen' en 'La Bayadere') in coproductie met het Haagse New European Ensemble. Daarnaast brengt Ballet van Leth de serie 'Klassiekers voor de Jeugd', waarin het gezelschap verhalen uit de cultuurgeschiedenis bewerkt tot een eigentijdse dansversie van 45 minuten. Deze klassiekers zijn eerst als familievoorstelling in het theater te zien en worden vervolgens in het educatieaanbod van een impresariaat opgenomen. Onder de naam M.O.V.E. (Meepraten, Onderzoeken, Verdiepen, Experimenteren) vindt het artistieke onderzoek plaats. Van Leth wil M.O.V.E. gebruiken als gereedschap om inhoudelijke vraagstukken die spelen bij het maken van een verhalende choreografie en het bereiken van publiek, te delen met andere makers, dansers, musici, componisten en dansers van recreatief niveau.

Ballet van Leth wil de periode 2017-2020 ook gebruiken om zijn verbinding met de stad Hengelo te intensiveren. Daarbij werkt het gezelschap intensief samen met het plaatselijke Rabotheater, waar jaarlijks een kleine voorstelling of een familieproductie wordt geprogrammeerd. Daarnaast is het de bedoeling om randprogramma's voor dansbezoekers, educatieve activiteiten voor amateurdansers en schoolvoorstellingen te organiseren. Tenslotte wil Lonneke van Leth ook gastchoreografieën maken bij verschillende dans- en theatergezelschappen en bij (landelijke) evenementen. Zij wil hiermee haar

artistieke ontwikkeling een extra impuls geven, haar landelijke naamsbekendheid verder uitbouwen en voordelen en inzichten opdoen voor de organisatie van haar eigen producties.

In de periode 2017-2020 speelt Ballet van Leth 63 voorstellingen per jaar. Het gevraagde subsidiebedrag is 272.500 euro.

Historie

Ballet van Leth ontvangt in de periode 2013-2016 geen structurele subsidie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap of het Fonds Podiumkunsten.

Er is door Ballet van Leth beeld- en/of geluidsmateriaal opgestuurd van de voorstellingen 'Coppelia', 'Mompou' en 'Odyssee'.

Artistieke kwaliteit

De commissie beoordeelt de artistieke kwaliteit als voldoende.

Zij heeft waardering voor het feit dat Ballet van Leth de afgelopen jaren als kleine organisatie grootschalige, interdisciplinaire locatieproducties heeft weten te realiseren, waarin behalve met professionele dansers ook met amateurdansers gewerkt wordt. Het gezelschap maakt daarbij slim gebruik van bekende (ballet)klassiekers, die het vertaalt in laagdrempelige voorstellingen waarmee een breed publiek wordt bereikt. Hoewel volgens de commissie uit de heldere en goed leesbare enscenering van het werk vakmanschap spreekt, is zij kritisch over de artistiek-inhoudelijke kwaliteit ervan. Zo noemt zij de dansinhoudelijke vertaling van de gekozen thema's en klassiekers nogal oppervlakkig en vrij letterlijk, waardoor deze weinig aan de fantasie van de toeschouwers overlaat. Hierdoor is de commissie niet overtuigd van de zeggingskracht van de voorstellingen. De commissie is evenwel positief over het kleinschalige werk van Lonneke van Leth, dat avontuurlijker van opzet is en een hogere uitvoeringskwaliteit kent.

De commissie is kritisch over de plannen voor de periode 2017-2020. Daarin worden de grootschalige voorstellingen op locatie voortgezet en verder uitgebreid met een theaterversie genaamd 'Klassiekers voor de Jeugd'. De commissie vindt de plannen voor deze voorstellingen in hun uitwerking evenwel oppervlakkig, waardoor zij niet de indruk heeft dat deze zullen leiden tot de gewenste nadere artistieke verdieping. Zo vindt zij de gekozen verhalen uit de cultuurgeschiedenis weinig oorspronkelijk en hun vertaling naar dans niet uitdagend. Hierdoor is de commissie er niet van overtuigd dat de toekomstige producties voldoende zeggingskracht zullen hebben.

De commissie vindt het positief dat Lonneke van Leth in de aanvraag ingaat op haar persoonlijke artistieke ontwikkeling. De activiteiten die haar op dit gebied zouden moeten uitdagen, zoals het project M.O.V.E. en de gastchoreografieën die zij wil doen, bieden de commissie hiervoor evenwel, maar beperkt aanknopingspunten. Zo constateert zij dat het artistieke onderzoek binnen het project M.O.V.E. zich hoofdzakelijk richt op het delen van vraagstukken rond het maken van verhalende dans, zonder dat er sprake is van een reflectie op de eigen ontwikkeling van Lonneke van Leth als choreografe. Ook de in de aanvraag genoemde gastchoreografieën weten in dat opzicht niet te overtuigen vanwege hun summiere uitwerking. De commissie is van mening dat de in de aanvraag genoemde aanstelling van een zakelijk leider binnen de organisatie dan ook de meeste kansen biedt voor de beoogde inhoudelijke verdieping. De ruimte die hierdoor ontstaat biedt Lonneke van Leth de kans om zich nadrukkelijker bezig te houden met de artistieke processen. Dit kan volgens de commissie een positieve uitwerking hebben op de artistieke kwaliteit van de voorstellingen.

Ondernemerschap

De commissie beoordeelt het ondernemerschap als ruim voldoende.

Ondanks het feit dat Ballet van Leth in de afgelopen periode op projectbasis heeft geproduceerd met behulp van een bescheiden structurele bijdrage van de gemeente Den Haag, heeft het gezelschap volgens de commissie een stevige financiële basis weten op te bouwen. Dit is naar haar mening toe te schrijven aan de ondernemende en publieksgerichte houding van het gezelschap.

De ontwikkeling van de eigen inkomsten wordt in de aanvraag helder onderbouwd. Ballet van Leth is volgens de commissie een van de weinige dansgezelschappen die volledig op recetebasis speelt. De schaalvergroting die voor de komende jaren wordt nagestreefd, waarbij behalve op een toename van

de publieke inkomsten ook sprake is van een verruiming van de eigen inkomsten uit private middelen oogt aannemelijk. Desondanks vindt de commissie dat de grootschalige locatievoorstellingen grote financiële risico's met zich meebrengen en veel eisen van de kleine organisatie. Het gezelschap lijkt zich hiervan bewust, aangezien uit de plannen voor de komende periode de wens spreekt om te investeren in de uitbreiding van het aantal vaste medewerkers. De commissie vindt deze wens begrijpelijk, maar is kritisch over de manier waarop het gezelschap de hiermee gepaard gaande kostenstijging wil opvangen. Behalve een toename van subsidies uit publieke en private middelen, voorziet Ballet van Leth vooral een forse groei van het aantal activiteiten en daarmee een naventende stijging van de publieksinkomsten. Volgens de commissie loopt Ballet van Leth hierdoor het risico zich te veel te moeten focussen op de omvang van zijn productie, waardoor er onvoldoende ruimte is voor verdere professionalisering. De commissie noemt de omvang van de begroting passen bij de aard en omvang van de beoogde activiteiten. Daarnaast stelt zij vast dat de eigen inkomsten gespreid zijn over verschillende inkomstenbronnen, zoals subsidies van private fondsen en inkomsten uit sponsoring, waardoor ze niet afhankelijk zijn van het welslagen van een enkele productie. Ook vindt de commissie het positief dat Ballet van Leth goed is ingebed binnen de culturele infrastructuur van Den Haag en daarnaast streeft naar een tweede thuisbasis in Hengelo.

Volgens de commissie heeft Ballet van Leth in het verleden aangetoond een goede balans te kunnen vinden tussen ondernemerschap en risicobeheersing. Zo werden met de uitvoering van secundaire activiteiten inkomsten gegenereerd die de realisatie van de kernactiviteiten mogelijk maakten. De commissie stelt vast dat Ballet van Leth in de aanvraag niet ingaat op een strategie om met eventuele tegenvallers om te gaan. Uit de bedrijfsvoering van de afgelopen jaren spreekt naar haar mening voldoende bewustzijn van de risico's die de manier van produceren van het gezelschap met zich meebrengt.

Het gezelschap wil in zijn positionering complementair zijn aan het bestaande dansaanbod, door (grootschalige) verhalende dansproducties uit te brengen. Niettemin is het volgens de commissie de vraag of Ballet van Leth zich hiermee voldoende weet te onderscheiden, aangezien er meer gezelschappen zijn die werk maken binnen dit genre. Ondanks het feit dat Ballet van Leth een publieksgerichte houding laat zien, mist de commissie een heldere differentiatie van de doelgroepen die het gezelschap wil bereiken. De plannen spreken in dat verband slechts over twee publieksgroepen: 'ervaren dansbezoekers' en 'nieuw publiek'. Daarnaast vindt zij de marketingstrategie van het gezelschap vrij algemeen van opzet. Desondanks noemt de commissie het positief dat Ballet van Leth dit onderkent en zegt een professionaliseringsslag te willen maken. Daarnaast stelt zij vast dat het gezelschap tot nu toe met relatief weinig middelen goede resultaten behaalt op het gebied van publieksbenadering.

Pluriformiteit

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de pluriformiteit als neutraal.

Zij plaatst het werk van Lonneke van Leth binnen het genre klassiek-moderne dans. Dit genre wordt door meerdere gezelschappen in Nederland uitgevoerd, met name in de Basisinfrastructuur (BIS) en binnen het commerciële aanbod. Om die reden leveren de voorstellingen van Ballet van Leth geen bijzondere bijdrage aan de pluriformiteit.

Geografische spreiding

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de geografische spreiding als voldoende.

Ballet van Leth is gevestigd in Den Haag, waar het podiumkunstenaanbod zeer groot is. Verder constateert de commissie dat het gezelschap in de periode 2013-2015 regelmatig heeft gespeeld in grote steden in de Randstad. Ballet van Leth heeft in vergelijking met andere podiumkunstinstellingen ook een substantieel aandeel voorstellingen in andere steden en regio's gespeeld. In de komende periode staat de aanvrager een vergelijkbare spreiding van de voorstellingen voor ogen. De commissie vindt dat Ballet van Leth een beperkte bijdrage levert aan de spreiding.

Bijdrage talentontwikkeling

Niet van toepassing.

Conclusie

De commissie adviseert om de aanvraag van Ballet van Leth niet te honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Van Leth conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 63.812.

Aangezien Van Leth deels afhankelijk is van de bijdrage van het Fonds Podiumkusten verzoeken wij Van Leth conform het advies van de Commissie een herzien plan met passende begroting in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016 € 63.812 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 150.000

Budget vanaf 2017 € 63.812 (*exclusief trend 2016*)

LOOS

Stichting LOOS

Inleiding

Stichting LOOS zet zich in voor het bevorderen en beoefenen van hedendaagse vernieuwende muziek in brede zin. De stichting werkt vanuit de locatie Studio LOOS, een presentatieplek en laboratorium waar zowel muzikaal-inhoudelijk als technologisch onderzoek wordt verricht. LOOS hanteert verschillende artistiek-inhoudelijke formats: artistieke residenties; repetities; publieke presentaties (try-out concerten) van nieuw materiaal; workshops en lezingen over nieuwe hedendaagse muziek; residenties instrumentale educatie en workshops; IOM-AIM research. IOM-AIM staat voor *Interactive Interdisciplinary Improvising Orchestral Machine – Artificial IMprovisation Machine*, naar een idee en concept van artistiek leider Peter van Bergen.

In de periode 2017-2020 wil LOOS duidelijker keuzes maken en hoger inzetten op: diepgaand artistiek onderzoek; meer productie en presentatie van de resultaten van onderzoek; meer efficiëntie, gerichte assistentie en kwaliteit in het management; het zoeken naar nieuwe doelgroepen en leggen van nieuwe verbindingen; meer gerichte pr, communicatie en marketing. Op het vlak van cultureel ondernemerschap streeft LOOS naar extra aandacht voor een efficiëntere organisatie met meer resultaten en kwaliteit in de uitvoering, uitbesteding van promotie, marketing en communicatie, en tot slot de verzelfstandiging van de concertseries *Ephémère* en *Wonderwerp*. Jaarlijks wil LOOS één of twee grotere producties presenteren als resultaat van het artistiek onderzoek.

Door het intensiveren van de samenwerking met Galerie West in het Volkspaleis, het Rewire festival en Hoogtij wil LOOS zich de komende beleidsperiode meer tonen in de wijk rondom Studio LOOS en de stad Den Haag, en nieuw publiek bereiken. Verder bevat de aanvraag concrete intentieverklaringen van muziekeducatief platform De Haagse Muziekcentrale (HMC) voor een gezamenlijk programma van lezingen en workshops, en van Ensemble Modelo62, dat de bestaande samenwerking in Studio LOOS (binnen projecten en residenties) structureel wil maken.

Stichting LOOS ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 44.633 (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Stichting LOOS een structurele subsidie van € 49.000 per jaar aan. De verhoging van het subsidiebedrag is bestemd voor de beoogde uitbreiding en betere honorering van het personeel, en voor het presenteren van een grotere productie als resultaat van artistiek onderzoek.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie acht LOOS van betekenis voor het Haagse muziekleven en daarbuiten. De organisatie levert een onmisbare en kwalitatief hoogwaardige bijdrage aan een goed makersklimaat voor een kwetsbaar genre binnen de muziek. Studio LOOS, inclusief technische basisvoorzieningen, wordt door plaatselijke musici en ensembles met regelmaat gebruikt voor artistiek onderzoek, repetities en productie van nieuw werk. In de studio vinden veel publieke presentaties in de vorm van try-outs, performances en concerten plaats voor een divers maar relatief beperkt publiek. Daarbij hebben de artistieke onderzoeksactiviteiten van LOOS al lange tijd een bijzondere uitstraling, ook in het buitenland. Het valt de Commissie op dat deze internationale positie, een van de krachten van LOOS, in de aanvraag nauwelijks ter sprake komt.

Bij de Commissie staan de kwaliteit en positie van LOOS niet ter discussie. Wel acht zij het voor de continuïteit van het grootste belang dat LOOS werkt aan de opvolging van de huidige (artistieke) leiding op termijn. In de aanvraag licht LOOS toe dat het aantal reguliere medewerkers de afgelopen jaren al is uitgebreid, en de organisatie minder afhankelijk is van één persoon, directeur Peter van Bergen. Naast een studiomanager die volgens LOOS met succes continuïteit en kwaliteit in het faciliteren waarborgt, zijn er meer kunstenaars dan ooit die managementtaken uitvoeren. Dit noemt LOOS geen succes. Op zich heeft de Commissie waardering voor deze zelfkritiek. Zij acht de aangevraagde extra ruimte voor honoraria om de kunstenaars beter te belonen voor hun inzet dusdanig bescheiden dat het een verkeerd signaal zou zijn om hierin niet mee te gaan.

De Commissie heeft echter geen vertrouwen in de door LOOS beschreven plannen die moeten leiden tot 'meer efficiëntie en cultureel ondernemerschap' in dienst van haar doelstellingen. Behalve het

beter honoreren van de vele kunstenaars/medewerkers wil LOOS een nieuwe managementstructuur instellen, met twee artistieke raden en een nieuwe functie ter ondersteuning van de directie op zakelijke en productioneel vlak. De Commissie vindt het bijbehorende organogram in de aanvraag onvoldoende helder, waarbij bovendien geen fte's zijn aangegeven. Maar bovenal is de Commissie teleurgesteld dat LOOS er tot dusverre (weer) niet in is geslaagd om eerdere constructieve kritiek op de bedrijfsvoering met slagkracht en zichtbaar resultaat te pareren.

Vier jaar geleden constateerde de Commissie onder meer dat LOOS te weinig eigen inkomsten genereerde en in haar bedrijfsvoering prioriteit zou moeten geven aan effectieve communicatie en vergroting van het publieksbereik. In de nieuwe aanvraag voor de periode 2017-2020 toont LOOS zich wederom zeer subsidieafhankelijk en onvoldoende ambitieus in termen van publieksbereik. Bovendien ontbreekt een toelichting op de begroting, en zijn de bestuursleden benoemd voor onbepaalde tijd, wat strijdig is met de door de gemeente nageleefde Governance Code Cultuur. De Commissie adviseert LOOS dringend om niet op de haar gebruikelijke wijze verder te werken in de aangegeven richting (met de beoogde nieuwe managementstructuur). Zij stelt vast dat het binnen de eigen organisatie en het bestuur vooralsnog ontbreekt aan voldoende reflectievermogen om de bedrijfsvoering naar behoren te verbeteren.

Volgens de Commissie is het structureel problematisch dat LOOS een veelheid aan bijzondere en kwalitatief hoogwaardige projecten entameert, zonder goed na te denken over de duurzaamheid en verdienbaarheid ervan. De Commissie adviseert LOOS nadrukkelijk - zonder de experimentele aard van haar werk aan te passen - op zoek te gaan naar manieren om het opgebouwde cultureel kapitaal slimmer te benutten. Hiermee dient de organisatie een breder publiek te bereiken én meer eigen inkomsten te genereren. Bij deze door de Commissie noodzakelijk geachte professionaliseringsslag is het cruciaal dat LOOS veel scherper - *out of the box*, buiten de eigen gewoontes - gaat denken. De voorgenomen uitbreiding van samenwerkingspartners en wijkactiviteiten zijn te waarderen, maar overtuigen zeker in financieel opzicht nog te weinig.

Conclusie en advies Adviescommissie

Ondanks haar kritiekpunten adviseert de Commissie om deze aanvraag van LOOS geheel te honoreren en de structurele subsidie te verhogen tot € 49.000, zij het enkel ten behoeve van de gevraagde betere honorering van het personeel. Tegelijkertijd geeft de Commissie nadrukkelijk het signaal af dat LOOS de komende vier jaar een professionaliseringsslag zal moeten maken, die zichtbaar en meetbaar resulteert in meer betalende bezoekers en eigen inkomsten. De Commissie beveelt de gemeente aan om bij toekenning van een structurele subsidie voor de periode 2017-2020 prestatie-eisen te stellen aan LOOS en de resultaten tussentijds te bespreken.

Honoreren: € 49.000

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Gezien de kritiekpunten in het advies over de bedrijfsvoering, de governance, de zichtbaarheid van de activiteiten en het publieksbereik achten wij een evaluatie halverwege de meerjarenbeleidsplanperiode noodzakelijk. Dan zullen wij beoordelen of LOOS de gewenste professionaliseringsslag heeft gemaakt.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan LOOS conform het advies van de Adviescommissie en verlenen Loos voor 2017 en 2018 een jaarlijkse subsidie van € 49.000.

LOOS zal medio 2018 tussentijds worden geëvalueerd. Na positieve evaluatie zal de subsidie in 2019 en 2020 worden voortgezet.

Budget 2016	€ 44.633 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 49.000
Budget 2017 en 2018	€ 49.000 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Reservering 2019 en 2020	€ 49.000 (<i>exclusief trend 2016</i>)

LOOSDUINS MUSEUM

Stichting Oud Loosduinen

Inleiding

De Stichting Oud Loosduinen is in 1981 opgericht met als doel de kennis over de historie van het gebied Loosduinen en de tuinbouw-cultuur te behouden en te vergroten en voor een breder publiek toegankelijk te maken. Om de interesse in streekgebonden cultureel erfgoed te stimuleren en levend te houden, verzamelt en beheert de stichting onder meer voorwerpen die verbonden zijn met de streek. In het Loosduins Museum 'De Korenschuur' is het cultureel erfgoed met een vaste opstelling en wisselende tentoonstellingen toegankelijk voor publiek. Om bewoners kennis te laten maken met het Haagse stadsdeel Loosduinen, worden historische fiets-, wandel- en boottochten georganiseerd. Scholen krijgen educatieve activiteiten aangeboden in de vorm van lesbrieven en lessen omgevingsgeschiedenis.

Instellingen zoals kerken, scholen, verzorgingstehuizen, het welzijnswerk en buurtverenigingen maken regelmatig gebruik van de expertise, bibliotheek en grote verzamelingen van de stichting. De stichting werkt met een dertigtal vrijwilligers en is één dag in de week geopend, in het vaarseizoen tevens op woensdagmiddag.

In de periode 2017-2020 wil het museum de vaste presentatie verdiepen en zodanig presenteren dat deze ook een jong(er) publiek aanspreekt. Op de bovenverdieping zal de ontwikkeling van het gebied Loosduinen nader in beeld worden gebracht. Digitalisering en aandacht voor de beschrijving moet de toegankelijkheid van de genealogie en verzameling dia's, foto's en schilderijen verbeteren. Met het gastenboek op de website wordt contact gehouden met Loosduiners verspreid over de wereld.

Het Loosduins Museum ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 12.817 per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag aan van € 13.000 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie waardeert het Loosduins Museum als een sympathiek en kleinschalig cultuurhistorisch museum. Musea die zich richten op streekgeschiedenis en die vanuit de tuinbouw-cultuur onderwerpen als arbeid, vakmanschap en ambachten belichten zijn in geringe mate vertegenwoordigd in het culturele veld. De Commissie acht dergelijke musea van belang voor de overlevering van kennis daarover. Het bieden van inzicht in de manier waarop bewoners in de samenleving met een specifiek vak in hun onderhoud voorzien komt in de optiek van de Commissie weinig aan de orde. Musea met een dergelijke invalshoek bieden aanknopingspunten voor onder meer leerlingen in het beroepsonderwijs, van vmbo tot mbo en hbo.

Wat betreft de bedrijfsvoering ziet de Commissie het Loosduins Museum als kwetsbaar, aangezien het slechts doorgaans één dag in de week is geopend en de organisatie afhankelijk is van vrijwilligers. Vanuit dat perspectief bezien vraagt de Commissie zich af in hoeverre het museum een toekomst heeft. De Commissie constateert dat er publieksgericht gewerkt wordt met rondleidingen en andere activiteiten, maar plaatst vraagtekens bij de stabiliteit van het draagvlak op de langere termijn. De aanvraag laat geen ambitie zien om de organisatie te laten groeien en te professionaliseren, met ruimere openingstijden voor het publiek. In inhoudelijk opzicht lijken de presentatie en het programma sterk in de richting van nostalgie te gaan en de Commissie mist een visie op de verjonging van het publiek en op de missie van het Loosduins Museum met het oog op de toekomst.

De Commissie onderkent het belang van het Loosduins Museum en acht het van belang dat de cultuur en het erfgoed van stadsdelen behouden blijven. Zij plaatst echter vraagtekens bij de houdbaarheid van het museum binnen de huidige en toekomstige subsidiestructuur waarin maatschappelijke en economische betekenis en bedrijfsvoering mogelijk steeds relevanter worden.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert de gemeente te onderzoeken of de subsidie via het stadsdeel Loosduinen toegekend kan worden. Ook adviseert zij de gemeente een alternatief te onderzoeken, waarbij het Loosduins Museum met een geormerkt bedrag wordt ondergebracht bij het Haags Historisch Museum.

Gedeeltelijk honoreren: € 12.817

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Wij hebben afspraken gemaakt met stadsdeel Loosduinen. Loosduins Museum zal de komende vier jaar niet meelopen met de systematiek die gehanteerd wordt voor instellingen in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020, maar wordt gesubsidieerd via het stadsdeel Loosduinen. Het budget blijft geormerkt voor het Loosduins Museum in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020.

BESLUIT

Wij verlenen Loosduins Museum voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020, via het stadsdeel Loosduinen, een jaarlijkse subsidie van € 12.817 conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020.

Budget 2016 € 12.817 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 13.000

Budget vanaf 2017 € 12.817 (*exclusief trend 2016*)

MASTERCLASS JONG TALENT

Stichting Masterclass Jong Talent

Inleiding

Stichting Masterclass Jong Talent (SMJT) heeft als uitgangspunt dat ieder kind het recht heeft zijn talenten te ontwikkelen. Dit wil SMJT bereiken met masterclassprogramma's op het gebied van muziek, theater, beeldende kunst en techniek na schooltijd op woensdagmiddag voor de basisschoolgroepen 5 t/m 8. Voor het programma selecteert de groeps- of vakleerkracht kinderen uit groep 5 t/m 8. De masterclasses worden gegeven door culturele professionals en docenten uit het middelbaar onderwijs. Op dit moment nemen veertien basisscholen en tien culturele instellingen deel aan het programma waaronder Theaterschool Rabarber, Art-S-Cool en het Haags Popcentrum.

In de komende kunstenplanperiode wil SMJT het bereik vergroten tot 60 scholen en vijftien culturele instellingen in 2020. Enerzijds in de rol van organisator van de masterclasses en anderzijds als expertisecentrum om talentontwikkeling op scholen naar een hoger plan te tillen.

Stichting Masterclass Jong Talent maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode een subsidie van € 138.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de mate waarin SMJT instellingen en scholen aan zich weet te binden. De ingediende aanvraag kan de Commissie echter niet overtuigen. Hoewel er geen eenduidige definitie bestaat voor wat een masterclass is, past het door SMJT gedane aanbod volgens de Commissie niet bij de term masterclass. De Commissie krijgt geen zicht op de feitelijke kwaliteit die door SMJT geboden of nagestreefd wordt. Zo is er wel sprake van een selectieproces, maar verdere concrete informatie over kwaliteitsstreven ontbreekt in de aanvraag. Zoals over de vakkundigheid van de betrokken docenten die uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor de concrete invulling van de masterclasses. Bovendien staan in de aanvraag nergens kwalitatieve criteria vermeld die enig instroomniveau garanderen. De Commissie heeft de indruk dat er vooral sprake is van enthousiaste en geïnteresseerde jongeren die kennismaken met verschillende kunstvormen en daarin één keer per maand les krijgen. Het is volgens de Commissie ook ongeloofwaardig om te veronderstellen dat er jaarlijks bijna 1.300 talenten gepositioneerd moeten worden.

SMJT stelt in de aanvraag dat € 88.000 van de totaal aangevraagde subsidie direct ten goede komt aan de participerende culturele instellingen. De wijze waarop dit gebeurt is niet duidelijk voor de Commissie. De sterke groei die in de aanvraag wordt gepresenteerd is onvoldoende onderbouwd en lijkt sterk subsidie gedreven.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend geldt dat voor het vrijetijdsaanbod cultuuronderwijs voor kinderen sinds 2013 in principe geen financiële steun meer wordt gegeven en dit grotendeels aan de markt wordt overgelaten.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Masterclass Jong Talent conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 138.000
Budget vanaf 2017	€ 0

MATANGI QUARTET

Stichting Matangi Strijkkwartet

Inleiding

Het Matangi Quartet (Matangi) is opgericht in 2001. Omdat de leden grote waarde hechten aan cultureel ondernemerschap, bestaat het kwartet uit de Stichting Matangi Strijkkwartet en de VOF Matangi. Vanuit de stichting worden samenwerkingsprojecten opgezet met andere musici en projecten waarbij sociale cohesie, talentontwikkeling en educatie een rol spelen. Vanuit de VOF Matangi worden de reguliere concerten ondernomen in Nederland en daarbuiten. Een van de belangrijkste doelstellingen van Matangi is het bereiken van een nieuw en jonger publiek, zonder de traditionele kamermuziek liefhebbers uit het oog te verliezen. Deze visie wil Matangi in alle concerten overbrengen: van klassiek tot cross-over. Het richt zich daarbij op alle lagen van de bevolking, alle culturen en alle nationaliteiten. In de stad Den Haag heeft Matangi dit in de afgelopen jaren vooral bereikt met de serie *MusicPool* in Theater De Nieuwe Regentes (DNR), waarin verschillende muzieksoorten en dans aan bod zijn gekomen.

Voor de periode 2017-2020 geeft Matangi bij het samenstellen van de activiteiten prioriteit aan diversiteit en kwaliteit. Zo wil Matangi in samenwerking met Korzo het nieuwe festival *(UN)heard* initiëren, met als thema 'onbekende muziek'. Ook wil Matangi zich inzetten voor nieuwe muziek door regelmatig terug op te treden bij het festival Dag in de Branding. Verder zijn er plannen om samen met het Dans- en Muziekcentrum het traditionele kamermuziekpubliek te bedienen met een nieuwe serie *A Friday night with Matangi* in de Nieuwe Kerk, en wil Matangi de in 2015 gestarte samenwerking met het Koninklijk Conservatorium op het gebied van talentontwikkeling (Jong KC) uitdiepen en uitbreiden. Speerpunt zal zijn het coachen van kamermuziekensembles en het klaarstomen van jong talent voor het professionele concertpodium. Matangi wil hierbij de brug vormen tussen opleiding en podium. Tot slot zullen er meer dwarsverbanden worden gemaakt met andere kunstvormen in samenwerking met onder andere het Haagse Refunc (educatie en beeldende kunst), Lonneke van Leth (danseres/choreograaf) en CultuurSchakel.

Matangi wil met een professionele aanpak inzetten op het vergroten en bestendigen van de bezoekersaantallen in Den Haag (en daarbuiten). Gestreefd wordt naar 80 procent zaalbezetting voor de bestaande activiteiten en 65 procent zaalbezetting bij de nieuwe activiteiten.

Matangi heeft in de afgelopen meerjarenbeleidsplanperiode geen structurele subsidie ontvangen. Zij diende hiervoor wel een aanvraag in. In 2014 en 2015 ontving Matangi in totaal € 44.500 incidentele subsidie uit de gemeentelijke Subsidieregeling Culturele Projecten voor de concertserie *MusicPool*.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Matangi een structurele subsidie van € 55.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

Met veel sympathie heeft de Commissie het beleidsplan van Matangi gelezen. In de beschrijving van de huidige en toekomstige activiteiten komt de sterke kant van het ensemble goed uit de verf. De kracht van Matangi ligt naar het oordeel van de Commissie niet zozeer in de interpretatie van een specifiek repertoiregebied waarmee het strijkkwartet de concurrentie met internationaal opererende of gespecialiseerde gezelschappen zou kunnen aangaan, maar veel meer in de flexibiliteit en brede inzetbaarheid van het kwartet bij genre overstijgende projecten.

De Commissie heeft waardering voor de dienstbaarheid waarmee Matangi zich weet op te stellen richting de samenleving, vakgenoten en kunstenaars uit andere disciplines. Een goed voorbeeld hiervan is *MusicPool*, een laagdrempelige serie met een divers aanbod van goede kwaliteit. Hiermee is Matangi een economische en maatschappelijke verbintenis aangegaan met theater DNR en de omliggende wijk. Omdat de serie weinig bezoekers trok, besloot Matangi na de zomerstop van 2015 zelf extra bij te dragen aan de PR en de productie, die in handen is van DNR. Naar eigen zeggen is het resultaat een betere en strakker georganiseerde productie en een substantiële groei van het bezoekersaantal. Ten aanzien van de totale bedrijfsvoering constateert de Commissie dat Matangi een lovenswaardig cultureel ondernemerschap tentoonspreidt, met een hoog percentage eigen inkomsten.

Volgens de Commissie zijn de maatschappelijke ambities en betekenis van Matangi groot. Zo speelt het kwartet met spraakmakende cross-over concerten een belangrijke rol in het bereiken van een nieuw publiek voor jazz vanuit de klassieke uitvoeringspraktijk. Ook wil Matangi cultuureducatief aanbod ontwikkelen en via CultuurSchakel een serieuze verbinding aangaan met Haagse scholen. De Commissie juicht verder de inzet van Matangi bij talentontwikkeling aan het Jong KC toe. Wel is zij van oordeel dat financiering hiervan in de eerste plaats via het Koninklijk Conservatorium tot stand zou moeten komen en uit onderwijsmiddelen gedekt moeten worden.

De bestaande serie *MusicPool*, het nieuwe festival (UN)heard en de nieuwe serie *A Friday night with Matangi* zijn volgens de Commissie muziekinhoudelijk interessant en dienen een duidelijk Haags belang. Zij acht het wenselijk dat Matangi voor deze activiteiten ondersteuning krijgt vanuit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017–2020. De Commissie zou het in het bijzonder betreuren als het aantal edities van *MusicPool* bij gebrek aan financiële middelen nog verder zal worden teruggebracht (de frequentie is al afgenomen van maandelijks naar vier per jaar).

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren tot een structurele subsidie van € 30.000 per jaar, zodat Matangi in staat kan worden gesteld om (een deel van) de bestaande serie *MusicPool*, het nieuwe festival (UN)heard en de nieuwe serie *A Friday night with Matangi* structureel te faciliteren.

Indien Matangi de komende beleidsperiode een structurele subsidie van het Fonds Podiumkunsten zal ontvangen, adviseert de Commissie de gemeente om Matangi een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Gedeeltelijk honoreren: € 30.000

Beoordeling Fonds Podiumkunsten

Inleiding

Matangi Quartet is gevestigd in Den Haag en de artistieke leiding wordt gevoerd door de vier leden van het ensemble. Dit zijn Maria-Paula Majoor, Daniel Torrico Menacho, Karsten Kleijer en Arno van der Vuurst. De zakelijke leiding is in handen van Caecilia van Stigt. De missie van het kwartet is het bevorderen van musiceren in het algemeen en binnen een strijkkwartet in het bijzonder. Dit wil het ensemble aan een zo groot mogelijk publiek presenteren. Enerzijds door sprankelende klassieke uitvoeringen van hoge kwaliteit met een frisse podiumpresentatie te realiseren en anderzijds door te zoeken naar raakvlakken met andere muziek- en kunstvormen. Naast de reguliere uitvoeringen op kleine en grote podia in binnen- en buitenland, heeft Matangi het doel om jaarlijks twee tot vier projecten met een specifiek thema en voor een specifiek publiek te realiseren. Dit kunnen zowel traditioneel klassieke als grensoverschrijdende projecten zijn, waarbij vaak de samenwerking wordt aangegaan met andere musici, kunstenaars, organisaties en/of locaties. Er worden verbanden gelegd met de actualiteit zonder de artistieke inhoud uit het oog te verliezen. Naar eigen zeggen loopt Matangi sinds de oprichting in 1999 voorop in de ontwikkelingen van de nieuwe trends en concertvormen in de wereld van de klassieke muziek. De leden zijn op zoek naar nieuwe en prikkelende concertvormen waardoor een intensere concertbeleving bij het publiek plaatsvindt. Door de toevoeging van beeld, licht en het initiëren van cross-overs wordt nieuw publiek gezocht. De komende jaren wil het Matangi Quartet zich richten op het ontwikkelen van de artistiek-inhoudelijke kant van het klassieke concert en dan met name op de artistieke vrijheid van de herscheppende musicus en diens communicatie met het publiek.

Voor de periode 2017-2020 worden de volgende projecten beschreven in de aanvraag: 'By a slow river... Sounds of the inner self', een project met muziek van Wolfert Brederode geïnspireerd op de roman 'Grijze zielen' van Philippe Claudel; 'Música de Feria', Latijns-Amerikaanse stijlen in samenwerking met gitarist Izhar Elias; een muziektheatervoorstelling met zanger en componist Fernando Lameirinhas getiteld 'Babel' en 'Back to the Future', muziek uit de barok verenigd met hedendaagse muziek. Verder realiseert het Matangi Quartet 'Trippel Trappel', een jeugdmuziekproductie voor kinderen vanaf 6 jaar, 'Who wrote the book of Love', met muziek van Jonathan Dove in samenwerking met bariton Martijn Cornet, 'Pick up the Pieces', een avondvullende

muziekvoorstelling geregisseerd door Ruut Weissman en tot slot presenteert het Matangi Quartet de 'Beethoven Kamikaze'. Ter gelegenheid van zijn 250e geboortedag worden in drie dagen alle zestien strijkkwartetten van Beethoven uitgevoerd.

Stichting Matangi vraagt een bijdrage talentontwikkeling aan. Er wordt een samenwerking aangegaan met de School voor Jong Talent van het Koninklijk Conservatorium in Den Haag en er wordt een programma opgezet met studenten compositie aan ArtEZ.

In de periode 2017-2020 speelt het Matangi Quartet tachtig voorstellingen en/of concerten per jaar. Het gevraagde subsidiebedrag is 95.000 euro. Daarnaast wordt een bijdrage talentontwikkeling aangevraagd van 8.000 euro. Het totaal gevraagde subsidiebedrag komt daarmee op 103.000 euro.

Historie

Stichting Matangi Strijkkwartet ontvangt in de periode 2013-2016 geen structurele subsidie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap of het Fonds Podiumkunsten.

Er is door het Matangi Quartet beeld- en/of geluidsmateriaal opgestuurd van verschillende voorstellingen en/of concerten.

Artistieke kwaliteit

De commissie beoordeelt de artistieke kwaliteit als voldoende.

De commissie is in het algemeen positief over het vakmanschap van het kwartet. De investering in de spelkwaliteit, die het kwartet zich vier jaar geleden voornam, heeft volgens de commissie vooralsnog niet tot een hogere uitvoeringskwaliteit geleid. Binnen het klassieke repertoire mist de commissie een excellentie die Matangi onderscheidt van andere strijkkwartetten. Zo mist zij voldoende verdieping bij de uitvoeringen van Beethovens strijkkwartetten. De missie die het kwartet wil uitdragen – sprankelende klassieke uitvoeringen van hoge kwaliteit met een frisse podiumpresentatie – wordt volgens de commissie vooralsnog niet waargemaakt. Hierdoor vindt zij de zeggingskracht die tijdens de concerten naar voren komt beperkt. De commissie is positief over de uitvoeringen van genreoverschrijdende producties. Daarin klinkt Matangi energiek en fantasierijk en heeft het kwartet een aansprekende podiumpresentatie. De kracht van Matangi ligt volgens de commissie in cross-overrepertoire en grensverleggende producties. Het kwartet heeft een onmiskenbare rol gespeeld in het openbreken van de klassieke uitvoeringspraktijk. De laatste jaren is dit echter gemeengoed geworden in de speelpraktijk van veel ensembles. De commissie vindt dat de positie van het kwartet daardoor minder bijzonder is.

De voorgenomen producties voor de periode 2017-2020 bestaan voor een groot deel uit samenwerkingen met musici uit zeer uiteenlopende muzikale genres. Door de summiere inhoudelijke onderbouwing lijken de projecten echter in mindere mate gevoed door een overkoepelende artistieke visie. De commissie vindt dat er bijvoorbeeld in een programma als 'By a slow river' mogelijk sprake kan zijn van een interessante muzikale cross-over. Maar zij mist een artistieke onderbouwing hoe de muzikale tegenstelling van het strijkkwartet en het duo Brederode en Lijbaart geïntegreerd wordt tot één geheel, waarbij evengoed wel duidelijk is wat de inbreng van Matangi is. Ditzelfde vindt zij van de overige samenwerkingen, waardoor zij niet overtuigd is dat er sprake zal zijn van een hoge mate van oorspronkelijkheid in deze producties.

Verder vindt de commissie het streven naar een inzicht tussen het heden en verleden bij de productie 'Back to the Future' interessant, maar wat de eigen artistieke visie op dit gegeven is wordt niet duidelijk. De commissie vindt het goed dat Matangi Quartet zich wil richten op de communicatie met het publiek, maar vindt in de plannen niet terug hoe dit tot uiting komt tijdens de concerten. Zij verwacht evenals vier jaar geleden dat de integrale uitvoering van de strijkkwartetten van Beethoven niet zal leiden tot het loslaten van de klassieke uitvoeringspraktijk op de wijze zoals Matangi die beoogt. Tot slot is de commissie er niet van overtuigd dat met een culinair randprogramma en lezingen over deze composities, concerten met een sterke zeggingskracht ontstaan.

Ondernemerschap

De commissie beoordeelt het ondernemerschap als voldoende.

De commissie vindt het goed doordacht dat er via de constructie van een vennootschap onder firma (vof) en een stichting een balans gezocht wordt tussen reguliere concerten en de meer gecompliceerde producties. De baten en lasten van beide zijn opgenomen in de begroting. Op basis van de jaarrekeningen over 2015 kan geconstateerd worden dat de financiële situatie van het kwartet stabiel is.

Matangi Quartet verwacht in de periode 2017-2020 fors meer eigen inkomsten te genereren door hogere uitkoopsommen en uit bijdragen van private fondsen en vrienden. De commissie vindt deze ambitie positief en vindt het een stap in de goede richting om een nieuwe zakelijk leider aan te stellen. Hierdoor kan de organisatie volgens haar professionaliseren en wordt er veel productioneel werk uit handen van de musici genomen. De commissie is er echter niet volledig van overtuigd dat de beoogde stijging aan eigen inkomsten zal worden gerealiseerd. De beoogde stijging wordt niet onderbouwd met een strategie. Ook vindt de commissie de begrote eigen inkomsten niet aansluiten op de cijfers van voorgaande jaren. Daarnaast mist de commissie informatie over het beoogde circuit van zalen, waardoor niet kan worden vastgesteld in hoeverre het publieksbereik en de stijging van publieksinkomsten realistisch zijn.

De commissie merkt verder op dat de activiteiten in de standplaats Den Haag buiten beschouwing zijn gelaten. Door deze activiteiten buiten de begroting en de gepresenteerde plannen te houden, krijgt de commissie geen compleet beeld. Ook de spreiding van inkomstenbronnen kan zij op basis van de begroting hierdoor niet goed inschatten. De commissie constateert voorts dat Matangi aangeeft dat er een efficiënte financiële huishouding wordt gevoerd, waardoor de organisatie kostenbesparende veranderingen niet nodig acht. De commissie vindt deze redenering voorbijgaan aan tegenvallende bezoekersaantallen en mist in de plannen een strategie bij risicovolle producties.

De commissie vindt dat Matangi zich onvoldoende positioneert binnen het veranderde culturele veld. Zij is het eens met de aanvrager dat het kwartet een pioniersrol heeft vervuld als het gaat om het toegankelijk maken van klassiek repertoire voor een publiek dat niet snel in aanraking komt met dit genre. Matangi toont zich in de aanvraag bewust van de concurrentie op het gebied van cross-overproducties tussen verschillende muziekstijlen en andere disciplines, maar weet hier geen toekomstvisie aan te verbinden. Ook vindt de commissie dat de organisatie haar doelgroepen in onvoldoende mate in beeld heeft. Op basis van de beschreven doelgroepen kan de organisatie moeilijk een strategie ontwikkelen die leidt tot behoud van het bestaande publiek en bereik van nieuw publiek. Dit heeft zijn weerslag op de totale publieksbenadering. De commissie acht de doelstelling om nieuw en jong publiek te bereiken daarom weinig realistisch. Zij vindt het positief dat Matangi Quartet de ambitie heeft om de grenzen tussen verschillende doelgroepen te doen vervagen, maar tegelijkertijd vindt zij deze ambitie maar ten dele aannemelijk gemaakt in de plannen.

Pluriformiteit

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de pluriformiteit als neutraal.

Zij plaatst het aanbod van Matangi Quartet binnen de klassieke muziek, een genre dat ruim vertegenwoordigd is op de Nederlandse podia. Daarnaast maakt het kwartet cross-overs met andere muziekstijlen. Daarmee behoort het ensemble tot een relatief omvangrijke groep van muziekensembles met een min of meer vergelijkbaar aanbod aan muzikale stijlen en combinaties van repertoire. De commissie vindt dat het Matangi Quartet hierdoor geen bijzondere bijdrage levert aan de pluriformiteit.

Geografische spreiding

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de geografische spreiding als ruim voldoende.

Zij overweegt daarbij dat Matangi Quartet is gevestigd in Den Haag, waar het podiumkunstenaanbod goed vertegenwoordigd is. Verder constateert de commissie dat Matangi in de periode 2013-2015 regelmatig heeft gespeeld in Amsterdam. Het aandeel concerten dat in andere regio's en steden is gespeeld, is in relatie tot andere podiumkunstinstanties groot. Hetzelfde geldt voor de spreiding van uitvoeringen voor de komende periode. De commissie vindt daarom dat Matangi Quartet een redelijke bijdrage levert aan de spreiding.

Bijdrage talentontwikkeling

Niet van toepassing.

Conclusie

De commissie adviseert de aanvraag van Matangi Quartet niet te honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Matangi Quartet conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 30.000.

Wij verwachten vóór 1 oktober 2016 een geactualiseerd plan met passende begroting op basis van dit bedrag en waarin tevens het besluit voor de structurele bijdrage van het Fonds Podiumkunsten is verwerkt.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 55.000
Budget vanaf 2017	€ 30.000

MEYER-CHAFFAUD

Stichting MEYER-CHAFFAUD

Inleiding

De in 2015 opgerichte stichting MEYER-CHAFFAUD stelt zich ten doel: het ondersteunen van de artistieke ontwikkeling van het werk van de choreografen Jérôme Meyer en Isabelle Chaffaud door creatie, productie en distributie; het ondersteunen en bevorderen van onderzoek, reflectie, educatie en het faciliteren van overdracht; het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Top op heden hebben Jérôme Meyer en Isabelle Chaffaud hun producties onder de paraplu van verschillende instellingen gerealiseerd, waaronder productiehuis Korzo. Zij verzorgden 97 voorstellingen in de periode 2012-2015. Bij 24 van deze voorstellingen maakte hun werk deel uit van een combinatieprogramma met andere (inter)nationale gezelschappen. Daarnaast heeft het door de choreografen mede geïnitieerde platform *CLOUD/Danslab* 80 multidisciplinaire onderzoeken in de (dans)kunst ondersteund met presentaties door lokale, nationale en internationale deelnemers met een festival en twee symposia. In de periode 2012-2015 hebben 29.878 toeschouwers het werk van Meyer en Chaffaud gezien, aldus de aanvrager.

De stichting MEYER-CHAFFAUD wil de eigen initiatieven onder één paraplu brengen teneinde meer impact en zichtbaarheid te realiseren onder het publiek en deelnemers. Het aanvragen van een structurele subsidie moet in die lijn worden gezien. Door een subsidie aan MEYER-CHAFFAUD wordt naar eigen zeggen het middenveld van de danssector in Den Haag versterkt. Aan het einde van de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 wil MEYER-CHAFFAUD een sleutelpositie in het dansveld in Den Haag innemen door: het ontwikkelen en realiseren van danstheatervoorstellingen; de organisatie en productie van de biënnale *Engaged Body Festival* in Den Haag (met locaties in De Electriciteitsfabriek, de DCR en Zaal 3); de begeleiding van talentontwikkeling; educatie die is gerelateerd aan de artistieke activiteiten; de ontwikkeling van *CLOUD/Danslab*. MEYER-CHAFFAUD wil de komende jaren intensief blijven samenwerken met Haagse instellingen.

MEYER-CHAFFAUD wil voor de projecten een *lean&mean* projectorganisatie opzetten waarin zo min mogelijk structurele kosten worden gemaakt. Het streven is om voor de afzonderlijke producties/projecten een team van professionals in te huren die per discipline hun bijdrage zullen leveren. De noodzakelijk geachte continuïteit moet worden gerealiseerd door de inzet van Jérôme Meyer en Isabelle Chaffaud persoonlijk (1 fte).

MEYER-CHAFFAUD maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020. In de periode 2004 tot en met 2014 maakten de choreografen Meyer en Chaffaud 17 producties. Alle voor deze producties toegekende incidentele subsidies zijn aangevraagd via productiehuis Korzo, dat een subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 ontvangt. Onder deze projecten zijn 6 coproducties met internationale partners, die financieel hebben bijgedragen.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt MEYER-CHAFFAUD een structurele subsidie van € 135.000 per jaar aan. Daarnaast gaat MEYER-CHAFFAUD voor het jaar 2017 een aanvraag indienen bij het Fonds Podiumkunsten ter hoogte van € 40.000,- voor het Biënnale-festival, en vraagt zij daarvoor een bedrag van € 7000,- van Stroom HCBK.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt het een positieve ontwikkeling dat de choreografen Jérôme Meyer en Isabelle Chaffaud onlangs de stap naar zelfstandigheid hebben gemaakt en verdieping willen zoeken in hun werkwijze als kunstenaars en als cultureel ondernemers. Over de mix van internationale en lokale activiteiten die MEYER-CHAFFAUD de afgelopen jaren mede heeft geïnitieerd, is de Commissie positief. Wel mist zij een duidelijke focus en structuur in de artistieke plannen voor de periode 2017-2020. Ook acht de Commissie het van belang dat de activiteiten binnen de Haagse danssector nog meer zichtbaarheid krijgen.

Hoewel de Commissie het streven van MEYER-CHAFFAUD om in de periode 2017-2020 bruggen te slaan tussen kunstinstituten en individuele kunstenaars én tussen de (dans)kunst en de maatschappij wat ambitieus vindt, ziet zij wel potentie in de wens van MEYER-CHAFFAUD om een sleutelpositie in het middenveld (makers in hun *mid-career*, tussen talentontwikkeling en de top) van

de Haagse danssector te vervullen. Volgens de Commissie zou MEYER-CHAFFAUD deze ambitie op de langere termijn kunnen waarmaken.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering constateert de Commissie dat het cultureel ondernemerschap van MEYER-CHAFFAUD verbetering behoeft, waaronder het realiseren van een evenwichtige inkomstenmix. Nu wordt maar liefst 54,4 procent structurele subsidie aangevraagd ten opzichte van de totale exploitatie. Daarbij vindt de Commissie de plannen voor marketing en publieksbereik te algemeen beschreven. Tot slot verdient het verder inrichten van de (zakelijke kant van de) organisatie de komende jaren aandacht.

Conclusie en advies Adviescommissie

Het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 biedt bij uitzondering een subsidieperspectief van een of twee jaar voor waardevolle en veelbelovende initiatieven die nog niet stevig genoeg zijn om publieke middelen voor een periode van vier jaar aan toe te kennen. In dit kader adviseert de Commissie om de aanvraag van MEYER-CHAFFAUD gedeeltelijk te honoreren voor twee jaar. Zij moedigt MEYER-CHAFFAUD aan om haar activiteiten als makers in het Haagse dansveld voort te zetten en te groeien als onafhankelijke productiekern. Daarbij verwacht de Commissie wel meer focus en structuur in de artistieke plannen, evenals een professionalisering van de (zakelijke) organisatie. Derhalve adviseert de Commissie om van het structurele subsidiebedrag € 60.000 aan te wenden voor de exploitatie en € 20.000 voor talentontwikkeling (zij doelt hiermee op de plannen van MEYER-CHAFFAUD voor een postacademisch talentontwikkelingsprogramma en voor hun rol binnen en samenwerking met *CLOUD/Danslab*).

Gedeeltelijk honoreren: € 80.000 voor 2017 en 2018.

Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om MEYER-CHAFFAUD een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen MEYER-CHAFFAUD conform het advies van de Adviescommissie voor de 2017-2018 een jaarlijkse subsidie van € 80.000.

Wij verwachten vóór 1 oktober 2016 een geactualiseerd plan met passende begroting op basis van dit bedrag en waarin tevens het besluit voor een eventuele structurele bijdrage van het Fonds Podiumkunsten is verwerkt.

MEYER-CHAFFAUD zal medio 2018 worden geëvalueerd. Op basis van de uitkomsten van de evaluatie zal een besluit genomen worden over mogelijke voortzetting van de subsidie in 2019 en 2020.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 135.000
Budget voor 2017 en 2018	€ 80.000
Reserveren voor 2019 en 2020	€ 80.000

MOVIES THAT MATTER

Stichting Movies that Matter

Inleiding

Stichting Movies that Matter (MtM) komt voort uit Amnesty International. De stichting stelt zich ten doel publiek, opinieleiders en beleidsmakers met film te raken en hen bewust te maken van mensenrechten en situaties waarin deze rechten in het geding zijn. Hiertoe werkt het festival samen met diverse culturele en politieke instellingen uit Den Haag. Het MtMFestival vindt jaarlijks gedurende negen dagen in maart plaats in Den Haag. Internationaal behoort het festival tot de grootste op het gebied van mensenrechten. Het filmprogramma bestaat uit twee competities, een panoramaprogramma, een uitgebreid filmaanbod voor scholen en een verdiepingsprogramma. Daarnaast zijn er optredens, masterclasses en workshops voor studenten en filmprofessionals. De programmering bestaat uit circa zeventig documentaires en fictiefilms. Naast het streven bijzondere films naar Nederland te halen, wil het festival ook als richtingaanwijzer fungeren in het bestaande aanbod. Tevens biedt het MtMFestival het publiek de kans filmmakers en professionals op het gebied van vrede en recht daadwerkelijk te ontmoeten.

Tijdens het festival zelf wordt in Den Haag en zes andere Nederlandse steden een uitgebreid filmprogramma vertoond voor scholieren uit het primair en voortgezet onderwijs. Door filmvertoningen op scholen bereikt MtM jaarlijks 125.000 leerlingen. Ook worden er in samenwerking met in Den Haag gevestigde instituten speciale programma's gemaakt voor het MBO, HBO en WO. Het landelijk bereik wordt uitgebreid door samen te werken met televisie, onlinefilmplatforms en (inter)nationale filmfestivals. Sinds de oprichting in 2006 is de groei van de bezoekersaantallen 250 procent.

Stichting Movies that Matter ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 127.936 per jaar (peiljaar 2015) en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 250.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

Het MtMFestival heeft naar de mening van de Commissie een belangwekkende programmering aan een groot bereik weten te koppelen. Het beschikt bovendien over relevante mediapartners, een breed internationaal netwerk en heeft dankzij dit alles ook landelijke statuur. Het filmfestival opereert steeds vanuit grote inhoudelijke noodzaak en geeft die noodzaak jaarlijks vorm via een professionele organisatie, dynamische programmering en dito randprogrammering. De Commissie had in de aanvraag wel graag meer gelezen over hoe de balans tussen engagement en artistieke kwaliteit wordt bewaakt en gegarandeerd. In de vaste festivalperiode vormt het MtMFestival duidelijk een aantrekkelijke meerwaarde voor geëngageerde filmliefhebbers uit Den Haag en het land. Het partnership met Filmhuis Den Haag is voor beide instellingen van belang.

De organisatie bereikt filmliefhebbers, sociaal geëngageerden, maar ook mensen die niet vanzelfsprekend met cinema in aanraking komen. Zo betreft het festival via cultuureducatie leerlingen van het VMBO en andere schooltypen. De focus op de keten lokaal-nationaal-internationaal is doordacht. De Commissie vindt de middelen die het festival heeft ontwikkeld om de impact, aandacht en toegankelijkheid te vergroten overtuigend en van ondernemerschap getuigen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie ziet in de plannen onvoldoende onderbouwing van de gevraagde (bijna) verdubbeling van het subsidiebedrag. Er wordt niet inzichtelijk gemaakt hoe extra subsidie ook tot extra meerwaarde voor Den Haag leidt. Er is wel sprake van een noodzakelijke verlegging van de inkomstenstroom die het voortbestaan van het festival borgt. De Commissie adviseert het MtMFestival hierin -op basis van haar goede functioneren- deels tegemoet te komen.

Gedeeltelijk honoreren: € 177.936

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan Movies that Matter conform het advies van de Adviescommissie en verlenen Movies that Matter voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 177.936.

Budget 2016	€ 127.936 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 250.000
Budget vanaf 2017	€ 177.936 (<i>exclusief trend 2016</i>)

MUSEON

Stichting Museon (Museum voor het Onderwijs)

Inleiding

Het Museon is opgericht als volksmuseum ten bate van het onderwijs en de volksoontwikkeling. Het profileert zich vandaag de dag als een educatief museum voor een breed en divers familiepubliek, met een focus op het onderwijs. Het museum beschouwt zich als actueel platform voor educatie en kennisoverdracht. De omvangrijke en gevarieerde collectie is de basis voor de vaste opstelling en voor wisselende interactieve tentoonstellingen en museumlessen.

Het Museon is in de afgelopen periode een nieuwe weg ingeslagen als sociaalgeografisch museum en heeft zich ingezet op de eerste invulling ervan. Onder het motto 'ontdek de wereld' benadert het museum onderwerpen uit cultuur, natuur, techniek en wetenschap vanuit een geografisch perspectief. Het museum laat zien hoe de mens de aarde inricht in reactie op natuurlijke en maatschappelijke omstandigheden. Ook mondiale thema's die van invloed zijn op de leefbaarheid van de aarde en in verband staan met thema's als op vrede en recht in de wereld zijn daarbij van belang. Het aantal bezoekers in 2015 was 231.464. Eind 2016 opent de nieuwe vaste tentoonstelling *Your Planet*. Daarna staat de herinrichting van het entreegebied en een aantal tentoonstellingszalen gepland. Het Museon wil zich nadrukkelijker verbinden met Den Haag als internationale stad van vrede en recht, waardoor het onderwerp vrede en recht in het Museon een vanzelfsprekend podium krijgt.

In de periode 2017-2020 gaat de aandacht uit naar het versterken van de nieuwe identiteit, verdere ontwikkeling van de programmering die aansluit op de internationale thematiek van de vaste opstelling, het vergroten van de naamsbekendheid en het verbeteren van de bezoekerservaring. De programmering omvat onder meer het programma *Verbeter de wereld*, met sprekers over mondiale kwesties, *Wereldfotografie*, met een permanente plek voor fotografie, en *Maker education*, met nieuw in te richten chemie-, media- en makerlabs. Voor de programmering wil het Museon fondsen en sponsors werven en de eigen inkomsten uit de entreegelden, museumwinkel, het restaurant en de zaalverhuur verhogen.

Stichting Museon ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 4.322.809 per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan van € 4.323.000 per jaar. Naast het aangevraagde subsidiebedrag in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 vraagt het Museon een drietal incidentele subsidies aan voor de vernieuwing van het entreegebied, vernieuwing van een aantal expositieruimtes en collectiebeheer.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de omslag die het Museon na de verlaagde gemeentelijke subsidiebijdrage met ingang van 2013 heeft gemaakt. Het Museon heeft zich opnieuw relevant weten te maken als sociaalgeografisch museum. Het Museon zet een actuele en interessante thematiek op de kaart en verbindt deze met de collecties. De flexibele programmering in de vaste opstelling en daaromheen diverse expositieruimten ziet de Commissie als een vernieuwende vorm van presenteren.

De Commissie heeft ook waardering voor de sociaal-maatschappelijke component die de aanvrager naar voren brengt, die wordt verweven met de identiteit van het Museon als museum dat gestoeld is op een collectie rond de thema's natuur, cultuur en techniek.

Het beleid ten aanzien van de vaste opstelling en van tentoonstellingen, is breed en mist in de optiek van de Commissie voldoende focus. De Commissie is benieuwd hoe het vernieuwde profiel wordt vertaald in de presentatie.

De Commissie ziet de actuele invalshoek als een aanwinst voor de educatieve activiteiten. Het museum voorziet in een behoefte van het onderwijs om bepaalde thema's te behandelen, zowel in het primair als het voortgezet onderwijs. De Commissie realiseert zich dat de cultuureducatie bij Museon breder van opzet is dan bij kunst- en erfgoedinstellingen het geval is en dat de bestaande leerlijnen daar onvoldoende bij aansluiten. Het is kansrijk om aansluiting te zoeken bij andere relevante schoolvakken, vooral in het kader van techniek en wetenschap. Het Museon heeft het aantal schoolbezoeken voor de komende periode conservatief begroot. Mede met het oog op de ambitie voor

een nieuwe opstelling in het museum is de Commissie niet overtuigd van deze terugval in schoolbezoek die het Museon verwacht.

De Commissie heeft waardering voor initiatieven als een ambassadeursclub en het leggen van contacten met onder meer het bedrijfsleven. De nieuwe contacten zijn echter niet terug te zien in de sponsorinkomsten. In de optiek van de Commissie blijven de sponsorinkomsten relatief gering voor een groot museum als het Museon.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert om het subsidiebedrag van peiljaar 2015 te continueren.

Gedeeltelijk honoreren: € 4.322.809

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd adviseert de Commissie om aan het Museon een extra eenmalige subsidiebijdrage van € 250.000 (€ 62.500 per jaar) voor herinrichting van het entreegebied inclusief de realisatie van een International Lounge en een jaarlijkse bijdrage van € 75.000 voor vernieuwing van de expositiezalen toe te kennen. De Commissie is van mening dat de extra gevraagde middelen voor collectiebeheer onder de basistaken van het Museon vallen.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

De Commissie adviseert het Humanity House voor de platformactiviteiten zoals debatten, lezingen, tijdelijke exposities en filmvertoningen de samenwerking te zoeken met het Museon. We zullen hierover in gesprek gaan met het Humanity House en Museon.

BESLUIT

Wij verlenen Museon conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 4.322.809.

Budget 2016	€ 4.322.809 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 4.323.000 plus incidenteel € 108.000 per jaar voor collectiebeheer, € 150.000 per jaar voor de vernieuwing van zalen en eenmalig € 250.000 voor de herinrichting van het entreegebied inclusief International Lounge
Budget vanaf 2017	€ 4.322.809 (<i>exclusief trend 2016</i>)

MUSEUM VOOR COMMUNICATIE

Stichting Museum voor Communicatie

Inleiding

Het Museum voor Communicatie is in 1929 opgericht als bedrijfsmuseum van de PTT. Sinds de verzelfstandiging in 1999 is de focus verbreed naar communicatie. Het museum wil een levendig platform bieden waar heden, verleden en toekomst van communicatie door een breed publiek ervaren en geïnterpreteerd kan worden. Het museum verzamelt, beheert en onderzoekt voorwerpen die tot het culturele en industriële erfgoed op het gebied van communicatie behoren. Exposities zoals *De Verleiding* en *Het Rijk van Heen en Weer* focusten op alle vormen van communicatie die mensen in het dagelijks leven gebruiken en trokken een breed publiek van jong tot oud.

Het museum wil inspelen op de behoefte in de maatschappij om de actualiteit en snelheid van communicatiemiddelen te duiden. In de periode 2017-2020 wordt een communicatie-hub ontwikkeld, met interactieve museum *experiences* en een programmering die de impact van communicatie op mens en maatschappij tot onderwerp heeft. De te ontwikkelen *Open Space* is gericht op ontmoeting en ontwikkeling en de *Communicatie Content* is bedoeld voor kennisuitwisseling. In het educatieve aanbod wordt rekening gehouden met passende leerlijnen voor het onderwijs.

De afgelopen jaren ontving het museum incidentele subsidies uit publieke (cultuur)fondsen waaronder Metamorfoze, Fonds 1818, Mondriaanfonds en de gemeente Den Haag. De inkomsten uit het eigen Museumfonds dat de PTT bij de verzelfstandiging in 1999 heeft opgericht zijn mede door de kredietcrisis dalende. In 2015 streefde het museum naar een aantal van 27.000 bezoekers en het ambitieert in de komende periode naar een sterke toename daarvan.

De Stichting Museum voor Communicatie maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie aan van € 400.000 per jaar. In het kader van de Culturele Basisinfrastructuur 2017-2020 van de rijksoverheid heeft het Museum voor Communicatie een subsidie aanvraag van € 500.000 ingediend.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie staat sympathiek tegenover de doelstelling van het Museum voor Communicatie om mensen bewust te maken van communicatie en constateert dat de organisatie midden in de actuele ontwikkelingen op het gebied van communicatie staat.

Zij ziet het concept dat het museum voor ogen staat en de voorgenomen projectplannen echter als onvoldoende concreet en vraagt zich af in hoeverre de gedachten hierachter tegemoet komen aan een bestaande behoefte in de stad. Ook is de Commissie niet overtuigd dat een museum de meest aangewezen vorm is om de bestaande ideeën gestalte te geven.

De Commissie constateert dat het museum substantiële inkomsten heeft begroot uit kaartverkoop, zaal- en kantoorverhuur en sponsorinkomsten. Het geheel overziend ontstaat de indruk dat de financieringsmix kwetsbaar is, omdat er niet eerder sponsorinkomsten zijn gerealiseerd en de directe opbrengst uit kaartverkoop in eerdere jaren lager was. Als gevolg van de hoge afschrijvingslasten zijn de totale beheerlasten uit verhouding. De Commissie ziet evenwel voldoende kansen voor samenwerking en commerciële partnerships met bedrijven in de communicatiesector.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie mist overtuigende argumenten en een vorm van urgentie om een structureel gesubsidieerd museum toe te voegen aan het stadspalet. Zij adviseert de voorliggende aanvraag niet te honoreren.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen het Museum voor Communicatie conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 400.000
Budget vanaf 2017	€ 0

MUSICA ANTICA DA CAMERA

Stichting Musica Antica da Camera

Inleiding

Stichting Musica Antica da Camera (Musica Antica) is een programmerende en producerende instelling voor oude muziek met als doelstelling het bevorderen van de studie en de uitvoering van kamermuziek uit de zeventiende en achttiende eeuw volgens de principes van de historisch geïnformeerde uitvoeringspraktijk. Musica Antica noemt zichzelf het belangrijkste podium voor jong talent in de oude muziek in Den Haag. Naar eigen zeggen werkt ze als broedplaats voor vernieuwingen en weet ze tegelijkertijd het fundamentele musicologische onderzoek in publieksvriendelijke programmering te vertalen.

De ambitie van Musica Antica voor de periode 2017-2020 is om haar positie binnen de Haagse culturele sector verder uit te bouwen, en het repertoire voor oude muziek te verrijken door jong talent en gevestigde namen te stimuleren in onderzoek. Zo wil Musica Antica eraan bijdragen dat het ensembleklimaat in de stad op een niveau blijft dat ertoe doet. Met het organiseren van acht concerten per seizoen in de serie *Bach op Vrijdag* en negen concerten per seizoen in de serie *Oude Muziek Nieuw* wil Musica Antica een initiërende rol spelen als programmerende instelling en zo ook de gemeentelijke ambitie op het vlak van talentontwikkeling op concrete wijze invullen. Verder wil Musica Antica de samenwerking met het Koninklijk Conservatorium, het Residentie Orkest en het Dans- en Muziekcentrum (binnen het toekomstige OCC) nader invullen, en zodoende reliëf geven aan het totaalaanbod van oude muziek in de stad.

Een nieuw beleidsvoornemen is het instellen van de Musica Anticaprijs voor bijzonder getalenteerde jonge musici: met een substantieel geldbedrag wil de organisatie de winnaar onderzoek laten doen naar nieuw repertoire of uitvoeringspraktijk, dat hij of zij op een concert in de serie *Oude Muziek Nieuw* komt laten horen. Daarnaast wil Musica Antica één educatieconcert per seizoen uitvoeren op een school. Binnen de budgettaire mogelijkheden blijft de organisatie openstaan voor extra concerten, bijvoorbeeld in samenwerking met Festival Classique. Publieksdoelstelling is om de komende periode de stijgende lijn van het concertbezoek door te trekken.

Musica Antica ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 95.991 (peiljaar 2015). In 2014 en 2015 ontving zij ook een bijdrage van het Fonds Podiumkunsten via de SKIP-regeling (subsidie kleinschalige en incidentele programmering).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Musica Antica een structurele subsidie van € 110.000 per jaar aan. Met de verhoging van het subsidiebedrag wil de aanvrager twee duurdere producties in de serie *Bach op Vrijdag* en de nieuwe Musica Anticaprijs realiseren, de aanstelling van de zakelijk leider vergroten, en deels de vaste aanstelling van de communicatiemedewerker kunnen bekostigen. Daarnaast vraagt Musica Antica volgens de begroting voor 2017 een subsidie van € 10.500 via de SKIP-regeling van het Fonds Podiumkunsten.

Beoordeling Adviescommissie

Net als vier jaar geleden is de Commissie positief over de betekenis van Musica Antica voor het Haagse muzikaleven. De instelling biedt met haar vaste programmering een passend podium aan jong talent in de oude muziek. Zij vervult hiermee een belangrijke rol in het creëren van een goed makersklimaat. Naar het oordeel van de Commissie werkt Musica Antica op voorbeeldige wijze samen met Haagse partners. Mede omdat de afdeling oude muziek van het Koninklijk Conservatorium in Den Haag krimpt, waardoor het voor de organisatie moeilijker wordt om de programmering rond te krijgen met Haagse gezelschappen, werkt zij ook steeds meer samen met de oude muziek afdelingen van de conservatoria in Amsterdam en Utrecht. De Commissie moedigt deze brede oriëntering aan. In haar ogen is dit niet alleen wenselijk door de veranderende muziekpraktijk, maar ook gunstig voor de eigen artistieke signatuur van Musica Antica. De organisatie heeft bewezen een serieuze en kwalitatief hoogwaardige selectie uit het aanbod van diverse conservatoria te maken bij haar programmering.

De Commissie acht structurele ondersteuning van Musica Antica van belang om internationaal jong talent op het gebied van oude muziek voor de stad te behouden. Zij heeft waardering voor de geambieerde groei in de periode 2017-2020, maar constateert dat de activiteiten waarvoor Musica Antica extra subsidiegeld aanvraagt, zeer aanbodgericht zijn (ensembles moeten kunnen spelen).

Volgens de Commissie zou Musica Antica de komende jaren veel vraaggerichter moeten opereren; binnen de bestaande organisatie verdient het vergroten van de zichtbaarheid van de concerten en van het publieksbereik meer prioriteit.

Met het oog op het huidige subsidiebedrag, dat relatief hoog is in verhouding tot het bescheiden aantal concerten en vaste bezoekers in Den Haag, verwacht de Commissie van Musica Antica meer inspanningen om het rendement van dit publieksgeld te verhogen. Naar het oordeel van de Commissie dient de organisatie kritisch te kijken naar het eigen businessmodel en mogelijkheden die momenteel niet optimaal worden benut om een groter, deels nieuw publiek te bereiken (waaronder het uitbouwen van een community en het gebruik van social media).

Conclusie en advies Adviescommissie

Vier jaar geleden is de structurele subsidie verhoogd tot € 90.000 zodat een bezoldigd artistiek leider kon worden aangetrokken. Nu is het aan Musica Antica om haar bestaansrecht te bewijzen door de komende jaren juist te groeien zónder extra steun vanuit de gemeente.

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te continueren op het huidige niveau van € 95.991 per jaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 95.991

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Musica Antica da Camera conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 95.991.

Aangezien het verleende bedrag lager is dan Musica Antica da Camera in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij Musica Antica da Camera een op het verleende bedrag toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016 € 95.991 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 110.000

Budget vanaf 2017 € 95.991 (*exclusief trend 2016*)

MUSICON

Stichting Musicon Producties

Inleiding

Musicon profileert zich als Haags muziekhuis voor iedereen, een ontmoetingsplek voor muzikanten en muzikliefhebbers uit alle culturen. Stichting Musicon Producties creëert aanbod dat een aanvulling is op het aanbod van Muziekcentrum Musicon, een particulier bedrijf met oefenruimtes, een poppodium voor circa 220 bezoekers met café, een muziekschool en productiekantoor. Het aanbod van Musicon Producties bestaat uit programmering op het podium, een aantal middelgrote Haagse festivals en educatie en talentontwikkeling voor de jeugd en andere doelgroepen. Musicon werkt intensief samen met het Haags Pop Centrum, het Popdistrict, Paard van Troje en Aight.

Met de projecten *Get On Stage* en *Your Stage* brengt Musicon jongeren in contact met diverse podia en cultuurinstellingen in de stad. Voor het I Love HipHop Festival werkt Musicon samen met Aight. Met het festival Summertime bereikt Musicon nieuwe doelgroepen. *Rap Class* is het hiphop en urban zang-talentontwikkelingstraject voor jongeren, waarmee Musicon nieuwe doelgroepen naar zomerfestivals en andere gelegenheden brengt.

In de periode 2017-2020 richt Musicon zich op de professionalisering van de organisatie en de nadere ontwikkeling van de pijlers cultuureducatie en talentontwikkeling (o.a. via *Your Stage* en de *Rap Class*), de podiumfunctie (met speciale aandacht voor de nicheprogrammering) en festivals (waaronder Summertime en het Haags Podium op Parkpop).

Musicon vraagt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 een structurele subsidie van € 259.260 per jaar aan. Musicon ontving de afgelopen periode via stichting Bazart een structurele subsidie van € 53.125 voor de uitvoering van nicheprogrammering.

Beoordeling Adviescommissie

De verbindende en initiërende functie van Musicon wordt door de Commissie zeer gewaardeerd. Musicon weet mensen daadwerkelijk verder te brengen, en ze daarna ook weer los te laten. Musicon is sterk geworteld in de stad en kan vernieuwing aanjagen. De kwartiermakersfunctie van Musicon acht de Commissie van belang voor de stad. De instelling is laagdrempelig en werkt bottom-up. Musicon maakt geen deel uit van het huidige Kunstenplan, maar wordt momenteel gesubsidieerd via Bazart. Deze constructie is volgens Musicon niet succesvol en de Commissie heeft er dan ook begrip voor dat Musicon een nieuwe aanvraag indient voor het Kunstenplan.

Festivals zoals Summertime en het Haags Podium op Parkpop zijn afgelopen jaren succesvol gebleken en zijn inmiddels een vaste waarde in het festivalaanbod. Beide festivals passen goed binnen de doelstelling van de organisatie en geven duidelijk weer waar Musicon voor staat. De Commissie heeft waardering voor de rol die Musicon speelt om de culturele humuslaag in Den Haag te verbreden en te vernieuwen. De vraaggerichte aanpak van Musicon ligt hieraan ten grondslag. Deze ontwikkeling van nieuwe aanjagers zowel op de planken als achter de schermen is van grote waarde.

De Commissie vindt de begroting inzichtelijk. Omdat de hoge werkdruk de organisatie op den duur – zoals zij zelf aangeeft- kan verzwakken, adviseert de Commissie Musicon te ondersteunen in de versterking van haar organisatie. Zij adviseert hiervoor middelen te oormerken, omdat van hieruit de samenwerking en synergie ontstaat waar Musicon zich de afgelopen periode in bewezen heeft. De Commissie wijst Musicon op de naleving van de Code Cultural Governance, waarbij onder meer een rooster van aftreden geldt voor het bestuur.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over het plan van Musicon, maar acht het niet reëel alle activiteiten van Musicon honoreren. Zo ziet zij op het gebied van binnenschools aanbod een samenwerking met CultuurSchakel voor zich. Bij Musicon ligt de educatieve taak in het verzorgen van kwalitatief goed aanbod (cursussen en workshops). Dit naast de activiteiten op het gebied van activatie en participatie en didactische training van toekomstige docenten. Voor al deze activiteiten heeft de Commissie grote waardering. De Commissie adviseert een bedrag van € 190.000 bestemd voor professionalisering van de organisatie en voor de festivals Summertime en Haags Podium Parkpop. Een bedrag van € 40.000 is geormerkt voor de functie van Musicon als talentontwikkelaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 190.000

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. In de periode 2013-2016, toen de structurele subsidie van de gemeente wegviel, heeft Musicon zich van haar sterke kant laten zien. Musicon heeft in deze periode cultureel ondernemerschap getoond en haar rol in de popinfrastructuur gehandhaafd.

Wij verwachten dat Musicon de Code Cultural Governance naleeft, waarbij er een heldere rolverdeling is tussen directie en bestuur en er een rooster van optredens geldt voor het bestuur.

BESLUIT

Wij verlenen Musicon conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 190.000, bestemd voor professionalisering van de organisatie en voor de festivals Summertime en Haags Podium Parkpop en waarvan € 40.000 is geoormerkt voor talentontwikkeling.

Aangezien het verleende bedrag lager is dan Musicon in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij Musicon een op het verleende bedrag toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 259.260
Budget vanaf 2017	€ 190.000 bestemd voor professionalisering van de organisatie en voor de festivals Summertime en Haags Podium Parkpop en waarvan € 40.000 is geoormerkt voor talentontwikkeling

MUZEE SCHEVENINGEN

Stichting Muzee Scheveningen

Inleiding

De Stichting Muzee Scheveningen (Muzee) wil het cultureel erfgoed van Scheveningen en een zeebiologische collectie beheren, behouden en selectief uitbreiden. Deze collecties worden voor een breed publiek ontsloten door een permanente presentatie, tijdelijke exposities, publicaties, educatieve en publieksactiviteiten. Thematische tentoonstellingen leggen verbanden met maatschappelijke organisaties en de bewoners van het stadsdeel Scheveningen. Tevens wil Muzee als cultuuranker voor het stadsdeel Scheveningen actieve en passieve cultuurparticipatie bevorderen. Bij deze activiteiten wordt ook ingezet op social media. Muzee heeft een ruime achterban van donateurs, vrijwilligers en een vriendenvereniging. Een substantieel deel van de omzet bestaat uit eigen inkomsten. Muzee had in 2014 30.749 bezoekers. Muzee heeft verhuisplannen naar een pand, direct gelegen naast de vuurtoren.

Vanwege een hoge werkdruk geeft Muzee aan dat uitbreiding met minimaal twee formatieplaatsen noodzakelijk is om de museale en cultuurankerfunctie op goede wijze te kunnen voortzetten. Eén voor beheer van de cultuurhistorische collectie en één voor het goed kunnen uitvoeren van de cultuurankerfunctie.

Muzee Scheveningen ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 317.869 per jaar. In 2015 en 2016 ontving Muzee een incidentele bijdrage van € 20.000 voor programmering en marketing. Muzee vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag aan van € 432.300 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie constateert dat Muzee Scheveningen een sterk lokaal en met de wijk verbonden museum is dat zich richt op de geschiedenis van Scheveningen als vissersplaats en als badplaats. Het laagdrempelige museum heeft een tweeledige collectieopbouw, namelijk cultuurhistorisch en natuurhistorisch. De Commissie is positief over de cultuurhistorische tentoonstellingen die gepland zijn en de samenwerking met andere culturele instellingen. Voorts waardeert zij dat de cultuurhistorische collectie in samenwerking met het Haags Historisch Museum wordt gedigitaliseerd en dat de digitalisering van de natuurhistorische collectie is voltooid met hulp van Museon. De wijze van presenteren ziet zij niet als vernieuwend en zij constateert dat Muzee een wat nostalgische indruk zou kunnen maken als museum dat terugblijkt op een roemrijk verleden. De Commissie waardeert dat het museum ook onderzoek doet en met regelmaat publiceert over cultuurhistorische onderwerpen, in die zin fungeert Muzee als kenniscentrum.

De Commissie is positief over de natuur- en cultuurhistorische lessen die Muzee aanbiedt aan met name het primair onderwijs. In 2014 ontving de organisatie bijna 3.000 leerlingen voor lessen en activiteiten gericht voor basisschoolkinderen. De Commissie onderschrijft het voornemen een klankbordgroep op te richten om meer vraaggericht te kunnen werken en verwacht dat dit ook buiten het onderwijs de participatie van een jonger publiek bevordert.

Muzee vervult sinds 2013 tevens de functie van cultuuranker in stadsdeel Scheveningen en biedt in die hoedanigheid onder meer een podium voor jazzavonden, kunstenaars en amateurverenigingen in de wijk. Mede door het cultuurcafé, waar wijkbewoners samenkomen voor sociale evenementen, vormt Muzee als wijkcentrum een bindend element in de wijk.

De activiteiten die de aanvraag voor de periode 2017-2020 noemt met betrekking tot de cultuurankerfunctie zijn veelomvattend, maar in de optiek van de Commissie onvoldoende concreet uitgewerkt. Zij mist hierin cohesie en een coherente visie en is er niet van overtuigd dat formatie-uitbreiding de oplossing is.

Naast de bezoekers die specifiek voor de activiteiten van het cultuuranker lijken te komen, ontvangt Muzee 20.000 museumbezoekers per jaar, wat de Commissie als een relatief hoog bezoekersaantal ziet. De vriendenvereniging, donateurs en het percentage eigen inkomsten van circa 42 procent getuigen van een ondernemende instelling.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie acht een Cultuurankerfunctie in Scheveningen van belang, maar is van mening dat de voorliggende aanvraag van Muzee hierin onvoldoende voorziet. De Commissie adviseert Muzee een aanvullend plan te laten indienen waarin voor de cultuurankerfunctie een meer uitgewerkte ambitie en een concreet plan van aanpak naar voren komen.

Specifiek als museum speelt Muzee een onderscheidende rol in Scheveningen en daarmee tevens voor Den Haag, zo constateert de Commissie. Zij adviseert de subsidie die specifiek voor de museale functie wordt aangewend, te continueren met het peilbedrag van 2015.

Gedeeltelijk honoreren: € 271.900

Reserveren voor cultuurankerfunctie in Scheveningen: € 66.057 waarvan € 20.000 extra voor programmering inclusief marketing.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies grotendeels over. In het advies heeft de Adviescommissie het verzoek van Muzee om uitbreiding met één formatieplaats voor de voortzetting van de museumfunctie ter reparatie van het wegvallen van een WIW-medewerker in 2017 afgewezen. In haar zienswijze heeft Muzee in de ogen van het college overtuigend aangetoond dat door deze afwijzing een te grote lacune dreigt te ontstaan in de kernformatie van Muzee, en het functioneren van het museum in het geding komt. Om deze reden kent het college Muzee een extra subsidie toe van € 42.600 toe.

In haar zienswijze geeft Muzee daarnaast aan graag de cultuurankerfunctie te behouden, maar verzoekt (overeenkomstig de zienswijze van de gezamenlijke cultuurankers) binnen het toegezegde bedrag het huidige bedrag voor overhead te verhogen. Wij stemmen hiermee in.

BESLUIT

Wij verlenen Muzee voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 380.557, waarvan € 66.057 voor de cultuurankerfunctie.

Budget 2016 € 317.869 (exclusief trend 2016)

Budget aangevraagd € 432.300

Budget vanaf 2017 € 380.557 (exclusief trend 2016), waarvan € 66.057 voor de cultuurankerfunctie

NEDERLANDS DANS THEATER

Stichting Nederlands Dans Theater

Inleiding

Het in 1959 opgerichte Nederlands Dans Theater (NDT) geniet wereldfaam door de hoogwaardige kwaliteit van zijn dansers en artistieke creaties. Vanuit Den Haag presenteert het gezelschap jaarlijks gemiddeld tien nieuwe choreografieën. Een continu proces van artistieke creatie en talentontwikkeling vormt hiervoor de basis. Met de aanstelling van Paul Lightfoot in 2011 heeft NDT voor het eerst sinds het vertrek van Jiri Kylián weer een maker als artistiek directeur. Tot het seizoen 2015-2016 was NDT het huisgezelschap van het Lucent Danstheater. Nadat in 2014 het gemeentelijk besluit kwam tot het nieuw te bouwen Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC) aan het Spuiplein, zijn de Haagse NDT-voorstellingen tijdelijk verhuisd naar het Zuiderstrandtheater. In 2019 betreft NDT het toekomstige OCC, samen met Dans- en Muziekcentrum Den Haag (DMC), het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium.

In de periode 2017-2020 wil NDT zijn toonaangevende positie in het internationale dansveld bevestigen en verstevigen. Een continue aanscherping van het artistieke beleid, het blijven investeren in de ontwikkeling van talent en toekomstig publiek en het voortdurend bouwen aan een professionele, compact opererende en flexibele organisatie die ten dienste staat van het kernproduct worden nodig geacht om de doelstellingen in de komende jaren te realiseren. NDT kiest hierbij voor zeven speerpunten: kwaliteit, talentontwikkeling, educatie, vernieuwing en experiment, publiek, ondernemerschap.

NDT noemt zich uniek in zijn soort door de hoge kwaliteit en ruime diversiteit van het dansers tableau en het choreografisch tableau. NDT biedt de zorgvuldig geselecteerde dansers van NDT1 en NDT2 een zo rijk mogelijk palet mogelijkheden voor ontplooiing van hun talent en verdieping. De choreografen en choreografieën worden met zorg gekozen om de breedte en verdieping van het totale artistieke aanbod te waarborgen. Naast het team van vaste choreografen, Sol León en Paul Lightfoot, Crystal Pite en Marco Goecke, kiest NDT voor verdieping van de artistieke relaties met Sharon Eyal en Gai Behar, Franck Chartier en Gabriela Carrizo, Hofesh Shechter en Edward Clug. Johan Inger en Alexander Ekman zijn geen *associate choreographers* meer, maar blijven wel met hun werk aan NDT verbonden. Datzelfde geldt voor Hans van Manen.

Met talentontwikkeling richt NDT zich op drie specifieke groepen: dansers, choreografen en begeleiders (docenten, balletmeesters, e.d.). Voor deze drie groepen zijn toegespitste programma's samengesteld. Aanvullend op de bestaande projecten als de *Summer Intensive* voor danstalent van over de hele wereld, *Switch* en de samenwerking met het Koninklijk Conservatorium en Korzo (*Here we live and now*, avondvullende productie, Up & Coming Choreographers) wordt ingezet op nieuwe projecten als een jaarlijks internationaal concours voor choreografisch talent, *Shortcuts XL* (dat talentvolle choreografen helpt de stap naar de grote zaal te zetten), en internationale edities van de *Summer Intensive*.

Op het gebied van educatie wil NDT het jaarlijks aantal schoolvoorstellingen uitbreiden en voor scholen kosteloos aanbieden. De noodzakelijke fondsen zullen worden geworven bij sponsors, institutionele fondsen en (vermogende) particulieren. Doelstelling is in 2020 tien schoolvoorstellingen aan te bieden, waarmee 4.500 kinderen in het primair onderwijs worden bereikt. Om de ambitie van (inter)nationale spreiding van NDT's opgebouwde kennis en kunde van cultuureducatie te kunnen verwezenlijken, worden digitale toepassingen ontwikkeld voor op scholen. Doelstelling is hiermee in 2020 minimaal 6.000 kinderen te bereiken.

Op het gebied van vernieuwing en experiment ziet NDT door de digitalisering van de maatschappij mogelijkheden op verschillende terreinen. Zo worden met eerder ontwikkeld filmmateriaal nieuwe producties gecreëerd voor digitale en mediale verspreiding, en wordt geëxperimenteerd met virtual reality. Het jongereninitiatief *Motus*, waarbij NDT zijn kunst in aangepaste vorm presenteert buiten het theater in een meer natuurlijke habitat voor jonger publiek, wordt voortgezet en doorontwikkeld voor andere locaties. Artistiek experiment krijgt vorm in uitwisselingen via coproducties en partnerships met andere culturele instellingen. Streven is om zoveel mogelijk te werken met live muzikale begeleiding.

NDT bestaat in 2019 zestig jaar en wil het NDT-erfgoed ontsluiten. Fotografie en videomaterialen, maar ook decors, kostuums en marketingcommunicatie-materialen van de ruim 650 balletten die in de

historie van NDT gemaakt zijn, zullen in kaart gebracht en georganiseerd worden. De ontsluiting van het materiaal krijgt onder andere vorm in wisselende fysieke en digitale installaties. Het streven is om in de publieke ruimte van het Onderwijs- en Cultuurcentrum de geschiedenis van NDT zichtbaar te maken middels wisselende installaties. Ook acht NDT op dit vlak samenwerking met andere Haagse instellingen als het Gemeentemuseum en het Filmhuis mogelijk.

De publieksgroepen die NDT wil bereiken en binden, vallen geografisch gezien in drie gebieden. In Den Haag trekt NDT publiek met een lokale/regionale binding, dat NDT in veel gevallen ook kent van educatie- en talentontwikkelingsprojecten. In de rest van Nederland wordt NDT geprogrammeerd in een selectie van stedelijke en regionale theaters. De motivatie van deze publieksgroepen is primair dat zij een voorstelling willen bezoeken in het topsegment van de Nederlandse moderne dans. Internationaal neemt de vraag naar NDT al een aantal jaren toe. De populariteit en positie van moderne dans en de positionering van NDT daarbinnen is per land afhankelijk van het lokale culturele landschap en de marketingkeuzes van de speeltheaters, aldus de aanvraag.

De ingezette commerciële koers ten aanzien van marketingcommunicatie, sponsoring en fondsenwerving wil NDT doorzetten. Het uitgangspunt van consistent doorgevoerde content marketing, in samenhang met dataverzameling en analyse van publieksgroepen, is volgens NDT succesvol in publieksbereik en –binding. Dit is de basis voor de verdere ontwikkeling van fondsenwerving bij particuliere donateurs door middel van het Vriendenprogramma en het Fonds Nederlands Dans Theater voor vermogende particulieren, en ook voor de meerjarige relaties met corporate partners. Doelstelling is om de inkomsten uit sponsoring en fondsenwerving te bestendigen en jaarlijks verder uit te bouwen tot 1,45 miljoen euro in 2020.

NDT ontvangt momenteel een structurele subsidie vanuit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013–2016 van € 2.079.071 (peiljaar 2015) van de gemeente Den Haag. Daarnaast ontvangt NDT een bedrag van € 6.545.281 (prognose 2015) in het kader van de culturele basisinfrastructuur van de rijksoverheid.

Voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 vraagt NDT gemiddeld € 2.675.320 structurele subsidie per jaar aan de gemeente Den Haag (inclusief een additionele subsidie ter compensatie van de huurverhoging als NDT het nieuwe OCC zal betrekken), en volgens de begroting € 6.578.007 aan het rijk. NDT vraagt aan de gemeente € 400.000 per jaar extra voor versterking van de personele organisatie, en projecten op het gebied van talentontwikkeling en ontsluiting van het Haagse danserfgoed van NDT.

Beoordeling Adviescommissie

Naar het oordeel van de Commissie is de nationale en internationale positie van NDT als kwalitatief hoogwaardig dansgezelschap met een talentontwikkelingsprogramma ongeëvenaard. Zij is nieuwsgierig naar de toekomst die artistiek directeur Paul Lightfoot het gezelschap gaat brengen. Ook is de Commissie positief over de sociaal-maatschappelijke verankering van NDT in de stad, die vorm krijgt in de voorstellingen in de Haagse theaters, in de cultuureducatieve activiteiten, de schoolvoorstellingen en in de continue investering in talentontwikkeling en samenwerkingen met een grote variëteit aan Haagse partners.

In het algemeen constateert de Commissie dat het beleidsplan van NDT in artistiek opzicht weinig inspirerend van toon is en een enigszins zakelijke indruk wekt, waarbij de genoemde doelstellingen en speerpunten weinig concrete artistieke uitwerking krijgen. Zo noemt NDT bijvoorbeeld wel namen van choreografen die nu al werk voor het gezelschap maken en dat ook in de periode 2017-2020 zullen doen, maar in de aanvraag wordt niet uitgelegd welke artistieke visie, lijn, keuzes en aanpak NDT hierbij voor de toekomst voor ogen heeft. De Commissie had meer willen lezen over de richting die NDT de komende jaren op wil. Daarnaast had zij meer reflectie verwacht op de ambities uit de lopende beleidsperiode, met name op de plannen om NDT1 en NDT2 een meer onderscheidend profiel, doelstelling en repertoire te geven, temeer de Commissie de indruk heeft dat er op dit vlak wel stappen zijn gezet.

De Commissie vindt het lovenswaardig dat binnen NDT al sinds 1959 de talentontwikkeling van zowel nationale als internationale dansers en choreografen diepgeworteld is. Echter ook hier signaleert de Commissie in de aanvraag een gebrekkige uitwerking van – in potentie interessante – nieuwe projecten zoals een jaarlijks internationaal concours voor choreografisch talent, *Shortcuts XL*, en

internationale edities van de *Summer Intensive*. De plannen lezen meer als een opsomming, waarbij een toelichting op de artistiek-inhoudelijke intenties en doelstellingen ontbreekt. Dat NDT voorziet in een nauwe samenwerking met Korzo op het gebied van talentontwikkeling met bestaande en nieuwe activiteiten juicht de Commissie toe. Zij acht de samenwerkingsplannen van groot belang voor de ambitie van Korzo om een door het rijk gesubsidieerd productiehuis voor de dans te worden.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering merkt de Commissie op dat zij het extra gevraagde bedrag van € 400.000 per jaar voor NDT's ambities in Den Haag niet goed vindt gemotiveerd in de aanvraag. De Commissie twijfelt niet aan nut en functie van deze ambities, maar de bijbehorende plannen (voor talentontwikkeling, ontsluiting van het Haagse danserfgoed van NDT, structurele versterking van de organisatie) zijn summier uitgewerkt, zonder duidelijke doelstellingen, tijdspad, of begroting. Hierdoor is het voor de Commissie moeilijk te beoordelen of een extra structurele ondersteuning per onderdeel noodzakelijk en wenselijk is.

Dat er überhaupt een toelichting op de begroting ontbreekt, maakt deze lastig te beoordelen en wordt gezien als een serieuze ommissie. De Commissie vindt het hoogst opmerkelijk dat de begrote publieksinkomsten vier jaar lang op hetzelfde niveau blijven, en de toekomstige verhuizing naar het OCC daarop geen invloed lijkt te hebben. Terwijl NDT in het seizoen 2014-2015 in Den Haag een zaalbezettingpercentage van 85 procent realiseerde, wordt voor de komende periode begrotingstechnisch uitgegaan van een lagere zaalbezetting. Daarbij vindt de Commissie het een gemis dat NDT in zijn prognose publieksinkomsten binnenland niet een heldere uitsplitsing zoals tekstueel in de begroting is aangegeven, heeft ingevuld. Naar het oordeel van de Commissie kiest NDT de lijn om financiële vraagstukken conservatief te begroten (publieksinkomsten) en extra kosten (hogere huur, nieuwe programma-ideeën) bij de gemeente Den Haag neer te leggen. Onduidelijk is wat de bijdragen daarvoor zijn vanuit de sponsors, het rijk en de eigen begroting.

Terwijl NDT in de periode 2017-2020 minder op tournee wil in Nederland en de publieksinkomsten binnenland fors afnemen ten opzichte van 2015, wil het gezelschap vanaf 2017 juist meer gaan spelen in het buitenland (en daar substantieel meer inkomsten uit genereren). De Commissie begrijpt de financiële motivatie, maar mist in de aanvraag een duidelijke toelichting op de organisatorische consequenties van NDT's wens om meer flexibel te kunnen inspelen op de vraag om meer voorstellingen in het buitenland te spelen. Het is niet helder hoe dit zal worden afgestemd met de binnenlandse planning en hoe meer flexibiliteit in de organisatie gaat worden ingebed.

Hoewel NDT in Nederland ten opzichte van 2014 een daling in publieksaantallen en -inkomsten voorziet, wil het gezelschap de afdeling Marketing, Communicatie & Development uitbreiden van 8,78 fte in 2014 naar 10,48 fte in 2017. Dit zou volgens de Commissie een marketinginzet rechtvaardigen die juist stijgende publieksinkomsten genereert. Zij vermoedt dat de afdeling ook een grote taak heeft in het realiseren van extra sponsorinkomsten; een toelichting ontbreekt echter. De Commissie is vol lof over het door NDT behaalde resultaat van meer dan 1 miljoen euro uit sponsoring, fondsenwerving en mecenaat in de afgelopen jaren. Zij heeft echter enige zorg over de haalbaarheid van het voornemen om de inkomsten uit sponsoring en fondsenwerving jaarlijks verder uit te bouwen tot 1,45 miljoen euro in 2020, aangezien bij deze doelstelling een concreet plan van aanpak voor de toekomst ontbreekt.

Tot slot constateert de Commissie dat NDT aan zijn beleidsplan als bijlage een reeds eerder geformuleerde 'gezamenlijke visie in zeven punten' ten aanzien van het toekomstige OCC heeft toegevoegd. Deze algemeen geformuleerde tekst baart de Commissie enige zorg, want zij geeft vooralsnog geen zicht op de door de gemeente noodzakelijk geachte verdergaande afstemming en concrete samenwerking tussen NDT, DMC, het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium op het gebied van de programmering, talentontwikkeling, educatie, marketing en publieksopbouw. Een meer uitgewerkte visie zou de basis moeten zijn voor dit belangrijke centrum van het muziek- en dansleven in de stad.

De Commissie spoort de betrokken OCC-partners met klem aan om alsnog te komen tot een grondig geformuleerde samenwerking en afstemming. Naar haar oordeel zou de gemeente de vinger aan de pols moeten houden door regelmatige monitoring. In het verlengde hiervan signaleert de Commissie aan de gemeente dat geen van de ingediende meerjarenbeleidsplannen voldoende licht werpt op de situatie die zou ontstaan indien de oplevering van het nieuwe OCC onverhoopt vertraging oploopt.

Conclusie en advies Adviescommissie

Ondanks haar kritiepunten acht de Commissie het voor Den Haag van groot belang dat NDT zijn activiteiten kan voortzetten als uniek en internationaal vermaard gezelschap, dat investeert in de continue talentontwikkeling van zowel nationale als internationale dansers en choreografen. De Commissie acht een subsidieverhoging van € 100.000 wenselijk, voor structurele versterking van de organisatie van NDT ten behoeve van talent en creatie.

De Commissie beveelt aan om vanuit de gemeente de activiteiten van NDT tussentijds te monitoren, met het oog op de noodzakelijk geachte intensivering van de samenwerking en afstemming met de andere drie instellingen waarmee NDT het nieuwe OCC zal betrekken.

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te verhogen tot € 2.179.071 per jaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 2.179.071

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd, adviseert de Commissie om aan NDT een extra structurele subsidie toe te kennen van € 100.000 voor talentontwikkeling.

Vanwege NDT's bijzondere positie en functie hoopt de Commissie dat ook het rijk de subsidieaanvraag van NDT substantieel zal honoreren. Indien de honorering door het rijk substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om NDT een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het rijk en/of cultuurfondsen moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Beoordeling Raad voor Cultuur

Het Nederlands Dans Theater heeft een aanvraag bij het rijk ingediend als groot gezelschap voor moderne dans in een internationale context. De Raad voor Cultuur heeft op 19 mei 2016 zijn advies over de Basis Infrastructuur voor 2017-2020 openbaar gemaakt. Het advies over het Nederlands Dans Theater is positief.

Stichting het Nederlands Dans Theater (hierna: NDT) is een groot internationaal dansgezelschap, gevestigd in Den Haag. Het creëert en presenteert moderne dans op het hoogst mogelijke niveau. Het wil in zijn dans hoogwaardig en vernieuwend zijn, waarbij het veel waarde hecht aan zijn verbondenheid met de maatschappij en zijn publiek. Behalve het creëren van dansproducties ontplooit het NDT ook activiteiten op het gebied van talentontwikkeling. Waar het de eigen autonomie niet in de weg staat, werkt het samen met artistieke partners. In de komende periode wil het NDT zijn toonaangevende positie in het internationale dansveld bevestigen en verstevigen. Het NDT beschikt over twee gezelschappen: NDT1 en NDT2, waarvan het tweede is bedoeld voor de ontwikkeling van jong dans- en choreografietalent.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting het Nederlands Dans Theater een subsidiebedrag toe te kennen van € 6.510.000.

De raad vindt dat het NDT zich de afgelopen jaren onder de nieuwe artistiek leider op goed artistiek niveau heeft gehandhaafd na het wegvallen van het werk van Jirí Kylián. Er zijn enkele internationaal vermaarde choreografen aangetrokken. Wel meent de raad dat het gezelschap zich in internationaal opzicht met name onderscheidt in de kwaliteit van de dansers, en niet meer zozeer in zijn keuzes voor repertoire en choreografen. De plannen voor de komende periode vindt de raad gedegen uitgewerkt.

De raad is verheugd over de wijze waarop talentontwikkeling binnen het NDT vorm krijgt door de invulling van NDT2 en de samenwerking met Korzo. Het educatieve programma van het NDT vindt de raad beperkt, maar wel in overeenstemming met het profiel van de instelling.

De raad heeft begrip voor de keuze om meer in het buitenland te gaan spelen omdat dit hogere revenuen en hogere zaalbezettingen oplevert, maar hij benadrukt dat dit niet ten koste mag gaan van de aandacht voor de publiekswerving in Nederland. Ook meent hij dat het gezelschap meer moeite moet doen om een cultureel divers publiek naar de zalen te krijgen.

Over het ondernemerschap van het NDT oordeelt de raad gematigd positief. De financiële situatie is na een tekort in de afgelopen periode weer gezond en er zijn successen geboekt met het verhogen

van de sponsorinkomsten. Het NDT toont zich verder een gedegen werkgever, dat met vaste krachten werkt en hen conform cao betaalt.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad oordeelt positief over de manier waarop Paul Lightfoot het Nederlands Danstheater na zijn aanstelling als artistiek leider in 2012 artistiek heeft vormgegeven. Het feit dat het gezelschap drie jaar lang geen werk van Kylián mocht opvoeren – de choreograaf hoopte zo het NDT te dwingen zich opnieuw te profileren – had gevolgen voor het repertoire; het krachtige stempel dat Kylián op de dans drukte, valt niet eenvoudig te evenaren. Toch werd met de vaste choreografen Marco Goecke en Crystal Pite en met diverse nieuwe dansers en choreografen een aantrekkelijk aanbod gecreëerd. Per programma werd echter te vaak teruggevallen op een beperkt deel van het artistieke palet van het gezelschap.

In internationaal opzicht onderscheidt het NDT zich volgens de raad inmiddels met name in de kwaliteit van de dansers, en niet meer zozeer in de keuzes voor repertoire en choreografen. Het gezelschap kan minder dan in zijn hoogtijdagen bogen op zijn reputatie als innovator van de moderne dans. Ook de komende periode blijft het gezelschap zich in de bekende artistieke lijn voortbewegen, door te kiezen voor internationaal vermaarde choreografen die niet exclusief voor NDT creëren. Het gezelschap wil jaarlijks tien nieuwe producties maken met zijn vaste choreografen Pite, Goecke, het duo Sol León en Lightfoot en enkele choreografen met wie het artistieke relaties onderhoudt. Het gezelschap werkt niet langer structureel met associate choreographers, al wordt de samenwerking met enkelen van hen voortgezet. Ook de mogelijkheid om het werk van Kylián opnieuw op te nemen in het repertoire wordt onderzocht. De raad vindt dit goede, maar weinig vernieuwende keuzes. NDT2, dat als springplank dient voor jonge dansers, vindt de raad in dit opzicht iets innovatiever dan NDT1, vanwege de keuze voor spannende jonge dansmakers.

Het plan dat het NDT voor de komende periode presenteert, vindt de raad gedegen uitgewerkt. Het gezelschap presenteert enkele aansprekende nieuwe plannen. Zo wil het virtual reality gaan integreren in zijn voorstellingen en wil het een begin maken met het ontsluiten van het eigen erfgoed. Hierdoor worden beeldmaterialen, decors, kostuums en communicatiemiddelen van de ruim 650 gecreëerde balletten toegankelijk voor openbare en online vertoningen.

De raad is ook verheugd over de wijze waarop talentontwikkeling binnen het NDT vorm krijgt. Voor jonge dansers en in mindere mate voor beginnende choreografen is er het gezelschap NDT2, dat als springplank geldt naar NDT1. Activiteiten op het gebied van talentontwikkeling voor choreografen zijn verder sinds 2013 deels belegd bij het Haagse dansproductiehuis Korzo. De raad oordeelt positief over de plannen om deze samenwerking voort te zetten. Met name het nieuwe project 'Shortcuts XL', waarin choreografen worden begeleid bij hun stap naar de grote zaal, vindt hij waardevol. Een reflectie op deze samenwerking en inzicht in de financiële afspraken tussen Korzo en het NDT ontbreekt echter in het plan.

Educatie en participatie

Het NDT organiseert een verscheidenheid aan educatieve activiteiten, al vindt de raad het aantal activiteiten en het bereik – gezien het profiel van het NDT – niet bijzonder groot. Met twee scholen in het basisonderwijs is een partnership aangegaan. Ook zijn er schoolvoorstellingen, de 'Danswaaier' voor scholen in het primair onderwijs, het project 'Uitblinkers!' voor jongere kinderen, open dagen en kinderactiviteiten rond matineevoorstellingen. Verder zijn er inleidingen op voorstellingen, workshops en activiteiten voor middelbare scholieren. De jaarlijkse 'Summer Intensive' trekt vele (pre)professionele dansers van veertien tot dertig jaar naar het gezelschap. Voor amateurdansscholen en -dansers is er 'Move In Focus', een netwerk waarbinnen dans-educatieve activiteiten worden ontwikkeld.

De raad is positief over de voorgenomen verdubbeling van het aantal schoolvoorstellingen tot tien per jaar (voor 4.500 kinderen uit het primair onderwijs), maar vindt het geen goede keuze dat het NDT deze voorstellingen gratis aanbiedt en afhankelijk maakt van sponsorgelden. Hij meent dat hiervoor aanspraak kan worden gemaakt op de cultuurbudgetten van scholen.

De raad vindt het ten slotte een goed plan om digitale toepassingen te gaan ontwikkelen voor scholen, al merkt hij op dat het gezelschap hiermee achterloopt op veel andere podiumkunstinstituten in de basisinfrastructuur.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

Het NDT ontvangt veel publiek in binnen- en buitenland en heeft zijn (trouwe) bezoekers in de eigen standplaats goed in beeld. In Den Haag en Amsterdam is de zaalbezetting zeer hoog. De zaalbezetting in de rest van het land blijft wat achter, volgens de instelling omdat gezelschappen in Nederland afhankelijk zijn van de marketinginspanningen van theaters. Het gezelschap zegt de aandacht in Nederland daarom vooral te willen richten op die theaters die strategisch van belang zijn, goede of stijgende bezettingscijfers laten zien en een actieve marketing voeren. Die keuze kan de raad begrijpen, maar hij benadrukt dat marketing voor het eigen werk buiten de Randstad ook een verantwoordelijkheid is van het NDT zelf. Hij meent dat dit met het aanbod en de statuur van het gezelschap geen probleem zou hoeven zijn.

De populariteit van het NDT is in het buitenland zeer groot. De raad begrijpt dan ook het voornemen van het gezelschap om meer in het buitenland op te treden, maar wijst erop dat dit niet ten koste moet gaan van de aandacht voor het publiek in Nederland.

De raad vindt dat het NDT, dat zichzelf een voortrekkersrol toebedeelt op het gebied van de innovatie van de dans, meer moeite zou moeten doen om ook een cultureel divers publiek naar de zalen te krijgen. De raad vindt het een gemis dat het hier geen marketingstrategieën voor ontwikkelt.

Positief is de raad over het programma voor jongeren 'Motus', dat in de komende periode wordt voortgezet en waarbij het NDT zich buiten het theater presenteert op plekken die voor jongeren laagdrempelig zijn.

Ondernemerschap

Het NDT is een stabiele organisatie. De raad heeft vertrouwen in de algemeen directeur die in 2014 is aangesteld. Het gezelschap werkt met vaste krachten, die worden beloofd conform de cao Theater en Dans.

Het NDT heeft een solide financiële basis. De liquiditeit, de solvabiliteit en het weerstandsvermogen zijn hoog, de financieringsmix is redelijk. De eigen inkomsten zijn met gemiddeld 49 procent in 2015 zeer hoog. Het gezelschap heeft sinds 2010 zijn sponsorinkomsten verdrievoudigd door een aantal sterke sponsors aan zich te binden. Het streeft naar een verdere toename in de komende periode, tot circa 9 procent van zijn begroting. Dit getuigt volgens de raad van sterk ondernemerschap.

Het NDT rekent op een stevige toename van de structurele subsidie van de gemeente Den Haag voor talentontwikkeling, educatie en participatie, alsmede voor de ontsluiting van het eigen erfgoed. Per 2019 wordt nog een extra bedrag aangevraagd ter compensatie van de huurverhoging die nodig is voor de exploitatie van het Onderwijs- en Cultuurcentrum. De raad vraagt zich af of het realistisch is dat de genoemde bedragen in hun geheel worden toegekend. Mocht de verhoging niet worden toegekend, dan kan het gezelschap naar eigen zeggen het aantal voorgenomen activiteiten verkleinen zonder financieel risico te lopen.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Met betrekking tot de kritiekpunten over het gebrek aan concretisering van de gedeelde ambitie en visie van het DMC, Nederlands Dans Theater, het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium over samenwerking en het samen bewonen en bespelen van het OCC zullen wij conform het advies in gesprek blijven met deze instellingen.

Wij zijn positief over het initiatief van de dansinstellingen in Den Haag om zich vanuit eigen kracht aan elkaar te verbinden en waarbij zij het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid zien om een complete dansketen te vormen. Wij zien hierbij Holland Dance, Korzo en Nederlands Dans Theater als de primaire partijen en achten daarnaast podia als Theater aan het Spui en het Dans en Muziekcentrum Den Haag en de kleinere dansorganisaties belangrijke schakels voor de samenwerking. Verder verwachten wij van alle partners (gezamenlijke) inspanningen om Den Haag als dansstad (inter)nationaal voor het voetlicht te brengen.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan het NDT conform het advies van de Adviescommissie en verlenen het NDT voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 2.179.071 op voorwaarde dat het rijk het advies overneemt van de Raad voor Cultuur om € 6.510.000 subsidie aan het Nederlands Dans Theater toe te kennen.

Aangezien het NDT mede afhankelijk is van een rijkssubsidie, verzoeken wij - afhankelijk van de honorering door het rijk – het NDT conform het advies van de Commissie een herzien plan met passende begroting (met toelichting), waarin het besluit van de minister over de rijkssubsidie voor 2017-2020 is verwerkt in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Conform het Advies zullen wij regelmatig met het Nederlands Dans Theater overleg voeren over de intensivering van de samenwerking en de afstemming met de drie instellingen waarmee het dansgezelschap het nieuwe OCC zal betrekken.

Budget 2016 € 2.079.071 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 2.675.320

Budget vanaf 2017 € 2.179.071 (*exclusief trend 2016*)

NEST

Stichting Nest Foundation

Inleiding

Nest is een platform voor hedendaagse beeldende kunst, met een tentoonstellingsruimte in de De Constant Rebecque Centrale (DCR). Deze culturele broedplaats biedt ook ruimte aan Studio Loos, Zaal 3 van Theater aan het Spui en een veertigtal werkplekken voor kunstenaars uit diverse disciplines. De doelstelling van Nest is het tonen van hedendaagse beeldende kunst, vooral van jong talent en op een laagdrempelige manier. Nest profileert zich als een platform dat kunstenaar, kunstwerk en publiek/samenleving nader tot elkaar wil brengen. Daartoe organiseert Nest exposities met een randprogramma van lezingen, rondleidingen en educatieprojecten met workshops zoals *Verwend Nest* voor kinderen van 6 tot 12 jaar en *On The Spot* voor volwassenen. Bij de begeleiding van jonge kunstenaars wil Nest een brug vormen tussen de academies en de aanstormende beroepsgroep.

Voor de periode 2017-2020 wil Nest een groter publiek genereren en heeft het voornemen te verhuizen naar een locatie die daartoe meer mogelijkheden zou bieden dan de huidige locatie in de DCR.

Stichting Nest Foundation ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 102.349 per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 164.070 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is positief over het werk van Nest. Met het kwalitatieve, vernieuwende beleid heeft Nest een belangrijke positie verworven in het hedendaagse Nederlandse kunstlandschap. Nest biedt een gelaagd en goed overdacht programma en de tentoonstellingen zijn over het algemeen van hoge kwaliteit. Nest heeft een presentatieruimte, is een kunstplatform en vervult een brugfunctie tussen opleidingen en beroepspraktijk. Het educatieve beleid en de buitenschoolse programma's zoals *Verwend Nest* zijn aansprekend en creatief van insteek.

De Commissie ziet de focus op jong talent en talentontwikkeling als onderscheidend. Nest heeft daarvoor een goed oog en exposeert nieuw of relatief nieuw werk. De Commissie mist een duidelijke toekomstvisie op de inhoudelijke ontwikkeling van het programma. Nest geeft aan dat zij een laagdrempelige instelling wil zijn, maar de Commissie ziet dat voornemen niet overtuigend vertaald in een breed toegankelijke programmering.

De Commissie constateert dat in de afgelopen periode niet de groei is gehaald waar de organisatie naar streefde. In de komende periode streeft Nest naar een sterke verhoging van het publieksbereik, maar de aanvraag maakt onvoldoende duidelijk hoe deze vermeerdering in de praktijk wordt gerealiseerd. De Commissie is niet overtuigd dat de verhuizing naar de ruimte aan de Paviljoensgracht, voorheen Gemak/Vrije Academie, ook tot een groter publieksbereik zal leiden. Zij ziet de huidige presentatieruimte in de DCR als passend en ziet een aanjagende rol voor Nest in deze wijk.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert de aanvraag te honoreren met het subsidiebedrag dat is toegekend voor het peiljaar 2015. Zij adviseert Nest om in te zetten op de continuering van het huidige beleid. De Commissie staat niet positief tegenover een verhuizing vanwege de functie die Nest in de wijk vervult en adviseert de aanvullende subsidie die voor de verhuizing wordt aangevraagd niet te honoreren. Nest vervult in de optiek van de Commissie een onderscheidende rol op de bestaande plek.

Gedeeltelijk honoreren: € 102.349

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Commissie en nemen het advies over. Gezien de platformfunctie van Nest en het broedplaatskarakter van DCR verwachten wij dat Nest de samenwerking zoekt binnen de DCR en zowel in de positionering, als in de rol van huurder bijdraagt aan het functioneren van deze voor Nest passende locatie.

BESLUIT

Wij verlenen Nest conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 102.349.

Aangezien het verleende bedrag lager is dan Nest in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij Nest een op het verleende bedrag toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 102.349 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 164.070
Budget vanaf 2017	€ 102.349 (<i>exclusief trend 2016</i>)

NEW DUTCH ACADEMY

Stichting Activiteiten New Dutch Academy

Inleiding

Stichting Activiteiten New Dutch Academy (NDA) is een ensemble dat zich toelegt op de historisch geïnformeerde uitvoeringen van orkestmuziek en kamermuziek uit de 18e en begin 19e eeuw. Nadat haar aanvraag voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2013-2016 werd afgewezen, volgde voor de NDA een periode van financiële sanering, herstructurering en afslanking. Volgens de NDA is de huidige financiële positie gezond en kan men zich sinds 2015 weer richten op beheerste groei in de periode 2016-2020. Als hoogtepunten in de lopende beleidsperiode noemt de NDA onder meer uitvoeringen voor leden van het Koninklijk Huis en Raad van State in Den Haag (2013), optredens voor Première Performances in Hong Kong (2014) en het Istanbul Music Festival (2015), uitvoeringen van het programma *Bach en zijn Nederlandse Tijdgenoten*, en het lanceren van de NDA-app *Den Haag - Internationale Muziekstad in de 18de eeuw*.

In de periode 2017-2020 wil de NDA haar beleid continueren: barokmuziek vanuit historisch perspectief, talentontwikkeling, *outreach* en het internationaal cultureel ambassadeurschap van Den Haag. Verder wil de NDA nadruk leggen op innovatie (onderzoek, documentatie, (digitale) presentatie), en indien financieel haalbaar, een vergroting van het aantal producties. In totaal wil de NDA jaarlijks vier concertprogramma's/producties realiseren: één project in kamerorkestbezetting (20 tot 25 musici) met vroeg-klassiek (kamer)symfonisch werk, twee projecten in mini-orkestbezetting (7 tot 14 musici), en één kamermuziekproject (5 musici) dat zich leent voor internationale tournees. In 2020 voorziet de NDA 14 uitvoeringen met in totaal 2.650 bezoekers. Tot slot wil de NDA haar digitale portfolio verder ontwikkelen middels een strategische digitale promotiecampagne, en bestaande samenwerkingen voortzetten.

De NDA ontvangt momenteel geen subsidie in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. Wel ontving de NDA de afgelopen jaren van de gemeente Den Haag incidentele subsidie uit de Subsidieregeling Culturele Projecten voor verschillende projecten.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt de NDA een structurele subsidie van € 76.000 per jaar aan. Het subsidiebedrag is bestemd voor het inhuren van een (parttime) general manager en het contracteren van de artistiek leider (die nu alleen wordt gehonoreerd als uitvoerend musicus en dirigent). Daarnaast wil de NDA voor toekomstige optredens in het buitenland een beroep doen op de regeling internationalisering van het Fonds Podiumkunsten.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor het feit dat de NDA na een zeer negatief advies en het verlies van structurele subsidie per januari 2013 orde op zaken stelt in de bedrijfsvoering. Wel is de Commissie kritisch over de aanvraag voor de periode 2017-2020. Terwijl de NDA haar programmering beschrijft als kleurrijk, met thematisch onderscheidende concertprogramma's en een frisse speelstijl, acht de Commissie de betekenis van de NDA voor het Haagse muziekleven beperkt. De beoogde basisprogrammering bestaat voor een groot deel uit regulier barok of vroeg-klassiek repertoire; slechts een deel van de programma's toont het onderscheidende vermogen van de NDA op het gebied van Haags symfonisch repertoire.

Daarbij vindt de Commissie de omvang van de basisprogrammering van de NDA projectmatig van karakter: per jaar één project voor kamerorkest met maximaal 25 musici, twee projecten voor een ensemble van maximaal 14 musici, en één kamermuziekproject. Het beoogde publieksbereik in 2020 is 2.650 bezoekers voor 14 concerten. Hiervan zullen 6 concerten in Den Haag plaatsvinden voor in totaal 1.200 bezoekers, waarvan 950 betalende bezoekers. Naar het oordeel van de Commissie staat het gevraagde subsidiebedrag van € 76.000 per jaar niet in verhouding tot het geprognosticeerde publieksbereik, met een te hoog subsidiebedrag per betalende bezoeker tot gevolg.

In het algemeen vindt de Commissie dat de NDA in haar bedrijfsvoering en meerjarenbegroting te zwaar leunt op structurele subsidie (bijna 50 procent) ten opzichte van de exploitatie. Bovenal acht de Commissie de door de NDA gewenste aanstelling van de artistiek leider (€ 25.000 per jaar) en het inhuren van een general manager (€ 17.500 per jaar) middels het gevraagde subsidiebedrag niet in passende relatie staan tot de bescheiden omvang van de activiteitenplanning van de NDA in de periode 2017-2020.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren. Zij vindt het totale repertoire onvoldoende onderscheidend ten opzichte van andere oude muziekinstellingen, de activiteiten te projectmatig van karakter, en bovendien - net als het beoogde publieksbereik in Den Haag - te bescheiden van karakter om in aanmerking te komen voor structurele ondersteuning vanuit de gemeente. Daarbij getuigt de aanvraag van onvoldoende cultureel ondernemerschap.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen New Dutch Academy conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 geen subsidie

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 76.000
Budget vanaf 2017	€ 0

NEW EUROPEAN ENSEMBLE

Stichting New European Ensemble

Inleiding

Het New European Ensemble (NEuE) is een collectief van 20 jonge musici uit meerdere Europese landen, die ook actief zijn als solisten, kamermuzikspelers en aanvoerders van instrumentengroepen in orkesten. NEuE wil een breed publiek aanspreken met projecten waarin nieuwe muziek wordt verbonden met maatschappelijke thema's, oudere muziek, andere kunstvormen en andere muziekgenres.

Voor de periode 2017-2020 verwacht NEuE een flinke groei van projecten, concerten en publieksaantallen. Het aantal uitvoeringen zal in 2020 naar verwachting ruimschoots verdubbeld zijn ten opzichte van 2015. Zo worden in 2019 en 2020 per jaar 107 uitvoeringen voorzien, waarvan 47 optredens in Den Haag. Over de gehele periode komt het totale aantal uitvoeringen op 107. Het betreft grote projecten, waaronder festivals rond componisten van nu, concerten en tournees (NEuE is gevraagd als partner in diverse muziektheaterproducties), en ook kleinschaliger producties zoals kamermuziekconcerten in de tuin van het Nutshuis en literair/muzikale salons in Theater Branoul. Naast genoemde speelplekken werkt NEuE structureel samen met het Dans- en Muziekcentrum (concerten in de Nieuwe Kerk), de Koninklijke Schouwburg, Korzo, festival Dag in de Branding, en het Koninklijk Conservatorium.

Met de multidisciplinaire projecten richt het ensemble zich niet alleen op liefhebbers van nieuwe en klassieke muziek, maar ook op dans-, literatuur- en theaterliefhebbers. Het creëren van nieuwe muziek blijft echter de kernactiviteit van het ensemble. NEuE maakt deel uit van het virtuele Huis voor de Nieuwe Muziek, en is mede-initiatiefnemer van de beoogde Ensemble Academie, waar talentontwikkeling centraal staat. NEuE verstrekt compositieopdrachten aan jonge componisten, en werkt met jonge kunstenaars samen. Educatieve projecten wil NEuE aan internationale middelbare scholen in Den Haag, Engeland en Duitsland gaan aanbieden. Vanwege de verwachte groei van NEuE de komende jaren - zowel binnen Den Haag als (inter)nationaal, acht men een beperkte uitbreiding van de organisatie noodzakelijk.

NEuE ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 76.762 (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt NEuE een structurele subsidie van gemiddeld € 201.250 per jaar aan. Met het extra gevraagde subsidiebedrag wil het ensemble de verwachte groei realiseren, en het vaste team uitbreiden van 0,7 naar 2 fte. Ook bij het Fonds Podiumkunsten vraagt NEuE volgens de begroting een (hogere) structurele subsidie van gemiddeld € 202.500 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

Vier jaar geleden kreeg NEuE een meerjarige subsidie, met daarbij de verwachting dat dit producerende initiatief van voormalige studenten van het Koninklijk Conservatorium door opname in het Meerjarenbeleidsplan de komende jaren voor Den Haag behouden zou blijven en het middensegment van het stedelijke muziekleven een stimulans zou geven. Positief beoordeeld werden vooral NEuE's belangrijke rol in het op te richten Huis voor de Nieuwe Muziek, de compositieopdrachten aan jonge musici en waardevolle educatieactiviteiten. Wel werd nadrukkelijk gesteld dat NEuE zijn ambitieniveau moest bijstellen en het aantal (middel)grote projecten zou moeten beperken tot vier.

Terugblikkend is de Commissie van mening dat zowel het functioneren van het Huis voor de Nieuwe Muziek als de rol van NEuE daarbinnen is achtergebleven bij de verwachtingen. Voor het festival Dag in de Branding werkt NEuE wel samen met het Huis, maar verder heeft het zich - net als de meeste partners - weinig met het Huis beziggehouden. Daarentegen heeft NEuE in de huidige periode 2013-2016 veel meer en pluriformere activiteiten weten te realiseren dan voorzien, in succesvolle samenwerking met een groot aantal partners. De Commissie heeft waardering voor de wijze waarop NEuE in zijn interdisciplinaire projecten dwarsverbanden tussen nieuwe en oudere muziek en andere kunstvormen weet te leggen. In het verlengde hiervan slaagt NEuE er ook goed in om een deels nieuw publiek te bereiken.

Bij de coproducties die NEuE aangaat met andere partners, is het volgens de Commissie niet altijd duidelijk wat het ensemble hier in artistiek-inhoudelijk opzicht uit wil halen. Dit zou naar haar mening beter gearticuleerd kunnen worden. Bovendien is de Commissie van oordeel dat de wijze waarop NEuE zichzelf in zijn aanvraag positioneert ('jonge bevolgen musici', 'de beste instrumentalisten in hun vakgebied'), niet altijd in hun uitvoeringskwaliteit is terug te vinden. Wel heeft NEuE een voldoende onderscheidend artistieke profiel ten opzichte van andere ensembles als Slagwerk Den Haag en Ensemble Klang. Vanwege NEuE's betekenis voor de diversiteit binnen de Haagse ensemblecultuur acht de Commissie het van belang om NEuE structureel te blijven ondersteunen.

Tot slot merkt de Commissie op dat de begroting geen inzicht biedt in het subsidiebedrag dat NEuE binnen de regeling voor meerjarige projectsubsidies van het Fonds Podiumkunsten als 'toeslag talentontwikkeling' zal aanvragen. Hierdoor is ook niet helder welk aandeel van het totale gevraagde bedrag direct kan worden gerelateerd aan talentontwikkeling binnen de Ensemble Academie, waarvan NEuE partner is. De Commissie had op dit punt meer transparantie willen zien.

Conclusie en advies Adviescommissie

Hoewel de Commissie zich kan voorstellen dat NEuE de komende periode een doorbraak naar een hoger niveau verwacht, vooral gezien de concrete plannen voor internationale, prestigieuze samenwerkingsprojecten, wil zij NEuE - net als vier jaar geleden - waarschuwen voor de vanzelfsprekendheid van groei. Dat NEuE ten opzichte van het huidige bedrag ruim tweeënhalf keer meer subsidie aanvraagt om zijn ambities te kunnen realiseren, geeft naar het oordeel van de Commissie weinig blijk van realiteitszin, noch van collegialiteit jegens andere spelers in het Haagse muziekleven, in een tijd van financiële schaarste.

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te continueren op het huidige niveau van € 76.762 per jaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 76.762

Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om NEuE een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Beoordeling Fonds Podiumkunsten

Inleiding

Het New European Ensemble (NEuE), gevestigd in Den Haag, is een ensemble voor nieuwe muziek dat in 2008 is opgericht door jonge musici uit heel Europa. De zakelijke leiding is handen van Onno Ephraim en Emlyn Stam is artistiek coördinator. Dimitri van der Werf verzorgt de marketing, communicatie en ondersteuning op het artistieke vlak. De musici van NEuE willen hun passie voor hedendaagse en 20e-eeuwse muziek delen met een publiek dat breder is dan de doorgewinterde liefhebbers. Het ensemble heeft als doelstelling om hedendaagse muziek op een vernieuwende manier te presenteren, waarbij het ensemble de traditionele concertvorm wil doorbreken. Dit doet de organisatie onder meer door buiten de concertzaal te spelen en muziek te combineren met andere kunstvormen zoals film, literatuur, theater, dans en beeldende kunst. Met compositieopdrachten laat het ensemble nieuw repertoire tot stand komen. Met producties waarin actuele vraagstukken zoals mensenrechten aan bod komen, wil het ensemble tonen dat nieuwe muziek maatschappelijk actueel is. Het ensemble organiseert concertseries, tournees en producties waarin hedendaagse en 20e-eeuwse muziek centraal staan. Regelmatig worden compositieopdrachten verstrekt aan gerenommeerde en jonge componisten. Ook profileert het ensemble zich met opera en dans in verschillende samenwerkingsprojecten: kameroperaproducties, maar ook grote en kleinschalige experimenten met muziek, visuele kunst en choreografie. Op het gebied van talentontwikkeling onderscheidt NEuE zich in samenwerkingsprojecten met jonge componisten, makers en uitvoerende musici, aldus de aanvrager.

In de periode 2017-2020 zal nieuw werk geschreven worden door de Nederlandse componisten Martijn Padding, Peter Adriaansz, Joey Roukens en Svitlana Azarova. Daarnaast zullen de

buitenlandse componisten Carlo Boccadoro, Esaias Järnegard, Benjamin Staern, Pärt Uusberg, Krystof Maratka en José María Sánchez-Verdú nieuw werk schrijven. Er zal met de choreografen Lonneke van Leth, Kenzo Kusuda en Gerard Mosterd aan dans- en muziektheatervoorstellingen gewerkt worden. Jaarlijkse projecten en series betreffen de componistenportretten: Alexander Goehr in 2017, Sofia Gubaidulina in 2018, Mark-Anthony Turnage in 2019 en ten slotte Tansy Davies in 2020. In samenwerking met Dans- en Muziekcentrum Den Haag worden er elk seizoen drie concerten gespeeld waarin nieuwe en klassieke muziek met elkaar verbonden worden. In Salon Branoul worden muziek en literatuur bij elkaar gebracht. Jaarlijks wordt er een cross-overproject met Korzo Theater en het Bimhuis gerealiseerd, evenals zes zomerconcerten in de Haagse Nutstuin met hedendaags kamermuziekrepertoire. Op incidentele basis worden er projecten met betrekking tot muziek en de maatschappij gedaan, waaronder 'Resolution Seekers'. Eveneens wordt een muziektheaterproject voor jongeren gerealiseerd, in samenwerking met de Carnegie Stichting en het Internationaal Strafhof. Tot slot worden er twee projecten in samenwerking met kunstenaars uit andere disciplines gerealiseerd en twee muziektheaterproducties, waarvan één in samenwerking met Opera2day en een grote toerende productie, 'L'Histoire du Soldat', in eigen beheer.

NEuE vraagt een bijdrage talentontwikkeling aan en wil daarmee elk jaar drie projecten binnen de ensembleacademie organiseren. Het betreft twee componistenpractica waarin compositiestudenten van het Koninklijk Conservatorium de kans krijgen om nieuw werk te schrijven voor het NEuE. Het gaat om het voorleggen van schetsen en het uitproberen van ideeën voordat ze hun compositie helemaal uitwerken. De eindresultaten worden in concerten gepresenteerd. De beste composities speelt NEuE tijdens de Gaudeamus Muziekweek. Sommige studenten krijgen ook vervolgoopdrachten van het ensemble en enkele stukken worden op buitenlandse festivals gepresenteerd. Het derde project is een groot ensembleconcert met side by side playing. Studenten treden samen met musici van NEuE op. Hierdoor kunnen de studenten zich voorbereiden op de beroepspraktijk in Nederland, aldus de aanvrager.

In de periode 2017-2020 speelt NEuE negentig voorstellingen en/of concerten per jaar. Het gevraagde subsidiebedrag is 203.700 euro. Daarnaast wordt een bijdrage talentontwikkeling aangevraagd van 20.000 euro. Het totaal gevraagde subsidiebedrag komt daarmee op 223.700 euro.

Historie

Stichting New European Ensemble ontvangt in de periode 2013-2016 geen structurele subsidie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap of het Fonds Podiumkunsten.

Er is door NEuE onder meer beeld- en/of geluidsmateriaal opgestuurd van de voorstellingen en/of de concerten 'Lindberg Project', 'Mask', 'Burning' en 'Bells and Waves'.

Artistieke kwaliteit

De commissie beoordeelt de artistieke kwaliteit als ruim voldoende.

De commissie vindt de musici van het ensemble beschikken over een goed vakmanschap. De relatief jonge musici staan voor bevolgen presentaties van hedendaagse muziek die in verschillende grootte van bezetting goed samenspel laten horen. New European Ensemble vertegenwoordigt volgens de commissie een actueel geluid in de hedendaagse uitvoeringspraktijk. De commissie vindt het streven van het ensemble om de concertpraktijk te vernieuwen en daarbij nieuw repertoire te laten ontwikkelen lovenswaardig. Zij merkt echter ook op dat de gewaagde lijn in de programmering, die ingezet is door de voormalig artistiek leider, de laatste tijd minder uitgesproken is. De programma's zijn zeer gevarieerd, maar de commissie mist hierin een duidelijke focus. Zo vindt zij de uitwerking van het programma met jazzsaxofonist en componist David Binney artistiek interessant en goed uitgevoerd, maar is zij niet overtuigd van de toegevoegde waarde hiervan binnen de totale programmering.

De multidisciplinaire producties, die vaak actuele thema's aansnijden, weten volgens de commissie een groot publiek aan te spreken en tonen een oorspronkelijke visie op nieuwe presentatievormen. De commissie vindt dat de kracht van het ensemble ligt op het gebied van de maatschappelijke betrokkenheid. Zij vindt verder dat New European Ensemble het best tot zijn recht komt met uitvoeringen van hedendaagse componisten. De innovatie in de podiumpresentatie zoals het ensemble deze ambieert, ziet de commissie niet consequent terug tijdens de uitvoeringen. Zij vindt de presentatie wat statisch, waardoor de zeggingskracht achterblijft bij de ambities van het ensemble.

De commissie constateert dat de plannen voor 2017-2020 grotendeels een voorzetting zijn van de artistiek ingeslagen weg. Zij is over het geheel genomen positief over de beoogde componisten en samenwerkingspartners. Hieruit spreken dezelfde ambitieuze en prikkelende ideeën over verbindingen met andere disciplines en genres. Met een aantal producties wordt vervolg gegeven aan eerdere samenwerkingen zoals met componist Angus Barnacle en choreograaf Kenzo Kusuda. De commissie mist in de plannen echter een reflectie op de eerder gerealiseerde producties die inzicht geeft in de artistieke uitdagingen van het ensemble voor de komende periode. De verschillende producties zijn volgens haar opnieuw zeer uiteenlopend, waardoor een sterke artistieke focus ontbreekt. Ook vindt de commissie de artistieke uitwerking enigszins algemeen en summier uitgewerkt. Op basis hiervan heeft zij niet het vertrouwen dat de producties over de hele linie van een grote mate van zeggingskracht zullen getuigen.

Ondernemerschap

De commissie beoordeelt het ondernemerschap als voldoende.

De commissie constateert dat het New European Ensemble de afgelopen periode grotendeels met behulp van subsidie van de gemeente Den Haag zijn activiteiten heeft gerealiseerd. Op basis van de balans van eind 2015 maakt zij op dat de financiële situatie stabiel is. Wel laten deze gegevens een licht dalend exploitatieresultaat zien, waardoor het opgebouwde eigen vermogen is gehalveerd. De commissie mist een toelichting op deze ontwikkeling.

New European Ensemble verwacht een stijging van de eigen inkomsten, onder andere door het realiseren van meer activiteiten. Ook verwacht het ensemble omvangrijke (co)producties te realiseren waarmee een groter publiek wordt bereikt. De eigen inkomsten laten over de laatste jaren een stijging zien die volgens de commissie aansluit bij de geschetste ontwikkeling. Echter, de verwachte verdubbeling van het aantal concerten en bezoekers vindt zij op basis van het ontbreken van een strategie op dit punt minder aannemelijk. De commissie vindt over het algemeen dat de begroting onvoldoende aansluit bij de plannen. Zo neemt bijvoorbeeld de totale begroting aanzienlijk toe. Dit wordt maar ten dele door de aanvrager verklaard (door de stijging van het aantal activiteiten en een daarmee noodzakelijke uitbreiding van de personele inzet).

Er wordt ingezet op meer speelbeurten per productie, maar die gaan hand in hand met een verdrievoudiging van de kosten daarvan. De commissie is er in beperkte mate van overtuigd dat de aanvrager de verschillende inkomstenbronnen zal weten te maximaliseren. Zij waardeert de aanpak van de aanvrager om de eigen inkomsten over diverse bronnen te spreiden, maar de geschetste ontwikkeling binnen dit 'derdegeldstroombeleid' sluit volgens haar niet goed aan bij de gerealiseerde inkomsten over de periode 2013-2015.

De commissie vindt het positief dat het New European Ensemble streeft naar flexibiliteit in de kostenstructuur om tegenvallers op te vangen, maar zij mist op dit punt een duidelijke strategie. De ambities voor 2017-2020 liggen volgens de commissie met name op het vlak van omvangrijke (co)producties. Hoe daarbij de financiële risico's met de samenwerkingspartners worden gedeeld, is voor de commissie onduidelijk.

De organisatie beschrijft de publieksbenadering vanuit de aard en omvang van het gewenste publiek en de eigen positie in het veld. De programma's richten zich op verschillende doelgroepen en deze worden per programma in kaart gebracht door de aanvrager. De commissie vindt het goed dat de aanvrager zich inzet om buiten de gebruikelijke bezoekers van hedendaags gecomponeerde muziek doelgroepen te interesseren voor zijn producties. Daarnaast vindt zij dat New European Ensemble zijn plek in het culturele veld tamelijk goed weet te typeren. Het ensemble verbindt nieuw gecomponeerd repertoire met andere kunstvormen en actuele thema's. Door de samenwerking aan te gaan met stevige partners op het gebied van muziektheater kan de organisatie volgens de commissie haar positionering bestendigen. De positionering ten opzichte van verwante ensembles verdient volgens haar echter nog aanscherping. De commissie vindt de activiteiten op het vlak van publieksbenadering interessant, maar ziet hiervan weinig terug op de onlinekanalen van het ensemble. Zij vindt deze plannen nog een tamelijk theoretische indruk maken.

Pluriformiteit

De bijdrage aan de pluriformiteit beoordeelt de commissie als ruim voldoende.

De commissie constateert dat het repertoire van het ensemble voornamelijk bestaat uit nieuw gecomponeerde muziek, waaronder een substantieel deel nieuwe opdrachtcomposities. Er zijn meer ensembles actief die zich hebben gespecialiseerd in de hedendaagse muziek, maar het totale aanbod op dit gebied is niet ruim vertegenwoordigd in vergelijking met andere muziekgenres. Daarnaast stelt de commissie vast dat het soort interdisciplinaire coproducties dat het ensemble presenteert in de aanvraag, redelijk goed vertegenwoordigd is binnen het podiumkunstenaanbod in Nederland. Zij is van mening dat New European Ensemble een aanzienlijke bijdrage levert aan de pluriformiteit.

Geografische spreiding

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de geografische spreiding als voldoende.

De aanvrager is gevestigd in Den Haag, waar het podiumkunstenaanbod zeer groot is. Verder constateert de commissie dat het ensemble in de periode 2013-2015 relatief veel gespeeld heeft in Amsterdam. Het aandeel concerten dat het ensemble in andere steden en regio's heeft gespeeld, is in relatie tot andere podiumkunstinstanties klein. De commissie stelt echter vast dat New European Ensemble in de periode 2017-2020 een substantieel aandeel van haar concerten in andere steden en regio's wil spelen. Door de onderbouwing van de plannen op dit gebied is zij ervan overtuigd dat het ensemble de ambities op dit vlak kan realiseren. De commissie vindt dat New European Ensemble hiermee een beperkte bijdrage levert aan de spreiding.

Bijdrage talentontwikkeling

De commissie adviseert de bijdrage talentontwikkeling niet toe te kennen.

De commissie constateert dat de plannen voor de Ensemble Academie, die onderdeel uitmaken van dit plan, niet passen binnen de doelstellingen van het Fonds Podiumkunsten. Zij heeft waardering voor de wens van ensembles om een rol te spelen bij het begeleiden van jonge musici en componisten naar de beroepspraktijk, maar zij stelt vast dat – daar waar het gaat om studenten – de verantwoordelijkheid ligt bij de conservatoria in het land. De relatief beperkte middelen die bij het Fonds Podiumkunsten beschikbaar zijn als bijdrage in de talentontwikkeling zijn niet bedoeld voor podiumkunstenaren die nog een beroepsopleiding volgen.

Conclusie

De commissie adviseert de aanvraag van New European Ensemble te honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen New European Ensemble conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 76.762.

Wij verwachten vóór 1 oktober 2016 een geactualiseerd plan met passende begroting op basis van dit bedrag, waarin tevens het besluit voor de structurele bijdrage van het Fonds Podiumkunsten is verwerkt.

Budget 2016	€ 76.762 (exclusief trend 2016)
Budget aangevraagd	€ 201.250
Budget vanaf 2017	€ 76.762 (exclusief trend 2016)

OPERA2DAY

Stichting OPERA2DAY

Inleiding

Stichting OPERA2DAY wil kwalitatief hoogwaardige opera-, muziektheater- en muziekproducties produceren, zowel in vertrouwde locaties als op onverwachte locaties en momenten, met zowel ervaren als startende zangers en creatieve krachten. OPERA2DAY zegt binnen Den Haag alle functies in de keten van opera te vervullen: produceren, presenteren, innoveren, educatie en participatie verzorgen, het publiek verbreden en talent ontwikkelen. Na de opname van OPERA2DAY in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 breidden ambities en kansen zich snel uit. Terugblikkend op deze periode stelt OPERA2DAY dat de organisatie vanaf het tweede jaar financieel vastliep in het eigen succes, waarbij een groei in omvang van theatertrounees niet kon worden gecombineerd met ambitieus opgezette locatieprojecten. Dit leidde ertoe dat OPERA2DAY keuzes moest maken en niet het volledige potentieel kon realiseren.

In de periode 2017-2020 wil OPERA2DAY met kwalitatief hoogwaardige, innovatieve en multidisciplinaire projecten een dynamisch en innovatief aanbod toevoegen aan de stad Den Haag, met potentieel een grote nationale zichtbaarheid. De gewenste jaarlijkse productie bestaat uit: één operaproject voor het theater (in totaal circa 26 voorstellingen, met de première als een van de 6-7 voorstellingen in de Koninklijke Schouwburg en een tournee in het land); één operaproductie op locatie in Den Haag (het ene jaar een grote locatievoorstelling met een unieke encensering, het andere jaar een kleine 'rondloopvoorstelling'); bijzondere coproducties met partners. Met deze projecten wil OPERA2DAY de nationale muzikale top naar Den Haag halen, door samen te werken met gerenommeerde ensembles. Tegelijk wil OPERA2DAY een nationaal podium geven aan Haags toptalent, en daarmee ook investeren in het makers-klimaat en talentontwikkeling binnen de stad.

Op het gebied van bedrijfsvoering wil OPERA2DAY de komende jaren een ontwikkeling maken naar meer professionaliteit en continuïteit, maar daarbij flexibiliteit bewaren. Hiertoe bouwt OPERA2DAY met betrokken freelancers aan een meer stabiele productiekern. Om tot een nieuw financieel raamwerk te komen, wil OPERA2DAY meer publieksinkomsten, bijdragen van partners, vrienden en sponsors realiseren, en blijven inzetten op steun van private fondsen.

Stichting OPERA2DAY ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 204.697 (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt OPERA2DAY een structurele subsidie van € 517.000 per jaar. Met het extra gevraagde bedrag wil de organisatie een serieuze vervolgstap maken en de geambieerde schaalvergroting in activiteiten realiseren. Derhalve vraagt OPERA2DAY volgens de begroting ook een structurele subsidie van € 320.600 per jaar van het Fonds Podiumkunsten.

Beoordeling Adviescommissie

Net als vier jaar geleden is de Commissie van oordeel dat OPERA2DAY een verrijking is van het muziektheater in Den Haag. Als jonge organisatie met een bijpassend dynamisch karakter maakt OPERA2DAY vanuit een businessmodel lokaal geproduceerd muziektheater van hoogwaardige kwaliteit. Zij weet daarbij goede lokale verbindingen te leggen en een nieuwe generatie van belangstellenden te bereiken. De Commissie vindt de toevoeging van theatraliteit aan de muzikale ontwikkeling door OPERA2DAY van belang voor de innovatie van het Haagse aanbod. Binnen de jaarlijkse productie acht de Commissie het grote operaproject in de Koninklijke Schouwburg het meest relevant voor de stad. Maar ook is zij positief over de toegevoegde waarde van OPERA2DAY's locatievoorstellingen in de stad.

Bij de positionering van OPERA2DAY plaatst de Commissie kanttekeningen. In de stad neemt de organisatie een bijzondere plek in met haar innovatieve en multidisciplinaire opera-, muziektheater- en muziekprojecten, waarvan de productiekosten bovendien relatief laag zijn. In de aanvraag mist de Commissie echter een overtuigende visie van OPERA2DAY zelf op haar functie en positie in het veld. OPERA2DAY geeft slechts in algemene termen aan dat ze zich nationaal kan ontwikkelen tot een vaste waarde binnen het landelijk operabestel met draagvlak bij een brede groep theaters in het land. Hieruit spreekt geen strategische oriëntatie op de plek die OPERA2DAY nu inneemt. De organisatie maakt niet duidelijk waar ze staat in haar regionale en landelijke positionering ten opzichte van

bijvoorbeeld de Operadagen Rotterdam, Silbersee (ex VocaallAB), en het Opera Forward Festival van De Nationale Opera in Amsterdam.

Dat vindt de Commissie jammer. Zij acht het wenselijk dat OPERA2DAY in de komende jaren scherper zichtbaar maakt hoe zij zich verhoudt tot andere partijen, om haar innovatieve potentieel aan relevantie te laten winnen.

Voor de periode 2017-2020 vraagt OPERA2DAY ruim 250 procent verhoging van de huidige structurele subsidie. Hoewel de Commissie zich kan voorstellen dat de organisatie hiermee haar activiteiten fors denkt te kunnen uitbreiden en de geformuleerde ambities niet onrealistisch lijken, waarschuwt zij OPERA2DAY voor het met vanzelfsprekendheid inzetten op groei. Ten aanzien van de bedrijfsvoering merkt de Commissie verder nog op dat OPERA2DAY er verstandig aan doet om een grotere financiële reserve op te bouwen en haar liquiditeitspositie te verbeteren.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te verhogen tot € 250.000. Zij ziet geen mogelijkheid om OPERA2DAY nog ruimhartiger te honoreren, zonder elders in de Haagse muzieksector schade aan te richten.

Gedeeltelijk honoreren: € 250.000

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd, adviseert de Commissie om aan OPERA2DAY een extra structurele subsidie toe te kennen van € 100.000 voor het opbouwen van een grotere financiële reserve en het verbeteren van de liquiditeitspositie. Voor zover het extra geld wordt ingezet voor een productie, geldt dat het niet bedoeld is om in te brengen in coproducties buiten Den Haag, maar ten goede moet komen aan de zichtbaarheid van OPERA2DAY in de stad.

Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om OPERA2DAY een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Beoordeling Fonds Podiumkunsten

Inleiding

Stichting Opera2Day, met artistiek leiders Serge van Veggel en Hernán Schvartzman en zakelijk leider Alice Gubler, is gevestigd in Den Haag. Opera2Day heeft als missie om de vierhonderd jaar oude traditie van opera en muziektheater een plaats te geven in de eigen tijd en omgeving. Hiermee wil het gezelschap de harten van een nieuw en divers publiek winnen voor het genre en de ontwikkeling van het operaleven in Nederland bevorderen. Het gezelschap heeft naar eigen zeggen in de afgelopen jaren een artistieke ontwikkeling doorgemaakt, waarbij er meer en meer sprake was van een herkenbare signatuur. Zo wordt er in toenemende mate interdisciplinair gewerkt, met vernieuwende concepten rond bestaande werken, en maakt naast klassieke muziek ook nieuw gecomponeerde muziek deel uit van het repertoire. In muzikaal opzicht wordt er “historisch geïnformeerd” gespeeld. Het bereiken van nieuw publiek en nieuwe generaties is een speerpunt van Opera2Day. Daarbij spelen educatie en participatie een belangrijke rol. Aanvankelijk alleen in de randprogrammering, maar in toenemende mate als onderdeel van de artistieke plannen. In de afgelopen periode heeft Opera2Day diverse voorstellingen geproduceerd, met uiteenlopende samenwerkingspartners, zoals AskolSchönberg, Cappella Amsterdam, The Dutch Don't Dance Division en het Nationale Toneel.

In de komende periode wil Opera2Day een volgende stap zetten in de artistieke ontwikkeling en werken aan haar naamsbekendheid bij zowel het publiek als de theaters. Belangrijke ambities daarbij zijn onder meer: samenwerking met muzikale topensembles, het betrekken van andere makers bij de producties, een groter publieksbereik en een “structurele waarde worden in het nationale operalandschap”. Voor de periode 2017-2020 heeft het gezelschap het voornemen om drie soorten producties per jaar uit te brengen: één operaproductie die op tournee gaat langs het grotezalencircuit, één operaproject op locatie in Den Haag en één samenwerkingsproject waarbij Opera2Day niet de

hoofdverantwoordelijke partij is. In dit laatste geval wordt gedacht aan opdrachten voor locatieprojecten van musea of aan coproducties met (inter)nationale festivals of operagezelschappen. Als grote toerende opera staat in 2018 een opera van Vivaldi op het programma, een primeur in Nederland, en in 2017 'Dr. Miracle's last illusion', magisch muziektheater met muziek uit de 19e en 20e eeuw. Als locatieproject wordt in 2017 een productie op basis van Engelse barok- en renaissancemuziek ontwikkeld die in de open lucht gespeeld zal worden. Voor de nieuwe producties zullen diverse festivals, podia en gezelschappen als coproductoren optreden, zoals de Koninklijke Schouwburg, de Nederlandse Bachvereniging, Festival Classique en het Orkest van de 18e eeuw.

In de periode 2017-2020 speelt Opera2Day 43 voorstellingen per jaar. Het gevraagde subsidiebedrag is 320.600 euro. Daarnaast is een bijdrage talentontwikkeling aangevraagd van 21.780 euro. Het totaal gevraagde subsidiebedrag komt daarmee op 342.380 euro.

Historie

Opera2Day ontvangt in de periode 2013-2016 geen structurele subsidie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen of het Fonds Podiumkunsten.

Er is door Opera2Day beeld- en/of geluidsmateriaal opgestuurd van de voorstellingen 'Dolhuys Kermis', 'La Troupe d'Orphée' en 'Mariken in de tuin der lusten'.

Artistieke kwaliteit

De commissie beoordeelt de artistieke kwaliteit als ruim voldoende.

Zij vindt dat Opera2Day de afgelopen periode goed is geslaagd in zijn missie om opera en klassiek muziektheater voor een breed publiek toegankelijk te maken. De aanvrager heeft zich in artistiek opzicht weten te ontwikkelen en heeft sterke artistieke partners aan zich weten te verbinden. De commissie is met name positief over de locatievoorstellingen, zoals 'Dolhuys Kermis', waarin alle muzikale en theatrale middelen op een overtuigende wijze werden samengevoegd. Ook werd de bijzondere locatie op een inventieve manier ingezet in de dramaturgie van de voorstelling. In de producties die voor de grote zaal worden gemaakt, is sprake van een sterke en smaakvolle vormgeving. Wel is de commissie van mening dat de dramaturgie soms erg leunt op de esthetiek van de producties en dat met name de (spel)regie wat statisch is. Hierdoor komt het verhaal niet altijd goed over het voetlicht en is de zeggingskracht niet altijd optimaal. In vrijwel alle producties is er volgens de commissie sprake van een hoge uitvoeringskwaliteit. Ook op dit vlak is Opera2Day interessante samenwerkingen aangegaan, onder meer met Vox Luminis, het AskolSchönberg Ensemble en Cappella Amsterdam. De commissie is dan ook overtuigd van het vakmanschap van het team en de uitvoerenden die voor de diverse producties zijn aangetrokken.

Het artistieke beleid voor de periode 2017-2020, met drie verschillende soorten producties, bouwt volgens de commissie op organische wijze voort op de verschillende producties die Opera2Day in de afgelopen periode heeft uitgebracht. De commissie leest de artistieke visie die de makers formuleren voor de komende periode echter niet goed terug in de voorliggende plannen. Zo stelt Opera2Day dat het gezelschap op een vernieuwende manier opera maakt, maar blijkt uit de projectbeschrijvingen onvoldoende op welke wijze deze innovatie tot stand moet komen. De commissie noemt het voornemen om met 'Der Freischütz' de muzikale uitvoeringpraktijk in de negentiende eeuw te gaan onderzoeken weliswaar interessant, maar vindt dit onderdeel binnen het totale palet aan activiteiten te marginaal om echt van vernieuwing te kunnen spreken. Hierdoor is de commissie niet zonder meer overtuigd van de potentiële zeggingskracht van de producties. Dit geldt eveneens voor de locatieprojecten, zoals 'The Enchanted Garden'. Hoe de makers de relatie met het heden willen leggen of de bezoeker een "nieuwe totaalbeleving" willen bezorgen, vindt de commissie weinig overtuigend beschreven. Ook in muzikaal opzicht mist de commissie een concrete uitwerking van de ideeën, bijvoorbeeld waar het gaat om het laten schrijven van nieuwe composities.

De commissie is positief over de samenwerkingspartners die Opera2Day voor de komende jaren aan zich heeft weten te binden. De gekozen ensembles en uitvoerenden hebben alle een grote reputatie op het gebied van (muziek)theater en de commissie heeft dan ook de verwachting dat het uitvoeringsniveau hoog zal zijn. Een kanttekening plaatst de commissie bij de samenhang in de voorgestelde projecten, die erg uiteenlopend zijn wat onderwerpen en muzikale inhoud betreft. Zij mist de artistieke focus die het beleid van de afgelopen jaren kenmerkte, waarbij de aandacht op muziek van voor de twintigste eeuw lag en de relatie met de (Haagse) operatraditie vaak centraal stond.

Hierdoor komt de signatuur van het gezelschap minder goed uit de verf. Zo vindt zij bijvoorbeeld de productie 'Akhnaten' van Philip Glass, die het gezelschap in samenwerking met het Rijksmuseum van Oudheden wil uitbrengen, nogal buiten de artistieke lijn vallen. Daardoor is de commissie niet overtuigd van de zeggingskracht van deze voorstelling.

Ondernemerschap

De commissie beoordeelt het ondernemerschap als goed.

De commissie stelt vast dat de aanvrager zich in relatief korte tijd een plaats in het podiumkunstenveld heeft weten te verwerven, waarbij er jaarlijks niet alleen meer, maar ook grootschaliger producties tot stand kwamen. Het gezelschap heeft in de afgelopen jaren voornamelijk met behulp van projectsubsidies geproduceerd en is er tevens in geslaagd om de organisatie financieel gezond te houden. Opera2Day heeft bovendien een hoog percentage eigen inkomsten weten te genereren. De plannen voor de komende periode getuigen van een stevige ambitie. Gezien de resultaten van de afgelopen jaren en de goede onderbouwing van de plannen heeft de commissie er vertrouwen in dat deze ambitie haalbaar is. Zo wordt een aanzienlijke stijging van de totaalbegroting voorzien; deze verdubbeling van de activiteitenlasten wordt grotendeels veroorzaakt doordat Opera2Day het aantal speelbeurten wil verhogen: van 26 in 2015 naar gemiddeld 43 in de komende vier jaar. De belangstelling uit het veld, die zichtbaar is in de behaalde resultaten van de afgelopen periode, en de samenwerking met Senf Theaterpartners voor de verkoop van de tournees geven het nodige vertrouwen in de afname van de voorstellingen. De commissie stelt voorts vast dat er sprake is van een goede risicospreiding in het dekkingsplan. Zij is positief over de wijze waarop het gezelschap relatief hoge inkomsten weet te genereren uit private fondsen, sponsoring en een vriendenvereniging. Bovendien is Opera2Day goed ingebed in de culturele infrastructuur van Den Haag, waardoor de continuering van de structurele ondersteuning van de gemeente naar de mening van de commissie aannemelijk is. Ook voor de geraamde stijging van de publieksinkomsten geldt dat de commissie deze weliswaar ambitieus, maar niet onhaalbaar acht gelet op het trackrecord van de aanvrager en de goed onderbouwde plannen. Een voordeel hierbij is dat het gezelschap bij de locatieprojecten zelf zeggenschap heeft over de speelbeurten en de condities waaronder geproduceerd wordt. Door de ervaring die is opgedaan met het werken op locatie, weet de aanvrager de risico's goed in te schatten. De commissie is dan ook van oordeel dat het gezelschap goed reflecteert op eventuele financiële tegenvallers. De commissie constateert bovendien dat de financiële risico's worden verkleind door het uitbrengen van meerdere producties per jaar die bovendien in verschillende circuits gespeeld worden. Opera2Day is goed verankerd in Den Haag, onder meer door de diverse samenwerkingsverbanden die het gezelschap met andere Haagse organisaties is aangegaan en door de bijzondere locatieprojecten die het gezelschap hier heeft ontwikkeld. Het gezelschap heeft in de standplaats dan ook een brede eigen achterban weten op te bouwen. De aanvrager geeft aan een goed beeld van zijn publieksgroepen te hebben, maar de commissie vindt de plannen in dit opzicht niet over de hele linie overtuigend. De beschreven aanpak op het gebied van publieksbenadering is degelijk, maar in haar ogen tamelijk basaal en weinig verrassend. Volgens de aanvraag is Opera2Day actief op social media, maar de commissie leest geen prikkelende strategie om hiermee nieuw publiek te bereiken. De commissie is daarentegen positief over de uitgebreide educatietrajecten en participatieprogramma's die Opera2Day ontwikkelt; zij noemt de plannen op dit punt overtuigend. Bovendien lukt het middels deze projecten wel om in toenemende mate jong publiek, zoals scholieren, en bezoekers die minder vaak naar opera gaan, te bereiken.

Pluriformiteit

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de pluriformiteit als ruim voldoende.

Zij rekent het werk van Opera2day tot opera en muziektheater met klassieke of nieuw gecomponeerde muziek. Zij stelt vast dat dit aanbod met enige regelmaat, maar niet veelvuldig wordt geproduceerd en gepresenteerd op de Nederlandse podia en festivals. Binnen dit aanbod vindt de commissie het werk van Opera2day niet onderscheidend. Het gezelschap levert hiermee een aanzienlijke bijdrage aan de pluriformiteit van het podiumkunstenaanbod.

Geografische spreiding

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de geografische spreiding als ruim voldoende.

Opera2Day is gevestigd in Den Haag, waar het aanbod aan podiumkunsten tamelijk groot is. Het aandeel voorstellingen dat in de periode 2013-2015 in andere steden en regio's is gespeeld, is hoog

ten opzichte van andere podiumkunstinstituten. Voor de komende periode staat het gezelschap een vergelijkbare spreiding van de voorstellingen voor ogen, waarmee het een redelijke bijdrage levert aan de landelijke spreiding van de podiumkunsten.

Bijdrage talentontwikkeling

De commissie adviseert de bijdrage voor talentontwikkeling niet toe te kennen.

Alhoewel de commissie onderkent dat er weinig opleidingsplekken zijn voor het ontwikkelen van scenische vaardigheden, met name voor zangers uit de oude muziek, vindt de commissie dat de activiteiten waarvoor een bijdrage wordt aangevraagd een integraal deel uitmaken van de projecten. De bijdrage voor talentontwikkeling is echter bedoeld voor activiteiten die losstaan van de eigen activiteiten van de aanvrager.

Conclusie

De commissie adviseert de aanvraag van Opera2Day te honoreren voor zover het budget dat toelaat. (positief advies, beschikbaar budget niet toereikend om subsidie toe te kennen.)

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan OPERA2DAY conform het advies van de Adviescommissie en verlenen OPERA2DAY voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 250.000.

Aangezien OPERA2DAY deels afhankelijk is van de bijdrage van het Fonds Podiumkunsten, verzoeken wij OPERA2DAY conform het advies van de Commissie een herzien plan met passende begroting in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 204.697 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 517.000
Budget vanaf 2017	€ 250.000 (<i>exclusief trend 2016</i>)

PAARD VAN TROJE

Stichting Cultureel Centrum 't Paard

Inleiding

Poppodium Paard van Troje is de grootste instelling op het gebied van popcultuur in de provincie Zuid-Holland. Het Paard van Troje organiseert jaarlijks vijfhonderd activiteiten en trekt 175.000 bezoekers. In de drie zalen, maar ook buiten het Paard van Troje worden live-concerten en dance-nachten in alle pop- of daaraan gerelateerde genres geprogrammeerd. Ook worden er avonden over wetenschap, technologie, politiek, literatuur en filosofie gehouden en is het poppodium locatie voor diverse festivals. Talentontwikkeling en educatie zijn een belangrijk aandachtspunt. Er wordt met cultuureducatie organisaties als Kunstbende samengewerkt en in het Paardcafé treden jaarlijks 300 veelal beginnende artiesten op. Het Paard van Troje programmeert ook voor andere locaties en deelt zijn kennis binnen het netwerk *Powered By Paard*. De organisatie heeft aandacht voor ondernemerschap, met circa twintig verhuringen per jaar en circa 70 procent eigen inkomsten.

In de periode 2017–2020 wil het Paard van Troje nog meer naar de juiste locatie bij het juiste programma zoeken, ook buiten het gebouw. Het wil samen met Rewire risicovol en internationaal programmeren, het gratis festival Sniester uitbreiden naar een driedaags festival en binnen de dance-programmering initiatiefnemers met verschillende culturele achtergronden hosten. Door middel van achtergrondinformatie, inleidingen en presentaties wordt zowel verdieping geboden als een persoonlijke beleving. Mede door het stimuleren van herhaalbezoek wil het Paard van Troje het publieksbereik verhogen naar 200.000 bezoekers. Om de uitbreiding van samenwerkingsverbanden en de geplande extra programmering mogelijk te maken, wil de stichting de personele organisatie uitbreiden. Het Paard van Troje wil in samenwerking met andere (dance)clubs een Clubhopping-kaart initiëren. Ook ziet het Paard van Troje een investering in licht- en geluidapparatuur als noodzakelijk. State-X New Forms zal vanaf 2017 opgaan in het Rewire-festival. Het huidige geoormerkte budget van € 70.000 voor State-X New Forms wil het Paard van Troje inzetten voor risicovolle en kwetsbare internationale programmering in en buiten het eigen gebouw.

Het Paard van Troje ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 1.328.448 per jaar (peiljaar 2015) en vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag van € 1.434.950 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

Het Paard van Troje heeft in de optiek van de Commissie een onmisbare functie in de stad. De aanvraag is degelijk. De organisatie beschrijft zeer duidelijk en vanuit een onderscheidende visie haar missie in het popklimaat. De Commissie mist enigszins het artistieke vuur, tegelijk getuigt het van realisme om te focussen op de eigen taken. Immers, het Paard van Troje heeft in de afgelopen jaren in een sterk veranderde markt zijn functie vervuld. De Commissie waardeert de manier waarop de instelling met zelfkennis is gereorganiseerd. Zo gaat het podium nu uit van een festivalseizoen in plaats van een podiumseizoen. Ook heeft het Paard van Troje meer samenwerking in de stad gezocht en weten veel partijen op het gebied van popmuziek hun weg naar het Paard van Troje te vinden. Wel vraagt de Commissie zich af of deze samenwerkingsvormen op een programmatische en financieel effectieve manier worden ingevuld. Het is belangrijk dat ook de jongerencultuur in al haar diversiteit wordt aangesproken, al was het maar om een veroudering binnen de publiekssamenstelling te voorkomen.

De Commissie mist een plan hoe het Paard van Troje, in een inspirerend popklimaat, vraag wil creëren. Het programma zou in de optiek van de Commissie mede vanuit de doelgroepen kunnen worden samengesteld. Ook mist de Commissie een visie van het Paard van Troje op de manier waarop het met specifiek op de doelgroep toegesneden programmaformules zijn publiek wil verbreden. Het Paard van Troje zou daarin een meer proactieve rol kunnen spelen.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering merkt de Commissie op dat ondanks de verleende balanssteun nergens in het plan een voorstel is opgenomen hoe de komende jaren wordt gewerkt aan een gezond eigen vermogen. Ook merkt de Commissie op dat geen aandacht is besteed aan het vernieuwen van de financieringsmix. Er is geen aandacht voor fonds- en sponsorwerving, anders dan de gebruikelijke sponsors. De Commissie adviseert dat het Paard van Troje het inzetten van vrijwilligers zou kunnen heroverwegen om zo de personele lasten te kunnen verlagen en waarmee onder andere de netto

horeca opbrengst kan stijgen. In dat verband wijst de Commissie ook op de beschikbare uren van de personeelsfunctionaris die ook kunnen worden ingezet als vrijwilligerscoördinator.

De Commissie constateert dat de begroting voor een belangrijk deel is gebaseerd op de verhoging van de bezoekersaantallen, zonder dat de begroting duidelijk inzicht geeft in hoe het Paard van Troje omgaat met de programmerisico's. De Commissie waardeert de marketingambities van het Paard van Troje, maar ziet in de voorliggende aanvraag onvoldoende terug hoe de gewenste bezoekersaantallen daadwerkelijk verhoogd zullen worden. In het plan komen diverse ideeën naar voren, maar de marketingvisie daarachter is onvoldoende uitgekristalliseerd. Ook wat betreft de verhouding tussen risicovol programmeren en tegelijkertijd mainstream markt de Commissie op dat de rol van marketing in het inschatten van deze risico's nergens is genoemd.

Conclusie en advies Adviescommissie

De afgelopen jaren heeft het Paard van Troje door de bezuinigingen noodgedwongen vooral moeten consolideren. Nu deze periode is afgesloten, had de Commissie een sterkere artistieke ambitie en een meer uitgewerkte visie op de positie in de stad, de metropoolregio en de samenleving verwacht. Het verbaast de Commissie dat de visie van het Paard van Troje niet verder is uitgekristalliseerd en vertaald in uitgewerkte programmavoorstellen. In die zin is in de optiek van de Commissie onvoldoende duidelijk hoe het Paard van Troje zijn positie de komende jaren wil verankeren en ziet zij onvoldoende grond voor een verhoging van de subsidie.

Concluderend stelt de Commissie dat het Paard van Troje de komende periode niet alleen een programmatische, maar ook een organisatorische en financiële ontwikkeling moet doormaken. De Commissie adviseert het Paard van Troje een begroting te laten opstellen waarin rekening is gehouden met de programmerisico's. Ook dient deze begroting inzicht te geven in de horeca prestaties. De Commissie adviseert het Paard van Troje naast de tussenrapportage en de jaarrekening twee extra rapportagemomenten per jaar te laten opstellen. De Commissie adviseert het budget dat met State-X New Forms vrijkomt niet in te zetten voor programmering, maar voor het aansterken van de eigen bedrijfsvoering. De organisatie dient zelf de middelen te vinden voor Cutting Edge programmering wanneer de bedrijfsvoering op orde is.

Gedeeltelijk honoreren: € 1.328.448

In het Concept Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 'Ruimte voor de spelende mens', dat op 28 juni 2016 door het college is vastgesteld heeft het college besloten om het Paard van Troje te vragen om een geactualiseerd plan met passende begroting op basis van het toegekende subsidiebedrag en rekening houdend met de opmerkingen van de Adviescommissie. Het college heeft dit plan ter beoordeling voorgelegd aan de Adviescommissie.

Beoordeling aangepast plan door Adviescommissie

Het geactualiseerde plan dat de stichting Cultureel Centrum 't Paard heeft ingediend maakt op de Commissie een realistische en ter zake deskundige indruk. Dat beeld is mede gebaseerd op de data driven organisatie die Paard van Troje wil zijn. Zo noemt de Commissie het positief dat Paard van Troje aan de hand van een 'klantreis' bezoekerervaringen in kaart wil brengen om daarvan te leren en te verbeteren. Het plan beschrijft een heldere positionering en noemt logische vormen van samenwerking. Tegelijk blijft de Commissie benadrukken dat het bovengenoemde, soms rationele benadering, gepaard had willen zien gaan met een artistieke visie of drive. "Wat beweegt Paard van Troje nu echt?" Hoe lastig dat wellicht ook is om te verwoorden voor een popaccommodatie of programmeur.

Het plan bevat een solide marketingstrategie en geeft een goed overzicht van en inzicht in de subculturen die Paard van Troje wil bereiken. Op basis van het resultaat van vergelijkbare voorbeelden heeft de Commissie vertrouwen in het succesvol opzetten van een businessclub via welke mogelijk ook gewenste kapitaalcrachtige 40-plussers aan het Paard van Troje gebonden kunnen worden.

Paard van Troje geeft in het geactualiseerde plan aan dat de door de gemeente verleende balanssteun niet meer nodig bleek. Hoewel een positieve ontwikkeling meent de Commissie dat dit bericht min of meer als een verrassing komt, zo kort na de verleende steun. En financiële

verrassingen zijn, hoe verheugend soms, niet altijd een goed teken. De Commissie is derhalve van mening dat het advies om Paard van Troje jaarlijks twee extra rapportages te laten opstellen geen overbodig instrument is.

Advies van de Adviescommissie
Honoreren conform eerdere advies

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Ten onrechte wordt in de beoordeling van de Adviescommissie verwezen naar een verleende balanssteun. Paard van Troje bleek de balanssteun niet nodig te hebben, daarom is deze teruggestort aan de gemeente. Om inzicht te krijgen in de organisatorische en financiële ontwikkeling vragen wij het Paard van Troje om in 2017 en 2018, naast de halfjaarrapportage en de jaarrekening, twee tussentijdse kwartaalrapportages in te dienen.

BESLUIT

Wij verlenen het Paard van Troje conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 1.328.448.

Budget 2016	€ 1.328.448 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 1.434.950
Budget vanaf 2017	€ 1.328.448 (<i>exclusief trend 2016</i>)

PIP DEN HAAG

Stichting Place In Progress

Inleiding

Place in Progress (PIP) is een dynamisch alternatief cultuurpodium met landelijke bekendheid, dat al ruim acht jaar lang gevestigd is in het creatieve verzamelgebouw Binck 36 op het industrieterrein de Binckhorst. PIP streeft er naar dat (jonge) mensen samenkomen op hun locatie, waar creativiteit alle ruimte krijgt.

De programmering laat zich het best omschrijven als vooruitstrevend en tegelijk toegankelijk. Binnen het programma is een bijzondere plaats ingeruimd voor de ontwikkeling en uitvoering van nieuwe elektronische muziek. PIP fungeert daarnaast als 'productiehuis' voor evenementen. De eigen producties worden meestal opgebouwd rond een bepaald thema dat terugkeert in de programmering, de decorstukken en het artwork. PIP biedt daarnaast, in het kader van educatie en talentontwikkeling, een breed scala aan workshops aan zoals muzieksessies, dj'en, vj'en, graffiti en street-art. In 2014 vonden er 87 evenementen plaats met circa 35.000 bezoekers.

In 2017-2020 wil PIP de activiteiten voortzetten en uitbreiden door deze ook overdag te laten plaatsvinden. Het betrekken van de buitenruimte moet voor meer bezoekers zorgen. Door samenwerking met andere culturele instellingen op het gebied van dans, muziek, theater, beeldende en audiovisuele kunst wil PIP voor kruisbestuivingen zorgen.

Waar voorheen voor externe organisaties de PIP-locatie werd verhuurd, wordt vanaf 2016 overgegaan op een model waarbij evenementen co-producties worden. Hierdoor zal de opbrengst van de kaartverkoop meer dan verdrievoudigen.

PIP ontving voor haar activiteiten de afgelopen periode vanuit de regeling Culturele Projecten Den Haag 2014 incidentele projectsubsidies. PIP maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag van € 155.275 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft grote waardering voor de functie en taak van PIP. De organisatie maakt naam in Den Haag en daarbuiten en speelt een rol in de aantrekkingskracht van de stad op jongeren en studenten. PIP is relevant en vernieuwend en voorziet in een lacune in Den Haag. De Commissie beschouwt PIP als een open en toegankelijk podium en 'productiehuis' dat laat zien 'wat er aan de hand is'. Het is een springplank voor jong grootstedelijk talent. PIP is dynamisch en *outreaching*, ook naar andere instellingen in de stad.

De toekomstplannen van PIP zijn erg ambitieus. Deze vormen in de optiek van de Commissie mogelijk een risico voor de continuïteit van de organisatie. Daar waar PIP kiest voor maximalisatie, adviseert de Commissie optimalisatie. De publieksinkomsten stijgen volgens de prognose van PIP in de komende periode van een bedrag van € 385.000 naar een bedrag van € 600.000. Voorts mist de Commissie in de aanvraag een afdoende financiële toelichting op de verbouwing van de locatie.

De Commissie adviseert PIP om bij de professionaliseringslag de Code Cultural Governance te volgen en bestuursleden te werven op basis van specifieke profielen alsook een rooster van optreden op te stellen.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend plaatst de Commissie vraagtekens bij de gewenste sterke groei en zij ziet hierin een risico dat de organisatie overbelast raakt. Daarom acht zij het niet passend de aanvraag voor aanvullende middelen voor de uitbreiding van de programmering te honoreren en adviseert zij vooral in te zetten op continuïteit en een professionaliseringslag voor de organisatie. De Commissie staat positief tegenover het verstevigen van de organisatie met het oog op de (financiële) bedrijfsvoering. De Commissie wil de professionalisering en organisatorische uitbreiding steunen en adviseert de subsidieaanvraag van PIP gedeeltelijk te honoreren met een bedrag van € 120.000.

Gedeeltelijk honoreren: € 120.000

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen PIP conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 120.000.

Aangezien het verleende bedrag lager is dan PIP in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij PIP een op het verleende bedrag toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 155.275
Budget vanaf 2017	€ 120.000

POPDISTRICT

Stichting Evenementen Grote Markt

Inleiding

Het Popdistrict is het gebied op en rondom de Grote Markt: van het Paard van Troje en Prins 27 tot aan de Lutherse kerk en het Nutshuis. Het Popdistrict organiseert festivals, evenementen en concerten met als doel: het stimuleren van de populaire cultuur en het verhogen van de leefbaarheid. Voorheen werd dit gedaan onder de noemer 'PopHotSpot'. Er wordt samengewerkt met culturele partners en horecaondernemers. De evenementen zijn gratis toegankelijk voor het publiek.

Eén van de grootste evenementen is het Sniester festival dat sinds 2014 samen met het Paard van Troje wordt georganiseerd. Een festival waar naast muziek ook ruimte is voor theater. Er wordt geen genre uitgesloten en Sniester probeert bij te dragen aan talentontwikkeling door ook beginnende Haagse bands een podium te geven. Hiervoor wordt samengewerkt met het Haags Popcentrum.

Het Summertime festival wordt samen georganiseerd met Musicon. Andere evenementen zijn onder andere de viering van St. Patrick's Day, het One Festival en het Out of Office Volunteer festival. Daarnaast neemt het Popdistrict een belangrijke plaats in binnen het Life I Live Festival en de Haagse Popweek.

In de periode 2017-2020 wil het Popdistrict het opgebouwde profiel verder versterken en zowel beginnende bands als 'oude rotten' een plek geven. Het Sniester festival, de kernactiviteit van het Popdistrict, zal de komende jaren verder groeien.

Het Popdistrict wil scherpe keuzes maken in de activiteiten en alleen nog evenementen laten plaatsvinden die binnen het profiel van het Popdistrict vallen. De samenwerking rond het Summertime festival wordt gecontinueerd en ook het Out of Office Volunteer Festival wordt uitgebreid. Daarnaast is er een nieuwe samenwerking met Crossing Border.

Het Popdistrict ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 51.174 per jaar (peiljaar 2015) en ontving in 2016 een bijdrage van € 50.000 in het kader van Binnenstad en Evenementen. Voor 2017-2020 vraagt het Popdistrict in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2017-2020 een subsidiebedrag aan van € 200.000 per jaar. Deze verhoging is bedoeld om de bijdragen van de horeca-ondernemers rondom de Grote Markt en de gemeentelijke subsidie meer in balans te brengen.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is positief over dit initiatief. Het gaat om activiteiten in het centrum van Den Haag die bij een levendige binnenstad horen. Het concept is succesvol en het Popdistrict bereikt hiermee een groot publiek. De aanvraag is zowel inhoudelijk als financieel inzichtelijk.

De Commissie wil benadrukken dat vanuit het Meerjarenbeleidsplan alleen culturele activiteiten, zoals het Sniester festival, ondersteund worden. Overige activiteiten, zoals sportevenementen, dienen langs een andere weg financiering te vinden. De Commissie is positief over het grote publieksbereik, maar plaatst vraagtekens bij de gevraagde verhoging van het subsidiebedrag, waar geen aantoonbare investeringen in organisatie, programmering of financiën tegenover staan.

De Commissie constateert dat het bestuur de uitvoering niet heeft gedelegeerd aan een directie. De stichting heeft een fulltime programmeur in dienst. Bovendien is een van de bestuursleden voor een substantieel deel co-financierder van de stichting. De Commissie merkt op dat iemand met direct financieel en commercieel belang geen deel zou moeten uitmaken van het bestuur. De Commissie adviseert strikter de Code Cultural Governance toe te passen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert het huidige subsidiebedrag van € 51.174 te continueren. Dit budget is geormerkt voor de kwaliteitsprogrammering. De Commissie acht het geadviseerde bedrag voldoende voor de functie die het Popdistrict in de popketen vervult.

Gedeeltelijk honoreren: € 51.174

Vanwege de betekenis van het Popdistrict voor de uitstraling en profilering van Den Haag, adviseert de Commissie dit bedrag aan te vullen in het kader van Binnenstad en Evenementen.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies met betrekking tot de bijdrage vanuit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 over. Wij verwachten dat het Popdistrict de Code Cultural Governance naleeft, waarbij er een heldere rolverdeling is tussen directie en bestuur en er een rooster van aftreden geldt voor het bestuur.

BESLUIT

Wij verlenen het Popdistrict conform het advies van de Adviescommissie voor de Meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 51.174, geormerkt voor de kwaliteitsprogrammering.

Aangezien het verleende bedrag lager is dan het Popdistrict in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij het Popdistrict een op het verleende bedrag toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 51.174 (<i>exclusief trend 2016</i>)*
Budget aangevraagd	€ 200.000
Budget vanaf 2017	€ 51.174 (<i>exclusief trend 2016</i>), geormerkt voor de Kwaliteitsprogrammering

* In 2013-2016 ontving Popdistrict daarnaast jaarlijks € 50.000 uit budgetten voor evenementen, binnenstad en/of city marketing van DSO.

PRINS27

Stichting Prins27

Inleiding

Sinds medio 2013 is Prins27 verantwoordelijk voor de exploitatie van het gebouw 'het Koorenhuis' aan de Prinsegracht 27. Prins27 hanteert als uitgangspunt het bieden van fysieke en betaalbare ruimte voor cultuur, in het bijzonder om les te geven. Naast culturele verhuur richt Prins27 zich op de zakelijke verhuur. Prins27 hanteert een concept waarbij onder één dak betaalbare ruimtes met verschillende functies, een grote zaal en voorzieningen kunnen worden gecombineerd. Zo wil Prins27 een omgeving bieden waarbinnen samenwerking tot stand komt. In dit concept staat het zo door Prins27 genoemde keten-denken centraal: cultuur voor iedereen en van oefenen tot uitvoeren. Een horeca aanbod is hier een integraal onderdeel van.

Prins27 wil zich in de periode 2017-2020 intern versterken om zo te komen tot een meer klantgerichte afstemming van de diensten en voorzieningen zoals horeca. Ook moet de interne versterking leiden tot versterking van de band tussen de huurders waarmee de onderlinge samenwerking wordt bevorderd. Door zich extern te verbinden wil Prins27 meer samenwerking met andere partijen in de culturele sector bereiken en tot meer commerciële verhuur op de zakelijke markt komen.

Doelstellingen voor de periode 2017-2020 zijn onder meer het starten van wervingsactiviteiten onder de merknaam 'het Koorenhuis', het uitvoeren van een themaprogrammering om Prins27 als ontmoetingsplaats te versterken, het uitbreiden van de inzet van vrijwilligers voor inhoudelijke en culturele taken, het vergroten van de omzet uit commerciële verhuur en het aangemerkt worden als leerbedrijf voor communicatie- en horecaopleidingen.

Stichting Prins27 ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 290.508 per jaar en vraagt voor 2017-2020 een bedrag van € 609.650 per jaar aan, exclusief een receptiebijdrage van CultuurSchakel en het Koorenhuis van € 107.325 en exclusief de frictiekosten als gevolg van de doorgevoerde reorganisatie.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is van mening dat Prins27 als gebouwbeheerder primair een facilitaire rol heeft. Met de plannen die in de aanvraag voor de periode 2017-2020 worden geschetst is Prins27 voornemens om te komen tot themaprogrammering om de ontmoetingsplaats en netwerkfunctie verder te versterken. Prins27 ziet een verantwoordelijkheid om de band tussen de huurders te versterken zodat zij tot kruisbestuiving en talentontwikkeling kunnen komen. Dat zijn taakopvattingen die niet thuishoren in de subsidieaanvraag van gebouwbeheerder Prins27, maar tot de verantwoordelijkheden van de ondernemende huurders van Prins27 zelf moet behoren.

De Commissie zou graag meer ambitie willen zien op ondernemerschap. Het is prijzenswaardig dat Prins27 nastreeft om als leerbedrijf te worden aangemerkt. De Commissie heeft wel zorgen of de hiermee gepaard gaande investering reëel blijft ten opzichte van de opbrengsten ervan. De Commissie heeft er waardering voor dat Prins27 de omzet wil verhogen uit commerciële verhuur. Het verhogen van de horecaomzet is een goed voornemen in het verlengde daarvan.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is in haar beoordeling kritisch ten aanzien van de taakstelling van Prins27. Naar de mening van de Commissie zou een gebouwbeheerder, ook al betreft het hier het beheer van een cultuurverzamelgebouw, vanwege het beleidsarme karakter geen onderdeel moeten uitmaken van het bestel van culturele organisaties dat in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur een subsidievoorziening ontvangt. De Commissie adviseert een bedrag van € 460.508 te reserveren voor 2017 en 2018. Dat bedrag is opgebouwd uit het huidige subsidiebedrag aangevuld met de verplichte huurafdrachten van Koorenhuis en CultuurSchakel. De Commissie adviseert om Prins27 op basis van het gereserveerde bedrag een beheervoorstel op te laten stellen.

Reserveren: € 460.508 voor 2017 en 2018.

REACTIE

Net als de Adviescommissie is het college van oordeel dat de taken van Prins27 liggen op het zo efficiënt mogelijk beheren van een cultuurverzamelgebouw, maar dat de instelling geen eigenstandige

taak heeft op het gebied van programmering. Prins27 wordt daarom, conform het Advies, maar twee jaar eerder dan geadviseerd, uit het bestel gehaald van culturele organisaties die subsidie ontvangen in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020. Wij zullen in overleg treden met Prins27 en hen verzoeken een beheervoorstel op te stellen, waarbij geen sprake is van eigenstandige culturele activiteiten, er niet langer sprake is van de betaling van overdrachtssubsidies of receptiebijdragen door Koorenhuis en CultuurSchakel.

BESLUIT

Wij halen Prins27 uit het bestel van culturele organisaties die subsidie ontvangen in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020. Wij reserveren – buiten het budget voor het Meerjarenbeleidsplan – een bedrag voor Prins27 van € 460.508, conform het advies van de Adviescommissie. Na goedkeuring van een door Prins27 in te dienen nieuw beheervoorstel en toetsing van de onderliggende cijfers via de Gemeentelijke Accountantsdienst zal het college zo spoedig mogelijk een aanvullend besluit over meerjarige financiering van Prins27 voorleggen aan de raad.

Budget 2016 € 460.508 (*exclusief trend 2016*)*

Budget aangevraagd € 609.650

Reserveren vanaf 2017 € 0**

* Prins27 ontvangt in de periode 2013-2016 een subsidie van € 290.508 per jaar (peiljaar 2015). Daarnaast ontving Prins27 een bedrag van € 50.000 van het Koorenhuis en € 120.000 van CultuurSchakel.

** Het college heeft € 460.508 (*exclusief trend 2016*) gereserveerd buiten het budget voor het voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020.

PRINSES CHRISTINA CONCOURS

Stichting Prinses Christina Concours

Inleiding

Stichting Prinses Christina Concours wil klassieke muziek, compositie en jazz onder jongeren promoten, talent selecteren en stimuleren, nieuw publiek bereiken met klassieke muziek, compositie en jazz, en met jong talent kinderen luisterervaring geven en aanzetten tot zelf muziek maken.

Het Prinses Christina Concours realiseert al meer dan veertig jaar concoursen voor muzikale jongeren. Jaarlijks telt het Prinses Christina Concours voor klassieke muziek ongeveer 500 deelnemers. Zij ontmoeten en inspireren elkaar tijdens regionale voorronden die plaatsvinden op zes locaties in het land. Ook zijn er edities van het Prinses Christina Concours voor jonge componisten en jazzmuzikanten. Recent werd het Prinses Christina Junior Concours aan de concoursen toegevoegd. Kinderen kunnen meedoen aan dit online concours met een filmpje van een eigen optreden op YouTube. Prijswinnaars van de concoursen worden uitgebreid begeleid middels advies en masterclasses. Bovendien worden elk jaar podiumbeurten georganiseerd waarmee de prijswinnaars podiumervaring opdoen in verschillende concertzalen en op bekende podia en festivals. Daarnaast worden er geregeld concertreizen naar het buitenland georganiseerd.

Naast de concoursen organiseert het Prinses Christina Concours ook breed toegankelijke, educatieve projecten. Met *Kies je instrument*, een gratis magazine voor achtjarigen, de aanvullende website www.kiesjeinstrument.nl en de online muzieklessen op www.benniebriljant.nl bereikt het Prinses Christina Concours naar eigen zeggen tienduizenden basisschoolleerlingen in het hele land. Sinds 2007 rijdt het Prinses Christina Concours door Nederland met de *Classic Express*. In deze rijdende concertzaal geven prijswinnaars van de concoursen concerten voor leerlingen in het basisonderwijs en speciaal onderwijs.

Het Prinses Christina Concours is een landelijke instelling met Den Haag als uitvalsbasis. In deze stad werkt de organisatie samen met het Residentie Orkest, Koninklijk Conservatorium, het Dans- en Muziekcentrum Den Haag, de Gotische Zaal (Raad van State), diverse festivals, amateurorkesten, basisscholen, fondsen en bedrijven. Activiteiten die uitsluitend in Den Haag plaatsvinden, zijn de Nationale Finale Klassiek in het Zuiderstrandtheater, de Halve Finale Klassiek en de Finale Compositie in het Provinciehuis Zuid-Holland, de Finale van De Muziekwedstrijd in Madurodam, circa 20 gratis toegankelijke lunchconcerten in de Nieuwe Kerk en circa 12 concerten in de Gotische Zaal.

In de periode 2017-2020 wil het Prinses Christina Concours de huidige concours- en concertactiviteiten in Den Haag continueren. Daarnaast is er de wens om met de *Classic Express* 30 concerten, inclusief voor- en naprogramma, op 5 Haagse basisscholen te geven. Ook wil men de educatieve projecten *De Muziekwedstrijd*, *Kies je instrument* en *Bennie Briljant* voortzetten.

Het Prinses Christina Concours ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 38.922 (peiljaar 2015), en een subsidie van € 167.500 per jaar van het Fonds voor Cultuurparticipatie.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt het Prinses Christina Concours een structurele subsidie van € 49.000 per jaar aan. Het extra gevraagde bedrag is bedoeld om een deel van de kosten van de beoogde 30 concerten met de *Classic Express* op 5 Haagse basisscholen te bekostigen. Bij het Fonds voor Cultuurparticipatie wordt volgens de begroting een subsidie van € 292.500 per jaar aangevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

Naar het oordeel van de Commissie past een instelling als het Prinses Christina Concours bij het Beleidskader van de gemeente, waarin een dynamisch en veelzijdig klassiek muziekleven wordt nagestreefd en waarin dus ook ruimte moet zijn voor jong talent. De Commissie heeft veel waardering voor de wijze waarop het Prinses Christina Concours een bijdrage levert aan het begeleiden van talent in de klassieke of jazzmuziek. De Halve Finale Klassiek en de Finale Klassiek die in Den Haag plaatsvinden, zijn van betekenis voor de stad en hebben ook een belangrijke nationale uitstraling.

Hoewel de Commissie positief is over de digitale lesprogramma's voor basisscholen, zoals kiesjeinstrument.nl en benniebriljant.nl, plaatst zij hierbij een kritische kanttekening. Het is

onmiskbaar zo dat de instelling voor kinderen die al serieus met muziek bezig zijn goede dingen doet, die op allerlei niveaus stimulerend werken. Maar de Commissie betwijfelt of het Prinses Christina Concours de aangewezen organisatie is voor het verbreden van de basis in muziekbeoefening in veel bredere zin. De doelstelling "een geleidelijke mentaliteitsverandering bij een breed publiek waardoor muziek maken een normaal onderdeel wordt van de opvoeding" lijkt haar te hoog gegrepen voor het Prinses Christina Concours. Naar het oordeel van de Commissie zijn de incidentele schoolconcerten van het Prinses Christina Concours een leuke eenmalige invulling die kinderen nieuwsgierig kan maken en stimuleren, maar waarvan zij de impact op termijn voor muziekbeoefening bij een grotere, cultureel diverse groep betwijfelt. Daarbij zouden de muziekactiviteiten beduidend aan impact winnen wanneer ze zouden worden afgestemd op het overige educatieaanbod in Den Haag en andere gemeenten. Concreet gaat het hier dus om afstemming van de activiteiten van het Prinses Christina Concours op het aanbod van CultuurSchakel, waarbij de verbinding met doorlopende leerlijnen wordt gerealiseerd.

Conclusie en advies Adviescommissie

Vanwege haar grote inzet op het gebied van talentontwikkeling acht de Commissie het van belang om het Prinses Christina Concours structureel te blijven ondersteunen. De Commissie acht het echter niet noodzakelijk om extra middelen uit het cultuurbudget van de gemeente ter beschikking te stellen voor het deels subsidiëren van 30 concerten met de *Classic Express* op 5 Haagse basisscholen. Het mogelijk maken van deze extra activiteit beschouwt de Commissie als een verantwoordelijkheid van het Prinses Christina Concours zelf. De Commissie ziet de concerten in de *Classic Express* als een kernactiviteit van het Prinses Christina Concours en is van mening dat de bekostiging uit de algemene middelen van de stichting gerealiseerd zou moeten kunnen worden.

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te continueren op het huidige niveau van € 38.922 per jaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 38.922

Indien honorering door het Fonds voor Cultuurparticipatie niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om het Prinses Christina Concours een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds voor Cultuurparticipatie moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Beoordeling Fonds voor Cultuurparticipatie

Stichting Prinses Christina Concours (hierna PCC) vraagt subsidie aan voor het onderdeel Talentontwikkeling van de Deelregeling meerjarige activiteitsubsidies Fonds voor Cultuurparticipatie 2017-2020 voor haar activiteiten in de periode 2017-2020.

PCC wil alle kinderen in Nederland kennis laten maken met muziek en hen stimuleren hun muzikale talenten te ontwikkelen. Haar talentontwikkelingsprogramma omvat regionale en lokale evenementen die voor kinderen en jongeren goed toegankelijk zijn. PCC houdt in haar werkwijze rekening met de aard van de doelgroep. Voor kinderen van 12 tot 19 jaar (20 jaar bij jazz en 21 jaar bij zang en compositie) wil zij het maken van bijzondere muziek en jazz stimuleren evenals het componeren ervan. De Muziekwedstrijd richt zich op kinderen van 4 tot en met 12 jaar. De concoursen (klassiek, jazz en compositie) vinden plaats volgens een kindvriendelijke formule en omvatten stimulerende nevenactiviteiten, zoals cursussen voor podiumpresentatie, het verminderen van podiumangst en etiquette, en een scala aan optredens in binnen- en buitenland. De rijdende concertzaal, de *Classic Express*, functioneert als podium en ontmoetingsplaats voor duizenden basisschoolkinderen en ruim honderd jonge muzikanten vanaf 12 jaar die daar met jong publiek leren omgaan. PCC leidt de presentatoren, meestal conservatoriumstudenten, op met speciaal hiervoor ontwikkelde cursussen. In 2015 vond de eerste editie plaats van De Muziekwedstrijd (voorheen Prinses Christina Junior Concours) met circa 800 deelnemers. Sociale media spelen een belangrijke rol bij de werving hiervoor. Daartoe geselecteerde prijswinnaars van het grote Concours geven via chats antwoord op alle mogelijke vragen van de deelnemers. De organisatie verwacht dat De Muziekwedstrijd de komende jaren sterk zal groeien, zowel in omvang als inhoud.

Deelnemersaantallen bij recente edities van de activiteiten zijn: klassieke concoursen circa 450 (12-19 jaar, zangers 21 jaar), jazzconcours circa 300 (12-20 jaar), compositieconcours circa 20 (12-21 jaar) en De Muziekwedstrijd circa 800 (4-12 jaar). Deelnemers krijgen desgevraagd studieadviezen, hulp bij het vinden van muziekinstrumenten en ondersteuning bij het verkrijgen van financiële hulp voor muzieklessen. Verder krijgen de meest getalenteerden podiumervaring. PCC vraagt extra subsidie aan voor de projecten Classic Express (€ 100.000,00) en De Muziekwedstrijd (€ 100.000,00). PCC ontvangt momenteel € 167.500,00 per jaar subsidie voor haar activiteiten in het kader van de Deelregeling meerjarige activiteitensubsidies Fonds voor Cultuurparticipatie 2013-2016.

Artistieke en inhoudelijke kwaliteit

Hoewel het aantal deelnemers aan de grote concoursen de afgelopen jaren is afgenomen, is de opzet van de werving volgens de commissie goed. Dat is vooral te danken aan het in vele jaren opgebouwde landelijke netwerk van scholen in het primair en voortgezet onderwijs, muziekscholen, muziekdocenten, jeugdorkesten, conservatoria, professionele orkesten en regionale en landelijke podia. De laagdrempeligheid van de concoursen en wedstrijden is daarbij een pluspunt. Ook zet PCC, zoals bij meer onderdelen, nieuwe digitale mogelijkheden in.

De commissie is enthousiast over de kindvriendelijke opzet van de concoursen die ertoe bijdragen dat zoveel mogelijk kinderen muziek blijven maken. Ieder kind doet podiumervaring op en krijgt ook een jurygesprek met tips en aanmoedigen, wat de commissie een zinvol onderdeel vindt van de begeleiding. De concoursen, met onder meer een mooie landelijke finale, vormen tegelijk de scoutingplek voor talenten die met verdere begeleiding naar een carrière toewerken, inclusief doorstroming naar andere vormen van talentontwikkeling. De commissie heeft er vertrouwen in dat het programma, inclusief begeleiding en jurering, ook de komende jaren zeer goed zal zijn. De commissie waardeert het dat PCC met De Muziekwedstrijd een activiteit heeft ontwikkeld om ook de allerjongsten te stimuleren muziek te maken, maar zij ziet De Muziekwedstrijd vooral als een mooie voorloper en wervingskanaal voor de grote concoursen en minder als talentontwikkeling. Voor de Classic Express ziet zij wel een rol in de talentontwikkeling. De optredens die jonge talenten daar verzorgen vormen volgens de commissie een waardevolle aanvulling op hun podiumervaring en leert hen met verschillende publieksgroepen te communiceren. De commissie waardeert de follow-up na de concoursen: de op individueel niveau en behoefte toegesneden coaching en het organiseren van samenspel en podiumoptredens. Dat laatste gebeurt via de eigen Classic Express, maar ook op scholen, in verzorgingshuizen en op reguliere podia. Op deze optredens krijgen de jonge musici ook feedback. De commissie heeft er op basis van het plan vertrouwen in dat PCC deze vervolgotrajecten ook de komende jaren goed zal uitvoeren. PCC zorgt voor gekwalificeerde juryleden en begeleiders met educatieve ervaring, bij voorkeur vooraanstaande musici en docenten van conservatoria die feeling met kinderen hebben. Dat biedt volgens de commissie voldoende garantie op een succesvolle begeleiding. Daarbij beschikt de organisatie over een uitgebreid netwerk om talenten door te verwijzen voor een volgende stap in hun ontwikkeling. Samengevat beoordeelt de commissie de artistieke en inhoudelijke kwaliteit als goed.

Ondernemerschap en samenwerking

PCC kent een brede financieringsmix en laat een doordachte visie op en strategie voor het verwerven van inkomsten zien. De commissie respecteert de weloverwogen beslissing van PCC om publieks- en deelnemersinkomsten geen rol van betekenis te laten spelen in het te voeren financiële beleid, opdat de activiteiten laagdrempelig kunnen blijven. Ook lijken de meeste concertruimtes niet op een groot publiek ingesteld. De commissie ontwaart in het plan een veelzijdige professionele aanpak van marketing voor doelgroepen van deelnemers en een algemeen publiek, met heldere specificaties voor de verwachte aantallen per activiteit en indicaties voor publieksbereik. De commissie mist in het plan wel een relatie tussen de marketinginspanningen en het hiermee gerealiseerde publieksbereik. PCC zet helder uiteen met welke partijen en met welk doel ze samenwerkt voor talentontwikkeling en om de slagkracht van de organisatie te vergroten. Ze kan hierbij bouwen op een in vele jaren opgebouwd netwerk. De financiële uitgangspositie van PCC is niet heel goed. De commissie heeft wel vertrouwen in de aanwezige zakelijke kennis die onder meer blijkt uit scenario's die PCC heeft klaarliggen in het geval van tegenvallende resultaten. Samengevat beoordeelt de commissie het ondernemerschap als goed.

Geografische spreiding in Nederland

De herkomst van de deelnemers aan de concoursen is over het algemeen goed gespreid over Nederland. Dat is ook het geval bij de Muziekwedstrijd. Het is de commissie wel opgevallen dat er bij

de concoursen voor compositie en jazz geen deelnemers uit Drenthe, Flevoland en Zeeland komen. Bij compositie ontbreken niet alleen deelnemers uit deze provincies maar ook uit Brabant en Limburg. Een punt van aandacht voor de komende jaren. De commissie beoordeelt de geografische spreiding als goed.

Pluriformiteit

De commissie erkent de zeer onderscheidende aanpak van PCC in Nederland, waarbij ze zich ook steeds weer weet te vernieuwen. Vooral in de klassieke muziek heeft PCC van oudsher een sterke positie. Maar ook in de jazz heeft de organisatie inmiddels een behoorlijke positie opgebouwd. PCC levert hiermee volgens de commissie een onmisbare bijdrage aan de infrastructuur voor talentontwikkeling. Samengevat beoordeelt de commissie de pluriformiteit als goed.

Monitoring en evaluatie

PCC besteedt aandacht aan monitoring en evaluatie, maar kent hiervoor volgens de commissie geen gedegen systematiek. Talenten krijgen feedback en hun ontwikkeling wordt gevolgd. Daarnaast evalueert PCC de activiteiten inhoudelijk en procesmatig, maar de waardering ervan komt in de aanvraag niet expliciet aan de orde. De commissie mist verder aandacht voor het functioneren van de eigen organisatie binnen de evaluatieactiviteiten. Samengevat beoordeelt de commissie de monitoring en evaluatie als voldoende.

Conclusie

De commissie vindt de artistieke en inhoudelijke kwaliteit goed, evenals het ondernemerschap en de samenwerking. De geografische spreiding vindt zij goed, evenals de pluriformiteit. De aandacht voor monitoring en evaluatie beoordeelt ze als voldoende. Stichting Prinses Christina Concours behaalt hiermee in totaal 13 van de maximaal te behalen 18 punten.

De commissie adviseert het bestuur van het Fonds, gelet op het totaalbeeld en het behaalde aantal punten, deze aanvraag te honoreren met een bijdrage van € 770.000,00. De verhoging ten opzichte van het huidige subsidiebedrag is bedoeld voor de Classic Express. (Dat is gelijk aan € 192.500 per jaar voor de periode 2017-2020)

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Prinses Christina Concours conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 38.922.

Wij verwachten vóór 1 oktober 2016 een geactualiseerd plan met passende begroting op basis van dit bedrag, waarin tevens het besluit voor de structurele bijdrage van het Fonds Cultuurparticipatie is verwerkt.

Budget 2016 € 38.922 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 49.000

Budget vanaf 2017 € 38.922 (*exclusief trend 2016*)

PROJAZZ

Stichting Pro Jazz

Inleiding

ProJazz staat voor het leggen van verbindingen, een gezond professioneel jazzklimaat en een eigen en open blik op (jazz)muziek. ProJazz verkent en overschrijdt daarin bewust de muzikale grenzen van het genre. ProJazz beschikt niet over een eigen podium, maar programmeert diverse concertseries op podia en andere speelplekken. De gedachte hierachter is het verbinden van muziek, publiek en locatie en daarbij zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande podia en concertlocaties. Daarnaast is ProJazz de organisator van het Cutting Edge Jazzfestival dat zich laat omschrijven als een proeftuin voor genres als impro en experimentele jazz. Door het programmeren van een bigband, samengesteld uit studenten van het Koninklijk Conservatorium Den Haag en Codarts Rotterdam, geeft ProJazz jong talent speelgelegenheden. ProJazz is initiatiefnemer van Jazz070, het jazzplatform van Den Haag.

De periode 2017-2020 staat in het teken van de verdere ontwikkeling van de huidige activiteiten. ProJazz verwacht in 2017 28 concerten en een eigen festival te organiseren met een totaal aantal bezoekers van 4.500. Daarnaast verwacht de organisatie weer betrokken te zijn bij Jazz in de Gracht met in 2017 ongeveer 55.000 bezoekers. ProJazz zet de komende periode in op een geleidelijke groei van kwalitatief hoogwaardige jazzprogrammering bij Theater Dakota, het Paard van Troje, De Nieuwe Kerk, Korzo en De Nieuwe Regentes. Daarnaast wordt ingezet op verdere samenwerking met festival State-X New Forms en deelname aan het Life I Live festival en Parkpop. De ambitie is om jazz op ieder groot cultureel evenement over het voetlicht te brengen. Naast het bieden van meer speelgelegenheden voor talent wordt de Jazz070 Talent Award gelanceerd. De komende jaren zet ProJazz in op het bereiken van een nieuw en breder publiek zonder het vaste traditionele publiek uit het oog te verliezen.

ProJazz ontving voor haar activiteiten in de afgelopen periode vanuit de regeling Culturele Projecten Den Haag 2014 incidentele projectsubsidies. ProJazz maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag van € 50.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is van mening dat ProJazz met haar diversiteit aan activiteiten een lacune opvult. Er is vraag naar een goede speler op jazzgebied en ProJazz draagt zorg voor de uitvoering van jazz en borgt daarmee het voortbestaan van de concerten. De organisatie stelt zich bescheiden op en bereikt relatief veel met weinig middelen, wat ook blijkt uit de publieksaantallen.

De Commissie waardeert het dat ProJazz met Jazz070 losse initiatieven met elkaar verbindt en ziet dan ook graag dat dit samenwerkingsverband in de komende periode verder geconcretiseerd wordt om op die manier de jazz in Den Haag beter voor het voetlicht te brengen.

Voor de komende periode adviseert de Commissie om het profiel van de organisatie verder aan te scherpen. De podia waarmee ProJazz samenwerkt hebben allemaal een duidelijk onderscheidend profiel. De Commissie ziet dit onderscheidende profiel nog onvoldoende terug in de beschrijving van de verschillende publieksgroepen en de bijbehorende marketingactiviteiten. Daar liggen volgens de Commissie kansen om het publieksbereik verder te vergroten. De Commissie adviseert daarnaast de Code Cultural Governance te volgen en bestuursleden niet voor onbepaalde tijd te benoemen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De diverse overwegingen overziend, adviseert de Commissie positief over de aanvraag van ProJazz.

Honoreren: € 50.000

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Wij verwachten dat Projazz de Code Cultural Governance naleeft, waarbij er een heldere rolverdeling is tussen directie en bestuur en er een rooster van optredens geldt voor het bestuur.

BESLUIT

Wij verlenen de ProJazz conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 een jaarlijkse subsidie van € 50.000.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 50.000
Budget vanaf 2017	€ 50.000

PROJECT SPACE 1646

Stichting Project Space 1646

Inleiding

Project Space 1646 wil vernieuwende ontwikkelingen in de hedendaagse beeldende kunst zichtbaar en toegankelijk maken. De instelling profileert zich als kweekvijver en productiehuis voor beginnende en opkomende kunstenaars. In de afgelopen periode heeft Project Space 1646 zich gericht op de kernactiviteiten: performances, screenings, presentaties onder de noemer *Short Events* en randactiviteiten bij de (solo)tentoonstellingen onder de noemer *Conversation Pieces*. Ook is er een residentieprogramma voor internationale kunstenaars en zijn er educatieve activiteiten voor kunststudenten.

In de periode 2017-2020 wil Project Space 1646 de ambitie versterken op het gebied van het inhoudelijk beleid en de kwaliteit en uitvoering van de programmaonderdelen en de residentie. De focus ligt op de kunstenaar en zijn of haar werk en het bieden van een vrije ervaring van kunst in plaats van een vooraf bepaalde interpretatie hiervan.

Stichting Project Space 1646 ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 67.774 per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 126.545 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie waardeert het experimentele karakter van Project Space 1646 en de artistiek-inhoudelijke kwaliteit. Het is een kunstenaarsinitiatief dat functioneert als presentatieruimte, een kweekvijver voor talent en als productiehuis met een uitgesproken profiel dat experiment stimuleert. Artistiek-inhoudelijk gezien vindt de Commissie het programma van Project Space 1646 onderscheidend en gedurfd en internationaal georiënteerd.

Project Space 1646 toont werk van Nederlandse en van buitenlandse kunstenaars. De contacten met buitenlandse kunstenaars lijken voort te komen uit de scouting-werkzaamheden en reizen die de medewerkers ondernemen. De Commissie constateert dat Project Space 1646 zich in de afgelopen periode serieus en significant heeft ontwikkeld. Dit heeft geleid tot (pers)aandacht en waardering. Het afstoten van educatieve activiteiten voor middelbaar onderwijs en de focus op de academies ziet de Commissie als een relevante keuze voor Project Space 1646, mede met het oog op de huidige herstructurering van het educatieprogramma in de stad.

Gezien de kwaliteit van de internationale kunstenaars zou het ambitieniveau wat betreft publieksbereik in de optiek van de Commissie hoger kunnen liggen. Project Space 1646 komt in die zin wat naar binnen gekeerd over, maar geeft aan de komende periode meer evenementen te organiseren en meer aandacht aan de publiciteit te besteden.

Gezien de lage vergoedingen voor werknemers en beschikbare productiebudgetten is de financiële armslag van de organisatie minimaal en het lijkt de Commissie passend om deze op een hoger plan te tillen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert continuering van de structurele subsidie, aangevuld met een bedrag van € 25.000 bestemd voor de personeelskosten en € 10.000 voor het maken van studiereizen en residenties. De Commissie ziet dit als een kwaliteitsinjectie voor de programmering. Voor het overige ziet zij de gevraagde verhoging als te fors en onvoldoende verdedigbaar met het oog op het beschikbare budget.

Gedeeltelijk honoreren: € 102.774 waarvan € 25.000 bestemd voor personeelskosten en € 10.000 voor het maken van studiereizen en residenties.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan Project Space 1646 conform het advies van de Adviescommissie en verlenen Project Space 1646 voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 102.774, inclusief het budget van € 25.000 voor personeelskosten en € 10.000 voor het maken van studiereizen en residenties.

Aangezien het verleende bedrag lager is dan Project Space 1646 in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij Project Space 1646 een op het verleende bedrag toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 67.774 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 126.545
Budget vanaf 2017	€ 102.774 (<i>exclusief trend 2016</i>), inclusief het budget van € 25.000 voor personeelskosten en € 10.000 voor het maken van studiereizen en residenties

RABARBER

Stichting Rabarber

Inleiding

Stichting Rabarber wil zoveel mogelijk kinderen, jongeren en jong volwassenen in aanraking brengen met het cultuurgood theater. In dertig jaar tijd is Rabarber uitgegroeid tot een omvangrijke theaterschool in Den Haag die landelijke bekendheid geniet. Die positie heeft Rabarber naar eigen zeggen bereikt doordat zij steeds 'jong en vernieuwend' is gebleven in haar rol als pionier in theatereducatie, zonder de basis (de jeugd) uit het oog te verliezen.

De kernfunctie van Rabarber is de theaterschool met een lange leerlijn. Leerlingen van 6 tot 12 jaar doorlopen eerst basis- en opleidingsklassen waarbij spel en beweging centraal staan. Daarna volgen ze een uitgebreider lesprogramma en spelen vervolgens in werkplaats- en productieklassen (13-20 jaar) voor publiek. Dit resulteert in door Rabarber geproduceerde familievoorstellingen, een reizende Sinterklaasvoorstelling, theaterklassiekers en eindregies voor de landelijke toneelscholen. Verder organiseert Rabarber ieder jaar de jongerenfestivals *Studio33* met twaalf voorstellingen, filmproducties en een uitgebreide randprogrammering, en *RAB'S middelbare scholieren theaterfestival*, dat wordt ondersteund door Fonds 1818 en Stichting Boschuisen. Daarnaast organiseert Rabarber vier trajecten om talentvolle jongeren optimaal voor te bereiden op landelijke toneelscholen en kunstvakopleidingen: de Landelijke Oriëntatiecursus Toneelscholen (L.O.T.) voor jongeren vanaf 16 jaar; het Tussenjaar voor jongeren met middelbaar schooldiploma (havo/vwo) die nog niet aan een meerjarige opleiding willen of kunnen beginnen; *Inside Out*, een multidisciplinair talentontwikkelingstraject (tot eind 2016 financieel ondersteund door Fonds 1818); *Trac*, een tweejarige avondopleiding voor mensen van 18-30 jaar oud die zich professioneel willen verdiepen in theatervakgebieden. Op het gebied van cultuureducatie werkt Rabarber structureel samen met diverse scholen uit het basis- en voortgezet onderwijs. Ook organiseert ze projectmatige activiteiten, zoals het interactief theaterproject *En nu jij..* over pesten, social media en homoseksualiteit. Tot slot is Rabarber werkplek voor docerende theatermakers.

Voor de periode 2017-2020 zijn de algemene ambities als volgt geformuleerd: doorgaan met waar Rabarber goed in is; pionieren, trendsetten waar de kansen liggen; professionalisering en versterking management, backoffice en governance; cultureel ondernemerschap behouden; branding strategie ontwikkelen voor een imago dat overeenkomt met wie de organisatie is en waarin ze gelooft. Rabarber somt in haar beleidsplan ook een veelheid aan specifieke ambities op. Zo wil zij het RAB'S middelbare scholieren theaterfestival, de schoolvoorstellingen en het talentontwikkelingstraject *Inside Out* vanuit structurele middelen kunnen financieren om de continuïteit te waarborgen. Ook acht Rabarber uitbreiding van de vaste formatie noodzakelijk met een productiemedewerker op de vloer (1 fte) en een medewerker marketing en publiciteit (0,5 fte). In de aanvraag wordt als speerpunt op het vlak van bedrijfsvoering ook de opvolging van directeur Rebecca van Leeuwen genoemd (die over enkele jaren met pensioen gaat).

Stichting Rabarber ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 514.042 (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Stichting Rabarber een structurele subsidie van € 562.958 per jaar aan. De verhoging van het subsidiebedrag is hoofdzakelijk bestemd voor personeelsuitbreiding en het structureel maken van incidenteel gesubsidieerde activiteiten.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor theaterschool Rabarber en haar activiteiten. Als scholingsinstituut werkt zij op een gestructureerde en professionele wijze aan trajecten met een lange leerlijn, voor leerlingen vanaf 6 jaar. Uiteindelijk stromen jongeren en jong-volwassenen geregeld door naar landelijke toneelscholen en kunstvakopleidingen. Met dit doorgroeimodel vormt Rabarber een mooie aanvulling op de toneelketen. Net als vier jaar geleden vindt de Commissie de kwaliteit van de voorstellingen van de theaterschool over het algemeen goed. Wel mist zij in de aanvraag een heldere artistieke visie op de door Rabarber geproduceerde voorstellingen. De Commissie is verder positief over de schoolvoorstellingen met jonge acteurs, die Rabarber sinds 2013 maakt voor scholen in het primair en voortgezet onderwijs. Daarbij werkt de instelling constructief samen met CultuurSchakel. De reputatie en het belang van Rabarber staan wat de Commissie betreft niet ter discussie. Wel vindt zij de aanvraag weinig zelfkritisch van toon. Naar het oordeel van de Commissie is het te gemakkelijk

dat Rabarber bijna € 50.000 extra structurele subsidie vraagt aan de gemeente, zonder overtuigend aan te tonen dat zij die budgetruimte niet zelf kan creëren binnen het eigen verdienmodel. Gezien het succesvolle cultureel ondernemerschap is de Commissie van mening dat Rabarber in staat moet worden geacht om het structureel maken van incidenteel gesubsidieerde activiteiten en uitbreiding van de vaste formatie zelf op te vangen. Zij adviseert Rabarber om de eigen opbrengsten te verhogen, bijvoorbeeld via een lichte prijsstijging van de cursusgelden of toegangsprijzen. Daarbij vindt de Commissie het van belang dat het aanbod bereikbaar en toegankelijk blijft voor alle Hagenaars en is het gebruik van bijvoorbeeld de Ooievaarspas een optie om te blijven inzetten.

Bovendien zet de Commissie vraagtekens bij de uitzonderingspositie die Rabarber volgens het gemeentelijk Beleidskader inneemt op het gebied van actieve cultuurparticipatie. Strikt genomen is binnenscholse cultuuronderwijs in Den Haag wel subsidiabel, maar lessen en workshops voor kinderen en jongeren in de vrije tijd niet. Ook voor cursussen kunstzinnige vorming in de vrije tijd voor volwassenen wordt sinds 2013 door de gemeente in principe geen financiële steun meer gegeven. De Commissie is er daarom voorstander van dat de structurele subsidie voor Rabarber uitsluitend zal worden aangewend voor haar podiumfunctie (presentatie van semi-professionele producties) en binnenscholse cultuureducatie. Alleen deze activiteiten acht de Commissie subsidiabel. Het beleidsplan en bijbehorende meerjarenbegroting voor de periode 2017-2020 maken in artistiek en financieel opzicht onvoldoende inzichtelijk hoe Rabarber de structurele middelen verdeelt over haar podiumfunctie, binnenscholse cultuureducatie en vrijetijdsaanbod.

Tot slot volgt de Commissie met belangstelling de voorgenomen directiewisseling bij Rabarber. De theaterschool staat voor de uitdaging om een waardige opvolger te vinden voor oprichter en directeur Rebecca van Leeuwen (die zoals zelf aangegeven naar verwachting aan het eind van de komende beleidsperiode met pensioen gaat).

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie acht alleen de functies productie en binnenscholse cultuureducatie van Rabarber subsidiabel vanuit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020. De Commissie adviseert daarom om een lagere structurele subsidie van € 350.000 te reserveren, in afwachting van een bijgesteld activiteitenplan voor genoemde functies binnen dit financiële kader. Daarbij moet Rabarber in een uitgesplitste begroting inzichtelijk maken hoe de twee functies productie en binnenscholse cultuureducatie zich budgettair ten opzichte van elkaar verhouden. Tot slot acht de Commissie ook een artistieke visie op de productionele activiteiten gewenst.

Reserveren: € 350.000

REACTIE

Mede op basis van de ingediende zienswijze, waarin Rabarber overtuigend aantoont dat alleen de binnenscholse educatie en theaterproducties door de structurele subsidie gefinancierd worden, verlenen wij Rabarber, in afwijking van het advies van de Adviescommissie, voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 voor de binnenscholse cultuureducatie en jeugdtheaterproducties een jaarlijkse subsidie van € 514.042.

BESLUIT

Wij verlenen Rabarber voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 514.042.

Budget 2016	€ 514.042 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 562.958
Budget vanaf 2017	€ 514.042 (<i>exclusief trend 2016</i>)

RESIDENTIE ORKEST

Stichting Het Residentie Orkest

Inleiding

Het Residentie Orkest is het symfonieorkest van de stad Den Haag en de regio Haaglanden. Nadat de instelling 30 procent aan subsidiemiddelen (ongeveer € 3 miljoen) verloor en het aantal trouwe bezoekers was teruggelopen, bleek voor de periode 2013-2016 een nieuwe positionering noodzakelijk. Door te kiezen voor deeltijdcontracten en afscheid te nemen van een aantal orkestleden, is inkrimping van het orkest van ruim 84 fte naar 62,5 fte bereikt. In de aanvraag wordt gesteld dat uit de reorganisatie een flexibel orkest is ontstaan, dat zich op veel maatschappelijke gebieden weet te profileren en presenteren, zij het met een kwetsbare financiële positie. Voorheen was de Dr. Anton Philipszaal de thuisbasis van het Residentie Orkest. In afwachting van het nieuw te bouwen Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC) in het Spuikwartier, volgde in september 2015 de verhuizing naar het tijdelijke Zuiderstrandtheater. Naar verwachting betreft het Residentie Orkest samen met het Dans- en Muziekcentrum (DMC), Nederlands Dans Theater (NDT) en het Koninklijk Conservatorium in 2019 het toekomstige OCC. Daar wil het Residentie Orkest in volle glorie terugkeren aan het Spui, met een aantrekkelijk productaanbod, een groeiend, verjongd publiek en een herkenbaar, eigentijds gezicht. Als dé Muzikale Krachtcentrale van de regio Den Haag.

In de periode 2017-2020 focust het Residentie Orkest zich met zijn programma-aanbod op twee gebieden: de muziek van de barok tot en met de vroeg-romantiek, en 20e/21e-eeuwse muziek, met bijzondere aandacht voor Nederlandse en nieuw-gecomponeerde muziek. De twee nieuwe vaste dirigenten zullen elk een focusgebied voor hun rekening nemen, zodat het Residentie Orkest naar eigen zeggen artistiek onderscheidend blijft in de regio. Bijzondere aandacht zal er zijn voor Nederlandse en nieuw-gecomponeerde muziek. Het Residentie Orkest wil vernieuwende programma's toespitsen op vier doelgroepen: late veertigers en vijftigers, studenten & young professionals, (ouders en grootouders van) schoolgaande jeugd, en traditionele bezoekers. Met educatie-activiteiten wil het Residentie Orkest nauw gaan aansluiten bij het cultuuronderwijs op zijn Haags. Maatschappelijke projecten (zoals *The Residents* en de *Symphonic Seniors*) worden voortgezet. Qua marketing zegt het orkest in te zetten op betere kennis van de klant, modernisering van het productportfolio en het optimaliseren van gastheerschap, presentatie en beleving. Fondsenwerving en sponsoring zullen zich meer gaan richten op jonge ambitieuze professionals en op expats/internationale instituties.

Op het gebied van samenwerking vermeldt de aanvraag dat het Residentie Orkest en DMC hun krachten op unieke wijze zullen bundelen in programmering en marketing, zodat internationale excellentie en kwaliteit voor een breed publiek mogelijk worden gemaakt. Ook wil het Residentie Orkest gaan samenwerken met nagenoeg alle grote podiumorganisaties en festivals in de regio, met vrijwel alle Cultuurankers van Den Haag, en met de Leidse podia. In de focus op Rotterdam en de samenwerking met het Rotterdams Philharmonisch Orkest blijft het Residentie Orkest naar eigen zeggen een hoog ambitieniveau tonen. Tot slot moet de samenwerking in de talentontwikkeling met het Koninklijk Conservatorium zorgen voor een nog betere aansluiting op de maatschappij en samenleving, en het gat tussen de beroepsopleiding en -praktijk verkleinen.

Het Residentie Orkest ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 3.802.611 (peiljaar 2015), en ontving van de gemeente in 2016 een eenmalige subsidie van € 338.000. Daarnaast ontvangt het Residentie Orkest een bedrag van € 2.700.000 (prognose 2015) in het kader van de culturele basisinfrastructuur van de rijksoverheid (inclusief een jaarlijkse samenwerkingsbonus voor de samenwerking met het Rotterdams Philharmonisch Orkest).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt het Residentie Orkest een structurele subsidie van € 4.381.000 per jaar aan de gemeente Den Haag ten behoeve van de exploitatie en educatie-activiteiten, en volgens de begroting € 3.650.000 aan het rijk.

Beoordeling Adviescommissie

Naar het oordeel van de Commissie heeft het Residentie Orkest zich na de forse bezuinigingen per 2013 op bewonderenswaardige wijze heruitgevonden en veel veerkracht getoond. De organisatie heeft op een gezonde manier scherpe keuzes gemaakt met realiteitszin (bijvoorbeeld het afschaffen van de chef-dirigent en het aanstellen van twee nieuwe vaste dirigenten). Ook is het Residentie

Orkest erin geslaagd om de transitieplannen te implementeren bij het personeel. Daarbij heeft de organisatie zich tot het uiterste ingespannen. Hiervoor heeft de Commissie veel waardering. Zij beseft ook dat op veel werknemers een (te groot) beroep is gedaan, gezien de schaal en de diversiteit van de ontplooiende activiteiten. Orkestleden zijn bijvoorbeeld intensief ingezet bij optredens in de wijken.

In de komende jaren acht de Commissie het van groot belang om het herwonnen zelfvertrouwen in te zetten op een evenwichtige manier. Zij is zeer positief over de getoonde daadkracht van het Residentie Orkest bij het regelen van de opvolging van Roland Kieft (per 1 april 2016 directeur Stichting Omroep Muziek in Hilversum). De Commissie heeft er vertrouwen in dat de organisatie in de persoon van Sven Arne Tepl als artistiek directeur een uitstekende opvolger heeft gevonden voor het verder uitwerken van de hervormingen die door Roland Kieft zijn ingezet, en voor het vormgeven van de toekomst van het orkest.

De Commissie is ook positief over het artistiek onderscheidende profiel met twee nieuwe vaste dirigenten en de duidelijke repertoirekeuze in de periode 2017-2020. Wat betreft de maatschappelijke projecten acht de Commissie voortzetting van *The Residents* - met leerorkesten voor talentvolle kinderen in Haagse krachtwijken - interessanter en op de lange termijn meer effect sorteren dan voortzetting van het kleinschalige project *Symphonic Seniors*. Het beeld dat het Residentie Orkest schetst om dé Muzikale Krachtcentrale van de regio Den Haag te zijn, spreekt de Commissie aan. Wel spreekt zij haar zorg uit over de belastbaarheid van de orkestleden die worden ingezet bij een veelheid aan activiteiten.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering betreurt de Commissie het dat het Residentie Orkest in de structuur van de directie en de ondersteunende organisatie niet een vergelijkbare vernieuwingsslag heeft weten te maken als in de orkestbezetting zelf is gemaakt. De Commissie heeft enige zorgen over de zakelijke organisatorische ontwikkelingen waarmee het orkest in transitie te maken heeft en nog te maken krijgt, en of de zakelijke organisatie daar qua kunde en menskracht voldoende voor is toegerust. Verder mist de Commissie in de aanvraag een specificatie van het directiesalaris. De financiële doelstellingen van het Residentie Orkest lijken op het eerste gezicht realistisch. Wel vindt de Commissie de aanzienlijke groei van het publiek (25.000 extra bezoekers) en de publieksinkomsten vanaf 2020 weinig concreet onderbouwd. Zij kan geen direct verband leggen tussen het repertoire en de beoogde gemiddelde zaalbezetting van 975 bezoekers per concert, bij een zaalcapaciteit van 1.500 bezoekers. Ook bevreemdt het de Commissie enigszins dat het marketingbudget voor 2020 gelijk is aan de jaren ervoor (met uitzondering van een extra budget voor het OCC-openingsfestival), terwijl het orkest dat jaar 25.000 bezoekers extra denkt te trekken.

De Commissie is van mening dat in de aanvraag weinig concreet wordt gemotiveerd waarvoor het extra gevraagde budget nodig is, anders dan het in algemene zin realiseren van de plannen en het deels ondervangen van de subsidiekorting van 2012. Voor educatie heeft het Residentie Orkest aanzienlijke budgetten gereserveerd (in 2017 ruim 3 ton). De Commissie vraagt zich hierbij af of de beoogde bijdrage (30 procent) vanuit het onderwijs reëel is. Verder constateert de Commissie dat de aanvraag weinig duidelijkheid verschaft over de voorgenomen veranderingen op het gebied van de automatisering, terwijl dit toch van cruciaal belang is voor de organisatie en er wel sprake is van het vrijspelen van 1,5 fte op dit gebied.

In het algemeen constateert de Commissie dat het Residentie Orkest, DMC en NDT aan hun beleidsplan als bijlage een reeds eerder geformuleerde 'gezamenlijke visie in zeven punten' ten aanzien van het toekomstige OCC hebben toegevoegd. Deze algemeen geformuleerde tekst baart de Commissie enige zorg, want zij geeft vooralsnog geen zicht op de door de gemeente noodzakelijk geachte verdergaande afstemming en concrete samenwerking op het gebied van de programmering, talentontwikkeling, educatie, marketing en publieksopbouw. Een meer uitgewerkte visie zou de basis moeten zijn voor dit belangrijke centrum van het muziek- en dansleven in de stad. De Commissie mist in de beleidsplannen een nadere uitwerking van de gedeelde ambitie en visie voor de bespeling van het toekomstige OCC en de rol van het Koninklijk Conservatorium daarbij. Deze verwachting nam de gemeente expliciet op in het Beleidskader 2017-2020.

De Commissie spoort de OCC-partners met klem aan om alsnog te komen tot een grondig geformuleerde samenwerking en afstemming. Naar haar oordeel zou de gemeente de vinger aan de pols moeten houden door regelmatig monitoring. In het verlengde hiervan waarschuwt de Commissie

de gemeente dat geen van de ingediende meerjarenbeleidsplannen voldoende licht werpt op de situatie die zou ontstaan indien de oplevering van het OCC onverhoopt vertraging oploopt.

Voor het Residentie Orkest zal de samenwerking met DMC in de aanloop naar de terugkeer naar het Spui ongetwijfeld een belangrijk onderwerp zijn in de komende jaren. Afgaande op het beleidsplan van het Residentie Orkest ziet de organisatie duidelijke kansen in de OCC-situatie: samenwerking met DMC op het gebied van (canon) klassieke programmering en marketing hiervan en daarmee goede programma-afstemming, geen concurrerend aanbod en daarmee aanzienlijke groei van het publiek (14 procent in 2018 en 2019).

Conclusie en advies Adviescommissie

Samengevat acht de Commissie het van groot belang dat het Residentie Orkest zijn activiteiten kan voortzetten. Zij heeft bewondering voor de voortvarende wijze waarop het orkest in de huidige beleidsperiode een doorstart heeft gemaakt en is van mening dat de instelling een onmisbare functie vervult binnen het Haagse muziekleven. De Commissie vindt het een goede zaak dat de gemeente Den Haag in 2016 eenmalig extra steun verleende om een deel van de (nasleep van de) hoge reorganisatiekosten te compenseren.

Wel heeft de Commissie enkele zorgen ten aanzien de helderheid van de bedrijfsvoering en de stappen die gezet moeten worden om de ondersteunende organisatie zodanig in te richten dat deze de nieuwe positie van het orkest en het ontwikkelde activiteitenplan optimaal kan faciliteren.

De Commissie beveelt aan om vanuit de gemeente de activiteiten van het Residentie Orkest tussentijds te monitoren, met het oog op de noodzakelijk geachte intensivering van de samenwerking en afstemming met de andere drie instellingen waarmee het Residentie Orkest het nieuwe OCC zal betrekken.

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te verhogen tot € 4.000.000 per jaar. Zij ziet geen mogelijkheid om het Residentie Orkest nog ruimhartiger te honoreren, zonder elders in de Haagse muzieksector schade aan te richten. Daarbij is het Residentie Orkest voor de realisatie van zijn plannen in de periode 2017-2020 ook in grote mate afhankelijk van het al dan niet verkrijgen van voldoende rijkssubsidie.

Gedeeltelijk honoreren: € 4.000.000

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd, adviseert de Commissie om aan het Residentie Orkest een extra structurele subsidie toe te kennen van € 381.000.

Aangezien de betekenis van het Residentie Orkest verder reikt dan het Haagse kunstenveld hoopt de Commissie uiteraard dat het rijk de structurele subsidieaanvraag substantieel zal honoreren. Indien de honorering door het rijk substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om het Residentie Orkest een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het rijk moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Beoordeling Raad voor Cultuur

Het Residentie Orkest heeft een aanvraag bij het rijk ingediend als een van de twee orkesten in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. De Raad voor Cultuur heeft op 19 mei 2016 zijn advies over de Basis Infrastructuur voor 2017-2020 openbaar gemaakt. Het advies over het Residentie Orkest is positief:

Stichting Het Residentie Orkest (hierna: Residentie Orkest), met als thuisbasis Den Haag, geeft uitvoeringen van symfonische muziek voor een breed publiek. Het Residentie Orkest kent een onderscheidend profiel dat zich enerzijds richt op het klassieke, vroegromantische repertoire en anderzijds op muziek van de 20e eeuw tot nu. Het orkest werkt daarvoor met twee vaste dirigenten. Het Residentie Orkest biedt verder innovatieve programma's en cross-over projecten voor uiteenlopende doelgroepen. Het orkest is geworteld in de stad en de regio.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Residentie Orkest een subsidiebedrag toe te kennen van € 3.200.000, op voorwaarde dat de instelling voor de start van de nieuwe subsidieperiode:

- samen met het Rotterdams Philharmonisch Orkest een plan indient dat gericht is op het gezamenlijk verzorgen van een complementair symfonisch aanbod in de metropoolregio Den Haag-Rotterdam en een weerslag is van de verschillende profielen van de twee instellingen.
- het activiteitenplan aanvult met een uitgewerkte strategie om de financiële positie te versterken.

De raad oordeelt positief over de subsidieaanvraag van het Residentie Orkest en heeft vertrouwen in het artistieke beleid. Hij waardeert de diversiteit van het educatieve programma. De raad heeft bewondering voor de wijze waarop het orkest zich in de Haagse samenleving heeft weten te positioneren en de manier waarop het met weinig middelen vernieuwende educatieve activiteiten heeft gerealiseerd.

De raad maakt zich zorgen over de precaire financiële positie van het Residentie Orkest en stelt vast dat het orkest zijn activiteiten bij tegenvallende inkomsten niet kan voortzetten. Dat de afgelopen periode de inkomsten substantieel zijn teruggelopen, vindt de raad verontrustend. Om die reden vraagt hij ook op dit aspect een aanvullend plan met een uitgewerkte strategie.

Voor een toelichting op het geadviseerde subsidiebedrag verwijst de raad naar de inleiding.

(Zie ook in dit concept-meerjarenbeleidsplan bij hoofdstuk 2 onder Muziek)

Beoordeling

Kwaliteit

Het Residentie Orkest werd de afgelopen BIS-periode geconfronteerd met een stevige bezuiniging en de opdracht om met een kleinere bezetting een onderscheidend profiel te realiseren; hiervoor had het orkest in de vorige aanvraag een eerste aanzet gedaan. Ook had de instelling te maken met een verhuizing naar een andere locatie. De raad heeft waardering voor de wijze waarop het orkest zich onder deze uitdagende omstandigheden staande heeft weten te houden en met elan de afgelopen jaren de artistieke omslag heeft gemaakt.

Het orkest heeft gewerkt aan verankering en zichtbaarheid in de stad en heeft met aansprekende formats voor symfonische muziek meer avontuur in de programmering gebracht. Het orkest heeft twee nieuwe vaste dirigenten aangetrokken en meer verschillende concertformules ontwikkeld. De raad vindt dat het orkest hiermee een goede weg is ingeslagen.

Het Residentie Orkest richt zich ook de komende jaren op repertoire van de barok tot de vroegromantiek, muziek uit de 20e en 21e eeuw en cross-over projecten, een keuze die overeenkomt met het profiel uit de huidige periode. Het Residentie Orkest noemt daarbij verschillende sterke samenwerkingspartners.

De raad begrijpt dat de aandacht de afgelopen jaren is uitgegaan naar herprofilering en positionering van het orkest en de inspanningen om die met substantieel minder middelen te realiseren. De raad heeft er begrip voor dat hierdoor de ontwikkeling van de spelkwaliteit niet altijd de gewenste aandacht kon krijgen, maar heeft er vertrouwen in dat het Residentie Orkest de komende periode hieraan bovengemiddeld zal werken.

Het Residentie Orkest heeft geprobeerd de vereiste samenwerking met het Rotterdams Philharmonisch Orkest, voortvloeiend uit de vorige subsidiebeschikking, gestalte te geven. De raad heeft waardering voor het doorzettingsvermogen van het Residentie Orkest, dat samenwerking heeft gezocht met de Doelen en optredens op het Rotterdamse podium heeft verzorgd. De raad verwacht dat beide orkesten op korte termijn en in samenwerking met elkaar tot een plan komen voor een complementair aanbod van symfonische muziek voor de metropoolregio Den Haag-Rotterdam.

Educatie en participatie

De raad stelt vast dat het orkest de activiteiten voor cultuureducatie en -participatie hoog in het vaandel heeft staan. Het Residentie Orkest speelt in de orkestensector een prominente rol als het gaat om de inspanningen voor educatie en het ontwikkelen van nieuwe programma's. Met weinig stafmedewerkers bereikt het orkest op overtuigende wijze diverse doelgroepen, in het bijzonder scholieren. Verder heeft het orkest een speciaal programma voor senioren en kansarme jongeren. Het

heeft diverse samenwerkingspartners en experimenteert geregeld met nieuwe educatievormen, zoals projecten met scholieren die het orkest mogen dirigeren.

De raad stelt met voldoening vast dat het Residentie Orkest voor de nieuwe subsidieperiode de activiteiten op hetzelfde niveau en met een vergelijkbare omvang wil voortzetten. Het orkest blijft met verschillende maatschappelijke projecten op wijkniveau actief in Den Haag.

Het Residentie Orkest besteedt ruim aandacht aan talentontwikkeling. Zo biedt het voor masterstudenten orkestspel van het Koninklijk Conservatorium kansen om ervaring op te doen met het spelen in een symfonieorkest. Verder zijn er samenwerkingsprojecten met het Rotterdamse conservatorium Codarts (compositieopdrachten) en de Dutch National Opera Academy. Het orkest is ook een van de partners in de masteropleiding te dirigeren.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

Het orkest heeft de afgelopen periode verschillende concertformats ontwikkeld die ook een nieuw publiek aantrekken. Voor de komende periode laat de aanvraag een realistisch marketingbeleid zien waarmee het orkest beoogt een breed publiek te trekken. Het Residentie Orkest richt zich met innovatieve presentatievormen onder meer op nieuwe muzikliefhebbers. De raad heeft waardering voor de inspanningen van het orkest om op die manier een diverser publiek te trekken.

Het Residentie Orkest gaat voor de komende subsidieperiode uit van substantieel meer bezoekers in 2020: 88.000, tegenover 75.500 in 2014. De raad vraagt zich af of deze verwachting realistisch is. De aanvraag toont nauwelijks aan hoe het orkest deze publiekstoeename wil realiseren. Vooral de verkleinde capaciteit van het huidige onderkomen lijkt niet te stroken met deze ambitie.

Ondernemerschap

Door forse bezuinigingen is de financiële situatie van het Residentie Orkest kwetsbaar. Dat vindt de raad verontrustend. De liquiditeit, de solvabiliteit en het weerstandsvermogen van het orkest zijn laag. Dit betekent dat het Residentie Orkest zijn activiteiten bij tegenvallende inkomsten niet kan voortzetten. De eigen inkomsten zijn de afgelopen periode substantieel afgenomen.

De raad vraagt zich af hoelang het orkest deze precaire financiële situatie volhoudt en betreurt het dat de aanvraag nauwelijks een uitgewerkte strategie laat zien om het verdienvermogen te verbeteren of kosten te reduceren.

Het Residentie Orkest hanteert een traditioneel directie- en bestuursmodel en heeft geen toezichhouders. De raad mist in de aanvraag een reflectie op de naleving van de Governance Code Cultuur.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Commissie en nemen het advies over. Het advies van de Raad voor Cultuur ligt in de lijn van het advies van onze Commissie. Beide adviezen spreken ook een aantal zorgen en kritiekpunten uit. Na de reorganisatie van het orkest in 2013 spreekt de Commissie nu enkele zorgen uit ten aanzien de helderheid van de bedrijfsvoering en de organisatie van de ondersteunende organisatie. Wij zullen hierover in gesprek gaan met het orkest.

Met betrekking tot de kritiekpunten over het gebrek aan concretisering van de gedeelde ambitie en visie van het DMC, Nederlands Dans Theater, het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium over samenwerking en het samen bewonen en bespelen van het nieuwe Onderwijs- en Cultuurcentrum (OCC) zullen wij conform het advies in gesprek blijven met deze instellingen.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan het Residentie Orkest conform het advies van de Adviescommissie en verlenen het Residentie Orkest voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 4.000.000 op voorwaarde dat het rijk het advies overneemt van de Raad voor Cultuur om € 3.200.000 subsidie aan het Residentie Orkest toe te kennen.

Wij verwachten vóór 1 oktober 2016 een geactualiseerd plan met passende begroting waarin helderheid wordt verschaft over de zorgen en kritiekpunten zoals verwoord in het advies en waarin ook het besluit van de minister over de rijkssubsidie voor 2017-2020 is verwerkt.

Conform het Advies zullen wij regelmatig met het Residentie Orkest overleg voeren over de intensivering van de samenwerking en de afstemming met de drie instellingen waarmee het orkest het nieuwe OCC zal betrekken.

Budget 2016	€ 3.802.661 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 4.381.000
Budget vanaf 2017	€ 4.000.000 (<i>exclusief trend 2016</i>)

REWIRE

Stichting Unfold

Inleiding

Stichting Unfold is de organisator van het jaarlijkse festival Rewire. Rewire is een internationaal georiënteerd festival dat een breed programma presenteert met de focus op actuele elektronische muziek, new jazz, avant-garde, experimentele pop, sound art en modern gecomponeerde muziek. Het festival legt verbanden tussen muziek, beeldende kunst, moderne dans en film, waarbij muziek telkens het uitgangspunt vormt. Rewire gaat vanaf 2017 samenwerken met het festival State-X New Forms dat aansluit als programmapartner.

Buiten het festival om organiseert Rewire, sinds het najaar van 2015, in samenwerking met Korzo een serie van minimaal vier avondprogramma's in Korzo, bestaande uit live optredens, performances en dj-sets. In 2015 is Rewire ook een samenwerking gestart met Galerie West rond de projectreeks *Musical Material*, waarbij (inter)nationale gasten hun werk presenteren en een gesprek aangaan. Deze events moeten structureel bijdragen aan een sterker clubcircuit in de stad.

Voor de periode 2017-2020 wordt ingezet op uitbreiding en verdieping van het festival om een breder publiek te bereiken. Hiervoor wordt onder andere samenwerking gezocht met het Paard van Troje dat fungeert als programmapartner.

Rewire wil in deze periode minimaal twee producties in opdracht en twee co-commissions per festival doen om bijzonder aanbod te creëren. De verdieping wordt gezocht door het randprogramma van het festival uit te breiden met een essaybundel, paneldiscussies en artist talks. Ook wordt er steviger ingezet op talentontwikkeling. De samenwerking met Korzo en Galerie West wordt geïntensiveerd. Tevens zijn er samenwerkingsverbanden met het Koninklijk Conservatorium en de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, om zo studenten te betrekken in de programmering van Rewire.

Rewire maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. Rewire ontving de afgelopen periode vanuit de regeling Culturele Projecten Den Haag 2014 een incidentele subsidie voor het festival. Rewire vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag van € 180.000 per jaar aan. Dit bedrag bestaat uit € 150.000 voor Rewire festival en € 30.000 voor de co-producties in samenwerking met Korzo en Galerie West.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie meent dat dit internationaal georiënteerde festival relevant is voor Den Haag. Met haar vooruitstrevende aanbod vervult Rewire een eigen functie in het muziekveld. Voor de lokale voorhoede heeft het meerwaarde om zich tot een internationaal georiënteerde instelling zoals Rewire te kunnen verhouden. Door de internationale programmering trekt het festival een groot aantal internationale bezoekers en dit heeft een spin-off voor zowel de lokale economie als de aandacht van de media. De Commissie heeft waardering voor de financieringsmix en de bedrijfsvoering. Rewire heeft de afgelopen jaren bewezen een belangrijke rol in Den Haag te spelen en veel te bereiken.

De Commissie waardeert de inspanningen van Rewire op het gebied van samenwerking, zoals de intensieve samenwerking met Korzo en West. Het Rewire festival neemt haar verantwoordelijkheid om - in samenwerking met anderen - innovatief programma te ontwikkelen. Het gegeven dat het festival hiermee wordt ingezet als productiehuis is een stimulans voor het makersklimaat en talentontwikkeling in Den Haag. Stichting Unfold wil met een structurele investering van de gemeente groeien in aanbod, publieksbereik en positie en zo meer private middelen en publieksinkomsten genereren. Al heeft de Commissie vertrouwen in Rewire en waardeert ze de ambitie, in deze forse groei ziet de Commissie echter wel een risico.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert om de aanvraag van Rewire deels te honoreren. De Commissie vindt de beschreven groei te ambitieus om het gehele bedrag te honoreren en adviseert om Rewire eerst te laten focussen op continuering en consolidering van het festival. Binnen het Rewire festival en de randprogrammering dient voldoende aandacht te zijn voor talentontwikkeling ten behoeve van het makersklimaat.

Gedeeltelijk honoreren: € 150.000, waarvan € 30.000 geormerkt voor de co-producties in samenwerking met Korzo en Galerie West.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Rewire conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 een jaarlijkse subsidie van € 150.000, waarvan € 30.000 geormerkt voor de coproducties in samenwerking met Korzo en Galerie West.

Aangezien het verleende bedrag lager is dan Rewire in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij Rewire een op het verleende bedrag toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 180.000
Budget vanaf 2017	€ 150.000 waarvan € 30.000 geormerkt voor coproducties in samenwerking met Korzo en Galerie West

SLAGWERK DEN HAAG

Stichting Slagwerk Den Haag

Inleiding

Stichting Slagwerk Den Haag (SDH) is een hybride instrumentgroep, werkend vanuit een sterke traditie van (gecomponeerde) muziek van nu, die zich ten doel stelt het aandeel van en de waardering voor het slagwerk in het muziekleven binnen en buiten Nederland te vergroten en bevorderen. Naar eigen zeggen is het artistieke DNA opgebouwd uit vijf elementen: een rijke slagwerkhistorie, hoogwaardige spelerskwaliteiten van de slagwerkers (technische beheersing, aanvullende theatrale/muzikale kwaliteiten), vermogen tot innovatie, verbindend vermogen en fascinatie met/aansluiting bij de tijdgeest. In 2009 betrok SDH een door de gemeente Den Haag gefaciliteerde slagwerkstudio aan de Lulofsstraat. Vanuit deze studio, waar inmiddels een geluidsdatabase met duizenden instrumenten staat, wil SDH een innovatieve bijdrage leveren aan het creatieve klimaat van de stad. SDH maakt deel uit van het virtuele Huis voor de Nieuwe Muziek, en is mede-initiatiefnemer van de beoogde Ensemble Academie, waar talentontwikkeling centraal staat.

In de periode 2017-2020 wil SDH zijn positie binnen het nationale aanbod consolideren, en met name binnen Den Haag en internationaal verder verstevigen. Om zijn hoofddoel - het verbreden en vergroten van het publiek - te bereiken, wil SDH huidige en nieuwe locaties bespelen waaronder de openbare ruimte, succesvolle bestaande samenwerkingen verder uitbouwen, en nieuwe samenwerkingen aangaan - onder meer op het gebied van avant-garde pop, internet, kennisdeling (in-natura sponsoring) en het bedrijfsleven (trainingsworkshops). Tevens is een marketing(actie)plan opgesteld. Op het gebied van bedrijfsvoering stelt SDH zich enerzijds ten doel om de financiële middelen te verruimen en verbreden, en anderzijds om groei van de organisatie te realiseren door fte-verruiming, het bieden van vaste arbeidscontracten aan slagwerkers, marketing-publiciteitsmedewerker en producent, het verhogen van de salarissen, het aantrekken van aanvullende expertise op het gebied van avant-garde pop-programmering, talentontwikkeling/educatie en online-marketing.

SDH ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 102.349 (peiljaar 2015), en een meerjarige activiteitsubsidie van € 219.500 per jaar van het Fonds Podiumkunsten.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt SDH een structurele subsidie van € 125.000 per jaar aan. Met het extra bedrag wil SDH zijn ambities om meer te spelen en een breder/groter publiek te bereiken, realiseren. Daarnaast vraagt SDH volgens de begroting een structurele subsidie van € 436.350 per jaar van het Fonds Podiumkunsten (opgebouwd uit een basisbedrag, reguliere activiteiten, toeslag talentontwikkeling, bundelaanvraag compositie).

Beoordeling Adviescommissie

Vier jaar geleden kreeg SDH een meerjarige subsidie om zich in Den Haag te kunnen vestigen, met daarbij de verwachting dat SDH de door de gemeente gesignaleerde leemte op het gebied van kleine en middelgrote ensembles deels zou vullen en dat het ensemble een belangrijke speler zou kunnen en moeten zijn in het op te richten Huis voor de Nieuwe Muziek. Ook werd erop aangedrongen dat SDH zou inzetten op maximalisering van zijn educatieactiviteiten in Den Haag.

Terugblikkend is de Commissie van mening dat de verankering van SDH in de Haagse gemeenschap op het gebied van educatie minder voorspoedig is verlopen dan gewenst. Pas nu krijgt de samenwerking met het Koorenhuis, CultuurSchakel en scholen echt structureel gestalte. SDH zal een deel invullen van een doorlopende leerlijn in kunsteducatie voor het basisonderwijs. De Commissie is positief over de beschreven plannen voor een serie binnen- en buitenschoolse educatiewerkshops voor kinderen, waarbinnen SDH-slagwerkers hun fascinatie voor geluid, materialen en ritme delen. Deze elementen worden verbonden aan taal, rekenen en natuurkunde. Zo leren kinderen spelenderwijs zelf componeren middels eenvoudige rekensommen. De Commissie heeft ook waardering voor het nieuwe educatieproject JAMWERK, waarin SDH jonge Haagse amateurbands uit verschillende muziekstromingen, culturele en sociale achtergronden wil uitnodigen voor een tweemaandelijks ontmoeting in de eigen studio. SDH brengt zijn arsenaal aan instrumenten en geluiden in waar de bands gebruik van kunnen maken. Het primaire doel is wederzijdse inspiratie.

Vanwege de betekenis die SDH kan - en volgens de Commissie nog overtuigender zou moeten hebben - voor het middensegment van het muziekleven in Den Haag en het onderscheidend artistieke profiel ten opzichte van andere ensembles als NEuE en Ensemble Klang, acht de Commissie het van belang om SDH structureel te blijven ondersteunen. De Commissie is wel van mening dat de artistieke ontwikkeling van het ensemble grilliger is dan voorheen, en dat de spelkwaliteit en repertoirekeuze aandacht behoeven. Naar het oordeel van de Commissie moet SDH beseffen dat de ensembleleden in de kern slagwerkspecialisten zijn, en vanuit dit vakmanschap niet automatisch over de kwaliteiten beschikken die nodig zijn om zich als componist, acteur of als theatermaker te manifesteren op het platform dat hen ten gevolge van de reputatie van het slagwerkensemble ter beschikking staat. De Commissie constateert dat met deze rolverschuiving voor ensembleleden in SDH-producties, wisselende resultaten worden behaald.

Hoewel de Commissie het lovenswaardig vindt dat SDH een breder en groter publiek wil bereiken, en zij de plannen voor het spelen op nieuwe locaties creatief en interessant vindt, is de Commissie op grond van de aanvraag niet overtuigd van de haalbaarheid van het gewenste groeimodel voor de komende periode. Samengevat stelt SDH de volgende doelen: een groei van het aantal concerten en overige activiteiten naar gemiddeld 133 per jaar inclusief een groei van 39 procent van het aantal activiteiten in Den Haag; een groei van het bezoekersaantal naar 150.000 in totaal voor de periode 2017-2020. De Commissie acht de ambitieuze doelen onvoldoende realistisch en vertrouwenwekkend onderbouwd. In de begroting noemt SDH een bedrag van € 48.850 per jaar als 'toeslag talentontwikkeling', waarbij niet wordt toegelicht welk aandeel van dit gevraagde bedrag direct kan worden gerelateerd aan talentontwikkeling binnen de Ensemble Academie, waarvan SDH partner is. De Commissie had op dit punt meer transparantie willen zien.

Tot slot merkt de Commissie ten aanzien van talentontwikkeling op dat SDH onder deze noemer nieuwe activiteiten in de openbare ruimte wil ontplooiën, waarvan de Commissie zich afvraagt wat het beoogde leertraject daarbij is. Zij mist hierover in de aanvraag een heldere toelichting.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te continueren op het huidige niveau van € 102.349 per jaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 102.349

Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om Stichting Slagwerk Den Haag een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Beoordeling Fonds Podiumkunsten

Inleiding

Slagwerk Den Haag is een actueel slagwerkensemble dat – volgens de aanvraag – door een enorme diversiteit aan geluid en expressie een breed publiek op uiteenlopende locaties bespeelt. Het ensemble is gevestigd in Amsterdam en noemt als thuisbasis Den Haag. Fedor Teunisse is artistiek directeur en Liesbeth Kok vervult de functie van zakelijk directeur. De instelling heeft als missie om door middel van innoverende geluidsbeleving de wereld te verbazen en te verrijken. Hoofddoelstelling in het plan van Slagwerk Den Haag is het verbreden en vergroten van zijn publiek. Slagwerk Den Haag borgt volgens de aanvraag de ontwikkeling van hedendaags geluid. Door dit geluid te verbinden aan andere kunstvormen, disciplines en muziekgenres, ontstaan genreoverstijgende producties waarmee het ensemble bij verschillende publieksgroepen draagvlak wil creëren voor actueel geluid en contemporair slagwerkrepertoire. Het geluid van Slagwerk Den Haag dient als bouw materiaal voor componisten en collega-makers, is niet gebonden aan een genre en past zich aan nieuwe omgevingen aan, van concertzaal en poppodium tot het klaslokaal, kerkplein en internet. Slagwerk Den Haag wil in de komende periode de kennis en visie van het ensemble verbinden aan makers van diverse culturele uitingen en kunststromingen. Uit de kennismaking met medemakers ontstaat de ontmoeting met nieuw publiek. Als kernactiviteiten noemt Slagwerk Den Haag (al dan niet multidisciplinaire) concerten, muziektheater-, dans- en familievoorstellingen, talentontwikkelingsactiviteiten, educatieve activiteiten, ontwikkeling van het eigen artistieke potentieel

en expertisedeling. In het plan definieert Slagwerk Den Haag zijn positie in het Nederlandse en Europese culturele landschap als het enige professionele slagwerkgezelschap in Europa dat op fulltimebasis, vanuit een klassieke slagwerktraditie, hoogwaardige muziek/bijzonder geluid van nu maakt voor uiteenlopende podia.

Producties die in het plan worden beschreven voor de komende periode zijn onder andere 'Minimal GLAS(S)', een programma met composities en bewerkingen van Anthony Fiumara op basis van de vroege werken van Philip Glass die in 2017 tachtig jaar wordt; 'Porcelain', met een akoestisch-architecturale installatie van componiste Kate Moore, en 'Inviting the Producer', een jaarlijks terugkerend project waarbij wordt samengewerkt met een gastprogrammeur uit de avant-gardepopsceen. Als coproducties met gezelschappen op het gebied van dans en muziektheater worden onder andere genoemd: 'Circles' met Club Guy & Roni en muziek van Darien Brito, en twee nader te bepalen coproducties met Silbersee in 2019 en 2020. Verder wordt in 2017 'Banshee' uitgevoerd, met pianist Ralph van Raat en regisseur Jos van Kan en composities van Henry Cowell en Thomas Myrnel. In 2018 staat de muziektheaterproductie 'TingTing Murders' gepland, met muziek van Piet-Jan van Rossum en in de regie van Petra van der Schoot. Daarnaast is in de aanvraag sprake van een jaarlijkse online-manifestatie, waarbij het internet als speelcircuit wordt aangemerkt. In seizoen 2017-2018 is in dit kader een samenwerking voorgenomen met internet artists Buurmen en Jonathan Reus onder de titel '{Drum}sound-[c]loud'. Familie-/kindervoorstellingen in de komende periode zijn 'Stok uit hoed', waarin de slagwerkers als goochelende musici zullen optreden, en een productie met Het Filaal uit Utrecht. Ten slotte staat er ieder jaar een coproductie gepland met AskolSchönberg. In 2017 gaat het om 'For the time being', waarbij de ensembles samenwerken met het gezelschap Schweigman&.

Slagwerk Den Haag vraagt een bijdrage talentontwikkeling aan. Dit wordt in de aanvraag onderbouwd met uiteenlopende projecten, waaronder een masterspecialisatie ensembleslagwerk, ontwikkelprojecten voor jonge slagwerkers en componisten en masterstudentenprojecten. Daarnaast wordt het initiatief Young SDH in het leven geroepen.

In de periode 2017-2020 speelt Slagwerk Den Haag 114 voorstellingen en/of concerten per jaar. Het gevraagde subsidiebedrag is 404.400 euro. Daarnaast wordt een bijdrage talentontwikkeling aangevraagd van 40.850 euro. Het totaal gevraagde subsidiebedrag komt daarmee op 445.250 euro.

Historie

Stichting Slagwerk Den Haag ontvangt in de periode 2013-2016 een structurele subsidie van het Fonds Podiumkunsten in het kader van de meerjarige activiteitenregeling 2013-2016.

Het Fonds volgt meerjarig gesubsidieerde instellingen door meerdere adviseurs van het Fonds de voorstellingen en/of concerten te laten bezoeken. In de periode 2013-2016 hebben adviseurs van het Fonds dertien voorstellingen en/of concerten van acht verschillende producties van Slagwerk Den Haag bezocht.

Artistieke kwaliteit

De commissie beoordeelt de artistieke kwaliteit als ruim voldoende.

De musici van Slagwerk Den Haag beschikken over een grote mate van vakmanschap, waarbij de huidige samenstelling volgens de commissie wellicht een van de beste bezettingen is in de geschiedenis van het ensemble tot dusver. Het ensemble bereikt zowel in de uitvoering van werken uit de canon van het slagwerkrepertoire als in interdisciplinaire samenwerkingen een hoog niveau. De werkwijze van het ensemble getuigt van oorspronkelijkheid, waarbij verrassende resultaten worden bereikt dankzij de creativiteit en brede visie van de musici. Dit komt in het bijzonder naar voren in de inventiviteit waarmee zij zich manifesteren in samenwerking met makers uit andere disciplines. De commissie is positief over de producties die het ensemble in de afgelopen jaren heeft uitgevoerd en die in veel gevallen tot spannende uitvoeringen hebben geleid. In het bijzonder in samenwerking met dansgezelschap Club Guy & Roni zijn succesvolle voorstellingen gerealiseerd, die in de ogen van de commissie uiterst relevant zijn met het oog op de actuele ontwikkelingen binnen de podiumkunsten. In dergelijke producties komen praktijkgericht onderzoek en artistieke innovatie samen met maatschappelijke thema's. Zo creëerde het ensemble in 'Naked Lunch' en 'Phobia' een fascinerende

klankwereld die volledig was geïntegreerd met de dans en dramaturgie. Terugkerende aspecten in de uitvoeringen van Slagwerk Den Haag zijn de durf en overgave waarmee de musici te werk gaan op het podium. Dit leidt tot voorstellingen met een sterke zeggingskracht.

De plannen voor de periode 2017-2020 zijn een doorwerking van de integrale artistieke visie van Slagwerk Den Haag op hedendaags gecomponeerde muziek en de rol van zijn musici bij interdisciplinaire voorstellingen. De commissie merkt op dat waar dit wordt vertaald naar concrete doelstellingen, het accent ligt op kwantitatieve aspecten. Hierdoor wekt het plan de indruk dat het artistieke beleid sterk onder invloed staat van het streven naar een hoog activiteitsniveau, wat het risico met zich meebrengt dat wordt ingeboet aan oorspronkelijkheid. De commissie vindt dat de concentratie op de kwantitatieve aspecten in het plan ten koste gaat van een scherpe focus op de inhoud. Zij is van mening dat de balans tussen de cijfermatige ambities en de artistieke visie daardoor wordt verstoord. Zo zijn de beschreven producties in haar ogen matig uitgewerkt; de tekst is wijdlopig en vervalt in herhalingen, zonder dat een helder beeld wordt geschetst van de concrete activiteiten. Ook is het voornemen om meer locatiegericht te gaan programmeren niet vertaald naar een praktische invulling.

Daar waar het gaat om eigentijdse muziek is het plan weinig concreet. De commissie benadrukt dat zij positief is over het sterk ontwikkelde opdrachtgeverschap van Slagwerk Den Haag bij de totstandkoming van nieuwe composities. Daarnaast heeft zij hoge verwachtingen van de activiteiten die het ensemble wil ontplooiën op het terrein van avant-gardepop. Hiermee ontstaan niet alleen interessante muzikale perspectieven; het biedt ook de potentie dat dit in bredere kring succes zal oogsten. De beschrijving van de verschillende producties bevat echter nauwelijks een beschrijving van de muzikale inhoud.

Ondernemerschap

De commissie beoordeelt het ondernemerschap als voldoende.

Slagwerk Den Haag is financieel gezond, zo constateert de commissie op basis van de jaarcijfers over 2015. Over de afgelopen periode heeft Slagwerk Den Haag zich als inventief ondernemer weten te profileren. Met een kleine staf en een betrokken bestuur heeft het ensemble zich ontwikkeld tot een sterke samenwerkingspartner van zowel de podia als andere podiumkunstenorganisaties.

Kritisch is de commissie vooral over de aansluiting van de begroting op de voorgenomen activiteiten, en over de verschuiving die zichtbaar is ten opzichte van de periode 2013-2015. De totale exploitatie is in de afgelopen drie jaar redelijk stabiel gebleken. De commissie constateert dat de organisatie nu uitgaat van een forse verhoging van de kosten en baten, terwijl de activiteiten niet wezenlijk veranderen. De aanvrager onderbouwt dit onder meer door te wijzen op het aangaan van artistieke samenwerkingen en het verbeteren van het werkgeverschap. Op zich heeft de commissie begrip voor de noodzakelijk geachte verbetering van arbeidsvoorwaarden, maar ziet zij hierin geen reden om het subsidie te verhogen.

Uit de begroting blijkt dat Slagwerk Den Haag een aanzienlijke toename verwacht in het totaal aan eigen inkomsten. De verschuiving binnen de werkpraktijk van het ensemble naar meer activiteiten in het kader van coproducties zorgt ervoor dat er een verschuiving plaatsvindt van de publieksinkomsten naar bijdragen van coproductanten. De commissie vindt echter dat in de aanvraag onvoldoende aannemelijk wordt gemaakt dat de begrote bijdragen ook gerealiseerd kunnen worden. Ook is de commissie kritisch over de stijging van de sponsorinkomsten en de bijdragen van private fondsen, die zij niet kan rijmen met de inhoudelijke plannen en die ook niet aansluiten op de gerealiseerde bedragen in de afgelopen periode. Daarnaast vindt zij weinig transparant hoe de inspanningen van samenwerkingspartners, waaronder podia als Korzo en het Orgelpark, worden opgevoerd als sponsoring in natura en vervolgens worden gekapitaliseerd in de begroting.

Het ensemble gaat daarnaast voor de komende jaren uit van extra activiteiten, die zonder subsidie worden gerealiseerd. De commissie mist hiervoor een duidelijke motivering. Bovendien gaat het plan niet in op de manier waarop deze activiteiten kunnen worden gerealiseerd met het kleine kernensemble. Het is in dit verband niet duidelijk hoe Slagwerk Den Haag toeziet op een goede balans tussen ambities en risico's.

De publieksbenadering van Slagwerk Den Haag is in de ogen van de commissie gevestigd op een goed inzicht in de eigen positie binnen de podiumkunsten. De energie en drive die van het ensemble uitgaan op het podium, zijn ook zichtbaar in de urgentie waarmee wordt gestreefd naar vergroting en verbreding van het publieksbereik. De commissie heeft vertrouwen in de effectiviteit van de gekozen aanpak om zoveel mogelijk gebruik te maken van de infrastructuur van onder andere festivals. Zij plaatst daarbij de kanttekening dat in de aanvraag veel nadruk wordt gelegd op de marketinginzet van partners, wat het ensemble afhankelijk maakt van derden. Verder is de koppeling tussen publieksbereik en publieksinkomsten een aandachtspunt, zeker met het oog op 'social meetingpoints' als alternatieve speellocaties. Op grond van het plan gaat de commissie ervan uit dat dit vooral zal neerkomen op het spelen in horecagelegenheden. Zij ziet hierin het risico dat de inspanningen weinig zullen bijdragen aan een toename van het betalend publiek. Ten slotte merkt de commissie in positieve zin op dat de inzet van specifieke communicatiemiddelen in het plan secuur is toegelicht op basis van een getalsmatige onderbouwing.

Pluriformiteit

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de pluriformiteit als zeer goed.

Zij constateert dat het repertoire van het ensemble voornamelijk bestaat uit nieuw gecomponeerde muziek. Er zijn meer ensembles actief die zich hebben gespecialiseerd in hedendaags gecomponeerde muziek, maar het totale aanbod op dit gebied is niet ruim vertegenwoordigd op de Nederlandse podia. De commissie vindt dat de concerten van Slagwerk Den Haag zich daarnaast kenmerken door een combinatie van verschillende muziekstijlen die met behulp van een innovatief gebruik van zelf ontwikkeld slagwerkinstrumentarium tot stand komen. De commissie vindt dat Slagwerk Den Haag hiermee een zeer grote bijdrage levert aan de pluriformiteit.

Geografische spreiding

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de geografische spreiding als ruim voldoende.

Slagwerk Den Haag is gevestigd in Amsterdam, waar het podiumkunstenaanbod zeer groot is. Verder constateert de commissie dat de organisatie in de periode 2013-2015 regelmatig heeft gespeeld in Amsterdam. Het aandeel concerten dat in andere steden en regio's is gespeeld, is in relatie tot andere podiumkunstinstanties groot. In de komende periode staat de aanvrager een vergelijkbare spreiding van de concerten voor ogen. De commissie vindt dat Slagwerk Den Haag een redelijke bijdrage levert aan de spreiding.

Bijdrage talentontwikkeling

De commissie adviseert de bijdrage talentontwikkeling niet toe te kennen.

De commissie constateert dat de plannen voor talentontwikkeling, die onderdeel uitmaken van dit plan, niet passen binnen de doelstellingen van het Fonds Podiumkunsten. Zij heeft waardering voor de wens van ensembles om een rol te spelen bij het begeleiden van jonge musici en componisten naar de beroepspraktijk, maar zij stelt vast dat – daar waar het gaat om studenten – de verantwoordelijkheid ligt bij de conservatoria in het land. De relatief beperkte middelen die bij het Fonds Podiumkunsten beschikbaar zijn als bijdrage in de talentontwikkeling zijn niet bedoeld voor podiumkunstenaren die nog een beroepsopleiding volgen.

Conclusie

De commissie adviseert de aanvraag van Slagwerk Den Haag te honoreren met een subsidiebedrag van 298.600 euro per jaar. De commissie wijkt hiermee af van het gevraagde subsidiebedrag. Zij is van mening dat het laagste bedrag voor de concerten in het circuit van grote podia passend is, vanwege de aard en omvang van het ensemble en het soort aanbod dat Slagwerk Den Haag produceert.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Slagwerk Den Haag conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 102.349.

Aangezien SDH deels afhankelijk is van de bijdrage van het Fonds Podiumkunsten, verzoeken wij SDH conform het advies van de Commissie een herzien plan met passende begroting in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 102.349 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 125.000
Budget vanaf 2017	€ 102.349 (<i>exclusief trend 2016</i>)

STET THE ENGLISH THEATRE

Stichting The English Theatre

Inleiding

Stichting The English Theatre (STET) heeft als missie om Engelstalig theater naar Nederland te brengen en wil met een brede en interessante programmering de leden van de internationale gemeenschap in Den Haag bereiken. STET programmeerde sinds 2013 jaarlijks acht tot tien producties. Vaste programmaonderdelen waren de landelijke Britse openluchtvoorstellingen in de nazomer, het jong talentenprogramma *Guildhall Graduates* (in samenwerking met de Londense theaterschool Guildhall) en *A Christmas Carol* van Charles Dickens. De meeste producties zijn gespeeld in het Paradijs Theater van de Koninklijke Schouwburg, en nog enkele in het NT Gebouw en Zaal 3 van Theater aan het Spui. Het nazomer openluchtprogramma speelde op vier locaties in Nederland. In 2013 is aan het STET-programma het nieuwe jaarlijkse *The Hague Shakespeare Festival* (THSF) toegevoegd. Binnen dit festival werkte STET samen met verschillende partners, zoals het Vijfde Bedrijf en het Haagse internationale educatiegezelschap Theatre of Entanglement. In 2013 heeft STET ook educatieve activiteiten en een kinder-/familieprogrammering opgezet. Dit educatieprogramma met een aanbod voor scholen met internationale acteurs die in Nederland wonen, acht STET van groot belang voor haar positie. Volgens STET is er inmiddels een landelijk netwerk opgebouwd van Nederlandse en internationale scholen.

In de periode 2017-2020 wil STET haar positie als Engelstalig theater binnen de Haagse toneelketen consolideren, en de volgende doelen gaan waarmaken: meer programmeren uit andere dan traditioneel Engelstalige landen; onderzoeken of meer thematische programmering mogelijk is; uitbreiden van de randprogrammering met nagesprekken, workshops en discussies; vasthouden aan jaarlijks minimaal drie jeugd- c.q. familievoorstellingen; onderhouden en uitbouwen van het STET-educatienetwerk; opbouwen van een circuit van Nederlandse theaters met interesse voor kleinschalig internationaal theater; deelnemen aan kleinschalige Haagse zomerprogrammering vanaf 2017; initiëren van meer internationale programmering binnen de Haagse toneelketen, inclusief het opzetten van het nieuwe project *The Fortnight of Exchange*. STET wil hiermee een ontmoetings- en uitwisselingsmogelijkheid ontwikkelen voor internationale en Nederlandse (Haagse) jonge makers, die zich individueel of als collectief kunnen aanmelden voor selectie voor een *Fortnight of Exchange* in Den Haag. STET meent dat een dergelijk project alleen succesvol kan zijn als het samen met de grote en kleine Haagse podia en gezelschappen tot stand komt.

STET ontvangt momenteel een gemeentelijke subsidie van € 7.000 per jaar. Dit bedrag is niet afkomstig uit het budget voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016; daarvoor werd haar aanvraag afgewezen. De afgelopen jaren ontving STET verder incidentele subsidie uit de gemeentelijke regeling Culturele Projecten en bijdragen van verschillende vermogensfondsen voor haar activiteiten.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt STET een structurele subsidie van € 45.000 per jaar aan. Hiermee wil zij haar activiteiten kunnen continueren, consolideren en professionaliseren, en onder meer het kernteam uitbreiden. STET vraagt ook incidentele subsidie aan bij de Haagse Brug en als SKIP-podium bij het Fonds Podiumkunsten.

Beoordeling Adviescommissie

STET manifesteert zich primair als programmeur en promotor van Engelstalige voorstellingen. Zowel binnen Den Haag als op een klein aantal speelplekken in den lande. De organisatie beschikt over voldoende brede kennis van Engelstalig aanbod en de connecties met relevante netwerken (producenten en podia) zijn goed. De Commissie vindt echter de artistiek-inhoudelijke betekenis van STET te beperkt en ook de output en het publieksbereik te bescheiden om aan haar activiteiten een bijzondere meerwaarde binnen het Haagse theaterleven toe te kennen.

Naar het oordeel van de Commissie bevatten de plannen voor de periode 2017-2020 zeker interessante elementen. Net als in het vorig advies is de Commissie echter van mening dat de kwaliteit en de repertoirekeuze van de door STET ondersteunde voorstellingen niet van een dusdanig constant artistiek hoog en/of risicovol niveau zijn dat een structurele subsidie op haar plaats zou zijn. Daarbij vindt de Commissie de beoogde verbreding met meer programma-aanbod uit andere dan traditioneel Engelstalige landen in het licht van de eigen positionering eerder vertroebeland dan verrijkend.

De Commissie is van mening dat de (Engelstalige) internationale component van het totaalaanbod in de stad geborgd is in de opdracht van Het Nationale Theater. Afgaande op de internationale programmeringsaspiraties die deze grote instelling voor de periode 2017-2020 heeft, vertrouwt de Commissie erop dat het publiek in Den Haag voldoende en op niveau zal worden bediend.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren. Op zich heeft de Commissie lof voor de betrokkenheid waarmee STET zich als kleinschalig initiatief inzet om meer internationale programmering binnen de Haagse toneelketen te initiëren. Maar zij acht de betekenis van STET voor het theaterleven in Den Haag beperkt; de Commissie vindt de programmatische meerwaarde van de activiteiten in artistiek opzicht te bescheiden en het beoogde aantal voorstellingen en publieksbereik in Den Haag te kleinschalig, om een structurele subsidie vanuit de gemeente te rechtvaardigen.

Niet honoreren.

REACTIE

Na kennisname van de zienswijze van STET wijken wij af van het bovenstaande advies. Stichting The English Theatre (STET) is in de afgelopen jaren regelmatig ondersteund vanuit de regeling Culturele Projecten en heeft sinds 2013 een structurele subsidie van € 7.000 per jaar ontvangen buiten het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur. Met dit bescheiden bedrag vervulde STET een belangrijke functie op het gebied van de programmering van internationaal theater. De Adviescommissie heeft de verwachting uitgesproken dat Het Nationale Theater garant zal staan voor een flexibele en cultureel diverse theaterprogrammering, waarbinnen voldoende ruimte is voor kleinschalige theaterinstellingen en internationaal theater (zie advies Het Nationale Theater). Het Nationale Theater i.o. (HNT) ontvangt echter geen extra middelen voor internationale programmering en heeft in zijn zienswijze aangegeven dat het de samenwerking met STET graag voortzet. Op basis van deze overwegingen en het belang van een internationale theaterprogrammering voor Den Haag verlenen wij STET een jaarlijkse subsidie van € 38.300.

BESLUIT

Wij verlenen STET voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 38.300

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 45.000
Budget vanaf 2017	€ 38.300

STROOM DEN HAAG

Stichting Stroom Den Haag

Inleiding

Stroom Den Haag (Stroom) richt zich op het versterken van het Haagse kunstklimaat en het formuleren van een kunsthoudelijk programma waarbij verbinding met de stad en de betekenis voor de (stedelijke) samenleving de hoogste prioriteit heeft. Stroom is een presentatie-instelling en ontwikkelt een programma op het gebied van kunst in de openbare ruimte en verstrekt hiervoor ook opdrachten. Daarnaast is zij een voorwaardenscheppende organisatie voor Haagse kunst en kunstenaars, die ook subsidies verstrekt

Als presentatie-instelling organiseert Stroom tentoonstellingen, publicaties, activiteiten en projecten op locatie. Het programma op het gebied van kunst in de openbare ruimte omvat tentoonstellingen, themaprogramma's, de beeldengalerij van Peter Struycken, kunstobjecten en -projecten op scholen, evenals advisering en begeleiding van derden. Tot het voorwaardenscheppend beleid behoren subsidieverstrekking, atelierbemiddeling, documentatiebeheer voor Haagse kunstenaars, stimulerende activiteiten als talentontwikkelingsprogramma's en de organisatie en toekenning van de Ouborgprijs.

Per 2014 is het architectuurplatform opgeheven dat sinds 2004 bij Stroom was ondergebracht, maar architectuur blijft een wezenlijk onderdeel van het programma. Stroom neemt naar eigen zeggen zowel lokaal als landelijk een onderscheidende positie in als presentatie-instelling. De directeur vervult het voorzitterschap van De Zaak Nu, een landelijke belangenvereniging van presentatie-instellingen op het gebied van beeldende kunst.

Stroom bouwt in de periode 2017-2020 verder op het eerder geformuleerde beleid met een nadruk op actualisering en het leggen van verbindingen tussen haar diverse activiteiten en het kunstenaarsbeleid, om daarmee meerwaarde voor de stad te creëren. Stroom wil het educatiebeleid vernieuwen, in het bijzonder voor het primair onderwijs. Stroom vraagt een extra subsidiebedrag van € 197.000 aan om de interne organisatie te versterken en een impuls te geven aan de stimulerende activiteiten.

Stroom Den Haag ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 1.732.183 per jaar. Stroom ontvangt daarnaast een jaarlijkse exploitatiebijdrage van € 235.966 voor het programma kunst in de openbare ruimte. Stroom vraagt voor de periode 2017-2020 een totale subsidie van € 2.165.149 per jaar aan. In het kader van de Culturele Basisinfrastructuur van de rijksoverheid heeft Stroom een meerjarige subsidie aanvraag ingediend van € 250.000.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie constateert dat Stroom een belangrijke rol speelt in het Haagse kunstenveld. Stroom ontwikkelt voorwaardenscheppend beleid en organiseert tentoonstellingen en activiteiten. De Commissie ziet een zeer actief opdrachtenbeleid, vooral waar het gaat om kunst in de openbare ruimte. De programmalijnen voor tentoonstellingen en activiteiten, zoals *See You in The Hague*, vindt de Commissie relevant, geëngageerd en onderscheidend. Stroom vervult voorts een functie in het duiden, het selecteren en het tonen van kwaliteit.

De Commissie heeft volop waardering voor de wijze waarop Stroom op basis van (zelf geïnitieerd) onderzoek tot beleidsaanpassingen wil komen binnen het voorwaardenscheppend beleid. Dit getuigt van vernieuwing en het vermogen tot zelfreflectie wat van belang is voor een instelling als Stroom.

Stroom wil in de komende periode de voortrekkerspositie op het gebied van kunst in de openbare ruimte heroveren, maar in de optiek van de Commissie maakt de aanvraag nog onvoldoende duidelijk hoe dit wordt aangepakt.

De Commissie waardeert het dat Stroom deel uitmaakt van een internationaal netwerk, alsook dat Stroom samenwerkt met lokale culturele instellingen. De Commissie constateert dat Stroom voor de ontwikkeling van haar educatiebeleid expertise heeft gezocht bij een Rotterdamse instelling. Stroom werkt tevens samen CultuurSchakel.

Ondanks de aangeduide tekorten en daaruit voortkomende werkdruk heeft de Commissie de indruk dat de organisatie over het geheel genomen naar behoren functioneert. De Commissie is van mening dat Stroom zich op het gebied van het vergaren van meer eigen inkomsten proactiever zou kunnen opstellen. De eigen inkomsten lijken ten opzichte van 2014 terug te lopen. Stroom vraagt een hoger bedrag aan dan voor de huidige periode, omdat in de afgelopen jaren de reserves zijn aangesproken.

De Commissie pleit voor een stevigere ambitie op het gebied van publieksbereik die passend is bij een grote instelling als Stroom. Het aantal bezoekers voor tentoonstellingen en activiteiten is relatief laag. Voorts mist de Commissie een visie op culturele diversiteit in het beleidsplan, wat gezien de positie die Stroom inneemt in het Haagse kunstenveld passend zou zijn.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie staat positief tegenover de aanvraag van Stroom. De Commissie adviseert het subsidiebedrag dat is toegekend voor het peiljaar 2015 te continueren. De Commissie adviseert bovendien om de jaarlijkse exploitatiebijdrage van € 235.966 die Stroom ontvangt van de gemeentelijke dienst Stedelijke Ontwikkeling de komende vier jaar te continueren.

Gedeeltelijk honoreren : € 1.732.183

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd adviseert de Commissie de subsidie aan Stroom Den Haag te verhogen tot een bedrag van € 1.807.183 voor versterking van de communicatiefunctie en voor de functie van atelierconsulent.

Beoordeling Raad voor Cultuur (versie 15 augustus 2016)

Stichting Stroom Den Haag (hierna: Stroom) is een presentatie-instelling die sterk is geworteld in Den Haag. Stroom profileert zich door 'het perspectief waarmee we naar de wereld en de kunst kijken'. Het programma richt zich vanuit beeldende kunst, architectuur, stedenbouw en vormgeving op de stedelijke omgeving, waarbij de verbinding met de stad en de betekenis voor de (stedelijke) samenleving belangrijk is. Via meerjarenprogramma's agendeert de stichting maatschappelijke thema's gericht op overdracht, kennisdeling en maatschappelijke doorwerking. De 'menselijke maat' is voor Stroom uitgangspunt. Stroom heeft een gemeentelijke beleids- en adviesfunctie om kunstenaars en organisaties binnen de Haagse kunstwereld te ondersteunen.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Stroom Den Haag geen subsidie toe te kennen.

Stroom diende in het kader van artikel 3.31 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020 een aanvraag voor subsidie in. De raad oordeelde hierover in zijn advies van 19 mei 2016 negatief; Stroom toonde in de aanvraag namelijk niet aan in de periode 2017 – 2020 de eigen inkomstennorm te zullen halen. Daarom kon de aanvraag op grond van artikel 3.5, lid 9 van de regeling niet worden gehonoreerd. De raad oordeelde verder in zijn aanvullend advies van 14 juli 2016 dat hij uit het ingediende plan onvoldoende kon opmaken welk aandeel van de structurele subsidies wordt aangewend voor de presentatieactiviteit en welk aandeel wordt gebruikt voor het beleid dat Stroom uitvoert in opdracht van de gemeente. Dat maakte de financiële verantwoording van de BIS-gelden onduidelijk.

Over de kwaliteit, de activiteiten op het gebied van educatie en participatie en de maatschappelijke waarde van Stroom oordeelde de raad positief.

In een reactie op het eerste advies stelde Stroom dat hij een fout had gemaakt in het aangeleverde cijfermateriaal; in plaats van een begroting was een 'bestedingsplan' ingediend. De nieuwe aanvraag is voorzien van een begroting waarin Stroom aantoont in de BIS-periode 2017 – 2020 gemiddeld voldoende eigen inkomsten te zullen behalen: 18,7 procent in 2017, 26 procent in 2020 (vereist: 19,5 procent). In zijn toelichting op de begroting verantwoordt Stroom de besteding van de aangevraagde BIS-subsidie, de opbrengsten en de activiteitenlasten materieel. Het beleid dat wordt uitgevoerd in opdracht van de gemeente Den Haag is hierbij buiten beschouwing gelaten. Begroting en toelichting geven de raad duidelijk inzage in de kosten en baten van Stroom als presentatie-instelling.

Het ingediende activiteitenplan is vrijwel gelijk aan het eerder ingediende plan, met dat verschil dat Stroom kort toelicht hoe zijn activiteiten als presentatie-instelling tot nu toe werden bekostigd; Den Haag speelde een rol in de beheerlasten terwijl de programmering in belangrijke mate werd gefinancierd door landelijke fondsen als het Mondriaan Fonds, het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Stichting DOEN.

Met betrekking tot de kwaliteit, de activiteiten op het gebied van educatie en participatie en de maatschappelijke waarde adviseert de raad in lijn met zijn eerdere adviezen van 19 mei en 14 juli 2016; hieronder neemt hij deze adviezen over. Waar nodig is een correctie doorgevoerd.

Eveneens in lijn met zijn advies van 19 mei handhaaft de raad uit oogpunt van regionale spreiding van de presentatie-instellingen in de BIS (een ook door de minister nagestreefd belang) zijn advies om de openstaande plek in de BIS te bestemmen voor een instelling met als standplaats Amsterdam of een gemeente in de regio's Noord of Oost. Op basis van het advies van 19 mei 2016 is de plek in het kernpunt Den Haag al bestemd. De raad adviseert daarom Stroom Den Haag niet te subsidiëren. Voor een integrale afweging tussen alle zeven aanvragers in deze ronde, zie de Inleiding Presentatie-instellingen, aanvullende aanvraagronde.

Beoordeling

Kwaliteit

In zijn activiteitenplan legt Stroom verbinding met zijn gemeentelijke advies- en beleidsfunctie, waarmee het bijdraagt aan talentontwikkeling voor kunstenaars en organisaties binnen de Haagse kunstwereld. Stroom ontvangt van de gemeente Den Haag een budget van ruim 2 miljoen euro voor zijn voorwaardenscheppend beleid en voor zijn beleid en programma op het gebied van kunst in de openbare ruimte. In de vorige aanvraag vond de raad het activiteitenplan en de begroting onvoldoende transparant. In de nieuwe begroting en de toelichting daarop onderscheidt Stroom de activiteiten die hij onderneemt in het kader van zijn gemeentelijke taak van zijn functie als presentatie-instelling. Het activiteitenplan geeft geen nadere toelichting op hoe financiële stromen en taken rond opdrachtgeverschap, kunst in de openbare ruimte en de presentatie van Haagse kunstenaars onderscheiden zijn.

Stroom sluit graag aan bij wat er speelt in de stad. Zo heeft Stroom de afgelopen periode een aantal grootschalige kunstprojecten in de openbare ruimte gerealiseerd; deze projecten vloeiden voort uit thematische programma's. De raad waardeert het dat Stroom zich sterk maakt voor opdrachten voor kunst in de openbare ruimte en hiermee een lacune opvult die door het wegvallen van Stichting Kunst en Openbare Ruimte (SKOR) en een aantal Centra Beeldende Kunst (CBK's) is ontstaan. Tevens is de stichting een verbinder op zoek naar andere presentatievormen, partners en het brede publiek. De raad vindt de kwaliteit van de uitgevoerde projecten goed. Ook heeft Stroom de positie van kunstenaars en organisaties binnen de Haagse kunstwereld (internationaal) weten te versterken en zijn rol als verbinder waargemaakt.

In het activiteitenplan zet Stroom zijn lijn als verbinder door, nu in samenwerking met beoogde structurele partners als het Nationale Toneel, Universiteit Leiden, Eastside Projects en La Loge. Stroom laat zien dat het een integraal programmabeleid wil ontwikkelen ten aanzien van kunst in de stedelijke ruimte, met ruimte voor onderzoek en debat. Stroom vervolgt het programma 'Attempts to Read the World (Differently)' (ARW(D)) en start het programma 'De Dingen'. De raad vindt de keuze van kunstenaars passend bij de thematiek.

Hoewel Stroom er in zijn aanvraag niet aan refereert, heeft het ook een rol in theorievorming en fungeert het als denktank. De oprichting van Stroom Circle sluit hierbij aan. Stroom heeft de afgelopen periode ook het digitale platform 'Open!' met subsidie ondersteund.

Educatie en participatie

Voor Stroom is educatie een integraal onderdeel van het programma. De raad vindt dat Stroom een goed onderbouwde visie heeft op educatie. Stroom sluit voor de samenwerking met basisscholen aan bij een brede alliantie van Haagse cultuurinstellingen. Niet alleen voor het basisonderwijs, maar ook voor de bovenbouw van het voortgezet onderwijs en de beroepsopleidingen ziet de raad echter goede aanknopingspunten voor educatie-activiteiten vanwege het belang dat Stroom hecht aan 'deelnemerschap' bij zijn projecten.

Stroom heeft voor de komende periode presentatie-instelling MAMA gevraagd ondersteuning te bieden bij het ontwikkelen van zijn educatiebeleid. Het vertrekpunt is non-formeel leren door de inzet van *communities of practice* ('Stroom School'), die een rol krijgen in het realiseren van een publieksprogramma. Een *community of practice* verschilt in de samenstelling qua achtergrond maar deelt een intrinsieke motivatie; zij kan bestaan uit jonge makers en kunsttheoretici die zich inzetten voor het bereiken van jonge publieksgroepen. Toeschouwers worden in de benadering van Stroom deelnemers. De raad vindt deze benadering goed aansluiten bij het profiel van verbinden en verdiepen en de betekenis die de instelling wil hebben voor publiek.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

De raad vindt het passend bij het profiel dat 'doorwerking' van zijn projecten voor Stroom belangrijk is. De programmering krijgt vorm in relatie met publiek en maatschappelijke partners. Stroom spreekt dan ook van 'de menselijke maat' en vindt een informele en persoonlijke benadering van het publiek heel belangrijk. De controverse over de sculptuur 'Vriendinnen' (2014) geeft volgens de raad goed aan waar de sprankeling in de werkwijze van Stroom zit. De raad vindt het wel opmerkelijk dat Stroom niet beschrijft of en in hoeverre het diverse publieksgroepen weet te bereiken.

Het bereik van Stroom hangt voor een groot deel samen met kunst in de openbare ruimte en vindt indirect plaats via organisaties en netwerken. Stroom zou volgens de raad door inrichting en vormgeving publiek kunnen verleiden tot bezoek; juist het showroomkarakter is daarbij immers een voordeel. De raad spreekt zijn waardering uit over de vele, naar eigen schatting tienduizenden bezoekers die de kunst in de stedelijke omgeving jaarlijks gadeslaan (en die niet in de cijfers zijn opgenomen). Stroom streeft verder een kleine toename van het aantal bezoekers na (van gemiddeld ruim 20.000 in 2013 – 2014 naar 21.500 in 2017 – 2020).

Ondernemerschap

De raad merkt op dat de nieuwe begroting die Stroom heeft ingediend bij zijn nieuwe aanvraag een beter zicht geeft op de kosten-batenstructuur van de instelling. Stroom heeft in de periode 2013 – 2015 aan de eigen inkomstennorm voldaan met een gemiddelde van 22 procent. In het activiteitenplan zegt Stroom een eigen inkomstenpercentage na te streven van 27 procent voor de periode 2017 – 2020. De bijgeleverde begroting beraamt in 2017 echter 18,7 procent aan eigen inkomsten en in 2020 26 procent. Gemiddeld voldoet Stroom hiermee aan de eigen inkomstennorm van 19,5 procent.

De raad vindt het positief dat Stroom, volgens het plan, veel aandacht heeft voor de arbeidsvoorwaarden van zijn personeel, alsmede voor de bezoldiging van freelancers. Ook geeft Stroom helder aan welke onderdelen van de organisatie naar zijn mening versterking nodig hebben.

Stroom zet de komende periode in op het vergroten van diversiteit van de organisatie, van het bestuur en van de Stroom Cirkel. De raad vindt het positief dat hierbij samenwerking wordt gezocht met specialistische organisaties zoals het Prins Claus Fonds, Binoq Atana en PEP Den Haag. De invalshoek voor de samenstelling van het bestuur en de leden wordt summier omschreven, maar niet uitgewerkt.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Stroom conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 1.968.149.

Aangezien Stroom mede afhankelijk is van een rijkssubsidie, verzoeken wij Stroom een herzien plan met passende begroting met toelichting in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016 € 1.732.183 (*exclusief trend 2016*)

Budget aangevraagd € 2.165.149

Budget vanaf 2017 € 1.968.149* (*exclusief trend 2016*)

* In dit budget is een bedrag van € 235.966 opgenomen voor kunst in de openbare ruimte dat wordt gedekt door DSO (grondexploitaties), als uitvloeisel van de ooit geldende percentageregeling.

TALENT EVENT

R.G. Ruijs Stichting

Inleiding

De R.G. Ruijs Stichting is in 2004 opgericht en ontwikkelt projecten gericht op talentontwikkeling op het gebied van theater, lichte muziek, poëzie en literatuur. Dit moet het mogelijk maken om jonge Hagenaars sneller aansluiting te laten vinden bij het reguliere circuit. De projecten kenmerken zich door begeleiding van de talenten en laagdrempeligheid voor de bezoekers. Het gaat om terugkerende projecten en activiteiten. Voor het tweejaarlijkse project Talent Event, een muziekwedstrijd voor jonge muzikanten, vraagt de R.G. Ruijs Stichting meerjarige subsidie aan. Na een coachingtraject dat bestaat uit workshops, clinics, masterclasses, discussies en presentaties is er een finale van de muziekwedstrijd in de vorm van een slotevent in Het Paard van Troje.

De R.G. Ruijs Stichting maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 voor de organisatie van het project Talent Event een subsidie van € 12.500 per jaar aan. Dit project werd in de afgelopen periode onder andere door een incidentele subsidie vanuit de Subsidieregeling Culturele Projecten Den Haag ondersteund.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie onderschrijft de doelstellingen van Talent Event, namelijk het zichtbaar maken van jong talent door hen mogelijkheden tot optreden te bieden, hen te motiveren en te coachen en hen vervolgens te introduceren in het reguliere popcircuit en zo in contact te brengen met een groot publiek. Talent Event lijkt voor de Haagse popscene een goede aanvulling te zijn en wordt inhoudelijk gedragen in de stad, zowel door deelnemende en bezoekende jeugd als door partners waarmee wordt samengewerkt en heeft bovendien een eigen dynamiek. De verbreding naar meerdere muziekstijlen vindt de Commissie positief. Zo laten de laatste edities een groei zien in urban talent.

De Commissie heeft waardering voor het feit dat Talent Event zich inspant nieuw publiek te genereren. Talent Event zou wel deelnemende talenten om een bijdrage kunnen vragen om zo commitment te creëren.

Het ingediende plan betreft een beschrijving van het verloop van het project Talent Event en is geen aanvraag met een meerjarig beleidsprogramma en -perspectief waarvoor meerjarige subsidiëring nodig is. In de ingediende aanvraag wordt geen aansluiting gevonden bij de gestelde inrichtingseisen waardoor niet is benoemd welk inhoudelijk beleid is gevolgd en welke beleidsdoelen Talent Event in de periode 2017-2020 nastreeft. De Commissie mist een visie en plan op het gebied van marketing & communicatie en de rol die educatie en het naleven van de Codes Culturele Diversiteit en Cultural Governance inneemt. Het is de Commissie onduidelijk welke private fondsen Talent Event ondersteunen en zij spreekt bovendien haar zorg uit ten aanzien van de duurzaamheid van deze ondersteuning, gezien de eenzijdige exploitatieopzet van Talent Event waarin naast een gemeentelijke subsidiebijdrage en fondsmiddelen geen andere opbrengstenbronnen zijn opgenomen.

Conclusie en advies Adviescommissie

Het project Talent Event vormt een mooie toevoeging in de talentketen, is goed ingebed en onderscheidend, maar betreft een projectaanvraag en behoeft geen meerjarige ondersteuning. In lijn met de adviezen voor Talent Event van de adviescommissie Culturele Projecten is ook deze Commissie van mening dat de gedachte dat jongeren per definitie weinig te besteden hebben achterhaald en zou Talent Event entreegelden en deelnemersbijdragen kunnen begroten. De Commissie adviseert de R.G. Ruijs Stichting om voor de organisatie van Talent Event een beroep te doen op bijvoorbeeld de mogelijkheden die de Subsidieregeling Culturele Projecten Den Haag biedt.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen de R.G. Ruijs Stichting conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 12.500
Budget vanaf 2017	€ 0

THE NAKED

Stichting The Naked

Inleiding

The Naked is in 2011 opgericht door vijf initiatiefnemers in Den Haag die zich sterk maken voor de *underground* in de beeldende kunst. Ze spreken hun lokale en internationale netwerk aan om interessante kunstenaars en bewegingen in de beeldende kunst weer te geven op de website www.thenaked.nl. Met achthonderd *artist-run spaces* vormt deze de basis voor The Hague Biennial die in 2018 gedurende acht tot twaalf weken voor het eerst plaats moet vinden in een centrale locatie van ongeveer 6000 vierkante meter. Hierbij wordt onder andere gedacht aan het gebouw van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten buiten de onderwijsperiode. Met deze biënnale wil The Naked vanuit een wereldwijde *grassroots*-mentaliteit de stand van zaken in de beeldende kunst weergeven. De organisatie kiest bewust niet voor één curator met een thematisch concept.

In 2014 is op de Biënnale in Marrakesh een eerste tentoonstelling gemaakt, met veertig videowerken, beelden en tekeningen van kunstenaars uit het netwerk en een aantal Haagse kunstenaars. Momenteel stelt The Naked het productieteam samen en wordt gezocht naar een passende locatie voor 2018. De biënnale organiseert tevens een aantal zogenoemde Fringe programma's verspreid over de stad. De organisatie wil hiermee een breed lokaal en landelijk publiek aantrekken en de internationale kunstwereld naar de stad halen.

The Naked maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 95.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie waardeert het elan in de aanvraag van Stichting The Naked voor het organiseren van een beeldende kunstbiënnale, waarin lokale *underground* kunstenaarsinitiatieven wereldwijd met elkaar worden verbonden. De lokale culturele contexten zijn uitgangspunt en zullen worden samengebracht in Den Haag. Hierdoor worden verschillende lokale perspectieven naast elkaar getoond en toegankelijk gemaakt voor de bezoeker. Om relevante lokale kunstenaarsinitiatieven in beeld te brengen, zijn een website en een digitale kaart ontwikkeld. De Commissie constateert dat van de achthonderd initiatieven een zeventigtal, afkomstig uit dertig landen, op de oproep van The Naked heeft gereageerd. De Commissie ziet een website als een adequaat initiatief, dat uitstekend aansluit bij het voornemen een actueel en wereldwijd overzicht te bieden.

Tegelijkertijd plaatst de Commissie vraagtekens bij de noodzaak van een biënnale specifiek voor de *underground*. The Naked geeft aan dat in de stad een twintigtal initiatieven op diverse plekken *underground* kunst toont. In die zin is een functionerend Haags platform aanwezig en is er geen sprake van een *underground* die zich in de marge bevindt.

De Commissie mist een inhoudelijk toekomstperspectief op deze biënnale waarin wordt aangegeven waarom dit evenement tweejaarlijks plaats dient te vinden en waarom een eenmalig evenement niet volstaat. Een manifestatie voor de *underground* die tweejaarlijks plaatsvindt kan hiermee tot de gevestigde orde gaan behoren en daarmee de eigen doelstelling ondergraven.

Daarnaast mist de Commissie een overtuigende visie op de publieksdoelgroep en het marketingplan. Een publiek dat niet op de grote namen en gevestigde orde afkomt, zal niet zomaar geïnteresseerd raken in dit evenement omdat het laagdrempelig en levendig is.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie ziet de aanvraag als een inspirerend initiatief dat in een pril stadium verkeert. De Commissie adviseert om het ambitieuze plan in samenwerking met meerdere Haagse kunstenaarsinitiatieven nader uit te werken tot een concreet plan en daar, vanuit een globaal-lokale insteek, een passende, incidentele projectmatige financiering bij te zoeken. Van daaruit zou de stichting kunnen onderzoeken in hoeverre een biënnale levensvatbaar is en een aanvraag voor structurele subsidie wenselijk is.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen The Naked conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 95.000
Budget vanaf 2017	€ 0

THEATER DE VAILLANT

Stichting theater aan de Hobbemastraat

Inleiding

Theater De Vaillant (De Vaillant) stelt zich ten doel cultuurparticipatie van de inwoners van de gemeente Den Haag te bevorderen, met name in het stadsdeel Centrum. De Vaillant fungeert als podium en springplank voor talent. Ook is het theater een cultuuranker en wil het een ontmoetingsplaats zijn voor de bewoners en al dan niet professionele groepen en artiesten.

Voor cultuureducatie werkt De Vaillant samen met CultuurSchakel. Het in 2015 geopende museum Nansi de Wereldspin vormt het hart van de cultuuronderwijs activiteiten die De Vaillant biedt. Met betrekking tot cultuurparticipatie stelt De Vaillant dat alle middelen geoorloofd zijn om tot een groot publieksbereik te komen en is De Vaillant sinds 2015 ook erkend als leer-werkbedrijf.

In de periode 2017-2020 wil De Vaillant hetgeen dat bereikt is stevig verankeren en daarop voortbouwen. De Vaillant wil het team uitbreiden met een zakelijk leider, de functies van communicatiemedewerker en programmeur/projectleider naar een fulltime dienstverband laten groeien en het aantal inzetbare uren voor theatertechniek uitbreiden. Buiten de formatieuitbreiding wil De Vaillant ook het programmeringsbudget uitbreiden. Doordat er weinig cultureel divers aanbod is, kan De Vaillant daar niet altijd op inspelen en is genoodzaakt eigen semiprofessionele podiumproducties te ontwikkelen.

De Vaillant ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 513.497 per jaar. In 2015 en 2016 ontving de Vaillant een incidentele bijdrage van € 35.000 voor programmering en marketing. Voor de periode 2017-2020 vraagt De Vaillant een subsidie van € 732.497 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De aanvraag van De Vaillant is goed geschreven, bevolgen, kleurrijk en artistiek inhoudelijk sterk. Net als overigens de website en het pr-materiaal. Het cultuuranker staat in het hart van de Schilderswijk waar de problematiek van moderne grootstedelijke volkswijken aan de orde is en De Vaillant een belangrijke verbindende rol vervult. De Vaillant is zich bewust van de multiculturele samenleving. In de aanvraag wordt een cultureel divers beleid ontvouwd dat voorbeeldig is toegesneden op het stadsdeel en dat op alle niveaus van de organisatie zijn uitwerking heeft: van bestuur en personeel tot activiteiten, publiek, samenwerkingsrelaties en marketing. Hier spreekt een grote expertise en ervaring uit.

De Commissie is van mening dat de activiteiten van De Vaillant stuk voor stuk mooie voorbeelden zijn van cultureel divers werken in de kunsten en goed verankerd zijn in de wijk. Mede doordat medewerkers van De Vaillant de wijk ingaan heeft De Vaillant een goede relatie met (doel)groepen in de wijk. Het motto voor de programmering van De Vaillant, 'doe het zelf (talentontwikkeling), doe het samen (community art)' en de hieruit volgende ketenaanpak spreekt de Commissie aan. De Commissie vindt de projecten *Matchmaker* en de *Soepfiets* mooie concepten.

De aanvraag toont omgevingsgevoeligheid op buurt-, stads- en interstedelijk niveau. De Vaillant heeft op al deze niveaus samenwerkingspartners. Op het gebied van cultuureducatie en in het bijzonder het Nansi kindermuseum is de Commissie te spreken over de setting die De Vaillant heeft georganiseerd voor verhalen voor kinderen. De Commissie heeft bewondering voor de positieve ontwikkeling op het gebied van cultureel ondernemerschap. De verhouding tussen subsidie en eigen inkomsten is in orde. Ook de financieringsmix is door meer spreiding van inkomsten beter dan voorheen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie ziet De Vaillant als voorbeeld-stellend, maar ziet meer in verdieping dan in verdere groei. Daarom adviseert zij de aangevraagde subsidie gedeeltelijk te honoreren. De Commissie adviseert voorts dat De Vaillant zijn kennis en ervaring nadrukkelijker met de andere cultuurankers deelt. De Commissie mist een gedegen communicatie- en marketingplan waaruit de communicatievisie duidelijk wordt. De Commissie wijst de aanvraag om het leer-werkbedrijf met een kok uit te breiden af, omdat deze functie niet tot het domein cultuur behoort.

Gedeeltelijk honoreren: € 611.497 waarvan € 35.000 voor extra programmering inclusief marketing, € 25.000 voor een programma-/ projectleider wijkcultuur en € 38.000 voor talentontwikkeling.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Net als de Adviescommissie zien wij een rol voor theater De Vaillant op het gebied van talentontwikkeling, met name op het terrein van culturele diversiteit. Samenwerking met de andere instellingen die zich bezighouden met talentontwikkeling vindt het college daarbij belangrijk.

Naar aanleiding van de zienswijze van Theater De Vaillant constateren wij dat de opmerking van de Adviescommissie over de aanvraag om het leer-werkbedrijf met een kok uit te breiden onterecht is. In haar aanvraag omschrijft theater De Vaillant dat het leer-werkbedrijf (waaronder de kok valt) volledig bestaat dankzij aanvullende werkgelegenheidsgelden. Daarmee maakt de functie van kok geen onderdeel uit van de aanvraag in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan theater aan de Hobbemastraat conform het advies van de Adviescommissie en verlenen theater aan de Hobbemastraat voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 611.497, waarvan € 35.000 voor extra programmering inclusief marketing, € 25.000 voor een projectleider wijkcultuur (projectleider programma en wijken) en € 38.000 voor talentontwikkeling (technicus/producer en werkbudget studio).

Aangezien het verleende bedrag lager is dan Stichting theater aan de Hobbemastraat in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij Stichting theater aan de Hobbemastraat een op het verleende bedrag toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 513.497 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 732.497
Budget vanaf 2017	€ 611.497 (<i>exclusief trend 2016</i>), waarvan € 35.000 voor extra programmering inclusief marketing, € 25.000 voor een projectleider wijkcultuur (projectleider programma en wijken) en € 38.000 voor talentontwikkeling (technicus/producer en werkbudget studio)

TODAYSART

Stichting The Generator

Inleiding

TodaysArt is een platform voor multidisciplinaire kunst en creativiteit. De ingediende subsidieaanvraag 2017-2020 betreft uitsluitend het jaarlijkse gelijknamige festival, dat de voornaamste activiteit is van de stichting The Generator. Festival TodaysArt wil zowel experimentele als niet-experimentele programma's bieden op het gebied van muziek, dans, e-cultuur en beeldende kunst, zowel in de openbare ruimte als op binnen-locaties. Inhoudelijk wil het festival reflectie bieden op ontwikkelingen in de huidige maatschappij en een zo breed mogelijk publiek inspireren. TodaysArt heeft een breed netwerk en heeft zowel lokaal, landelijk als internationaal bekendheid verworven.

In de periode 2017-2020 ligt de focus op de uitbreiding van het publieksbereik en de publieksinkomsten, de versterking van de samenwerkingen en de positionering van het festival.

Stichting The Generator ontvangt voor TodaysArt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 172.436 per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 300.000 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie constateert dat TodaysArt in de afgelopen periode een goede naam heeft opgebouwd als festival met een multidisciplinaire aanpak door een mix van disciplines en genres aan te bieden. De Commissie ziet in toenemende mate initiatieven ontstaan die in dezelfde niche opereren. Dit is mede het gevolg van de nationale subsidierichtlijnen waarin innovatie, multidisciplinariteit, techniek, wetenschap, onderzoek en daarmee e-cultuur als geheel op meer aandacht en waardering kunnen rekenen. Binnen Nederland ziet de Commissie TodaysArt echter als een pionier met een unieke signatuur. Het festival vervult een eigen en vitale functie in de voorhoede van de kunsten en het wat ruige en ongepolijste karakter biedt een interessante tegenkleur. De keuze voor makers die over het voetlicht komen met speciale producties of in een bijzondere context, maakt het festival van bijzondere betekenis voor bezoekers, deelnemers en professionals. De aanpak van TodaysArt getuigt van vakmanschap en zeggingskracht. De Commissie waardeert het brede nationale netwerk en de vele internationale netwerken waarin het festival opereert.

De Commissie mist echter een inhoudelijke reflectie op de ontwikkelingen in het betreffende werkveld in de afgelopen tien jaar en een analyse waarvoor de organisatie en voor de e-cultuur kansen en uitdagingen liggen. De aanvraag gaat meer over de structuren (netwerken) en de methoden (zoals opdrachtgeverschap) dan over de kunst zelf en het concrete werk dat wordt geprogrammeerd. Het festival richt zich op verbindingen en tegelijkertijd is het nomadisch. De Commissie vraagt zich af in hoeverre de partners op papier ook inhoudelijk, publicitair en financieel bijdragen. Zij merkt op dat het aantal scholieren dat via educatie wordt bereikt laag is. Juist voor deze doelgroep is de materie actueel en interessant.

TodaysArt geeft aan de organisatie en activiteiten verder te willen uitbreiden en versterken. De Commissie ziet de gewenste groei als risicovol en wijst op het belang van het consolideren van de organisatie en werkzaamheden en het vergroten van de reputatie bij een breder publiek. TodaysArt benadrukt de aandacht voor marketing in de komende periode en heeft dit verwerkt in de begroting. De Commissie is echter van mening dat de opgevoerde kosten voor extra marketing niet in verhouding staan tot de verwachte publieksinkomsten. De Commissie geeft TodaysArt de overweging mee om de relatie met relevante partners op het gebied van sponsoring en de samenwerking met de technische tak van het zakelijke domein te verstevigen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert de aanvraag te honoreren, maar acht een gehele verhoging van het subsidiebedrag niet legitiem. De ambitie is onvoldoende helder uiteengezet. Een extra investering lijkt slechts tot een relatief kleine groei te leiden in de bijdrage van financiers, sponsors, bezoekers en andere partijen en niet tot een significante verandering. De Commissie adviseert de aanvraag te continueren met een subsidiebedrag van het peiljaar 2015 en een extra bedrag te oormerken voor opdrachtgeverschap en coproducties.

Gedeeltelijk honoreren: € 192.436

Beoordeling Fonds Podiumkunsten

Inleiding

Stichting The Generator HQ organiseert ieder jaar het vierdaagse TodaysArt-festival in Den Haag. Algemeen directeur is Olof van Winden en Gwyneth Wentink is artistiek directeur. De missie van TodaysArt is tweeledig. Enerzijds wil het festival (kritisch) reflecteren op wat er in de maatschappij leeft door makers te presenteren die hun creativiteit en innovatie daarbij als tools inzetten. Anderzijds wil TodaysArt een podium bieden aan avontuurlijke muziek en performances en dan vooral in multidisciplinaire vorm. De organisatie biedt haar programma aan middels een programmeringsprofiel dat bestaat uit vijf verschillende modules: 'Performances', 'Works', 'Club + Outdoor Stage', 'Bright Collisions' en 'Periphery'.

Binnen de kaders van (internationale) actualiteit stelt TodaysArt in de periode 2017-2020 jaarlijks voor het onderdeel Performances programma's samen waarbinnen hoofdzakelijk nieuwe podiumkunstproducties en/of premières worden ontwikkeld en gepresenteerd die zich verhouden tot twee hoofdthema's: 'Science and Performing Arts' en 'Sensory Experience and Enhanced Realities'.

In het onderdeel Works komt specifiek het bevragen van de ruimtelijke context naar voren. Door relevante werken te presenteren op de hoofdlocaties en in de publieke ruimte, wil TodaysArt zowel de bestaande doelgroepen als voorbijgangers en bewoners bereiken. Works bestaat uit installaties, interventies en experimenten van jonge en gevestigde makers die in staat zijn om te reflecteren op de menselijke perceptie en ruimtelijkheid.

Het clubprogramma van TodaysArt omvat volgens de organisatie een greep uit de beste ontwikkelingen op het gebied van elektronische muziek. TodaysArt beschouwt dit format als een essentieel onderdeel van het festivalconcept, maar ook als een brandhaard van hedendaagse kunst en cultuur. De festivalnachten op vrijdag en zaterdag worden gedomineerd door een diversiteit aan hedendaagse vormen van, experimenten in, en hybride vormen van elektronische muziek. TodaysArt organiseert in 2017 en 2018 de zesde en zevende editie van Bright Collisions, een internationaal symposium gewijd aan creativiteit en maatschappij. Een ontmoetingsplek met een crossectorale focus met als doel transdisciplinaire talenten, ideeën en mogelijkheden te promoten, maar ook (kritisch) te bespreken. Periphery is het partnerprogramma van TodaysArt, waarin een groot aantal lokale en nationale initiatieven en presentatieruimtes zich parallel presenteren in de aanloop naar en tijdens het festival.

Stichting The Generator HQ vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie aan in de categorie 'klein/middelgroot festival'. Het gevraagde subsidiebedrag is 125.000 euro. Daarnaast vraagt de stichting een bijdrage (co)productie van 50.000 euro aan. Het totaal gevraagde subsidiebedrag komt daarmee op 150.000 euro per jaar/editie.

Historie

Stichting The Generator HQ ontvangt in de periode 2013-2016 geen structurele subsidie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap of het Fonds Podiumkunsten.

Artistieke kwaliteit

De commissie beoordeelt de artistieke kwaliteit als voldoende.

TodaysArt staat bij de commissie bekend als een festival dat een sterke traditie heeft in het tonen van multidisciplinaire kunst met speciale aandacht voor technologie en wetenschap. Volgens de commissie komt de artistieke doelstelling om een platform voor innovatieve multidisciplinaire kunst en creativiteit te zijn duidelijk tot uiting in de verschillende programmaonderdelen. Naar haar mening weet de organisatie vakkundig te scouten welke projecten ze vanuit die visie een plek in het festival biedt. De programmaonderdelen, die uiteenlopen van grootschalige multidisciplinaire podiumproducties tot clubavonden en concerten, zijn volgens de commissie over het algemeen van goede kwaliteit.

Kritisch is de commissie echter over de samenhang binnen het programma zoals dat in het verleden is gepresenteerd, maar ook zoals dat in het plan voor de periode 2017-2020 is omschreven. Volgens haar bieden de thema's die TodaysArt hanteert nauwelijks houvast voor de programmering. Daardoor blijft deze een verzameling op zichzelf staande onderdelen, waarbinnen de commissie bovendien specifieke accenten mist. De focus in de beschrijving van de programmering ligt, naar het oordeel van

de commissie, vooral op de vorm en in mindere mate op de inhoud van de gepresenteerde kunst. Zij ervaart dit als een gemis in de aanvraag. Daarnaast is de commissie kritisch over de oorspronkelijkheid van het programma. Naast een aantal nieuwe producties staan er op het festival tal van producties die reeds op andere plaatsen zijn gepresenteerd.

Uit het plan blijkt verder dat Today's Art zichzelf ten doel stelt om een bijdrage te leveren in de ontwikkeling en monitoring van talent en de bevordering van crosssectorale samenwerking. De commissie vindt dat deze voortrekkersrol niet overtuigend uit de programmering naar voren komt. Ook constateert de commissie dat het festival binnen Den Haag een nomadisch bestaan heeft. De organisatie merkt daarover op dat ze in haar artistieke signatuur de laatste vier jaar meer en meer gericht is op het aangaan van verbindingen met de locatie waar het festival neerstrijkt. De commissie vindt dat op zichzelf een aansprekend uitgangspunt, maar de uitwerking in het plan overtuigt haar onvoldoende van de artistieke meerwaarde van de locatie op het getoonde aanbod. Dat blijkt ook uit de locatiekeuze, die volgens de commissie niet vanuit artistieke overwegingen wordt bepaald, maar vooral wordt ingegeven door de stedelijke ontwikkelingen in Den Haag, waaronder de leegstand.

Bijdrage aan de ontwikkeling van de podiumkunsten

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de ontwikkeling van de podiumkunsten als ruim voldoende.

De commissie constateert dat het festival de state of the art op het gebied van innovatieve multidisciplinaire kunst toont. Zij merkt daarnaast op dat het gaat om een kleine niche binnen de kunst met een sterk internationaal netwerk. Door de diverse internationale kunstenaars samen te brengen tijdens het festival, kan het volgens de commissie een ontwikkeling teweegbrengen. Er ontbreekt volgens haar echter wel een heldere regie op de ontmoeting tussen kunstenaars en het faciliteren daarvan. Het randprogramma mist volgens de commissie wat dat betreft aan de nodige diepgang.

Daarnaast heeft de commissie de indruk dat het festival en de gepresenteerde kunstenaars in zichzelf lijken gekeerd. Ze is kritisch op het feit dat er bij makers en festivalorganisatie nog nauwelijks sprake is van een publieksbewustzijn, laat staan dat er in het programma aandacht is voor een minder ingewijd publiek. De commissie vindt dat de organisatie te weinig een gidsfunctie op zich neemt waarmee het festival dit publiek een diepgravender festivalbeleving kan bieden. Mede hierom is de bijdrage van Today's Art aan de ontwikkeling van de podiumkunsten vooral waardevol voor het eigen genre, maar in mindere mate voor de podiumkunsten als geheel.

Ondernemerschap

De commissie beoordeelt het ondernemerschap als zwak.

Ze merkt op dat de gerealiseerde eigen inkomsten over de afgelopen jaren een wisselend beeld laten zien. De aanvrager stelt dat dit samenhangt met de locaties waar het 'nomadische' festival heeft plaatsgevonden. In dat kader vindt de commissie het opvallend dat de begroting in de komende vier jaar wat de eigen inkomsten betreft uitgaat van een piek die twee keer zo hoog is dan deze inkomsten tijdens de vorige editie. De organisatie schrijft extra te gaan inzetten op vergroting van de publieksinkomsten en rekent daarvoor op een forse stijging van het aantal betalende bezoekers. Omdat ze in de aanvraag niet uitwerkt hoe het publiek wordt verleid om een kaartje te kopen, kan de commissie er niet op voorhand op vertrouwen dat de aanvrager deze ambitie waarmaakt. Sponsorwerving is vanwege de huidige economische en politieke omstandigheden volgens de organisatie vaak langdurig en onzeker. De bewering in de aanvraag sluit niet aan op de begrote toename van sponsorinkomsten, waarvoor bovendien een overtuigend plan van aanpak in de aanvraag ontbreekt. Daarnaast nemen ook de private fondsen in de begroting fors toe. Omdat in het inhoudelijke plan staat dat de organisatie ernaar streeft om de totale bijdrage van private fondsen ongeveer gelijk te houden aan voorgaande jaren, komt volgens de commissie ook hier de financiële vertaling niet overeen met de plannen. Op grond van het voorgaande plaatst de commissie vraagtekens bij de haalbaarheid van verschillende inkomstenbronnen binnen de financieringsmix.

De commissie plaatst vervolgens ook kanttekeningen bij de lastenkant van de begroting. In de aanvraag worden weliswaar een aantal doelstellingen voor 2017-2020 geformuleerd, maar van grote veranderingen in de omvang van het festival is geen sprake. De totale lasten stijgen in de periode 2017-2020 echter wel fors. Opvallende posten zijn hierbij 'beheerslasten personeel', 'overige programmakosten' en 'marketingkosten'. Dat de uitgaven voor marketing hoger zijn dan de

publieksinkomsten vindt zij een onwenselijke verhouding. Een plausibele onderbouwing voor verhogingen en verschuivingen in de begroting ontbreekt volgens de commissie.

De commissie constateert bovendien dat uit de cijfers blijkt dat de financiële positie van TodaysArt zorgelijk is. Zo is er sprake van een negatief eigen vermogen. De commissie vindt het positief dat de organisatie de gevaren van dat negatieve eigen vermogen ziet. Het ontbreekt echter aan een plan van aanpak om de financiële positie in de toekomst te verbeteren.

Wat de publieksbenadering betreft is het festival voornamelijk op de eigen achterban gericht. De aanvrager noemt weliswaar een aantal verschillende doelgroepen, maar beschrijft die niet specifiek. De organisatie blijkt nog volop bezig om meer inzichten over het publiek te vergaren. Zo wil de aanvrager een jaarlijks publiekstevredenheidsonderzoek uitvoeren en zal ze de publieksregistratie in de komende edities verbeteren. Een duidelijke publieksbewustzijn komt volgens de commissie echter niet uit de aanvraag naar voren. Er worden bijvoorbeeld geen combinaties voorgesteld van programmaonderdelen met een passend publiek. De ambitie van het festival om een breed publiek aan te spreken, lijkt volgens de commissie op grond van de beperkte uitwerking dan ook niet haalbaar. Ook de vormtaal die het festival hanteert in het publiciteitsmateriaal sluit in de ogen van de commissie niet aan bij die beoogde publieksverbreding.

Pluriformiteit

De bijdrage aan de pluriformiteit van het Nederlandse podiumkunstenaanbod beoordeelt de commissie als ruim voldoende.

Het festival presenteert een podiumkunstenaanbod dat voornamelijk dient te worden aangemerkt als multidisciplinair, met de nadruk op vooruitstrevende popmuziek en hedendaagse dans. De commissie constateert dat dit aanbod reeds in behoorlijke mate op andere podia en festivals aan bod komt. Door de aard en wijze waarop het festival het aanbod presenteert, stelt de commissie vast dat het festival onderscheidend is, maar niet uniek. Zodoende levert TodaysArt een aanzienlijke bijdrage aan de pluriformiteit.

Geografische spreiding

De commissie beoordeelt de bijdrage aan de spreiding als neutraal.

Het festival vindt plaats in Den Haag. In Den Haag is een ruim aanbod aan podiumkunsten aanwezig, zowel gepresenteerd op podia als op festivals. Hierdoor levert TodaysArt geen bijdrage aan de spreiding.

Aanwezigheid financiële bijdrage provincie of gemeente

De financiële bijdrage provincie of gemeente is ruim voldoende.

In de periode 2013-2015 ontving TodaysArt een structurele bijdrage van de gemeente Den Haag van gemiddeld 170.000 euro per jaar. Voor de periode 2017-2020 is een vergelijkbaar bedrag aangevraagd bij de lokale overheid. Hiermee is sprake van een beperkte lokale bijdrage.

Bijdrage (co)productie

Niet van toepassing.

Conclusie

De commissie adviseert de aanvraag van Stichting The Generator HQ niet te honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan TodaysArt conform het advies van de Adviescommissie en verlenen TodaysArt voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 192.436, waarvan € 20.000 is geormerkt voor opdrachtgeverschap en coproducties.

Aangezien TodaysArt deels afhankelijk is van de bijdrage van het Fonds Podiumkusten verzoeken wij TodaysArt een herzien plan met passende begroting in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 172.436 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 300.000
Budget vanaf 2017	€ 192.436 (<i>exclusief trend 2016</i>), waarvan € 20.000 is geormerkt voor opdrachtgeverschap en coproducties

TOPAZE

Stichting Topaze

Inleiding

Topaze wil vanuit een educatieve opzet en op een laagdrempelige manier jong publiek betrekken bij hedendaagse beeldende kunstvormen. Die laagdrempelige manier wordt bijvoorbeeld gevonden door beeldende kunst te integreren op festivals waardoor tegelijk een groot publiek wordt bereikt. Topaze is ontstaan uit een samenwerking van drie Haagse kunstenaars die bovendien zelf ook werkzaam zijn geweest als decorbouwer voor festivals. Topaze is eind 2015 verhuisd naar de Julianakerk in de wijk Transvaal waar jongeren in de werkplaats van Topaze bijeenkomen om zo in aanraking te komen met kunst en cultuur. Wijkbewoners komen via Topaze in aanraking met kunst en cultuur door workshops op locatie.

In 2017-2020 wil Topaze in Transvaal een groot kunstencentrum ontwikkelen waar workshops, activiteiten en kunstprojecten voor jongeren en ouderen worden aangeboden. Door te exposeren op openbare locaties en tijdens festivals wil Topaze het publieksbereik van de activiteiten vergroten.

Stichting Topaze maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 30.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie noemt het positief dat Topaze activiteiten ontwikkelt die inspelen op de vraag vanuit de beoogde doelgroepen. Topaze slaagt er dan ook in om met haar activiteiten jongeren daadwerkelijk aan te spreken en te betrekken. Uit de aanvraag blijkt bovendien een sterke mate van bevologenheid. Op dat vlak maakt de aanvraag een sterke indruk.

Vanuit de optiek van bedrijfsvoering vindt de Commissie de aanvraag van Topaze niet overtuigen om voor structurele subsidie in aanmerking te komen. De geringe hoeveelheid activiteiten in 2014 en 2015 en de dientengevolge gerealiseerde jaarcijfers over 2014 en de prognose voor 2015 wekken geen vertrouwen in hoeverre Topaze een evenwichtige exploitatieopzet weet te realiseren vanaf 2017. De baten in 2014 bedroegen € 500. In 2015 zijn € 5.125 aan baten voorzien.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend constateert de Commissie dat de activiteiten van Topaze, die gericht zijn op educatie, zich vooral toespitsen op het vrije tijdsaanbod. Het aanbod betreft voornamelijk kortlopende cursussen en workshops. Gezien het cultuureducatiebeleid van de gemeente Den Haag - subsidiering van alleen binnen schoolse activiteiten - adviseert de Commissie de aanvraag van Topaze niet te honoreren.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Topaze conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 30.000
Budget vanaf 2017	€ 0

TRESPASSERS W

Stichting Trespassers W

Inleiding

In april 2011 verscheen het 0-nummer van het literaire tijdschrift Extaze. De totstandkoming van het tijdschrift wordt ondersteund door de Stichting Trespassers W. Een stichting met als organisatiedoel het uitgeven van tijdschriften en boeken. Inmiddels zijn er van Extaze zeventien nummers verschenen. Het blad richt zich op Nederland en Nederlandstalig België. Extaze verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 400. In iedere uitgave staat een thema centraal. Thema's die aan bod kwamen zijn onder meer Den Haag, muziek en literatuur, jeugd en de auteurs Frans Kellendonk en Louis Couperus. Essays die over deze onderwerpen zijn geschreven beogen een nieuw perspectief te bieden op de gekozen thematiek. Een van de doelen van Extaze is de Haagse literatuur meer mogelijkheden te bieden. Extaze geeft Haagse schrijvers de gelegenheid een bijdrage te leveren aan een uitgave van Extaze. Pas verschenen nummers worden gepresenteerd in een zaal in Den Haag. Tijdens een presentatie worden de behandelde thema's vanuit verschillende invalshoeken belicht aan de hand van filmvertoningen, zang, muziek en voordrachten. Naast de papieren uitgave van Extaze beheert de redactie een website. Tussen het tijdschrift, de presentatieavonden en de website is een onderlinge samenhang.

Trespassers W maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan 2013-2016. Voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt de Stichting Trespassers W € 5.000 structurele subsidie.

Beoordeling Adviescommissie

Met het geringe aantal van 85 abonnees en een oplage van 400 exemplaren vindt de Commissie dat Trespassers W met Extaze een uniek en authentiek tijdschrift uitbrengt. Ook de website vindt de Commissie van een bijzondere kwaliteit. De Commissie vindt het dan ook jammer dat de door Trespassers W ingediende aanvraag summier en onzorgvuldig is samengesteld. Blad en website beloven meer. Zo zijn in de aanvraag geen plannen en activiteiten voor de periode 2017-2020 uitgewerkt. Ook de meerjarenbegroting voor de periode 2017-2020 is zeer bondig van opzet en biedt geen volledig inzicht in de baten en lasten die gemoeid zijn met de totstandkoming van Extaze. Hoewel niet in de aanvraag genoemd is het de Commissie bekend dat de losse verkoopprijs van een exemplaar van Extaze € 15 (incl. BTW) bedraagt. In de begroting is een opbrengst uit verkoop van Extaze van € 4.500 (incl. BTW) opgenomen terwijl de jaarlijkse oplage van Extaze 1.600 is. Uit de aanvraag maakt de Commissie op dat de redactie van Extaze intensief samenwerkt met Uitgeverij In de Knipscheer wat betreft productie, distributie en promotie. De Commissie vindt dat Extaze een betere opbrengst dan de huidige 19 procent van de totale verdien capaciteit moet kunnen realiseren door zich ondernemender op te stellen. Dat geldt ook voor de in de ogen van de Commissie pessimistisch geraamde overige opbrengsten. Hoe gering het bereik van Extaze ook is, de Commissie is van mening dat er toch enige advertentie inkomsten begroot hadden kunnen worden.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gedeeltelijk honoreren: € 1.850 voor de organisatie van de presentatieavonden.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Trespassers W conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een subsidie van € 1.850 voor de organisatie van de presentatieavonden.

Aangezien het verleende bedrag lager is dan Trespassers W in haar aanvraag heeft begroot, verzoeken wij Trespassers W een op het verleende bedrag toegesneden begroting en activiteitenplan in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 5.000
Budget vanaf 2017	€ 1.850 voor de organisatie van de presentatieavonden

TURKS MUSEUM NEDERLAND

Stichting Turks Museum Nederland

Inleiding

De Stichting Turks Museum Nederland is opgericht in 2009 en wil het verhaal vertellen van de Turkse migranten die in de periode tussen 1960 en 1975 naar Nederland kwamen om hier te werken. De doelstelling is het verhaal vastleggen, behouden en ontsluiten voor volgende generaties. Begrip kweken voor Turkse Nederlanders en een accent leggen op een positieve bijdrage aan de maatschappij is daarbij het streven. De kern van het museum wordt in eerste instantie gedefinieerd door de ontwikkeling van een tentoonstelling die dit verhaal thematisch in beeld brengt. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de aanwezige collectie en van nieuwe bronnen zoals objecten, foto's, video's en interviews met eerste generatie migranten en andere persoonlijke verhalen. De stap naar het heden en de toekomst komt in beeld aan de hand van voorbeelden van succesvolle Turkse burgers, ondernemers en politici.

Het Turks Museum heeft een tijdelijke locatie en is in het weekend geopend voor publiek. De organisatie denkt daarnaast aan reizende presentaties in bibliotheken en wijkcentra in Den Haag.

Het Turks Museum maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie aan van € 91.800 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie erkent het belang om de geschiedenis en bijdrage van migranten voor de stad en samenleving in beeld te brengen. Ook realiseert zij zich dat het erfgoed van migranten nog onvoldoende gerepresenteerd wordt bij bestaande cultuurinstellingen. De Commissie staat dan ook sympathiek tegenover het idee van het Turks Museum om het verhaal van Turkse migranten door middel van een reizende tentoonstelling in beeld te brengen voor volgende generaties.

De Commissie mist een visie op de eigen collectie, op informatie over de omvang ervan en op publieksactiviteiten. Ook de visie op een structurele organisatie is onvoldoende uitgewerkt. De Commissie beschouwt de aanvraag als een projectopzet. De Commissie constateert dat in de aanvraag geen verwijzing is opgenomen naar het Netwerk Erfgoed Haagse Migrantten waarvan het Turks Museum wel deel uitmaakt.

De Commissie heeft waardering voor het initiatief, maar concludeert dat met een aanvraag voor structurele subsidie en een vaste organisatie een te grote stap wordt gemaakt. De Commissie doet het Turks Museum de suggestie op projectbasis te werken en steviger samen te werken met het Netwerk Erfgoed Haagse Migrantten.

Conclusie en advies Adviescommissie

De overwegingen overziend komt de Commissie tot de conclusie dat het toekennen van meerjarige subsidie aan het Turks Museum prematuur is en zij adviseert deze niet te honoreren.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen het Turks Museum Nederland conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 91.800
Budget vanaf 2017	€ 0

VENANCIO

Stichting Venancio

Inleiding

Stichting Venancio wil bruggen slaan tussen het kunstvakonderwijs en de professionele uitvoeringspraktijk in Den Haag en wenst zich daarbij dienstbaar op te stellen aan het bevorderen van talent en het ontwikkelen van ondernemerschap. Zij vraagt subsidie aan voor de Ensemble Academie. Dit is een initiatief van vijf ensembles (Asko|Schönberg, Calefax, Ensemble Klang, New European Ensemble en Slagwerk Den Haag), twee podia (Korzo en Muziekgebouw aan 't IJ), het Koninklijk Conservatorium en Stichting Venancio.

De Ensemble Academie wordt getypeerd als een talentontwikkelingstraject, productiehuis en broedplaats ineen. Venancio wil met de academie het gat tussen de beroepsopleiding en -praktijk verkleinen. Enerzijds wil men jonge musici, componisten en makers opleiden voor een gemengde beroepspraktijk. Door de verfijning van hun spel en componeren, maar ook door hen andere vaardigheden bij te brengen. Onder de vleugels van professionals leren zij marketing en communicatie in te zetten, en leggen zij zelf contact met hun publiek en bouwen zij aan een (inter)nationaal netwerk. Ook worden zij actief betrokken bij de productie, programmering en het onderzoek naar repertoire en achtergrond. Anderzijds vloeit de Ensemble Academie voort uit de wens en urgentie van de betrokken ensembles om vernieuwend te blijven en zich te verjongen. Zij slaan nieuwe wegen van programmeren in en ontwikkelen randprogrammering en nieuwe presentatievormen, aldus Stichting Venancio.

In de periode 2017-2020 wil de Ensemble Academie vanaf 2017 jaarlijks minstens twintig uitvoeringen realiseren, waarvan minstens tien in Den Haag. De twee partnerpodia, Korzo en Muziekgebouw aan 't IJ, gaan een inspanningsverplichting aan om de programma's een plek te geven. Sommige programma's zullen op andere podia en festivals te horen zijn. De ensembles blijven autonoom en de Ensemble Academie bedingt geen exclusiviteit. Het totaal verwacht aantal bezoekers per jaar is 4.280.

Stichting Venancio maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. Zij vraagt voor het Haagse deel van de Ensemble Academie, dat naar eigen zeggen bijna de helft van de activiteiten beslaat, een structurele subsidie van € 50.000 per jaar aan. Ook vraagt Stichting Venancio volgens de begroting een meerjarige subsidie van € 72.500 bij het rijk. Daarnaast zal de Ensemble Academie vanuit de vijf ensembles een meerjarige projectsubsidie van in totaal € 80.000 aanvragen bij het Fonds Podiumkunsten (voor aanvullende steun in het kader van Talentontwikkeling in de regeling voor meerjarige projectsubsidies).

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is kritisch over deze aanvraag van Stichting Venancio. De statutaire doelstellingen van de stichting maken duidelijk dat zij werkzaam is op het gebied van kunstvakonderwijs, en alleen al om deze reden vindt de Commissie dat de plannen niet in aanmerking komen voor subsidiëring uit het gemeentelijke cultuurbudget.

De Commissie acht het beoogde activiteitenpakket in Den Haag, waarvoor Stichting Venancio financiële steun vraagt, deels behorend tot de kerntaak van het Koninklijk Conservatorium en deels een onderdeel van de beroepspraktijk van de Haagse partners Ensemble Klang, New European Ensemble en Slagwerk Den Haag. De Commissie ziet derhalve geen reden om een nieuw platform vanuit Stichting Venancio, vanuit de cultuurmiddelen te ondersteunen. Ook constateert de Commissie dat in de beleidsplannen van de drie vanuit Den Haag opererende ensemblepartners voor de komende beleidsperiode 2017-2020 de urgentie van het gedeelde initiatief van de Ensemble Academie niet overal even sterk is terug te lezen.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren. Zij staat op het standpunt dat de aan het kunstvakonderwijs gerelateerde activiteiten van Stichting Venancio in principe niet in aanmerking komen voor subsidiëring uit het gemeentelijke cultuurbudget, en dat de overige taken tot de reguliere activiteiten van de betrokken ensembles zouden moeten behoren, waarvoor zij - zoals in de aanvraag zelf is aangegeven - een beroep kunnen doen op het Fonds

Podiumkunsten voor aanvullende steun in het kader van Talentontwikkeling in de regeling voor meerjarige projectsubsidies.

Niet honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen Venancio conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 50.000
Budget vanaf 2017	€ 0

WEST

Stichting West

Inleiding

West is een presentatie-instelling in het centrum van Den Haag die zich richt op het stimuleren van actuele beeldende kunst en vormgeving. Met projecten, presentaties, symposia, lezingen en publicaties presenteert West nieuw werk van innovatieve (Haagse) kunstenaars. West profileert zich met presentaties op de eigen locatie en met evenementen in binnen- en buitenland en werkt samen met lokale partners. West biedt ruimte voor nieuwe producties en installaties. In de afgelopen periode is onderzoek gedaan naar het begrip *Super-Hybridity*. Dit heeft voor West geleid tot vernieuwende activiteiten en presentaties waarin diverse partners samenwerken. Een voorbeeld hiervan is het cross-disciplinaire festival het Volkspaleis waarin is samengewerkt met Crossing Border, Rewire, De Dutch Don't Dance Division en het Haags Historisch Museum.

In de periode 2017-2020 richt West zich op innovatie en het blijven vervullen van een voortrekkersrol. Zij legt de nadruk op de presentatie van relatief jonge kunstenaars die nog niet eerder in Nederland te zien zijn geweest en het herontdekken van belangrijke kunstenaars uit de recente kunstgeschiedenis. Om dit onderzoek maatschappelijke relevantie te kunnen geven en op hoog niveau te kunnen uitvoeren richt West samen met de Rijksuniversiteit Groningen het Instituut voor Kunst en Kritiek op. De ontwikkeling rond dit instituut en de huisvesting van het Volkspaleis gedurende een maand en de daarmee gepaard gaande kosten zijn voor West aanleiding om het huidige onderkomen aan het Groenwegje te evalueren. Om de beschreven ambities kracht bij te zetten wil West bovendien de interne organisatie versterken door uit te breiden met 2,5 fte en vrijwilligerstaken onderbrengen bij freelance medewerkers.

Stichting West ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 132.950 per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 400.000 per jaar aan. In het kader van de Culturele Basisinfrastructuur van de rijksoverheid heeft West een meerjarige subsidie aanvraag ingediend van € 275.000.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie beschouwt West als een ambitieuze en dynamische presentatie-instelling voor hedendaagse kunst, met een breed programma dat gelaagd, vernieuwend en onderscheidend is. West is zowel lokaal als internationaal van betekenis en het werk laat een constante kwaliteit zien. De Commissie heeft waardering voor het meerjarige, thematische kader van waaruit West werkt. De programmering voor de komende beleidsperiode is uitdagend en goed onderbouwd. Het onderzoek naar *Super-Hybridity* krijgt een vervolg met het onderzoek naar het begrip *Urtopie*.

De Commissie constateert dat Den Haag geen vergelijkbare instelling van het niveau van West heeft en dat het onderscheidende programma breed wordt gewaardeerd. De digitale ontsluiting van de debatten en de publicaties per tentoonstelling zijn waardevol documentatiemateriaal. De Commissie staat positief tegenover de webdatabase en het festival Volkspaleis. De Commissie constateert verder dat West fungeert als presentatie-instelling die met zijn projecten niet alleen landelijk, maar ook internationaal zichtbaar is.

Stichting West vraagt driemaal zoveel aan als het huidige subsidiebedrag en voert daarvoor de volgende redenen aan: de significante uitbreiding van de activiteiten, de hogere huisvestingskosten, de transitie van incidentele naar structurele activiteiten en de professionalisering van de interne organisatie. De groei in kosten loopt niet parallel met de stijging van het aantal bezoekers of de eigen inkomsten.

West ambieert huisvesting om structureel plek te bieden aan het festival Volkspaleis en het nieuwe Instituut voor Kunst en Kritiek. De noodzaak van een permanente plek voor een jaarlijks festival van vier weken, dat in nauwe samenwerking met andere instellingen georganiseerd wordt, is voor de Commissie niet overtuigend. Juist de dynamiek van wisselende locaties kan bijdragen aan het verrassingsmoment van een festival.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert opnieuw een structurele subsidie toe te kennen, maar niet voor het gevraagde bedrag. Zij staat in principe positief tegenover het festival Volkspaleis en een Instituut voor Kennis en Kritiek, maar ziet geen noodzaak voor permanente uitbreiding van de huisvesting. De Commissie raadt West aan de samenwerking te zoeken met andere lokale partners. De Commissie adviseert het subsidiebedrag dat is toegekend voor het peiljaar 2015 te continueren.

Gedeeltelijk honoreren: € 132.950

Beoordeling Raad voor Cultuur

Stichting West (hierna: West) is een middelgrote presentatie-instelling in Den Haag. De instelling rangschikt haar activiteiten in drie onderdelen: 'Main Space', met kunst- en parallelprogramma's; het 'Instituut voor Kunst en Kritiek', voor debatten, publicaties en cursussen, te ontwikkelen in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen en uitgeverij Valiz; het 'Volkspaleis', onder welke noemer op locatie festivalmanifestaties worden gehouden. Met deze programmaonderdelen wil West een zo groot en breed mogelijk publiek aanspreken. De instelling profileert zich door kunst te verbinden met wetenschappelijke en sociaal-maatschappelijke thema's. West structureert de programma's in vier duothema's die worden samengevat in het nieuwe begrip 'Urtopie'.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting West een subsidiebedrag toe te kennen van € 275.000.

West ontwikkelt energieke, multidisciplinaire programma's, waarmee de instelling het lokale verbindt met het internationale. De instelling heeft een stabiele basis in Den Haag en heeft volgens de raad potentie om verder te groeien. Over de ambitie om een 'Instituut voor Kunst en Kritiek' te formeren is de raad positief. De samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen is daarbij een goede keuze. De raad is van mening dat West de komende periode moet benutten om strategisch beleid te ontwikkelen om zijn vleugels internationaal te kunnen uitslaan. Ook verwacht hij dat het educatiebeleid inhoudelijk handen en voeten krijgt. Met het hoge bezoekersaantal van zo'n 20.000 laat West zijn ambitie zien om een groot publiek te bereiken met een gevarieerde programmering.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad is positief over de drive en het doorzettingsvermogen van West. De instelling creëert nieuwe verbindingen tussen de kunsten en de samenleving en zet daartoe verschillende middelen in, zoals symposia en debatten, performances, publicaties en de website. De jaarlijkse edities van het 'Volkspaleis' trekken veel publiek en verlevendigen het culturele aanbod in Den Haag.

De instelling draagt een gevarieerd kunstbegrip uit en streeft naar cross-overs. Dit komt tot uitdrukking in de programmering, die bestaat uit dans, beeldende kunst, muziek, fotografie, architectuur en film. Het consequent gevarieerd programmeren maakt dat West een divers samengesteld publiek aan zich heeft weten te binden. Anders dan bij veel andere presentatie-instellingen worden de kunsten door West niet geprogrammeerd in relatie tot een maatschappelijke actualiteit. De instelling wil onderzoeken wat kunst vermag en teweeg kan brengen bij het publiek. De raad vindt de aanpak van West verfrissend.

West probeert met zijn 'Instituut voor Kunst en Kritiek' nieuwe theoretische inzichten te creëren en gaat hiervoor structurele relaties aan met partijen als de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) en uitgeverij Valiz. De raad vindt dit positief, maar hij mist een duiding van de nog onvoldragen theorieën die West ontwikkelt en in het plan uiteenzet. De raad gaat ervan uit dat de duiding in de komende periode haar beslag gaat krijgen in samenwerking met partners als de RUG.

De instelling presenteert zowel grote (inter)nationale als lokale en (nog) onbekende kunstenaars. Meermaals heeft West al in een vroeg stadium talenten gepresenteerd, zoals Florentijn Hofman en Haroon Mirza. De ambities zijn af te lezen aan de longlist van kunstenaars, waarop ook namen van gevestigde kunstenaars te vinden zijn, zoals Gary Hill, Ulrike Ottinger, Doug Aitken en Jesper Just.

West heeft relevante internationale contacten en bezit de potentie om een interessante speler te worden in het internationale veld. De raad moedigt de instelling dan ook aan om zijn buitenlandse activiteiten en zijn visie op internationalisering in de komende periode verder uit te bouwen.

Educatie en participatie

Uit het plan blijkt dat het educatieprogramma voor scholen nog in de kinderschoenen staat en zich beperkt tot het organiseren van rondleidingen. Wel kondigt West aan dat het aansluiting zal zoeken bij de Haagse Cultuurschakel, waarmee Haagse cultuurinstellingen gezamenlijk een aanbod organiseren voor het primair en voortgezet onderwijs. Als West voor deze doelgroep kiest, verwacht de raad dat het in de toekomst expertise betreft om passende programma's te kunnen ontwikkelen.

Vooralsnog richt West zich met zijn educatieve activiteiten vooral op studenten van hogescholen en universiteiten. In relatie tot het profiel van West heeft de raad begrip voor deze keuze. Maar West gaat er volgens de raad iets te gemakkelijk van uit dat deze doelgroepen zelf hun informatiebronnen zoeken via de 'online academie' die West blijkens het plan voor ogen staat. Informatie produceert op zichzelf niet automatisch educatieve waarde. Daarom kleven er wel nadelen aan een model waarin programma's worden geproduceerd en via de website worden gecommuniceerd, zonder dat er sprake is van afstemming en dialoog. Daarnaast vraagt de raad zich af hoe deze doelgroepen op de hoogte worden gebracht van de rijke informatie die West deelt via de website.

Ten behoeve van de kennisuitwisseling organiseert West al geruime tijd diverse seminars en workshops. In het kader van het 'Instituut voor Kunst en Kritiek' zal jaarlijks een beperkt aantal activiteiten worden ontplooid: debatten, publicaties, seminars en de 'Winterschool', die bestaat uit een meerdaags programma voor reflectie en discussie, onder andere gericht op deelnemers uit het postacademisch onderwijs.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

West trekt circa 20.000 bezoekers per jaar. Dit relatief hoge aantal wordt bereikt door de presentaties op locatie, zoals het 'Volkspaleis'. West richt zich op een cultureel divers publiek. West wil meer en meer zijn website inzetten als communicatieplatform en presenteert er bijvoorbeeld al talrijke video-opnamen van debatten. De ambitie om via de route van de website echt in dialoog te treden met het publiek wordt volgens de raad nog onvoldoende uitgewerkt.

Ondernemerschap

De financiële positie van de instelling is stabiel. In zijn begroting ruilt West de bijdrage van het Mondriaan Fonds in voor een hogere, structurele overheidsfinanciering en rekent het daarnaast op een verdubbeling van de gemeentelijke subsidie. Verder boort de instelling geen nieuwe bronnen aan. De raad meent dat West er in de komende periode goed aan doet te onderzoeken op welke wijze de financieringsmix verrijkt kan worden, bijvoorbeeld door coproducties aan te gaan met buitenlandse partners, door tentoonstellingen te exporteren of door de eigen inkomsten uit bezoekersbijdragen te vergroten.

West wil zijn personeel uitbreiden van 3 fte in 2014 naar 6 fte in 2017. In het plan staat beschreven dat voor de nieuw te ontplooiën activiteiten behoefte bestaat aan een bredere basis om de continuïteit te kunnen waarborgen en professioneler te kunnen opereren. De raad is positief over het aantrekken van inhoudelijke expertise, ook met het oog op de doorwerking van de visie en de missie in het educatieprogramma.

West besteedt in zijn plan nauwelijks aandacht aan zijn governance. De instelling erkent de Governance Code Cultuur, maar licht verder niet toe hoe zij het toezicht en de relatie tussen bestuur en directie vormgeeft.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen West conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 132.950 op voorwaarde dat het rijk het advies overneemt van de Raad voor Cultuur om € 275.000 subsidie aan West toe te kennen.

Wij verwachten vóór 1 oktober 2016 een geactualiseerd plan met passende begroting op basis van dit bedrag en waarin tevens het besluit voor de structurele bijdrage van het rijk is verwerkt.

Budget 2016	€ 132.950 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 400.000
Budget vanaf 2017	€ 132.950 (<i>exclusief trend 2016</i>)

WRITERS UNLIMITED

Stichting Winternachten

Inleiding

Writers Unlimited is een internationaal literair festival dat aan de hand van haar activiteiten in zowel binnen- en buitenland culturen wil verbinden en schrijvers, dichters en denkers een podium voor literair en maatschappelijk debat wil geven. In de afgelopen paar jaar is de focus van het festival verbreed van niet-westers naar mondiaal en hebben culturen van nieuwe migrantengroepen een plek gekregen in het festival. Writers Unlimited werkt aan verjonging en verbreding van het publiek door middel van een educatieprogramma voor het voortgezet en wetenschappelijk onderwijs en door in het festival samen te werken met de cultuurankers. Writers Unlimited organiseert tijdens het festival ook Het Schrijversfeest waar de Jan Campert-prijzen worden uitgereikt.

Onder de naam *Writers & Science Unlimited The Series* organiseert Writers Unlimited in Studio B op de eerste etage van de Centrale Bibliotheek aan het Spui een serie literatuur-, wetenschaps- en debatprogramma's. Writers Unlimited wil vanuit deze basis en in samenwerking met de Bibliotheek Den Haag B-Unlimited oprichten: een nieuw centrum voor literatuur, wetenschap en debat en daarmee de literaire en debatacultuur in Den Haag versterken. B-Unlimited fungeert daarin als verbindende schakel tussen de verschillende maatschappelijke, wetenschappelijke en culturele organisaties. Writers Unlimited voert de regie op de programmering. De Bibliotheek Den Haag stelt Studio B om niet beschikbaar. Het aantal programma's moet in vier jaar tijd uitgroeien naar 40 programma's per jaar in 2020. De gemeente wordt gevraagd om voor de realisatie van B-Unlimited als belangrijkste subsidiegever te fungeren.

Writers Unlimited ontvangt op dit moment een structurele subsidiebijdrage in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 164.054. Voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Writers Unlimited een jaarlijkse subsidie van € 255.832. Bij het Nederlands Letterfonds vraagt Writers Unlimited voor de periode 2017-2020 een jaarlijks bedrag van € 210.000 aan.

Beoordeling door Adviescommissie

Het festival Writers Unlimited wordt volgens de Commissie professioneel en soepel georganiseerd. De ingediende aanvraag maakt een gedegen indruk. De verschillende activiteiten worden helder en overzichtelijk gepresenteerd. De positie van Writers Unlimited in het culturele leven in Den Haag mag stevig verankerd worden genoemd. De relatie met de Bibliotheek Den Haag is het sterkst.

De Commissie is enthousiast over keuze van Studio B als debatplek vanwege de laagdrempeligheid ervan en ondersteunt de oproep - die ook in andere ingediende beleidsplannen voorkomt - tot realisatie van een dergelijke functie in de stad met als kanttekening dat de frequentie van één maal per week in haar ogen niet per se noodzakelijk is voor een geslaagde reeks debatten. Omdat de actualiteit van maatschappelijke thema's zich slecht laat vangen in één korte jaarlijkse festivalperiode, wil de Commissie Writers Unlimited aanmoedigen de festivalopzet te herijken en vanuit een brede samenwerking nadrukkelijker in te zetten op de organisatie van periodieke debatten met actuele sprekers en onderwerpen.

De in de aanvraag opgenomen informatie en uitleg over gerealiseerde en geambieerde bezoekerjfers zijn voor de Commissie niet te doorgronden. Wat betreft de educatieactiviteiten merkt de Commissie op dat deze een fragmentarisch karakter hebben en niet overtuigen in inhoud en uitwerking. Het aanbod richt zicht op een telkens wisselende doelgroep. Andere literaire instellingen en CultuurSchakel worden niet als samenwerkingspartners genoemd. Daarmee bevestigt de aanvraag het versnipperde beeld van het (educatieve) literaire aanbod in Den Haag.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gedeeltelijk honoreren: € 209.054

Advies van Het Nederlands Letterenfonds over de aanvraag van Writers Unlimited voor een manifestatie-subsidie 2017-2020

Writers Unlimited heeft als missie de Nederlandse en buitenlandse literatuur en cultuur met elkaar te verbinden. Kern van de activiteiten is het jaarlijkse *Writers Unlimited Festival* in Den Haag. Daarnaast organiseert Writers Unlimited *The Series/B-Unlimited* in Bibliotheek Den Haag en organiseert het een aantal buitenlandse schrijverstournees.

Writers Unlimited ontvangt in 2013-2016 € 160.000 per jaar aan meerjarige subsidie van het Nederlands Letterenfonds. De gemeente Den Haag ondersteunt Writers Unlimited jaarlijks met € 163.175.

Voor de periode 2017-2020 heeft de adviescommissie in Den Haag een verhoging geadviseerd naar € 209.054 met name voor het realiseren van *B-Unlimited*, een nieuw centrum voor literatuur, wetenschap en debat in samenwerking met en in de Bibliotheek Den Haag.

Gevraagd bedrag

Writers Unlimited vraagt een subsidie van € 210.000 voor haar activiteiten 2017-2020, bestaande uit een basisbedrag van € 110.000 een toeslag van € 50.000 voor de kwaliteit van de internationale programma's en een toeslag van € 50.000 voor de kwaliteit van de multidisciplinaire programma's.

Beoordeling

Artistieke kwaliteit en de bijdrage aan de diversiteit van het (inter)nationale literaire aanbod in Nederland

Writers Unlimited programmeert auteurs die op andere podia weinig aan bod komen. De instelling richt zich bepaald niet alleen op publiekstrekking, wat de commissie waardeert. Writers Unlimited is onderscheidend in de programmering rondom maatschappelijk-politieke thema's. Engagement staat, ook voor de komende jaren, voorop. Het festivalconcept blijft voor de komende periode hetzelfde en ook de locatie wijzigt niet. Wel zijn er nieuwe elementen ingebracht in de vorm van *live*-leesclubs. In de komende jaren wil Writers Unlimited het aantal programma's met publieksparticipatie vergroten en meer ruimte geven aan poëzie en aan jong talent. Ook andere literaire genres, zoals *graphic novels* en *storytelling*, komen aan bod. Hoewel niet alle programma-onderdelen van het festival steeds even overtuigend zijn, is de commissie positief over de artistieke kwaliteit van het festival.

De maatschappelijke waarde

Writers Unlimited is een organisatie met een kleine vaste bezetting, aangevuld met tijdelijk personeel, freelancers en vrijwilligers. In financiële zin is de organisatie stabiel met een mix van eigen inkomsten, inkomsten uit private fondsen en publieke middelen. Met betrekking tot de werving van eigen inkomsten zou de instelling wat meer ambitie kunnen tonen. Het bedrag uit entreegelden is in vergelijking met andere festivals laag. De inkomsten uit private fondsen blijven onzeker, zoals de organisatie zelf ook opmerkt. De commissie mist een strategie om tegenvallende financiering uit private fondsen op te vangen. De commissie is positief over de bijdrage van de vriendenclub die jaarlijks € 20.000 bedraagt.

De organisatie werkt goed samen met onder andere de *Jan Campert-Stichting* (prijzuitreikingen), *Oxfam Novib* en *PEN* (uitreiking *Oxfam Novib PEN award*) en op mediagebied met *NRC Handelsblad* en de *VPRO*. Het ondernemerschap beoordeelt de commissie als voldoende.

Het publiek is gemêleerd. Afhankelijk van het thema en de internationale schrijvers trekt het specifieke bezoekers. Doordat de programma's voor een belangrijk deel Engelstalig zijn, trekt het festival ook een Engelssprekend buitenlands publiek. Writers Unlimited doet regelmatig onderzoek naar de herkomst en leeftijd van haar publiek; hieruit blijkt dat het publiek breed is samengesteld, zowel qua leeftijd als culturele achtergrond: 42 procent van de bezoekers van de activiteiten heeft een niet-Nederlandse of gemengd Nederlands-buitenlandse culturele achtergrond. In de afgelopen jaren is – met steun van het Haagse Fonds 1818 – een *'outreach'*-programma ontwikkeld. Om meer publieksgroepen te laten participeren wordt samengewerkt met de Haagse cultuurankers (theaters en bibliotheken in de wijken) en culturele verenigingen. Writers Unlimited zoekt op deze manier actief een ander publiek.

Writers Unlimited ontsluit via de website veel archiefmateriaal. Door videoregistraties (*YouTube*) hebben de programma's ook een langere houdbaarheid en kan een groter publiek ervan kennisnemen. De commissie waardeert de marketing, inzet van website en doelgroepgerichte aanpak. Veel minder te spreken is zij over het bereik in kwantitatief opzicht en over de presentatie van de gegevens. De telling die wordt gehanteerd voor het meten van het publieksbereik van het festival is ondoorzichtig. De aanwijzingen vanuit het Nederlands Letterenfonds lieten ruimte voor interpretatie en behoeven verheldering, maar Writers Unlimited heeft met haar telmethode de grenzen opgezocht. Writers Unlimited telt *bezoeken* aan programma-onderdelen van het festival en komt zo met een hogere berekening van het aantal *bezoekers*. Ook de bezoeken aan de presentatie van het festival op het *Haagse UIT festival* zijn in de prestatiegegevens van het festival verwerkt. Het leidt ertoe dat de cijfers niet vergelijkbaar zijn met die van andere festivals. De commissie is van oordeel dat er voortaan een goede telling en weergave van de bezoekers moet zijn op basis van de ticketverkoop. Het publieksbereik van het festival zou beter kunnen. De commissie beoordeelt het bereik nu als twijfelachtig.

Talentontwikkeling

De programmering van het festival biedt ruimte aan beginnende schrijvers en dichters. Deze worden geplaatst naast bekendere auteurs, krijgen schrijfoverdrachten en nemen deel aan de *Writers Meeting*, waarmee ze kennismaken met internationale auteurs. Jonge vertalers kunnen zich presenteren in een vertaalwedstijd. Een educatieprogramma biedt middelbare scholieren de kans om hun eerste poëzie aan een publiek te presenteren. Sinds kort werkt de instelling daarbij samen met het *Haags Dichtersgilde*. Ook geeft Writers Unlimited stagiaires de gelegenheid ervaring op te doen op het gebied van programmering, publiciteit en productie.

De commissie beoordeelt dit onderdeel als voldoende: er is aandacht voor talentontwikkeling in de organisatie en de programmering, maar een echt samenhangende visie ontbreekt.

Conclusie

Writers Unlimited organiseert een festival van bewezen kwaliteit, met een onderscheidende maatschappelijk geëngageerde programmering, dat op verschillende manieren een divers samengesteld publiek weet te bereiken. Het heeft goede (internationale) samenwerkings-partners. De instelling moet een groter publiek zien te bereiken en het publieksbereik inzichtelijker maken. De huidige presentatie geeft onvoldoende inzicht in het aantal bezoekers.

De commissie plaatst Writers Unlimited in categorie A, honoreren, en adviseert het basisbedrag van € 110.000 te verlenen.

Beoordeling toeslagen

De artistieke kwaliteit en het belang van de internationale programma's en activiteiten

Writers Unlimited heeft een internationaal profiel. Het heeft een interessante keuze aan internationale auteurs wat betreft herkomst (bv. Arabische landen) en genre (non-fictie, filosofie). Er is een uitgebreid internationaal netwerk opgebouwd. Via *Literature Across Frontiers* (LAF) en het overleg van Europese literatuurhuizen is de instelling onderdeel van een groter netwerk van literaire organisaties. Individuele Nederlandse auteurs worden door de buitenlandse tournees in contact gebracht met een internationaal netwerk. Die contacten voeden het festival weer met nieuwe ideeën. De betekenis van de (besloten) *Writers Meeting* en de functie van het festival als netwerkmoment voor vertegenwoordigers van literaire organisaties uit binnen- en buitenland vindt de commissie op basis van de aanvraag moeilijk in te schatten.

Gezien de prestaties in het verleden, de programmering, plannen en de visie op de internationale activiteiten is het oordeel positief.

De commissie adviseert deze toeslag van € 50.000 verlenen.

De kwaliteit en het belang van de multidisciplinaire programma's en activiteiten

De commissie heeft gekeken naar de visie op andere vormen van presentatie van literatuur en op crossovers met andere sectoren waarmee nieuw publiek wordt bereikt; de kwaliteit en de omvang van

het aanbod; in hoeverre het aanbod is afgestemd op de overige activiteiten; de samenwerking met andere disciplines en de prestaties in het verleden.

Writers Unlimited voert aan dat het wetenschappers en filosofen programmeert en in gesprek brengt met schrijvers. Verder organiseert Writers Unlimited een programma waarin schrijvers filmfragmenten kiezen en bespreken voor publiek. Ook worden er gerichte compositieopdrachten gegeven bij gedichten. In 2016 is op uitnodiging van het *Brainwashfestival* een literatuurprogramma verzorgd voor dat festival (*Tekst van je leven*), waarin ook filosofen betrokken waren.

De commissie vindt echter het programmeren van wetenschappers en filosofen op een literatuurfestival niet multidisciplinair. Om in aanmerking te kunnen komen voor deze toeslag moet het naar het oordeel van de commissie om meer gaan dan een presentatie van meerdere disciplines. Dat is inmiddels een gangbare werkwijze op veel festivals. De commissie mist reflectie op vragen als hoe een multidisciplinaire aanpak kan leiden tot nieuwe vormen van creatie en nieuwe vormen van literatuur. De aanvraag maakt ook niet duidelijk hoe door de multidisciplinaire aanpak een nieuw publiek wordt aangetrokken of nieuwe netwerken ontstaan.

De elementen die Writers Unlimited benoemt zijn te weinig substantieel en de aanpak is niet dusdanig onderscheidend en multidisciplinair dat de toeslag kan worden verleend.

De commissie adviseert deze toeslag af te wijzen.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Wij kunnen ons vinden in de opmerking van de Commissie dat er meer aandacht besteed kan worden aan de educatieve activiteiten en de samenwerking met andere literaire instellingen. Writers Unlimited zou hiertoe het overleg moeten aangaan met CultuurSchakel. De opzet van Studio B als debatplek biedt mogelijkheden dit te versterken. Wij moedigen Writers Unlimited aan de festivalopzet te herijken en vanuit een brede samenwerking nadrukkelijker in te zetten op de organisatie van periodieke debatten met actuele sprekers en onderwerpen.

BESLUIT

Wij verhogen de subsidie aan Writers Unlimited conform het advies van de Adviescommissie en verlenen Writers Unlimited voor de meerjarenbeleidsperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 209.054.

Aangezien Writers Unlimited deels afhankelijk is van de bijdrage van het Nederlands Fonds voor de Letteren, verzoeken wij Writers Unlimited conform het advies van de Commissie een herzien plan met passende begroting in te dienen vóór 1 oktober 2016.

Budget 2016	€ 164.054 (<i>exclusief trend 2016</i>)
Budget aangevraagd	€ 255.832
Budget vanaf 2017	€ 209.054 (<i>exclusief trend 2016</i>)

YMCA SCHEVENINGEN

YMCA Scheveningen

Inleiding

YMCA Scheveningen richt zich sinds 20 jaar op muziek en cultuur. YMCA Scheveningen organiseert op hun eigen plek in Oud-Scheveningen muzikale, sociaal-culturele, educatieve, culinaire en ontspannende activiteiten met het accent op jongeren en een laagdrempelige insteek. YMCA heeft een podium en een buurtrestaurant 'De Buurtsupper'. De instelling werkt met circa 130 vrijwilligers. Naar eigen zeggen is YMCA sterk in de verbinding met de omgeving, wat blijkt uit de sociale activiteiten die ze ontplooiën. YMCA richt zich naast talentontwikkeling op het ondersteunen van eenzame ouderen en ouderen in het algemeen. Een andere onderscheidende activiteit zijn de muziekkampen voor vooral jongeren. Verder verzorgen zij veel educatie op muzikaal gebied, van peutermuziek tot koren, band coaching en het leren bespelen van diverse muziekinstrumenten. Hierin werken zij ook veel samen met het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs.

YMCA Scheveningen biedt een podium aan optredens van zo'n 100 bands per jaar. In deze programmering wil YMCA graag een podium zijn voor bands die beginnend, lokaal geworteld en niet mainstream zijn. Daarnaast worden er ook met partners evenementen georganiseerd waarbij nog zo'n 100 bands optreden.

Vanaf 2017 wil YMCA de podiumactiviteiten laten groeien naar 160 reguliere optredens in hun eigen pand en 160 evenementen en projecten op andere locaties. De jaren daarna wil YMCA dit opvoeren naar minimaal 240 optredens. YMCA wil deze schaalvergroting realiseren door een uitbreiding van de bandavonden en door samen te werken met nieuwe partners en organisaties. Zo wordt er een nieuw evenement gestart met onder andere de ondernemers van de Scheveningse Pier en gaat YMCA een jaarlijks terugkerend korenfestival starten, dat moet uitgroeien tot een festival met nationale uitstraling. Hiermee wil YMCA een grote groep autochtone senioren in de directe omgeving bedienen.

YMCA wil de bedrijfsvoering professionaliseren om verder te kunnen groeien en de kwaliteit van het aangeboden behouden en verbeteren.

YMCA Scheveningen maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag van € 80.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de veelheid aan activiteiten die mede mogelijk gemaakt worden door de belangeloze inzet van veel vrijwilligers. Echter, hoe sympathiek de doelstellingen en activiteiten van YMCA ook zijn, de Commissie mist in het plan een artistieke visie. Bij een producerende en programmerende instelling mag deze niet ontbreken. Er wordt vrijwel geen inzicht gegeven in de programmering en de artistieke kwaliteit hiervan. De Commissie kan zich hierdoor onvoldoende uitspreken over de inhoud van de plannen. Ook wordt de profilering nauwelijks beschreven en is er geen uiteenzetting van de bedrijfsvoering, waardoor een oordeel hierover niet mogelijk is.

De Commissie vindt de plannen onvoldoende uitgewerkt. Er wordt gesproken over het inzetten van een mediamix om het publiek te bereiken, maar wat dat inhoudt wordt niet nader toegelicht. Daarnaast heeft YMCA het veelal over 'partners'. De Commissie waardeert deze samenwerkingen, maar om welke partners het gaat en welke vormen van partnerschap wordt niet overal helder toegelicht. Er wordt niet benoemd wie waarvoor verantwoordelijk is en wat de taak van YMCA is binnen de activiteiten en evenementen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert de aanvraag van YMCA niet te honoreren.

REACTIE

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

BESLUIT

Wij verlenen YMCA Scheveningen conform het advies van de Adviescommissie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 geen subsidie.

Budget 2016	€ 0
Budget aangevraagd	€ 80.000
Budget vanaf 2017	€ 0

ZUIDERPARKTHEATER

Stichting Zuiderparktheater

Inleiding

Het Zuiderparktheater (ZPT) exploiteert het openluchttheater in het Zuiderpark waarbij het bevorderen van (amateur)kunstbeoefening voorop staat. Het ZPT wil een feestelijk en stedelijk zomertheater ontwikkelen dat het Zuiderpark verlevendigt, waar bezoekers, medewerkers en vrijwilligers met een goed gevoel weggaan. Als openluchttheater is het rond de zomer gedurende vier maanden open als veel andere podia in de stad gesloten zijn. Het ZPT wil de belangstelling voor theater, muziek, andere culturen en de wereld om ons heen stimuleren. De organisatie wil laagdrempelig en verbindend zijn en een culturele, recreatieve, educatieve en sociale rol hebben. Het ZPT richt zich op peuters en basisschoolleerlingen, jongeren, amateurgezelschappen, expats, zomertoeristen en groepen met een cultureel diverse achtergrond. De organisatie werkt met ZZP'ers, stagiaires en vrijwilligers.

In 2015 en 2016 ontving het ZPT een incidentele bijdrage van € 45.000 om de beheerlasten van het theater te financieren. Het ZPT vraagt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 een subsidie van € 275.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor het feit dat het ZPT met vrijwilligers werkt en een leerplek voor HBO'ers wil zijn. Het verbaast de Commissie dat de aangevraagde subsidie direct inzet op een stevige groei in plaats van consolidatie of optimalisering. Het aangevraagde bedrag staat niet in verhouding tot het programma dat het ZPT biedt. De programmering, die slechts één seizoen heeft gedraaid, is nog te diffuus en de kwaliteit is heel verschillend.

In het stadsdeel Escamp is ook Theater Dakota actief. De Commissie vraagt zich af of het Zuiderparktheater met haar seizoens- en locatie gebonden opzet daadwerkelijk iets toevoegt aan het programma en de activiteiten die Theater Dakota al aanbiedt in het stadsdeel.

De Commissie zet haar vraagtekens bij de gewenste overkapping evenals bij de ambitie om de horeca het hele jaar open te houden. Ook al omdat horeca volgens het ZPT zelf een zorgkind is. Bovendien bestaat het gevaar dat het theater te veel afhankelijk wordt van deze inkomsten. Het ZPT zou zich beter kunnen richten op het genereren van meer publiek dat bereid is de elementen te trotseren en zo de eigen inkomsten te verhogen.

De focus van het ZPT had veel meer gericht moeten zijn op optimalisering dan op maximalisering. Zo gaat de aanvraag onvoldoende in op het antwoord op de vraag hoe het ZPT een breder en groter basispubliek weet te vinden. Duurzame en inkomsten genererende partners worden nauwelijks genoemd. Ook de horeca als extra inkomstenbron opvoeren (na forse investeringen) zonder overtuigend bedrijfsplan of verdienmodel wekt geen vertrouwen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie meent dat een succesvolle exploitatie van een openluchttheater zoals het ZPT niet teveel aan amateurverenigingen kan worden opgehangen. De Commissie is niet overtuigd van de levensvatbaarheid en meerwaarde van het ZPT.

Niet honoreren.

Hoewel de Adviescommissie op basis van de aanvraag van het Zuiderparktheater (ZPT) een negatief advies heeft uitgebracht, heeft het college in het concept-Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 'Ruimte voor de spelende mens' besloten om het ZPT de kans te bieden een nieuw plan in te dienen, omdat deze nog maar net opgerichte stichting een kans moet krijgen zich te ontwikkelen en de mogelijkheden van het theater te verkennen en ten volle te benutten. Wij hebben het ZPT in overweging gegeven na te denken over een betere financieringsmix en een beperktere opzet van de programmering zodat het benodigde subsidiebedrag beperkter is dan in de huidige aanvraag.

REACTIE

Het ZPT heeft een aangepast plan ingediend met een sluitende begroting en vraagt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017 - 2020 een bedrag aan van € 180.000.

Het college is positief over het aangepaste plan van het ZPT. In het aangepaste plan zet ZPT in op positionering van het theater in de komende jaren gericht op de hele stad en regio Haaglanden. Dit vraagt om een grootschaligere programmering, maar het ZPT gaat uit van een voorzichtige ontwikkeling en verwoordt dit helder in de plannen. Het ZPT geeft aan in gesprek te zijn met partners, bijvoorbeeld met de Rabobank over de mogelijkheid om een ZPT-Fonds op te richten om ervoor te zorgen dat de kosten voor de huur van het theater geen drempel hoeven te zijn voor amateurkunstgroepen. Daarnaast is ZPT in gesprek met (maatschappelijke) partners over samenwerking op het gebied van programmering en verhuur van de locatie als evenementenlocatie.

Hoewel het college de opzet van het plan positief vindt, heeft het vragen bij de haalbaarheid van de begroting. Wij constateren dat het ZPT de kostenkant van de begroting omlaag heeft gebracht ten opzichte van de oorspronkelijke aanvraag, maar dat de inkomsten hoog zijn ingeschat. De verwachte inkomsten uit recettes hoog zijn bijvoorbeeld substantieel hoger dan de prognose voor 2016. Wij gaan in gesprek met het ZPT en partners als Rabobank, het Convention Bureau, Fondsen en evenementenorganisaties om te bezien of het ZPT een goede basis meegegeven kan worden voor de komende vier jaar.

Op basis van ervaring met de voorgaande exploitanten van het Openluchttheater en de eerder toegezegde exploitatiesubsidies, kennen wij aan het Zuiderparktheater een bedrag toe van € 150.000 onder voorwaarde dat de begroting nogmaals onder de loep wordt genomen en waar mogelijk aangepast op basis van de resultaten van het overleg met partners.

BESLUIT

Wij verlenen Zuiderparktheater voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een jaarlijkse subsidie van € 150.000.

Budget 2016 € 0

Budget aangevraagd € 180.000 (in eerste instantie € 275.000)

Budget vanaf 2017 € 150.000

BIJLAGE I: Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020

Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020

Gemeente Den Haag
1 mei 2015

Inhoudsopgave

<u>1. Inleiding</u>	299
<u>2. De kracht van kunst en cultuur</u>	302
<u>De waarde van kunst en cultuur</u>	302
<u>De stad als motor</u>	302
<u>Cultuur als gezicht van de stad</u>	303
<u>Economische betekenis van cultuur</u>	304
<u>Cultuur en stadsontwikkeling</u>	305
<u>Cultuur verbindt</u>	305
<u>3. Beleidsdoelen voor de periode 2017-2020</u>	307
<u>Een hoogwaardig en dynamisch cultureel aanbod</u>	307
<u>Makersklimaat</u>	308
<u>Cultuuronderwijs voor iedere Haagse jongere</u>	309
<u>Cultuur voor iedereen</u>	310
<u>Verbindingen met het sociale domein</u>	311
<u>Economisch profijt en het culturele gezicht van de stad</u>	312
<u>Overige aandachtspunten</u>	313
<u>4. Analyses en doelstellingen per sector</u>	315
<u>Podiumkunsten</u>	315
<u>Podia</u>	316
<u>Muziek</u>	319
<u>Theater</u>	322
<u>Dans</u>	324
<u>Film</u>	325
<u>Letteren</u>	326
<u>Musea en erfgoed</u>	327
<u>Beeldende kunst</u>	329
<u>Cultuuronderwijs</u>	330
<u>Actieve cultuurparticipatie</u>	332
<u>5. Richtlijnen voor beoordeling door de adviescommissie</u>	335
<u>6. Financieel kader</u>	337
<u>Bijlage: Onderzoek stadspanel</u>	338

1. Inleiding

Dit Beleidskader Kunst en Cultuur legt de hoofdlijnen vast van het cultuurbeleid van Den Haag voor de periode 2017-2020. Hiermee wil de gemeente richting en ruimte geven aan de ontwikkeling van het culturele leven in onze stad. Kunst en cultuur doen er toe, ze hebben een grote kracht en zijn van waarde voor de mensen, de samenleving en de economie. Kortom: voor de stad. Daarom hecht de gemeente groot belang aan cultuurbeleid.

Trends

Den Haag heeft een enorme culturele rijkdom. Die moeten we koesteren, ook voor toekomstige generaties. Het culturele landschap verandert, door maatschappelijke, technologische, economische en culturele trends. De dynamiek in de wereld is groot. Dat zien we terug in demografische ontwikkelingen, individualisering, digitalisering en de vlucht van sociale media. Enerzijds zijn we wereldburgers, aan de andere kant hechten we groot belang aan onze eigen leefomgeving. De stad Den Haag verandert mee. Het aandeel Hagenaars met een niet-Nederlandse achtergrond steeg de afgelopen jaren naar 50,5%⁴. De groep mensen geboren in het digitale tijdperk groeit met de dag. Het publiek deelt minder dan voorheen dezelfde culturele referentiekaders en kwaliteitsopvattingen.

Deze ontwikkelingen zijn, samen met de opkomst van de ‘belevenismaatschappij’ en de grote concurrentie op de vrijetijdsmarkt, van invloed op de deelname aan cultuur. De samenstelling, voorkeuren en beleving van het publiek wijzigen. De canonieke kunstvormen verliezen terrein; het publiek daarvoor vergrijst, de Facebookgeneratie stelt andere eisen. En we worden steeds meer culturele omnivoren. De grens tussen de zogenaamde hoge en lage cultuur vervaagt. De cultuurparticipatie bij gesubsidieerde instellingen van mensen met een niet-westerse achtergrond en laagopgeleiden blijft achter bij die van hoger opgeleide Nederlanders, zeker bij de traditionele cultuurvormen.

Digitalisering is in veel opzichten een ‘game changer’. Ook voor kunst en cultuur en de beleving daarvan. Op het internet is een enorme hoeveelheid cultureel materiaal te vinden. Dat lijkt actieve deelname aan cultuur niet in de weg te staan. Voor de meeste mensen gaat er niets boven het bijwonen van een live concert of een theatervoorstelling en het bezoeken van een tentoonstelling. Dat geeft de meest intense ervaring. De aandacht voor de beleving van cultuur blijft groeien. Naast de kernprogrammering nemen de entourage waarin cultuur wordt gepresenteerd en het totaalprogramma (bijvoorbeeld de combinatie met een diner) een steeds belangrijker plaats in. Ook willen toeschouwers, vooral jongeren, meer betrokken worden en meer deel uitmaken van het maak- en programmeringsproces. Het publiek laat zich steeds minder leiden door het aanbod van cultuurinstellingen en het vanzelfsprekende gezag van kenners en instituties. Het gaat eerder af op aanbevelingen van gelijkgestemden.

Een andere belangrijke trend is de voortgaande verstedelijking. De trek naar de stad en het economisch belang van steden en stedelijke regio’s nemen toe. Voor kunstenaars en culturele instellingen vormt de stad dan ook een aantrekkelijke thuishaven en biotoop. En voor een

⁴ Uit: Integratie monitor 2014 Gemeente Den Haag (RIS 271680).

aantrekkelijke, welvarende stad zijn creativiteit en cultureel kapitaal belangrijke factoren. Culturele voorzieningen dragen in belangrijke mate bij aan het vestigingsklimaat en de identiteit van de stad.

Ontwikkelingen cultuursector

De cultuursector heeft zich na de ingrijpende bezuinigingen en hervormingen in de periode 2013-2016 van zijn sterke kant laten zien. In deze turbulente periode trad de sector de ontwikkelingen en veranderingen veerkrachtig en met elan tegemoet. Er is met veel inzet gewerkt aan cultuureducatie. Met een ondernemende houding gingen de instellingen op zoek naar nieuw publiek, nieuwe verbindingen, naar nog meer betekenis in de samenleving en naar andere inkomstenbronnen. Dit ondernemerschap is en blijft nodig, want zoals geschetst: de wereld staat niet stil. In deze veranderende wereld vervagen de grenzen tussen disciplines. Kunstenaars zoeken naar artistieke vernieuwing in hybride kunstuitingen. Ook ontstaan vormen waarin cultuurproductie en -consumptie meer door elkaar lopen. Dit vraagt om een multidisciplinair gebruik van plekken en om nieuwe samenwerkingsverbanden. Voor de ontwikkeling van de kunst en het in stand houden van de culturele infrastructuur hebben veel instellingen zelf én in samenwerking meer verantwoordelijkheid gevraagd en genomen. Dit gold voor de hele keten van productie, programmering en presentatie, participatie tot cultuureducatie en talentontwikkeling. Ook de komende jaren is de sector zelf aan zet voor verdere ontwikkeling en onderlinge afstemming.

Totstandkoming en accenten beleidskader

In de samenleving zit veel organisatiekracht, zowel op individueel als collectief niveau. Er worden veel initiatieven genomen. De gemeente waardeert dat de culturele sector laat zien in onderlinge samenwerking veel in beweging te kunnen brengen. Het coalitieakkoord dat in 2014 is gesloten heet niet voor niets ‘Vertrouwen op Haagse Kracht’. De gemeente wil samen met de stad optrekken en wenst meer reuring in de stad. Juist ook in het nieuwe kunst- en cultuurbeleid kunnen deze uitgangspunten tot uiting komen.

De stad en de culturele sector zijn nauw betrokken bij de totstandkoming van dit beleidskader. Er zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van Haagse (culturele) instellingen, jongeren, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, onderwijs, horeca, detailhandel en internationale bedrijven en instellingen. Dit is gebeurd in een aantal themagesprekken en een afsluitend stadsgesprek. Daarnaast heeft het Directieoverleg Podiumkunsten Den Haag een uitgebreide zienswijze aangeleverd en is het Stadspanel gevraagd welk belang men hecht aan welke cultuurdisciplines.⁵ Met behulp van deze inbreng is dit beleidskader tot stand gekomen.

Dit beleidskader is een leidraad voor de Haagse culturele instellingen bij het indienen van hun plannen voor 2017-2020⁶. Met het vaststellen van dit beleidskader bepaalt de gemeenteraad het cultuurbeleid op hoofdlijnen. Op basis van dit kader zal een onafhankelijke adviescommissie⁷ in het voorjaar van 2016 een integraal advies aan het college uitbrengen over de ingediende plannen van de cultuurinstellingen. Vervolgens zal het

⁵ De resultaten hiervan zijn samengevat in *Stadspanel Den Haag: “cultuuronderzoek” van 10 februari 2015* gemeente Den Haag, zie bijlage.

⁶ De inrichtingseisen voor de subsidieaanvragen zullen later worden vastgesteld. Informatie over het proces wordt gepubliceerd op te vinden op www.denhaag.nl/kunstenplan.

⁷ De samenstelling van de adviescommissie zal later bekend worden gemaakt.

gemeentebestuur het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 vaststellen. In dit beleidsplan neemt het gemeentebestuur onder meer besluiten over de toekenning van subsidies aan culturele instellingen voor de periode 2017-2020.

Den Haag is een stad waar de wereld samenkomt, een stad met Hagnaars en Hagenezen, veel expats en grote groepen migranten uit alle uithoeken. Dit stelt de cultuursector voor een complexe uitdaging, maar biedt tegelijk een onuitputtelijke bron van culturele dynamiek. De culturele sector zal inspanningen moeten blijven verrichten om verbindingen te leggen en om aansluiting te vinden bij de veranderde smaken en patronen van de bezoeker. Met behoud van een hoogwaardig cultureel aanbod en met ruimte voor vernieuwing. Met accenten op het makersklimaat en talentontwikkeling, op cultuurparticipatie, op cultuureducatie en op de betekenis van cultuur voor het imago van Den Haag. Het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 speelt flexibel in op veranderingen, om drempels te slechten en innovatie de ruimte te bieden. Den Haag wil een aantrekkelijke en veelzijdige cultuurstad zijn voor iedereen.

Joris Wijsmuller

Wethouder Stadsontwikkeling, Wonen, Duurzaamheid en Cultuur

2. De kracht van kunst en cultuur

De artistieke en intrinsieke waarde van kunst en cultuur vormen de basis van het cultuurbeleid. Mensen ontleen er individueel betekenis aan. Het biedt vermaak en reflectie, herkenning en vernieuwing, ontroering en ontplooiing. Cultuur bindt mensen en versterkt zo de samenleving. Musea, theaters, gezelschappen en festivals bepalen mede het gezicht van een stad. Hiervan profiteert de stedelijke economie. Om deze en veel meer redenen is cultuurbeleid van belang. Over de noodzaak van cultuursubsidies bestaat voor de gemeente dan ook geen enkele discussie. Als cultuur in zijn geheel aan het spel van de vrije markt wordt overgelaten, zal dit leiden tot een enorme verschraling van het aanbod en een achterblijvende culturele dynamiek. Dit zou de positie van onze stad kunnen verzwakken.

De waarde van kunst en cultuur

Kunst en cultuur zijn van persoonlijke waarde. Op eigen initiatief en naar eigen voorkeur kiezen mensen voor allerlei vormen van cultuurbezoek en -beoefening⁸. De persoonlijke betekenis die een individu daaraan ontleent, zowel bij actieve als passieve cultuurdeelname, is zeer uiteenlopend. Kunst en cultuur kunnen een esthetische ervaring bieden, zin en inhoud geven door zelfreflectie. Ze kunnen bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling, de creativiteit stimuleren, een spiegel voorhouden, ontregelen, het kritisch denken scherpen, reflectie geven op maatschappij en politiek en voor plezier en ontspanning zorgen. Geen mens kan zonder ontmoeting en verbinding. Veranderingen in de samenleving hebben het begrip identiteit op scherp gezet. Kunst en cultuur kunnen mensen bijeen brengen en reflectie bieden op de eigen identiteit en die van anderen. De ervaring van een gedeelde (culturele) identiteit en de ontmoeting tussen culturen zijn belangrijk. De samenstelling, de voorkeuren en de beleving van het publiek veranderen. Dat publiek - jongeren of ouderen, hoger of lager opgeleiden, met westerse of niet-westerse achtergrond - heeft vaak niet dezelfde referentiekaders. Veel mensen voelen zich niet zo aangesproken door de westerse traditionele kunstvormen of zijn er niet mee opgegroeid. Dit neemt niet weg dat een jong en cultureel divers publiek geïnteresseerd is in kunst en cultuur. De uitingsvormen zijn misschien anders, maar de waarde blijft.

De stad als motor

De wereld verstedelijkt. Meer dan de helft van de wereldbevolking woont inmiddels in stedelijke agglomeraties en de verwachting is dat dit binnen afzienbare tijd zal groeien tot 80%. Steden zijn dynamische motoren geworden voor innovatie en groei. Daardoor is hun economisch belang sterker geworden. Innovatie en startups concentreren zich in de stad. Tegelijk is de (internationale) concurrentie tussen steden toegenomen als het gaat om het aantrekken van kenniswerkers en bedrijven. Een goed verblijfsklimaat versterkt de concurrentiepositie.

⁸ In Den Haag kregen in 2013 alle podiumkunsten tezamen (inclusief festivals en evenementen) ruim 1,9 miljoen bezoeken en werden de musea/tentoonstellingen 1,7 miljoen maal bezocht. (cijfers 2013 Den Haag Marketing en gemeente Den Haag).

Ook in Nederland zijn mensen sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw naar de stad getrokken. Daarbij zijn historische steden met een goed voorzieningenniveau op het gebied van wonen, werken, (hogere) opleidingen, winkelen, natuur, horeca en cultuur het meest geliefd. In de Agenda Stad⁹ heeft het kabinet een duidelijke ambitie neergelegd. Nederlandse steden zouden qua concurrentiekracht en leefbaarheid tot de top van de wereld moeten behoren. Een bloeiend kunst- en cultuurklimaat versterkt de innovatieve kracht van steden en draagt bij aan de leefbaarheid en aantrekkingskracht. Door deze ontwikkelingen krijgt cultuurbeleid in steden een groter gewicht. Iedere stad heeft eigen ambities en uitdagingen. Culturele voorzieningen bepalen in belangrijke mate de identiteit van de stad. Voor culturele instellingen is de stad de thuisbasis. De wereld is door de globalisering en de toegenomen internationale oriëntatie het speelveld geworden. Dit maakt dat in een grotere toekomstige rol van steden in het rijkscultuurbeleid voor de hand ligt¹⁰.

Cultuur als gezicht van de stad

Den Haag kan zich met de aanwezigheid van ruim tweehonderd internationale organisaties en naar schatting 30.000 expats met recht een internationale stad noemen. In Den Haag zijn ambassades en consulaten, intergouvernementele organisaties, NGO's, Europese organisaties, internationale kennis- en onderwijsinstellingen en hoofdkantoren en onderdelen van multinationals gevestigd. Als tweede VN-stad ter wereld heeft Den Haag internationaal bekendheid verworven dankzij instellingen als het Internationaal Gerechtshof, het Joegoslavië-tribunaal, het Internationaal Strafhof en de Organisatie voor het Verbod op Chemische Wapens (OPCW) die in 2013 de Nobelprijs voor de Vrede won. Niet voor niets profileert Den Haag zich als Internationale Stad van Vrede en Recht. Voor cultuur biedt het internationale profiel, zowel voor de internationale gemeenschap als voor inwoners met een niet-Nederlandse culturele achtergrond, aanknopingspunten voor een inhoudelijke reflectie. Voor bewoners en toeristen spreekt het profiel echter vaak minder tot de verbeelding.

Onze stad is de afgelopen decennia enorm veranderd en dynamischer geworden. De meeste inwoners zien Den Haag inmiddels als divers, innovatief en levendig. Zij kennen veel positieve kenmerken aan de stad toe: het is een internationale stad met een unieke ligging aan zee, met een menselijke maat, een hoge kwaliteit van leven en een rijk cultureel aanbod. Er gebeurt veel in Den Haag, zoveel dat er nog veel te ontdekken is. Het imago van Den Haag in binnen- en buitenland strookt hier echter niet mee. Voor buitenstaanders heeft de stad als koninklijke, regerings- en ambtenarenstad met internationale gerechtshoven te vaak nog een stereotyp en statisch gezicht¹¹. Kortom, Den Haag verdient een actuelere en dynamischer uitstraling. Cultuur kan hier aan bijdragen.

Het culturele aanbod in Den Haag is zoals gezegd rijk, breed en dynamisch. Jongeren en studenten missen niet zozeer iets in de programmering, maar een vanzelfsprekende

⁹ *Agenda Stad* is de samenwerking van het Rijk, steden en stakeholders gericht op het versterken van groei, innovatie en leefbaarheid van Nederlandse steden (www.agendastad.nl).

¹⁰ *Agenda Cultuur 2017-2020 en verder*, Raad voor Cultuur (april 2015).

¹¹ Uit cijfers van het CBS blijkt dat met name het binnenlandse verblijfstoerisme stagneert. Zie CBS Statline.

ontmoetingsplek en een levendig nachtleven. Wel kan de uitstraling van het culturele aanbod worden verbeterd. Met de website *denhaag.com* is een stap vooruit gezet. De zichtbaarheid van het aanbod kan nog meer worden vergroot, bijvoorbeeld bij de invalswegen en aankomstplekken. Er liggen kansen om in de communicatie meer focus aan te brengen en het culturele profiel te versterken, door te kiezen voor een aantal internationale momenten die het profiel en aantrekkingskracht van Den Haag versterken, en ook door meer samenhang tussen cultuur en evenementen te realiseren. Dit is een taak voor de culturele sector zelf, samen met Den Haag Marketing en de gemeente.

Kunst en cultuur dragen nog beter bij aan het imago van de stad als het enthousiasme meer van onderop komt en breder wordt gedragen. Het imago moet geloofwaardig zijn en gedragen worden door de inwoners van de stad. Dat kan alleen de uitkomst zijn van een langdurig interactief proces, waarbij zoveel mogelijk groepen worden betrokken. Dé identiteit van de stad is moeilijk te definiëren. Die bestaat namelijk uit een complex samenspel van identiteiten, die elkaar soms versterken, maar soms ook tegenstrijdig lijken. Deze pluriformiteit is af te lezen aan de Haagse cultuur. Waar ‘deftige’ instituties als het Mauritshuis en de Koninklijke Schouwburg bijdragen aan het beeld van een deftig ’s-Gravenhage. En Haagse Harry juist het ongepolijste en het volkse Den Haag benadrukt. Als het goed is, ontstaan mede door de sterke communicatieve en reflectieve functies van kunst en cultuur steeds nieuwe verhalen over de stad.

Economische betekenis van cultuur

Den Haag heeft de afgelopen jaren de werkgelegenheid zien teruglopen bij vooral de nationale overheid en in sectoren als telecommunicatie en financiële dienstverlening. De werkloosheid in Den Haag is hoger dan het landelijke gemiddelde. De cultuursector kan op verschillende manieren bijdragen aan de versterking van de lokale economie.

Cultuur maakt de stad aantrekkelijk als reisdoel en als congreslocatie. Culturele instellingen – in het bijzonder musea en festivals – zorgen voor extra bezoekers. Niet voor niets is cultuur een pijler voor de strategie zoals verwoord in de *Kanskaart Toerisme Den Haag* (2013). De bezoekersstromen die afkomen op, bijvoorbeeld, het heropende Mauritshuis, de succesvolle tentoonstellingen van Mark Rothko en Anton Corbijn in het Gemeentemuseum, Escher in het Paleis en het vernieuwde Panorama Mesdag en de voorstellingen in het AFAS Circustheater spreken boekdelen. Den Haag is in potentie bijzonder attractief voor een stedentrip door het hoogwaardige cultuuraanbod in combinatie met de ligging aan zee, het groene karakter, de aantrekkelijke binnenstad en het historisch erfgoed. Gelukkig weten steeds meer toeristen onze stad ook te vinden.

Goede culturele voorzieningen zijn ook essentieel voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor (internationale) bedrijven en organisaties en het aantrekken van jongere hoogopgeleiden. Samen met een groen woonmilieu, de kust, internationale scholen en gastvrije dienstverlening zorgen ze voor een aansprekend stedelijk leefklimaat. Stapje voor stapje ontwikkelt Den Haag zich tot een studentenstad met vestigingen van twee grote hogescholen, de hotelschool, twee kunstvakopleidingen en de snelgroeierende Campus Den Haag. Het is zaak de jongere hoogopgeleiden aan de stad te binden met een aantrekkelijk en

levendig cultureel klimaat. De aanwezigheid van deze groep vergroot immers het *human capital* en dit maakt een stad weer aantrekkelijk voor bedrijven en instellingen. Ook de creatieve sector, niet toevallig een groeisector in Den Haag, draagt bij aan een innovatief en aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Cultuur en stadsontwikkeling

Jonge, hooggeschoolde mensen komen vooral af op gemengde, nog niet aangeharkte, buurten. Die fungeren als ontmoetingsplaats, waar de creatieve industrie zich dankzij goedkope huisvesting, een tolerant milieu en de aanwezigheid van talent kan ontwikkelen. Dergelijke *incubator*-milieus zijn belangrijk voor de economische ontwikkeling van steden in de 21e eeuw. Het ontstaan kan slechts beperkt direct worden beïnvloed door de (gemeentelijke) overheid. Subsidies zijn niet altijd nodig en vaak ontbreekt de kennis om de mogelijkheden in te schatten. Wel moet de regelgeving zodanig zijn dat nieuwe functies zich kunnen vestigen in bestaande gebouwen en leegstaande winkelpanden. Via het broedplaatsbeleid kan de vestiging van creatieven in dergelijke omgevingen een belangrijke impuls krijgen.

In Den Haag zijn met name het Oude Centrum en de Stationsbuurt gebieden die nieuwsgierige bezoekers van buiten kunnen aantrekken. Hier ontstaan creatieve milieus met een mix van functies als werken, hoger onderwijs, winkelen, uitgaan en wonen. Een zorgvuldig ingepast Onderwijs- en Cultuurcentrum in het Spuikwartier met een levendig Spuiplein en betere verbindingen tussen nieuwe en oude wijken kan hieraan een verdere impuls geven. Het nieuwe gebouw kan een ankerpunt vormen voor allerlei voorzieningen, aangevuld met cafés, restaurants, winkels en hotels.

Het college zet in op Haagse kracht, het aanboren van denkbeelden en initiatieven vanuit de stad. Met het Spuiplein als podium voor de stad, met een rijke en diverse culturele programmering. Buiten het centrumgebied zijn de Binckhorst, Scheveningen Haven en Laakhaven steeds belangrijker geworden voor het culturele veld. Met name in de Binckhorst liggen kansen. Deze industriegebieden in transitie zijn door hun ruige rafelrandsfeer met leegstaande bedrijfscomplexen aantrekkelijk voor kunstenaarsinitiatieven en jonge cultuurondernemers. Culturele initiatieven spelen een belangrijke rol in het opnieuw op de kaart zetten van deze gebieden.

Cultuur verbindt

Den Haag is een stad waar de wereld samenkomt. Een stad met een rijk verleden van arbeidsmigratie en een sterk internationaal profiel. Op 1 januari 2015 telde Den Haag 515.880 inwoners en meer dan 140 nationaliteiten. Sinds enkele jaren bestaat de Haagse bevolking voor meer dan de helft uit mensen met een niet-Nederlandse achtergrond. De grootste migrantengroepen zijn van Surinaamse afkomst, gevolgd door mensen van Turkse, Marokkaanse, Midden- en Oost-Europese, Indonesische en Antilliaanse afkomst. De snelst groeiende groep is die van EU-(arbeids)migranten uit Midden- en Oost-Europa. Den Haag

kent ook veel expats, buitenlandse studenten en kennismigranten die zich voor langere tijd verbinden aan de stad.

Cultuur biedt de mogelijkheid om individuele en collectieve gebruiken, opvattingen en ervaringen met elkaar te delen. Vanuit een gemeenschappelijke culturele basis kunnen begrip voor de ander én versterking van de eigen cultuur ontstaan. Dit draagt bij aan de collectieve identiteit van de stad. Om deze reden is cultuureducatie essentieel voor de vorming van een open samenleving. Het draagt bij aan de culturele competenties van toekomstige generaties. Deelname aan het publieke leven veronderstelt een gemeenschappelijke kennis van begrippen, culturele stromingen, gebeurtenissen, namen, enzovoorts. Met een dergelijke gedeelde basis kan een effectieve dialoog plaatsvinden tussen verschillende bevolkingsgroepen.

Cultuur kan bruggen slaan naar het sociale domein. De afgelopen jaren hebben gemeenten de regie gekregen over veel zorgtaken. Actieve en passieve cultuurparticipatie kunnen mensen met elkaar in contact brengen, ouderen het gevoel geven dat zij er nog toe doen en zieken weer meer greep geven op hun leven. De transities in het sociale domein (decentralisaties) bieden kansen voor culturele instellingen. Door samenwerking aan te gaan met wijkorganisaties, jeugd- en zorginstellingen en programma's te ontwikkelen om bijvoorbeeld ouderen uit hun isolement te halen. Deze ambitie sluit aan bij het landelijke beleid van minister Bussemaker, die maatschappelijke relevantie van cultuur voor sectoren als zorg, welzijn en integratie onderstreept.

3. Beleidsdoelen voor de periode 2017-2020

Om aantrekkelijk te zijn voor bewoners, bezoekers en bedrijven wil Den Haag een cultuurstad zijn met een hoogwaardig en dynamisch aanbod. Den Haag wil graag investeren in de instandhouding en de vernieuwing van dit aanbod en ruimte geven aan de creatieve en innovatieve kracht van cultuur. Maar wil de stad hiervan ten volle de vruchten plukken, dan verdient het vergroten van de maatschappelijke betekenis van cultuur de aandacht. De betekenis van cultuur kan groeien door in te zetten op de culturele vorming van toekomstige generaties, het vergroten van de actieve en passieve cultuurparticipatie, het verbinden met maatschappelijke domeinen en de economische spin-off van cultuur.

Een hoogwaardig en dynamisch cultureel aanbod

Den Haag beschikt over een volwaardige culturele infrastructuur met een lokale, regionale en (inter)nationale betekenis en twee kunstvakopleidingen. De gemeente zet in op een kwalitatief en veelzijdig cultuuraanbod dat aantrekkelijk is voor de verschillende publieksgroepen in Den Haag. Of dat nu jongeren, ouderen, hoger en lager opgeleiden of Hagenaars zijn met of zonder westerse culturele achtergrond. Dit doel kunnen we bereiken met een gevarieerde programmering, te realiseren door gezelschappen, podia, festivals, kunstenaarsinitiatieven, presentatie-instellingen en musea. Festivals en evenementen slagen er bij uitstek in veel aandacht van het publiek te trekken omdat ze vaak goed aansluiten op de behoefte aan belevenis en intense ervaring.

Kwaliteit van individuele instellingen blijft een voorwaarde, maar de samenhang en het samenspel onderling zijn minstens zo belangrijk. Alleen door binnen en tussen disciplines samen te werken, kunnen instellingen zorg dragen voor ketens van productie, presentatie, publieksbereik, talentontwikkeling, cultuureducatie en verbindingen maken met andere maatschappelijke domeinen.

Om dit te bereiken, is goede huisvesting een vereiste. Niet alleen podiumaccommodaties en musea, broedplaatsen, ateliers, oefenruimtes en presentatieplekken voor topkunst en nieuwe makers zijn belangrijk, maar ook kleinere locaties in de wijken voor een grotere cultuurparticipatie. Naar verwachting zal in 2019 aan het Spuiplein een nieuw Onderwijs- en Cultuurcentrum de deuren openen. Hierin krijgt de artistieke en organisatorische samenwerking tussen het Nederlands Dans Theater, het Residentie Orkest, Stichting Dans- en Muziekcentrum Den Haag (DMC) en het Koninklijk Conservatorium optimaal gestalte. Het wordt een huis waarin studenten, dansers, klassiek geschoolde musici, amateurgezelschappen en populaire cultuurvormen naast elkaar én met elkaar hun creatieve proces kunnen ontwikkelen en presenteren. Met ruimte voor (interdisciplinaire) innovatie en meer dynamiek, die leidt naar een verbreding van het publiek. Ook cultuuronderwijs krijgt hier een plek. Het gebouw wil open zijn naar het Spuiplein, zodat een relatie tussen binnen- en buitenruimte ontstaat. De culturele mogelijkheden en de aantrekkingskracht van het Spuikwartier en de omliggende wijken worden daarmee versterkt.

Opname in het meerjarenbeleidsplan geeft culturele instellingen een vierjarig subsidie perspectief. Hiermee is de instelling verzekerd van continuïteit. Incidenteel kan het

voorkomen dat een initiatief waardevol en veelbelovend is, maar nog niet stevig genoeg is om toekenning van publieke middelen voor een gehele planperiode verantwoord te laten zijn. De gemeente wil flexibiliteit bevorderen. Het meerjarenbeleidsplan blijft uitgaan van vier jaar, maar daarbinnen zou bij uitzondering een subsidieperspectief voor een of twee jaar mogelijk moeten zijn. Dit als een instelling een duidelijke meerwaarde heeft en de dynamiek in het veld bevordert. De beoordeling hiervan ligt bij de adviescommissie. De benodigde middelen moeten vallen binnen het bestaande financieel kader.

Makersklimaat

Een goed kunstklimaat met oog en plaats voor vernieuwing kan niet zonder de aanwas van nieuwe kunstenaars en makers. Den Haag kan zich om deze reden gelukkig prijzen met de aanwezigheid van twee (internationaal) gerenommeerde kunstvakopleidingen, die actief en zichtbaar zijn in de stad. Daarnaast beschikt Den Haag over goede faciliteiten voor (jonge) professionele makers, voor zowel de beeldende als de podiumkunsten.

Beeldend kunstenaars zijn positief over de ‘ruimte’ die Den Haag biedt om te denken en te verdiepen, maar ook over de fysieke mogelijkheden in de stad. Er zijn vele plekken om te werken, al dan niet in broedplaatsen en atelierpanden, en te kunnen presenteren. De rijkdom aan kunstenaarsinitiatieven en de bloei van het beeldende kunst- en makersklimaat is voor veel (inter)nationale talenten reden om zich in Den Haag te vestigen. Talent kan hier verder tot wasdom komen op de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten (KABK), die opleidt tot autonoom beeldend kunstenaar of vormgever in een breed scala van specialisaties inclusief de interdisciplinaire opleiding Art Science. Een belangrijke stimulans voor vestiging in Den Haag vormen ook de netwerken tussen broedplaatsen, galleries, presentatie-instellingen, kunstenaarsinitiatieven en de ondersteuningsactiviteiten van Stroom (zie hoofdstuk 4).

Voor een goed makersklimaat in de podiumkunsten is ook tijd, begeleiding en facilitaire ondersteuning nodig. Op het gebied van muziek, theater en dans hebben de sectoren naar samenwerking gezocht en slagen gemaakt. Voor hen is investeren in makers en talent de garantie voor een blijvend en toekomstbestendig podiumaanbod van goede kwaliteit. Dit is niet alleen van belang voor de cultuursector, maar brengt ook creatieve dynamiek in de stad. Met de kunstvakopleidingen van het Koninklijk Conservatorium, drie grote gezelschappen op het gebied van muziek, theater en dans, een productiehuis voor de dans en podia, gezelschappen en festivals heeft Den Haag een rijke voedingsbodem voor professionele talentontwikkeling.

Carrières van (jonge) kunstenaars verlopen - met meerdere beroepspraktijken naast elkaar - vaak minder lineair dan vroeger. Zowel een gemengde beroepsuitoefening, de vervaging van de grenzen tussen (kunst)disciplines als de smaak van het publiek kunnen van invloed zijn op wat er nodig is voor een goed makersklimaat.

Stroom evalueert periodiek het subsidiebeleid en –instrumentarium. De gemeente vraagt dit te blijven doen met speciale aandacht voor deze ontwikkelingen en in de beleidsplannen de omgang en de verhouding met deze bewegingen in het kunstenveld te incorporeren. Vooral

de grotere instellingen dienen samen met de kunstvakopleidingen en kleinere instellingen ruimte te geven aan talentontwikkeling en innovatie. Het blijven bevorderen van een goed kunstenaarsklimaat is primair een zaak van de culturele sector zelf. De gemeente prijst zich gelukkig dat veel instellingen zich zelfstandig en gezamenlijk verantwoordelijk voelen en hier inhoud aan geven.

De gemeente koestert de voedingsbodem voor makers en toptalent en wil de komende jaren inzetten op een nog beter makersklimaat en op meer ruimte voor talentontwikkeling binnen de verschillende kunstdisciplines. Binnen de financiële ruimte van dit Beleidskader is € 0,5 mln. beschikbaar voor een meer flexibele inzet voor bijvoorbeeld een- en tweejarige ondersteuning van initiatieven op het gebied van talentontwikkeling en versterking van het makersklimaat. Dit is uiteraard van belang voor de dynamiek in de culturele sector, maar ook voor de stad als geheel.

Broedplaatsen bieden werkplekken waar kunstenaars, architecten, ontwerpers en muzikanten elkaar ontmoeten, onderzoek doen en het experiment aangaan. De netwerken die binnen en tussen broedplaatsen ontstaan, leiden tot meer efficiëntie, een snelle uitwisseling van ideeën en sociale solidariteit. Juist in broedplaatsen komen innovatie, zelforganisatie, vernieuwing en creativiteit tot ontwikkeling. Broedplaatsen fungeren als incubator en dragen bij aan een levendig stedelijk klimaat. Daarin voelen zowel makers uit de cultuursector als kenniswerkers uit andere sectoren zich thuis.

De gemeente wil zich hard maken voor betaalbare werkruimtes voor (beeldend) kunstenaars en plekken die mogelijkheden geven voor experiment en ontwikkeling, binnen de podiumkunsten en nieuwe hybride kunstvormen. In de nota Broedplaatsen doen we hiervoor nadere voorstellen. Vanuit het leegstandsbeleid is hier € 2 miljoen voor beschikbaar.

Cultuuronderwijs voor iedere Haagse jongere

Cultuureducatie stimuleert de ontplooiing van talenten en vaardigheden en levert daarmee een onmisbare bijdrage aan het onderwijs en de ontwikkeling van het kind. Artistieke expressie leidt ook tot verwondering, tot reflectie en laat het vanzelfsprekende minder vanzelfsprekend worden. Door leren open te staan voor het vreemde en de ander kan een ruimdenkende houding ontstaan. Ook aan de vorming van een open samenleving levert cultuureducatie een wezenlijke bijdrage, het draagt bij aan de culturele competenties van toekomstige generaties.

Cultuureducatie is, ten slotte, van groot belang voor de toekomst van de culturele sector zelf. Zonder een basis gelegd tijdens de jeugd vindt het toekomstige publiek de weg niet naar de culturele instellingen. Onderzoek heeft uitgewezen dat als mensen niet tijdens hun jonge jaren in aanraking komen met kunst en cultuur de kans kleiner is dat zij later wel musea of theaters bezoeken.

In het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en het Deltaplan Cultuureducatie is om deze redenen ingezet op een versterking van het cultuuronderwijs (binnenschoolse cultuureducatie). Voor de periode 2017-2020 houden we vast aan de ambitie om iedere jongere via cultuuronderwijs in aanraking te brengen met kunst en cultuur. Ook houden we vast aan het vier jaar geleden ingezette streven om cultuuronderwijs weer in het hart van de

scholen te brengen. Cultuuronderwijs moet een onderdeel worden van het reguliere curriculum van scholen. Waar mogelijk leggen scholen verbindingen tussen cultuuronderwijs en andere vakken. De vraag van scholen moet leidend zijn. Als de inzet van de reguliere groepsleerkrachten alleen ontoereikend is, moet de school in staat worden gesteld cultuureducatie in te kopen.

Cultuur voor iedereen

Den Haag investeert ieder jaar opnieuw veel middelen in cultuur. Deze investeringen met maatschappelijke middelen zijn alleen gerechtvaardigd als zoveel mogelijk mensen in deze stad genieten van het moois dat kunst en cultuur te bieden heeft. Maar hoe kan deze doelstelling worden bereikt in een samenleving waarin hoog- en laagopgeleiden in gescheiden werelden lijken te leven? In een internationale stad waar migranten uit de hele wereld letterlijk samenkomen, maar soms ook naast elkaar lijken te leven? In een stad waar de cultuurparticipatie van laagopgeleiden, kwetsbare groepen ouderen en migranten achter blijft?

In hun programmering en productie dienen culturele instellingen open te staan voor de invloeden van een internationale en cultureel diverse stad. Deze pluriformiteit biedt vanwege de dynamiek en ontmoeting van culturen en cultuurvormen grote kansen voor producenten en programmeurs. Anderzijds is het minder eenvoudig om met het bestaande aanbod het gehele publiek te bedienen, zeker in een context waarin de traditionele kunst minder vanzelfsprekend is en de vraag naar cultuur verandert. Dit stelt de cultuursector voor een grote uitdaging.

Culturele instellingen dienen zich nog meer dan in het verleden rekenschap te geven van het publiek dat zij willen bedienen. Zij zullen moeten onderzoeken op welke wijze zij nieuwe publieksgroepen adequaat kunnen bedienen. Dit behoort tot de kernactiviteiten van alle culturele instellingen die uit het reguliere subsidiebudget moeten worden bekostigd. Het budget Pluriform Programmeren wordt om deze reden niet gecontinueerd.

De gemeente wil verder dat instellingen de *Code Culturele Diversiteit*¹² toepassen. De Code biedt instellingen concrete handreikingen om culturele diversiteit structureel te verankeren wat betreft publieksbereik, programmering, het personeel (inclusief toezichthouders) en de partners waarmee wordt samengewerkt. De Code hanteert het principe: pas toe of leg uit. Instellingen kunnen beredeneerd afwijken van de bepalingen in de Code.

Het is ook van belang dat culturen van migranten in deze stad een plek hebben in het Haagse culturele erfgoed. Het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten, waarin diverse migrantenorganisaties participeren, naast vertegenwoordigers van musea en erfgoedinstellingen wordt voortgezet. Deelnemers zetten zich in om Haags migrantenerfgoed structureel zichtbaar te maken voor alle Hagenaars.

¹² Zie <http://codeculturelediversiteit.com>.

Culturele instellingen worden uitgedaagd om na te denken over de context waarin cultuur wordt aangeboden. Soms moeten instellingen letterlijk grenzen verleggen en naar buiten om nieuw publiek te trekken en hun aanbod in een andere context presenteren.

Bevordering van actieve cultuurparticipatie

Ongeveer de helft van de Nederlandse bevolking doet aan actieve kunstbeoefening in de vrije tijd. Bijna 40% doet dat solistisch, bijna 30% in een informele groep en 33% in verenigingsverband. Hoewel geen exacte gegevens bestaan over het aantal Hagenaars dat actief is als amateurkunstenaar is er weinig reden om aan te nemen dat deze cijfers hier significant afwijken. Actieve cultuurparticipatie is van belang voor de zelfontplooiing van mensen, maar via verenigingen en lossere verbanden ook voor het sociale weefsel in de stad. De amateurkunstbeoefening is ook van groot belang voor de professionele kunstensector, voor een groter publieksbereik en – in het geval van jongere amateurkunstenaars – als reservoir van potentieel talent. Een klein deel zal doorstromen naar de kunstvakopleidingen en uiteindelijk de professionele kunstpraktijk.

In de beleidsperiode 2009-2012 is een begin gemaakt met het wijkcultuurbeleid. Tijdens de lopende beleidsperiode zijn er cultuurankers en cultuurankerfuncties in de acht stadsdelen gekomen. Dit zijn Theater Dakota, Theater De Vaillant, het Laaktheater, Muzee, De Nieuwe Regentes, het Diamanttheater en de bibliotheekfilialen Loosduinen en Leidschenveen/Ypenburg. Zij werken aan het bereiken van mensen in de wijken die niet gemakkelijk de weg vinden naar de culturele instellingen in het centrum. Cultuurankers werken samen met andere culturele instellingen, scholen, welzijnsorganisaties en het stadsdeelkantoor. Vaak is er een combinatie van verschillende disciplines en werken amateurkunstenaars samen met professionals. Zo bouwen ze een relatie op met de stadsdeelbewoners. Langzaam ontstaat een samenspel tussen de cultuurankers en de culturele organisaties in het centrum, waardoor een zo breed mogelijk publiek bereikt kan worden. Dit samenspel moet in de komende beleidsperiode verder uitgebouwd worden. De cultuurankers zijn ook logische plekken voor activiteiten op het gebied van cultuureducatie en verbindingen tussen cultuur en het sociale domein. De verbintenissen tussen de cultuurankers, welzijnsinstellingen, bewonersinitiatieven, scholen en de stadsdeelkantoren moeten in de komende jaren verder worden uitgebreid. Zo kunnen de cultuurankers - en uiteindelijk ook andere culturele instellingen - uitgroeien tot ontmoetingsplekken.

Verbindingen met het sociale domein

Kunst en cultuur maken een wezenlijk onderdeel uit van de maatschappij. Het leggen van verbindingen met onder meer het sociale domein is één van de doelstellingen van het beleid van minister Bussemaker. Ook op lokaal niveau zien wij tal van mogelijkheden voor culturele instellingen om koppelingen te maken. Culturele instellingen staan voor de opgave om hier met innovatieve en creatieve projecten verder gestalte aan te geven.

In hoofdstuk 2 is beschreven dat kunst en cultuur tal van verbindingen hebben met het sociale domein. Mede door de decentralisering van overheidstaken op het gebied van jeugdzorg en welzijn zijn gemeenten meer dan vroeger in staat om verbindingen te leggen tussen cultuur en het sociale domein. Voor culturele instellingen ligt hier een kans om hun maatschappelijke relevantie te bewijzen en mogelijk nieuwe inkomstenbronnen aan te boren.

Een landelijk programma als “Lang leve kunst”, gericht op de bevordering van cultuurparticipatie van ouderen, laat de potentie van dergelijke verbindingen zien. Het biedt mogelijkheden voor het bereiken van maatschappelijke doelstellingen als eenzaamheidsbestrijding, het vermijden van zorgkosten en herstel van eigenwaarde van ouderen. Dit programma wordt gefinancierd door het Fonds voor Cultuurparticipatie en een drietal particuliere fondsen. Ook op het gebied van de jeugdzorg, het vrijwilligersbeleid, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en andere onderdelen van het welzijnsbeleid liggen kansen voor culturele instellingen om de maatschappelijke relevantie van cultuur te bewijzen.

Economisch profijt en het culturele gezicht van de stad

Cultuur heeft de potentie om bij te dragen aan een beter vestigingsklimaat. Hierdoor worden bedrijven, studenten en jonge kenniswerkers aan de stad gebonden. Daarnaast kan het culturele aanbod – vooral van musea, sommige podiumkunsten en festivals – helpen meer toeristen en congressen naar de stad te lokken. Die zorgen voor bestedingen in de Haagse economie. Ook in de periode 2017-2020 hecht de gemeente daarom aan een sterk museaal aanbod met (inter)nationaal spraakmakende tentoonstellingen. Verder hecht de gemeente aan aanbod dat het imago van Den Haag als dynamische en energieke stad versterkt. Door meer nadruk te leggen op het informele aanbod, zoals initiatieven op het gebied van pop, beeldende kunst, broedplaatsen, nicheprogrammering en festivals, presenteert Den Haag zich als een aantrekkelijke stad om te bezoeken en te wonen.

Daarnaast zal de gemeente blijven investeren in de collectieve cultuurmarketing. De gemeente verwacht hierbij ook een inspanning van de culturele instellingen om in samenwerking met Den Haag Marketing meer bekendheid te geven aan het kwalitatief hoogstaande culturele aanbod. Hiervan profiteren zijzelf, maar ook de stad als geheel. Het past in de ontwikkeling dat publiek cultuurbezoek met winkelen en horecabezoek combineert. Het verblijfstoerisme van de groepen¹³ zoals aangegeven in de *Kanskaart Toerisme* kan groeien door de ontwikkeling van arrangementen in samenwerking met de hotelsector en de stedelijke attracties.

De collectieve cultuurmarketing is de afgelopen jaren met de introductie van de visueel aantrekkelijke website *denhaag.com* sterk verbeterd, vooral voor bezoekers uit binnen- en buitenland. De zichtbaarheid van het cultuuraanbod en de uitstraling van Den Haag als cultuurstad kunnen echter verder worden vergroot. Dit kan ook door meer samenhang tussen cultuur en evenementen te realiseren. De culturele sector heeft hier een blijvende taak, samen met Den Haag Marketing en de gemeente. Een speciaal aandachtspunt is de opening van het culturele seizoen. Ook een betere aankleding van de belangrijkste invalswegen en aankomstplekken als de NS-stations draagt hieraan bij. De gemeente werkt in de komende collegeperiode in samenwerking met de culturele partners aan het verfraaien van een aantal belangrijke stadsentrees. Deze entrees moeten reizigers informeren over de stad Den Haag en het belangrijkste actuele aanbod.

¹³ Ondernemende volwassenen, stijlvolle en op luxe gestelde ouderen, creatieve en inspirerende volwassenen en actieve gezinnen.

Den Haag profileert zich met recht als Internationale Stad van Vrede en Recht. Voor een aantal culturele instellingen biedt dit profiel interessante aanknopingspunten voor verdiepende programmering en reflectie. Hiermee geeft Den Haag op cultureel vlak invulling aan het gastheerschap aan de vele internationale instellingen. Daarnaast kan dit ook een bijdrage leveren aan het versterken van het imago van stad van Vrede en Recht bij de bewoners. Voor andere instellingen is een oriëntatie op het profiel van Vrede en Recht minder voor de hand liggend of slechts incidenteel aan de orde. Dit neemt niet weg dat meerdere instellingen effectief door hun programmering en producties kunnen bijdragen aan de uitstraling van Den Haag als internationale cultuurstad en aan het verblijfsklimaat voor expats en internationale instellingen.

Overige aandachtspunten

Cultuurprijzen

In de afgelopen decennia is in Nederland het aantal prijzen op het gebied van kunst en cultuur sterk toegenomen¹⁴. Ook de gemeente Den Haag heeft na de Tweede Wereldoorlog prijzen ingesteld om het cultuurleven aan te jagen. De context van de prijzen - zowel in Den Haag als in Nederland - is mede door de toename nogal veranderd. Kijkend naar de Haagse prijzen kunnen we concluderen dat de doelstellingen van de verschillende prijzen niet op elkaar aansluiten. Ook het doel is niet altijd helder. Dit loopt uiteen van het eren en stimuleren van kunstenaars tot de promotie van de stad of een mix daarvan. De gemeente ziet een rol voor zichzelf om de kunst te ondersteunen en kunstenaars te eren. De doelstellingen van de prijzen dienen wel te worden aangescherpt. Ook het aantal prijzen en de frequentie van toekenning dienen te worden bezien, met name in de literaire sector (zie ook Hoofdstuk4 onder 'Letteren').

Metropoolregio Rotterdam Den Haag

Vanaf 2010 zijn de eerste bestuurlijke stappen gezet door de 24 gemeenten van het Stadsgewest Haaglanden en de stadsregio Rotterdam om te komen tot een gemeenschappelijke regeling voor de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. Deze is eind 2014 aangenomen. De regeling is gericht op samenwerking op het gebied van verkeer, openbaar vervoer en economisch vestigingsklimaat. Elke gemeente in de Metropoolregio draagt bij aan de vestigingskwaliteit van de regio als geheel. De ambitie is om de aanwezige kwaliteiten te verbinden tot een aantrekkelijke stedelijke regio van internationale allure met een hoogwaardiger voorzieningenaanbod op het gebied van groen, cultuur, leisure, detailhandel, onderwijs en woonmilieus om (internationaal) hoogopgeleide werknemers en studenten aan te trekken en vast te houden.

Wat betreft cultuurvoorzieningen hebben zowel Den Haag als Rotterdam een complete infrastructuur met een eigen identiteit. Beide steden willen een eigen voorzieningenniveau behouden en daarin hun eigen afwegingen maken. Dat neemt niet weg dat de reikwijdte van veel culturele instellingen verder gaat dan de stadsgrenzen: deze gaat van lokaal tot internationaal. De Haagse voorzieningen zijn van grote betekenis voor de regio-gemeenten.

¹⁴ zie voor overzicht www.dutchheights.nl

De gemeente verwacht van culturele instellingen dat zij dit niet uit het oog verliezen en waar mogelijk samenwerkingsverbanden aangaan.

Cultureel ondernemerschap

Van culturele instellingen wordt een ondernemende houding gevraagd. Enerzijds gaat het hierbij om het dekken van de begroting met zelf verworven inkomsten en een gezonde bedrijfsvoering. Dit betekent kostenbewustzijn, inzet op het vergroten van de eigen inkomsten en een goede balans tussen overhead en activiteitenlasten. Instellingen moeten blijven inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen, zoals toenemende digitalisering, en daar nieuwe verdienmodellen en marketingstrategieën voor ontwikkelen. Maar cultureel ondernemerschap is meer dan dat. Culturele instellingen moeten blijven werken aan het vergroten van hun maatschappelijk draagvlak door te zoeken naar nieuw publiek, nieuwe verbindingen en betekenissen in de samenleving. Voorwaarde voor maatschappelijke relevantie is het garanderen van kwaliteit en een helder profiel en visie op de eigen maatschappelijke en economische positie en zinvolle samenwerkingsverbanden. Wanneer aan die voorwaarden is voldaan, kan het publieksbereik worden vergoot en kunnen culturele waarden worden verbonden met waarden die bijvoorbeeld het bedrijfsleven nastreeft.

De Culturele Business Case wil kansrijke partnerships tussen het bedrijfsleven en de culturele sector aangaan om tot innovatie in ondernemerschap te komen en daarmee samen de stad sterker en aantrekkelijker te maken. De gemeente wil dit initiatief de komende jaren ruimte geven om zich verder te ontwikkelen.

Behalve een goede bedrijfsvoering is ook de kwaliteit van de organisatie zelf een basisvoorwaarde, met een heldere rolverdeling tussen directie en bestuur, dan wel raad van toezicht. Het volgen van de *Code Cultural Governance* is daarbij vanzelfsprekend.

4. Analyses en doelstellingen per sector

In dit hoofdstuk staat een beschrijving van de verschillende kunstdisciplines en de specifieke beleidsdoelen. De afbakening van de disciplines is soms lastig; de grenzen vervagen en makers werken steeds vaker interdisciplinair. Kunst en kunstenaars laten zich immers niet door grenzen beperken. Door innovatie zullen mengvormen eerder toe- dan afnemen. Voor de ordening van de tekst is – ook bij gebrek aan een alternatieve indeling – gekozen voor de meest herkenbare: de traditionele.

Podiumkunsten

De dynamiek in de podiumkunsten is onverminderd groot. Het is nog niet mogelijk om alle effecten van de bezuinigingen op lokaal en rijksniveau te overzien, maar er is al wel een algemeen beeld te schetsen.

De hoop dat de bezuinigingen opgevangen zouden worden door meer private middelen is niet uitgekomen. Veel instellingen hebben zich in omvang en bedrijfsvoering aangepast aan de nieuwe situatie, maar hebben daarbij ingeteerd op hun reserves. Dat geldt ook in personele zin: organisaties zijn krapper bemand en werken vaker met flexcontracten. Niet alleen kleinere gezelschappen hebben het zwaar. Ook middelgrote organisaties zitten in de knel of zijn soms al verdwenen. Podia en programmerings- en marketingbudgetten staan vaak onder druk, vooral in kleinere steden. Hierdoor is de markt voor podiumgezelschappen meer in beweging dan voorheen. De grote landelijke gezelschappen en de podia in de grotere steden zoeken naar steviger partnerschappen om gezamenlijk beter in te zetten op publieksontwikkeling. De traditionele kunstvormen verliezen terrein en het aanbod sluit niet goed aan bij jongeren en mensen met een niet-westerse achtergrond. Door gebrek aan afzet in het land komt nieuw en experimenteel aanbod minder snel van de grond. De sector vraagt overheden meer ruimte, zodat individuele instellingen duidelijker een eigen profiel en positie kunnen ontwikkelen en innoveren.

Deze tendensen raken ook het podiumkunstenaanbod in Den Haag. Maar er zijn zeker ook positieve ontwikkelingen. De sector heeft veerkracht en innovatie laten zien. Ook kregen en namen podiumkunstorganisaties een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een evenwichtige culturele keten, met rollen en taken op het gebied van productie, presentatie, cultuureducatie en talentontwikkeling, nieuwe vormen van publieksbenadering en maatschappelijke verbindingen. Er is meer afstemming tussen podia over de programmering. Ook komt de verbinding tussen de stadspodia en de cultuurankers in de wijken steeds beter van de grond.

Talentontwikkeling

Talentontwikkeling binnen de podiumkunsten is een van de speerpunten in dit Beleidskader. Het gaat dan om professionele kunstenaars, zowel kunstenaars die na een kunstvakopleiding een beroepspraktijk beginnen als mensen die een nieuwe wending aan hun kunstenaarschap willen geven. Trajecten die leiden naar een kunstvakopleiding en begeleiding van niet-professionele kunstenaars rekenen we tot scholing.

Voor de artistieke talentontwikkeling in de podiumkunsten is tijd, begeleiding en facilitaire ondersteuning nodig. Het rijksbeleid heeft de taak van talentontwikkeling hoofdzakelijk ondergebracht bij de instellingen die zijn opgenomen in de zogenaamde Basis Infrastructuur (BIS).

Op het gebied van klassieke muziek heeft het Residentie Orkest de afgelopen jaren de samenwerking met het Koninklijk Conservatorium verder geïntensiveerd in een tweejarige *Orkest Master* om de aansluiting tussen opleiding en beroepspraktijk te verbeteren. Ook instellingen als Musica Antica da Camera, Opera2Day en de Johan Wagenaarstichting geven een podium aan jonge uitvoerenden.

Voor theater heeft het Nationale Toneel voor een aantal jaren een jonge regisseur en een aantal jonge acteurs aan zich gebonden en biedt ook ontwikkelmogelijkheden voor bijvoorbeeld technici. Het Nationale Toneel en Theater aan het Spui hebben een context gecreëerd om de talentontwikkeling verder vorm te geven samen met de Koninklijke Schouwburg en Jeugdtheaterschool Rabarber en andere relevante gezelschappen en podia. Met Zaal3 en de ontwikkel- en presentatieplekken van het Nationale Toneel beschikt de stad over faciliteiten waar jonge makers zich kunnen ontwikkelen. In Zaal3 wordt daarnaast gezocht naar nieuwe, toekomstbestendige verdienmodellen.

Het Nederlands Dans Theater geeft samen met Korzo en het Koninklijk Conservatorium invulling aan talentontwikkeling op dansgebied. Hieruit komen voort projecten als Up&Coming Choreographers, Voorjaarsontwaken en Here we Live and Now, het Young Talent Project en de NDT Summer Incentive. Ook met het tweejaarlijkse CaDance Festival geeft Korzo een podium aan jong talent. Korzo biedt met repetitieruimtes, ondersteuning van makers en presentatiezalen een uitstekende voorziening. Jonge makers die worden ondersteund door het Fonds Podiumkunsten, weten Korzo goed te vinden. Korzo wil hét productiehuis voor de dans in Nederland zijn. Of Korzo deze functie zal kunnen blijven vervullen, hangt mede af van het beleid van het Rijk en het Fonds Podiumkunsten. Verder geeft De Dutch Don't Dance Division met De Dutch Junior Dance Division jonge dansers de kans om zich als beginnend professioneel danser en ondernemer te ontwikkelen.

De verbinding van de drie grote BIS-instellingen met andere spelers in het Haagse culturele veld (podia, kleinere gezelschappen en festivals) is cruciaal voor de talentontwikkeling en daarmee voor het makersklimaat in Den Haag.

Beleidsdoelen

Voor alle podiumkunsten streeft de gemeente naar een duurzame keten van productie, programmering, publieksonwikkeling, talentontwikkeling en cultuureducatie. Betere afstemming tussen gezelschappen en podia is nodig om te komen tot een stadsprogrammering. De gemeente acht het een taak van de gezamenlijke podiumkunsteninstellingen, vooral de podia, om binnen hun missie ruimte te geven aan nieuwe vormen en aan aanbod dat meer jongeren en/of publiek met niet-Nederlandse achtergronden aanspreekt. Daarbij kunnen instellingen binnen het cultuurlandschap een eigen profiel kiezen en ontwikkelen. Mogelijk zijn scherpe afwegingen nodig om het aanbod in onze stad te innoveren.

Podia

Den Haag beschikt over een scala aan podia en accommodaties. Het aantal is toereikend voor het ontwikkelen, produceren en presenteren van een artistiek hoogwaardig én breed

aanbod. Er zijn meer podia dan we in het lopende meerjarenbeleidsplan als minimum voor de stad Den Haag hebben benoemd.

Voor theater zijn de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui de belangrijkste podia, met in totaal vijf zalen. De Koninklijke Schouwburg biedt met de grote zaal (690 stoelen) en het Paradijs (65 stoelen) ook een podium aan andere kunstdisciplines dan alleen toneel.

Naast de grote producties van het Nationale Toneel, andere gesubsidieerde gezelschappen, vrije producenten en een bescheiden internationale theaterprogrammering staan opera, musical en cabaret op het programma. Ook als festivallocatie is de Koninklijke Schouwburg aantrekkelijk. Theater aan het Spui heeft twee vlakke vloerzalen (350 en 150 stoelen) en met Zaal3 een podium voor jonge makers. In het Nationale Toneelgebouw zijn ook twee vlakke vloerzalen. Die fungeren in eerste instantie als oefenruimtes voor het Nationale Toneel en NTjong. Toneelgroep De Appel beschikt over het eigen Appeltheater.

De belangrijkste podia voor dans zijn het Lucent Danstheater¹⁵ - thuisbasis van het Nederlands Dans Theater met 1001 stoelen - en Korzo met twee zalen en een presentatiestudio. Ook in Theater aan het Spui vinden dansvoorstellingen plaats.

Voor muziek is de Dr Anton Philipszaal¹⁶ het grootste podium. Het is de thuisbasis voor het Residentie Orkest en beschikt over 1890 zitplaatsen of 2500 staanplaatsen. De Nieuwe Kerk is een podium voor ensembles en kamermuziek (350 stoelen) en de Schönbergzaal in het Koninklijk Conservatorium telt 650 stoelen. Korzo presenteert behalve dans ook hedendaagse muziek en Theater Diligentia naast kleinkunst ook kamermuziek. Talloze concerten vinden plaats in kerken. Studio Loos biedt faciliteiten voor experimentele muziek. Popmuziek is te vinden in de grote en kleine zaal van het Paard van Troje (resp. 1000 en 300 bezoekers), in Musicon, in het Haags Popcentrum en in vele kleine locaties in de stad, zoals cafés. Jazz- en wereldmuziek wordt op vele grotere en kleinere podia gespeeld en in cafés. Opera, muziektheater en musical vinden een podium in het Lucent Danstheater, de Koninklijke Schouwburg, Theater Diligentia en niet-gesubsidieerde theaters als het AFAS Circustheater (1850 stoelen) en de Prins Willem Alexanderzaal (ruim 2000 stoelen) in het World Forum. Voor cabaret en stand-up comedy zijn de Theaters Diligentia en PePijn (resp. 500 en 100 stoelen) de eerste podia.

Cultuurankers

Ieder stadsdeel heeft een eigen cultuuranker. Dit zijn culturele instellingen die zich met hun activiteiten in de eerste plaats richten op bewoners in het eigen stadsdeel, aansluitend bij de identiteit van dit stadsdeel. Het doel is de cultuurparticipatie in hun stadsdeel vergroten.

Daarnaast zijn de cultuurankers partner voor de stadspodia die nieuw publiek zoeken, broedplaats voor kleurrijk talent en vindplaats voor nieuwe makers. De cultuurankers zijn verschillend van omvang en mogelijkheden: theater De Vaillant in stadsdeel Centrum telt twee zalen (107 en 67 stoelen) en drie studio's. Theater Dakota in Escamp heeft een theaterzaal met 184 stoelen, een filmzaal met 63 stoelen en een studio voor vergaderingen of workshops. Het Laaktheater in Laak beschikt over een theaterzaal met 147 stoelen en twee studio's. De Nieuwe Regentes is gevestigd in een voormalig zwembad in Segbroek en heeft vijf zalen: de grote zaal (380 stoelen), het Diepe (100 stoelen), de kleine zaal, het Ketelhuis

¹⁵ Vanaf seizoen 2015-2016 zijn de Dr. Anton Philipszaal en het Lucent Danstheater niet meer beschikbaar in verband met de realisatie van het Spuikwartier. Gedurende vier seizoenen worden tot medio 2019 zo veel mogelijk concerten en voorstellingen verplaatst naar het Zuiderstrandtheater (1000 stoelen) dat als tijdelijk theater is gebouwd bij het zuidelijke havenhoofd.

¹⁶ Zie vorige voetnoot inzake Lucent Danstheater.

en de studio (elk 50 stoelen). Het Diamanttheater zit in het Diamant College in Mariahoeve en heeft een theaterzaal voor ruim 150 bezoekers. In Scheveningen is Muzee het cultuuranker, met een multifunctionele zaal die ook als theater ingericht kan worden. In de stadsdelen Loosduinen en Leidschenveen/Ypenburg zijn de bibliotheekfilialen (twee per stadsdeel) cultuuranker. De bibliotheken hebben de mogelijkheid hun ruimte aan te passen voor cultuuractiviteiten als filmavonden, workshops, lezingen, exposities en muziektopredens.

Overige podia

Ook beschikt de gemeente over drie andere podia. Het Parktheater in het Zuiderpark biedt plaats aan 900 personen. Het is een geschikte plek voor theater- en muziekvoorstellingen in de zomerperiode. In het huidige meerjarenbeleidsplan is het Parktheater niet opgenomen. Het Parktheater heeft de deuren eind 2013 gesloten. Inmiddels is er een initiatief ontstaan waarbij amateurkunstenaars en andere partijen uit de stad zich verenigen en onderzoeken of het mogelijk is dit theater opnieuw in gebruik te nemen.

Er zijn twee podia in accommodaties waar ook vrijetijdscursussen worden aangeboden. Dit zijn theater Merlijn in jeugdtheaterschool Rabarber en de theaterzaal van Prins27.

Onderwijs- en Cultuurcentrum

In 2019 wordt het nieuwe zalencomplex aan het Spuiplein in gebruik genomen. De organisaties die daar gehuisvest zullen worden – het Residentie Orkest, het Koninklijk Conservatorium, DMC en Nederlands Dans Theater – zullen hun gezamenlijke visie concreter moeten maken. Het nieuwe zalencomplex maakt nauwe samenwerking beter mogelijk. De gemeente verwacht dat de instellingen al tijdens de bouwfase van het nieuwe complex tijdens de seizoenen 2016-2017 tot en met 2018-2019 in het (tijdelijke) Zuiderstrandtheater al concreet vorm gaan geven aan deze visie en hun samenwerking meer inhoud geven.

Beleidsdoelen

Podia zijn de schakel tussen publiek en aanbod. Podia hebben een eigen profiel en functie in het totaal en zullen deze zo goed mogelijk moeten formuleren en afstemmen. Het gaat om het programmerings- en bezoekersprofiel en de meerwaarde ten opzichte van andere podia. Ook de functie met betrekking tot talentontwikkeling, cultuureducatie en/of maatschappelijke en economische doelen wordt bij de beoordeling betrokken.

De gemeente verwacht in het beleidsplan van DMC een met het Residentie Orkest, het Nederlands Dans Theater en het Koninklijk Conservatorium gedeelde ambitie en visie voor de bespeeling van het te bouwen Onderwijs- en Cultuurcentrum aan het Spuiplein.

Verdergaande afstemming en concrete samenwerking op het gebied van programmering, talentontwikkeling, educatie, marketing en publieksopbouw zullen moeten leiden tot een inspirerend en innovatief gebouw, dat als spil zal fungeren in het hele muziek- en dansleven in onze stad.

Cultuurankers dienen als een schakel tussen stedelijke podia en de stadsdelen specifiek aanbod te bieden waar binnen hun stadsdeel behoefte aan is. Ook moeten ze binnen hun eigen stadsdeel ruimte geven aan (amateur)initiatieven en activiteiten op het gebied van cultuuronderwijs.

De gemeente zou een heropening van het Parktheater gericht op amateurkunst toejuichen. Het theater kan op een mooie plek in de stad publiek op een laagdrempelige manier in contact brengen met cultuur.

Muziek

Er is in onze stad een veelzijdig muziekaanbod van alle klassieke genres tot pop, jazz en urban. De stad beschikt over podia die muziek in de breedte programmeren of zich juist richten op een specifiek genre. Naast podia en gezelschappen is er een aantal programmerende instellingen en muziekfestivals.

Klassieke, oude en nieuwe muziek

Klassieke muziek in Den Haag bestaat uit een breed aanbod van symfonische muziek, kamermuziek, opera en muziektheater, oude en nieuwe muziek. Het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium zijn de grootste producerende instellingen. DMC is de grootste muziekprogrammeur voor de Dr. Anton Philipszaal, het Zuiderstrandtheater en de Nieuwe Kerk. Daarnaast is een aantal kleinere muziekinstellingen opgenomen in het huidige meerjarenbeleidsplan: de klassieke muziekfestivals Festival Classique en het Kamermuziekfestival Den Haag, Musica Antica da Camera voor een oude muziek-programmering, de Johan Wagenaar Stichting – samen met het Koninklijk Conservatorium, Korzo en het Paard van Troje verantwoordelijk voor het nieuwe muziek Festival Dag in de Branding –, muziekensembles als het New European Ensemble en Slagwerk Den Haag, en het operagezelschap Opera2Day. Verder doen verschillende ensembles een beroep op de regeling Culturele Projecten. Dit zijn Collegium Musicum, Matangi Kwartet, Ensemble Klang, New Dutch Academy, Ciconia Ensemble, Modelo62 en Oerknal. Het Haags Orgel Kontakt programmeert orgelconcerten in verschillende kerken. Het Prinses Christina Concours biedt jonge mensen met lunchpauzeconcerten in de Nieuwe Kerk een presentatiepodium. Verder speelt het muziekleven zich af op kleinere podia zoals Diligentia, Theater aan het Spui, in diverse kerken en in de cultuurankers.

Het Residentie Orkest heeft zich na de subsidieverlaging van zowel het rijk als de gemeente moeten omvormen tot een kleiner orkest met musici in deeltijd. De opdracht luidde een flexibel, professioneel orkest te vormen dat met een breder repertoire in kleinere en grotere bezettingen kan opereren en dat een onderscheidend profiel heeft ten opzichte van het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Nadrukkelijk wil het Residentie Orkest ‘het orkest van de stad’ van de stad worden. Het Residentie Orkest zoekt maatschappelijke verbinding met de stad en ziet zichzelf als een ‘muzikale kerncentrale’ voor Den Haag, die in samenwerking met andere instellingen opereert en talentontwikkeling en cultuureducatie op scholen als kerntaken beschouwt. De samenwerking tussen het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium is steeds hechter. De samenwerking met Rotterdam kreeg vorm met een serie in De Doelen. De ‘samenwerkingsbonus’ van het rijk van € 0,5 mln. per jaar is vanaf 2017 onzeker.

Het Koninklijk Conservatorium heeft veel te bieden op het gebied van klassieke, oude en nieuwe muziek, jazz en met De Nederlands Opera Academie (DNOA) ook opera. Het Koninklijk Conservatorium brengt steeds weer ensembles voort en speelt met projecten en samenwerkingsverbanden met andere muziekinstellingen (het Residentie Orkest, DMC, Korzo, Musica Antica da Camera en de Johan Wagenaar Stichting) een belangrijke rol in het Haagse muziekleven.

Het opera- en muziektheeraanbod in Den Haag komt tot stand met producties uit eigen stad en met gastprogrammering van daarbuiten. Opera2Day produceert twee voorstellingen per jaar, vaak op onverwachte locaties met bijzondere presentatievormen. DNOA, een samenwerking tussen het Koninklijk Conservatorium en het Conservatorium van Amsterdam, presenteert zich jaarlijks aan het publiek. In het Lucent Danstheater biedt een podium aan opera's van reizende gezelschappen. In Korzo vinden kleinschalige, experimentele muziektheaterproducties plaats. Het AFAS Circustheater en het World Forum programmeren niet-gesubsidieerd muziektheater.

Ensembles

De Nederlandse ensemblecultuur vormt al decennialang een motor achter de vernieuwing van het Nederlandse muziekleven. Het accent op een specialisme of een specifieke bezetting leidde tot hoge artistieke en ambachtelijke kwaliteit. Nederlandse ensembles zorgden voor veel dynamiek in deze sector en kregen internationaal veel erkenning. De bezuinigingen van het Rijk hebben de positie van muziekensembles veranderd: ze kunnen zich alleen nog tot het Fonds Podiumkunsten wenden voor (maximaal) tweejarige subsidies. Aan de kwaliteit ligt het meestal niet, maar de markt voor ensembles op de podia in het land is moeilijker geworden. Afzetmogelijkheden binnen één stad zijn te klein om op structurele wijze te kunnen voortbestaan. Een ensemble moet dus binnen het lokale speelveld betekenis hebben, maar dit ook overstijgen. Voor een stevige basis dienen ensembles niet geïsoleerd te opereren, maar - al dan niet in samenwerking met partners - op zoek te gaan naar een kansrijk model dat behalve artistieke ontwikkeling ook bredere afzet mogelijk maakt.

Beleidsdoelen

Den Haag heeft een dynamisch en veelzijdig klassiek muziekleven nodig. De klassieke muziekketen van productie, programmering/presentatie, talentontwikkeling, educatie en maatschappelijke verbinding wordt gedragen door het Residentie Orkest, het Koninklijk Conservatorium en DMC. De gemeente ziet voor hen de taak hier gezamenlijk én met kleinere muziekinstellingen het voortouw in te (blijven) nemen. Om goed zicht te houden op de behoeftes in de stad is afstemming nodig voor een samenhangende muziekprogrammering, voor marketing en publieksonwikkeling, talentontwikkeling, cultuureducatie en maatschappelijke verbinding. Ook kleinere instellingen dienen zich hier rekenschap van te geven.

De gemeente verwacht in het beleidsplan van het Residentie Orkest een met het Koninklijk Conservatorium, het Nederlands Dans Theater en DMC gedeelde ambitie en visie voor de bespeling van het Onderwijs- en Cultuurcentrum. Verdergaande afstemming en concrete samenwerking op het gebied van de programmering, talentontwikkeling, educatie, marketing en publieksopbouw zal moeten leiden tot een inspirerend en innovatief gebouw, dat fungeert als spil in het Haagse muziek- en dansleven.

Pop, jazz en wereldmuziek

De grenzen tussen muzikale genres vervagen en er ontstaan hybride muziekstromingen. Dit geldt zeker voor pop, jazz en wereldmuziek. Makers ontwikkelen nieuwe vormen en tussengenres. Ook de voorkeuren van het publiek zijn niet in hokjes te vangen. Dit betekent dat podia zich niet meer exclusief op één genre kunnen richten. Er klinkt pop, jazz en wereldmuziek en alles ertussenin in het Paard van Troje, het Haags Pop Centrum, Musicon, de PopHotSpot, de Glazen Zaal, het Institute of Social Studies, de Regentenkamer, Korzo,

de Dr. Anton Philipszaal, de Nieuwe Kerk, in bijna alle cultuurankers, in talloze horecagelegenheden en alternatieve locaties en op vele festivals.

Pop

Den Haag kent een rijke poptraditie. Al decennia brengt de Haagse popscene verschillende bands en artiesten voort, die zowel in binnen- als buitenland succesvol zijn. Het sterke rockimago van de stad stimuleert jonge muzikanten om gitaar- of drumlessen te volgen en met vrienden een bandje te beginnen. De jongste lichterhaalt inspiratie uit de beatsound die Den Haag ooit op de kaart zette. Den Haag is echter veel meer dan rock. Onze stad heeft een sterke reputatie in de internationale dancescene en de Haagse hiphop weet samen met andere urban muziekstromingen steeds meer podia en festivals te veroveren.

De Haagse popinfrastructuur is solide. Op het gebied van ondersteuning en het versterken van het popklimaat heeft het Haags Pop Centrum een belangrijke functie. Het Haags Pop Centrum begeleidt amateursmuzikanten en biedt faciliteiten als oefenruimtes en presentatiemogelijkheden. Daarnaast wordt de rol van Musicon op het vlak van het participatiebereik van moeilijke groepen en educatie gewaardeerd. Bazart programmeert niche stromingen op verschillende podia.

De mix van (straat)culturen en kunstvormen in het verlengde van hiphopmuziek vormt een onderdeel van de grootstedelijke cultuur waar Stichting Aight op inspeelt. Het Paard van Troje is met twee zalen hét poppodium van Den Haag. Samen met de PopHotSpot op de Grote Markt vormt het Paard het hart van de Haagse popmuziek. Den Haag kent veel verschillende popfestivals, zoals State X New Forms, Plein Open, Schollenpop, I Love HipHop, Life I Live en Parkpop, het grootste gratis toegankelijke popfestival van Nederland. Ook op het gebied van alternatieve en experimentele popmuziek heeft Den Haag een sterke reputatie. Het live-circuit van cafés en undergroundlocaties waar deze popscene gedijt, staat echter onder druk en heeft versterking nodig. Om het Haagse uitgaansklimaat te verbeteren en de stad te laten gisten, zal ook gekeken moeten worden naar de regelgeving voor dance- en poppodia en festivals.

Jazz

De jazzmuziek in Den Haag is na het vertrek van het North Sea Jazz Festival in 2005 meer versnipperd geraakt. In het huidige meerjarenbeleidsplan zijn geen jazzinitiatieven opgenomen, omdat deze de toets niet konden doorstaan. Uiteraard betekent dat niet dat er niets gebeurt. Er zijn genoeg jonge en gevestigde jazzmusici in de stad en er zijn diverse initiatieven, zoals Prospero, Projazz en de Regentenkamer die zich met meer en minder succes hebben gewend tot de regeling Culturele Projecten. Uit het Koninklijk Conservatorium komen jonge jazzensembles voort die in de cultuurankers en in cafés en hotels vaak eigen speelplekken zoeken. Het festival Jazz in de Gracht biedt een toegankelijke programmering.

Inmiddels is onder de naam Jazz070 een samenwerkingsverband tussen zalen en producenten opgezet om de krachten te bundelen op het gebied van programmering, podiumafstemming en marketing. Daarmee trekken ze meer publiek en gaan ze versnippering tegen. De gemeente juicht dit initiatief toe.

Wereldmuziek

Het begrip wereldmuziek doet inmiddels wat ouderwets aan. De versmelting met pop, jazz, klassieke en nieuwe muziek leidt ertoe dat er van een aparte categorie eigenlijk geen sprake meer is. Gevoed door de verschillende culturele achtergronden van onze bewoners klinkt er

in Den Haag muziek uit alle windstreken. Gezien de aanwezigheid van podia en locaties is er voldoende ruimte voor alle muziekvormen in onze stad.

Beleidsdoelen

De gemeente acht het van groot belang dat er in Den Haag een breed en gevarieerd muziekaanbod is op het gebied van pop, jazz en wereldmuziek. Daarbij moeten de constant veranderende en samensmeltende vormen erkend worden. De gemeente gaat er van uit dat de podia hun verantwoordelijkheid nemen om een zo breed mogelijk muziekaanbod te programmeren, waar alle Hagenaars iets van hun smaak in kunnen terugvinden. Vanwege de nieuwe koppelingen en het brede publiek dat instellingen kunnen bereiken, ervaart de gemeente mengvormen als een kans voor podia en festivals.

Den Haag staat voor een levendige popsector. Die kan alleen goed functioneren als de samenwerking binnen de sector goed is. Oefenruimtes, podia en festivals vormen onmisbare schakels binnen de infrastructuur. Jonge Haagse popmuzikanten van alle genres, ook buiten de van oudsher sterk ontwikkelde rockstroming, moeten gelijke kansen krijgen zich te ontwikkelen. Dat kan door ze toegang te bieden tot educatieve trajecten, (band)coaching en gebruik te laten maken van adequate oefenvoorzieningen en laagdrempelige presentatiepodia. Met optredens op binnen- en buitenpodia - van de kleine speelplekken en het horecacircuit tot de (middel)grote zalen en van kleine festivals tot grootschalige publieksevenementen - kunnen (jonge) Haagse bands en artiesten zich presenteren aan de vele popliefhebbers en podiumervaring opdoen. Van podia en festivals wordt een (inter)nationale oriëntatie verwacht en een bijdrage aan het uitdragen van de popmuziek en – bands van Haagse bodem. Tegelijk streeft de gemeente naar ruimte voor (nieuwe) kwetsbare programmering.

De gemeente verwacht dat de jazzinitiatieven zich gezamenlijk richten op een brede en gevarieerde programmering.

Theater

Den Haag heeft als toneelstad een lange traditie en wil deze kracht conform het Coalitieakkoord bestendigen. De stad heeft hiervoor een goede voedingsbodem met gezelschappen, podia en een geïnteresseerd publiek.

De theaterproductie voor de grote en middelgrote zaal is in Den Haag geconcentreerd rond het Nationale Toneel en Toneelgroep De Appel. Beide organisaties zijn stadsgezelschappen, maar hebben een geheel verschillend profiel. Het Nationale Toneel vervult de functie van stadsgezelschap vanuit de Basisinfrastructuur (BIS) van het rijksbeleid. Het is het grootste reisgezelschap in het landelijke toneelbestel. Als enige gezelschap in Nederland heeft het Nationale Toneel door de fusie met Stella Den Haag een jeugdtheatergezelschap dat opereert onder de naam NTjong. Dit maakt ook deel uit van de landelijke BIS.

Toneelgroep De Appel neemt met zijn Haagse profiel een meer eigenstandige positie in, opereert bijna geheel vanuit het eigen Appeltheater en heeft de afgelopen jaren met name met de marathonvoorstellingen ook veel publiek uit het hele land weten te trekken. Met de onlangs aangetreden nieuwe artistiek leider gaat De Appel een nieuwe periode in.

Firma Mes is een klein gezelschap dat facilitair wordt ondersteund door het Nationale Toneel.

Programmering

Zoals onder Podia beschreven, zijn de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui de belangrijkste toneelpodia. Het Nationale Toneel bespeelt beide theaters. Het Theater aan het Spui is één van de belangrijkste speelplekken in het land voor gerenommeerd én experimenteel kwaliteitsaanbod voor de vlakke vloer. Beide theaters zijn aantrekkelijke locaties voor festivals. Op dit moment wordt een fusie tussen het Nationale Toneel, Theater aan het Spui en de Koninklijke Schouwburg onderzocht door de instellingen. Deze fusie is mede gericht op een versterking van het profiel van de Koninklijke Schouwburg, een meer afgestemde stadsbrede theaterprogrammering en - in de lijn van de Toneelalliantie - gezamenlijke inspanning op de gebieden talentontwikkeling, cultuureducatie en maatschappelijke verbindingen. Er is de afgelopen jaren al veel bereikt waarop verder gebouwd kan worden.

Jeugdtheater

Artistiek gaat het goed met het Nederlandse jeugdtheater en zeker ook met NTjong: de waardering door publiek en recensenten is groot. Als nieuw jeugdtheatergezelschap bouwt NTjong in Den Haag nog aan zijn publiek. Er is veel concurrentie, zowel om vrije voorstellingen te kunnen spelen als wat betreft de afzet aan scholen. Cultuureducatie is uiteraard een belangrijke pijler onder het bestaan van jeugdgezelschappen. Via scholen worden kinderen en jongeren uit alle lagen van de bevolking bereikt. Ook Jeugdtheaterschool Rabarber maakt sinds 2013 schoolvoorstellingen met jonge acteurs. Festival De Betovering biedt jaarlijks in de herfstvakantie veel jeugdtheatervoorstellingen.

Cabaret en kleinkunst

Den Haag heeft met de Theaters Diligentia en PePijn een lange traditie voor cabaret en kleinkunst en inmiddels ook voor stand-up comedy. PePijn is van oudsher het kleine podium waar aankomend talent podiumervaring kan opdoen. Ook naar de cultuurankers vindt dit genre zijn weg. Grote voorstellingen zijn verder te vinden in de Koninklijke Schouwburg en het AFAS Circustheater.

Beleidsdoelen

De gemeente wil de toneeltraditie in Den Haag bestendigen en streeft naar een theaterinfrastructuur die duurzaam ruimte geeft aan excellente productie en programmering in de grote en kleinere zalen, aan jeugdtheater, talentontwikkeling, educatie en maatschappelijke verbindingen. De gemeente verwacht dat de grotere instellingen, vooral het Nationale Toneel, Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui, gezamenlijk hun verantwoordelijkheid nemen om de keten in stand te houden, zich nadrukkelijker te positioneren en voor dynamiek te zorgen met ruimte voor kleinere instellingen en initiatieven. Samenwerking blijft een vereiste. Om de theaterprogrammering van repertoire tot experimenteel in de stad zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Om publiek op te bouwen, vooral jongeren en mensen met niet-westerse achtergrond. En om de mogelijkheden voor talentontwikkeling en cultuureducatie optimaal te gebruiken.

Dans

Den Haag heeft een sterk profiel en internationaal aanzien op het gebied van moderne dans. De wegvallende rijkssubsidies voor het productiehuis Korzo en het Holland Dance Festival vanaf 2013 zijn deels door Den Haag opgevangen om onze dansinfrastructuur overeind te houden. Den Haag beschikt over een complete productieketen van choreografen, dansers, (gast)programmering en festivals op grote en kleine podia, experiment en excellentie, talentontwikkeling en educatie. Producerende instellingen met meerjarige subsidie zijn het Nederlands Dans Theater, Korzo (inclusief CaDance Festival), Holland Dance, De Dutch Don't Dance Division en Lonneke Van Leth. In het Lucent Danstheater¹⁷ en in Theater aan het Spui staat (inter)nationale op het programma.

Het Nederlands Dans Theater heeft een tableau dansers van excellente kwaliteit en speelt veel voorstellingen in het buitenland. De samenwerking met de dansopleiding aan het Koninklijk Conservatorium is geïntensiveerd. Korzo opereert in een internationaal netwerk en ontwikkelt dansvoorstellingen die ook in binnen- en buitenland op tournee gaan. En tot slot is er het Holland Dance Festival, dat internationaal programmeert. Door de wegvallende rijkssubsidie is het festival kleiner geworden.

Haagse dans is vooral moderne dans. Het aanbod klassiek ballet in de programmering van DMC beperkt.

Den Haag presenteert zich actief als moderne dansstad. De sector heeft met *Den Haag Danst!* een online platform met informatie over dansvoorstellingen, dansgezelschappen, festivals, theaters, workshops en balletscholen.

De publieksaantallen voor dansvoorstellingen zijn in verhouding tot andere disciplines bescheiden. Tegelijk lijkt dans populair om zelf te beoefenen, in het bijzonder bij jongeren en amateurs. Jongeren zoeken nieuwe vormen met urban dance en het Crosstown programma van Korzo trekt steeds nieuwe deelnemers aan om hun creatieve dansambities onder professionele begeleiding te ontdekken. Het aantal dansscholen is groot. Verder biedt dans goede mogelijkheden om te verbinden, zoals het India Dans Festival in Korzo doet met de Haagse Hindostaanse gemeenschap en Holland Dance met de cursussen voor ouderen en voor mensen met en zonder fysieke beperking. De gemeente verwacht van de danssector in lijn met *Den Haag Danst!* gezamenlijke inspanningen wat betreft publieksopbouw.

Beleidsdoelen

De gemeente wil een dansinfrastructuur in stand houden die ruimte geeft aan (internationale) excellentie, een goede dansprogrammering op de grote en kleinere podia, experiment en (top)talentontwikkeling, aan educatie en aan maatschappelijke verbindingen. De gemeente verwacht van alle gesubsidieerde instellingen in het dansveld dat zij in de lijn van het 'Huis voor de Dans' - opgezet voor de huidige beleidsperiode - op een constructieve manier blijven samenwerken op het gebied van presenteren, programmeren, produceren, talentontwikkeling, onderzoek, educatie, participatie, amateurkunst en marketing. Een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de dansinfrastructuur acht de gemeente essentieel om het hoge artistieke niveau op dansgebied te kunnen waarborgen. De verbinding met

¹⁷ Het Lucent Danstheater is vanaf seizoen 2015-2016 niet meer beschikbaar door de realisatie van het Spuikwartier. Tot medio 2019 zullen zo veel mogelijk voorstellingen van het Nederlands Dans Theater en de gastprogrammering van DMC worden verplaatst naar het Zuiderstrandtheater op Scheveningen.

dansvakopleidingen is daarbij noodzakelijk. Korzo zal als ontwikkel- en presentatieplek cruciaal blijven voor talentontwikkeling, ook voor het Nederlands Dans Theater. De gemeente zal de productiefunctie van Korzo bij het rijk en het Fonds Podiumkunsten bepleiten. Van het Nederlands Dans Theater verwacht de gemeente een visie waarbij de lokale binding én het international speelveld tot uitdrukking komen. Dit als opmaat naar de toekomstige huisvesting in het Spuikwartier.

De gemeente verwacht in het beleidsplan van Nederlands Dans Theater een met het Residentie Orkest, DMC en het Koninklijk Conservatorium gedeelde ambitie en visie voor de bespeling van het Onderwijs- en Cultuurcentrum aan het Spuiplein. Verdergaande afstemming en concrete samenwerking op het gebied van de programmering, talentontwikkeling, educatie, marketing en publieksopbouw zullen moeten leiden tot een inspirerend en innovatief gebouw, dat als hart zal fungeren van het hele muziek- en dansleven in onze stad.

Film

In onze maatschappij neemt beeld een steeds belangrijker positie in. Ook in de manier waarop wij informatie opnemen, speelt film een prominente rol. De discipline film is goed zichtbaar in Den Haag. Er is een breed scala van actuele films: Pathé Spuimarkt en Pathé Scheveningen vertonen het commerciële aanbod, Pathé Buitenhof richt zich ook op de art-house films en het Filmhuis Den Haag presenteert het artistieke niet-commerciële aanbod en programmeert in filmzaal Dakota in Escamp. Het Filmhuis heeft ook een functie op het gebied van erfgoed en archivering. Naast de reguliere programmering kent Den Haag twee filmfestivals met een specifieke programmering: het festival Movies that Matter en het Indian Filmfestival The Hague.

Film is in zijn verschijning en thematiek zeer divers en is niet per definitie aan de Nederlandse taal gebonden. Mede daardoor kan film een groot en gevarieerd publiek bereiken. Film is een belangrijk middel voor educatie en kan ook ingezet worden om de mediavaardigheden te vergroten en mensen bewust te maken van de toenemende invloed van de beeldcultuur. Het Filmhuis speelt hier met de nieuwe educatieruimte op in. Den Haag telt een klein aantal filmproductiebedrijven en stelt zich als stad open voor filmproducties. Doel is hierbij Den Haag zichtbaar te maken in films en op televisie en Den Haag te positioneren als aantrekkelijke woon- en leefstad. Het is van belang dat ook het makersklimaat voor mensen uit de Haagse filmwereld verbetert en Haagse filmproducties meer voor het voetlicht komen.

Beleidsdoelen

De gemeente hecht er belang aan dat Hagenaars gebruik kunnen maken van een breed filmaanbod. De markt moet hierbij zoveel mogelijk zijn werk doen. De gemeente wil echter garanderen dat ook het actuele kwalitatieve, niet-commerciële filmaanbod in Den Haag te zien is en dat er aandacht wordt besteed aan het cinematografische erfgoed. Ook de filmproductie van Haagse filmmakers kan bevorderd worden. Juist omdat film zo divers is, veel verschillende thema's belicht en inzicht kan bieden in de beeldcultuur, kan de filmsector een belangrijke rol spelen in de cultuureducatie. Al dan niet in samenwerking met instellingen uit andere disciplines. Film is een goed medium om in te spelen op wereldwijde vraagstukken en daarmee ook op het profiel van Den Haag als stad van Vrede en Recht.

Letteren

Interesse in literatuur begint bij geletterdheid en leesplezier. Lezen is een individuele bezigheid. Het bevordert het kritisch denken en reflectie. Het lezen van literatuur stimuleert daarnaast de verbeeldingskracht en het inlevingsvermogen. Laaggeletterdheid en ontlezing baren ons grote zorgen, omdat taal en lezen noodzakelijk zijn om in onze samenleving te functioneren. Letterenbeleid is daarmee verbonden met taalontwikkeling, educatie en leesbevordering.

Het aantal boekenclubs groeit en er zijn dichtersgildes. Bibliotheken, festivals, tijdschriften en prijsuitreikingen zorgen voor contact tussen lezers en auteurs. Leeservaringen delen kan ook via sociale media door een virtuele leesclub in vriendengroepen en *communities*.

Den Haag heeft een veelzijdige infrastructuur op het gebied van de letteren. Met Crossing Border en Writers Unlimited (voorheen Winternachten) zijn er sinds decennia twee literaire festivals met een (inter)nationale signatuur. Crossing Border combineert literatuur met muziek. Writers Unlimited brengt schrijvers en journalisten, denkers en dichters samen en sluit aan bij het profiel van Den Haag als Internationale Stad van Vrede en Recht. De Centrale Bibliotheek en de filialen van de Dienst Openbare Bibliotheek (DOB) vormen een fijnmazig netwerk dat literatuur toegankelijk maakt voor een breed publiek van zo'n honderdduizend leden. De DOB zet daarnaast in op leesbevordering bij kinderen en taalontwikkeling. Huis van Gedichten richt zich met educatieve poëzieprojecten op het onderwijs. Boekids is een literair festival voor de jeugd. Op projectmatige basis biedt Poëzie op Pootjes met het verzamelen van gedichten een laagdrempelig podium voor Hagenaars. De Jan Campert-Stichting draagt bij aan het literaire aanzien van Den Haag via de toekenning van de gemeentelijke literatuurprijzen. De uitreiking van de ECI literatuurprijs (voorheen AKO literatuurprijs) vindt de laatste jaren plaats in Den Haag. Ten slotte zijn enkele rijksinstellingen in Den Haag gevestigd. Het Letterkundig Museum en het Kinderboekenmuseum presenteren de literaire nalatenschap aan volwassenen en kinderen. Museum Meermanno belicht de geschiedenis van het boek. De Koninklijke Bibliotheek is als nationale bibliotheek ook de bewaarplaats van alle literaire werken die binnen het Nederlandse taalgebied zijn verschenen.

Hoewel voldoende instellingen in Den Haag actief zijn op het gebied van de letteren blijft de profilering als literaire stad achter en ontbreekt vooralsnog samenhang. Er is wel een poging gedaan de samenwerking en samenhang te versterken met de oprichting van het Haags Letterenoverleg in 2013. De literaire organisaties willen hiermee programmering, evenementen en educatieve programma's op elkaar afstemmen. Ook bestaat de ambitie een Huis voor de Literatuur te realiseren. Samenwerking met de Centrale Bibliotheek lijkt het meest logisch. Die is behalve uitleen van boeken steeds meer een plek voor educatie, debat, studie, informatie en podium voor literaire avonden. Daarnaast bieden boekhandels ook regelmatig een podium voor ontmoetingen met schrijvers.

Voor de komende periode zal de letterensector oog moeten hebben voor de ontwikkelingen in de samenleving. Inspelen op andere leesvoorkeuren bij jongeren en bevolkingsgroepen

met een niet-westerse achtergrond en blijvende aandacht voor educatie en maatschappelijke verbindingen zijn daarbij belangrijk.

Beleidsdoelen

De gemeente staat positief tegenover meer concrete samenwerking in de letterensector. In een tijd van ontleding en een achterblijvende literatuurconsumptie zou de samenwerking zich moeten richten op meer aandacht voor literatuur en meer leesplezier. Opdat jonge Hagenaars vertrouwd raken met literatuur en letterkunde, is aandacht hiervoor binnen het primair en voortgezet onderwijs belangrijk. Ook kan deze groep door festivals worden geïnteresseerd. Op het gebied van de gemeentelijke literaire prijzen acht de gemeente een herziening noodzakelijk (zie ook Hoofdstuk 2). De prijsuitreiking tijdens een festival en het betrekken van publiek (via scholen, leesclubs) biedt mogelijkheden om de betekenis van de prijs te laten toenemen en aandacht voor literatuur te vergroten.

Literaire instellingen die in aanmerking willen komen voor subsidie dienen aan te geven hoe zij zichzelf positioneren binnen de Haagse literaire sector en hoe onderlinge samenwerking tot stand komt. De literaire sector dient gezamenlijk inspanning te leveren om het aanbod en literaire imago van Den Haag beter over het voetlicht te brengen.

Musea en erfgoed

Cultuurhistorische musea zijn onmisbare bewaarplaatsen voor ons culturele erfgoed. Ze geven betekenis aan wat door mensen werd gemaakt, gebruikt en verzameld. Ze maken de geschiedenis invoelbaar, versterken ons historisch besef en de verbondenheid van burgers met elkaar en met de stad. Behalve een esthetische ervaring bieden kunstmusea hun publiek ook informatie en inspiratie. Musea voor moderne kunst hebben daarnaast een functie als laboratorium en podium voor kunstenaars.

Den Haag heeft een keur aan musea. Het Loosduins Museum belicht de geschiedenis van het vroegere tuindersdorp Loosduinen, Muzee Scheveningen toont de geschiedenis van het vissersdorp Scheveningen en heeft een zeebiologische collectie. De geschiedenis van het strafrecht komt aan bod in de Gevangenpoort en de geschiedenis van de hele stad staat centraal in het Haags Historisch Museum. Het Museum voor Communicatie en het Museum, museum voor cultuur en wetenschap, hebben een sterke educatieve missie. Er zijn gespecialiseerde musea zoals het automuseum Louwman, het aan de internationale moderne beeldhouwkunst gewijde Beelden aan Zee, het Letterkundig Museum met zijn Kinderboeken-museum, het boekenmuseum Museum Meermanno, het Fotomuseum en Escher in het Paleis.

Op het gebied van oude kunst omvat het Haagse aanbod museum Bredius en de Galerij Prins Willem V, de Mesdag Collectie, Panorama Mesdag en het Mauritshuis. Het GEM vertegenwoordigt de collectie hedendaagse beeldende kunst van het Gemeentemuseum en volgt en presenteert ontwikkelingen in alle disciplines van de actuele beeldende kunst op nationaal en internationaal niveau. Hier vindt ook de uitreiking en expositie plaats van de tweejaarlijkse Vincent Award, die wordt toegekend door een internationale jury.

Samenwerkingsverbanden

De infrastructuur op het gebied van musea en erfgoed wordt versterkt door de aanwezigheid van belangrijke nationale erfgoedinstellingen: het Nationaal Archief, de Koninklijke Bibliotheek en het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie. Deze hebben verbindingen met de professionele cultuurinstellingen in de stad en bieden ondersteuning aan individuele onderzoekers en bezoekers.

Tussen de musea ontstaan steeds meer inhoudelijke samenwerkingsprojecten, die ook gezamenlijk worden gepromoot, zoals het Mesdagjaar 2015. Structurele samenwerking bestaat tussen de Galerij Willem V van het Mauritshuis en de Gevangenpoort, beheerd door het Haags Historisch Museum. De verbinding tussen dit museum en kleinere Museum Bredius bracht meer armslag voor activiteiten in Bredius. Op erfgoedgebied is er een structureel overleg tussen het Haags Historisch Museum, het Haags Gemeentearchief en de gemeentelijke diensten Monumentenzorg en Archeologie, waarbij ook het Museon is aangesloten. Behalve in gezamenlijke projecten (tentoonstellingen, publicaties en wandelroutes) resulteerde dit in digitale samenwerking. Het Museon is zich aan het omvormen tot een sociaal-geografisch museum dat familiepubliek en scholen kennis laat maken met mondiale thema's en internationale betrokkenheid wil bevorderen. Daarmee sluit het museum aan bij de profilering van Den Haag als stad van Vrede aan Recht die werkt aan een betere wereld. Op het gebied van cultuur en educatie rond het thema Vrede, Recht en Internationale samenwerking bestaat een samenwerkingsverband van Museon, Haags Historisch Museum Gevangenpoort, Humanity House, Stichting Oranje Hotel en Prodemos. Onder leiding van het Haags Historisch Museum delen Haagse erfgoedinstellingen en migrantenorganisaties kennis. Ook organiseert het netwerk activiteiten om Haags migrantenerfgoed zichtbaar te maken voor alle Hagenaars, onder andere op laagdrempelige locaties als het Atrium van het stadhuis.

In lijn met het huidige meerjarenbeleidsplan wordt het Nederlands Muziek Instituut (NMI) geïntegreerd in het HGA, waarbij het de ambitie is om de muziekcollecties zo veel mogelijk (inter)nationaal onder de aandacht te blijven brengen van een breed publiek. Het budget van het NMI wordt met ingang van 1 januari 2016 aan het Haags Gemeentearchief ter beschikking gesteld ten behoeve van de NMI-collecties.

Publieksbereik

De Haagse musea en erfgoedinstellingen besteden veel aandacht aan het bereiken van publiek. In de bibliotheken Ypenburg en Haagse Hout zijn Historisch Informatiepunten ingericht (HIP). Het is de bedoeling dat de komende jaren alle wijkbibliotheken een HIP krijgen. Naast samenhangende cultuurhistorisch informatie over de stad en de wijk krijgen bezoekers hier ook activiteiten en lesprogramma's aangeboden. Musea presenteren zich op onverwachte en laagdrempelige plekken, het Gemeentemuseum trekt met de *ZomereXpo* potentieel nieuwe bezoekers, het Haags Historisch Museum betreft het publiek bij het opbouwen van een hedendaagse collectie en Muzee Scheveningen combineert de museale activiteiten met de functie van cultuuranker.

Naast fysieke toegankelijkheid kan digitalisering bijdragen aan publieksbereik. Grote delen van de collecties van de gemeentelijk gesubsidieerde musea zijn ontsloten via de eigen website, door opname in *digitalecollectienederland.nl* of in thematische kenniswebsites.

Beleidsdoelen

De gemeente wil een gevarieerd museaal aanbod in stand houden, zowel op lokaal als op landelijk en internationaal niveau. De musea die de gemeentelijke collecties beheren en presenteren, hebben elk een eigen profiel en vormen samen een aantrekkelijk en breed

aanbod. De gemeente hecht aan de positie van het Gemeentemuseum Den Haag als (inter)nationaal toonaangevend museum met exposities op hoog niveau.

Het beheer van de gemeentelijke collecties dient op professionele wijze te worden uitgevoerd. Daartoe dienen musea met een gemeentelijke collectie een actueel plan op te stellen waarin het museale beleid voor de periode 2017-2020 wordt beschreven op het gebied van behoud en beheer, verwerving en afstoting en gebruik van collecties. Periodieke metingen van het collectiebeheer worden voortgezet. Ook verwacht de gemeente dat informatie over de verzamelingen beschikbaar is en dat er oog is voor digitalisering.

De gemeente verwacht dat de gesubsidieerde professionele musea en (gemeentelijke) erfgoedinstellingen een vraagbaakfunctie vervullen op het gebied van behoud, beheer en ontsluiting voor anderen die belangrijk (Haags) erfgoed onder hun hoede hebben, inclusief migrantenerfgoed (zie Hoofdstuk 2, Cultuur voor iedereen). Daarnaast hecht de gemeente eraan dat de musea blijven werken aan verbreding van hun publiek en op dit terrein samenwerkingsverbanden aangaan.

Beeldende kunst

Het rijke beeldende kunstklimaat in Den Haag wordt mede gedragen door enkele grotere, ook internationaal georiënteerde, instellingen. Deze zijn genoemd onder Musea. Presentatie-instelling Stroom richt zich vanuit beeldende kunst, architectuur, stedenbouw en vormgeving op de stedelijke omgeving en heeft een internationale oriëntatie. Stroom zet haar kennis en netwerk ook in ter versterking van het Haagse kunstklimaat.

In 2015 en 2016 ontvangen Stroom, Nest, West en Project Space 1646 programmasubsidie van het Mondriaan Fonds. Van de acht edities van de Volkskrant Beeldende Kunstprijs voor talentvolle beeldende kunstenaars tot 35 jaar werd de prijs vier keer gewonnen door een in Den Haag wonende en werkende kunstenaar. Ook een indicatie voor het bloeiende beeldende kunstklimaat is het grote aantal kunstenaarsinitiatieven in de stad. Broedplaatsen zoals Maakhaven, de Besturing, Billytown en het in 2014 gestarte EAP Lab hebben een belangrijke rol voor jong creatief talent.

De beeldende kunstsector omvat voorts GEMAK, dat met tentoonstellingen, discussies, lezingen en interviews reflecteert op actuele thema's in kunst, politiek en samenleving. De interdisciplinair werkende West richt zich op actuele beeldende kunst in een sociaal-maatschappelijke context. Today's Art presenteert zich in de openbare ruimte met een jaarlijks festivalprogramma dat podiumkunsten, beeldende kunst en architectuur combineert. De Grafische Werkplaats is een productiewerkplaats voor beeldend kunstenaars, grafici, fotografen en vormgevers, met een expositie- en educatieprogramma. Heden biedt de mogelijkheid kunst te lenen en te kopen en organiseert daarnaast exposities en evenementen, educatiewerkshops, lezingen en cursussen om de hedendaagse kunst toegankelijk te maken.

De Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten (KABK) heeft van het Ministerie van OCW voor de bacheloropleidingen de accreditaties 'excellent' en 'goed' gekregen. De aantrekkingskracht van de opleiding blijkt uit het feit dat 50% van de propedeusestudenten niet-Nederlands is. Stroom heeft met de Invest subsidie een begeleidingsprogramma ontwikkeld om academieverlaters aan de stad te binden. In GEM wordt elke twee jaar een

expositie getoond van werk van recent aan de KABK afgestudeerde kunstenaars. LhGWR, een tentoonstellingsruimte met speciale aandacht voor fotografie, heeft eveneens talentontwikkeling als speerpunt in het beleid. Zie ook hoofdstuk 3 over Makersklimaat.

Kunst in de openbare ruimte

De jaarlijkse expositie van (contemporaine) beeldhouwkunst op het Lange Voorhout beoogt bezoekers op een laagdrempelige manier in aanraking te brengen met kunst. De buiten-expositie wordt sinds een aantal jaren gecompleteerd met een parallelle tentoonstelling in museum Beelden aan Zee.

Verder is beeldhouwkunst in de openbare ruimte goed vertegenwoordigd door de ongeveer 400 gemeentelijke kunstwerken, gedenktekens en monumenten. Misschien wel het bekendste onderdeel hiervan is het zogenaamde Sokkelplan van veertig beelden in en rond de Grote Marktstraat. Onder leiding van Stroom, dat het beleid ten aanzien van kunst in de openbare ruimte uitvoert, is een openluchtgalerij ontstaan van werken van toonaangevende Nederlandse beeldhouwers. In het stadsdeel Leidschenveen-Ypenburg wordt naar een ontwerp van de Chinees-Franse kunstenaar Huang Yong Ping een kunstwerk van internationale signatuur toegevoegd aan de collectie.

De beeldende kunstsector treedt onder meer naar buiten bij Hoogtij, waarbij vier maal per jaar galleries, kunstenaarsinitiatieven en culturele instellingen gratis toegankelijk zijn voor individueel bezoek dan wel met gratis rondleidingen.

Beleidsdoelen

De gemeente wil een gevarieerd en hoogwaardig beeldende kunstaanbod in de stad waarin alle disciplines en invalshoeken zijn vertegenwoordigd. Zo kan kunst een breed publiek aanspreken. Gezien het internationale karakter van de stad hecht de gemeente aan aansluiting met (inter)nationale ontwikkelingen en aan ruimte voor innovatie, experiment en verjonging.

Cultuuronderwijs

Sinds 2013 hebben grote veranderingen op het gebied van het Haagse cultuuronderwijs hun beslag gekregen. Waar in het oude stelsel het accent lag op de subsidiëring van aanbod, is nu de vraag van het onderwijs leidend geworden. Cultuuronderwijs dient weer terug te komen in het hart van de school. Het aanbod dient aan te sluiten op de behoefte van het onderwijs.

Bovenstaande beleidsinzet resulteerde in grote organisatorische veranderingen. Vroeger was het Koorenhuis een grote aanbieder van cultuuronderwijs en tegelijkertijd adviseur van de Haagse scholen. Nu heeft CultuurSchakel een centrale rol voor advisering en bemiddeling op dit terrein. Scholen worden bij het formuleren van de vraag naar cultuureducatie ondersteund door de cultuurcoaches in dienst van CultuurSchakel. CultuurSchakel is de nieuwe ondersteunings- en bemiddelingsorganisatie voor cultuureducatie en amateurkunst. Alle culturele instellingen hebben op dit moment in principe de verplichting om aanbod te leveren en minimaal 5% van de gemeentelijke subsidie te besteden aan cultuureducatie. CultuurSchakel coördineert ook de uitvoering van Cultuureducatie op zijn Haags. Dit vanuit

de rijksregeling Cultuureducatie met Kwaliteit gefinancierde project richt zich op de ontwikkeling van doorlopende leerlijnen door de Haagse scholen en cultuurinstellingen. Het idee is dat met deze leerlijnen samenhangende en logisch opgebouwde onderwijsprogramma's ontstaan, die een inbedding krijgen in de curricula van de scholen. Het cultuuronderwijsaanbod van de culturele instellingen dient te passen binnen of aan te sluiten op deze leerlijnen.

Hiernaast kregen enkele instellingen een speciale rol op het gebied van cultuuronderwijs. Het Koorenhuis ontwikkelt al dan niet samen partners onderwijsprogramma's voor bijna alle kunstdisciplines. Bij de uitvoering worden vooral kunstvakdocenten uit het eigen netwerk ingezet. Het Haags Kinderatelier biedt workshops en excursies aan op het gebied van beeldende kunsten, architectuur, mode en design. Het Huis van Gedichten richt zich op onderwijsprojecten die door middel van poëzie de taalgevoeligheid, het (zelf)bewustzijn en zelfvertrouwen van kinderen en jongeren stimuleren en vergroten. Theaterschool Rabarber ten slotte richt zich weliswaar vooral op het geven van lessen en workshops voor kinderen en jongeren in de vrije tijd, maar heeft daarnaast ook een aanbod voor scholen in het primair en voortgezet onderwijs.

Begin 2015 is in opdracht van het college een onderzoek uitgevoerd naar de werking van het nieuwe stelsel (zie BOW/2015.180.). Uit het onderzoek blijkt dat na de zeer ingrijpende veranderingen in een kort tijdsbestek het stelsel tijd nodig heeft om goed te functioneren. De onderzoekers constateerden verder dat er in het onderwijsveld nog verwarring bestaat over de taakverdeling tussen CultuurSchakel en Koorenhuis. Ook kwam naar voren dat scholen moeite hebben om de vraag naar cultuureducatie goed te formuleren. In de commissiebrief over dit onderzoek wordt op deze punten nader ingegaan.

Beleidsdoelen

De gemeente wil het nieuwe stelsel de tijd geven om zich verder te ontwikkelen. Dit betekent dat er voor cultuuronderwijs ruimte is voor een advies- en bemiddelingsorganisatie die zowel scholen als aanbieders van cultuureducatie ondersteunt. Via een geregeld overleg met deze organisatie - en waar relevant met scholen en aanbieders - zal de gemeente duidelijkheid verschaffen over de na te streven doelen en de middelen die hiervoor kunnen worden ingezet. Waar tot nu toe de nadruk lag op cultuuronderwijs in het primair onderwijs, zal de komende ruimte ook gewerkt kunnen worden aan het cultuuronderwijs in het voortgezet onderwijs.

Om de vraagsturing vanuit het onderwijs te stimuleren, wil de gemeente blijven inzetten op deskundigheidsbevordering van schooldirecteuren, interne cultuurcoördinatoren (icc'ers) en groepsleerkrachten. Om scholen in staat te stellen het aanbod ook in doorlopende leerlijnen inclusief bezoek aan cultuurinstellingen af te nemen, oriënteert de gemeente zich op de mogelijkheden om scholen financieel te belonen wanneer zij dit in hun onderwijsplannen en in de praktijk goed toepassen. Hiervoor is binnen het financiële kader van dit Beleidskader een budget beschikbaar van € 450.000.

De gemeente wil een goed aanbod aan cultuuronderwijs bevorderen. Dit moet aansluiten bij het curriculum van scholen, een logische opbouw hebben en kennismaking met culturele instellingen als theaters en musea moet er deel van uitmaken. De ontwikkeling van doorgaande leerlijnen zal de komende jaren daarom worden voortgezet. Indien de landelijke

Regeling Cultuureducatie met Kwaliteit na 2017 blijft bestaan, kan een tweede fase van Cultuureducatie op zijn Haags van start gaan. Hierbinnen zou meer aandacht kunnen komen voor de ontwikkeling van discipline-overstijgende thematische leerlijnen en de aansluiting tussen cultuuronderwijs in primair en voortgezet onderwijs. De ontwikkeling van een toegankelijke website met het cultuuronderwijsaanbod heeft prioriteit teneinde scholen in staat te stellen beredeneerde keuzes te maken bij de vormgeving van hun cultuuronderwijs.

Handhaving van de norm dat instellingen 5% van hun subsidiebudget moeten besteden aan cultuureducatie ligt niet in de rede. In plaats daarvan ziet de gemeente het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de cultuurinstellingen – in een bepaalde kunstdiscipline of in ander verband – zorg te dragen voor een samenhangend cultuuronderwijsaanbod dat aansluit bij de vraag van de scholen. De vraag van scholen wordt gestimuleerd door deskundigheidsbevordering op het gebied van cultuureducatie. Daarnaast willen we onderzoeken in hoeverre het mogelijk is scholen meer financiële armslag te bieden bij het inkopen van cultuureducatie.

De gemeente wil komen tot een verdere kwaliteitsverbetering van het aanbod door in te zetten op deskundigheidsbevordering bij aanbieders van cultuureducatie. Zij zouden minder vanuit hun eigen producten moeten redeneren, maar de vraag van scholen moeten vertalen in gericht aanbod.

Wij geven aanbieders van cultuureducatie ter overweging in hun bedrijfsvoering een onderscheid te maken tussen de financiering van ontwikkelkosten en overhead enerzijds en die van uitvoeringskosten anderzijds. Ontwikkelkosten zouden vanuit subsidies in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur kunnen worden gefinancierd, uitvoeringskosten door de scholen.

Actieve cultuurparticipatie

Veel Hagenaars doen in hun vrije tijd aan kunstbeoefening, al dan niet in georganiseerd verband of door het volgen van cursussen. Deze vormen van kunstbeoefening in de vrije tijd worden aangeduid met actieve cultuurparticipatie. Op dit gebied heeft CultuurSchakel – in het bijzonder het onderdeel Serviceorganisatie Cultuurparticipatie – een ondersteunende functie. CultuurSchakel adviseert amateurkunstbeoefenaars bij het vinden van geschikte oefenruimtes en podia, kwaliteitsverbetering, organisatieopbouw en promotie van activiteiten. Het Haags Popcentrum biedt deze steun voor popmuzikanten (zie ook de paragraaf over Pop in dit hoofdstuk). Daarnaast verstrekt CultuurSchakel subsidies aan amateurkunstenaars voor het in stand houden van verenigingen, het mogelijk maken van uitvoeringen en speciale projecten.

De veranderingen in de amateurkunstensector nopen verenigingen tot een bezinning op de toekomst. Teruglopende inkomsten uit kaartverkoop spelen een rol, maar ook de vraag of de contributie van een vereniging nog toereikend is om de activiteiten te bekostigen. CultuurSchakel werkt op dit moment aan een herziening van de Regeling Subsidies Amateurkunstenaars. Daarbij komen deze vragen aan de orde evenals de wijze waarop de inzet van verenigingen om eigen inkomsten te verhogen beloond kan worden.

Niet-westerse amateurkunsten lijken nu onderbelicht te worden en onvoldoende ondersteund. De werkwijze van deze groepen lijkt ook anders dan die van bij CultuurSchakel bekende gezelschappen. CultuurSchakel dient zich te oriënteren op de vraag hoe de ondersteuning van de niet-westerse amateurkunsten optimaal gestalte kan krijgen.

Voor cursussen kunstzinnige vorming in de vrije tijd voor volwassenen wordt sinds 2013 in principe geen financiële steun meer gegeven. Ook het gesubsidieerde cursusaanbod voor kinderen is grotendeels afgebouwd. Dit is ingegeven door de korting op de subsidie voor het Koorenhuis. Een uitzondering is Jeugdtheaterschool Rabarber dat een breed spectrum aan theaterlessen en leerlijnen aanbiedt voor kinderen en jongeren. Waar de subsidiëring van het aanbod grotendeels is afgebouwd, biedt de gemeente wel ondersteuning aan Hagenaars die gebruik maken van een Ooievaarspas. Hiermee blijft de toegankelijkheid van het cursusaanbod ook voor minder draagkrachtigen gewaarborgd.

De afbouw van subsidies voor het vrijetijdsaanbod versterkte een trend dat steeds meer kunstvakdocenten – al dan niet verenigd in collectieven – cursussen aanbieden als zzp'er. Waar vroeger het Koorenhuis een dominante aanbieder was, bestaat nu een veelheid van kleinere en soms gespecialiseerde aanbieders. De Muziekacademie Den Haag, het Haags Theaterhuis, IandArt, muziekschool Ypenburg en Jazzschool Den Haag zijn hiervan slechts enkele voorbeelden. Voor Hagenaars op zoek naar een cursus kunstzinnige vorming is het moeilijk om een goed overzicht te krijgen van het versnipperde aanbod. De website van CultuurSchakel biedt dit overzicht nog in onvoldoende mate.

De cultuurankers (zie ook de paragraaf over Podia in dit hoofdstuk) hebben als taak de cultuurparticipatie in hun stadsdeel te bevorderen. Ze brengen cultuur dicht bij de mensen en dragen zorg voor een relatief laagdrempelig aanbod. Om participatie te vergroten, werken cultuurankers samen met andere culturele instellingen, scholen, welzijnsorganisatie en het stadsdeelkantoor. De netwerken rond cultuurankers zijn ook waardevol voor andere culturele instellingen in de stad, die via deze netwerken nieuwe publieksgroepen weten te bereiken.

De cultuurankers bieden ook ruimte aan presentaties van amateurkunstenaars en kunnen hen faciliteren en ondersteunen bij het opzetten van een voorstelling. Soms werken amateurkunstenaars hierbij samen met professionals. Doordat de cultuurankers verschillend van aard zijn – podium, museum, onderdeel van een school of bibliotheek – lopen de geboden mogelijkheden uiteen. Amateurkunstenaars kunnen zelf onderzoeken op welke plek zij zich het meest thuis voelen of die het best past bij hun activiteit. Andere presentatieplekken voor amateurkunstenaars zijn Theater Merlijn van Jeugdtheaterschool Rabarber voor vooral dans en toneel, het Haags Popcentrum en Musicon voor (pop)muziek en het Parktheater in het Zuiderpark.

In de huidige beleidsperiode ontvangen de verschillende cultuurankers sterk uiteenlopende financiële ondersteuning vanuit de gemeente. Theater De Vaillant, Theater Dakota en het Laaktheater ontvangen een budget om als volwaardige organisatie te opereren. De overige instellingen zijn uitgerust met een budget van € 45.000 om aan hun cultuurankerfunctie vorm te geven. Dit zijn Muzee, het Diamanttheater, De Nieuwe Regentes en de bibliotheken in Loosduinen en Leidschenveen-Ypenburg. Het Diamanttheater en De Nieuwe Regentes

ontvangen daarnaast extra ondersteuning om hun kleine basisorganisatie iets te verstevigen. In aanvulling op het budget is een programmeerbudget beschikbaar gesteld, dat in 2015 en 2016 nog verder is aangevuld om meer programmering en marketing mogelijk te maken. Een groot deel van de budgetten waarover de acht cultuurankers op dit moment beschikken, is incidenteel.

Beleidsdoelen

De gemeente wil de ondersteuning van de amateurkunstsector voortzetten in de vorm van advisering, promotie van activiteiten en subsidiëring van de amateurkunstverenigingen. Een herziening van de Regeling Subsidies Amateurkunstenaars is gezien de veranderingen in de sector wenselijk. Tevens is meer aandacht noodzakelijk voor de groeiende diversiteit van de Haagse bevolking en de gevolgen die dit heeft voor amateurkunstbeoefening.

Voor het vrijetijdsaanbod continueert de gemeente de beleidslijn om dit in beginsel niet langer te financieren en grotendeels aan de markt over te laten. De gemeente wil verder toewerken naar een gelijk speelveld voor de verschillende aanbieders in de stad. Om het aanbod toegankelijk te houden, komen minder draagkrachtigen in aanmerking voor korting via de Ooievaarspas. Daarnaast ziet de gemeente een ondersteunende rol voor zichzelf ten aanzien van betaalbare lesruimtes voor kunstvakdocenten in het pand Prinsegracht 27 en Zuid57. In de komende periode zal een inzichtelijke presentatie van het vrijetijdsaanbod aandacht blijven vragen.

De gemeente wil dat de cultuurankers zich verder ontwikkelen als ‘culturele voorposten’ in de stadsdelen. De cultuurankers hebben als taak de diversiteit en participatie te bevorderen, dicht bij de mensen te programmeren, samenwerking te zoeken met scholen en zorg- en welzijnsinstellingen in het stadsdeel en een brug te slaan naar instellingen in het centrum van de stad. Deze taken zijn zeer arbeidsintensief en vergen een lange adem. Structurele versteviging van de basis van de cultuurankers is daarom wellicht nodig. Tegelijkertijd moet voorkomen worden dat de cultuurankers de concurrentie aangaan met podia in het centrum, waarmee een overaanbod zou kunnen ontstaan.

De gemeente ziet mogelijkheden voor culturele instellingen om meer verbindingen te leggen met het sociale domein. Culturele instellingen staan voor de opgave om hieraan met innovatieve en creatieve projecten verder gestalte te geven.

5. Richtlijnen voor beoordeling door de adviescommissie

Dit Beleidskader geeft het cultuurbeleid op hoofdlijnen weer en dient het als kader voor de onafhankelijke adviescommissie om ingediende plannen individueel en ten opzichte van elkaar te wegen. Hieronder zijn de richtlijnen weergegeven die de adviescommissie bij de beoordeling zal hanteren en die voor de indieners van plannen leidraad zijn bij het opstellen daarvan¹⁸.

Kwaliteit

1. De inhoudelijke kwaliteit van het werk van de instelling is een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen. Waar het instellingen betreft die kunst produceren en programmeren, gaat het om *artistiek inhoudelijke kwaliteit*, waarbij gedacht moet worden aan kernbegrippen als vakmanschap, zeggingskracht, oorspronkelijkheid of uniciteit en in voorkomende gevallen innovatie of experiment.
2. Bij instellingen die dat niet doen en die bijvoorbeeld een ondersteunende of educatieve taak hebben, is maatgevend hoe adequaat zij deze taak uitvoeren en in hoeverre ze beschikken over de noodzakelijke specifieke deskundigheid en een relevant netwerk.
3. Instellingen die gemeentelijke collecties beheren (Gemeentemuseum, Museon, Haags Historisch Museum, Museum Bredius) zullen met behulp van een collectieplan duidelijk moeten maken op welke wijze zij de goede zorg voor de collecties vormgeven.

Positionering

Plaats van de instelling binnen het bestel en bijdrage aan de verscheidenheid van het totale aanbod

1. Wat is het ambitieniveau en de positionering van de instelling: wijk-/stadsdeelgericht, stedelijk, regionaal (metropool), nationaal, internationaal.
2. Wat is het publieksbereik, zowel kwantitatief (publieksaantallen) als kwalitatief (op welke doelgroepen zet de instelling in en welke marketingstrategie en –aanpak heeft de instelling daarbij?). Wat doet een instelling om de betrokkenheid van burgers en de breedte van het bereik te vergroten? Denk daarbij aan begrippen als co-programmeren, coproduceren, publieksonderzoek, vriendenclubs, sociale media, sponsoring en inzet van vrijwilligers.
3. Op welke wijze verhoudt de instelling zich tot collega-instellingen en hoe is de positie van de instelling in de keten, waarbij begrippen relevant zijn als productie, presentatie, documentatie, behoud en beheer, ondersteuning van makers en talentontwikkeling, innovatie en experiment? Heeft de instelling een uniek en onderscheidend aanbod binnen de culturele infrastructuur?
4. Welke concrete samenwerkingsverbanden is de instelling aangegaan en waarom?

¹⁸ De inrichtingseisen voor de subsidieaanvragen zullen later worden vastgesteld. Informatie over het proces wordt gepubliceerd op te vinden op www.denhaag.nl/kunstenplan.

Economische en/of maatschappelijke betekenis voor de stad in relatie tot andere culturele aanbieders

Behalve een beschrijving van het eigen culturele profiel en de positie in de keten vraagt de gemeente van instellingen ook een visie op en praktische uitwerking van de verbinding met en betekenis voor de stad, op gebieden als cultuureducatie voor scholen (in relatie tot leerlijnen, de vraag van de scholen en andere aanbieders), diversiteit/integratie, welzijn, jeugd- en ouderenbeleid, zorg, toerisme, citymarketing/imago/uitstraling en aantrekkingskracht van de stad, het internationale profiel van de stad, het profiel van vrede en recht, de creatieve sector e.a.

Dit betekent nadrukkelijk niet dat elke instelling op elk afzonderlijk onderdeel beleid moet hebben of zich daarop moet profileren. Het gaat erom dat instellingen verbindingen zoeken die bij hen passen, waarbij de gemeente van de grote instellingen meer en bredere ambitie verwacht dan van de kleinere. Van alle instellingen verwacht de gemeente dat zij hun keuzes maken in aansluiting op hun eigen inhoudelijke profiel en schaalgrootte en in relatie tot die van collega-instellingen (in de keten), waarmee zij enerzijds zorgen voor voldoende spreiding in de verbindingen die zij aangaan, maar anderzijds ook elkaar versterken waar dat nodig en mogelijk is.

1. Voor welke speerpunten/verbindingen in maatschappelijke en economische zin kiest de instelling en waarom?
2. Hoe positioneert de instelling zich hiermee ten opzichte van andere instellingen? Zijn er samenwerkingen en waarom (niet)?
3. Welke ervaring heeft de instelling hiermee al en wat zijn de concrete resultaten en leerpunten?
4. Hoe geeft de instelling invulling aan de speerpunten/verbindingen zoals genoemd onder 1 en hoe zijn de ervaringen zoals genoemd onder 3 hierin meegenomen?

Bedrijfsvoering

1. Heeft de instelling een gezonde bedrijfsvoering die vertrouwen geeft voor de komende vier jaar?
2. Is de instelling kostenbewust en ondernemend in het vergroten van de eigen inkomsten (kaartverkoop, verhuur, andere activiteiten, sponsoring)?
3. Hoe is de verhouding tussen de overhead en de activiteiten van de instelling?
4. Is de instelling qua organisatie, bestuur en financiën op orde? Houdt de instelling zich aan de *Code Cultural governance*? Houdt de instelling zich aan de *Code Culturele diversiteit*?

6. Financieel kader

Op grond van het Coalitieakkoord 2014-2018 *Vertrouwen op Haagse kracht* is vanaf 2017 structureel € 2 miljoen extra beschikbaar voor cultuur. Dit bedrag wordt ingezet binnen het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur. Het -voorlopige- financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 bedraagt hiermee € 51,7 miljoen op jaarbasis. Het college draagt de Adviescommissie op om binnen dit kader te adviseren over de subsidies aan cultuurinstellingen.¹⁹

¹⁹ Het definitieve financiële kader, dat mede nog afhankelijk is van exogene factoren zoals rijksbijdragen, wordt door de gemeenteraad vastgesteld bij de begrotingsbehandeling 2017.

Bijlage: Onderzoek stadspanel